

0152

Jegge Saaby.

Dansk

Retskrivningsordbog

1892

1892

Anden Udgave.

89,015 2

DANSK

B. L.

RETSKRIVNINGSORDBOG.

UDARBEJDET I OVERENSSTEMMELSE MED DE MINISTERIELLE
RETSKRIVNINGSREGLER AF 7DE JUNI 1889

AF

VIGGO SAABY.

ANDEN, GENNEMSETTE UDGAVE.

MED ET TILLÆG.

KØBENHAVN.

C. A. REITZELS FORLAG.

1892.

DANSK SPROGNÆVN

Fortale.

Hvorvel denne Ordbog i Hovedsagen er en Retskrivningsordbog, indeholder den dog en Del, som ikke fordres af en saadan. For det første har jeg gennemgaaende angivet Ordenes Kön og Bøjning, selv hvor denne sidste egentlig ikke vedkommer Retskrivningen. Ministeriet har nemlig anset det for ønskeligt, at vore Ordbøger bleve underkastede en Revision med Hensyn til disse to Punkter, og det har vist sig, at denne Ministeriets Antagelse var vel begrundet, idet der har været ikke ganske faa Fejl og Unøjagtigheder at rette. — Dernæst har jeg tilføjet ikke faa Oplysninger om Ords Herkomst, Slægtskab, Form eller Betydning. Det er dog kun i to Tilfælde, at saadanne Oplysninger ere Regel, nemlig ved enslydende Ord, som høre til samme Ordklasse og, for saa vidt de ere Navneord, have samme Kön, og ved Ord, som vel nu ere forskellige men oprindelig ere eet, idet de kun ere forskellige (sædvanlig i forskellige Sprog foregaaede) Udviklinger af een og samme Grundform. Det er bekendt, hvor generende enslydende Ord af samme Klasse ere for den, som ikke ved nøjere Besked om dem. I de fleste Tilfælde vil han tvivlende spørge: er her flere Ord med samme Form eller kun eet Ord med forskellige Betydninger? Ved saadanne Ord har jeg derfor tilføjet en etymologisk Oplysning, ofte kun en Angivelse af de ældre Former (se f. Eks. Aare¹ og Aare²). Særlig Opfordring til at meddele en Oplysning er der, naar et Sammensætningsled ikke er, hvad det synes at være. Naar f. Eks. Ansvar ikke findes under Sammensætningerne med an, Bindsaal ikke under Bind eller binde, fornøden ikke under for, Havkal ikke under Hav, Syndflod ikke under Synd o. s. v., saa venter man med Rette en Forklaring af Grunden hertil. — I det modsatte Tilfælde, at forskellige Ord oprindelig ere eet, har jeg ogsaa saa vidt muligt gennemgaaende tilføjet en etymologisk Oplysning. Den fremkomne Betydningsforskel

kan her undertiden være ret ejendommelig og morsom; man se f. Eks. Hospital og Hotel, Katafalk og Skafot, Kroat og Krabat, Profos og Provst o. s. v. Ogsaa uden for de her omtalte to Tilfælde har jeg hist og her, hvor jeg fandt særlig Anledning dertil, tilføjet Bemærkninger af forskellig Art.

Det er mit Haab, at de her omtalte Oplysninger ville være mange af Bogens Brugere velkomne, ligesom de ville gøre Bogen nyttig ogsaa for saadanne, der ikke ville bruge den som ortografisk Hjælpemiddel. Den Plads, de optage, er ikke betydelig og er desuden indvunden paa andre Maader. For det første har jeg nemlig forbigaaet en Masse Sammensætninger, som ingen Vanskeligheder kunne volde (f. Eks. Sammensætninger som Bordben, forfølge, ulykkelig o. s. v.). Dernæst har jeg, naar sidste Led af en Sammensætning ikke bruges uden for Sammensætning men her forekommer oftere (i Reglen i mindst tre Ord), sat Sammensætningsledet paa dets alfabetiske Plads og kun anført et Par Eksempler (man se f. Eks. -armet, -formig, -gørelse, -handler, -mager o. s. v.). Paa samme Maade ere ligeledes nogle hyppigt forekommende Afledningsender behandlede, som -agtig, -dom, -dømme, -en (i Verbal-substantiver), -hed, -inde, -ske, -skab. Hvad Nytte vilde det være til i en Retskrivningsordbog at optage f. Eks. de mangfoldige Verbalsubstantiver paa -en (som Gaaen, Gören og Laden o. s. v.), der alle dannes regelmæssigt, eller den store Masse Afledninger paa -hed, hvoraf kun enkelte ere medtagne, saasom Uvidenhed, Veltalenhed (af uvidende, veltalende) m. m. Endvidere er en Del Plads sparet derved, at jeg har bekvemmet mig til med Grundtvig og andre at sætte saadanne Afledninger, som hverken i Form eller Betydning fjerne sig meget fra Stamordet, under dette. Konsekvent burde naturligvis enten ingen eller alle Afledninger behandles paa denne Maade; men det sidste vilde vanskeliggøre Brugen af Bogen og det første i ikke ubetydelig Grad forøge dens Omfang. Af praktiske Hensyn har jeg derfor bestemt mig for denne inkonsekvente Opstillingsmaade. [For at faa Stamordet, eller hvad der praktisk kan tages derfor, først har jeg hist og her tilladt mig Smaaafvigelser fra den alfabetiske Orden].

Ved disse Besparelser er der vundet saa megen Plads, at ikke blot de ovenfor omtalte Oplysninger, som ligge uden for en blot Retskrivningsordbogs Opgave, men ogsaa en Mængde fremmede Ord have kunnet optages, uden at Ordbogen derved engang har naaet

Størrelsen af Grundtvigs (hans Tillæg iberegnet). Med Hensyn til Ordrigdom er min Ordbog dog i Virkeligheden en hel Del større end Grundtvigs, da denne har alle Sammensætninger og en Mængde Afledninger paa to Steder (f. Eks. Bordben baade under Bord og under Ben, Dovenskab baade under doven og under -skab) og desuden en Mangfoldighed af Forbindelser og Talemaader, som i en Retskrivningsordbog kun vilde være Fyldekalk. — Af fremmed Ord ere de fleste mere almindelige medtagne; udeladte ere dog nogle, som baade skrives lige efter Udtalen og ere overflødige, idet der haves ensbetydende danske Ord (f. Eks. derivere, emigrere, frugal, Magnat o. s. v.). Antallet af saadanne Ord er dog ikke stort. Afviger et Fremmedords Bogstavering fra Udtalen, da medtages det, selv om det maa siges at være overflødigt; thi det er Retskrivningsordbogens Opgave at angive Bogstaveringen af de Ord, som nu engang ere i Brug, hvad enten de ere nødvendige eller ikke; Ordbogens Forfatter kan i det højeste kun advare mod unødvendig Brug af Fremmedord. — Af Egennavne har jeg ikke fundet Anledning til at medtage mange. I Skrivningen af fremmede geografiske Navne er den eneste Forandring af Betydning den, at det hidtil sædvanlige sch i nogle Ord skal ombyttes med sh; af saadanne Ord har jeg derfor medtaget de vigtigste.

Med Hensyn til de grammatikalske Betegnelser kan det være tilstrækkeligt at bemærke følgende: De ubøjelige Ordklasser betegnes paa den i Listen over Forkortelser angivne Maade. Udsagnsordene kendes paa det vedføjede at, Navneordene paa det vedføjede Kendeord o. s. v., de bøjelige Tillægsord af Bøjningsangivelserne. Er Tillægsordet ubøjeligt, betegnes dette enten udtrykkeligt ved „ubøj. Till.“ eller lades ubetegnet (f. Eks. ved højere Grad). Navneordenes Kön betegnes sædvanlig ved det ubestemte Kendeord. Kan dette ikke bruges i Forbindelse med Navneordet (ikke engang, naar et Tillægsord træder imellem), staar det enten i Parentes, eller det vedhængte Kendeord er brugt i Stedet derfor. Sidstnævnte Kendeord bruges ogsaa i Stedet for det ubestemte af ortografiske Hensyn, f. Eks. Aa, -en (o: Aaen), Sofa, -en (o: Sofaen), Bro d, -den (o: Brodden). Som i det sidste Eksempel betegnes overhovedet Fordobling af Endemedlyden derved, at denne anføres i Forbindelse med Endelsen; f. Eks. Paragraf, -fer, Ballet, -ter, adræt, -te o. s. v. Dannes Intetkön af et Tillægsord ved at føje t, bestemt Form og Flertal ved at føje e til den uforandrede Stamme, betegnes dette ved „r.“

(o: regelret). Tillægsord paa -sk har jeg ingen Intetkönsendelse givet, fordi den (paa eet Tilfælde nær) ikke bruges i naturlig Tale. Forbindelser som „ferskt Vand“, „friskt Kød“, der undertiden træffes, skyldes kun en falsk Stræben efter Korrekthed. Lydforbindelsen -skt har fra gammel Tid af ikke været yndet i Dansk. Fordum bortfaldt k (f. Eks. danst Øl); nu opgive vi Intetkönsmærket. Dog føles der nogen Trang til at beholde dette, naar Tillægsordet bruges substantivisk i Forbindelser som: „Der er noget friskt i hendes Væsen“. — Indtræder der ved Tilføjelsen af Endelser Forandring i den substantiviske eller adjektiviske Stamme, saa medtages for at vise dette en Del af Stammen (uden Hensyn til Stavelsedelingen), eller Formen skrives helt ud; f. Eks. broget, -ede, irriterabel, -elt, -le, gammel, -t, gamle, beleven, -ent, -ne, mager, -ert, -re; Regel, Ft. -gler, Hylster, Ft. -stre, Evangelium, bestemt Form -iet, Ft. -ier. Bestemt Form i Ental af Navneord paa -el, -en og -er, som sammentrækkes i Flertal, forekommer sædvanlig snart sammentrukken, snart usammentrukken; f. Eks. Regelen og (oftere) Reglen, Gitteret og (sjældnere) Gitret. At Ft. som Dommere, Lærere o. s. v. i bestemt Form hedder Dommerne o. s. v., har jeg anset det for unødvendigt at angive; ligeledes, at Tillægsord paa -ig, -lig og -som i højere Grad have -ere men i højeste Grad -st (f. Eks. lykkeligere, lykkeligst, nøjsommere, nøjsomst). For at vise, at en Accent ved Tillæg af Bøjningsendelser bortfalder som overflødig, medtages enten noget af Stammen (f. Eks. Résumé, Ft. -meer, Mortér, Ft. -terer), eller Formen skrives helt ud. Naar man i Ordbogen finder skrevet f. Eks. Atelier, b. F. Atelier'et, Ft. Atelier'er, Glacis, Ft. Glacis'er o. desl., saa er denne Betegnelsesmaade valgt for at formindske det anstødelige i, at Endelsen føjes til en stum Medlyd, som ikke plejer at være stum i Dansk. De, som ikke ynde denne Betegnelsesmaade, kunne jo lade være at bruge den; dog vil den næppe kunne undgaas ved Ord som Markis, b. F. Markis'en, Ft. Markis'er (til Forskel fra Markisen, Markiser af Markise) eller Charabanc, b. F. Charabanc'en, Ft. Charabanc'er. At der foran Ejeforms Mærke -s (Folks, Bys o. s. v.) indskydes en Hjelpevokal, naar Ordet ender paa s, er bekendt: Hans'es, Sokrates'es eller Hanses, Sokrateses (mindre rigtigt Hans's, fuldstændig urigtigt Sokrates'). — Findes der ingen Bøjningsangivelse ved et Udsagnsord, betegnes dermed, hvis Ordet er sammensat med et uden for Sammensætning brugeligt Verbum,

at det böjes som dette (f. Eks. nødvendigögöre, afbryde, oprette o. s. v.); men hvis Ordet er usammensat eller sammensat med et kun i Sammensætning forekommende Udsagnsord, betegner Mangelen paa Böjningsangivelse, at det har den almindelige svage Böjning paa -ede, -et (f. Eks. elsker, elskede, elsket, bedrøver, bedrøvede, bedrøvet o. s. v.). Med -te betegnes Böjning som søger, søgte, søgt, støder, stødte, stødt, sender, sendte, sendt o. s. v. Der kan her erindres om, at Lideform i Nutid har -es eller -s, efter som Handleform har -er eller -r (f. Eks. spiser, -es, fortier, -es, tror, -s o. s. v.), og at Nutids Tillægsform altid ender paa -ende (f. Eks. troende, seende).

Endnu maa jeg tilföje en Del spredte Bemærkninger.

Som man vil se af Retskrivningscirkulærets § 11 og 12, ere Reglerne om aa og æ ikke strengt gennemførte, idet der er taget en Del Hensyn til den bestaaende Skrivebrug. Naar Embede har beholdt sit E, skönt det efter Oprindelsen er samme Ord som Amt, saa beror dette paa en udtrykkelig ministeriel Tilkendegivelse. I enkelte Tilfælde har jeg paa egen Haand men, som jeg haaber, i Overensstemmelse med Ministeriet taget Hensyn til den sædvanlige Skrivemaade; eksempelvis skal jeg nævne Ordet Stempel, som jeg har ladet beholde sit e (jf. Eksempel, Tempel), skönt det er beslægtet med stampe.

I Grundtvigs Ordbog skrives ö i Lögn, Nögle og lignende Ord, som nu efter Udtalen maatte skrives Löjn, Nöjle o. s. v. Men dette kan ikke billiges, thi det ene maa svare til det andet. Saa længe man beholder den ældre Medlyd, maa man ogsaa beholde den ældre Selvlyd, som var ø (jf. Dobbeltformer i Udtalen som spöge og spöje m. m.). Vil man udtale Nögle lige efter Bogstaveringen, faar man en Form, som hverken stemmer med den gamle eller den ny Udtale, hvorimod Nögle, udtalt efter Bogstaven, giver den ældre Lydform.

Naar Ordbogen ved Siden af Kosmopolitter, Parasitter o. s. v. har kosmopolitisk, parasitisk o. s. v., er der vistnok noget inkonsekvent deri; men kosmopolittisk, parasittisk ved Siden af politisk, kritisk, mefitisk o. s. v. vilde ogsaa være en Inkonsekvens, og jeg har anset det for bedst at følge Reglens Ordlyd, saaledes at Fordobling kun bruges ved Tillæg af Böjningsendelser.

Jeg maa her henlede Opmærksomheden paa hvad jeg under Sammensætningerne med vel (Rubrik 2) har kaldt løse Sammensætninger. Paa det anførte Sted er en enkelt Art, som her er talrigt repræsenteret, oplyst med en Del Eksempler. Eksempler af anden Art ere: til December Termin, men: December-Terminen (eller Decemberterminen); paa Lørdag Aften, men: han tilbringer sine fleste Lørdag-Aftener (eller Lørdagafteener) hos os o. s. v. Man vil let selv se, naar en saadan Sammensætning er til Stede og naar ikke. (Man erindre, at en substantivisk Forbindelse, saa snart den kan antage det vedhængte Kendeord, er en Sammensætning).

Da Ordbogen kun til Dels indeholder bægge Former, skal jeg erindre om, at Retskrivningscirkulæret i enkelte Tilfælde tillader dobbelte Former, se § 16 (København og Kjøbenhavn o. s. v.), § 17 (Tor og Thor o. s. v.) og § 8 (de toge og de tog o. s. v.; dog altid: de bleve og de vare). — Naar der i Ordbogen under Parentes henvises fra een Form til en anden, betyder det, at kun denne sidste maa bruges (se f. Eks. Czar, Hjærpe, Æventyr o. s. v.). Ellers ere bægge Former tilladte (se f. Eks. Sauce og Sovs, Maatte og Matte).

Mærkeligt nok har Reglen om Stavelsedelingen forekommet nogle vanskelig, for saa vidt den angaar Ord, der indeholde den u-agtige V-Lyd, som høres f. Eks. i Hav, Tov, og som jeg her vil betegne med w. Det er dette w, som ved Stavelsedeling forbindes med den foregaaende Selvlyd, f. Eks. i Rov-et, Lav-et, flov-e (til Forskel fra Li-vet, Ha-vet, Ha-ve o. s. v.). Men det bör kun ske i Ord og Former, som altid udtales med w. En Del Ord have som bekendt i daglig Tale kort Selvlyd og w, i Foredragssproget derimod lang Selvlyd og v, som ôver og ower, Skôven og Skowen. Her bör man som i andre Tilfælde rette sig efter Foredragssproget og dele o-ver, Sko-ven o. s. v. — Ord som Økse, vokse, Dukse (Ft.), Leksikon o. s. v. deles naturligvis Øk-se, Lek-sikon o. s. v. Derimod maa Ord som Eksamen, Eksempel, eksercere, eksalteret deles Eks-amen o. s. v., da Eks- her er et selvstændigt Ord, det latinske Forholdsord ex (jf. al-ene).

Med Hensyn til Formen for de Biord, som svare til afledede Tillægsord paa -lig og -ig, vil Ministeriet intet foreskrive, da Brugen er saa delt og Spørgsmaalet jo er Retskrivningen uvedkommende. Men det vil vinde Ministeriets Bifald, om man vil følge de Regler,

der, som Adjunkt A. Sörensen har paavist (se hans Afh. „Danske Biord“), med større eller mindre Konsekvens ere fulgte af en hel Del af vore bedste Forfattere i dette Aarhundrede, og som i Korthed kunne udtrykkes omtrent saaledes: Hvis Biordet har sin egentlige Betydning (den med Tillægsordets stemmende) og bruges som Maadesbestemmelse, antager det t; hvis det derimod bruges i mere uegentlig Betydning som Gradsbestemmelse, faar det intet t. F. Eks.: Han kan ikke stave rigtigt; han kan ikke rigtig stave. Han blev dødeligt saaret; han er dødelig forelsket o. s. v. (se udførligere hos Sörensen). — Oprindelige Biord paa -lig antage aldrig t: nylig, visselig, sandelig o. s. v.

Hvorvel denne Ordbog kun i nogle Tilfælde meddeler etymologiske Oplysninger, er der dog nok af saadanne, til at man kan se, i hvor høj Grad Dansk er bleven paavirket af Nedertysk. Ingen Sprogbetegnelse findes saa hyppigt i denne Bog som „mntysk“ (o: middelnedertysk). Den højtyiske Indflydelse, som væsentlig er en Indflydelse igennem Litteraturen, begyndte først senere, ved Reformationstiden, og trængte ikke saa dybt ned i Befolkningen. — Ogsaa de fleste ikke-tyske fremmede Ord, som vi have optaget, ere komne til os gennem Tysk. Dette turde være en temmelig almindelig bekendt Sag, og derfor har jeg ofte i Ordbogen for Kortheds Skyld undladt at nævne det tyske Mellemlid, naar der ikke var særlig Grund dertil.

Til Slutning skal jeg med Tak nævne Sundbys og Baruëls dansk-franske Ordbog og Larsens dansk-engelske som to Værker, der ved deres Righoldighed have været mig til stor Nytte under Udarbejdelsen af denne Bog.

Til de Rettelser og Tillæg, som findes i Slutningen af 1ste Udgave, er der i nærværende 2den Udg. kommet nogle ny. Af Rettelser, som vedkomme Retskrivningen, er der dog kun tre at nævne her, nemlig Forandringen af Blusel til Blussel, af Impressario til Impresario (jf. Bladet „Politiken“ for 6te Maj 1891) og af (at) slemme til slæmme (tysk schlämmen, af Schlamm, hvilket Stamord er medtaget i denne Udg.). Rettelser el. Forandringer af anden Art ville findes i Artiklerne akavet, Barber, bryde²,

Donkraft, Hæk, Peajacket, Skærtorsdag, spedalsk, Spæt, Tenakel, Trikot, Trup, Vejr, Versal, Vægtstang. De ikke faa Tilføjelser af Ord og oplysende Bemærkninger er det unødvendigt at anføre her.

Forfatteren.

Senere Efterskrift. Læsernes Opmærksomhed henledes paa et Tillæg, som er vedføjet denne Udgave og indeholder en Del af Ministeriet paabudte eller anbefalede Forandringer.

A.

A, **a** (et, Ft. A'er, a'er). Ss. A-Lyd o. s. v.
à (fr. Forho. = til). 9 à 10 Stykker.
 15 Tønder à 7 Kr. Tønden.
Aa, **aa** (et, Ft. Aa'er, aa'er). en
 Aa-Lyd.
Aa (-en, Ft. -er). Ss. Aabred o. s. v.
Aa- (oldn. á, gld. a, aa (o: paa),
 etymol. samme O. som tysk an):
 et Aa-sted, -syn.
aaben (-ent, -ne). aabenbar (r.),
 at aabenbare, en Aabenba-
 relse (Ft. -r), -baring (Ft. -er).
 aabenhjertet (-ede), -hjertig
 (r.), -lydt, -lys, -mundet,
 -staaende. at aabne. en Aab-
 ning (Ft. -er).
aadre (at), se aare (u. Aare²).
Aadsel (et, Ft. -sler.). Ss. aadsel-
 ædende, A-graver o. s. v.
Aag (et, Ft. d. s.). Ss. aagfri, A-
 sele o. s. v.
Aager (en). Ss. Aagerkarl o. s. v.
 at aagre.
aah (Udro.). aah ja.
Aal¹ (en, Ft. d. s.; oldn. ál). Ss.
 Aalekvabbe, -stanger (en, Ft.
 -e) o. s. v. at aale en.
Aal² (en, Ft. -e; et Slags Syl; tysk
 Ahle, Ahl; jf. Rival).
Aalborg (geogr. N.). en Aalbor-
 genser (Ft. -e).
Aand (en, Ft. -er). Ss. ¹aand-
 fuld, -løs, -rig. ²aandsfor-
 tærende, -frisk; A-anlæg,
 -anstrengelse o. s. v. ³Aan-
 deseer, -verden o. s. v. aan-
 delig, aandig (r.).
Aande (en). Ss. aandeløs, A-
 dræt o. s. v. at aande. Ss.
 Aanderedskab o. s. v.
Aar (et, Ft. d. s.). i Aar, ad Aare.
 at være til Aars. et Aars Tid.
 paa denne Aarsens Tid (gl. Ejef.

i b. F.). fem Aars Strafarbejde;
 en fem Aars Dreng (ogsaa Fem-
 aarsdreng). — Ss. ¹Aarbog,
 -hundrede, -ti (et, Ft. -er),
 -vis (se Vis) [at leje i A.] o. s. v.
²Aarsbarn, -skifte, -tid
 o. s. v. ³aarelang, A-maal,
 -vis (ligge syg i A. o. desl.).
 [-aarig (r.); f. Eks. fleraarig].
 Aaringer (Ft.; gode, slette A.).
 aarlig (r.).
Aare¹ (en, Ft. -r; at ro med;
 oldn. ár. Ss. Aareslag, -told
 o. s. v. [-aaret (-ede); f. Eks.
 seksaaret].
Aare² (en, Ft. -r; i Legemet o. s. v.;
 gld. athræ [jf. sv. åder, tysk
 Ader]). Ss. Aarehinde, -knude
 o. s. v.; at aarelade (-lod), en A-
 ladning (Ft. -er). at aare (oftest
 aadre, af tysk adern; tekn.).
 aaret (-ede).
Aarfugl (norsk og sv. orre, orr-
 fugl, -fågel).
aarle (Bio.; ogsaa som Tillo.: den
 a. Morgenstund).
Aarsag (en; nysk orsake; jf. ur-).
 Ss. Aarsagsbegreb o. s. v.
aarvaagen (jf. aarle).
Aas (en, Ft. -e).
Abbed (en, Ft. -er). et Abbedi
 (Ft. -er). en Abbedisse (Ft. -r).
ABC el. **Abc** (en, Ft. Abc'er). en
 Abc-Bog.
abdicere (at). en Abdikation
 (Ft. -er).
Abe (en, Ft. -r). Ss. Abeart, -kat
 (-testreg) o. s. v. at abe efter.
 et Aberi (Ft. -er).
Abild (en). en Abildgaard, a-
 graa.
Ablativ (en, Ft. -er). ablativisk (-e).
abnorm (r.). en Abnormskole.
 en Abnormitet (Ft. -er).

abonnere (at). en Abonnent (Ft. -er; Ss. A-antal o. s. v.). et Abonnement (Ft. -er; Ss. A-s-billet o. s. v.).

Aborre (en, Ft. -r).

Abort (en, Ft. -er). at abortere. et Abortivmiddel.

Abrikos (en, Ft. -er). Abrikos-træ o. s. v.

Abrod (en; Artemisia Abrotanum). absintere sig (at).

Absint (en).

absolut (-te). en Absolution. en Absolutisme. en Absolutist (Ft. -er). absolutistisk (-e). — at absolvere.

absorbere (at). en Absorbering.

abstrahere (at). abstrakt (-e). en Abstraktion (Ft. -er).

absurd (-e). en Absurditet (Ft. -er).

Accent (en, Ft. -er). at accentuere. en Accentuering, Accentuation.

Accept (en, Ft. -er). en Acceptant (Ft. -er). at acceptere. en Acceptering.

Accessit (et).

Accidens (en og et, Ft. -er). Ss. Accidensarbejde (i Bogtrykkerier), -sætter, -trykker.

Accise (en). Ss. accisefri, Accisebod o. s. v.

Acht (en). at erklæres i Rigets A.

Acquit (en; i Billard).

ad (Forho.). ad Aare. at gaa ad Vejen til N. 3 ad Gangen. det er gaaet mig ad Glemme. — Ss. Adfærd, -gang (-s-eksamen o. s. v.), -komst (Ft. -er). at adlyde. at adskille. en Adskillelse, adskillig (r.). at adsplitte, en Adsplittelse. at adspredde, en Adspredelse (Ft. -r). at adspørge. at advare, en Advarsel (Ft. -varsler).

Adam (N.). Ss. Adamssøn, -æble o. s. v.

addere (at). en Addering (Ft. -er), Addition (Ft. -er); et Additionsstykke, -tegn.

Adel (en; tysk). Ss. adelbaaren, Adelgade (mods. Borgergade, jf. Algade), -stand; Adelsbrev, -mand, adelsstolt o. s. v. adelig (r.). at adle. en Adling.

Adjektiv (et, Ft. -er). adjektivisk (-e).

Adjunkt (en, Ft. -er). Ss. Adjunktpost o. s. v.

Adjutant (en, Ft. -er). Ss. Adjutantstab o. s. v.

administrere (at). en Administration. administrativ (r.). en Administrator (Ft. -er).

Admiral (en, Ft. -er). Admiralinde (en, Ft. -r), -skab (et), -skib; Admiralsflag, -værighed. et Admiralitet (Ft. -er); et Admiralitetsflag o. s. v.

Adolf (N.). Adolfine.

Adonis (mytol. N.). en A.

adoptere (at). en Adoptering, Adoption. et Adoptivbarn o. s. v.

Adresse (en, Ft. -r). Ss. Adresseavis o. s. v. at adressere. en Adressant (Ft. -er). en Adressat (Ft. -er).

adræt (-te). en Adræthed.

adstadig (r.; gld. astadig, bosiddende, sammens. med a = aa [se u. Aa-]. en Adstadighed.

Advent (en). Ss. Adventssøndag o. s. v.

Adverbium (et, b. F. -iet, Ft. -ier). adverbial (r.) eller -el (-t, -le).

Advokat (en, Ft. -er; jf. Foged). Ss. Advokatstand o. s. v. en Advokatur.

adækvat (-e).

af (Forho.; f = v, der dog sædv. kun udtales i Ss.). At tage en af Dage; at komme af Hænde; at komme af Lave; at gaa af Led; at tage af Sted, at komme galt af Sted; at tabe af Syne; at gaa af Vejen for en, at rydde en af Vejen; det er ikke af Vejen at skrive ham til. Af de mange Ss. eller af Ss. dannede Afledninger anføres eksempelvis følgende: en Afart. at afbede, en Afbedelse. en Affbigt. at affbilde (-ede), en Afbildning (Ft. -er). at afblade, en Afbladning. at afblæse, en Afblæsning (et A-s-apparat o. s. v.). at afbryde, en Afbrydelse (Ft. -r), -brydning. et Afbræk, -bud. en Afbygger (-gaard). afdanket (-ede). en Afdansning (et A-s-bal). et Afdrag (afdragsvis, Bio.), -fald (en A-sdyng o. s. v.). en Affattelse (Ft. -r), -findelse (-ssum). at affolke, en Affolkning. at affærdige, en Affærdigelse. en Afgang

(-s-eksamen o. s. v.), -gift (Ft. -er), -givelse, -gnavning, -grænsning, -grøde (Ft. -r), -grøftning, -gud (et A-sbillede o. s. v.; et Afguder), -haspning, -hentelse, -henting, -hjælpning, -holdenhed (et A-sselskab), at afhylle, en Afhylling, at afhænde, afhændelig (r.), en Afhændelse, -hænder (Ft. -e), at afhænge (-hang), afhængig (r.), en Afhørelse, -ing, -kastelse, -ning, -knappelse, et Afkom (b. F. -kommet), en Afkortelse, -ning, at afkræfte, en Afkræftelse, en Aflad (-shandel o. s. v.), at aflade (-lod), en Afladelse, at aflade (-ede), en Aflader (Ft. -e), -ladning, aflang (-rund), en Afleds (= Aflednings)endelse, en Aflivelse, -lokning, aflægs (ubøj. Tillo.), en Afløser (Ft. -e), -magring, at afmaste, en Afmattelse, at afnakke, en Afparering, -prelling, -prikning, -prodning, -propning, -pæling, -rystelse, -rystning, afsides (Bio. og Tillo.), afsjælet (-ede), en Afskalling el. -ning, et Afskav, en Afskavning, en Afsked (-sbegæring o. s. v.), at afskede, en Afskedi-gelse (Ft. -r), en Afskræk-kelse, afskyelig (r.), en Afskygning, -sløring, -stamning, at afstedkomme, en Afstivning, -straffelse, -stumpning, -stængning, -støvning, -syngelse el. -ning, -sæbning, -tagelse el. -ning, aftagende, (være i) Aftagende, en Aftakkelse el. -ning, -trædelse (et A-s-værelse), afviget (i afvigte Aar o. s. v.), en Afviskning, -væn-nelse, -væanning, -værgelse, -æskning.

Affekt (en, Ft. -er), en Affek-tion (-s-værdi), at afficere.

affekttere (at), en Affektation.

affutere (at), en Affutage (Ft. -r).

Affære (en, Ft. -r).

Afmagt (mntysk amacht [a-næg-tende Forstav.]), afmægtig.

Aforisme (en, Ft. -r), aforistisk (-e).

Afrika (geogr. N.), en Afrikaner (Ft. -e), afrikansk (-e).

Afrodite (mytol. N.).

Aften (en, Ft. -er), at spise til A. paa Tirsdag A. i A., i Morgen A. i Aftes (fordum: i Aftens), i Gaar Aftes, i Forgaars, Mandags Aftes. — Ss. Aftenbøn, -dug, -røde (en) o. s. v.; Aftensbord, -maal-tid, -mad, -tid (ved A.), at aftnes.

Agat (en, Ft. -er), en Agatring.

Agave (en, Ft. -r), Agavehamp.

age (at), Ss. Agestol o. s. v.

Agent (en, Ft. -er), en Agentur (Ft. -er); en A-forretning o. s. v.

Ager (en, Ft. Agre), Ss. Agerbrug (-et), -dyrker o. s. v.

agere (at).

Agermaane (Planten., Forvanskning af Agrimonia).

Agern (et, Ft. d. s.), Ss. Agern-kaffe o. s. v.

Aggregat (et, Ft. -er).

Agio (en), en Agiotage, en Agiotør (Ft. -er).

agitere (at), en Agitation (Ft. -er), en Agitator (Ft. -er).

Agn (et), Ss. Agnfisk o. s. v. at agne.

Agnat (en, Ft. -er), agnatisk (-e).

Agraf (-fen, Ft. -fer).

Agraman (en, Ft. -er).

Agrikultur (en).

Agronom (en, Ft. -er), en Agro-nomi, agronomisk (-e).

Agt (en), give A. paa; tage sig i A. agtbar (r.), -paagivende (en Agtpaagivenhed), -som (-t, -me), -værdig (r.), at agte, en Agtelse.

agter (Bio., ogsaa substantiveret; agterst, Bio. og Tillo.; mntysk achter, af en ældre F. after, eg. samme O. som atter [s. d.]), agter for Kahytten; det gik til Agters for (med) ham, agterst i Skibet, den agterste Del af Ski-bet. — Ss. Agterdel, -dæk, -ende o. s. v.

[**agtig**, r., en meget hyppig, fra Nedertysk laant Adjektivendelse; f. Eks. i abeagtig, naragtig, blaaagtig, blødagtig o. s. v.].

Agurk (en, Ft. -er), Agurk(e)-salat.

ah (Udro.).

Ahorn (en), Ss. Ahornsukker, -træ o. s. v.

ak (Udro.). at raabe ak og ve;
hans Ak og Ve rører mig ikke.
Akacie (en, Ft. -r). Ss. Akacie-
blad o. s. v.
Akademi (et, Ft. -er). en Akade-
miker (Ft. -e). akademisk
(-e). en Akademist (Ft. -er).
akavet (Bio.), ogsaa brugt adjekti-
visk [-ede].
Akeleje (en, Ft. -r; Planten.,
= Aquilegia).
Akilles (N.). en Akilleshæl,
-sene.
Aklamation (en).
akklimatisere (at). en Akklima-
tisering.
akkompagnere (at). et Akkom-
pagnement.
Akkord (en, Ft. -er). Ss. Akkord-
arbejde o. s. v. at akkordere.
en Akkordering.
akkreditere (at). et Akkreditiv
(Ft. -er).
akkurat (-e). en Akkurateesse.
Akkusativ (en, Ft. -er). akku-
sativisk (-e).
Akrobat (en, Ft. -er). akroba-
tisk (-e).
Aks (et, Ft. d. s.). Ss. aksblom-
stret, -formet, Aksstilk.
Aks(e)sanker o. s. v. [-akset
(-ede); f. Eks. kortakset].
Akse (en, Ft. -r; tysk Achse). en
Aksedrejning.
Aksel¹ (en, Ft. Aksler; = Akse; jf.
sv. axel, glsv. axul, Hank.).
Ss. Akselarm, -tap, -torv
o. s. v.
Aksel² (en, Ft. Aksler; = Skulder;
jf. sv. axel, glsv. axl, Hunk.). Ss.
akselfør, -stærk, Aksel-
haand, -skærf o. s. v. at aksle
(digt.).
Aksel eller Axel (N.).
Akselbær (et; sv. oxelbär). Ak-
selbærrön el. -træ.
Akt¹ (en, Ft. -er, = Handling; lat.
actus). en højtidelig A.; et
Skuespil i 5 Akter.
Akt² (en, Ft. -er; af lat. Tillf. ac-
tum, Ft. acta). Akterne i en
Retssag. et Aktstykke.
Aktie (en, Ft. -r; holl. actie, af
lat. actio; jf. Aktion). Ss. Ak-
tiekapital, -selskab o. s. v.
en Aktionær (Ft. -er).
Aktion (en, Ft. -er; lat. actio, Ejef.
-nis; jf. Aktie). at aktionere.
aktiv (r.). en og et Aktiv (Ft. -er).
en Aktivitet.

Aktor (en, Ft. -er).

aktuel (-t, -le). en Aktualitet.

Akustik (-ken). akustisk (-e).
akut (-te).

Akvarel (-len, Ft. -ler). en Akva-
relmaler.

Akvarium (b. F. -iet, Ft. -ier).

Akvavit (-ten; sædv. udtalt Akevit).

al (alt, alle). agtet af alle; for-
beredt paa alt; i alt; alt sammen,
alle sammen; i alt Fald; alle
Vegne; al den Stund (= eftersom);
alle Slags Mennesker, alle Haande
(se Haand) Sager (men: et Alle-
haande, se nedenf.); alle Mand
paa Dækket! (men: Allemands
Ven). — et Alt (-et; jf. Verdens-
altet). „Det store Intet mig et
Alt beviser“; hun er hans Alt. —
alt (Bio.). a. længe; a. større og
større; a. for stor, meget o. s. v.;
a. som Tiden gik. — Ss. ¹(al-):
alene. Alfader. algod (den
Algode o: Gud, og paa samme
Maade: den Almægtige, Alvidende
o. s. v.). algyldig. Alherren.
alkærlig. Almagt, almægtig.
Alnaturen. alraadende. al-
tid (Bio.). alting (= alt). Al-
ting (et; Ss. Altingsmand
o. s. v.). Alverden. alvidende,
Alvidenhed. alviis o. fl. End-
videre: aldeles (Bio.). allige-
vel (Bio.). almen (r. Ss. Al-
menaand, almenyndet o. s. v.).
almindelig (r.). Almindig
(en, Ft. -er). Almue (en; -mue =
oldn. múgi, Mængde, Folkemasse.
Ss. Almueskole, -sprog o. s. v.;
Almuesfolk, -kvinde, -mand).
alsidig (r.). Alvor (en og et;
oldn. alvara. Ss. alvorsfuld,
Alvorsord o. s. v.), alvorlig
(r.). — ²(alle-): Allehaande
(et; jf. ovenf.). Allehelgens-
dag. Allemand (se ovenf.).
allerede (Bio.). allested (Bio.).
Ss. allestedsnærværende,
Allestedsnærværelse). —
³(aller-, gld. aldæ, oldn.
allra, Ejef. i Ft., brugt partitivt,
= af alle): allerbedst, -først,
-nødigst o. s. v. (føj et Tillo.
i højeste Grad); allerhelvedes
(en a. Karl). — ⁴alskens (ubøj.
Tillo., eg. beskrivende Ejef. = als
Köns, af Kön i Betydn. Slags).
— ⁵(alt-): altomfattende,
-opofrende, -ædende. alt-
saa (Bio.).

Al (-en; jærnholdig Stenmasse). Ss. Aldannelse, alfri o. s. v.

Alabast (-en; af græsk-lat. alabastrum). en Alabasterkrukke, et A-bryst; en Alabastfabrik.

Alaguerre (en; fr. à la guerre). et Parti A.

Alant (en, Ft. -er; Planter).

Alarm (en; fr. alarme, af ital. allarme, opr. all' arme 3; til Vaaben! Jf. Larm). Ss. Alarmplads o. s. v. at alarmere. en Alarmering.

Albatros (-sen, Ft. -ser).

Albino (-en, Ft. -er).

Albue (en; Al- af Alen i Betydn. [Under-] Arm). Ss. Albueben, -skæl o. s. v.

Album (et, Ft. -er).

Alder (en, Ft. -e). Ss. alderstegen; Aldersformand, -grænse o. s. v. aldrende. — aldrig (Bio.; af Alder i Betydn. Tid).

Ale ([et]; eng. ale, besl. m. d. Øl).

Alen (en, Ft. d. s.). Ss. alenlang, Alenmaal, -vis (se Vis) o. s. v.

Alexander (Aleksander), N. Alexander den Store. Alexandria.

Aif (en, Ft. -er; et fra Oldn. laant O. (med f for v), jf. Elle- (-folk o. s. v.)). Ss. alfelet, Alfeland o. s. v.

Alfa (et; græsk α lpha 3; a, det første Bogstav i Alfabetet). A. og Omega (s. d.). et Alfabet (Ft. -er; -bet af beta, den græske Benævnelse paa b). alfabetisk (-e).

Alfarvej (en; fordum Adelfarvej, af den gld. Forstav. athæl- = Hoved-). Ogsaa: en alfar Vej (Ft. alfare Veje). — **Algade** (Gadenavn, hvor Al- ogsaa er = gld. athæl. Jf. Adelgade under Adel).

Alge (en, Ft. -r). Ss. Algespore o. s. v.

Algebra (-en). algebraisk (-e).

Alibi (et). bevise sit A.

Alimentationsbidrag (et).

Alizarinblæk.

Alk (en, Ft. -e). Ss. Alkeart o. s. v.

Alkali (et, Ft. -er). at alkalisere. en Alkalisering. alkalisk (-e). et Alkaloid (Ft. -er).

Alkemi, ogsaa **Alkymi** (-en; mlat. alchemia, alchymia, -chimia, arab. al-kimia, hvor al-

er Kendeord). en Alkemist (Ft. -er). alkemistisk (-e).

Alkohol (-en). alkoholisk (-e). en Alkoholisme.

Alkoran = Koranen (al 3; det arabiske Kendeo. ligesom i Algebra, Alhambra, Alkali, Alkemi, Alkohol, Alkove o. fl. O.).

Alkove (en, Ft. -r).

Alkymi = Alkemi.

Allé (b. F. Alleen, Ft. Alleer). Ss. Allétræ o. s. v.

Allegori (-en, Ft. -er). at allegorisere, en Allegorisering. allegorisk (-e).

Alliance (en, Ft. -r). en Alliance-traktat. allieret (-ede).

Alligator (en, Ft. -er).

Allike (en, Ft. -r).

Allitteration (en, Ft. -er). allitererende.

Allongeparyk.

Allopat (en, Ft. -er). en Allopati. allopatisk (-e).

alludere (at). en Allusion (Ft. -er).

Allun (-et). Ss. Allunskind, -vand o. s. v.; Allunshandsker = Allunskindshandsker.

Alm = Ælm (s. d.).

Almanak (-ken, Ft. -ker).

Almisse (en, Ft. -r). Ss. Almisselem o. s. v.

Almue, se under al.

Aloe (en). Ss. Aloesyre o. s. v.

Alper (Ft.), **Alperne** (geogr. N.). de fynske Alper. Ss. Alperose, -stok o. s. v.

Alsikekløver (en).

Alt (en). Ss. Altstemme, -sanger (= Altist, Ft. -er) o. s. v.

Altan (en, Ft. -er). Altandöro.s.v.

Alter (et, Ft. -e og Altre). gaa til Alters. Alterens Sakrament (= Alterets, idet Ejef. af det best. Kendeo. fordum havde samme F. i Intetkön som i Hankön). Ss. Alterbog o. s. v.

Alternativ (et, Ft. -er). alternativt (Bio.).

Altæa (en). Ss. Altæabrystsukker, -saft o. s. v.

Aluminium (b. F. -iet).

Alumnus (en, Ft. Alunner).

Alvor, se under al.

Amanuensis (en).

Amazone (en, Ft. -r). Ss. Amazonedragt; Amazonfloden, -myre, -papegöje.

Ambe (en, Ft. -r).

Ambolt (en, Ft. -e).

Ambra (-en). Ss. Ambraduft o. s. v.

Ambrosia (en). ambrosisk (-e).

Ambulance (en, Ft. -r). Ss. Ambulancevogn o. s. v.

amen (hebraisk Bio.). sig ja og amen til noget. et Amen.

Amerika (geogr. N.). en Amerika-farer. en Amerikaner (Ft. -e), -inde. amerikansk (-e).

Ametyst (en, Ft. -er).

Amfibium (b. F. -iet, Ft. -ier). amfibisk (-e).

Amfiteater. amfiteatralsk.

Amindelse (en; A-ø; det gl. under Aa- omtalte Forho.).

Amme (en, Ft. -r). Ss. Ammestue (-snak) o. s. v. at amme.

Ammon (Juppiter A.). et Ammonshorn = en Ammonit (Ft. -ter).

Ammoniak (-ken; jf. Salmiak).

Ammunition (en). Ss. Ammunitionsskarre o. s. v.

amnestere (at). en Amnesti.

Amning (en; Søspr.). Amningsmærke, -tal.

Amor (mytol. N.). en Amarin (Ft. -er).

amortisere (at). en Amortisation, Amortisering.

amputere (at). en Amputation (Ft. -er).

Amt (et, Ft. -er; nyhtysk Amt, oldtysk ambaht, ambahti, gotisk andbahti; jf. Embede). Ss. Amtmand, -stue; Amtsforvalter, -raad o. s. v.

Amulet (-ten, Ft. -ter).

an (Bio.; tysk an, Forho. og Bio.; jf. Aa-). at føre, rette an o. s. v. (jf. anføre o. s. v.); at binde an med, komme an paa. — Af Ss. (eller Afledninger af saadanne) anføres eksempelvis: en Andagt (-s-øvelse o. s. v.), andægtig (r.). at andrage, et Andragende (Ft. -r). en Anfordring, -fægtelse (Ft. -r). angaaende (Forho.). en Angivelse (Ft. -r), et Angivende, en Angiver, et Angiveri (Ft. -er). en Angriber (Ft. -e). et Anhang (Ft. d. s.). en Anledning (Ft. -er). et Anliggende (Ft. -r). at anmasse sig, en Anmasselse (Ft. -r), -melder (Ft. -e). at anmode, en Anmodning (Ft. -er). at annamme, en Annam-

melse. en Anprisning, -raabelse, -seelse, anselig (r.). et Ansigt (Ft. -er; Ss. Ansigtssfarve o. s. v.). en Ansporelse, -spændelse. en Anstalt (Ft. -er). at anstrenge (-ede og [oftest] -te), en Anstrengelse (Ft. -r). et Anstød (en A-ssten), anstødelig (r.). at antaste. antændelig (r.), -vendelig (r.).

Anakoluti (en, Ft. -er). anakolutisk (-e).

Anakronisme (en, Ft. -r).

analog (r.). en Analogi (Ft. -er). Ss. Analogidannelse o. s. v.

Analyse (en, Ft. -r). at analysere. analytisk (-e).

Ananas (en, Ft. d. s. eller -er). Ss. Ananasjordsbær o. s. v.

Anapæst (en, Ft. -er). anapæstisk (-e).

Anarki (-et). anarkisk (-e).

Anatom (en, Ft. -er). at anatomere. en Anatomering. en Anatomi (Ft. -er). anatommisk (-e).

Anciennitet (en).

And (en, Ft. Ænder). Ss. Andenæb o. s. v. en Andrik (Ft. -ker).

anden (andet, Ft. (men ikke b. F. Ent.) andre). den anden, det andet, de andre; Frederik den Anden; hver anden Dag, hvert andet Aar; at skyde Skylden paa andre. — Ss. Andendagsbryllup, -feber; Andenlærer, -svend; andensteds el. andetsteds (Bio.); anderledes (Bio., ogsaa Tillo.; af den gl. Stamme anner, jf. Ft. andre [med indskudt d]).

Anders, Andreas (N.; Ejef. Anders'es, Andreas'es).

ane (at). en Anelse (Ft. -r); anelsesfuld.

Anekdote (en, Ft. -r). Ss. Anekdotejæger o. s. v.

Anemone (en, Ft. -r).

Aner (Ft.). Ss. anestolt, Ane-tavle o. s. v.

Aneroidbarometer (et).

Angel (en, Ft. Angler). Ss. Angelfisker o. s. v. at angle. en Angler (Ft. -e).

Angelsachser (en, Ft. -e). angelsachsisk (-e). at lære A.

Anger (-en). Ss. angerfuld, -given, -løs; Angerstaare. at angre.

Angest (-en). Ss. angestfuld, Angestskrig o. s. v. angest (ubøj. Tillo.).
anglikansk (-e). at anglisere.
Anholt (geogr. N.).
Anilin (-en).
animalsk (-e).
animere (at).
Animositet (en).
Anke (en, Ft. -r). Ss. Ankebog, -protokol o. s. v. at anke.
Ankel (en, Ft. Ankler). Ss. Ankelkode o. s. v.
Anker¹ (et, Ft. -e og Ankre; Skibsanker; lat. ancora). at gaa, ligge til Ankers. Ss. Ankertov, -gang (-s-ur) o. s. v. at ankere. en Ankring.
Anker² (et, Ft. -e og Ankre; Vinanker o. s. v.; mlat. anchoria).
Annaler (Ft.). en Annalist (Ft. -er).
Anneks (et, Ft. -er). Ss. Annekskirke, -sogn. — en Anneksion (Ft. -er). at annekttere. en Annektering.
Annis (-en). Ss. Annisfrø o. s. v.
Annoncebureau (et).
Annuitet (en, Ft. -er).
annulere (at). en Annulering.
anonym (r.). en Anonym (Ft. -er). en Anonymitet.
Ansjos (en, Ft. -er; Sammentr. af eng. anchovies, Ft. af anchovy). Ansjosdunk, -smør.
Ansvar (et; gld. Andsvar, Gen-svar, sammensat m. Forstavelsen and-, mod; jf. antvorde, entledige og und-). paa eget Anog Tilsvær. Ss. ansvarhavende; ansvarsfuld o. s. v. ansvarlig (r.).
antedatere (at). en Antedatering.
anticipere (at). en Anticipering, Anticipation (Ft. -er).
antik (-t, -ke). en Antik (-ken, Ft. -ker). et Antikkabinet.
antikirkelig o. desl. — **Antikrist** (en). — **Antikritik** (en).
Antikva (en) = Antikvaskrift (Bogtryk.).
Antikvar (en, Ft. -er). en Antikvarboghhandel, -boghandler. antikvarisk (-e).
antikveret (-ede).
Antikvitet (en, Ft. -er). en Antikvitetshandel, -handler.
Antilope (en, Ft. -r).

Antimonium (-iet). Antimon-syre o. s. v.
Antipati (en, Ft. -er). antipatisk (-e).
Antipode (en, Ft. -r).
Antiseptik (-ken). antiseptisk (-e).
Antitese (en, Ft. -r).
Antologi (en, Ft. -er).
Antropolog (en, Ft. -er). Antropologi (-en). antropologisk (-e).
antvorde (at; bibelsk; mntysk antworden (gld. andvorde); jf. Ansvar).
Apanage (en, Ft. -r).
aparte (ubøj. Tillo.).
Apati (en). apatisk (-e).
Apenninerne (geogr. N.).
apodiktisk (-e).
apokryfisk (-e).
Apopleksi (-en, Ft. -er). en Apoplektiker (Ft. -e). apoplektisk (-e).
Apostel (en, Ft. Apostle). apostolisk (-e).
Apostrof (-fen, Ft. -fer). at apostrofere.
Apotek (et, Ft. -er; jf. Butik). en Apoteker (Ft. -e). Ss. Apotekerregning o. s. v.
Apparat (et, Ft. -er).
Appel (-len, Ft. -ler). appellabel (-elt, -le). en Appellant (Ft. -er). en Appellation (-sret). at appellere.
Appellativ (et, Ft. -er). appellativisk (-e).
Appelsin (en, Ft. -er; ntysk appelsina, -ne, eg. Æble fra Kina, jf. fr. (forældet) pomme de Sine). Ss. Appelsinskal o. s. v.
Appetit (-ten). appetitlig (r.).
applaudere (at). en Applaus.
apportere (at). en Apporterhund.
Apposition (en, Ft. -er).
appretere (at). en Appretur.
approbere (at). en Approbering, Approbation.
April (en). A. Maaned. Aprilsnar, -vejr.
a priori. apriorisk (-e).
Ar (et, Ft. d. s.; b. F. Arret, Arrene). en Ardannelse. arret (-ede).
Ara (en, Ft. -er).
Arabesk (en, Ft. -er).
Arbejde (et, Ft. -r). Ss. arbejdsfær, Arbejdskraft o. s. v. at arbejde. [en -arbejdelse]

f. Eks. Bearbejdelse, Udarbejdelse (Ft. -r). en Arbejder (Ft. -e; Ss. Arbejderforening o.s.v.), Arbejderske (Ft. -r). arbejdsom (-t, -me).

arbitrær (r.).

Are (en, Ft. -r). et Areal (Ft. -er). **arg** (r.). en Argelist.

Argument (et, Ft. -er). en Argumentation. at argumentere.

Argus (mytol. N.). Argusøjne, -fasan, -sommerfugl.

Ariadnetraad (en).

Arie (en, Ft. -r).

Arild (= ældgammel Tid; nu med ny Betegnelse af Begrebet Tid; fra Arilds Tid (gld. af areld(e), ogsaa af æreld(e)).

Aristokrat (en, Ft. -er). et Aristokrati. aristokratisk (-e).

Aritmetik (-ken, Ft. -ker). aritmetisk (-e).

Ark (en; lat. arca). Pagtens A.

Ark (et, Ft. d. s.; af lat. arcus, Bue [j. tysk Bogen]). Ss. Arkeant, -skriver, -vis (se Vis) o.s.v.

Arkaisme (en, Ft. -r). arkaistisk (-e). arkaiserende.

Arkanum (et, Ft. Arkana).

Arkeli (et, Ft. -er). en Arkeliport.

Arkitekt (en, Ft. -er). arkitektonisk (-e). en Arkitektur (-maler o.s.v.).

Arkiv (et, Ft. -er). Ss. Arkivassistent o.s.v. en Arkivar (Ft. -er).

Arkæolog (en, Ft. -er). Arkæologi (-en). arkæologisk (-e).

arm (r.). Armød (en; Afledn. af arm: mntysk arm-ot, armode).

Arm (en, Ft. -e). Ss. Armbaand, -bevægelse, -fuld (en) o.s.v. [armet (-ede); f. Eks. bararmet, langarmet o.s.v.).

Armbrøst (en; en gennem flere Mellemformer (Armbrøst, Armbrøst, Arbøst o.s.v.) fremkommen forvansket Form af mlat. ar(cu)balista).

Armé (b. F. Armeen, Ft. Armeer). Ss. Armékorps o.s.v.

armere (at). en Armering.

Arne (en, Ft. -r). Ss. Arnested o.s.v.

Arnika (en; Planten). Ss. Arnikaomslag o.s.v.

Aroma (-en). aromatisk (-e).

Arp (en).

Arrak (-en). Ss. Arrakpunch o.s.v.

arrangere (at). et Arrangement (Ft. -er).

Arrest (en, Ft. -er). Ss. Arrestforvarer (Ft. -e) o.s.v. en Arrestant (Ft. -er). en Arrestation (Ft. -er). at arrestere. en Arrestering.

Arrieregarde (en).

arrig (r.; eg. kun en nyere, ntysk Form af arg). en Arrighed, en eller et Arrigskab.

arrivere (at).

arrogere (at). arrogant (-e). en Arrogance.

Arsenal (et, Ft. -er).

Arsenik (-ken). Ss. arsenikholdig, Arsenikforgiftning o.s.v.

Art (en, Ft. -er). Ss. Artsbestemmelse o.s.v. [-artet (-ede); f. Eks. forskelligartet, ondartet o.s.v.]. artig (r). atarte.

Arterie (en, Ft. -r). arteriel (-t, -le). artesisk (-e). en a. Brønd.

Artikel (en, Ft. Artikler). en Artikulation (Ft. -er). at artikulere.

Artilleri (-et). Ss. Artillerikorps o.s.v. en Artillerist (Ft. -er).

Artiskok (-ken, Ft. -ker).

Artist (en, Ft. -er). artistisk (-e).

Artium (en; = Examen artium).

Arum (en; Planten.).

Arv (en, Ft. -e). Ss. arveberettiget, Arvepart, -lader (en, Ft. -e) o.s.v. at arve. arvelig (r.). en Arving (Ft. -er).

Arve (en; Planten.).

As (en, Ft. -er; laant fra Oldn.). Ss. Asgaard; Asaheim (eller Asehjem), -læren, -tor (eller -thor). en Asynie (Ft. -r).

Ascendent (en, Ft. -er).

ase (at).

Asen (et, Ft. -er).

Asfalt (-en). Asfaltfilt. at asfaltere. en Asfaltør (Ft. -er).

Asie (en, Ft. -r).

Asjet (-ten, Ft. -ter).

Ask (en, Ft. -e). Asketræ.

Askaride (en, Ft. -r).

Aske (en). Ss. askefarvet, Askeskuffe o.s.v.

Askese (en). Asket (en, Ft. -er). asketisk (-e).

Asp (en, Ft. -e; oldn. *ǫsp*, Ejef. aspar; jf. *Æsp*) = Bævreasp.
Asparges (en, Ft. d. s. og -er). Ss. Aspargesbed o. s. v.
aspirere (at). en Aspirant (Ft. -er).
Assessor (en, Ft. -er).
assimilere (at). en Assimilation (Ft. -er).
assistere (at). en Assistance. Assistenshus, -kirkegaard, -ur. en Assistent (Ft. -er).
Associé (en, Ft. Associeer).
assortere (at). et Assortiment.
assurere (at). en Assurance (Ft. -r). Ss. Assurancesum o. s. v. en Assurandør (Ft. -er).
Assyrien (geogr. N.). en Assyrer (Ft. -e). assyrisk (-e).
Asters (en [eg. en Flertalsform], Ft. d. s.; af græsk-lat. *aster*, eg. Stjerne).
Asteroider (en, Ft. -r).
Astma (-en). en Astmatiker (Ft. -e). astmatisk (-e).
Astrallampe (en).
Astrolog (en, Ft. -er). Astrologi (-en). astrologisk (-e).
Astronom (en, Ft. -er). Astro-nomi (-en). astronomisk (-e).
Asyl (et, Ft. -er). Ss. Asylmoder o. s. v.
at¹ (Navneformsmærke; opr. vistnok samme O. som *ad*, gld. *at*). for at læse; efter at have læst.
at² (Bindeo.; oldn. *at*, af *pat*, *det*). efter *at*, for *at*, *saa at*.
Ateisme (en). en Ateist (Ft. -er). ateistisk (-e).
Atelier (b. F. Atelier'et, Ft. Atelier'er).
Athene (mytol. N.).
Atlas (mytol. og geogr. N.). et Atlas (-set, Ft. -ser).
Atlask (-et; eg. Tillo.; jf. mntysk [opr. østerlandsk] *at[te]las* o: Atlask, *at[te]lask* o: af Atlask). en Atlaskes Kjøle.
Atlet (en, Ft. -er). atletisk (-e).
Atling (en, Ft. -er) eller Atling-and (en).
Atmosfære (en, Ft. -r). atmosfærisk (-e).
Atom (et, Ft. -er). Ss. Atomlære o. s. v. atomisk (-e). atomistisk (-e).
Attaché (b. F. Attacheen, Ft. Attacheer).
atten (Talo.). attende. Ludvig den Attende.
Attentat (et, Ft. -er).

atter (Bio.; gld. *aftær*, tilbage, *atter*; jf. *agter*).
Attest (en, Ft. -er). at attestere. en Attestats (Ft. -er).
attraa (at; attraar, -ede, -et). en Attraa (Ft. -er). attraaaværdig.
Attrap (-pen, Ft. -per). — at attrapere.
Attribut (-tet, Ft. -ter).
Audiens (en, Ft. -er).
Auditorium (b. F. -iet, Ft. -ier).
Auditor (en, Ft. -er).
Augiasstald (en).
Augment (et, Ft. -er).
August (Person- og Maanedsnavn). Augusta.
Auktion (en, Ft. -er). Ss. Auktionsholder, -lokale o. s. v.
Aurikel (en, Ft. -kler).
Aurora (mytol. N.).
Auspiciet (Ft.).
Australien (geogr. N.). en Australier (Ft. -e), Australierinde. australsk (-e).
Autenti (-en). autentisk.
Autobiografi (en, Ft. -er).
Autodafé (b. F. Autodafeen, Ft. -feer).
Autodidakt (en, Ft. -er).
Autograf (en, Ft. -er). at autografer. en Autografi (Ft. -er). autografisk (-e).
Automat (en, Ft. -er). automatisk (-e).
Autor (en, Ft. -er). en Autorisation. at autorisere. en Autoritet (Ft. -er; Ss. A-s-tro).
av (Udro.).
Avance (en). at avancere. et Avancement (Ft. -er).
Avantgarde (en).
Ave (en). aveløs. at ave.
Avers (en, Ft. -er).
Aversion (en).
avertere (at). et Avertissement (Ft. -er; Ss. A-s-kontor o. s. v.).
avet (Bio.). a. om.
Avind (en); gld. *avund*, vel af af og unde. Ss. avindsyg, Avindsyge; Avindsmand.
Avindskjold (et; synes at være en Forvanskning af gld. *avig* Skjold = omvendt (jf. *avet*), fjendtligt Skjold).
Avis (en, Ft. -er). Ss. Avispapir o. s. v.
Avl (en). Ss. Avlsbrug (-et), -forvalter o. s. v. at avle. Ss. avle-dygtig o. s. v. en Avling.

Avnbøg (en; 1563 Auenbøg, maaske med bortfaldt H [jf. Hafwenbok i Ihres sv. Ordbog u. Bok] af mntysk hage[n]boke

[mntysk hage, hagen 3: levende Hegn]).

Avne (en, Ft. -r). avnet (-ede).
Azur (en). azurblaa, -farvet.

B.

B, b (et, Ft. B'er, b'er). en B-Lyd.
Baad (en, Ft. -e). Ss. baadformig (r), Baadfører; Baadebro, -bygger, -fart, -havn, -skur; Baadshage, -mand (-s-mat, -pjebe o. s.v.) o. s.v. at baade.

Baade (en). at baade.
baade (Bindeo.; opr. Stedo. med Betydn. bægge).

Baake (en, Ft. -r; Søspr.).

Baal (et, Ft. d. s.).

Baand (et, Ft. d. s.). Ss. baandformig (r), Baandhandel, -sag o. s.v. at baande.

Baare (en, Ft. -r).

Baas (en, Ft. -e). at baase.

Babel (geogr. N.). babelsk (-e).

Bacil (-len, Ft. -ler).

Bad (et, Ft. -e). gaa, være i B. Ss. Badstue. at bade. Ss. Badeanstalt o. s.v. en Bader (Ft. -e). en Badning.

Badskær (en; foreldet men bevaret i Navnet Didrik Badskærs Gang (Københ.); Badskær afældre Bartskear 3: Barber (ofte tillige Bader), tysk Bartscherer).

Badutspring (et), -springer (en).

Bag (en). bag (Bio. og Forho.; bagest, Tillo. og Bio.). at falde bag af en Vogn, gaa b. efter en, læse b. i Bogen, gaa b. om Huset, staa b. paa Karetten, b. ved Træet o. s.v. (men uden Styrelse: at falde bagaf, gaa bagefter, staa bagpaa, bagved o. s.v.; se nedenf.). — Af Ss. anføres eksempelvís: bagaf (Bio.; se ovenf.). et Bagben. at bagbinde. Bagbord (Søspr.; Ss. B-sside o. s.v.; ogsaa adjektivisk: den bagbords Side o. desl.). en Bagdel. bagefter (Bio.; se ovenf.), -fra (Bio.). (i) Baghaanden. et Baghold. bagi (Bio.; se ovenf.), -ind. (i) Baglaas. en Baglader (Ft. -e), et Bagladevaaben, Bagladningsgevær (-kanon, -revolver). baglængs eller (efter den almindelige Udtale, med Over-

gang af ng til n foran s) baglæns (Bio.; Ss. B-løb). bagom (Bio.), -op, -over (Bio.), -paa (Bio.; se ovenf.). at bagtale; en Bagtalelse, -taler (-ske); bagtalerisk (-e). bagtil (Bio.), -ud. at bagvadske (af vadske i den ellers forældede Betydn.: føre løs Tale, Sladder); en Bagvadskelse, -vadske. bagved (Bio.; se ovenf.), -vendt.

Bagage (en).

Bagatel (en, Ft. -ler).

bage (at; -te). Bagværk (et). en Bager (Ft. -e; Ss. Bagermester o. s.v.). et Bageri (Ft. -er). en Bagning (Ft. -er).

bah (Udro.).

Baiern (geogr. N.). baiersk (-e). en Bairer (Ft. -e). — en (halv) Baier (Ft. -e; dagl. T.).

Baj (-et; Töjsort).

Bajas (-sen, Ft. -ser). en Bajasstreg.

Bajonet (-ten, Ft. -ter). Ss. Bajonetangreb o. s.v.

bak (Bio. og ubøj. Tillo.; Søspr.; engelsk back, tilbage). at bakke. en Bakning.

Bak (b. F. -ken; Søspr.; ntysk back, holl. bak; jf. Bakke¹). Ss. Baks-gast o. s.v.

Bakkanal (et, Ft. -ier). — **Bakkant** (en, Ft. -er). en Bakkantinde. bakkantisk (-e).

Bakke¹ (en, Ft. -r; Madskaal for Skibsmandskab, Præsenterbakke o. s.v.; af ntysk back, holl. bak; jf. Bak). Ss. Bakkesserviet; Bakkammerat, -mester o. s.v. at bakke op.

Bakke² (en, Ft. -r; Fiskeline, behængt med Kroe i en vis Afstand; jf. norsk bakka). Bakkēfiskeri.

Bakke³ (en, Ft. -r; = Banke). Ss. Bakkedrag, -tissel o. s.v. bakket (-ede).

Bakke⁴ (en, Ft. -r; tekn., eg. Kind [jf. Ss. Bakkenbart og Kind-

bakke]; tysk Backe, Kind; Sideflade). en Bakkenbart.
Bakkelse (en, Ft. -r). Ss. Bakkelsedej o. s. v.
Bakkus (mytol. N.). Ss, Bakkusdyrker o. s. v.
bakse (at). en Baksning.
Bakterie (en, Ft. -r). en Bakteriedyrkning.
Bal (-len, Ft. -ler; Billardspr.).
Bal (-let, Ft. -ler). Ss. balklædt, Baldragt o. s. v.
Balance (en, Ft. -r). Ss. Balancebog o. s. v. at balancere. en Balancerstang.
Baldakin (en, Ft. -er).
Balde (en, Ft. -r; paa Foden o. s. v.).
Balder (mytol. N.). Baldersbraa (en, Ft. -er; Planten.; Braa o: Øjelaag, Øjenhaar).
Baldrian (en, Ft. -er; Planten., af mlat. valeriana).
baldyre (at; digt.; af bardyre, bordyre, dannet af det franske Navneo. bordure).
Balje, ogsaa **Balle** (en, Ft. -r; ntysk balge, balje).
Balkon (en, Ft. -er).
Ballade (en, Ft. -r).
Ballast (en). Ss. Ballastport o. s. v. at ballaste.
Balle (en, Ft. -r; Vareb., B. Papir; tysk Balle, Ballen).
Ballet (-ten, Ft. -ter). Ss. Balletdanser o. s. v.
Ballon (en, Ft. -er). Ss. Ballonfører o. s. v.
ballotere (at). en Balloterkugle, -maskine. en Ballotering (Ft. -er).
Balsam (en). Ss. Balsampoppel o. s. v. at balsamere. en Balsamering (Ft. -er). en Balsamin (Ft. -er; Planten.). balsamisk (-e).
balstyrig (r). en Balstyrighed.
baltre (at) = boltre.
Balustrade (en, Ft. -r).
Bambusrør (et; Planten.). en Bambusstok.
Bamse (en, Ft. -r).
Banan (en, Ft. -er). et Banantræ.
Band (et). at lyse, sætte i B. Ss. Bandbulle, at bandlyse. en Bandlysning, bandsato o. s. v. — at bande (-ede og -te). en Banden.
Bandage (en, Ft. -r). en Bandagist (Ft. -er).
Bande (en, Ft. -r). en B. Røvere.

Bandholm (geogr. N.).
Bandit (-ten, Ft. -ter). Banditvæsen.
Bandoler (et, Ft. -er).
Bane¹ (en, Ft. -r; mntysk bane). at bringe paa B. Ss. banebrydende, en Banebryder, -gaard o. s. v. at bane.
Bane² (en; nu sædv. kun i Ss.; oldn. bani, Død, Banemand). Ss. Banemand, -saar o. s. v.
bange (ubøj. Tillo.). Banghed.
Banjerdæk (et).
Bank (et, Ft. d. s.; sædv. kun i Ft.). at banke (besl. m. oldn. banga, at banke). Ss. Bankekød o. s. v. en Banken, Bankning.
Bank (en, Ft. -er; tysk Bank, Ft. -en [opr. samme Ø. som Bank, Ft. Bänke, og som d. Bænk], vel efter ital. banca [hvoraf fr. banque], der selv stammer fra tysk Bank [Bænk, Bord]; jf. Banko). at sætte i Banken; at holde Bank. Ss. Bankaktie, -anvisning, -note o. s. v.
Banke (en, Ft. -r).
Bankerot (-ten, Ft. -ter; gennem Tysk af ital. banco rotto, eg. itubrukt Vekselbors, idet den insolvente Vekselerers Bord forud blev offentlig itubrukt [rotto, af lat. ruptus]). bankerot (-te), Tillo.
Banket (-ten, Ft. -ter; fr. banquet, af det fra Tysk laante banc, Bænk).
Bankier (en, Ft. -er). Bankierforretning, -hus.
Banko (en; ital. banco, af tysk Bank; jf. (en) Bank og Banke-rot). 3 Mark B. svensk B. en Bankomark, -seddel.
Bankør (en, Ft. -er).
Banner (et, Ft. -e). Ss. Bannerfører o. s. v.
Baptist (en, Ft. -er).
bar (r). Ss. Barfrost, -ryg (Fisken.), -svælg (Planten.); barbenet, -halset o. s. v. — bare (Bio.).
Barak (-ken, Ft. -ker) eller **Barakke** (Ft. -r). en Barakby.
Barbar (en, Ft. -er). et Barbari. barbarisk (-e). en Barbarisme (Ft. -r).
Barber (en, Ft. -er og Barberere, svarende til en Entalsform Barberer, som ogsaa forekommer). Ss. Barberdreng, -forstand (Planten.) o. s. v. at barbere. en Barbering.
Barde¹ (en, Ft. -r; Skjald; keltisk-

lat. bardus). Bardekvad, -sang.
Barde² (en, Ft. -r; Hvalbarde; Entalsform af Ft. Barden = holl. baarden, Ft. af baard, o: Skæg; jf. Bart). en Bardehval.
Bardun (en, Ft. -er; Søspr.).
bardus (Udro.).
bare (at). ikke at kunne b. sig for noget.
Barét (-ten, Ft. -ter).
Bark¹ (en; paa Planter; oldn. bork-r, Ejef. barkar). Ss. Barkbille o.s.v. barket (-ede). at barke. Ss. Barkekar o.s.v. en Barkning.
Bark² (en, Ft. -er; et Slags Fartøj; lat. barca). et Barkskib. — en Barkasse (Ft. -r).
Barkholt (et; Søspr.; ntysk bargholt; barg- af barge, bergen, at bjærge, beskytte).
Barm (en, Ft. -e). barmhjertig (r); Barmhjertighed (-sgerning).
Barn (et, Ft. Börn). Afledn. og Ss. ¹(Barn-): barnagtig (r). Barn-dom (Ss. B-s-ven o.s.v.). barnlig (r). Barnlille! (Ft. Börnlille). barnløs. — ²(Barns-): (fra) Barnsben; (i) Barnsnød; se ogsaa Barsel. — ³(Barne-, gl. Ejef. i Ft.; Hoved-Sammensætningsformen, her kun oplyst ved nogle Eks.): barnefødt; Barnebarn (Ft. Börneborn), -daab, -fødsel, -hoved, -kjole, -mad, -natur, -pige, -seng, -sind, -sko (Ft. d. s. og Börnesko) o.s.v. — ⁴(Börne-; for Barneved Tilknytning til Nævnef. Börn): Börnearv, -asyl, -avl, -avling, -bal, -beg (Mekonium), -bog, -dagen (28de December), -eventyr, -flok, -fortælling, -gods, -have, -hjem, -hospital, -komedie, -kopper (Sygd.), -leg, -ly, -lærdom, -mel, -nar, -opdragelse, -passerske, -penge, -rede (dagl. T.), -selskab, -skole, -skrifter (Ft.), -spil, -sværm, -sygdom, -tugt, -tøj, -udsættelse, -ven, -verden, -værk, -æder. — ⁵I nogle Ss. findes Vaklen mellem Barne- og Börne- (men det første er at foretrække); saaledes Barne- og Börneaar, -dragt, -kammer,

-pleje, -pulver, -ramse, -ret, -skrig, -sprog, -streg, -stue o. fl.
barok (-t, -ke). Barokstilen.
Barometer (et, Ft. -tre). Ss. Barometerhøjde o.s.v.
Baron (en, Ft. -er). en Baronesse (Ft. -r). et Baroni (Ft. -er).
Barre (en, Ft. -r). Ss. Barreguld, -øvelser o.s.v. — en Barriere (Ft. -r).
Barrikade (en, Ft. -r). at barrikadere.
Bars (en, Ft. -er; Fischen).
Barsel (et, Ft. Barsler; gld. (og sv.) barnsøl, af Øl i Betydn. Drikkelag, Gilde). Ss. Barselfeber, -gilde o.s.v. at barsle.
barsk (-e). Barskhed.
Bart (en, Ft. -er; tysk Bart [jf. Barde²]; nu sædv. kun i Ss.).
Bartholomæus (N.). B-dag, -nat-ten.
Baryton (en, Ft. -er).
Bas (-sen, Ft. -ser). Ss. Basstemme o.s.v. en Bassist (Ft. -er).
Bas (en; a langt; ntysk bäs, holl. baas, Herre, Mester). at spille B. (med).
Basalt (-en). Ss. Basaltstøtte o.s.v.
Basar (en, Ft. -er).
Base (en Ft. -r; fransk base, af græsk-lat. basis). basisk (-e).
Basis (en; jf. foreg. O.). at basere.
Basilikum (en; Planten.).
Basilisk (en, Ft. -er). et Basiliskblik.
Bask (et, Ft. d. s.). at baske.
Basrelief (-fet, Ft. -fer).
Basse (en, Ft. -r).
Basserale (en, Ft. -r; dagl. T.).
Basset (-ten).
Bassin (et, Ft. -er; jf. Bækken).
Bast (en). Ss. Bastreb o.s.v. at baste.
basta (Udr.). dermed b. Basta (en; i Kortspil).
Bastard (en, Ft. -er). Ss. Bastardavling o.s.v.
Bastion (en, Ft. -er).
Bastonade (en).
Basun (en, Ft. -er). Ss. Basunblæser o.s.v.
Bataille (en, Ft. -r).
Bataillon (en, Ft. -er). Ss. Bataillonschef o.s.v.
Batist (-et). et Batistes Lomme-tørklæde.
batte (at; dagl. T.).

Batteri (-et, Ft. -er). Ss. Batteri-dæk, -faskine o. s. v.

Bautasten (en).

Bavian (en, Ft. -er).

Bavl (et; dagl. T.). at bavle.

Bavn (en, Ft. -er). en Bavne-høj, -vagt.

be-, en tysk, ubetonet Forstavelse (jf. bi), forekommende i flere Hundrede Ord; f. Eks. beaandet (ede), en Beaadelse. at bebo, beboelig (r.), en Beboelse (-s-lejlighed), -boer (Ft. -e). at bebrejde, en Bebrejdelse (Ft. -r). at bebude, en Bebudelse (Ft. -r), -buder (Ft. -e). at bebyrde, en Bebyrdelse. at bedaare, en Bedaarelse. at bedage sig (Forvanskning af ntysk bedaren, at blive rolig). bedaget (-ede). et Bedrag (Ft. d. s.), at bedrage (-drog; mntysk bedregen), bedragelig (r.), en Bedrager (Ft. -e), et Bedrageri (Ft. -er), bedrage(r)i (sk (-e). at bedrøve, bedrøvelig (r.), en Bedrøvelse. bedærvet (-ede). at beedige, en Beedigelse. at befale (-ede, digt. ogsaa befol), en Befaling (Ft. -er; Ss. B-s-mand). et Befindende. at befinde. en Befippelse, befippet (-ede). at beflitte sig, en Beflittelse. at befolke, en Befolkning. at befordre (tysk befördern), en Befordre (Ft. -e), -fordring (Ft. -er; Ss. -s-middel o. s. v.). at befragte, en Befragter (Ft. -e), -fragtning. at befri(e), en Befrielse, -frier (Ft. -e). at befrugte, en Befrugtelse, -frugtning. at befugte, en Befugtelse, -fugtning. at befuldmægtige (en befuldmægtiget), en Befuldmægtigelse. at befænge (-te), en Befængelse. befærdet (-ede). beføjet (-ede), en Beføjelse. at beføle, en Beføling. at begave, en Begavelse. at begægne, en Begegnelse. at begejstre, en Begejstring. at begive, en Begivenhed (Ft. -er). at begrave, en Begravelse (Ft. -r; Ss. -sselskab o. s. v.). et Begreb (Ft. -er; Ss. -sbestemmelse o. s. v.), at begribe, begribelig (r.), begribeligvis

(Bio.), en Begriben, -gribning. at begrunde, en Begrundelse, -grunder (Ft. -e). at begræde, begrædelig (r.), en Begrædelse (Ft. -r). at begrænse, en Begrænsning (Ft. -er). at begunstige, en Begunstigelse (Ft. -r). at begynde (-te), en Begyndelse (Ss. -shastighed o. s. v.), -gynder (Ft. -e). et Begær, at begære, en Begæring (Ft. -er), begærlig (r.). et Behag, at behage (Ss. -lysten, -syg, en B-lyst, -syge), behagelig (r.). behandsket (-ede). en Beherskelse. (en) Behold (i god B.). et Behov; ogsaa som ubøj. Tillo. behov (at have noget b., at göres b.). behørig (r.). at behøve. at bejae (-ede). bekendt (-e; at b-gøre, et B-skab); en Bekendt (Ft. -e; f. Eks. en god B. af mig; Venner og B-e). beklagelig (r.), en Beklagelse (Ft. -r; beklagelsesværdig). en Beklemmelse, -klemthed. at beklukke. beklumret (-ede). en Bekostning (Ft. -er), -kransning, -krigelse. at bekræfte, en Bekræftelse. bekvem (-t, -me), at bekvemme sig, en Bekvemmelighed (Ft. -er). at bekymre, en Bekymring (Ft. -er). en Bekæmpelse, -kæmper (Ft. -e). beladt (med). en Belastning. belejlig (r.). en Belejrer (Ft. -e). at belejre, en Belemring. beleven (-ent, -ne). beliggende, en Beliggenhed. en Belærelse, -læring, -lønnere (Ft. -e), -manding. bemidlet (-ede). at bemyndige, en Bemyndigelse. at benaade, en Benaadelse, -naadning (-sret o. s. v.). benovet (-ede; dagl. T.). en Benovelse. en Benyttelse. at beordre. (et) Beraad; be-raad (Tillf. af det forældede be-raade); med b. Hu. et Beram, at beramme (mntysk beramen), en Berammelse. at berede, en Beredelse, -redning, (et) -redskab, beredvillig (r.). en Beregner (Ft. -e), -retter (Ft. -e). at berettigse, en Berettigelse. en Berider (Ft. -e; Ss. -forestilling o. s. v.). at be-

rige, en Berigelse (Ft. -r). at berigtige, en Berigtigelse (Ft. -r). at bero (-r, -ede, -et; tysk beruhen), (stille i) Bero. at berolige, en Beroligelse. at beruse, en Beruselse. berøgtet (-ede). at berømme (-ede og -te), berømt (-e), berømmelig (r), en Berømmelse. at berøre, en Berørelse (Ft. -r), -røring (Ft. -er; Ss. -s-punkt o. s. v.). en Berøvelse. at besegle, en Besegling. at besejle, en Besejling. en Besejrer (Ft. -e), -sejring, -siddelse (Ft. -r; Ss. -s-ret, -b-s-løs o. s. v.), -siddet (Ft. -e). at besigte, -sigtige, en Besigtelse, -sigtigelse. at besinde sig, en Besindelse, besindig (r). at besjæle, en Besjæling. at beskadige, en Beskadigelse (Ft. -r). beskaften (-t, -skafne). en Beskatning (-s-maade o. s. v.). en Besked. beskeden (-ent, -ne). en Beskeler (Ft. -e; tysk Beschäler, af beschälen, at bedække en Hoppe). at beskikke, en Beskikkelse, -skikning (tekn.). (paa bedste) Beskub. at beskylde, en Beskyldning (Ft. -er). at beskylle, en Beskylning. at beskytte, en Beskyttelse (Ss. -s-middel o. s. v.), -skytter (Ft. -e). at beskæftige, en Beskæftigelse (Ft. -r). en Beskæmmelse. at beskære¹ (-skar; Ss. B-kniv o. s. v.), en Beskæring. at beskære² (tildele; -ede, -et og — efter foreg. O. — skar (sjæld.), -skaaren; tysk bescheren, Fort. bescher[e]te). en Beskærmelse, -skærmer (Ft. -e). et Beslag (Ss. at beslaglægge, en B-smed o. s. v.). beslægtet (-ede). en Besmittelse, -smykkelse (Ft. -r), -snærelse (Ft. -r), -sparelse (Ft. -r). besporet (-ede). at bespotte, bespottelig (r), en Bespottelse (Ft. -r), -spotter (Ft. -e). en Bestalling (Ft. -er). en Bestand (-del), bestandig (r). en Bestemmelse (Ft. -r; Ss. -sstet o. s. v.). bestigelig (r), en Bestigelse, -stigning (Ft. -r, -er), -stiger (Ft. -e). et Bestik. at bestikke, bestikkelig (r), en Bestikkelse (Ft. -r). at bestille (-stille),

en Bestilling (Ft. -er; en B-smand). bestjernet (-ede). en Bestormelse, -straaling, -stridelse, -stræbelse (Ft. -r), -stykning, -styrtelse, bestyrtet (-ede). at bestøve (en Plante), en Bestøvning. bestøvlet (-ede). en Besudling. at besvangre, en Besvangrelse. en Besvarelse (Ft. -r). at besvime, en Besvimelse (Ft. -r). at besvogre, en Besvogrelse, -svogring. et Besvær, at besvære, en Besværing (Ft. -er), besværlig (r; at b-gøre). en Besværgelse (Ft. -r), -sværger (Ft. -e). besynderlig (r). et (en) Besyv (give sit B. med). et Besøg (Ft. d. s.). at besørge, en Besørgelse. at betale (-te; ntysk betalen), betalbar (r), en Betaler (Ft. -e), -taling (Ft. -er; Ss. -sdag o. s. v.). betids (Bio.), -timelig (r). en Betingelse (Ft. -r; Ss. -ssætning, b-s-vis, Bio.). betitlet (-ede). en Betingning, -tjent (Ft. -e), -toning (Ss. -slære o. s. v.), -tragter (Ft. -e), -tragtning (Ft. -er; Ss. -s-maade), -troelse. at betrygge, en Betryggelse. et Betryk. betræffende (= angaaende). betuttet (-ede), en Betuttelse. at betyde (-tydede [= gav at forstaa] og -tød [= havde den Betydning o. s. v.], -tydet). betydelig (r), en Betydelse, -tydenhed, -tydning (Ft. -er; Ss. b-sfuld, -løs). en Beundrer (Ft. -e), -undring (b-s-værdig). bevaagen (-ent, -ne; ntysk bewogen). at bevare (Gud bevare os; som Udr. i dagl. T.: G. bevares, bevares!), en Bevaring. en Bevidnelse (Ft. -r). bevidst (-e; b-løs). at bevilge, en Bevilling (Ft. -er; -sret o. s. v.). et Bevis (Ft. -er; Ss. B-førelse o. s. v.), at bevise. bevis (e) lig (r; at b-gøre), en Bevisning (Ft. -er; sædv. kun i Ss.). en Bevogtelse, -vogtning, -voksning (Ft. -er). at bevæge, en Bevæggrund, bevægelig (r), en Bevægelse (Ft. -r; Ss. B-s-lære o. s. v.). at beværte, en Beværter (Ft. -e), -værtning (Ft. -er; et B-s-sted).

Bed (-et, Ft. -e).

Bede¹ (en, Ft. -r; maaske besl. m. bede²). Ss. Bedekød o. s. v.

Bede² (en, Ft. -r; Planten.; lat. beta).

bede¹ (at; bad (Ft. -e), bedet, bedt; gld. biþiæ, oldn. biðja). Ss. Bededag (-s-ansigt) o. s. v.

bede² (at; -ede; gld. betæ, oldn. beita, Faktitiv til bíta, at bide; jf. bejdse). at b. Skovens Dyr (digt.). at b. i en Kro. — et Bedested.

Beding (en, Ft. -er; Søspr.).

bedre, bedst (hr. og hst. Gr. til god, godt). at bedre, bedres. en Bedring. — den, det bedste. at haabe det b. at udlægge alt til det b. at gøre sit b. det er mit b. (det b., jeg ejer) paa Jorden. (et) Bedste (= Vel, Gavn, Morskab o. desl.): mit, Statens B., det almindelige B. til B. for mig. at have noget til B. at have en til B. — Ss. en Bedstefader, -moder, -mand (Søspr.); B-førældre (Ft.).

Beg (-et). Ss. begsort, Begfakkel o. s. v. at bege, heget.

bejdse (at; tysk beizen, etymol. samme O. som bede²). en Bejdse. en Bejdsning.

bejle (at). en Bejlen. en Bejler (Ft. -e).

Bekkasin (en, Ft. -er).

Belemnit (-ten, Ft. -ter).

Beletage (en).

Belladonna (en, Ft. -er; Planten.).

Belletrist (en, Ft. -er). belletristisk (-e).

Bellis (en, Ft. -er; Planten.).

Ben (et, Ft. d. s.). rask til Bens, ud (ind) til Bens. Ss. benløs, Benhinde, -klæder, -rad (Ft. -e), -ved (Planten.) o. s. v. at bene af (dagl. t.). benet (-ede). [-benet, f. Eks. langbenet; stivbenet o. s. v.].

Benediktiner (en, Ft. -e). Ss. Benediktinerkloster o. s. v.

Benefice (en; Ft. -r). en Beneficeforestilling. en Beneficent (Ft. -er).

Benzoe (-n). Ss. Benzoesyre o. s. v. Benzin (-en).

Berberis (en, Ft. -ser) eller **Berberisse** (Ft. -r). Ss. Berberis(se)-rust o. s. v.

Bergamot (-ten, Ft. -ter). Ss. Bergamottræ o. s. v.

Berg(e)fisk (eg. Bergenfisk, Fisk fra B.).

Berkes- (jød.): B-brød, -frø.

Berlin (geog. N.). Berlinerblaat, -rødt.

Berlok (-ken, Ft. -ker; fr. breloque).

Bernhard (N.). en Bernhardenmunk (o. s. v.).

Bersærk (en, Ft. -er). en Bersærkerang.

Berta (-en, Ft. -er).

Beryl (-len, Ft. -ler; jf. Brille).

besk (-e). Beskhed.

Beskøjt (en, Ft. -er; holl. beschuit, af fr. biscuit).

bestialsk (-e). en Bestialitet.

Bet (en, Ft. -er; fr. bête, eg. Dyr, af lat. bestia; jf. Bæst). at sætte, vinde en B. — Adjektivisk bet: at blive b, gøre en b.

Betel (en; Planten.).

Bethelskib (et).

Bethlehem (geogr. N.).

betle (at). en Betler (Ft. -e). et Betleri (Ft. -er). Bettelstav (-en).

Beton (-en). Betonarbejde.

Betonie (en, Ft. -r; Planten.).

Bi (-en, Ft. -er). Ss. Biavl, -avler (Ft. -e) o. s. v.

bi (ntysk Forho. [= htysk bei], hvoraf det ubetonede be-; i Dansk kun i enkelte Forbind. uden for Ss.). at sejle bi de Vind; at dreje, lægge, ligge bi; at staa en bi. — Ss. ¹at bibeholde, en Bibeholdelse. at bibringe, en Bibringelse. en Bidevindssejlad. et Bidrag (b-s-pligtig, b-(s)ydende. en B-s-yder), at bidrage. et Bifald (-sraab o. s. v.), at bifalde. et Bilag, at bilægge, en Bilæggelse, -lægger (-ovn). en Bisidder (Ft. -e). et Bislag. en Bistand. at bisætte, en Bisættelse (Ft. -r). at bivaane, en Bivaanelse. — ²(modsat Hoved-): en Biaarsag, -indtægt, -sætning, -vej o. s. v.

Bibel (en, Ft. Bibler; af mlat. biblia, opr. Ft. af græsk biblion, Bog). Ss. bibelfast, Bibelhistorie o. s. v. — **Biblio-**: en B-graf (Ft. -er), -grafi (Ft. -er), et B-tek (Ft. -er; Ss. -s-assistent o. s. v.), en B-tekar (Ft. -er).

Bibernelle (en, Ft. -r; Planten., en Omdannelse af Pimpinelle).
Bicycle (en; eng. bicycle, eg. "Tvehjul").
Bid (et, Ft. d. s.; b. F. Bidet, -ene). en Bid (Brød, Mad). at bide (bed (Ft. -e), bidd). en Bide-mund. en Bidtang. [en -bider, Ft. -e; f. Eks. Krybbebider, Grineb.] et Bidsel (Ft. -sler). at bidsle. bidsk(-e). en Billing (Ft. -er; tidligere Bid-ling).
bie (at; bier, -ede, -et). bi lidt!
Bigami (-et, Ft. -er). en Biga-mist (Ft. -er).
bigot (-te). et Bigotteri.
Bil (en, Ft. -e). et Bilbrev. bil-færdig. at bile.
Bild eller Bilde (en, Ft. -er, -r). at bilde en Møllesten. et Bilde-jærn.
bilde (at; -te; tysk bilden, af Bild, Billede; jf. affilde). de bildende Kunster. at bilde en, sig noget ind.
Billard (et, Ft. -er). Ss. Billard-kø, -spil o. s. v.
Bille (en, Ft. -r). Ss. en Billebo (Planten.), -larve o. s. v.
Billede (et, Ft. -r). Ss. billedrig, Billedbog o. s. v.
Billet (-ten, Ft. -ter). Ss. Billet-kontor o. s. v. at billettere. en Billettør (Ft. -er).
billig (r). at billige. en Billi-gelse.
Billing, se under Bid.
Billion (en, Ft. -er).
Bimpel (en, Ft. -pler).
Bind (et, Ft. d. s.). Ss. bindstærk o. s. v. at binde (bandt, bun-den, -et, -ne). Ss. bindegul, Bindehund, -ord o. s. v. en Binder (Ft. -e; mest i Ss., f. Eks. Bogbinder, Tøndeb. o. s. v.). en Binding (Bindingsværk; Indbinding, Underbinding o. s. v.). et Bindsel (Ft. -sler). en Bindsel (Forstoppelse).
Bindsaal (indvendig Saal; tysk Binnschle, sammens. m. Forho. binnen).
Bing (en, Ft. -e).
Bingelurt (en).
Biograf (en, Ft. -er). en Biografi (Ft. -er). biografisk (-e).
Biolog (en, Ft. -er). en Biologi (Ft. -er). biologisk (-e).
Birk (en, Ft. -e). Ss. Birketræ o. s. v.

Birk (et, Ft. -er). Ss. Birkedom-mer, -ting o. s. v.
Biscuit (-en; fr. eg. det, som er to Gange bagt, gennemhedet; jf. Beskøjt). en Biscuitfigur.
Biskop (-pen, Ft. -per; af græsk-lat. episcopus, eg. en Tilsynsmand). en Biskopessens. biskop-pelig (r).
Bismer (en, Ft. -e). Ss. Bismer-krog o. s. v.
Bisonokse (en; lat. bison, græsk bison, af germansk Opr.: old-htysk wisunt o. s. v.; jf. Vesselhorn).
Bisp (en, Ft. -er; en yderligere For-kortelse af Biskop [s. d.]). Ss. Bispegaard o. s. v. Bispinde.
bisse (at). Ss. Bissekrammer o. s. v.
bister (-t, bistre). en Bisterhed.
Bistrup (ved Roskilde). en Bistrupskandidat.
Bitte (en; mntysk bete, en Bid, Smule). ikke en B. (dagl. T.). — Adjektivisk: bitte. en lille b. Dreng, et lille b. Dyr, smaa b. Dyr. ikke det bitterste el. (sjældnere) bitterste.
bitter (-t, bitre). Ss. bittersød, en B-sød(e) [Planten.]; Bitter-jord, -mandel, -mælk (Plan-ten.), -salt, -stof, -øl o. fl. en Bitter (b. Snaps eller Essens). bitterlig (Bio.).
Bivuak (-ken, Ft. -ker). en Bi-vuakild. at bivuakere.
bizar (-t, -re). et Bizarreri (Ft. -er).
Bjæf (et, Ft. d. s.; b. F. Bjæffet, -ene). at bjæffe.
Bjælde (en, Ft. -r). Ss. Bjælde-klang o. s. v.
Bjælke (en, Ft. -r). Ss. Bjælke-hoved o. s. v.
Bjærg (et, Ft. -e). Ss. bjærgfuld, Bjærgbo, -boer, -folk, -grønt, -værk (-s-drift o. s. v.) o. s. v.
bjærge (at). Ss. Bjærgefolk, -løn o. s. v. en Bjærger (Ft. -e). en Bjærgning (-s-kontrakt o. s. v.).
Björn (en, Ft. -e). Ss. Björnehi, -lab o. s. v.
blaa (blaat, blaa). at holde b. Man-dag. klædt i blaat. Ss. blaafar-vet, -frossen, -graa, -sort, -stribet o. s. v.; Blaabær, -haj, -hals, -hval, -ler, -lys, -mand, -munke (Planten.),

-musling, -sten, -stivelse, -strømpe, -syre o. fl. — Blaa (et, f. Eks. Himlens, Øjets B.). Blaat (et, o: blaat Farvestof, f. Eks. Berlinerblaat). blaalig (r.). at blaane.

Blaar (-ene, nu ogsaa: -et eller -en). at sætte (stikke) en B. i Øjnene (B. her maaske Forvanskning af Blaaener, Ft. af Blaaene, (blaa-lig) Røg, Taage, Dunst; jf. tysk: einem einen blauen Dunst vormachen). — Ss. Blaargarn o. s. v.

Blad (-et, Ft. -e). Ss. bladrig, Bladstilk, -side, -redaktør o. s. v. at blade. bladet (-ede). en Bladning. at bladre.

blakket (-ede).

blande (at). Blandfoder, -gødning, -korn (ogsaa: Blandingsk.). en Blanding (Ft. -er; Ss. -sgods o. s. v.). — blandt (Forho.; af iblandt, s. d.). blandt andet (bl. a.).

blank (r.; tysk blank, hvoraf ogsaa fr. blanc, ital. bianco, mlat. blancus). Ss. blankbrun, Blankbrænding o. s. v. at blanke. en Blankbørste o. s. v. en Blankkning. en Blanket (-ten, Ft. -ter). — Blanko: B-accept, -kredit o. s. v.

Blansket (-ten, Ft. -ter; i Snørliv). blaseret (-ede).

Blasfemi (-en, Ft. -er). blasfemisk (-e).

Ble (-en, Ft. -er).

bleg (r.). Ss. blegrød, Blegspot o. s. v. (Bleghvidt, se Blyhvidt). en Bleg (Ft. -e). en Blege (Ft. -r; Fiskens.). at blege. Ss. Blegeplads o. s. v.; Blegdam (-s-fællad, -vej). et Blegeri (Ft. -er). en Blegning. at blegne.

Blegn (en, Ft. -er).

blende (at; besl. m. blind). Blendlygte, -ramme (el. Blindr.), -værk. en Blendelse. en Blending (Ft. -er).

Blende (-n; et Mineral).

blid (r.). at blidgøre. blidelig (Bio.). at blidne.

Blide (en, Ft. -r; mlat. blida). et Blidekast.

Blik¹ (-ket, Ft. -ke (i Ss. endnu til Dels Blik); ligesom de to følg. O. af en germansk Rod blik, at glimte, skinne). et straalende B.

[Hav]blik² (-ket). blikstille.

Blik³ (-ket). Ss. Blikdaase o. s. v.; Blikkenslager (Ft. -e).

blind (r.). en b., den, de blinde. blindt hen. — Ss. blindfødt, Blinddør, -mus, -ramme (el. Blendr.), -tarm o. s. v.; Blindebertel, -buk; Blindeasyl, -institut. Blinde (Navneo., nu kun i Forbindelsen: i B.). at blinde. en Blinding (Ft. -er).

Blink (et, Ft. d. s.). at blinke. et Blinkfyr, en B-hinde.

Blis (-sen, Ft. -ser). en Blisand, -gaas, -høne. blisset (-ede).

Blister (en, Ft. -stre; Fiskens.).

blive (at; blev (Ft. -e), bleven, -et, -ne). et Blivested.

Blod (-et). at slaa en til Blods. Ss. blodrensende, -rig, -stil-lende; Blodaare (-svulst o. s. v.), -kopper, -suger (Ft. -e) o. s. v.; Bloddraabe og (of-test, navnlig i figurlige Talemaader) Blodsdraabe; Blodsfrænde, -frændskab, -hest, -hoppe, -udgydelse. blodig (r.) [-blodig, f. Eks. fuldblodig; -blodet (-ede), f. Eks. varm-blodet].

Blok (-ken, Ft. -ke). Ss. Blokhus, -mager, -skib o. s. v.; Blokke-drejer. at blokke.

blokere (at). en Blokering. en Blokade (-tilstand o. s. v.).

Bloksbjærg (Brocken, geogr. N.).

Blomme¹ (en, Ft. -r; Frugten B.; ved lydlig Sammenblanding med Blomme² af den ældre Form Plomme, Plumme = ntysk plume [af lat. prunum]; jf. Plumbudding). Ss. Blomme-træ o. s. v.

Blomme² (en, Ft. -r; Blomst (digt. og i Ss.), Blomme i Æg; oldn. blómi). Ss. Blommekløvning, -kugle o. s. v.; Blomkaal (efter Tysk; Ss. -shoved). blommet (-ede). — Blomst (en, Ft. -er; forhen og endnu digt. samt i Ss (et) Blomster). Ss. blomster-løs, -smykket, Blomsterbed, -dække o. s. v. at blomstre. blomstret (-ede). en Blomstring (-s-tid).

blond (r.). en Blondine (Ft. -r.).

Blonde (en, Ft. -r). en Blondekrave.

Bloomerdragt (en). en Bloomer-risme.

Bloster (et; et Dialektord [= Blomst paa Frugttræer m. m.], brugt i Botanikken i Betydn. Blomsterdække). et Blosterblad (Perigonblad).

blot (-te; mntysk blôt, etymol. samme O. som d. blød [s. d.]). blot (Bio.). at blotte. en Blottelse (Ft. -r).

Blu (en). blufærdig. at blues (-edes). en Bluese, en Blussel.

Blund (et). at blunde.

Blus (et, Ft. d. s.; b. F. Blusset, -ene). at blusse. blussende rød.

Bluse (en, Ft. -r). Ss. bluseklædt, Bluseliv o. s. v.

bly (ubøj. Tillo.; af blyg, oldn. bljúg-r; jf. ublu). Blyhed.

Bly (-et). Ss. blyfarvet, -graa, -holdig, Blyerts, -hvidt (tysk Bleiweiss, hvoraf ved Misforstaaelse [idet bleg udtales blej] „Bleghvidt“), -kolik o. s. v.

Blyant (en, Ft. -er). Ss. Blyants-tegning o. s. v.

Blæk (-ket). Ss. Blækhus, -sprutte (en, Ft. -r) o. s. v. at blække sig til.

Blænker (en, Ft. -e). en Blænkerkæde.

Blære (en, Ft. -r). Ss. blæreformig, Blærebetændelse, -goble, -rod (Planten) o. s. v. at blære sig. et Blæreri (Ft. -er).

blæse (at; -te). at b. ad en, noget. b. med det! b. være med ham! — Ss. Blæsehælg o. s. v. en Blæser (Ft. -e). et Blæseri. en Blæsning. en Blæst.

blød (r; gld. blôt, oldn. blaut-r, blød, svag; jf. blot). Ss. blødagtig (at b-gøre, en B-gørelse), -finnet (b. Fisk eller Blødfinnekfisk, -gøre, -hjermet, -kogt, -mælket (-ede), -veddet (-ede); Blødbille, -dyr o. s. v. — (lægge, ligge) i Blød. en Bløde. at bløde¹ (-te). [en -blødning, f. Eks. Udblødning]. blødelig (Bio.). at blødne.

bløde² (at; -te; af Blød). en Bløder (Ft. -e; Ss. -familie, -sygdom). en Blødning (Ft. -er).

bo (at; bor (Lidef. — i Ss. — bos), -ede, -et). et og (sædv. i Betydn. Bolig, Rede) en Bo (Ejef. -s, Ft. -er). [en -bo (Ft. -er), f. Eks. Fynbo, Nordbo, Landbo. en

-boer (Ft. -e), f. Eks. Eneboer, Landboer]. et Bohave, -mærke, -skab; en Bopæl (-sforandring); bosiddende, at bosætte, en Bosættelse; en Boslod. en Bolig (Ft. -er).

Boa (en, Ft. -er).

Bobinet (-tet).

Boble (en, Ft. -r). at boble.

Bod¹ (en, Ft. -er; af bo).

Bod² (en, uden Ft.); gld. bot; Stamord til bøde, gld. bōtæ). Ss. bodfærdig; Bodsprædiken, -øvelse o. s. v.

Bodmeri (et). Ss. Bodmeribrev o. s. v.

Bog¹ (en, Ft. Bøger; oldn. bók: ¹Bøg, ²Bog). at føre noget til Bogs. Ss. ¹boglærd, Bogbinder (-svend o. s. v.), -holder, -holderi (-et), -lade (tysk Buchladen), -nyt o. s. v. — ²Bogstav (et, Ft. -er, tidligere: en [endnu: „efter Bogstaven“], Ft. -e; oldn. bókstaf-r, opr. vel en Bøgestav med indristet Rune). Ss. Bogstavregning, -skrift o. s. v. bogstavelig (r.). at bogstavere, en Bogstavering.

Bog² (en, Ft. d. s.; Bøgens Frugt; gld. bok, jf. mntysk bók, Intetk.).

Bogfinke (mtysk bokfink, eg. „Bøgefinke“).

Boghvede (mtysk bokwete, eg. „Bøgehvede“ [paa Grund af Frugtens Lighed med Bøgens]).

bokse (at). Ss. Boksekunst o. s. v. en Bokser (Ft. -e).

Bol (et, Ft. d. s.). en Bolsmand.

bold (r; digt.; mntysk balt, bolt [Stamme: -ld]; jf. Drukken-bolt).

Bold (en, Ft. -e; udtales af mange som Bolt; oldn. bōll-r). Ss. Boldspil o. s. v.

bole (at). en Boler (Ft. -e), Boleriske (Ft. -r). et Boleri. boilerisk (-e).

Bolig, se under bo.

Bolle¹ (en, Ft. -r; til Drikkevarer; oldn. bolli, jf. eng. bowl).

Bolle² (en, Ft. -r; af Dej eller Fars; jf. Bold). Ss. Bolledej, -mælk.

Bologna (geogr. N.). en Bologneser (Ft. -e). en Bologneserflaske, -hund.

Bolsje (et, Ft. -r; sædv. i Ft.; ntysk boltje, Ft. -s).

Bolster (et, Ft. -stre). Ss. Bolster-dyne o. s. v.

Bolt (en, Ft. -e). Ss. Bolthoved o. s. v. at bolte.

boltre (at; ogsaa baltre).

Bolværk (et, Ft. -er; mntysk bolwerk; jf. Boulevard). Ss. Bolværkspenge o. s. v.

Bom (-men, Ft. -me; o = kort o men i Ss. B-olie og B-uld = kort aa; ntysk bom, Træ [jf. Ss. under 2 samt Buksbom og Sevenbom]. Bom). Ss. ¹Bomhus, -mand o. s. v. ²B-lærke, -olie, -uld (Ss. -sgarn o. s. v.); b-stille, -stærk. at bomme.

bombardere (at). en Bombarderbille, -galiot. en Bombardering, et Bombardement (Ft. -er).

Bombast (en, Ft. -er). bombastisk (-e).

Bombe (en, Ft. -r). Ss. bombe-fast, -fri, B-kanon o. s. v.

Bommert (en, Ft. -er). at bomre.

Bommes (-et). en Bommesis Klokke.

Bon (en, Ft. -s; Handelsspr.).

Bonbon (-et). en Bonbonæske.

Bonde (en, Ft. Bønder). bondsk (-e). — Ss. ¹(Bonde-, ogsaa naar det sammens. O. bruges i Ft.): bondefødt, -klædt; Bønder-krig, -manerer (Ft.), -plager (Ft. -e), -rose, -stand, -ven o. s. v. — ²(Bonde-, i Ft. sædv. Bønder-): Bondebarn, -dreng, -gaard, -hest, -karl, -kone, -pige, -vogn o. fl.; Bønderfolk (Ft.). I ikke faa Ss. er Brugen vaklende; f. Eks. Bonde- og Bønderdragter, -skoler, -sønner, -mænd (sædv. Bonde-mænd) o. s. v. — ³(Bønder-): Bøndergods, -smør.

bone (at). Ss. Bonevoks o. s. v. en Boning.

Bonitet (en, Ft. -er). at bonitere.

Bonne (en, Ft. -r).

Bonvivant (en, Ft. -er).

Bor¹ (et, Ft. d. s.). Ss. Borskraft o. s. v. at bore. Ss. Borebille, -hul o. s. v. en Boring (Ft. -er).

[**bor**² (i Næsebor), et, Ft. d. s. eller (i dagl. T.) -er; gld. en bore (oldn. bora), Hul, Aabning].

Bor³ (-et; et Grundstof; fr. bore, af borax). borsur, B-syre. Boraks (-et; mlat. borax, af semitisk Opr.).

Bord¹ (et, Ft. [i Ss.] d. s.). at kaste over B., gaa om B., gaa fra Bord(e); inden Borde, til Borde. at borde et Skib.

Bord² (et, Ft. -e; eg. samme O. som foreg.). at gaa til Bords; man talte derom over Borde. Ss. Bordskuffe, -tale o. s. v.

Bordel (-let, Ft. -ler). Ss. Bordelvært (-inde) o. s. v.

Borg¹ (ubøj.); maaske besl. med bjærge). at tage paa B. at borge. en Borgen. at gaa i B. for.

Borg² (en, Ft. -e; maaske besl. m. Bjærg). Ss. Borggreve, -ruin o. s. v.; Borgegaard, -mester (-inde), -stue. en Borger (Ft. -e). Ss. Borgerbrev, -krig o. s. v. borgerlig (r).

borneret (-ede) eller bornert (-e). en Bornerethed eller (oftest) Bornrthed.

Bornholm (geogr. N.).

Bort (en, Ft. -er).

bort (Bio.). borte (Bio.). bort, borte fra Byen. Ss. at bortbytte, en B-bytning. at b-drømme. b-fløjten, -gaaet, -kommen, -liggende (langt b), -løben, -rømt. en B-rejse, b-rejst. b-set (fra). at b-ødsle, en B-ødsling o. s. v. bortebleven.

Bosse (en, Ft. -r; tekn.; fr. bosse). at bossere.

Bossel (en, Ft. Bosler; Keglekugle; tysk).

Boston (geogr. N.). en Boston (et Spil).

Botanik (-ken, Ft. -ker). en Botaniker (Ft. -e). at botanisere. en Botaniserkasse. botanisk (-e).

Boudoir (et, Ft. -er).

Bouillon (en). et Bouillonhus.

Boulevard (en, Ft. -er; fr. boulevard, af tysk Bollwerk; jf. Bolværk).

Bouteille (en, Ft. -r). at bouteillere. en Bouteillering.

Bov (en, Ft. -e). Ss. hovlam, Bovanker, -led, -spryd o. s. v. at bove [et Anker] af.

Boven (holl. og ntysk, = oventil, over: B-sejl, B-krysstang o. fl. a. Søord).

bovne (at).

Brad (en; Steg; digt.; jf. Mørbrad).

Bradspil (et; Søspr.; holl. braadspit [eg. Stegespid], braadspil).

Brag (et, Ft. d. s.). at brage¹ (vel ligesom brage² besl. m. brække; oldn. braka).

brage² (at; br. Hør; ntysk braken). en Brage (Ft. -r). en Bragning.

brak¹ (ubøj. Tillo.; tysk brach, besl. m. brechen, brække, bryde). at ligge b. en Brak. Ss. Brakharve, -mark o. s. v. (Jf. Brokfugl). at brakke. en Brakning.

brak² (-t, -ke; om Vand; mntysk brack, holl. brak, salt, smagende som Havvand). Mest i Ss. Brakvand.

Braknæse (en; Brak- af tysk Bracke, Sporhund, Støver). braknæset (-ede).

Brakteat (-en, Ft. -er).

Bram (en). bramfri. at bramme.

Bram (holl.): B-sejl (holl. bram, bramzeil), -stang o. fl. a. Søord.

bramarbasere (at).

Branche (en, Ft. -r).

Brand (en, Ft. -e). at stikke i B. Ss. brandfarlig, -lidt (de b-e); B-bæger (en; Planten). -byld, -mur, -raab, -skat (at b-skatte, en B-skatning), -svamp (Støvsvamp) o. s. v. en Brander (Ft. -e).

branke (at).

Bras (en, Ft. -er; Søspr.; holl. bras, af fr. bras [eg. Arm]). at brase¹ (-ede og -te).

brase² (at; -ede og -te). at stege og b. en Brasen.

Brasen (en, Ft. -er). Brasenføde (Planten.).

Brasilietræ (tysk Brasil(ien) holz, fr. brésil, spansk brasil o. s. v. Heraf Landsnavnet Brasilien, ikke omvendt, da Træets Navn forekommer længe før Brasiliens Opdagelse).

Brask (en). med B. og Bram. at braske.

Brast (Skade, Tab; besl. m. briste). Nu kun i Talem. at staa Last og B. med en.

brat (-te). en b. Bjærgside. en b. Ende, Død.

Bratsch (en, Ft. -er). en Bratschist (Ft. -er).

brav (r.). det gaar bravt. brav længe, flittig. — bravo, bravissimo (Udr.). et Bravoraab. — en Bravur (-arie).

Breche (en, Ft. -r).

Bred (-den, Ft. -der). bredfuld.

bred (r.). Ss. bredfælget, -skygget (-ede); B-flab (Fisken). -side; at b-saa, en B-saaning o. s. v. [-bred i: en Finger(s)-bred, Fod(s)bred, Haand(s)-bred, et Haarsbred (jf. en Haandfuld, et Livfuld o. s. v.) — efter tysk (der) Fingerbreit, (das) Haarbreit o. s. v.] — en Bredde (Ft. -r; oftest udt. Brede med saakaldt haardt d). Ss. Breddecirkel, -forskelo. s. v. — at brede (-te). en Bredning.

Bregne (en, Ft. -r). Ss. Bregnekrat, -løv o. s. v.

Brejdablik (mytol. N.).

Bremen (geogr. N.). Bremerblaat, -cigar.

Brems eller Bremse¹ (en, Ft. Bremser; Insekter; rimeligvis besl. m. brumme). Ss. Bremselarve o. s. v.

Bremse² (en, Ft. -r; Apparatet; Oprindelsen uvis). at bremse. Ss. Bremseapparat o. s. v. en Bremser (Ft. -e). en Bremsning.

Brev (et, Ft. -e). Ss. en Brevaabner (Ft. -e), -presser (Ft. -e); at b-veksle, en B-veksling o. s. v. Brevskaber (Ft.).

Brig (-gen, Ft. -ger). Ss. Brigsejl o. s. v.

Brigade (en, Ft. -r). Ss. Brigadegeneral o. s. v. en Brigadér (Ft. -derer).

Brik (-ken, Ft. -ker).

Briks (en, Ft. -er; ntysk britsche, britske).

Brille (en, Ft. -r; eg. samme O. som Beryl, hvoraf ogsaa brillere). Ss. Brillleglas, -slange o. s. v.

brillere (at). brillant (-e). en Brillant (Ft. -er).

Bringe (en, Ft. -r). Ss. Bringere o. s. v.

bringe (at; bragte, bragt). en Bringer (Ft. -e; mest i Ss.). [en -bringelse; f. Eks. Anbringelse, Frembringelse (Ft. -r) o. s. v.].

Brink (en, Ft. -er).

Brint (-en; dannet af H. C. Ørsted med Tanken paa brænde = sv. brinna). Ss. Brintflamme o. s. v. et Brinte (Ft. -r).

Brioche (en, Ft. -r).

Brise (en, Ft. -r). at brise op.

Brisling (en, Ft. -er).

Brisser (en; Ft. Brisler).

Brist (en; jf. Brøst). B. i Tøj; B.

(Mangel) paa noget. — at briste (brast, brusten, -et [som Tillo. -ent], -ne, og bristede, bristet; i Betydn. mangle kun paa sidste Maade). Hans Øje er brustet i Døden; et brustent Øje. — briste-færdig, en Bristning (Ft. -er).

Brite (en, Ft. -r; Folken.). Bri-tannien. britisk (-e).

Bro (-en, Ft. -er). Ss. Bropille, -sten; at brolægge, en B-lægger (-jomfru), -lægning (-s-væsen o.s.v.) o.s.v.

Broche (en, Ft. -r).

brochere (at; af Broche). en Brochure (Ft. -r).

Brod (-den, Ft. -de). Ss. brodfri, -løs; B-frø (Planten.). at brodde.

brodden (Sideform til bruden [s. d.], kun brugelig i et Par Forbindelser): brodne Kar, Pander.

Broder (en, Ft. Brødre; dagl. T. Bror). Ss. ¹broderløs; B-datter, -folk o.s.v. ²Brødre-menighed (-en), -skifte. broderlig (r.).

brodere (at). Ss. Broder(e)garn o.s.v. en Broderen, Brode-ring, et Broderi (Ft. -er; Ss. -handel).

Brodsø (en; Brod- = Brud [jf. brodden]).

Brog (en, Ft. -e; uden for Ss. Dannebrog kun digt. og i Søspr.). en Brogbøjle.

broget (-ede; maaske besl. m. foreg. O.).

Brok (et, Ft. d. s.; b. F. Brokket, -ene; mntysk brök, eg. Brud). Ss. Brokbaand o.s.v.

Brok (-ken, Ft. -ke; Grævling; jf. eng. brock).

Brokade (en).

Brokfugl (en; mntysk brack-, brockvogel, htysk Brachvogel, eg., som det antages, Fugl, der ynder Ophold paa Brakmarker).

Brokke (en, Ft. -r). at brokke.

Brom (-et; nydannet O. efter græsk brómos, Stank). Ss. Bromkalium, -metal o.s.v.

Brombær (et; mntysk brämber). Ss. Brombærbusk o.s.v.

Bronkier (Ft.). Bronkitis (en).

Bronze (-n; fr. bronze). Ss. bronzefarvet, B-medaille o.s.v. at bronzere. en Bronzering.

Brosme (en, Ft. -r; Fiskene.).

brovte (at). en Brovten. en Brovter (Ft. -e). et Brovteri (Ft. -er).

Brud (et, Ft. d. s.; b. F. Brudet, -ene; gld. brut). Ss. Brudflade, -stykke o.s.v.

Brud (en, Ft. -e). Ss. Brudedragt, -lys (Planten.) o.s.v. en Brudgom (Ft. -me; -gom = oldn. gumi, Menneske, Mand).

bruden (-ent, -ne; den ældre, nu kun adjektivisk brugte Tilf. af bryde). et brudent Tal, brudne Tal.

Brug (en og [i visse Tilfælde] et). at være i B., gaa af B., have til B. Brugen af noget; til daglig B.; til eget, sit, et vist B. Ejer af et B. — Ss. Brugsanvisning, -ejer, -ret o.s.v. brugbar (r.). at bruge (-te). brugelig (r.). en Bruger (Ft. -e).

Brugde (en, Ft. -r; Fiskene.).

Brum (et). at brumle. at brumme. en Brumbase (jf. ntysk brumm-bass, eg. Kontrabas).

Brumme (-n; Fangehul; dagl. T.; jf. tysk brummen, at sidde inde-spærret, fangen).

brun (r.). Ss. brungul, -stribet, -øjet, B-jærnsten, -kaal, -kul, -malt, -rod (Planten.), -spaan, -sten o.fl. at brune. brunlig (r.).

Brunel (-let; fr. prunelle). Brun-nels Støvler.

brunet (-te). en Brunette (Ft. -r).

Brunst (en). Brunsttid. brunst (r.).

Brus (en; et Slags Kortspil, eg. Hjerter Konge i dette Spil [ntysk brüshart]).

Brus (et). at bruse (-ede og [oftest] -te). Brushane, -hoved o.s.v. en Bruse (Ft. -r).

Brusk (en, Ft. -e). Ss. Bruskfisk o.s.v. brusket (-ede).

brutal (r.). en Brutalitet.

brutto (Bio.). Ss. Bruttoindtægt, -vægt o.s.v.

bryde (at; brød [Ft. -e], brudt [jf. bruden]; brække o.s.v.; gld. brytæ, oldn. brjóta). Ss. Brydekamp o.s.v. brydbar (r.). [en -brydelse (Ft. -r); f. Eks.

- Forbrydelse, Nedbrydelse]. en Bryder (Ft. -e). en Brydning (Ft. -er; Ss. -s-vinkel o. s. v.).
- Brøde**² (at; brød [Ft. -e], brudt [og til Dels brydt]; plage, anstreng, bekymre; af det nyske, svagt højede Udso. brüden, brü-en, at drille, plage). at b. sit Hoved med noget. at b. sig om noget. Det har han aldrig brudt (ogsaa: brydt) sig om. — et Bryderi (Ft. -er). brydsom (-t, -me).
- Bryg** (en). at brygge. en Brygger (Ft. -e. Ss. -karl o. s. v.). et Bryggeri (Ft. -er). et Bryggers (Ft. -er; Sammentrækn. af Bryggerhus). en Brygning (Ft. -er).
- Brygge** (en, Ft. -r; Skibsbrog).
- Bryllup** (-pet, Ft. -per). Ss. Bryllupsdag o. s. v.
- Bryn** (et, Ft. d. s.).
- Brynde** (en).
- Brynje** (en, Ft. -r). Ss. brynje-klædt, B-krave o. s. v.
- Bryssel** (geogr. N.). Brysseler-kniplinger, -tæppe.
- Bryst** (et, Ft. -er). Ss. brystsyg, B-betændelse, -mur, -sukker o. s. v. [-brystet (-ede); f. Eks. fladbrystet]. at bryste sig. en Brystning (Ft. -er; Brystmur).
- Bræ** (-en, Ft. -er).
- Bræder** (Ft., eg. Ft. til Bræt: mntysk bret, Ft. breder). Ss. Brædegulv o. s. v.
- bræge** (at).
- Bræk** (et). at brække. Bræk-jærn, -vand o. s. v. en Brækning (Ft. -er).
- Bræmme** (en, Ft. -r). at bræmme.
- brænde** (at; -te). Ss. Brændejærn, -mærke (at b-mærke), -vin (en og [sjældnere] et; gld. brænt win, jf. tysk Branntwein. Ss. B-vinsbrænder o. s. v.) o. fl.; Brændalder (-en), -glas, -offer o. s. v. brændbar (r). Brænde (-t; Ss. -hugger, -stabel o. s. v.). en Brænder (Ft. -e). et Brænderi (Ft. -er). en Brænding (Ft. -er). et Brændsel (Ss. b-besparende. B(-s)-emne).
- Bræt** (-tet, Ft. -ter; jf. Bræder). paa eet B. et Brætspil.
- Brød** (et, Ft. d. s.). Ss. brødløs; at b-føde; B-hakke, -skorpe, -studium o. s. v.
- Brøde** (en). Ss. brødebetyngtet, -fri, -fuld.
- Brøk** (en, Ft. -er). en Brøkdæl, -regning.
- Bröl** (et, Ft. d. s.). at bröle (-ede og -te). en Bröleabe. en Brölen. en Bröler (Ft. -e).
- Brønd** (en, Ft. -e). Ss. Brøndborer (Ft. -e), -kur o. s. v.
- brøsig** (r). Brøsigthed.
- Brøst** (en, Ft. d. s.; eg. samme O. som Brist). brøstfældig, -holden.
- bu** (jf. buh): hverken sige bu eller bæ.
- Bud** (-et, Ft. d. s. og [om Personer] Bude). de ti Bud; Bladets Bude. Ss. Budstikke, -tjeneste o. s. v.
- Buddha** (N.). Buddhaismen (b. F.). en Buddhaist (Ft. -er). buddhaistisk (-e).
- Buddike** (en, Ft. -r).
- Budding** (en, Ft. -er). Ss. Budding(e)form o. s. v.
- Budget** (-tet, Ft. -ter). at budgettere.
- Bue** (en, Ft. -r). Ss. bueformig, B-gang, -skytte, -strøg o. s. v. at bue (-ede) sig. buet (-ede).
- Buffet** (en, Ft. -er).
- Bug** (en, Ft. -e). Ss. Bughinde (-betændelse), -söm, -vattersot o. s. v. buget (-ede).
- bugne** (at).
- bugser** (at; holl. boegseeren [oe = u], af boeg, Skibsbøv). Ss. Bugserhaad o. s. v. en Bugsering.
- Bugt** (en, Ft. -er). at bugte sig. bugtet (-ede). en Bugtning (Ft. -er).
- buh** (Udro.; jf. bu). en Buh-Ko, Buh-Mand (i Barnespr.).
- Buk** (-ken, Ft. -ke). Ss. Bukkeblad (Planten), -skind o. s. v. — Herhen ogsaa **Bukskin** (-et; eng. buckskin).
- Buk** (et, Ft. d. s.; b. F. Bukket, -ene). at bukke.
- Buket** (-ten, Ft. -ter; fr. bouquet, af mlat. boschettum; jf. Bukset).
- Bukkel** (en, Ft. Bukler). buklet (-ede).
- Buksbom** (en [jf. Bom]; tidligere Busbum = mntysk busbôm;

- lat. buxus). Ss. Buksbomhæk o. s. v.
- Bukser** (Ft.). Ss. bukseløs, B-tøj o. s. v.
- Bul** (-len, Ft. -le). en Buløkse.
- Bulbider, -dog** (en; ntysk bullen-biter, eng. bulldog, af ntysk bulle, eng. bull, Tyr [i danske Dialekter Bul, Bøl, Tyr, Stud]).
- Bulder** (et). at buldre. en Bulderbasse.
- Bule** (en, Ft. -r). bulet (-ede).
- Bulk** (en, Ft. -er). at bulke.
- Bulle** (en, Ft. -r). en pavelig B.
- bullen** (-t, bulne). Bullenskab (en). at bulne. en Bulning.
- Bulletin** (en, Ft. -er).
- Bulmeurt** (en).
- bulter**, se hulter.
- bum** (Udro.). b. bummelum! — Bump (et). at bumpe. — bums (Udro.). at bumse ned.
- Bund** (en, Ft. -e). til Bunds. Ss. bundfattig, -løs, B-fald, at b-fælde, en B-fældning o. s. v. at bunde.
- Bundt** (et, Ft. -er). at bundte.
- Bunke** (en, Ft. -r). at samle til B. at bunke.
- Buntmager** (en; mntysk bunt-maker, sammens. m. bunt, Pelsværk [eg. flerfarvet]). Ss. Buntmagerarbejde o. s. v.
- Bur** (et, Ft. -e).
- burde** (at; bör [Ft. d. s.], burde, burdet).
- Bureau** (et, Ft. -er). en Bureauchef. en Bureaukrat. (Ft. -er). et Bureaukrati. bureaukratisk (-e).
- Burgunder, -vin** (en).
- burlesk** (-e).
- Burnus** (en, Ft. -er).
- Burre** (en, Ft. -r). Ss. Burrerød o. s. v.
- bus** (Bio.). b. paa. at buse paa, ud med.
- Buserunne** (en, Ft. -r; holl. boezeroen [oe = u]).
- Busk** (en, Ft. -e). Ss. Buskfyr (-ren), -vækst o. s. v. at buske sig, buskes, busket (-ede). et Buskads (Ft. -er). et Busket (Ft. -ter; fr. bosquet, af mlat. boschettum; jf. Buket).
- Bussemand** (en).
- Buste** (en, Ft. -r; Brystbillede).
- but** (-te). buttet (-ede).
- Butik** (-ken, Ft. -ker; fr. boutique, af græsk-lat. apotheca, For-
- raadskammer, Magasin). Ss. Butiksdreng, -vindue o. s. v.
- Butterdej** (en; = Smørdej). en Butterdejskage.
- By** (-en, Ejef. -s, Ft. -er). Ss. ¹byvant, Byfoged, -folk (Ft.), -nyt o. s. v.; ²Bysbarn.
- byde** (at; bød [Ft. -e], budt; buden, -et, -ne). en Byde-maade (Imperativ). (et) Bydende (efter Lovens B.). [en -bydelse (Ft. -r); f. Eks. Indbydelse].
- Byg** (-get, ogsaa [i Analogi med Rugen o. s. v.] -gen). Ss. Byggryn (-ssuppe), -korn o. s. v.
- Byg** (-en; v langt; ntysk büke) at lægge Tøj i B. at bygge. Ss. Bygekar, -lud. en Bygning.
- Bygd** (en, Ft. -er). Ss. Bygde-maal, -politik o. s. v.
- Byge** (en, Ft. -r). Bygevejr. hyget (-ede).
- bygge** (at). Ss. Byggegrund, -lyst o. s. v.; Bygherre, -mester, b-fældig. [-byggelig (r); f. Eks. bebyggelig. en -byggelse; f. Eks. Bebyggelse. en -bygger (Ft. -e); f. Eks. Møllebygger]. et Byggeri (Ft. -er). en Bygning (Ft. -er; Ss. B-s-kunst o. s. v.).
- Byld** (en, Ft. -er). en Byldemoder.
- Bylt** (en, Ft. -er). at bylte.
- Bynke** (en; Planten.).
- Byrd** (en; ligesom det følg. O. besl. m. bære, jf. Jærnyrd, Vidnesbyrd). en Byrdsadel.
- Byrde** (en, Ft. -r). byrdefuld.
- Bytte** (et). i, til B. at bytte. Ss. Byttehandel o. s. v. en Bytning (Ft. -er, mest i Ss.). en Bytting (Ft. -er; = Skifting).
- Byzans** (geogr. N.). byzantinsk (-e).
- bæ** (Udro.; jf. bæh). Bæ (Navneo.; Barnespr.).
- Bæger** (et, Ft. -e og Bægre). Ss. Bægerblad, -klang o. s. v.
- bægge** (Stedo.; opr. Ejef. til baade [s. d.]; som saadan senere bæges, hvoraf da bægge som selvstændigt O.). b. to.
- Bægt** (en, Ft. -er). en B. Brød.
- bæh** (Udro.; jf. bæ). et Bæh-Lam (Barnespr.).
- Bæk** (-ken, Ft. -ke). Ss. Bækørred o. s. v.

Bækken (et, Ft. -er; tysk Becken, af mlat. baccinum, hvoraf ogsaa fr. bassin. Jf. Pikkelhue). Ss. bækkenformig, B-ben o.s.v.

Bælg (en, Ft. -e). Ss. bælgfuld (dagl. T.), -mørk, B-kapsel, -mørke, -plante o.s.v.; en Bælgetræder (Ft.-e). at bælge i sig, b. sig med (af B. i Betydn. Krop, Bug); at b. Årter. bælgende mørk, et b. Mørke (= bælgm., Bælgm.; mest i Dialekterne).

Bælt (et [tidligere: en], Ft. -er). Store B. Lille B.

Bælte (et, Ft. -r). Ss. Bæltedyr, -sted o.s.v. at bælte.

Bændel (et, Ft.-dler). Ss. Bændelorm o.s.v. at bændle Voks.

Bændsel (et, Ft. -sler; Søspr.). at bændsle.

Bængel (en, Ft. -gler; eg. Prygl, Knippel; af samme Rod som banke).

Bank (en, Ft. -e; jf. [en] Bank). at sætte en til Bænk. Ss. Bænk-batteri, -hammer, -høvl, -mejsel; Bænkebider, -vælling o.fl. at bænke.

Bær (et, Ft. d. s.; b. F. Bærret, -ene). Ss. bærlignende, B-kogle o.s.v.

bære (at; bærer, bar [Ft.-e], baaren, -et, -ne). Ss. bæredygtig, B-stol o.s.v. en Bærer (Ft.-e). [en -bæring, f. Eks. Opbæring].

Bærme (en). et Bærmebad.

Bæst (et, Ft. -er; af lat. bestia; jf. Bet). bæstisk (-e).

bæve (at). en Bævelse, Bæven. at bævre. Ss. Bævreasp, -græs, -naal.

Bæver (en, Ft. -e). Ss. Bævergejl (-et; tysk Bibergeil, af Geil, Testikel), -haar o.s.v.

Bøddel (en, Ft. Bøddler). Ss. Bøddelølse o.s.v.

bøde (at). en Bøde (Ft. -r).

Bødker (en, Ft. -e). Ss. Bødkerarbejde o.s.v.

Bøf (-fen). en Bøfsteg (efter eng. beefsteak).

Bøffel (en, Ft. Bøfler). Ss. Bøffelhud o.s.v.

Bøg (en, Ft. -e; jf. Bog¹, Bogstav samt Bogfinke og Bøghvede). Ss. Bøgeaske o.s.v.

Bøje (en, Ft. -r; Lænke, Sømærke o.s.v.; mntysk boie, af lat. boja, Rem, Kæde). Bøjepenge, -reb.

bøje (at). Ss. Bøjemuskel o.s.v. bøjelig (r.). en Bøjning (Ft. -er; Ss. B-s-maade o.s.v.). — en Bøjle (Ft. -r).

Bølge (en, Ft. -r). Ss. bølgeformig, B-slag o.s.v. at bølge. bølget (-ede).

Bølle (en, Ft. -r; Planten.). Ss. Bølleblomst o.s.v.

Bøn (-nen, Ft. -ner). at bøn-falde (en B-faldelse), -høre (en B-hørelse); et B-skrift; en Bønnebog. bønlig (r).

Bønder, se under Bonde.

Bønhas (en, Ft. -er; ntysk bönhase, mntysk bonehase; en, som uden at være Mester, i Smug driver et Haandværk; Fusker).

Bønne (en, Ft. -r). Ss. Bønne-stage, -stang o.s.v.

Bør¹ (en; Med-, Modbør; oldn. byr-r; ligesom de følg. O. besl. m. bære, baaren).

Bør² (en, Ft. -e; Bære-, Trillebør; ntysk böre).

Bør³ (en; Uterus hos Dyr). Ss. Børbetændelse, -hals o.s.v.

[Bør⁴ (en) i Nedbør (jf. sv. nederbörd)].

Börne, se under Barn.

Børs (en, Ft.-er). Ss. Børskurs, -tid o.s.v.

Børst (Ft., = Bank, Prygl; eg. Bøst, af gld. boste, at slaa, banke). at børste¹.

Børste¹ (en, oftest brugt i Ft. -r; stift Haar; oldn. burst). Ss. børsteformig, B-fod, -orm o.s.v. børstet (-ede).

Børste² (en, Ft. -r; Redskab, forfærdiget af Børster¹; tysk Bürste). en Børstenbinder. atbørste². en Børstemaskine. en Børstning.

bøs (r.).

Bøsse (en, Ft. -r; ntysk busse, bússe, af mlat. buxis, græsk-lat. pyxis, en Daase, eg. af Buksbom). Ss. Bøsssemager, -pibe o.s.v.

bøsse (at; af Bøsse i den forældede Betydn. Bøsning). en Bøsning (Ft. -er).

Bøtte (en, Ft. -r).

C.

(Ord, som ikke findes under C, maa søges under K).

- C, c** (et, Ft. C'er, c'er). C-Dur o. s. v.
Camera-obscura (et Ft. -er; eg. mørkt Kammer).
Cayennepeber.
Cecilie (N.; jf. Sissel).
Ceder (en, Ft. -dre).
Cedille (en, Ft. -r).
celebrere (at). en Celebrering, Celebration.
Celle (en, Ft. -r). Ss. Cellefængsel, -væ o. s. v. cellet (-ede).
Cement (-et). at cementere. en Cementerovn.
Censor (en, Ft. -er).
Censur (en). at censurere.
Census (en).
Centaur (en, Ft. -er; ogsaa (rigtigere) Kentaur).
Center, se u. Centrum.
Centi (= $\frac{1}{100}$): C-gram, -liter, -meter.
Centner (et, Ft. d. s.). centner-tung, C-tyngde, -vægt.
Centrum (b. F. -tret, Ft. -trer [eller i lat. F. -tra]). et Centrum(s)-bor el. Centerbor; en Centrivinkel el. Centervinkel; en Centrifuge (Ft. -r); centrifugal (r.), -petal (r.; en C-p-kraft). central (r.; Ss. Centralbestyrelse o. s. v.). at centralisere. en Centralisering, Centralisation. at centrere (tekn.).
Cerberus (mytol. N.; sjældnere men rigtigere Kerberos).
Ceremoni (-en, Ft. -er). en Ceremonimester. ceremoniel (-t, -le). et Ceremoniel (-let).
Ceres (mytol. N.).
cernere (at). en Cernering.
Certeparti (-et, Ft. -er).
Certifikat (et, Ft. -er).
Cerut (-ten, Ft. -ter).
Cervelatpølse (en).
Chagrin (-et).
Chaiselong (en, Ft. -er).
Chalup (-pen, Ft. -per; fr. chaloupe, rimeligvis af holl. sloep; jf. Slup). en Chaluproer.
Champagne (en). Ss. Champagneglas o. s. v.
Champignon (en, Ft. -er).
Chance (en, Ft. -r).
Charabanc (en, Ft. -s eller -'er; en Bænkevogn).
Charlatan (en, Ft. -er). et Charlataneri.
Charlotte (N.). Charlotte(n)-lund.
Charpi (-et).
Chaussé (b. F. Chausseen, Ft. -eer).
Chauvinisme (en). en Chauvinist (Ft. -er). chauvinistisk (-e).
Chef (en, Ft. -er). Ss. Chefskahyt o. s. v.
Chemise (en, Ft. -r).
Chenille (en, Ft. -r).
Chevé-Metode (-n).
Chiffer (et, Ft. Chifre; Skrifttegn, Løntegn; samme O. som Giffer [s. d.]). Ss. Chiffernøgle, -skrift o. s. v.
Chiffoniere (en, Ft. -r).
Chignon (en, Ft. -er).
Chikane (en, Ft. -r). at chikanere. et Chikaneri (Ft. -er). chikanøs (r).
Chimpanse (en, Ft. -r).
Chimære, se Kimære.
Chokolade (-n). Ss. Chokoladekage o. s. v.
Cicero (N.; jf. Cicerone). en C. ciceroniansk (-e).
Cicerone (en, Ft. -r; den ital. Form af lat. Cicero [Ejef. -nis]; altsaa eg. en veltalende, ordrig Fører).
Ciffer (et, Ft. Cifre; Taltegn [opr. Nul]; mlat. cifra [glfr. cifre, nyfr. chiffre], af arabisk Opr. I Betydn. Skrifttegn, Løntegn bruges sædv. den fr. F. Chiffer [s. d.]).
Cigar (en, Ft. -er). Ss. Cigarrør o. s. v. en Cigaret (-ten, Ft. -ter).
Cikade (en, Ft. -r). Ss. Cikadenymfe o. s. v.
Cikorie (-n).
Cimbrer (en, Ft. -e). cimbrisk (-e).
Cinders (Ft.).
Cinnober (-et).
Circe (mytol. N.; sjældnere [men rigtigere] Kirke).
Cirkel (en, Ft. -kler; lat. circulus, Deminutiv af circus). Ss. cirkelformig, C-linie, -sav o. s. v. at cirkle. at cirkulere. en Cirkulation. et Cirkulære (Ft. -r).

Cirkumfleks (en, Ft. -er).
Cirkumpolarstjerne (en).
Cirkus (en, Ft. -er; jf. Cirkel).
ciselere (at). en Ciselør (Ft. -er).
Cistercienser (en, Ft. -e). Ss. C-kloster o. s. v.
Cisterne (en, Ft. -r).
Citadel (-let, Ft. -ler).
Citer (en, Ft. -e; lat. cithara [af græsk kithára]; jf. Guitar).
Citerspil, -spiller (-ske).
citere (at). en Citant (Ft. -er).
 et Citat (Ft. -er). en Citation.
Citron (en, Ft. -er). Ss. Citronsaft o. s. v.
civil (r.). Ss. Civilingeniør, -liste o. s. v. en Civilist (Ft. -er).
civilisere (at). en Civilisering, Civilisation.
Clairvoyance (en). clairvoyant (-e).
Cognac (geog. N.). en Cognak (-en). en Cognakstoddy.
Coiffure (en).
Courage (en). at give C.
Courtage (en).

Coutume (en; fr., af mlat. costumata, costuma, Sædvane, Skik, hvoraf ogsaa — gennem Italiensk — fr. costume).
Cyan (-et). Ss. Cyankalium o. s. v.
Cykel (en, Ft. -kler; eg. samme O. som Cyklus [s. d.]; jf. Bicykel).
 Cykelsport. en Cyklist (Ft. -er).
Cyklus (en, Ft. -kler; mlat. cyclus, græsk kyklos, Kres, Hjul; jf. Cykel). cyklisk (-e). en Cykloide (Ft. -r). en Cyklon (Ft. -er).
Cylinder (en, Ft. -dre). Ss. cylinderformig, C-ur o. s. v. cylindrisk (-e).
Cymbel (en, Ft. -bler).
Cyniker (en, Ft. -e). cynisk (-e). Sjældnere (men rigtigere) Kyniker, kynisk.
Cypres (-sen, Ft. -ser).
 [Czar, se Zar].
Cæsar (N.; jf. Kejser og Zar). Cæsarer (-ne). cæsarisk (-e). Cæsarisme (-n).
Cæsur (en, Ft. -er).
Cølibat (et).

D.

D, d (et, Ft. D'er, d'er). en D-Lyd.
da (Bio. og Bindeo.). Datid, da-levende, -værende.
Daa (-en, Ejef. -s, Ft. -er). Ss. Daadyr, -vildt o. s. v.
Daab (en). Ss. Daabspagt o. s. v.
Daad (en). Ss. daadfuld, -løs, -rig; Daadskraft o. s. v.
daane (at). daanefærdig. en Daanelse.
Daare (en, Ft. -r). Daareanstalt, -kiste (-lem, -snak). at daare. daarlig (r.; i Betydn. slet, syg rimeligvis opr. et andet O. = norsk og sv. dålig, oldn. dålig-r). en Daarskab (Ft. -er).
Daase (en, Ft. -r). en Daase-skildpadde.
da capo (ital., = fra Begyndelsen [eg. Hovedet], forfra; forkortet D. C.). at raabe „da capo!“ et Dacapo. et Dacaporaab.
Daddel (en, Ft. Dadler; gennem Tysk og Romansk af græsk δάκτυλος [eg. Finger, dernæst den fingerlignende Frugt; ogsaa en „Daktyl“]). Ss. daddelformig, D-palme o. s. v.

Dadel (en). Ss. dadelfri, -løs, -værdig; et Dadelsvotum. at dadle. Ss. Dadellyst, -syge, d-syg. en Dadlen. en Dadler (Ft. -e).
Dag (en, Ft. -e). i D., i D. otte Dage. at lægge for Dagen, bringe for Dagens Lys. at blive borte en Dags Tid. at tage en af Dage. Det er Faderen op ad Dage. — Ss. ¹Dagblad, -brækning, -driver (-liv), -leje, -lejer (Ft. -e), -mildning (en), -rejse, -tur (mods. R., T. ved Nattetid), -værk, o. s. v. ²Dage-tal. ³Dagsbefaling, -bladet (Bladet fra i Dag), -gerning, -kurs, -lys, -nyt, -orden, -presse, -rejse (jf. Dagrejse), -tid o. s. v. — daglig (r.; Ss. D-anker, -stue, d-dags). at dages. Dagning (-en).
Daggert (en, Ft. -er).
Daguerreotyp (-pet, Ft. -per; efter Opfinderen Daguerre). Daguerreotypi (-en, uden Ft.; et. Ft. -er). at daguerreotypere.

Daktyl (en, Ft. -er; jf. Daddel).
daktylisk (-e).
Dal (en, Ft. -e). Ss. Dalbo, -boer,
-strøg o. s. v.
dale (at; mntysk dalen, af dale,
dal o: ned).
Daler (en, Ft. -e og Daler; ntysk
daler, af htysk Thaler, For-
kortelse af Joachimsthaler
[med underforstaaet Møntbeteg-
nelse] = Gylden fra [præget i]
Joachimsthal i Böhmen. Heraf
ogsaa Dollar).
Dam¹ (-men, Ft. -me; Vandsam-
ling [tidligere ogsaa Dæmning, jf.
dæmme]). Ss. Dammusling
o. s. v.
Dam² (-men, Ft. -me; Dobbeltbrik
i Damspil og: Spillet selv; af fr.
dame, eg. Dame). Ss. Dam-
brik, -bræt, -spil.
Damask¹, **Damaskus** (geogr. N.).
— **Damask**² (et). Damaskes Gar-
diner. Ss. Damaskvæver o. s. v.
— Damascenerklunge, -staal
o. s. v. — at damascere. en
Damascering.
Dame (en, Ft. -r; fr. dame [af lat.
domina]; jf. Dam², Donna,
Duenna). Ss. Damekahyt,
-skrædderinde o. s. v.
Damoklessværd (et).
Damp (en, Ft. -e). Ss. dampfor-
mig, D-kraft, -maskine, -skib
(-sselskab o. s. v.) o. s. v. at
dampe. en Damper (Ft. -e).
[en -dampning; f. Eks. For-
dampning].
Danaider (Ft.). Danaidernes Kar.
Danearv (en), -fæ (et) [oldn. dá-
nararf-r, -fé, hvad der ved
ens Død er blevet herreløst Gods].
Daner (Ft.). Ss. Danehof [Hof-
her = Ting, Rigsdag]; Danne-
brog [Ridder af D-[e]]. Ss. D-s-
mand o. s. v., -virke. Dan-
mark. dansk (-e). de Danske;
at tale Dansk. oversætte paa D.
danskindsd. Dansken. en
Dansker (Ft. -e). — en Da-
nisme (Ft. -r).
dangle (at).
danne (at; jf. -dan i saadan
[s. d.] o. s. v.). dannet (-ede).
dannelig (r.). en Dannelse
(Ss. D-s-trin o. s. v.).
Dannekvinde (en), -mand (en; gld.
dandeman, dondeman, hæ-
derlig. retskaffen Mand).
Dans (en, Ft. -e). at gaa bag af

Dansen. at danse. Ss. danse-
gal, D-bod o. s. v. En Danser
(Ft. -e).
dase (at).
Dask (et, Ft. d. s.). at daske.
dat, se dit.
Data (Ft. af lat. datum).
datere (at). en Datering.
Dativ (en, Ft. -er). dativisk (-e).
Datter (en, Ft. Døtre). Ss. Dat-
terdatter o. s. v.; Døtreskole.
datterlig (r.).
Datum (-et, ogsaa -en, Ft. -er; opr.
i Underskrifter [foran Tidsangiv-
elsen] = givet. udstedt). under
(fra) Dags Dato. til Dato. (Ogsaa
Datoen = Datumet).
David (en, Ft. -er; Søspr.).
Davre (en; oldn. dagverð-r, sam-
mens. m. verð-r, Mad, Maaltid;
jf. Nadver).
Debat (-ten, Ft. -ter). at debattere.
Debet (et og en). en Debetside.
at debitere. en Debitor (Ft.
-er).
Debut (en, Ft. -er). at debutere.
en Debutant (Ft. -er).
December (en, lat., eg. den 10de
Maaned, idet Romernes Aar opr.
begyndte med Marts). D. Maaned,
til D. Termin. December-Ter-
minen.
Decennium (b. F. -iet, Ft. -ier).
Decharge (en). at give D.
dechiffrere (at). en Dechifrering.
Deci. [= $\frac{1}{10}$]: D-gram, $\frac{1}{10}$ liter,
-meter.
decidere (at). en Decisor (Ft. -er).
Decimal (en, Ft. -er). Ss. Deci-
malbrøk o. s. v.
decimere (at). en Decimering.
dedicere (at). en Dedikation (Ft.
-er).
deducere (at). en Deduktion
(Ft. -er).
defekt (-e). en Defekt (Ft. -er).
defektiv (r.).
Defension (en).
defensiv (r.). Defensiven (b. F.).
Defensor (en, Ft. -er).
Deficit (et).
Defilé (b. F. Defileet, Ft. Defileer).
at defilere. en Defilerer.
definere (at). en Definition (Ft.
-er).
definitiv (r.).
Deger (et, Ft. -e).
Degn (en, Ft. -e; af græsk-lat. dia-
conus). Ss. Degnebolig o. s. v.

degradere (at). en Degradering.
 Degradation.
Deisme (en). — Deist (en, Ft. -er). deistisk (-e).
Dej (en; af gld. degh ved Overgang af g til j). Ss. Dejtrug o. s. v. dejet (-ede).
dejlig (r.).
dejse (at).
Deka- [græsk, = ti]: D-eder (et, Ft. -edre), -gram, -liter, -meter, -pod (en, Ft. -er). — en Dekade (Ft. -r).
Dekan (en, Ft. -er; lat. decanus, af decem, ti). et Dekanat.
Dekare (en; af deka og Are).
dekartere (at; Postvægs.). en Dekartering.
dekaterere (at). en Dekatering (-s-maskine).
dekla mere (at). en Deklamation (Ft. -er. Ss. D-s-øvelse o. s. v.). en Deklamation (Ft. -er). deklamatorisk (-e).
deklarere (at). en Deklaration (Ft. -er).
deklinere (at). en Deklination (Ft. -er. Ss. D-s-tabel o. s. v.).
dekomponere (at). en Dekomponering. Dekomposition.
dekorere (at). en Dekoration (Ft. -er. Ss. D-s-maler o. s. v.). en Dekorator (Ft. -er).
Dekorum (et).
Dekret (et, Ft. -er). at dekretere.
Del (en, Ft. -e). en D. Mennesker; en D. at bestille. for største Delen; for en Del, kun til Dels. — dels (Bio.); f. Eks. d. af denne, d. af andre Grunde). delagtig; at delagtiggøre. en Delhaver (Ft. -e). at deltage, en D-tagelse, -tager (Ft. -e). delvis (Bio., ogsaa Tillo. [r.]). at dele (-te). delelig (r.). [en -deler (Ft. -e); f. Eks. Meddeler]. en Deling (Ft. -er. Ss. D-sfører o. s. v.).
delegere (at). en delegeret. et Delegeretmøde.
Delfin (en, Ft. -er).
delikat (-e). at delikater sig. en Delikatesse (Ft. -r. Ss. D-handel o. s. v.).
Delinkvent (en, Ft. -er).
Delirium (b. F. -iet, Ft. -ier). D. tremens.
Delta (-et, Ft. -er).
Demagog (en, Ft. -er). demagogisk (-e).

Demarkationslinie (en).
demaskere (at). en Demaskering.
dementere (at). et Dementi.
Demimonde (en). en Demimon-dedame.
deminutiv (r.). et Deminutiv (Ft. -er). en Deminutivendelse.
Demission (en; fr. démission). at indgive sin D.
Demokrat (en, Ft. -er). et Demokrati (-et). demokratisk (-e).
demolere (at). en Demolering.
demonstrere (at). en Demonstration (Ft. -er). demonstrativ (r.).
demontere (at), en Demontering.
demoralisere (at). en Demoralisering.
den (det, de, dem, deres; som pers. Stedo. i Tiltale De, Dem, Deres). Hvorledes befinder (befinde) De Dem? Saarede De Dem (De dem, de Dem, de dem)? de Herrer eller (som i Udskrift paa Breve) sammenskrevet og forkortet Dhrr. — dengang (Bio. og Bindeo., = paa den Tid, da; jf. den Gang under Gang). Huset var d. nyt; Forskellen mellem d. og nu; d. jeg drog af Sted. — et Denkøn, Detkøn. — denne (dette, disse). den 4de dennes (= hujus [mensis], tysk dieses [Monats]). dennesidig (r.).
dental (r.). en Dental (Ft. -er).
dente (at). en Dentning (af Handsker).
Dentist (en, Ft. -er).
Departement (et, Ft. -er). en Departementschef.
Depeche (en, Ft. -r).
Deponens (et, Ft. Deponentier).
deponere (at). en Deponering. en Deponent (Ft. -er).
deportere (at). en deporteret. en Deporterer, Deportation.
Depositum (et, Ft. -ta). en Depositobank.
Depot (et, Ft. -er).
deprimere (at; mest i Tillf. deprimere). en Depression. en Depressionstilstand.
deputere (at). en deputeret. et Deputeretkammer. en Deputation (Ft. -er). et Deputat (Ft. -er).
der (Bio. og henvis. Stedo.). en Mand derfra Byen, der i Egnen o. s. v. (med en til Forholdsordet

føjet Styrelse; men uden Styrelse: derfra, deri o. s. v., se nedenfor). — Ss. deraf (Bio.), -an (ilde deran), -boende, -efter (Bio.), -for (Bio.), -forbi (Bio.), -fra (Bio.), -hen, -henne (-fra, Bio.), -hjemme (-fra, Bio.), -hos (Bio.), -i (Bio.), -iblandt (Bio.), -igennem (Bio.), -imellem (Bio.), -imod (Bio.), -ind, -inde (-fra, Bio.), -med (Bio.), -ned, -nede (-fra, Bio.), -nedenfor (Bio.), -nedentil, -næst (Bio.), -om (Bio.), -omkring (Bio.), -omme, -op, -oppe (-fra, Bio.), -ovenpaa (Bio.), -over (Bio.), -ovre (-fra, Bio.), -paa (Bio.), -som (Bindeo.), -steds (Bio.), -til (Bio.), -ud (-over, Bio.), -ude (-fra, Bio.), -under (Bio.), -ved (Bio.), -værende.

derangeret (-ede).

Dervish (en, Ft. -er).

des (gl. Ejef. af den, det). Bruges nu uden for Ss. kun ved hr. Gr. i samme Betydn. som den fra Ntysk laante Ss. desto. jo mere — des (desto) mere; jo længer, d. værre; saa meget d. bedre; ikke d. mindre. — Ss. desaar-sag (Bio.), -angaaende (Bio.), -forinden (Bio.), -formedelst (Bio.), -foruden (Bio.), -lige (Tillo.), -uagtet (Bio.), -uden (Bio.), -værre (Bio. og Udros. [jf. d. værre ovenfor], f. Eks.: det var d. for sent. I samme Betydn. destoværre).

desavouere (at). en Desavouering.

Descendent (en, Ft. -er).

desertere (at). en Desertion (Ft. -er). en Desertør (Ft. -er).

desinficere (at). en Desinficering, Desinfektion.

Desman (en, Ft. -er).

Desmer (-en). Ss. Desmerkat, -urt o. s. v.

desorienteret (-ede).

desperat (-e). en Desperation.

Despot (en, Ft. -er). et Despoti. despotisk (-e). en Despotisme.

Dessert (en). Ss. Dessertkniv o. s. v.

destillere (at). Ss. Destillerovn o. s. v. en Destillation (Ft. -er). en Destillator (Ft. -er).

detachere (at). et Detachement (Ft. -er).

Detail (en, Ft. -ler). at gaa i D. en Detailhandel, -handler, -kundskaab. at detaillere. en Detaillist (Ft. -er).

determinere (at; mest i Tillf. determineret). — Determinisme (-n). en Determinist (Ft. -er). deterministisk (-e).

detronisere (at). en Detronisering.

Deukalion (mytol. N.).

Devise (en, Ft. -r).

di eller **die** (at; dier, -ede, -et). en Di(e).

Diadem (et, Ft. -er).

Diagnose (en). diagnostisk (-e).

diagonal (r.). en Diagonal (Ft. -er). en Diagonalkraft o. s. v.

Diagram (-met, Ft. -mer).

Diakon (en, Ft. -er; jf. Degn). en Diakonisse (-stiftelse).

Dialekt (en, Ft. -er). Ss. Dialektleksikon o. s. v. dialektisk (-e).

Dialektik (-ken). en Dialektiker (Ft. -e). dialektisk (-e).

Dialog (en, Ft. -er). dialogisk (-e).

Diamant (en, Ft. -er). Ss. diamanthaard, D-bryllup o. s. v.

Diameter (en, Ft. -tre; græsk diámetros). diametral (r.). diametrisk (-e).

Diarré (b. F. Diarreen, Ft. Diarreer).

dible (at; tekn.). en Diblemaskine.

did (Bio.). d. hen, op. didhørende.

differere (at). en Differens (Ft. -er). et Differential (Ft. -er). Differentialregning. at differentiere. en Differentiering.

Difteritis (en). difteritisk (-e).

Diffong (en, Ft. -er). diftongisk (-e).

Dige (et, Ft. -r). Ss. Digebrud o. s. v. at dige.

Digel (en, Ft. Digler). Ss. Digelprøve o. s. v.

Digression (en, Ft. -er).

Digt (et, Ft. -e). Ss. Digtart, -samling. at digte¹ (mntysk dichten, af lat. dictare, at diktere, senere ogsaa: forfatte). Digtekunst. en Digten. en Digter (Ft. -e; Ss. D-sprog, -værk o. s. v.). digterisk (-e). en Digtning¹ (Ft. -er).

digt (Tillo. og Bio.; Søspr.; mnt. dicht, samme O. som d. tæt

- [oldn. þett-r)]. at digte². en Digtning².
- dik, dik-dik** (Lydord). et **Dik**, **Dik-Dik**. at dikke.
- Dikkedarer** (Ft.; dagl. T.).
- Diktator** (en, Ft. -er). diktatorisk (-e). et **Diktatur**.
- diktere** (at; jf. digte¹). et eller en **Diktat** (-stil).
- Diktion** (en).
- Dild** (en).
- Dilemma** (-et, Ft. -er).
- Dilettant** (en, Ft. -er). **Ss. Dilettantforestilling** o. s. v. en **Dilettantisme**.
- Diligence** (en, Ft. -r). **Ss. Dili-gencekusk** o. s. v.
- Dimension** (en, mest i Ft.: -er).
- Dimis**: at prædike til D. en **Dimisprædiken**. — en **Dimission** (**Ss. D-sret** o. s. v.). en **Dimissor** (Ft. -er).
- dimittere** (at). en **Dimittend** (Ft. -er).
- din** (dit, dine). du og dine.
- Diné** (b. F. Dineen, Ft. Dineer). at dinere.
- ding-dang** (Lydord). et **Ding-Dang**. — **dingeling**. et **Dingeling**.
- dingle** (at). (et) **Dingeldangel**.
- Dingo** (en, Ft. -er).
- Dioptr** (et, Ft. -tre). **dioptrisk** (-e).
- Dioskurer** (-ne).
- Diplom** (et, Ft. -er). en **Diplomat** (Ft. -er). et **Diplomatarium** (b. F. -iet, Ft. -ier). et **Diplomati**. en **Diplomatik** (-ken). **diplomatisk** (-e).
- direkt** (-e). **direkte** (Bio.). en **Direktion** (Ft. -er). en **Direktor**, **Direktør** (Ft. -er), **Direktrice** (Ft. -r).
- dirigere** (at). en **Dirigent** (Ft. -er).
- Dirk** (en, Ft. -e). at **dirke**. **dirkefri**.
- dirre** (at).
- Dis** (en). **diset** (-ede). **disig** (r).
- Discipel** (en, Ft. -ple). en **Disciplin** (Ft. -er). **disciplinær** (r). en **Disciplinær** (el. -nar) for-seelse, -straf. at **disciplinere**. en **Disciplinering**.
- Disharmoni** (en). **disharmonisk** (-e).
- disjunktiv** (r).
- Disk** (en, Ft. -e; oldn. disk-r, Fad, Tallerken, mntysk disch, Bord, begge af mlat. discus [af græsk diskos, Kasteskive]). **Kalk** og **D. Dug** og **D.** at **diske** op.
- Diskant** (en, Ft. -er). **Ss. Diskant-nøgle** o. s. v.
- Diskonto** (-en, Ft. -er). **Ss. Diskontobank** o. s. v. at **diskontere**. en **Diskontering**. en **Diskontør** (Ft. -er).
- diskret** (-e). en **Diskretion**.
- Diskurs** (en, Ft. -er).
- diskutere** (at). en **Diskussion** (Ft. -er).
- Dispache** (en, Ft. -r). at **dis-pachere**. en **Dispacheur** (Ft. -er).
- dispensere** (at). en **Dispense-ring**, **Dispensation** (Ft. -er).
- disponere** (at). en **Disponent** (Ft. -er). **disponibel** (-elt, -le). en **Disposition** (Ft. -er).
- Disput** (-ten, Ft. -ter). at **dispu-tere**. en **Disputats** (Ft. -er).
- dissekere** (at). en **Dissektion** (Ft. -er; **Ss. D-sstue** o. s. v.).
- Dissenter** (en, Ft. -e).
- Dissonans** (en, Ft. -er).
- Distance** (en, Ft. -r). **Ss. Distance-maaler** o. s. v. at **distancere**.
- Distikon** (et, Ft. -ka).
- distingvere** (at). **distinkt** (-e). en **Distinktion** (Ft. -er).
- distrahere** (at). **distrailt** (ubøj. Tillo.; fr. distrait. af lat. distractus [Tillf. af distrahere, fr. distraire]). en **Distrak-tion**.
- distribuere** (at). en **Distribution**. **distributiv** (r).
- Distrikt** (et, Ft. -er). **Ss. Distrikts-læge** o. s. v.
- dit**: d. og dat; ogsaa: d. eller dat (ntysk dit un dat [svarende til htysk dies und das], eg. dette og hint).
- ditto** (forkortet: do.).
- Divan** (et og [i forskel. Betydn.] en, Ft. -er). et **Divanbord**.
- divergere** (at). en **Divergens**.
- dividere** (at). en **Dividend** (Ft. -er; af lat. dividendus). en **Dividende** (Ft. -r; eg. samme O. som foregaaende, efter fr. dividende). en **Division** (Ft. -er; **Ss. D-sgeneral**, -tegn o. s. v.). en **Divisor** (Ft. -er).
- Diæt**¹ (en; græsk-lat. diæta). en **Diætfejl**. en **Diætetik** (-ken, Ft. -ker). **diætetisk** (-e).
- Diæter**² (Ft.; Dagpenge; mlat. diæta, af lat. dies, Dag).
- Djursland** (geogr. N.).

djærv (r.). djærvtalende. djærvelig (Bio.).

Djævel (en, Ft. -vle). en Djævels Karl. Ss. Djævelsbid (en; Planten.); Djævlebesværgelse, -unge o. s. v. djævelsk (-e).

Dobbel (Terningspil, Hasardspil; mntysk dobbel, dobbelspel, af lat. duplum, det dobbelte [duplo ludere, spille om en stadig fordoblet Indsats]). at doble, en Dobler (Ft. -e).

dobbelt (-e; ntysk dubbelt, htysk doppelt, tidligere doppel (endnu i Ss.), duppel, af fr. double). Ss. dobbeltharpet, -krum, -løbet (-ede), -rebet, -virkende; D-billet, -gænger, -greb, -knap, -kvartet, -salt, -slag, -spat (Miner.), -spor, -stjerne, -trille, -øl o. fl.

docere (at). en Docent (Ft. -er).

Dodder (en; Planten.).

dog (Bio.).

Dog (-gen, Ft. -ger; jf. Bulldog).

Doge (en, Ft. -r; af lat. dux, Ejef. ducis, Anfører; jf. Duks). en Dogekappe, -værdighed.

Doglæg (-pen, Ft. -per; Dog- synes at være = Dug(g), jf. eng. dew-lap).

Dogma, Dogme (et, Ft. Dogmer). Ss. Dogmehistorie o. s. v. en Dogmatik (Ft. -ker). en Dogmatiker (Ft. -e). dogmatisk (-e). at dogmatisere.

Dok (-ken, Ft. -ker og -ke; eng. dock, holl. dok). Ss. Dokanlæg o. s. v. at dokke.

Dokke (en, Ft. -r [paa en Drejerbænk, i Bindingsværk m. m.]; skrives ogsaa Dukke og er uden Tvivl samme O. som dette; tysk Docke).

Doktor (en, Ft. -er; men i latinsk Forbindelse Doctor, Ft. -es, f. Eks. Doctor juris, medicinæ; forkortet Dr.). Ss. Doktorgrad, -regning o. s. v. en Doktorand (Ft. -er). at doktorere.

Doktrin (en, Ft. -er). doktrinær(r.).

Dokument (et, Ft. -er). Ss. Dokumentfalsk o. s. v. at dokumentere. en Dokumentering.

dolere (at).

Dolk (en, Ft. -e). Ss. Dolkhale; Dolkestik, -stød.

Dollar (en, Ft. -s; eng. dollar; jf. Daler).

Dolman (en, Ft. -er).

Dom¹ (-men, Ft. -me; oldn. dóm-r). (sidde, optage) til Doms. Ss. domfælde (at), D-fældelse, -fældning, -haver, -hus, -sted, -stol; ² Dommedag (-sslag); ³ Domsakt, -protokol, -ret, -sag, -stævning o. fl. en Dommer (Ft. -e; Ss. D-embede o. s. v.).

[-dom², -men, Ft. -me (foregaaende O. nedsat til Orddannelseselement); f. Eks. Alderdom, Rigdom].

Dom³ (af lat. domus, Hus, æ: her Gudshus, Tempel): d-gejstlig, D-herre, -kapitel, -kirke, -pap (Ft. -per; ntysk dom-pape, -pap [htysk Dompfaff(e)], eg. en domgejstlig, -provst o. fl.

Domicil (et). at domiciliere. en domicilieret Veksel.

dominere (at). en Dominant (Ft. -er; Ss. D-akkord).

Dominikaner (en, Ft. -e). Ss. Dominikanerorden o. s. v.

Domino (-en, Ft. -er i Betydn. Maskeradedragt [eg. gejstlig Dragt]; ital. domino, af lat. dominus, Herre [i kirkeligt Latin særligt om gejstlige]; jf. Don). en Dominobrik.

Domæne (en, Ft. -r).

Don (spansk, af lat. dominus; jf. Domino). D. Carlos, D. Juan, D. Quijote (hvoraf Tillo. Don-Quijotisk) o. s. v.

Done (en, Ft. -r).

Donkraft (en, Ft. -er og -e: hos Moth Dumkraft = ntysk dûmkraft [htysk Daumkraft], jf. mntysk dûm (e): ¹ Tommelfinger [jf. Tomme]; ² Hejseapparat, Haandvinde).

Donna (en, Ft. -er; ital., af lat. domina; jf. Dame).

Donner(t) [en; dagl. T. = Rus].

Dont (en).

dorsk (-e). at dørsk.

Dorte, Dorte (N.).

Dosis (en, Ft. Doser).

Dosmer (en, Ft. -e). en Dosmerpande, -seddel.

Dossering (en, Ft. -er).

dotere (at). en Dotation (Ft. -er).

Douche (en, Ft. -r).

doven (-ent, -ne). Ss. Dovendyr o. s. v. at dovne.

Dowlas (-et).

Draabe (en, Ft. -r; jf. Drops). Ss. draabeflydende, -formig, D-prop o.s.v.
Drab (et, Ft. d.s.). Ss. Drabsmand, -sag o.s.v.
Drabant (en, Ft. -er).
drabelig (r; mntysk drap(e)lik, drep(e)lik = htysk trefflich, af drapen, drepen = htysk treffen).
Drag (et, Ft. d.s.). at drage (drog [Ft. -e], dragen, -et, -ne). Ss. Dragkiste, -vod o.s.v. [en -dragelse; f. Eks. Overdragelse, Tildragelse]. en Drager (Ft. -e; mntysk dreger, drager, af dragen, at bære). Ss. Dragerpenge o.s.v. en Dragning. en Dragt (Ft. -er; mntysk dracht; jf. Dræt).
Drage (en, Ft. -r; græsk-lat. draco [Ejef. -nis]; jf. Dragon). Ss. Dragehoved o.s.v.
Dragon (en, Ft. -er; fr. dragon, ital. dragone, Drage og Dragon. Benævnelsen deraf, at Dragonfanen opr. var prydet med en Dragefigur?). Ss. Dragonofficer o.s.v.
Draisine (en, Ft. -r; benævnt efter Opfinderen, v. Drais).
Drakme (en, Ft. -r; græsk-lat. drachma; jf. Dram).
Dram (-men, Ft. -me; opr. samme O. som forg.: eng. dram, af drachm, drachma).
Drama (-maet eller -met, Ft. -maer eller -mer). en Dramatiker (Ft. -e). dramatisk (e). en Dramaturg (Ft. -er). en Dramaturgi. dramaturgisk (-e). at dramatisere.
Drank (-en).
Dranker (en, Ft. -e). Ss. Drankergalskab o.s.v.
Drap (et). at drapere. et Draperi (Ft. -er).
dratte (at). drattevoren, drattingret, -hændet.
Draupner el. **Drøpner** (mytol. N.).
Dravat (en, Ft. -er).
dreje (at). Ss. Drejeskive, -syge o.s.v. drejelig (r). en Drejer (Ft. -e; Ss. D-bænk o.s.v.). en Drejning (Ft. -er).
Drejl (-et). Drejls Haandklæder.
Dreng (en, Ft. -e). Ss. Drengalder, -streg o.s.v.
dressere (at). en Dressering, Dressur.

Drev (et, Ft. d.s.). Ss. Drevtand o.s.v.
Drift (en, Ft. -er). Ss. Driftskapital, -tilskyndelse o.s.v. driftig (r).
Drik (-ken, Ft. -ke). Drikke (Mad og D.). at drikke (drak, drukken, -et [som Tillo. -ent, se nedenfor], drukne). Ss. Drikkekar, -penge o.s.v. drikkelig (r). en Drikken. [en -drikker (Ft. -e); f. Eks. Vanddrikker]. et Drikkeri.
Dril (-len, Ft. -le) = Drilbor (et). at drille¹ (bore med D.). **drille**² (at; eg. s. O. som foreg.). drilagtig, drillesyg, -voren; en Drillepind. et Drilleri (Ft. -er).
driste (at). dristig (r).
Drittel (en, Ft. Dritler). en D. Smør.
drive (at; drev [Ft. -e], dreven, -et, -ne). Ss. Driverum (Søspr.); Drivanker, -fjeder, -hus (-plante), -kraft; d-vaad o.s.v. en Drive (Ft. -r). [en -drivelse; f. Eks. Gendrivelse]. en Driver (Ft. -e; et D-liv). et Driveri (Ft. -er). en Drivert (Ft. -er). en Drivning.
Drog (et, Ft. d.s.).
Droguer (Ft.) el. Droguerivarer (Ft.). en Droguist (Ft. -er).
Dromedar (en, Ft. -er).
Drone (en, Ft. -r). Ss. Drone-celle o.s.v.
Dronning (en, Ft. -er; gld. drotning, jf. Drot). Ss. Dronningecelle, -værdighed o.s.v.
Dronte (en, Ft. -r).
Drops (Ft.; eng. drop, Ft. -s, eg. Draabe).
Droske (en, Ft. -r). Ss. Droskekusk o.s.v.
Drossel (en, Ft. Drosler). Ss. Drosselfangst o.s.v.
Drost (en, Ft. -er).
Drot (-ten, Ft. -ter; afgd. en drotten, rimeligvis ved Misopfattelse af dette som b. F.; jf. Jætte, Klædebon og Tæppe).
[-**dru** (ubøj. Tillo.; af drug, oldn. drjúgr; jf. dröj): sanddru, ædru].
Drue (en, Ft. -r). Ss. drueformig, D-saft o.s.v.
drukken (-ent, drukne). en Drukkenbolt (Ft. -e; mntysk drunkenbolt, sammens. med bolt,

rask, bold [s.d.]. — at drukne
en Drukning.
Dryp (et [jf. Regn-, Tagdryp]; en,
Ft. -per). at dryppe. en Dryp-
sten (-shule). en Dryppen. en
Dryppert (Ft. -er).
drysse (at).
dræ (at; drær, -ede, -et). en Dræ-
tid. (en) Dræ. en Dræning.
dræbe (at; -te; oldn. drepa; jf.
træffe).
Dræg (-get, Ft. -ge). at drægge.
drægtig (r.); ntysk drechtig, af
dracht i Betydn. Frugtsomme-
lighed).
dræne (at). et Drænrør. en
Dræning.
drænke (at). en Drænkning.
Dræt (-tet; mest i Ss.; af drage,
jf. det fra Ntysk laante Dragt).
dræve (at). en Dræven.
Drøbel (el. **Drøvel**) [en, Ft. -bler].
Ss. Drøbelsvulst o.s.v.
drøfte (at). en Drøftelse (Ft. -r).
drøj (r.; tidligere drøg, dryg, oldn.
drjüg-r; jf. -dru). en Drøjde.
at drøje. en Drøjelse.
Drøm (-men, Ft. -me). i Drømme.
Ss. drømmefri, D-tyder (Ft.
-e), -verden o.s.v. at drømme
(drømte). en Drømmer (Ft. -e),
-ske (Ft. -r). et Drømmeri
(Ft. -er).
Drön (et, Ft. d.s.). at dröne.
Drönnert (en, Ft. -er).
drøse (at). en Drøsepind. et
Drøseri.
Drøv: at tygge D. drøvtyggende.
en Drøvtygger (Ft. -e). et
Drøvtyggeri. en Drøvtyg-
ning.
Dshigatai (-en, Ft. -er) = Dshi-
gatai-Æsel.
du (dig). at sige du til en. dus:
at drikke, være d. (af det foræl-
dede duse [tysk duzen], at sige
du til). en Dusbroder. at
dutte en; d. en noget paa
du (due) [at; duer, -ede, -et]. due-
lig (r.).
Dualis (en). — en Dualisme. en
Dualist (Ft. -er). dualistisk
(-e).
dublere (at). — en Dublet (-ten,
Ft. -ter).
Due (en, Ft. -r). Ss. Duehøg,
-slag o.s.v. en Durik (-ken,
Ft. -ker).
Duel (-len, Ft. -ler). at duellere.
en Duellant (Ft. -er).

Duenna (en, Ft. -er; spansk, af lat.
domina; jf. Dame).
Duet (-ten, Ft. -ter).
Duft (en). duftig. at dufte. en
Duften.
Dug (langt u; en, Ft. -e). en Dug-
mager (-svend).
Dug (-gen). Ss. Dugdraabe o.s.v.
at dugge. dugget (-ede).
Dukat (en, Ft. -er).
dukke¹ (at; jf. dykke). duknak-
ket (-ede). en Dukkert (Ft. -er).
Dukke (en, Ft. -r; jf. Dokke). en
D. at lege med. en D. Garn. Ss.
Dukkehoved, -hus o.s.v. at
dukke² (Garn).
Duks (en, Ft. -e; lat. dux, Anfører;
jf. Doge). en Dukseplads.
Dulcinea (en).
dulme (at).
dum (-t, -me). dumdristig, -klog,
-stolt. en Dumrian (-nen, Ft.
-ner; ntysk dummerjån, eg.
dummer Jan [Johan]).
dump (r.).
Dump (et, Ft. d.s.). at dumpe.
Dun (et, Ft. d.s.). Ss. dunhaaret,
D-hammer (Planten.) o.s.v. at
dune. dunet (-ede).
Dunder (et). at dundre. en
Dundren.
Dunk (et, Ft. d.s.). at dunke. en
Dunken.
Dunk (en, Ft. -e).
dunkel (-t, -kle).
Dunst (en, Ft. -er). Ss. dunstfri,
D-kres o.s.v. at dunste.
Duodes (en, Ft. -er). i D. (in duo-
decimo, forkortet: 12mo). Ss.
Duodesstat, -udgave o.s.v.
Dup (-pen, Ft. -per). en Dupsko.
at duppe.
dupere (at). at lade sig d.
Duplik (-ken, Ft. -ker). et Dupli-
kat (Ft. -er).
Dur (en). en Durskala.
durk (ntysk dorch, htysk dorch,
igennem; jf. dör). at løbe d. Ss.
durkdreven (-ent, -ne). D-slag
(at slaa Hul med; jf. Dörslag) o. fl.
Durra (-en).
dus, se u. du.
Dus: i Sus og D.
Dusin (et, Ft. d.s.). et Dusin-
arbejde, -menneske.
Dusk (en, Ft. -e). dusket (-ede).
Dusør (en, Ft. -er).
dutte, se u. du.
duve (at). en Duvning.

Dvale (en). Ss. Dvaletilstand
o. s. v.

dvask (-e).

dvæle (at). en Dvælen.

Dværg (en, Ft. -e). Ss. ¹dværg-
agtig; D-falk, -gren, -hat,
-palme o. s. v. (= meget lille);
²Dværgehat, -konge, -maal
o. s. v. (= Hat, brugt af Dværge,
o. s. v.).

dy (at; dyr, -ede, -et). at dy sig.

dyb (r.). Ss. ¹dybblaa, D-
gaaende (et Skibs D.), -kultur,
-sind, -vands- (f. Eks. -dok,
-termometer) o. s. v.; ²dybt-
gaaende, -liggende, -seende
o. desl. et Dyb (Ft. d. s.). en
Dybde (Ft. -r; Ss. D-lod, -maa-
ling o. s. v.). at dybe ud.

Dyd (en, Ft. -er). Ss. dydsiret;
Dydsmonstero. s. v. dydig (r.).

Dyffel (-et). en Dyffels Overfrakke.

Dygong (en, Ft. -er).

dygtig (r.). at dygtiggøre.

dykke (at; jf. dukke). en Dyk-
and. en Dykker (Ft. -e; Ss.
D-klokke o. s. v.).

Dynamit (-ten). Ss. Dynamit-
attentat o. s. v.

Dynasti (-et, Ft. -er). dynastisk
(-e).

Dynd (-et). Ss. dyndvaad (ogsaa
dyngvaad), D-bad, -vulkan
o. s. v. dyndet (-ede).

Dyne¹ (en, Ft. -r; besl. m. Dun).
Ss. Dynevaar o. s. v.

Dyner² (Ft., Klitter; ntysk dünen).

Dynge (en, Ft. -r). at dynge.

dyngvaad = dyndvaad.

dyppe (at). en Dypning. en
Dyppele.

Dyr (et, Ft. d. s.). Ss. ¹Dyrlæge
(-kunst), -lære, -maler, -plag-
er, -skue, -tæmmer, -ud-
stopper; ²Dyreart, -have,
-kres, -liv, -rige o. s. v. dy-
risk (-e).

dyr (r.). Dyrtid (-s-tillæg). dyre-
bar, -købt.

dyrke (at). dyrkelig (r.). en
Dyrkelse, Dyrkning. en Dyr-
ker (Ft. -e).

Dyrendal (en, Ft. -er).

Dysenteri (-en).

Dysse (en, Ft. -r).

dysse (at).

Dyst (en). Ss. Dystløb o. s. v.

Dyvel (ntysk, = Djævel): Dy-
velsdræk (ntysk dreck, Skarn),
-klo (Søspr.).

dægge (at). et Dæggebarn, -lam.

Dæk (et, Ft. d. s.; b. F. -ket, -kene).

Ss. Dækslast o. s. v. et Dække
(Ft. -r). et Dækken (Ft. -er; Ss.
D-gjord). at dække (-ede, -et,
adjektivisk i Ss. ogsaa -t [f. Eks.
snedækket og snedækt]; tysk de-
cken, etymol. samme O. som
tække [s. d.]). Ss. Dækkekurv,
-tøj; Dækblad, -haar, -vaa-
ben o. s. v. en Dækning. et
Dæksel (Ft. -sler).

dæmme (at; jf. Dam¹). en Dæm-
ning (Ft. -er).

Dæmon (en, Ft. -er). dæmonisk
(-e).

dæmpe (at; eg. om Ild; besl. med
Damp). en Dæmper (Ft. -e).
en Dæmpning.

dæmre (at). en Dæmring (-s-tid).
dænge (at).

dø (at; dør, døde, er død). en
døende. død (r.). de dødes Rige;
500 saarede og døde. (en) Død.
at være Dødsens (gl. Ejef. med
s føjet baade til Navneo. og Ken-
deo.). at sørge sig, dømme en til
Døde. Ss. (med død og Død):
¹dødbringende, -drukken,
-født, -træt; D-bider (Ft. -e;
mntysk dødenbidder, Bede-
mand [-bidder af bidden, at
bede, htysk bitten]), -kuller,
-vande o. s. v.; ²Dødedag,
-dans, -liste (ogsaa Dødsliste);
³dødsdømt, -syg, Dødsaar-
-sag, -dag, -seng, -straf
o. s. v. at døde. dødelig (r.).
en Dødelse. en Dødning (Ft.
-er og -e). dødningeagtig. en
Dødningehaand o. s. v.

døbe (at; -te). Ss. Døbeseddel
o. s. v. en Døber (Ft. -e).

Døgenigt (en, Ft. -er; ntysk dö-
geni(ch)t, af dögen = (at) du).

Døgling (en, Ft. -er; = Andehval).

Døgn (et, Ft. d. s.). Ss. døgnlang,
D-flue o. s. v.

døje (at).

Døjt (ntysk deut, holl. duit, en
lille Kobbermønt): ikke en D.

dølge (at; dulgte, dulgt). (et)
Dølgsmaal.

dømme (at; dönte). en Dømme-
kraft. [en -dømmelse; f. Eks.
Bedømmelse].

[et -dømme (Ft. -r); f. Eks. Her-
tugdømme].

Dön (et, Ft. d. s.). at döne.

Dønning (en, Ft. -er).

Dör (en, Ft. -e). sætte til Dørs; inden Døre. Ss. Dörfylding, -tærskel o.s.v.

dör (ntysk dör, dörch = dor, dorch [se durk]). at staa d.; at hale et Tov d. (Søspr.). et

Dörslag (Køkkenredskab; jf. Durkslag).

Dös (en). dösig (r.). at döse.

döv (r.). en Dövnælde (Planten.; tidligere Dödnælde). dövtum (Ss. D-me-institut o.s.v.). at döve. en Dövelse.

E.

E, e (et, Ft. E'er, e'er). en E-Lyd.

Eau de Cologne (kölensk Vand; fr. Cologne = Köln, af lat. Colonia). Ss. Eau-de-Cologne-Flaske o. desl.

Ebbe (-n). Ebbetid.

Echappement (et, Ft. -er; i Ure).

Ed (en, Ft. -er). under Eds Tilbud. Ss. at edfæste (en Edfæstelse), edsvoren (en Edsvorneret); Edsaflæggelse, -formular o.s.v. edelig (r.).

Edammer- eller **Eidammerost** (en).

Edda (-en, Ft. -er). Ss. Eddalære o.s.v. eddisk (-e).

Edder (-en; gld. etær, oldn. eitr). Ss. edderspændt, -spyende, E-kop (Ss. E-kop(pe)urt o.s.v.) o.s.v.

Eddike (-n). Ss. eddikesur, E-brygger (-ansigt), -flaske o.s.v.

Eden (et). Edens Have.

eder (Stedo., jf. I). eders.

Eder- (oldn. æðar, Ejef. af æð-r, Ederfugl): E-dun (-sdyne o.s.v.), -fugl.

Eddikt (et, Ft. -er).

een, eet; en, et. Som Talo. skrives Ordet med dobbelt e, som ubest. Stedo. og selvfølgelig ogsaa som ubest. Kendeo. med enkelt Selvlyd. (I Ss. og Afledninger af Talordet bortfalder Fordoblingen som unødvendig. een og tyve; een Gang to er to; Klokken er eet; alle som een; ikke een af hundrede; det kommer ud paa eet, er eet og det samme; i eet væk; lige med eet; under eet. kun eet Hundrede Mennesker, kun een Kop Te, kun eet Pund Chokolade; kun et Hundrede Mennesker, kun en Kop Te, kun et Pund Chokolade. en paa Øret. en underlig en; der kommer en; hvad er det for en? Retskaffenhet gör

en agtet; det er ens Pligt; en af Byens Læger; en og anden; det ene med det andet. (Ss. og Afledn. nedenfor).

efemer (r.).

Efesus (geogr. N.). efesisk (-e).

Efeu (en). Ss. Efeuranke o.s.v.

Effekt (en, Ft. [i anden Betydn.] -er). Ss. effektiv, E-jageri o.s.v. — effektiv (r.). — at effektuere. en Effektuering.

effen (-t, efne; ntysk, = htysk eben, d. jævn [der tidligere ogsaa havde Betydn. lige]). at spille e. eller ueffen (= lige eller ulige).

Efor (en, Ft. -er).

efter (Forho.). e. at have spist; e. at jeg havde spist. (alt) e. som = i Forhold til som, efter den Maade, hyorpaa, o. desl. (jf. efter-som nedenfor); f. Eks.: e. som Solen daler, blive Skyggerne længere; alt e. som Familien blev større, voksede hans Gæld; det er e. som man tager det; e. som Forholdene havde udviklet sig, kunde man ikke vente andet. — Ss. et Efteraar (-s-arbejde o.s.v.). at e-abe, en E-abelse, -aber (Ft. -e). en E-byrd. e-di (Bindeo; jf. fordi). e-givende, en E-givenhed. e-haanden, e-haands (Bio.). en E-kommer (Ft. -e). -ligner (Ft. -e). -retning (Ft. -er). e-rettelig (r.). en E-slæt (-ten), -snækker (Ft. -e). e-som (Bindeo., = efterdi, saksom; jf. e. som ovenfor). en E-stræbelse (Ft. -r), -stræber (Ft. -e), -vinter o.s.v.

Eg (en, Ft. -e). Ss. Eghjort; Ege-bark, -træ, e-malet o.s.v.

Ege¹ (en, Ft. -r; Hjullege; jf. norsk eika).

Ege² (en, Ft. -r; Baad uden Køl, opr. af en udhulet Træstamme; oldn. eikja).

egen (-et og [i Betydn. ejendommelig] -ent, -ne). at følge sit eget Sind; der hører et eget Øje til at se det; han har et egent Sind, Væsen; det er noget for ham egent. Ss. egenhændig, -kærlig, E-navn, -nytte o.s.v. egentlig (r.; laant af Tysk [Ntysk] ligesom de øvrige Tillo. paa -entlig). at egne sig; egnet til.

Egern (et, Ft. d.s. og -er [i h. F. kan kun bruges -erne, der dog ogsaa er ildeklingende]). Ss. Egernabe o.s.v.

Egn (en, Ft. -e).

Egoisme (en). — en Egoist (Ft. -er). egoistisk (-e).

ej (Bio.; af oldn. eigi [af ei, altid og det nægtende -gi]). ej heller; nej vist vil jeg ej.

ej (Udro.). eja (ligesaa).

eje (at). Ejeform, -stedord. (et) Eje. have til E., i (sit) E. en Ejendel (tidligere Ejedel, jf. sv. egodel), -dom (tidligere ogsaa Ejedom; mntysk ejendöm, htysk Eigentum); ejendommelig (r.). en Ejer (Ft. -e).

ejegod (gld. eigod, egod, sammens. med gld. e o: altid [oldn. æ, ei]). et ejegodt Menneske. Erik Ejegod.

Ejnhærier (Ft.; mytol. O.; udtaltes og skreves rettere Ejnhærier).

Ekinok (-ken, Ft. -ker). Ss. Ekinoktblære o.s.v.

Ekko (-et, Ft. -er).

eklatant (-e).

Eklektiker (en, Ft. -e). eklektisk (-e). en Eklekticisme.

Eklipika og **Eklipik** (-ken).

Eks. (lat. ex, ud af; her = forhenværende): E-konge, -minister o.s.v.

eksakt (-e).

eksalteret (-ede). en Eksaltation.

Eksamen (en, Ft. -er, ogsaa Eksamine [efter lat. Ft. examina]).

Ss. Eksamensbevis o.s.v. at eksaminere. en Eksaminand (Ft. -er). en Eksamination (Ft. -er). en Eksaminator (Ft. -er).

ekse (at).

eksekvere (at). en Eksekution (Ft. -er; Ss. E-sdom, -forretning). eksekutiv (r.). den eksekutive Magt eller: Eksekutivmagten. en Eksekutor (Ft.

-er; men i latinsk Form: Executor testamenti).

Eksempel (et, Ft. -pler). for Eksempel (forkortet: f. Eks.). Ss. eksempelløs, -vis, E-samling. et Eksempel (Ft. -er). eksemplarisk (-e).

eksercere (at). Ss. Eksercerhus o.s.v. en Eksercits.

Eksil (et, Ft. -er). at eksilere. en eksileret.

eksistere (at). en Eksistens (Ft. -er). et Eksistensmiddel.

ekskludere (at). en Ekskludering, Eksklusion. eksklusiv (r.); eksklusive (Bio.).

ekskommunicere (at). en Ekskommunikation.

Ekskrement (Ft.).

Ekskurs (et, Ft. -er). — en Ekskursion (Ft. -er).

eksoterisk (-e). — eksotisk (-e).

ekspedere (at; af lat. expedire; jf. spedere). en Ekspedient (Ft. -er). ekspedit (-te). en Ekspedition (Ft. -er; Ss. Ekskontor o.s.v.). en Ekspeditør (Ft. -er).

Ekspektance (en). — en Ekspektant (Ft. -er).

Eksperiment (et, Ft. -er). eksperimentel (r.). Eksperimentalfysik. at eksperimentere.

Eksplement (et, Ft. -er). en Eksplementvinkel.

eksplodere (at). en Eksplosion (Ft. -er). eksplosiv (r.). et Eksplosivstof. en Eksplosiv (Ft. -er; Sprogl.).

EkspONENT (en, Ft. -er). en Eksponentialligning.

EkspOrt (en). Ss. EkspOrtforretning o.s.v. at eksportere. en EkspOrtør (Ft. -er).

Ekspres (-sen, Ft. -ser). Ss. Ekspresbrev o.s.v.

ekspropriere (at). en Ekspropriering, Ekspropriation.

EkssuDat (et, Ft. -er).

Ekstage (en).

ekstemporere (at). en Ekstemporering. Ekstemporallæsning, -stil.

ekstensiv (r.).

Ekstinktør (en, Ft. -er).

ekstra (Bio. og ubøj. Tillo.; lat. extra, Forho. = uden for). Ss. ekstrafin, -ordinær, E-arbejde, -udgift o.s.v.; at eks-

travagere; ekstravagant(-e);
 en Ekstravagance (Ft. -r).
ekstradere (at).
ekstrahere (at). en Ekstrakt (Ft. -er). en Ekstraktion. et Eks-traktivstof.
ekstrem (r.). et Ekstrem (Ft. -er). en Ekstremitet (Ft. -er).
ekvipere (at). at e. et Skib, sig. en Ekvipering(-s-handel o. s. v.). en Ekvipage (Ft. -r; E-mester).
Ekzem (et).
[El, en, se El].
Elastik (-ken, Ft. -ker). elastisk (-e). en Elasticitet.
Eldorado (et).
Elefant (en, Ft. -er). Ss. Elefant-orden, -snabel o. s. v.; se ogsaa Elfenben.
elegant (-e). en Elegance.
Elegi (-en, Ft. -er). en Elegiker (Ft. -e). elegisk (-e).
Elektro- (Stamform af, græsk-lat. electrum, græsk elektron, Rav): E-for (en eller et, Ft. -er), -magnet, -plet, -skop (et, Ft. -er) o. s. v. en Elektriker (Ft. -e). elektrisk (-e). en Elek-tricitet. at elektrisere. en Elektrisermaskine. en Elek-trisering.
Element (et, Ft. -er). Elementar-, f. Eks. E-skole. elementær (r).
elendig (r).
Elev (en, Ft. -er). Ss. Elevar-bejde o. s. v.
elevere (at; fr. élever, hvoraf foreg. O.). en Elevation(-s-vinkel o. s. v.). en Elevator (Ft. -er).
Elfenben (nyhtysk Elfenbein, mhtysk helfen(t)bein, sammens. med mhtysk helfant, elfant o: Elefant). Ss. Elfenbensky-sten, -papir o. s. v.
Elg (en, Ft. -e) eller (sædv.) Els-dyr (et).
Eliksir (en, Ft. -er).
eliminere (at). en Elimination (Ft. -er).
Elisabet (N.).
Elision (en, Ft. -er).
Elite (-n). Ss. Elitekorps o. s. v.
Elle, arkaiserende **Elve** (af det nu uden for Ss. ubrugelige Elv [jf. Alf]; jf. norsk elv [= alv], sv. älvs, [nu sædv.] älva): E-folk, -høj, -konge, -pige; e-skudt, -vild o. s. v.

eller (Bindeo.). ellers (Bio.).
elleve (Talo.). elleveaarig; en E-kant. ellevte. Ludvig den E. en Ellevtedel.
Ellipse (en, Ft. -r). en Ellipsoide (Ft. -r). elliptisk (-e).
Elritse (en, Ft. -r).
Elsdyr, se Elg.
Else (N., af Elisabet, Elsebet).
elske (at). elskværdig. elske-lig (r). en Elsker (Ft. -e; Ss. E-rolle o. s. v.). en Elskov (Ss. E-srus, e-sfuld o. s. v.).
Elv (en, Ft. -e).
Elysium (et). elysisk, elysæisk (-e).
Em (en; Damp).
Email, ogsaa **Emaille** (en; fr. émail). Ss. E-maler o. s. v. at email-lere. en Emailør (Ft. -er).
emancipere (at). en Emancipa-tion.
emballere (at). en Emballage.
Embede (et, Ft. -r; oldn. embætti, gotisk andbahti; jf. Amt). paa Embeds Vegne. Ss. Embeds-bolig, -mand o. s. v.
Emblem (et, Ft. -er).
Embonpoint (et; fr. af: en bon point, i god Stand, ved godt Huld).
Embryon (et). Embryologi (-en). embryonisk (-e).
Emil (N.). Emilie (ligesaa).
Emir (en, Ft. -er).
Emmer (Ft., men opr. Ent.; mntysk emere, oldn. eimyrja). de glødende E.
Emmer (en, Ft. -e) eller **Emmert** (Ft. -er) [Hjerte i Pumper; ntske Former, svarende til htysk Ei-mer].
Emne (et, Ft. -r; sv. ämne, eg. samme O. som d. Evne [jf. sv. lemna, hamn o. s. v. med d. levne, Havn o. s. v.]).
Empiri (-en). en Empiriker (Ft. -e). empirisk (-e).
Emu (-en, Ft. -er).
en (et), se u. een. — Ss. og Sam-menskrivn. (med een og en): 1enaarig, -baaren (den En-baarne = Kristus), -benet, -drægtig (r), -frøbladet -rummet, -strøget (C); E-bo (-plante), fold(et), -hjørning (en, Ft. -er; gld. enhyrning, -hørning, af Horn), -rum (i E.), -spænder (en, Ft. -e; Ss. E-vogn), -stavelsesord,

- tal (Singularis; jf. Ettal) o. s. v.
²engang (Bio.; jf. Gang. Eks.: Der var e. en Mand; e. i Fremtiden; gaa e. derhen; det er nu e. sket; kommer du endelig e.; nej, tænk e.; ikke e.). enhver (ethvert). e. som helst. **³**Etbær (Planten.), -maal (Søspr.), -tal (Tallet 1, jf. Ental); etsteds (Bio.; gammeldags ensteds). — Afledn.: ene (Bio. og ubøj. Tillo. at være e. Hane i Kurven. Ss. enebefalende, -berettiget, raadig, -staaende, -vældig (i Besiddelse af Enevælde, men: den e. vældige Gud o: den eneste, som er v.); E-herre, -kamp, -mærker o. s. v.). at ene (= forene), at enes. en Ener (Ft. -e). eneste (Tillo. e. Barn. en Enesteskillig). enig (r.). enkelt (-e); ntysk enkel, enkelt. Ss. enkeltløbet (-ede), -rebet, -virkende; E-billet, -garn, -mand, -væsen o. fl.). enlig (r.). ens (Bio. og ubøj. Tillo. Ss. ensartet, -(be)liggende (Vinkler), -betydende, -farvet, -formet, -formig, -lydende o. fl.). ensom (-t, -me).
- [**-en** (en; Endelse i en Mængde Verbal substantiver); f. Eks. Gaaen, Seen, Løben, Gøren og Laden o. s. v.].
- Encyklopædi** (-en, Ft. -er). encyklopædisk (-e). en Encyklopædist (Ft. -er).
- end** (Bio. og Bindeo.; Sammen-smeltning af forskellige O. [jf. med end efter hr. Gr. eng. than, tysk denn]). e. ikke; e. mere, mindre. Ss. endda (Bio.), -dog, -nu, -og, -ogsaa (Bio.), -sige (Bio.; Forvanskning af gld. æn sithær, oldn. enn síðr o: end mindre), -skönt, -videre (Bio.).
- Ende** (en, Ft. -r). at rejse sig over E.; at bringe til E. (jf. tilendebringe). Ss. at endevende; e-løs, -stillet, E-rim, -tarm o. s. v.; herhen ogsaa et Endeligt (oldn. endalykt, sv. ändalykt, sammens. med lykt, Tilendebringelse, Slutning [af lukke]). at ende (-te). en Endelse (Ft. -r). endelig (r).
- endemisk** (-e).
- endossere** (at). en Endossering, et Endossement. en Endos-
- sent (Ft. -er). en Endossat (Ft. -er).
- Ene** (en, Ft. -r; = Enebærbusk; old. eini-r, jf. lat. juni-perus). Enebær (-brændevin, -busk, -olie o. s. v.).
- Energi** (-en). energisk (-e).
- enervere** (at). en Enervering.
- Eng** (en, Ft. -e). Ss. Engblomme (Planten.; jf. Blomme²), -bund, -vanding o. s. v.
- engagere** (at). en Engagering (et E-sbureau), et Engagement (Ft. -er).
- Engel** (en, Ft. -gle). Ss. englegod, -ren, E-hoved, -skare o. s. v.; Engelsød (en, Planten.; tysk Engelsüss), -urt (Planten.). englelig (r).
- England** (geogr. N.). en Englænder (Ft. -e). engelsk (-e). at tale Engelsk. engelsk-amerikansk; E-blaat, -rødt, -græs (Planten.).
- en gros** (fr. = i det store; se gros). en gros & en détail. Ss. Engros-Forretnig, -Pris o. desl.
- Enke** (en, Ft. -r; vistnok besl. m. een). Ss. Enkefrue, -mand, -pension o. s. v.
- enkelt**, se u. en.
- Enklave** (en, Ft. -r).
- Ensemble** (et).
- enten** (Bindeo.; gennem flere Mellemled af oldn. annat tveggja, eg. eet af to). et Enten-Eller.
- Entian** (en, Ft. -er; Planten., efter tysk Enzian; rigtigere: Gentian [lat. gentiana]).
- entledige** (at; tysk entledigen). en Entledigelse (Ft. -r).
- Entomolog** (en, Ft. -er). en Entomologi (Ft. -er). entomologisk (-e).
- Entoutcas** (en, Ft. -'er).
- entre** (at; ntysk entern, holl. enteren, af spansk entrar og dette af lat. intrare, gaa ind, gaa ind i, betræde). Ss. Entrebil, -hage o. s. v. en Entring (Ft. -er).
- entrere** (at; fr. entrer, af lat. intrare; jf. entre). en Entré (b. F. Entreen, Ft. -eer). Ss. Entrédør o. s. v.
- entreprenant** (-e). en Entreprenør (Ft. -er).
- Entusiasme** (en). en Entusiast (Ft. -er). entusiastisk (-e).
- Envoyé** (en, Ft. Envoyeer).

Epaulet (-ten, Ft. -ter).
Epidemi (-en, Ft. -er). epide-
 misk (-e).
Epigram (-met, Ft. -mer). epi-
 grammatisk (-e).
Epiker (en, Ft. -e). episk (-e).
 episk-dramatisk.
Epikuræer (en, Ft. -e). epiku-
 ræisk (-e). Epikuræisme (-n).
Epilepsi (-en). en Epileptiker
 (Ft. -e). epileptisk (-e).
Epilog (en, Ft. -er).
Episode (en, Ft. -r). episodisk (-e).
Epistel (en, Ft. -stler).
Epitafium (b. F. -iet, Ft. -ier).
Epoke (en, Ft. -r). epokegørende.
Epos (et, Ft. -er). en Epopé (b.
 F. Epopeen, Ft. -eer).
 [er, se u. være].
er, en tysk, ubetonet Forstavelse
 (jf. ur-); f. Eks. i: at erfare (-ede,
 gldags -for); erfaren (-ent, -ne);
 en Erfaring (Ft. -er; Ss. E-s-be-
 greb o. s. v.). at erindre, en
 Erindring (Ft. -er; Ss. E-s-
 tegn o. s. v.). erkendtlig (r.).
 at erklære, en Erklæring (Ft.
 -er). at erkyndigesig. en Er-
 nærer (Ft. -e). at erobre, en
 Erobrer (Ft. -e), en Erobring
 (Ft. -er; Ss. E-s-krig o. s. v.). at
 erstatte, en Erstatning (-s-
 krav o. s. v.).
Erektion (en, Ft. -er). et Ereks-
 tionspatent.
Eremit (-ten, Ft. -ter). Ss. Eremit-
 liv o. s. v. Eremitagen (N.).
Erinnyer (-ne; mytol. N.).
 [Erke-, se Ærke-].
Eros (mytol. N.). Erotik (-ken). en
 Erotiker (Ft. -e). erotisk (-e).
erratisk (-e). en e. Stenblok.
Erts (en, Ft. -er). Ss. ertsholdig,
 E-aare o. s. v.
Es¹ (-set, Ft. -ser; ældre nyhtysk
 ess, mhtysk esse [et Oje i Ter-
 ningspil], af lat. assis = as, en
 Mønt- og Vægtenhed). Esset fjerde.
Es² (tidligere: Esse = mntysk esse,
 Bestaaen, Velvære, der vistnok er
 lat. esse [at være] brugt som
 Navneo.). Nu kun i Talemaaden:
 at være i sit Es.
Eskadre (en, Ft. -r). en Eskadre-
 chef.
Eskadron (en, Ft. -er). en Eska-
 dronschef.
Eskimo (-en, Ft. -er). eskimoisk
 (-e).

Eskorte (en, Ft. -r). at eskortere.
 en Eskortering.
esoterisk (-e).
Espalier (et, Ft. -'er). Ss. Espa-
 liertræ o. s. v.
Esparcette (en, Ft. -r; Planten.).
Espingol (en, Ft. -er).
Esplanade (en, Ft. -r).
Esrom (geogr. N.). E. Sø.
Esse (en, Ft. -r).
Essens (en, Ft. -er). — essentiel
 (-t, -le).
Essing (en, Ft. -er; Søspr.).
Estakade (en, Ft. -r).
Estrade (en, Ft. -r).
etablere (at). en Etablering. et
 Etablissement (Ft. -er).
Etage (en, Ft. -r). [-etages, ubøj.
 Tillo.; f. Eks. toetages]. — en
 Etager (Ft. -r).
Etat (en, Ft. -er; fr. état, tidligere
 estat, af lat. status; jf. Status
 og Stat). en Etatsraad.
Etik (-ken, Ft. -ker). en Etiker
 (Ft. -e). etisk (-e).
Etikette (en, Ft. [i Betydn. Seddel]
 -r). Ss. Etikettespørgsmaal
 o. s. v.
Etnograf (en, Ft. -er). en Etno-
 grafi. etnografisk (-e).
Etui (-et, Ft. -er).
Etymolog (en, Ft. -er). en Etymo-
 logi (Ft. -er). etymologisk (-e).
Eufemisme (en, Ft. -r). eufemi-
 stisk (-e).
Euforbie (en, Ft. -r). Ss. Eufor-
 bieart o. s. v.
Eumenider (-ne).
Eunuk (-ken, Ft. -ker).
Europa (geogr. N.). en Europæer
 (Ft. -e). europæisk (-e).
evakuere (at). en Evakuering,
 Evakuation.
Evangelium (b. F. -iet, Ft. -ier).
 evangelisk (-e). en Evange-
 list (Ft. -er).
eventuel (-t, -le). en Eventua-
 litet (Ft. -er).
Eventyr (et, Ft. d. s.; mntysk even-
 tur, mlat.ventura). Ss. Even-
 tyrdigter o. s. v. en Even-
 tyrer (Ft. -e). eventyrlig (r).
Evert (en, Ft. -er).
evident (-e). en Evidens.
evig (r). den Evige (= Gud). evig-
 varende.
evindelig (r.).
Evne (en, Ft. -r; jf. Emne). efter,
 over E. at evne.

excellere (at). excellent (-e). en Excellence (Ft.-r). Hans (Hs.) E.
Excenter-: en E-ring, -skive, stang, -vandring. en Excentertrik (Ft. -ker; Ss. E-stang [= Excenterstang] o. s. v.). excenterisk (-e). en Excentricitet (Ft. -er).

excerpere (at). en Excerpering. et Excerpt (Ft. -er).

Excesser (Ft.).

excipere (at). en Exception (Ft. -er). exceptionel (-t, -le).

excitere (at). en Excitation (Ft. -er).

F.

F, f (et, Ft. F'er, fer). Ss. F-Lyd o. s. v.

faa (Ft.; færre, færrest). der var kun f. til Stede. faatallig (r.).

faa (at; faar [fordum og endnu digt. ogsaa at fange, fanger], fik [forældet og digt. Ft. finge], faaet [fordum fangen, der nu i Betydn. slutter sig til det svage Udso. fange; digt. dog endnu fanget = faaet]).

Faar (et, Ft. d. s.). Ss. Faarehyrde, -mælk o. s. v.

Faarekylling (en; jf. Farkylling el. Farkok i nogle Dialekter).

Fabel (en, Ft. -bler). Ss. Fabel-digter o. s. v. at fable.

Fabrik (-ken, Ft. -ker). Ss. Fabrik-arbejde, -skorsten o. s. v. at fabrikere. en Fabrikant (Ft. -er). et Fabrikat (Ft. -er, ogsaa [i lat. Form] -a). en Fabrikation.

Façade (en, Ft. -r).

Facet (-ten, Ft. -ter). at facettere.

Facit (et). en Facitbog.

Façon (en, Ft. -er). sans façon.

Fad (-et, Ft. -e). Fadhylde, -række; Fadebur.

fad ([-t], -e). Fadhed. — en Fad-dæse (Ft. -r).

Fadder (en, Ft. -e; mntysk vadder, af vader, Fader). Ss. Fadder-gave o. s. v.

Fader (en, Ft. Fædre; i dagl. T. Far [ligesaa i et Par Ss.]; spøgende ogsaa [efter Tysk] Fatter. Jf. Pater). faderlig (r.). Ss. ¹faderløs; F-hjerte, -morder, -vor (et, Ft. d. s.) o. s. v. ²Farbroder, -fader, -moder; se ogsaa Faster. ³Fædreland (af Fædreneland [se fædrene], altsaa ikke opr. en Ss. med Fædre). Ss. Fædrelandskærlighed o. s. v. fædrelandsk.

Fading (en, Ft. -er; Vognf.).

Fadæse, se u. fad.

Faeton (en, Ft. -er).

Fag (et, Ft. d. s.). Ss. fagkyndig, -lærd; F-kundskab, -lærer o. s. v. faglig (r.).

fager (-t, -gre; fagrere, fagrest og fejrest. Gld. sfager, fægre, fægerst [deraf ved Overgang af g til j fejrest, fejrest. Den af enkelte nyere Forfattere brugte Positiv fejrer en falsk, selvlaget Form]).

Fagot (-ten, Ft. -ter; fr. fagot, ital. fagotto, ¹Risnippe, -bunke, ²et Slags sammensat Blæseinstrument). Fagotbrænde, -spiller.

Fagter (Ft.).

Fajance (-n). Ss. Fajancefabrik o. s. v.

Fakkel (en, Ft. Fakler). Ss. Fakkelbærer o. s. v.

Fakse (geogr. N.). F. Kalkbrud; F. Strand. Fakse-Kalk (-en).

Faksimile (et, Ft. -r). at faksimilere.

Faktor (en, Ft. -er).

Faktum (et, Ft. -ta). faktisk (-e).

Faktura (-en, Ft. -er). Ss. F-bog o. s. v.

Fakultet (et, Ft. -er). en Fakultetsbeslutning.

fal (Tillo., = som ^{er} til Salg, er at faa til Købs): at være til fals. at falbyde, -holde; en F-bydelse, -byder (Ft. -e).

Falanks (en, Ft. -er).

Fald (et, Ft. d. s.). at staa for F., bringe til F., i saa F., i alt (ethvert) F., i andet F. [men ifald = hvis]. at falde (faldt, falden, -et [som Tillq. -ent], -ne, og faldt [især i Ss.]). de faldne. den faldende Syge. Ss. (til Fald og falde): Faldsmaal (-sbøde); Faldgrube, -hastighed, -økse

o.s.v.; Fald(e)reb (-s-trappe); faldefærdig.

Falk (en, Ft. -e). Ss. Falkeblåk, -jæger o. s. v. en Falkeper el. Falkoner (Ft. -er; mlat. falconarius, mntysk valkenære). Falkoneralleen (Københ.).

fallere (at; ital. fallire, fr. faillir, af lat. fallere, at skuffe; jf. fejle). en Fallent (Ft. -er). en Fallit (Ft. -ter; Ss. F-bo^o o. s. v.). at gøre, spille F. Ogsaa adjektivisk: at gaa, være, erklære (sig, en) fallit.

falme (at).

Fals (en, Ft. -e). at false. Ss. Falshövl, Fals(e)bræt o. fl. en Falsping.

Falset (-ten, Ft. -ter).

falsk (-e). at spille f. Falsk (Navneo.). at begaa, gøre sig skyldig i F. en Falskmøntner (Ft. -e). et F-møntneri. falskelig (Bio.). en Falskner (Ft. -e), et Falskneri (Et. -er).

Falsum (et, Ft. -sa).

Familie (en, Ft. -r). Ss. Familie-fader, -navn o. s. v. familiær (r).

famle (at).

Fanatiker (en, Ft. -e). fanatisk (-e). at fanatisere. en Fanatisme.

Fandango (-en, Ft. -er).

Fanden. for F! en Fandens Karl.

Fane (en, Ft. -r). Ss. Fanebærer o. s. v.

fanerogam (r). en Fanerogam (Ft. -er).

Fanfare (en, Ft. -r).

[-fang (et, Ft. d.s.); f. Eks. Haandfang, Rumfang].

fange (at; -ede, -et [-ede]). fangen (Tjlo., -ent, -ne; jf. at faa). Fisken blev fanget, Røverne bleve fangede, sade fangne. en fangen Mand, et fangent Menneske, Egern. Ss. Fangedæmning, -line; Fangarm, -bæger o. fl. en Fange (Ft. -r; Ss. F-hul, -vogter o. s. v.). at tage en til F. et Fangenskab. [en -fanger, Ft. -e (jf. en -fænger); f. Eks. Hvalfanger, Kofanger (paa eu Dampvogn)]. en Fangst (-baad, -kniv o. s. v.).

Fantasi (-en, Ft. -er). Ss. fantasi-løs, F-billede o. s. v. at fantasere. en Fantast (Ft. -er).

et Fantasteri (Ft. -er). fantastisk (-e).

Fantom (et, Ft. -er).

Far, se Fader.

Farao (en). en Eararotte.

Farce (en, Ft. -r; opr. samme O. som Fars [s. d.]).

fare (at; for [Ft. -e], faren, -et, -ne). far vel! Ss. Fardag, -sot, -tøj, -vand; et Farvel. farbar (r). [en -farer (Ft. -e); f. Eks. Kinafarer, Korsfarer]. en Fart (Ft. -er; tysk, jf. Fært og Færd. Ss. F-plan o. s. v.). at være, sætte i F. at farte (omkring).

Fare (en, Ft. -r). være, sætte i F. Ss. farefri, -fuld, -løs, -truende. farlig (r).

Farin (-et). Farinsukker.

Farisæer (en, Ft. -e). farisæisk (-e).

Farmaceut (en, Ft. -er). farmaceutisk (-e).

Farmaci (-en; men: Cand. pharm. [pharmaciae]).

Farmakologi (-en, Ft. -er).

Farmakopé (b. F. -peen, Ft. -peer).

Fars (en; fr. farce, ¹Fars, ²et Blandingsstykke, en „Farce“). at Farsere. farserede Høns.

Farve (en, Ft. -r). Ss. farveblind, -løs, -rig; F-lade, -spil o. s. v. at farve. en Farver (Ft. -e; F-svend o. s. v.). et Farveri (Ft. -er). en Farvning.

Fasan (en, Ft. -er). Ss. Fasan-jagt o. s. v. et Fasaneri (Ft. -er).

Fase (en, Ft. -r).

fashionabel (-elt, -le).

Faskine (en, Ft. -r). Ss. Faskin-arbejde, -baand o. s. v.

fast (-e). Ss. ¹fastfrossen, -groet, -kæbede (el. F-kæber; en Fiskefamilie), -kødet, -sluttet, -staaende, -vokset; at f-gøre (en F-gørelse), -sætte (en F-sættelse); et F-land (-s-klima, -magt) o. s. v. ²Fastestænger o. fl. Soudtryk. at fastne (s).

faste (at). en Faste (Ft. -r); Fasten (fra Fastelavn til Paaske). Ss. Fastedag, -prædiken o. s. v. Fastelavn (en; mntysk vastel-avent, eg. Fasteften o: Aftenen [Dagen; udvidet: Dagen] för Fasten [der begyndte med Askeonsdag], Hvide-Tirsdag).

Ss. Fastelavnsbolle, -mandag o. s. v.
Faster (en, Ft. -e; af Farsøster).
fat (Bio.; maaske Sammensmeltning af to O.). at faa, gribe, tage f. (paa, i). Det er galt f. (med ham); hvorledes er det f. med ham?
Fata, se Fatum.
fatte (at). en Fatteevne. fatte-
 lig (r.). en Fatning.
fattes (at).
fattig (r.). Byens fattige. Ss. Fat-
 tigblok, -bøsse, -folk (Ft.),
 -mand (i Forbindelser som: F-s
 Dør, Hjem o. s. v.), -væsen (-et)
 o. s. v.
Fatum (et; Skæbne), Ft. Fata
 (Hændelser, Genvordigheder). fa-
 tal (r.). Fatalisme (-n). en
 Fatalist (Ft. -er). en Fatali-
 tet (Ft. -er).
Fata-Morgana (-et, Ft. -er; eg.
 Luftsyn, tilskrevet Feen M.; ital.
 fata = Fe, af sent-lat. fata,
 Skæbnegudinde [jf. Fatum]).
Faun (en, Ft. -er). — en Fauna
 (-en).
Favn (en, Ft. -e). (tage, sætte) i
 F. Ss. ¹Favnfuld (en, = Arm-
 fuld), -tag; at f-sætte, en F-
 sætter. ²favnelang; F-
 brænde, -maal o. s. v. at
 favne.
Favør (en). i min F. at favori-
 sere. en Favorit (-ten, Ft. -ter).
Fe (-en, Ft. -er; fr. fée, af lat.
 fata; jf. Fata-Morgana). Ss.
 F-eventyr, -land o. s. v.
Feber (en, Ft. -bre). Ss. feberfri,
 -hed, -stillende, -syg; F-
 diæt, -mikstur, -patient
 o. s. v. febrilsk (-e).
Februar (en). F. Maaned.
Fed (et, Ft. d. s; b. F. Feddet, -ene).
 at fedde Garn.
fed (r.). Feddevarer (Ft.). at fede.
 Ss. Fedekalv, -stald o. s. v.
 en Fedme. en Fedning. Fedt
 (-et). Ss. Fedtgaas, -hale
 (hvoraf f-halet), -læder (-s-
 stövler), -plet o. s. v; Fedte-
 brød, -fad (at komme i F-et),
 -grever, -krukke (el. Fedtkr.),
 -kræmmer, -prins. atfedte;
 fedtet. et Fedteri.
fej, ogsaa (men mindre rigtigt) fejsk
 (r.; fejsk af gld. fegh [jf. Dej] =
 bestemt til Døden, Dødsens; se-
 nere efter nyhtysk feige = uden
 Mod og Mandshjerte).

Fejde (en, Ft. -r). et Fejdebreve
 at fejde.
feje (at). Ss. Fejekost o. s. v. [en
 -fejer (Ft. -e); f. Eks. Gade-
 fejer]. en Fejning.
Fejl (en, Ft. d. s.). fejlbar (r.),
 -fri, -fuld. fejl (Bio. og [i
 dagl. T.] Tillo. [-e]). at tage, se,
 gaa f. o. s. v. det var f. Regne-
 stykket er f; en f. Regning; det
 var den f-e Nøgle. Ss. Fejlgreb,
 -læsning, -skrift, -tagelse,
 -trin o. s. v.; f-slagen, -slaaet.
 at fejle (mntysk feilen, af fr.
 faillir; jf. fallere).
fejre (at; tysk feiern).
fejrest, se u. fager.
Fel (tysk Fell, Skind): F-bereder
 (en, Ft. -e), -beredning (= Hvid-
 garver, -garvning).
Feldspat (tysk, sammens. m. htysk
 Feld, Mark o. s. v.; jf. Felt).
Felt (-en; mntysk velt, = htysk
 Feld). at drage, ligge i Felten;
 at drage til Felts imod. Ss. Felt-
 flaske, -fod (paa F.), -herre,
 -marskal, -seng, -tog o. s. v.
Felt (et, Ft. -er; opr. samme O.
 som foreg., med det opr. Kön
 [Intetk.] bevaret). et rødt Kors i
 hvidt F.
Feluk (-ken, Ft. -ker).
fem (Talo.). f. og tyve Øre; den f.
 og tyvende; han er ikke ved sine
 fulde f. Ss. femdelte, -dob-
 belt; F-aar (-sberetning),
 -kant, -kort, -tal, -øre
 (-stykke); F-aktsstykke, -og-
 tyveøre (en), -pundsnote,
 -stavelserord o. s. v. en Fem
 (-men), Femmer (Ft. -e). femte.
 for det f. Karl den F. en Femte-
 del. femten. femtende.
 [femti, se halvtredsinds-
 tyve].
feminin (r.). et Feminin (Ft. -er)
 el. Femininum (Ft. -na).
Fender (en. Ft. -e; Søspr.). at
 fendre af.
Fenier (en, Ft. -e).
Fennikel (en). Ss. Fennikelvand
 o. s. v.
Ferie (en, Ft. -r; tidligere kun i
 Ft. = lat. feriæ; jf. Fyr[aften]).
 Ss. Ferierejse o. s. v. at feriere.
Ferle (en, Ft. -r). Ris og F.
ferm (r.).
 [Fernis, se Vernis].
fersk (-e; oldn. fersk-r, mntysk
 versch; eg. samme O. som frisk,

[s. d. og fresko]]. f. Vand.
Ferskvand (-sfisk o. s. v.).
Fersken (en, Ft. -er; eg. en Flertalsform = tysk Pfirschen, Ft. af Pfirsche = Pfirsich [af lat. persicum, sc. malum, eg. persisk Æble]). Ss. Fersken-træ o. s. v.
Fest (en, Ft. -er). Ss. Festdag, -maaltid o. s. v. festlig (r.). en Festivitet (Ft. -er).
Feston (en, Ft. -er).
Fetalje (-n; gldags; mntysk vitialie, vetalie, af senere lat. vitialia; jf. Viktualier). Fetaljebrodere (mntysk vitialienbrodere).
fetere (at; fr. fêter. af fête, for-dum feste, Fest).
Fetich (en, Ft. -er). Ss. Fetich-dyrkelse o. s. v.
Feu (en). 20 Kr. i F.
feudal (r.). Ss. Feudalret o. s. v.
Feuilleton (en, Ft. -er). en Feuilletonist (Ft. -er).
Flasko (en; ital.iasco, eg. Flaske, af mlat. flasco; jf. Flakon og Flaske). at gøre F.
Fibel (en, Ft. -bler). et Fibelbræt.
Fiber (en, Ft. -bre). Fibrin (-en). fibrøs (r.).
Fichu (-et, Ft. -er; et Slags Halstørklæde).
Fideikommis (-set, Ft. -ser). en Fideikommisbesidder.
fidel (r.). en Fidelitet.
Fidel (Fedel) (en, Ft. -dler). Fløjter og Fidler.
Fidibus (-sen, Ft. -ser).
Fif (et, Ft. d. s.; b. F. Fiffet, -ene). fiffig (r.). en Fiffikus.
Figen (en, Ft. -er; eg. en Flertalsform = mntysk vigen, Ft. af vige [gld. fikæ, senere fige, Ft. fikæ(r), figer; lat. ficus]). Ss. Figentæ o. s. v.
Figur (en, Ft. -er; lat. figura, jf. Talem. „som Figura udviser“). Ss. Figurmaler o. s. v. at figurere. en Figurant (Ft. -er), -inde (Ft. -r). figurlig (r.).
fiks (r.; af lat. fixus, fast). en f. Idé. en Fiksstjerne. f. og færdig. en f. Fyr, Hat; der er noget f-t ved hende. at fikse op. at fikserer¹ [slaa fast, fastsætte; se stift paa, af mlat. fixare).
fiksere² (at; at narre; tysk vexie-

ren, aflat. vexare). Ss. Fikserbillede, -bæger o. s. v.
Fiksfakseri (et; mest i Ft., -er).
Fiktion (en, Ft. -er).
Fil (en, Ft. -e). Ss. Fil(e)hugger o. s. v. at file. Ss. Filemaskine o. s. v.; Filspaaner (Ft.). en Filing.
Filantrop (en, Ft. -er). en Filantropi. filantropisk (-e).
filere (at). en Fileren, Filering. et og (i anden Betydn.) en Filet (Ft. -er). Filet'en af en Okse.
[Filfras (tysk Vielfrass, en folketymologisk Omdannelse af norsk fjellfross, eg. Fjældkat [norsk fross, Hankat]), se Jærv].
Filial (et eller en, Ft. -er). Ss. Filialbank o. s. v.
Filigran (-et). Filigranarbejde, -arbejder.
Filip (N.). F. den Smukke. en Filippika (Ft. -er).
Filipens (en, Ft. -er).
Filippine (en, Ft. -r; antages for Forvanskning af tysk Vielliebchen, Hjertenskær). at spille (spise) F., vinde en F.
Filister (en, Ft. -e). et Filisteri. filistrøs (r.). en Filistrøsitet.
Filolog (en, Ft. -er). (en) Filologi (men: Cand. philol[ogie] o. desl.). filologisk (-e).
Filosof (-fen, Ft. -fer). at filosofere. en Filosofi (men: Cand. phil[osophiæ] o. desl.). (en) Filosofikum (Examen philosophicum). filosofisk (-e).
Filt (en og et; mntysk vilt). Bladenes Underflade er beklædt med en hvid F. et Tæppe af tyk(t) F. Ss. Filthat, -tæppe o. s. v. at filte; filtet. et Filteri. en Filtning. at filtrere.
Filter (et, Ft. -tre), **Filtrum** (Ft. -tra; mlat. filtrum, Filt). at filtrere (eg. ved Hjælp af Filt). Ss. Filtrerapparat, -papir o. s. v. en Filtrering.
Filur (en, Ft. -er; fr. filou). et Filureri (Ft. -er).
fimre (at). Ss. Fimrebevægelse, -haar o. s. v.
Fin (-nen, Ft. -ner). Ss. Finland, -lap, -lænder, -marken o. s. v. en Finne (Ft. -r). finsk (-e). at studere F.
fin (r.). Ss. en Findeling, -følelse (Delikatesse), -skrue; at finbrænde; findelt, -kor-

net, -stødt, -uldet o. s. v.; fintfølende, -mærkende (Instrument). en Finesse (Ft. -r).

Finale (et og en, Ft. -r).

Finanser (Ft.). Ss. Finanslov, -minister o. s. v. finansiel (-t, -le).

finde (at; fandt, funden, -et, -ne). Ss. Findeløn, -sted. [en -findelse; f. Eks. Opfindelse (Ft. -r)]. en Finder (Ft. -e).

Finer (en, Ft. -er; Belægningsplade af fint Træ). at finere [Forsvæmning af tysk furnieren (af fr. fournilr, at forsyne med?)]. Ss. Finerskærer o. s. v. en Finerer (Ft. -e). en Finering.

Finger (en, Ft. -gre). Ss. fingerbred, -delt, -færdig, -næm; F-bøl (et, som Planten: en, Ft. -ler), -peg (et, Ft. d. s.), -spids, -øvelser (Ft.) o. s. v.; Finger(s)bred (se -bred). fingret (-ede). at fingerere.

finger (at); fingeret.

Finhval, se u. Finne².

Finke (en, Ft. -r). Ss. Finkenet (Søspr.), -næb o. s. v.

Finkel, Finkeljokum (en; tysk Finkeljochem [hvori J. forklæres af et jødisk-tysk Udtryk for Vin]).

Finker (Ft.; en Kødret).

Finne¹ (= Finlænder), se Fin.

Finne² (en, Ft. -r; F. paa Fisk o. s. v.; mhtysk vinne [grundbesl. m. lat. pinna; jf. Pind]). Ss. Finnehud, -straale o. s. v.; Finhval. finnet (-ede).

Finne³ (en, Ft. -r; F. i Huden; tysk Finne, mhtysk pfinne, vinne). finnet (-ede).

Finte (en, Ft. -r).

[Fiol, Fiolin, se u. V].

Fiole (en, Ft. -r; mlat. fiola, af græsk-lat. phiale, -la, en Drikkeskaal).

Fioringræs.

Fip (-pen, Ft. -per). et Fipskæg.

fire (at).

fire (Talo.). f. og tredive Øre; den f. og tredivte; at krybe paa alle f.; at køre med f. Ss. (mest fir-, i en Del O. dog vekslende med fire-): ¹Firben (et), -kant, -kløver (et); f-føddet, -skaaaren (-ent, -ne), [-ti, se fyrrettyve], -sindstyeve (forkortet: firs. i Firserne), -sindstyvende o. s. v. ²fire- eller fir-

aarig, -delt, -dobbellet, -han-
net, -sidet; Fir(e)højene (i Hjernen), -stavelsesord o. s. v.

³Firegangshane, -mandswhist, -mandsstempel; f-radaaret. en Fire el. Firer (Ft. -e). en Firling (Ft. -er).

Firma (-et, Ft. -er).

Firmament (-et).

Fisk¹ (en, Ft. Fiske og Fisk). at fange F. Ss. fiskerig, F-fangst, -hal o. s. v. at fiske (Ss. F-redskab o. s. v.). en Fisker (Ft. -e; Ss. F-baad o. s. v.). et Fiskeri (Ft. -er).

Fisk² (Spillemærke, Regnepenge; F. i et Skibsdæk; af fr. fiche ved Omdannelse efter foreg. O.).

fiskal (r.). en Fiskal (Ft. -er).

Fistel (en, Ft. -tler; lat. fistula, eg. et Rør). Ss. Fistelgang, -svulst o. s. v.; F-stemme. at fistulere. fistuløs (r.).

Fjante (en, Ft. -r). at fjante. fjantet (-ede). et Fjanteri.

Fjas (-et). at fjase.

Fjed (et, Ft. d. s.; b. F. Fjedet, -ene).

Fjeder (en, Ft. -dre; Metalf.; oftest udtalt Fer [Ft. Ferel]; eg. samme O. som Fjer [s. d.]). Ss. Fjederkraft, -madras o. s. v. at fjedere (f. Eks. Vognen fr. godt).

Fjende (en, Ft. -r). Ss. Fjendehaand (i F.), -land o. s. v. fjendsk (-e). et Fjendskab. fjendtlig (r.).

Fjer (en, Ft. d. s. [j sædv. stumt]; F. paa eller af en Fugl; tidligere Fjeder [Ft. Fjedre], hvilken Form sædv. beholdes i den fra tysk Feder laante Betydn.: spændstigt Legeme af Metal [se Fjeder]). Ss. fjerfliget (Blad), -klædt, -let, -ribbet; Fbold, -dyne, -ham, -vinge o. s. v. at fjere. fjeret (-ede).

fjerde (Talo.). Frederik den F. for det f. Fjerdedel, -mand, -part. en Fjering (Ft. -er). Ss. Fjeringaar, -kar, -vej; et Fjeringspund.

fjermer: den f. Hest (dialektisk).

fjern (r.). nær og f.; fjernt fra Byen. Fjernsyn, f-synet; fjernthoende, -liggende. at fjerne. en Fjernelse.

Fjog (et, Ft. d. s.). fjøget (-ede).

fjollet (-ede). et Fjols (dagl. T.).

Fjong (fr. fion): at sætte F. paa noget. Som Tillo. fjong (dagl. T.).

Fjor: i F. fjorgammel.
Fjord (en, Ft. -e). Ss. Fjordmunding, -sæl o. s. v.
fjorten (Talo). en f. Dages Tid. fjortende. Ludvig den F. en Fjortendedel.
fjottet (-ede).
Fjæl (en, Ft. -e, ogsaa -le). en Fjællebod. (Ss. F-s-stykke o. s. v.).
Fjæld (et, Ft. -e). til Fjælds. Ss. Fjældeaas, -kløft, -ribs o. s. v.
fjæle (at; = skjule).
Fjærsing eller (nu sædv.) **Fjæsing** (en, Ft. -er; Fiskene).
Fjæs (et, Ft. -e).
flaa (at; -r, -ede, -et). en Flaar (Ft. -e). en Flaaren, Flaaning.
Flaad (et, Ft. d. s.; b. F. Flaaddet, -ene).
Flaade (en, Ft. -r). Ss. Flaadeafdeling, -inspektør o. s. v. at flaade (Tømmer).
Flab (en, Ft. -e). flabet (-ede).
flad (r.). Ss. fladbundet (-ede), -kravet (-ede), -trykt; F-brød, -orm o. s. v. en Flade (Ft. -r; Ss. F-indhold o. s. v.).
Flag (et, Ft. d. s.; b. F. Flaget, -ene). Ss. Flagstang o. s. v. at flage. en Flagning.
Flage (en, Ft. -r).
Flageolet (-ten, Ft. -ter).
flagre (at). Ss. Flagreabe, -hud o. s. v.; en Flagermus.
flakke (at). en Flakkelyst.
Flakon (en, Ft. -er; fr. flacon, af mlat. flasco [Ejef. -nis]; jf. Fiasko og Flaske).
Flamingo (-en, Ft. -er).
Flamländer (en, Ft. -e; tysk Flämänder, Elmländer, jf. fr. Flamand). flamsk (-e).
Flamme (en, Ft. -r). Ss. Flamme-hav o. s. v. at flamme. flammet (-ede).
Flane (en, Ft. -r). at flane.
Flanke (en, Ft. -r). Ss. Flankeangreb o. s. v. at flankere.
Flaske (en, Ft. -r; mlat. flasca; jf. Fiasco og Flakon). Ss. Flaskeagurk, -for, -hals o. s. v.; et Flask(e)bæle. at flaske (et Barn) op.
flaske sig (at; føje sig, lykkes; ntysk flasken).
flattere (at).
Flegma (-et). en Flegmatiker (Ft. -e). flegmatisk (-e).
flense (at). en Flenser (Ft. -e). en Elensning.

flere (hr. Gr.; hst. Gr. flest). Ss. flersidet, -sidig, F-fold-frugt, -guder (et), -koneri (et), -stavelsesord, -talo. s. v.; fleresteds (Bio.).
flette (at). et Eletværk. en Fletning (Ft. -er).
Flid (en). Ss. Flidsarbejde o. s. v. flittig (r.).
Flies el. **Vlies** (tysk Flies, holl. vlies, et Skind): det (den) gyldne F. (V.).
Flig (en, Ft. -e). Fliglæbe (Planten). fliget (-ede).
Flik (-ken, Ft. -ker). at flikke. et Flikværk. en Elikker (Ft. -e; sædv. kun i Ss.). en Flikning.
flimre (at).
flink (r.). at flinke op.
Flint (en, Ft. -er [i Betydn. Gevær; opr. et Gevær til at afskyde ved Hjælp af en i Laasen anbragt Flintesten]). Ss. flinthaard, F-flække, -redskab o. s. v.; Flintesten, -løb, -skud o. s. v.
Flip (-pen, Ft. -per).
Flire (en, Ft. -r; Fiskene).
Flis (en, Ft. -er). en Flise (Ft. -r). Ss. Flisegulv o. s. v. at flise; fliset.
Flitsbue (en).
Flitter (-et). Ss. Flitterstads o. s. v.
flittig, se u. Flid.
Flod (en, Ft. -er [i Betydn. stort Vandløb, en Betydn., som synes at være laant fra Mntysk]). Ebbe og F. Aaer og Floder. Ss. Flodbølge, -tid; -bred, -hest o. s. v.
Flok¹ (-ken, Ft. -ke; oldn. flokk-r). at flokke sig, flokkes.
Flok² (-ken, Ft. -ker; en løs, let Masse; tysk Flocke, jf. lat. floc-cus). Sædv. kun i Ss. Flok-silke, -uld. Jf. Sneflokker.
Flomme (en, Ft. -r). Flomme-sild.
Flonel (-let; fr. flanelle). Flonels Underbenklæder; en Flonels Trøje (el. Flonelstrøje). et Flonelstykke.
Flor (-et; tysk Flor, holl. floors). en Flors Kappe (el. Florskappe). florumvunden, -vinget (Insekt); F-mel (eg. sigtet med SilkeflorsHaandsigte, -sigte, -vinger (o: florumvandede Insekter) o. s. v.
Flor (en; aflat. flos [Ejef. floris],

Blomst). i fuld F. en Flora (Ft. -er). en Florist (Ft. -er). at florere.

Florens (geogr. N.). florentinsk (-e).

Floret (-ten, Ft. -ter; fr. fleuret, ital. fioretto; Navnet deraf, at man har fundet Lighed mellem Spidsen og en Blomst eller Knop).

Floskel (en, Ft. Floskler; lat. flosculus, Deminutiv af flos, Blomst).

flosse (at). flosset (-ede).

flot (-te). at flotte sig.

Flotille (en, Ft. -r).

flov (r.). at flove af (Søspr.) — Flovser (Ft.).

Flue (en, Ft. -r). Ss. Fluegift, -smække (Ft. -r) o. s. v.

Flugt (en; mntysk vlucht, eg. to O.: til vløgen, at flyve, og til vløn, at fly). at slaa paa F. at skyde en Fugl i Flugten. i F. med. en Flugtsnor, -stol.

Fluidum (et, Ft. -da).

fluks (Bio.).

fluktuere (at). en Fluktuation (Ft. -er).

flunke (at). flunkende ny.

Fluor (-et). Ss. Fluorforbindelse o. s. v.

fly (at; flyr, -ede, -et).

flyde (at; flød [Ft. -e], flydt). Ss. Flydedok, -vægt o. s. v.

Flygel (et, Ft. -gler). et Flygelhorn.

flygte (at). flygtig (r.). en Flygtning (Ft. -er og -e).

Flynder (en, Ft. -e og Flyndre). Ss. Flynderskind o. s. v.

flytte (at). Ss. Flyttedag, -gods o. s. v. en Flytning (Ft. -er). et Flytteri.

flyve (at; fløj, flöjen, -et, -ne). Ss. Flyvefisk, -redskab; færdig o. s. v. en Flyver (Ft. -e).

flæbe (at). et Flæberi.

Flække (en, Ft. -r).

flække (at; -ede, -et og flakte, flakt). Flækkesild, -ærter. en Flække (Ft. -r; jf. Flintfl.). en Flækning.

Flæng: i F. — en Flænge (Ft. -r). at flænge.

Flæsk (-et). Ss. Flæskesteg, -svær o. s. v.

Fløde (-n). Ss. Flødekande, -skum o. s. v.

Fløj (en, Ft. -e). Ss. Fløjdör, -mand, -stang o. s. v.

Flöjl (-et). en Flöjls Vinterkaabe;

en Flöjls Hat eller Flöjlshat o. desl. Flöjlsbørste, -græs, -grød; f-blød o. desl.

Flöjte (en, Ft. -r). Ss. Flöjtespil o. s. v. at flöjtte.

flöjten: at gaa f. (ntysk fleuten gån, af uvis Oprindelse).

Fløs (en, Ft. -e). fløset (-ede).

Fløts (en, Ft. -er). Ss. Fløtsbjærg o. s. v.

Fnat (-tet). Ss. Fnatmide o. s. v. fnattet (-ede).

fnise (at).

Fnok (-ken; Botan.). fnokbærende; en F-straale, -urt (Planten.).

Fnug (et, Ft. d. s.; b. F. Fnuget, -ene). Ss. fnuglet, en F-sammen.

fnyse (at; fnøs og fnyste, fnyst [nu sjældnere: fnysede, -et]).

Fod (en, Ft. Fødder og [ved Maalsangivelser] Fod). at slaa ned for Fode; at komme, bringe paa Fode; at falde til Fode; at være til Fods. — Ss. fodkold, -rap; F-bad, -folk, -trin o. s. v.; en Fodeller Fodsbred (se -bred). at fodse (udt. føse).

Foder (-et; besl. m. Føde og Føster; oldn. fōðr; udtales sædv. Før men plejer at skrives Foder). Ss. fodertrang, F-plante, -stand, -trango o. s. v. at fodre. en Fodring.

[**Foder** o. F. til Beklædning af noget (mntysk voder), se For].

Federal (et, Ft. -er). en Federalmager.

Foged (en, Ft. -er; mntysk voget, af mlat. vocatus [for lat. advocatus, hvoraf Advokat, eg. den til Retshjælp tilkaldte]). Ss. Fogedforretning, -tjeneste o. s. v. et Fogderi (Ft. -er).

Fok (-ken, Ft. -ker eller -ke). Ss. Fokkemast, -raa o. s. v.

Fold¹ (en, Ft. -e; Kvægfold; mntysk valt, volt).

Fold² (en, Ft. -er; tidligere ogsaa en Folde; oldn. fald-r, mntysk valde, volde). at lægge i Folder. Ss. folderig, F-kast o. fl.; Foldfrø (Planten.). at folde. en Foldekniv. en Foldning.

Fold (et, Ft. d. s.; af -fold). Hveden gav over ti F. [-fold (Bio.; besl. m. folde); f. Eks. tifold. t. bedre. -foldig (r.); f. Eks. mangfoldig, trefoldig].

Fole (en, Ft. -r). at fole. Foletid.
Foliant (en, Ft. -er; Bog i Folio).
Folie (en, Ft. -r; mlat. folia, Metalblad). at foliere (et Spejl el. lign.).

Folio (en; af lat. folium, Blad). en Bog i F. (in folio). at have en F. i Banken. Folioformat. at foliere (forsyne med Sidetal).

Folk (et, Ft. d. s.). Ss. folkerig, -valgt; F-aand, -færd (et, Ft. d. s.), -hold, -højskole, (i) -munde, -slag (se Slag), -snak, -ting (-s-mand) o. s. v. folkelig (r). Folklore (-n; eng.; eng. lore o: Lære, Kundskab o. s. v.). Folklorisme (-n). en Folklorist (Ft. -er). folkloristisk (-e).

Fond (en og [oftest] et, Ft. -s; fr. fonds, af lat. fundus, Bund, Grund [jf. fundere]). Fonds-børs, -marked.

Fonetik (-ken). en Fonetiker (Ft. -e). fonetisk (-e).

Fonograf (en, Ft. -er). Fonografi (-en). fonografisk (-e).

Font (en, Ft. -er; = Døbef; mlat. fons, fontes (Ft.)) [lat. fons, Kilde].

Fontæne (en, Ft. -r; fr. fontaine, af mlat. fontana, Kilde [af lat. fons]).

Fontanelle (en, Ft. -r; mlat. fontanella, Deminutiv af fontana [se Fontæne]).

For (-et; tidligere Foder, se [Foder]). Forlærd, -værk. at fore. en Foring.

for (Forho. og Bio.). at finde f. godt. at være f. Haanden. f. det meste. f. Resten, f. øvrigt. f. Tiden, f. længe siden, f. længst, f. nylig. f. vist. f. saa vidt. f. at. f. lidt, f. meget. f. ude. f. paa Vognen (men uden Styrelse: forpaa). — I Ss. beholder for dels væsentlig den Betydn., det har som selvstændigt O. (oftest som Bio.), og er da, enkelte Sammenskrivninger fraregnede, i Reglen betonet; dels er det nedsat til et blot Orddannelseselement og er da i Reglen ubetonet. Saaledes i Ss. med Udso. og i deraf afledede O. (for har dog Tonen i de dobbelt sammensatte Udso. forbeholde, forberede og forfordele, og der siges baade at forlægge og forlægge en Bog [tage den paa sit

Forlag]). — Af Ss. anføres eksemplis følgende med

- 1) betonet for- (dels nordisk, dels = ntysk vor-, vör-, htysk vor- el. für-, undtagelsesvis ver-): Foraar (-s-jævn døgn o. s. v.). f-an (Bio. og Forho.; Ss. f-sat). F-arbejde, -beder (en, Ft. -e). at f-beholde; f-beholden (-ent, -ne). F-billede, -bjærg, -bogstav, -bud, -bund (mntysk forbunt; jf. F-bundt. Ss. F-s-fælle o. s. v.), -bön, -dannelse, -danser, -del, -dom (f-sfri, -sfuld). F-fald (faa, have F.), -fjor (i F.). f-fra (Bio.). F-fædre (Ft.), -gaard, -gaars (i F.), -gænger, -haand. f-hen (-varende). F-hold (F-sregel, f-svis o. s. v.). f-ind, -klog. F-kæmper, -kærlighed, -ladning, -lag (-sboghandler o. s. v.). f-lods (Bio.). F-lover (en, Ft. -e). at f-lægge (en Bog, se ovenfor). f-længs el. -læns (Bio., se baglængs). F-mand, -mue (en, Ft. -r; af formaa, der tidligere hed: at formughæ, formeue. Ss. F-skat o. s. v.; F-s-omstændigheder). f-muende (eg. samme O. som formaaende). F-mynder (en, Ft. -e). f-nem (-t, -me; hst. Gr. -nemmost og -nemst [altid i Betydn. vigtigst]; tysk vornehm). f-over (Bio.), -paa (Bio.; se ovenfor). F-raad (mntysk vorrat. Ss. F-s-kammer o. s. v.), -satsvindue (m. m.), -skel (en [tidligere et], Ft. -le [hidtil ikke meget brugt]; mntysk vorschel, nyntysk verschäl). F-skrift, -slag (jf. foreslaa; Ss. F-s-ret, -stiller). f-spændt (der er f.; en med 4 Hestef. Vogn). F-stander-svar (-s-krig o. s. v.), -syn, -sæt (et, Ft. -ter). f-til (Bio.). F-tov (et, Ft. -e; af Fortaa, hvor -taa er = oldn. tá, Vej. Ss. F-s-ret), -trin. f-ud (Ss. f-fattet, -gaende, -se, -seelig [r.], -seende [en F-seenhed], -sige, -sætte, -vidende [en F-videnhed]; F-bestemmelse, -bestilling o. s. v.). F-vejen (i F.).
- 2) ubetonet for- (sjældnere nordisk [som i fordi, foruden, Forældre, forglemme o. fl.]; oftest = mntysk vor-, nyntysk

og nyhtysk ver-, undtagelsesvis vor-): at foraarsage. F-agt, at f-agte, f-agtelig (r.), en F-agter (Ft. -e). f-anderlig (r.), at f-andre, en F-andring (Ft. -er). at f-anledige, en F-anledning (Ft. -er). at f-anstalte, en F-anstaltning (Ft. -er). at f-arge, f-argelig (r.), en F-argelse (Ft. -r). at f-arme(s), en F-armelse. en F-bandelse (Ft. -r). at f-barme sig, en F-barmelse, -barmer (Ft. -e). at f-bavse (mntytsk vorbasen), en F-bavselse. at f-bene sig, -benes, en F-bening. forbi (Bio. og Forho. Ss. F-fart (i F-en); at f-gaa, f-gaaende, (i) F-gaaende, en F-gaaelse, f-gangen (-ent, -ne); f-sejlende, F-sejling (i, under F.) m. m.). at f-binde, en F-bindelse (Ft. -r), -binding, -bindtaske, f-bindtlig (r). f-bistret (-ede). at f-bitre, en F-bitrelse. en F-blindelse. (have sit) F-blivende. at f-bløffe, en F-bløffelse. f-borgen (-ent, -ne). f-bryder (i) sk (-e). at f-brænde, f-brændelig (r.); F-brænding (-sproces). F-bundt (at staa i F. [som Lærling]; eg. samme O. som Forbund), en F-bundter (Ft. -e). at f-danske, en F-danskning. f-di (Bindeo.; gld. for[e] thy, for thi, hvoraf [med udeladt Forho.] thi, der eg. er Hensynsform af thet, det). at f-doble, en F-dobling. at f-drage, f-dragelig (r.). at f-dreje, en F-drejelse. at f-dunkle, en F-dunkling. at f-dybe, en F-dybelse, -dybning (Ft. -er). at f-dyre, en F-dyrelse. f-dægtig (r.). et F-dærv, at f-dærve, f-dærvelig (r.), en F-dærvelse, -dærver (Ft. -e). at f-døje, f-døielig (r.). en F-døjelse (-skanal o. s. v.). at f-dølge, en F-dølgelse. at f-dømme, f-dømmelig (r.), en F-dømmelse. en F-elskelse (Ft. -r). at f-ene, f-enelig (r.), en E-ening (Ft. -er; Ss. F-s-punkt o. s. v.). at f-evige, en F-evigelse. F-fald (en Bygnings, Veksels o. s. v.; Ss. F-sdag, -periode, -tid), at f-falde. at f-falske, en F-falsker (Ft. -e), -falskning

(Ft. -er). f-fangen (-ent, -ne). en F-fatning (-s-kamp o. s. v.), at f-fatte, en F-fattelse. -fatter (Ft. -e; Ss. F-leksikon o. s. v.). at f-fine, en F-finelse. at f-fjamske, en F-fjamskelse (-ning). at f-flygtige, en F-flygtigelse. en F-flyttelse (Ft. -r), -fremmelse (Ft. -r), -friskelse (Ft. -r), -friskning (Ft. -er). f-frossen (-ent, -ne). en F-fægtelse, -fægter (Ft. -e). at f-færde, f-færdelig (r.), en E-færdelse. at f-færdige, en F-færdigelse, -færdiger (Ft. -e). at f-fødde, en F-fødning. f-førerisk (-e). en F-gabelse. at f-gifte, en F-giftelse (Ft. -r), -giftning (Ft. -er). en F-glemmelse, -glemmigej (Ft. -er). et F-godtbefindende. at f-grene sig, en F-grening (Ft. -er). at f-gude, en F-gudelse, -guder (Ft. -e). at f-gylde (-te), en E-gylder (Ft. -e), -gyldning. f-gældet (-ede). f-gængelig (r). f-gæves (Bio. og Tillo.; mntytsk vorgeves, ogsaa vorgevens, af vorgeven, bortgivet). f-haabentlig (Bio.), en F-haabning (Ft. -er). f-haandenvarrende. en E-haanelse (Ft. -r), -haaner (Ft. -e). f-hadt (-e). en F-hastelse. en F-hekselse (Ft. -r). at f-herlige, en F-herligelse. f-hippet (-ede), en E-hippelse. at f-hude, en F-hudning. en F-hutling. at f-hyre, en F-hyrer (Ft. -e), -hyring (-s-kontrakt o. s. v.). at f-høje, en F-højelse, -højning (Ft. -er). f-inden (Bio. og Bindeo.). at f-ivre sig, en F-ivrelse. at f-jætte, en F-jættelse (Ft. -r). f-kastelig (r.), -kert (-e). at f-klare, en F-klarelse, -klarer (Ft. -e), -klaring (Ft. -er), f-klarlig (r.). at f-klejne, en F-klejnelse. en F-kludring. f-knyt (-te), at f-knytte, en F-knyttelse. at f-kobre. at f-korte, en F-kortelse (Ft. -r), -kortning (Ft. -er). f-krænkkelig (r.), -krøblet (-ede). en F-kuelse. at f-kulle, en F-kulling. en F-kvakling (Ft. -er). at f-kynde (-te), en F-kyndelse (Ft. -r), -kynder (Ft. -e). en F-kælse.

at f-kætre, en F-kætrelse, -kætring. en F-kølelse (Ft. -r). at f-lange (-te), et F-langende (Ft. -r). f-leden (f. Dag; f. [som Bio.]; mntysk vorleden, jf. lide³). -legen (-ent, -ne). at f-lene, en F-lening (Ft. -er). f-libt (-e). et F-lig (Ft. d.s.), at f-lige (-ede og -te, -t), f-ligelig (r), en F-ligelse (-s-kommission). et F-lis (Ft. d. s.; mntysk vorlès, vorlies, af vorlèsen [Tillf. vorloren], at miste, tabe m. m. [= htyk verlieren], at f-lise (-te), f-loren (-ent, -ne). (en) F-lov, at f-love, en F-lovelse (Ft. -r; Ss. -sring o. s. v.). F-lydende (efter [sikkert] F.). en F-lystelse (Ft. r; Ss. F-ssted, f-ssyg o. s. v.). at f-længe, en F-længelse. en F-løbelse. at f-maa (-maar, -ede, -et; sammens. m. maa [se maatte] og tidligere bøjet som dette; jf. Formue). at f-maste sig, f-mastelig (r), en F-mastelse. f-medelst (Forho.). at f-mene¹ (af mene), en F-mening, f-mentlig (Tillo. og Bio.). at f-mene² (-te; af det forældede mene, at hindre, forbyde [af Men]). at f-mere, en F-merelse, -mering. en F-midling. at f-milde, en F-mildelse. at f-mindske, en F-mindskelse (-s-ord o. s. v.). at f-mode, f-modentlig (Bio.), en F-modning (Ft. -er). f-mummet (-ede). at f-mæle, en F-mæling (Ft. -er). at f-mørke, en F-mørkelse (Ft. -r). f-neden (Bio.). at f-nedre, en F-nedrelse. f-nemmelig (Bio.; af f-nem). at f-nikle, en F-nikling. at f-norske, en F-norskning. F-nuft (-grund o. s. v.), f-nuftig (r). at f-ny(e) [-nyer -ede, -et], en F-nyelse. en F-nægter (Ft. -e). at f-næmme (-nam, -nummet), en F-næmmelse (Ft. -r). at f-nærme, f-nærmelig (r), en F-nærmelse (Ft. -r), -nærmer (Ft. -e). at f-nöje, f-nöjelig (r), en F-nöjelse (Ft. -r). f-oven (Bio.). at f-pagte, en F-pagter (Ft. -e), en F-pagtning (Ft. -er; Ss. F-s-afgift o. s. v.). at f-pest, en F-pestning. en F-plejning (-s-omkostninger o. s. v.). at f-pligte, en F-pligtelse (Ft.

-r). en F-plumring. at f-puppe sig, en F-pupning (Ft. -er). at f-raadne, f-raadnelig (r), en F-raadnelse (-s-proces o. s. v.). at f-rente, en F-rentning. at f-ring, en F-ringelse. f-rykt (-e). en F-ræder (Ft. -e), et F-ræderi (Ft. -er), f-rædersk (-e). at f-saale, en F-saaling. at f-sage¹ (Verden o. s. v.; mntysk vorsaken), en F-sagelse. at f-sage² (blive forsagt; tysk verzagen), f-sagt (-e). at f-segle, en F-segling. en F-sikrer (Ft. -e), -siring (Ft. -er), -skaanelse, -skalling (-sbræder). at f-skanse, en F-skansning (Ft. -er). f-skellig (r; af Forskel. Ss. f-farvet m. m.). en F-skruelse, -skrækkelse. f-skræmt (-e). at f-skyde, f-skydelig (r), en F-skydelse, -skydning (Ft. -er). at f-skönne, en F-skönneelse (Ft. -r). F-slag (der er intet F. deri; af forslaa). f-slagen (-ent, -ne). at f-slagge en F-sliming (Ft. -er), -slugelse. at f-smaa (-r, -ede, -et). f-smædelig (r), en F-smædelse. at f-snævre, en F-snævring (Ft. -er). at f-sone, en F-soner (Ft. -e), -soning. (-s-lære o. s. v.), f-sonlig (r). f-soren (-ent, -ne; af f-svørge). en F-stand, f-standig (r). at f-stene, en F-stening (Ft. -er). at f-stille (-te) sig, en F-stillelse (-s-kunst). f-stokket (-ede), en F-stokkelse. en F-stoppelse. at f-stumme, -stuve, -styrre, en F-styrrelse (Ft. -r), -styrer (Ft. -e). at f-stærke, en F-stærkning (Ft. -er). at f-större, en F-störrelse (-sglas). at f-svare, en F-svarer (Ft. -e), f-svarlig (r). at f-svenske, en F-svenskning. en F-syndelse, -syning (Ft. -er). f-sættelig (r; af Forsæt). at f-søde, en F-sødelse. et F-søg (Ft. d.s.; F-sstaaen o. s. v.). at f-sölve, en F-sölver (Ft. -e), -sölving. at f-sömme (-sömte; mntysk vorsumen), f-sömmelig (r), en F-sömmelse (Ft. -r). at f-sörge, en F-sörgelse (-s-anstalt o. s. v.). -sörger (Ft. -e); f-sörget (medtaget af Sorg). at f-tabe, f-tabelig (r), en F-tabelse.

en F-tielse (Ft.-r). at f-tinne, en F-tinner (Ft.-e), -tinning. en F-tjeneste (Ft.-r; f-tjenstfuld, F-medaille, -orden; f-tjenstlig [r.]). en F-tolder (Ft.-e), -toldning, -tolker (Ft.-e), -tolkning (Ft.-er; F-s-kunst). f-trinlig (r.; af Fortrin). atf-tryde (-trød [Ft.-e], -trudt), f-trydelig (r.), en F-trydelse. f-trykt (-e). en F-tryllelse, -trød, f-trædelig (r.), at f-trædige. f-træffelig (r.). en F-trøstning (f-sfuld), -tvivelse. at f-tykke, en F-tykkelse. at f-tynde, en F-tyndelse. atf-tykke, en F-tykning. en F-tætter (Ft.-e). at f-tøje, en F-tøjning (Ft.-er). at f-tørne, en F-tørnelse. f-uden (Bio. og Forho.). at f-ulempe, en F-ulempelse. at f-ulykke. en F-undring. at f-urene, en F-urening. at f-urette, en F-urettelse (Ft.-r), -uretter (Ft.-e). at f-uroelige, en F-uroeligelse. at f-valte, en F-valter (Ft.-e), -valtning. at f-vandle, en F-vandling (Ft.-er). at f-vanske, en F-vanskning (Ft.-er). at f-vare, en F-varing. en F-ventning (Ft.-er; f-sfuld). at f-vilde, en F-vildelse (Ft.-r). f-viltret (-ede). at f-virre, en F-virring. at f-vise, en F-visning (Ft.-er). atf-visse, en F-visning. atf-vitre, en F-vitring. f-vorpen (-ent, -ne, eg. forkastet; mntysk vorworpen, af vorwerpen, at forkaste; jf. varpe). f-voven (-ent, -ne). atf-vænne, f-vænt, en F-vænnelse. at f-værre, en F-værrelse, -værring. at f-ynge, en F-yngelse. at f-ædle, en F-ædling. f-ældet (-ede). F-ældre (Ft.; f-løs). at f-ære (tidligere: f. en med noget a: hædre ham ved at give ham det; mntysk vorëren, htysk verehren). en F-æring (Ft.-er). at f-øde, en F-ødelse, -øder (Ft.-e). at f-øge, en F-øgelse. [f-fængelig og f-nøden, se nedenfor].

Force (en, Ft.-r). at forcere.

fordre (at). en Fordring (Ft.-er). Ss. fordringsfri, -fuld, -løs; F-haver (en, Ft.-e).

fordum (Bio.). fordums (ueg. Tillo.). i f. Tid, Dage.

fore- (en ældre, nu kun som [betonet]) Forstavelse brugelig Sideform til for, forekommende i Ss. med Udso. og i deraf afledede O. [jf. for-], til Dels efter tysk Monster [mntysk vore-, vor-, nyhtysk vor-]. Inogle Søord findes fore-, = eng. fore, i Ss. med Navneo.; f. Eks. Forebramsejl, -mærs, -stængevant o.s.v.). Eksempelvis anføres: at forebygge, en F-byggelse (-s-middel). et F-drag (Ft. d.s.; F-sholder), at f-drage. at f-give, et F-givende. at f-gribe, en F-gribelse. et F-havende (Ft.-r). atf-komme, f-kommende, en F-kommenhed, -komst. f-løbig (r.). f-sat (-te. hans f-satte). at f-tage, en F-tagelse (-s-aand), et F-tagende (Ft.-r), f-tagsom (-t, -me). en F-teelse (Ft.-r).

Forel (-len, Ft.-ler). Ss. Forelfangst o.s.v.

forfængelig (r.; i Gld. [som endnu i Norsk og Sv.] faafængelig [faa = lidt] a: som der kun er lidt at faa ud af, uden Nytte, Virkning eller Værd).

Fork (en, Ft.-e). at forke op.

Form (en, Ft.-er). Ss. formfuld-ent, -løs, -rig, -skön; F-fejl, -lys, -lære, -sans o.s.v. formal (r.) eller formel (-t, -le). en Formalisme. en Eormalist (Ft.-er). formalistisk (-e). en Formalitet (Ft.-er). et Format (Ft.-er). en Formation (Et.-er). at forme. en Formel (Et. Formler). formel (se ovenfor). formelig (r.). en Former (Ft.-e). at formere. en Formering. [-formig (r.); f. Eks. draabeformig, ensformig, læbeformig o.s.v.]. en Formning. en Formular (Ft.-er). at formulere. en Formulering.

fornøden (-ent, -ne; Forvanskning af tysk von Nöthen, vonnöthen). det ene fornødne.

forrest (-e). den forreste.

forrige (Tillo. i b. F.). f. Aar.

forske (at). en Forsker (Ft.-e; Ss. F-aand o.s.v.). en Forskning (Ft.-er).

Forst- (tysk Forst, kunstmæssig

behandlet Skov): F-anordning, -assistent, -betjent, -mand, -væsen o. s. v. forstlig (r.).
fort (Bio.). f-løbende; at f-sætte, en F-sættelse, -sætter (Ft. -e). at forte, fortne.
Fort (et, Ft. -er; fr. fort, af lat. fortis [-te], stærk). Ss. Fort-anlæg o. s. v.
forte (Bio., hst. Gr. fortissimo; ital. forte, stærk, -t, af lat. fortis), et Fortepiano (Ft. -er) eller Pianoforte (s. d.). Ss. Fortepianofabrikant o. s. v.
Fos (-sen, Ft. -ser).
Fosfor (-en eller -et). Ss. fosfor-sur, F-syre o. s. v.
fossil (r.). et Fossil (Ft. -ier).
Fostbroder (en; jf. Foster). et Fostbroderskab, Fostbrø-drelag.
Foster (et, Ft. -stre; eg. Opfostring [se Ss. under 2], dernæst det, som fostres [nu kun i ufødt Tilstand]; besl. m. Foder og føde). Ss. ¹Fosterhinde, -liv o. s. v.; ²F-barn, -fader o. s. v. (nu sædv. Plejebarn o. s. v.). at fostre.
Fotograf (en, Ft. -er). at fotografe. F-grafi (¹-en, uden Ft.; ²et, Ft. -er. et F-album). f-grafisk (-e).
Fotogravure (en).
Fotolitografi (se Litografi).
Fototypi (-en).
Fourage (-n). at fouragere. en Fouragering.
Fourer (en, Ft. -er).
Foyer (en, Ft. -er; i Teatre).
fra (Forho. og Bindeo.). f. Borde. f. Haanden. f. i Dag (af). f. Grunden af. f. neden af, f. neden, f. oven. — Ss. et Fradrag, at f-drage, en F-dragelse. et F-fald, at f-falde, en F-faldelse. f-lands (ueg. Tillo. Vinden er f. en F-vind). at f-tage, en F-tagelse. f-værende o. s. v.
Fraade (en). at fraade.
fraase (at; mntysk vråsen, vråtzen). en Fraaser (Ft. -e). et Fraaseri.
Fragment (et, Ft. -er). fragmen-tarisk (-e).
Fragt (en, Ft. -er). Ss. Fragt-brev, -mand o. s. v. at fragte. en Fragtning.
Frakke (en, Ft. -r). Ss. Frakke-lomme, -ærme o. s. v.

Fraktur (en, Ft. [i Betydn. Brud] -er).
Franciskaner (en, Ft. -e). Ss. Franciskanerkloster o. s. v.
Francæse (en, Ft. -r).
frank (r.; fr. franc, ligesom ital. franco af mlat. francus, eg. fransk, en Franker [latiniseret Form af Folkenavnet, oldhtysk Franko]). f. og fri.
Frank (en, Ft. d. s. og -s; en fransk Mont).
Franker (en, Ft. d. s.; se u. frank). Franken. franskisk (-e). Frank-rig. fransk (-e). at tale F., oversætte paa F. Ss. Fransk-bager, -bind, -brød, -mand; f-sindet, -tysk (f. Eks. den fransk-tyske Krig) o. desl.
franko (Bio; jf. frank). Franko-tvang. at frankere. en Frankering.
Frans (N.).
Frase (en, Ft. -r). en Frasemager. en Fraseologi.
fraternisere (at).
Fred (en). Ss. fredelskende, -hellig, -løs (som Planten. F-løs), -sæl (r); at f-lyse; Fred-køb, -skov; Fredsbrud, -fod (paa F.). slutning o. s. v. Fredensborg (efter tysk Friedens-burg o: Fredsborg, altsaa kun tilsyneladende sammens. m. b. F.). at frede. en Fredning. fredelig (r.), fredsommelig (r.).
Fredag (antages opr. at bet. Friggs Dag). paa F. Aften, i F-s Aftes, Morges.
Fredericia (geogr. N.).
Frederik (N.; eg. Fredsfyrste). Fre-derikke.
Fregat (-ten, Ft. -ter). Ss. Fregat-fugl o. s. v.
Fregne (en, Ft. -r). fregnet (-ede).
Frej eller (bedre) **Frøj** (mytol. N., eg. Herre; efter oldn. Frøy-r, isl. Frey-r; den rette d. Form vilde være Frø [idet oldn. øy i D. blev ø], der ogsaa er bevaret i Sted-naive [f. Eks. Frøsløv]). — Freja eller (bedre) **Fröja** (mytol. N., efter oldn. Frøjja, isl. Freyja; den rette d. F. vilde være Frø [jf. dø = oldn. døyja]; Betydn. er eg. Herskerinde, jf. oldn. hús-frøjja, gld. husfrø o: Konen i Huset. Jf. Frue).
frejdig (r.).

frekvent (-e). en Frekvens. at frekventere. frekventativ (r.); et Frekventativ (Ft. -er). **Frelse** (en). at frelse (-te). en Frelser (Ft. -e).

frem (Bio.). f. ad Vejen (men uden Styrelse: fremad). at træde f. for en (jf. fremfor). Ss. fremad (Bio.; Ss. f-skridende), -deles (Bio.), -for (Forho., betegnende et Fortrin; f. Eks. at foretrække en f. alle andre; pas f. alt derpaa), -fusende (en F-fusenhed). en E-færd. f-herskende. at f-komme, f-kommelig (r.), en F-komst. at f-kunstle, en F-kunstling. f-ragende, en F-ragenhed. at f-sige, en F-sigelse, -siger (Ft. -e). en F-tid (-s-udsigter o. s. v.), f-tidig, en F-tryllelse o. s. v. — Afledn.: fremme (Bio.). at fremme. (en) Fremme. fremmelig (r.). fremmest (Bio.). først og f. — Herhen ogsaa fremmed (-e; ntysk fremed). et f. Land; f-e Ord (ogsaa Fremmed-ord); at faa f-e. Ss. Fremmed-aag, -bog, -legion, -lov (-en), -ord, -ordbog, -vælde; f-artet.

fremmed, se Slutningen af foreg. Art.

Frenolog (en, Ft. -er). Frenologi (-en). frenologisk (-e).

fresco (ital. fresco, frisk, af tysk frisch [oldhtysk frisc]): at male i f. (ital. al fresco). Ss. Fresko-maler, -maleri.

fri (-t, b. F. og F. fri, ogsaa [men mindre naturligt] frie; hr. og hst. Gr. friere, -est). at holde f. Mandag. en f., den f.; gaa ud i det f. Ss. Friaften, -billet, -bolig, -bytter (en, Ft. -e), -bytteri (-et), -haandstegning, -handel (-ssystem), -herre, -land (-splante), -menighed (-spræst), -murer (-loge o. s. v.), -mureri (-et), -sprog (have sit (F.)), -stat, -tænk, -tænkeri (-et) o. s. v.; at frifinde, -give, gøre o. s. v.; fribaaren, -bladet, -født, -modig, -postig (r.), -villig o. s. v.; fritliggende, -staaende. — en Frihed (Ft. -er; Ss. F-s-aand, -ven o. s. v.). at fri (-er, -ede, -te; ¹at gøre fri, ²begære til Ægte; Sammensmeltning af to vel opr. forskellige men

dog, som det synes, beslægtede O. [jf. gotisk freis (Hunkön frija), fri—frijôn, at elske]). en Frier (Ft. -e). et Frieri (Ft. -er).

Frigg (mytol. N.).

Frikadelle (en, Ft. -r).

Frikandeau (en).

Frikassé (b. F. Frikasseen, Ft. -eer).

Friktion (en). Ss. Friktionsfyrstik o. s. v.

Frille (en, Ft. -r). Ss. Frillesøn o. s. v.

Frise (en, Ft. -r; paa en Bygning eller Kanon).

frisere (at). Ss. Friserkaabe o. s. v. en Frisure. en Frisør (Ft. -er).

frisk (-e; tysk frisch; jf. fersk). f. væk. at begynde paa en f. Ss. Friskfyr, -jærn; f-plukket (f. Eks. f-plukkede Jordbær) o. desl. at friske. en Friskning (f. Eks. af Jærn).

Frisler (Ft.).

Frist (en). en Maanedes F. at friste¹ oldn. fresta). at f. Livet.

friste² (at; oldn. freista). en Fristelse (Ft. -r). en Frister (Ft. -e).

Frit eller **Fritte**¹ (en, Ft. -(te)r; en Maarart; tysk Frett, fr. furet [stam. fra lat. fur, Tyv]).

Fritte² (en; Masse, hvoraf der laves Glas; tysk Fritte, af fr. fritte el. ital. fritta [af lat. frigere, atriste]). Ss. Fritteovn, -porcelæn.

fritte (at; oldn. frétta). fritte-syg.

frivol (r.). en Frivolitet (Ft. -er).

fro¹ (ubøj. Tillo.; mntysk vrô, htysk froh).

Fro² (mntysk vrô, vrôch, tidligt [htysk frûh]): F-kost (-bord o. s. v.), -prædiken.

frodig (r.).

from (-t, -me; forðum = dygtig, tapper, brav o. desl.; mntysk vrom[e]). Ludvig den Fromme.

Fromage (en, Ft. -r).

Fromme (Nyte, Baade). til liden F. paa Lykke og F. at fromme.

Front (en, Ft. -er). Ss. Frontfordrindng o. s. v. en Frontispice (Ft. -r).

Frosch (en, Ft. -er; paa en Violinbue).

Frost (en). Ss. frostfri, F-dag, -knude, -vejr o. s. v.

frottere (at). en Frotterbørste, -handske. en Frottering.

Frue (en, Ft. -r; foran Egen- eller

Værdighedsnavne Fru [se ogsaa Hustru]; mntysk vrouwe, vrouwe, opr. samme O. som oldn. frøyya [se u. Freja, Fröja]. Ss. Fruehær (Planten.), -kloster, -nykker m. m.; Fruerstue (Frue-, gl. Ejef.); Fruensarbejder (ntysk; Svend, som forfærdiger Kvindefodtøj). et Fruentimmer (Ft. d.s.; udtales ofte -tømmer; opr. Fruerstue, dernæst Indbegrebet af de deri værende Kvinder og overhovedet Kvinde i kollektiv Betydn., endelig i individuel Betydn.: et F.; mntysk vruwentimmer [= htysk Frauenzimmer; mntysk timber, timmer (htysk Zimmer) = d. Tømmer (s. d.), dernæst = Bygning, Beboelsesrum]). Ss. Fruentimmernykker, -snak o. desl.

Frugt (en, Ft. -er). Ss. frugtbringende, -bærende, -ædende; F-avl, -bund, -handel o. s. v.; frugtesløs. at frugte. frugtbar (r.; at f-gøre, en F-gørelse). frugtsommelig (r.).

Fryd (en). Ss. frydefuld, F-raab. at fryde. frydelig (r.; nu sædv. kun Bio.).

Frygt (en). at frygte. frygtelig (r.). frygtsom (-t, -me).

Frynse (en, Ft. -r). frynset (-ede). fryse (at; frøs, frossen, -et, -ne). Ss. Frysemaskine, -punkt (-et) m. m. en Frysning.

Fryt (en, Ft. -r; Planten.). fræk (-t, -ke).

Frænde (en, Ft. -r).

Fræse (en, Ft. -r; tekn.). at fræse. en Fræsemaskine, -sav.

Frø (-en, Ft. -er; gld. frødh). Ss. Frøbid (en; Planten.), -larve o. s. v.

Frø (-et, Ft. d.s.). at gaa i F. Ss. Frøhvide, -skal, f-ædende o. s. v. [-frøet (-ede); f. Eks. en-frøet, flerfrøet o. s. v.].

Frøj og **Fröja**, se u. Frej.

Frøken (en, Ft. -er; mntysk vrouken, vroiken, nyere ntysk fröken, Deminutiv af vrouwe [se Frue]). et Frøkenkloster. frønnet (-ede).

Fuchsia eller -ie (en, Ft. -ier; opkaldt efter den tyske Botaniker L. Fuchs).

Fuga (en, Ft. -er; ital. fuga, eg. Flugt). at fugere.

Fuge (en, Ft. -r; tysk Fuge; jf.

Föje). at fuge. Ss. Fug(e)-höv! m. m.

Fugl (en, Ft. -e). Ss. fuglelet, F-bur, -edderkop, -træk o. s. v.

fugte (at). fugtig (r.).

fugtle (at).

Fuks (en, Ft. -er og -e). fuksrød. en Fuksebænk.

ful (r.). en Fulhed.

fuld (r.). en Sæk, f. af Brænde (men: en Sækfuld Brænde) o. desl. at have fuldt op; tage Skridtet fuldt ud; jeg ved fuldt vel. ikke fuldt færdig, gyldig, lastet o. s. v. til fulde, fuldelig (Bio.). — Ss. Fuldhov, -kraftsmaskine, -kugle, -maane (-ansigt), -magt (-sbrev), -mægtig (en, Ft. -e), -skæg; f-baaren (-ent, -ne), -befaren (-ent, -ne), -blods (ueg. Tillo.; f. Eks. en f. Aristokrat. en F-hest), -færdig (if. Stand), -gyldig, -kommen (-ent, -ne; at f-gøre), -lastet, -lødig, -moden, -myndig, -raadig, -rigget, -stændig (at f-gøre), -støbt, -tonende, -tro, -voksen, -vægtig o. s. v.; at f-bringe, -byrde (mntysk vulborden. en F-byrdelse, -byrder [Ft. -e]), -ende (en F-ende, -ender [Ft. -e]) o. s. v. [en -fuld (Ft. -e); en Arm-, Favn-, Haand-, Kurv-, Mund-, Pose-, Ske-, Sækfuld o. desl. et Livfuld (Hug)].

Fund (et, Ft. d.s.). en Fundgrube.

fundere (at; lat. fundare, af fundus; jf. Fond). et Fundament (Ft. -er). fundamental (r.). en Fundation (Ft. -er). en Fundats (Ft. -er).

fungere (at). en Funktion (Ft. -er). en Funktionær (Ft. -er).

funkle (at).

Fure (en, Ft. -r). at fure.

Furie (en, Ft. -r; lat. furia, af fūrere, at rase).

Furore (en; ital. f., af lat. furor, Raseri, voldsom Lidenskab).

Furunkel (en, Ft. -kler).

fuse (at; -ede eller -te).

Fusel (-en). Ss. fuselfri, F-olie o. s. v.

Fusentast (en, Ft. -er). et Fusentasteri.

fuske (at). en Fusker (Ft. -e; F-arbejde). (et) Fuskeri.

Fustage (en, Ft. -r).

Fusti (-en). en Fustiregning.

futte (at).

fy, fyh (Udro.). fy for Pokker(en)!
fyge (at; føg [Ft. -e], føgen, -et, -ne). Fygevejr.

Fyld (-en). en Fylde. at fylde (-te). Ss. Fyldebøtte, -kalk o. s. v. et Fylderi. (en) Fyldest. at fyldestgøre. fyldig (r.). en Fylding (Ft. -er; jf. Dörf., Tværf.). en Fyldning.

Fylgje (en, Ft. -r; mytol. O.).

Fylke (et, Ft. -r; af Folk). at fylke. en Fylking (Ft. -er).

Fyn (geogr. N.). en Fynbo. fynsk (-e).

Fynd (en). fyndig (r.).

Fyr (en [y = kort ø], b. F. -ren [Ft. erstattes ved: Fyrretræ]). Ss. Fyrrebrænde, -træ o. s. v.

Fyr (en, Ft. -e). en rask F.

Fyr (et, Ft. d. s.; ¹uden Ft. = Ild; ogsaa et Slags Raaddenskab i Træ; ²med Ft. = stationært Lys til Vejledning for søfarende; ntysk für [= htysk Feuer]). F. og Flamme. F.! (Kommando = giv F.). Ss. Fyrbøder (en, Ft. -e), -fad, -stik, -svamp, -værker (en, Ft. -e), -værkeri (et, Ft. -er) o. s. v.; ²Fyrmester, -taarn, -væsen o. s. v. at fyre. en Fyring. fyrig¹ (r.).

Fyraften (mntysk viravent [= nyhtysk Feierabend], sammens. m. vire, vir o: Arbejdshvile, Ferie, Fest, af mlat. feria, lat. feriæ; jf. Ferie). fyrig² (r.; arbejdsledig, -løs).

fyrre, Forkortelse af fyrretyve (Talo.; eg. fire Tiere, se tyve). i Fyrreterne. Fyrretyveaarsalderen (eller: Alderen). den Fyrretyvende. en Fyrretyvendedel.

Fyrste (en, Ft. -r; mntysk vurste, vorste, nyhtysk Fürst, eg. den første). Ss. Fyrstehus, -magt o. s. v.; Fyrstendømme (tysk Sammensætningsform). fyrstelig (r.).

Fysik (-ken, Ft. [om Lærebøger] -ker). en Fysiker (Ft. -e). en Fysikus (Ft. -er). et Fysikat (Ft. -er). fysisk (-e).

Fysiognomi (-et, Ft. -er; ogsaa Fysionomi efter fr. physiologie). F-gnomik (-ken). f-gnomisk (-e).

Fysiolog (en, Ft. -er). F-logi (en,

Ft. [om Lærebøger] -er). f-logisk (-e).

Fæ (-et; forðum ogsaa = Ejendom, Gods, jf. Dane- og Liggendefæ samt Fælle og fælles). et Fæhoved, -høved, -kreatur. fæisk (-e).

fædrene (Tillo.; opr. Navneo., gld. fæderne, fædrene, ¹fædrene Slægt eller Side, ²Fædreneary). paa f. Side; de f. Frænder. Ogsaa i Ss: Fædreneary, -jord o. s. v. Jf. Fædreland (u. Fader).

fægte (at). Ss. Fægtekunst, -mester o. s. v. en Fægter (Ft. -e). en Fægting (Ft. -er).

fæl (r.).

Fælde (en, Ft. -r; besl. m. Fald, falde).

fælde (at; -ede og -te; Faktitiv til falde). en Fældetid. en Fælding, Fældning.

[fældig (r.; mntysk -vellich, af vullen, at falde); f. Eks. affældig, drikkfældig].

Følge (en, Ft. -r; Hjulf.).

Fælle (en, Ft. -r; oldn. félagi; jf. fælles).

Fælled (en, Ft. -er). Fælledvej (Københ.).

fælles (ubøj. Tillo., eg. Ejef. [med bortfaldt g] at det nu kun retshistorisk brugte Navneo. Fællig, ældre d. fælagh, fælugh, fælægh [oldn. félag] o: Interessentskab, Formuefællesskab, Fællesskab [af Fæ (s. d.) og lægge]; fælles som Tillo. er abstraheret af Ejef. i Ss. og i Forbindelsen til Fælligs [nu tilfælles]). Ss. fællesgermansk, -nordisk; F-forfatning, -gods, -kön, -navn, -stue o. s. v. et Fællesskab.

fænge (at). Ss. Fængsul (-sbør o. s. v.), -naal (-sgevær) o. s. v. fængbar (r.). fængelig (r.).

[en -fænger (Ft. -e; tysk Fänger; jf. -fanger); f. Eks. Fuglefænger].

Fængsel (et, Ft. -sler). Ss. Fængselspræst, -straf o. s. v. at fængsle. en Fængsling (Ft. -er).

Fænomen (et, Ft. -er). fænomenal (r.).

Færd (en, oldn. ferð, af fara; jf. Fart og Fært). i F. med; paa Færde. at færdes. en Færdsel.

færdig (r.; mntysk verdich [af vart], jf. htysk fertig). f. til at rejse; Arbejdet er f-t; en f. Arbejder o: i Besiddelse af Færdighed. Ss. færdigbygget, -syet o. desl.

færge (at). en Færge (Ft. -r). Ss. Færgesart, -sted o. s. v.

Fært (-en; Vildtspr; tysk Fährte, eg. Ft. af Fahrt). at faa F-n af et Dyr, af noget.

Fæste (et, Ft. [i Betydn. Haandgreb] -r). at fæste. Ss. (til bægge O.) Fæsteafsløsning, -bonde, -gaard; -kontor, -mand (som bortfæster Tyende) o. s. v. Fæstemand (forlovet Mand; oldn. festarmadr), -mø. [en -fæstelse; f. Eks. Befæstelse, Korsfæstelse]. Fæstengave, -ring, -øl (gldags og digt.; for Fæstens- tidligere fæstende-, fæstnede- [jf. glsv. fæstnapa(r)-, Ejef. af fæstnap-er, Trolovelse], ogsaa fæstnings- [jf. glsv. fæstninga-, oldn. festingar-, Ejef. af fæstning, festing, Trolovelse]). en Fæster (Ft. -e). at fæstne. en Fæstning (Ft. -er; Ss. F-s-arbejde, værker o. s. v.). [en -fæstning; f. Eks. Befæstning, Haandfæstning].

Fætter (en, Ft. -e; tysk Vetter [af Vater], opr. Farbroder).

Føbus (mytol. N.).

[fødde(-ede); f. Eks. bugfødde, seksfødde].

Føde (en). at føde (-te). Ss. Fødemiddel, -varer; -by, -land o. s. v. [en -fødnig (Ft. -er), f. Eks. Affødning, Opfødnig]. en Fødsel (Ft. -sler). Ss. Fødselsdag (-sgave), -hjælp, -stiftelse o. s. v.

Føje ([en]; ntysk föge, mntysk voge, vöch [htysk Fug]; jf. Fuge). med, uden F. at falde til F. — at føje. føjelig (-r). [en -føjning (Ft. -er); f. Eks. Ordanføjning, Sammenføjning]. — føje (ubøj. Tillo; mntysk voge ¹passende, ²under det passende Maal, liden, ringe). med f. Ret. om f. Tid.

føjte (at).

Føl (et, Ft. d. s.; b. F. Føllet, -ene). Ss. Følfor (Planten.), -hoppe o. s. v.

føle (at; -te). Ss. Følehorn, -redskab o. s. v. følesløs. følelig (-r). en Følelse (Ft. -r; Ss. F-ssag, f-sfuld o. s. v.). et Føleri. følsom (-t, -me).

følge (at; fulgte, fulgt). at følges ad; de havde fulgtes ad. Ss. følgeværdig, F-seddel o. s. v. et Følge. i F. med. en Følge (Ft. -r). at have til F. Ss. følgerig, F-række o. s. v. følgelig (Bio.). [en -følgelse (Ft. -r); f. Eks. Forfølgelse. en -følger (Ft. -e); f. Eks. Forfølger].

Fønix (en).

för (Bio., Forho. og Bindeo.). Manden kom ikke senere men f. end jeg — men sammensmeltende: han gik, förend jeg kom o. s. v.; han kommer ikke förend Paaske, ikke förend i April o. s. v. Förfremtid, -nutid o. s. v. — först. den förste; Karl den Förste; for det förste. Ss. förstkommande, -nævnte, F-prædiken; förstefødende, -født, F-fødsel (-sret), -grøde, -kammer, -konsul, -lærer, -minister, -vagt m. m. i Förstningen.

för (r.; forhen = i Stand til at færdes, rask og rörig; i Stand, dygtig til noget [jf. endnu Ss. arbejdsför o. s. v.]; ligesom at føre besl. m. fare, för). förlemmet. förlig (-r).

före (at; -te). et Före. en Førelse (Ft. -r). en Fører (Ft. -e). [en -föring; f. Eks. Afföring, Bogföring]. en Førsel (Ft. -sler; Ss. F-sskib; mest som sidste Led i Ss.: Anförsel o. s. v.).

G.

G, g (et, Ft. G'er, g'er). Ss. G-Lyd, G-Nøgle o. s. v.

gaa (at; gaar [fordum og endnu digt. at gange, ganger], gik

[forældet og digt. Ft. ginge], gaaet [fordum og endnu digt. gangen, -et, -ne, hvilken F. i Prosa nu kun forekommer adjek-

tivisk (Intetkøn -ent) i et Par Ss. f. Eks. forbigangen]; gl. Byde-maade ga^k. [en -gaaelse; f. Eks. Forbigaaelse].

Gaade (en, Ft. -r). Ss. gaade-fuld, G-skrift o. s. v.

Gaar: i G. i G. Aftes, Morges. hans Brev af Gaars Dato. Gaars-dagen, -nummeret (af en Avis) o. desl.

Gaard (en, Ft. -e). gammel i Gaarde. Gaardejer. -mand (-s-kone o. s. v.), -salg o. s. v.; Gaards-karl, -lod, -plads, -ret, -rum.

Gaas (en, Ft. Gæs [b. F. Gæssene]). Ss. Gaasebryst, -fedt, -steg o. s. v.

Gab (et, Ft. d. s.). Døren stod paa vid [ikke: vidt] G. (opr. Gavt? jf. sv. på vid gavel). at gabe. Ss. Gabeklap (Planten.), -stok; Gabhals, -mund, g-mundet.

Gade (en, Ft. -r). Ss. Gadedreng (-e-streg), -dør (-s-nøgle) o. s. v.

Gaffel (en, Ft. Gaffler). Ss. Gaffel-delning, -sejl o. s. v.

Gage (en, Ft. -r). at gagere. en Gagering.

Gal (et, Ft. d. s.; sædv. kun i Ss. Hanegal). at gale. gal (r.; for-hen galen, jf. det nu forældede Galenskab og Planten. Galne-bær; galen er en gl. Tillf. af gale [der i Qldn. ogsaa bet. at synge Tryllesange] og bet. eg. fortryllet, ved Galder bragt ud af sin naturlige Tilstand). en Gal-frans (Ft. -e), (en) Galder (Qldn. galdr, Tryllesang, Trolddom). en Galning (Ft. -er).

gal, se foreg. Artikel.

Gal (gennem Tysk af lat. galla, Galæble; jf. Galle): G-hveps, -myg, -æble.

[**Gala**, se Galla]. en Galan (Ft. -er). galant (-e). et Galanteri (Ft. -er; Ss. Galanterihandel o. s. v.). en Galon (Ft. -er). ga-loneret (-ede).

Galatea (N.).

Galde (-n). Ss. galdefuld, -grøn, G-blære, -feber o. s. v.

Galder¹, se u. gal.

Galder² (en) eller Galderhamp (Hanplanten af Hamp; jf. galler- eller gallerhamp i sv. Dialekter [i sv. Rigssprog gallhampa,

sammens. m. gall, glsv. gald-er, = d. gold]).

Galej (en, Ft. -er; mntysk galeide, galei; stammer ligesom de følg. Afledninger fra mlat. galea, galei(d)a mgræsk galéa, galaia). en Galejslave. en Galease (Ft. -r). en Galion (Ft. -er; Ss. G-sfigur o. s. v.). en Galiot (Ft. -er).

Galeri (-et, Ft. -er; fr. galerie, maaske besl. m. Galej).

Galge (en, Ft. -r). en Galge-bakke; Galgenfrist, -fugl (efter Tysk).

Galimatias ([et]).

Galla ([en]; gennem Tysk af spansk gala). Ss. gallaklædt, G-forestilling, -taffel o. s. v.

Galle (-n; en sygelig Hævelse paa Hestens Fod; tysk Galle, maaske af lat. galla [se Gal-]).

[**Galleri**, se Galerj].

Gallon (en, Ft. -er; et Maal).

Galnebær, se u. gal.

Galoeche (en, Ft. -r; jf. Klods²).

Galon, se u. [Gala].

Galop (-pen). en Galopade (Ft. -r). at galopere.

Galt (en, Ft. -e). en Galtetand (Planten.).

Galvani (N.). at galvanisere. en Galvanisering. galva-nisk (-e). Galvanisme (-n). Galvanokaustik (-ken). et Galvanometer. Galvano-plastik (-ken). galvanopla-stisk (-e).

Gamaske (en, Ft. -r). en Gama-skehelt.

gammel (-t, gamle). at faa sig en g. (en Dukkert; Gadespr.). baade nyt og gammelt; baade gamle og unge; de gamles Raad. Gorm den Gamle; Gamle Kongevej (Københ.). Ss. gammeldags (ubøj. Tillo), -dansk, -kirkelig, -klog, -testamentlig (r.); G-katolik, -ost, -skat, -vin, -øl; G-mønt, -strand, -torv (Københ.) m. m.

Gammen ([en]). Alvør og G.; i Fryd og G.

Gane (en, Ft. -r). Ss. Ganeben, -lyd, -sejl o. s. v.

Gang (en, Ft. -e). at sætte Møllen i G., faa Munden paa G. paa een G. een G. er ingen G.; een G. for alle; en G. eller to om Aaret, en G. imellem, mangel G., hver G.;

endnu en G. (foruden den eller de foregaaende); for en G.s Skyld; det var den G., jeg lod mig narre, det skal ikke ske tiere (flere Gange). (Jf. dengang og engang). — Ss. Gangart, -bræt, -fod, -spil o. s. v. gangbar (r.). at gange (se gaa). en Ganger (Ft. -e; jf. en -gænger).

Ganglie (et, Ft. -r). Ganglie-systemet.

Gangræn (en). gangrænøs (r.).

Gangrøide (en, Ft. -r).

ganske (mntysk ganz, gang, Tillo. og Bio.). Nu sædv. kun Bio. undtagen i Forbindelsen: af g. Hjerter (bibelsk ogsaa: den g. Verden m. m.).

gantes (at). et Ganteri (Ft. -er).

Garant (en, Ft. -er). at garantere. en Garanti (Ft. -er; Ss. G-seddel).

Garde (en; fr. garde, af garder [segardere]; etymologisk samme O. som Varde [s. d.]). Ss. Gardeofficer o. s. v. en Garder (Ft. -e). en Gardist (Ft. -er). at gardere (af fr. garder, som er af tysk Oprindelse [oldsachsisk wardôn, oldhtysk wartên; jf. varte op]). en Garderobe (Ft. -r; fr. garde-robe).

Gardin (et, Ft. -er; tysk Gardine, af mlat. cortina). Ss. Gardinholder, -prædiken o. s. v.

Garn (et, Ft. d. s.). Ss. Garnnøgle, -sæjning o. s. v.

garnere (at). en Garnering (Ft. -er), Garniture (Ft. -r).

Garnison (en, Ft. -er). Ss. G-spræst o. s. v. at garnisonere.

Gartner (en, Ft. -e). Ss. Gartnerbolig o. s. v. et Gartneri (Ft. -er).

garve (at). Ss. Garvestof, -syre m. m. en Garver (Ft. -e; Ss. G-bark, -lud, -svend o. s. v.). et Garveri (Ft. -er). en Garvning.

Gas (-sen, Ft. -ser [oftere: Gasarter]; et af Kemikeren van Helmont i Bryssel [† 1644] dannet O.). Ss. gasbesparende, -tæt, G-beholder (Gasometer), -fitter (en, Ft. -e; eng., af fit, at indrette, forsyne o. s. v.), -maaler o. s. v.

Gase eller **Gasse** (en, Ft. -r).

Gast (en, Ft. -er; nu sædv. kun i Ss., navnlig i Søspr. [om de Folk, som ere ansatte til et bestemt

Arbejde eller paa en bestemt Del af Skibet]: Sviregast; Agter-, Baks-, Topgaster o. s. v.; tysk og holl. Gast [samme O. som d. Gæst]).

gastrisk (-e). g. Feber.

Gat (-tet, Ft. -ter; ntysk og holl. gat, Hul, Aabning; Bagdel). Ss. Gatfinne, -kirtel o. s. v. [-gat-tet (-ede); f. Eks. rund-, spids-gattet (om Skibes Agterstævn)].

Gav- (ntysk gau, hurtig, rask, behændig): G-tyv (-estreg o. s. v.), -striik (Ft. -ker).

Gave (en, Ft. -r). et Gavebrev; gavmild.

Gavial (en, Ft. -er).

Gavl (en, Ft. -e). Ss. Gavlmur, -vindue o. s. v.

Gavn (et). til Gavns. Ss. gavnrig, G-tømmer o. s. v. gavnlig (r.). at gavne. en Gavnelyst.

Gaza (geogr. N.). Gaze ([en]; opr. Tøj fra Gaza).

Gazelle (en, Ft. -r).

ge- (ubetonet Forstavelse i nogle af Tysk lånte O.: et Gebet (Ft. -er), -bis (Ft. -ser). gebrokket (-t, gebrokket), -brækkelig (r.). et Gebyr (Ft. -er). at gebarde sig, Gebærder (Ft.). gedigen (-ent, -ne). en Gefrejder (Ft. -e; tysk: ein Gefreiter o: fritagen for at staa paa Vagt). (en) Gehalt. Gehejmearkiv, -arkivar, -bog, -raad (en, Ft. -er). et Gehæng (Ft. d. s.), -hør, -led (-et, Ft. -er), -lænder (Ft. -e), -mak (Ft. -ker; mntysk gemak, eg. Mag, Bekvemmelighed). en Gemal (Ft. -er). gemen (r.). en Gemyse (Ft. -r). et Gemyt (Ft. -ter), gemytlig (r.). at geraade. en Gesandt (Ft. -er), -sims (Ft. -er). geskæftig (r.). et Gestel (Ft. -ler). gesvindt (-e). (en) Gevalt, gevaltig (r.). et Gevandt (Ft. -er). en Gevinst (Ft. -er). et Gevir (Ft. -er; opr. en Fler-talsform). en Gevækst (Ft. -er). et Gevær (Ft. -er; Ss. G-fabrik o. s. v.).

Ged (en, Ft. -er; oldn. geit). Ss. Gedeblad, -buk, -haar, -hams (en, Ft. -e; tidligere: en Hvams, Gedehvams, vel besl. m. vimse [tidligere hvimse]), -rams (Planten.) o. s. v.

Gedde (en, Ft. -r; oldn. gedda).

Ss. Geddefangst o. s. v.

Gefion (mytol. N.).

Gehenna (Dal ved Jerusalem, hvor der forud ofredes Børn til Molok; derefter: Helvede; jf. Gene).

gejl (r.).

Gejrfugl (en).

Gejser (geogr. N.).

gejstlig (r.).

Gekko (-en, Ft. -er).

Gelatin (-en). gelatinøs (r.).

Gelé (b. F. Geleen, Ft. -eer).

Gemme (en, Ft. -r; lat. gemma).

Gemme (et, Ft. -r). at gemme

(gente). Ss. Gemmefrugt, -sted.

Gemse (en, Ft. -r). Ss. Gemsejæger o. s. v.

gen- (gld. gèn, igèn [oldn. gegn,

i gegn; jf. tysk gegen] o: imod

[Forho. og Bio.], som Bio. ogsaa

tilbage. Uden for Ss. bruges nu

kun Forbindelsen igen og kun

som Bio.). Eksempelvis anføres:

gensidig, -stridig; at g-

drive, -finde, -kalde, -op-

rette, -tage; G-bo, -døber,

-færd (et, Ft. d. s.), -gæld,

-kærlighed, -lyd, -mæle,

-stand (en, Ft. -e), -tjeneste,

-vordighed (en, Ft. -er) o. s. v.

(Genvej hører nærmest til det i

Dialekter forekommende Tillo-

gen, oldn. gegn o: som fører

lige mod Maalet, lige, bekvem). —

at genne (-ede og -te; at jage,

drive (Kreaturer), eg. ved at gaa

imod Genstanden og derved for-

andre Retningen af dens Bevæ-

gelse).

Gendarm (en, Ft. -er). et Gen-

darmeri.

Gene (en, Ft. -r; fr. gène, Sam-

mentr. afgéhénne o: Gehenna,

Helvede). at genere. genert

(G-hed).

Genealog (en, Ft. -er). en Ge-

nealogi (Ft. -er). genealo-

gisk (-e).

general (r., af lat. generalis,

almindelig; mest i Ss. [= almin-

delig, Hoved-, Over-]; uden for

Ss. bruges sædv. Formen **generel**

[-t, -le]). den generale Distance,

Kurs (Søspr.). Ss. Generalad-

jutant, -bas, -feltmarskal,

-fiskal, -forsamling, -march,

-nævner, -prøve, -stab o. s. v.

— en General (Ft. -er; fr. gé-

néral; Ss. G-s-uniform o. s. v.).

— at generalisere. en Ge-
neralisering, Generalisa-
tion. en Generalissimus. et
Generalitet (Ft. -er).

Generation (en, Ft. -er). Genera-
tionsskifte, -veksel.

generøs (r.). en Generositet.

genetisk (r.). en g. Definition.

Genetiv (en, Ft. -er). Ss. Gene-
tivendelse o. s. v. genetisk
(-e).

Genever (-en; fr. genièvre, tid-
ligere genèvre, eg Enebær, af
lat. juniperus).

[**Genitiv**, se Genetiv].

Genius (en, Ft. -ier). en Genius-
dyrkelse. — et **Geni** (Ft. -er;
fr. génie af lat. genius). en
Genistreg. genial (r.). en
Genialitet.

gennem (Forho., = igennem;
oldn. gegnum, i gegnum; jf.
gen-). Af Ss. anføres eksemp-
elvis: at gennemføre, -bryde,
-føre, -gaa, -læse, -se, -skære,
-trænge, -tænke; g-bagt,
-blødt, -dannet, -frossen,
-gribende, -hullet, -sigtig,
-vaad; G-brud, -gang, -kør-
sel, -liggen el. -ligning (en),
-march, -rejse, -snit (-spris
o. s. v.; g-snitlig [r.]), -syn,
-træk o. s. v.

Genre (en, Ft. -r; fr., af lat. genus,
Ejef. generis, Art, Slags). Gen-
remaler, -maleri.

gentil (r; fr., af lat. gentilis). —
en Gentleman (Ft. -men; eng.
[eng. gentle af lat. gentilis]).

Genus (et, Ft. Genera; jf. Genre).

Geo- (af græsk gea, sammentr. gê,
Jord[en]): G-dæsi (-en), g-dæt-
tisk (-e). G-gnosi (-en), -gnost
(en, Ft. -er), g-gnostisk (-e).
G-graf (en, Ft. -er), g-grafisk
(-e). G-log (en, Ft. -er), -logi
(-en), g-logisk (-e). G-metri
(en, Ft. -er), g-metrisk (-e) o. fl.
Ss. Herhen ogsaa Georg (N.;
eg. Agerdyrker, Landmand).

Georgine (en, Ft. -r; opkaldt efter
Russeren Georg).

Gepard (en, Ft. -er).

Geranium (b. F. -ien, Ft. -ier).

Gerd eller **Gerde** (mytol. N.; ikke
„Gerda“).

gerere (at). at g. sig.

Germaner (Ft.). Germanien.
germansk (-e). at germani-
sere. en Germanisme (Ft. -r).

en Germanist (Ft. -er). ger-
manistisk (-e).
gerne (Bio.).
Gerning (en, Ft. -er). Ss. Ger-
ningssted o. s. v.
gerrig (r.).
Gerundium (b. Ft. -iet, Ft. -ier). et
Gerundiv (Ft. -er).
gestikulere (at). Gestikulation-
er (Ft.).
gi eller gie (at; gier, -ede, -et). at
g. Sejl op (ikke „give“). et Gi-
tov (ikke „Givtov“).
Gibbon (en, Ft. -er).
gid (Udرو., af: [Gud] gi'et eller
gi'ed o: give det).
gide (at; gad (Ft. -e), gidet el. gidt).
Gift (en, Ft. -er, i Betydn. Edder
ogsaa -e). Eg. det at give og:
det, der gives; saaledes endnu i
Ss. som Afgift, Medgift, Til-
gift o. s. v. samt Giftermaal
[Gifter- gl. Ejef. i Ental af Gift
i Betydn. Bortgiven (Bortgiften) af
en Kvinde]; uden for Ss. derimod
nu sædv. kun i den fra Tysk op-
tagne Betydn. Edder [jf. det nu
forældede Forgift, mntysk vor-
gift, mhtysk vergift, eg. Mid-
del til at forgive en]. Ss. Gift-
bland (-ske), -plante, -tand
o. s. v. giftig (r.).
gift (-e; eg. Tillf. af gifte [s. d.]).
gifte (at; -ede, -et, forðum: gifte,
gift, hvilken Tillf. (gift) er be-
varet som Tillo.; af give). Ss.
giftefærdig, G-tanker o. s. v.
Giftermaal, se u. Gift.
Gig (-gen, Ft. -ger).
Gigt (en). Ss. gigtsvæg, G-feber
o. s. v.
gild (r.). g. og gæv.
Gilde (et, Ft. -r). Ss. Gildebrøder,
-skraa, -stue o. s. v.
gilde (at). en Gilding (Ft. -er).
en Gildning (Handlingen at g.).
Gilleleje (geogr. N.).
Gilling (en, Ft. -er; Søspr.).
Gimle (mytol. N.).
Gimmerlam (et).
gimpe (at; tekn.).
Ginnungegab (mytol. N.).
Gips (-en). Ss. Gipsfigur, -urt
(Planten.) o. s. v. at gipse. en
Gipser (Ft. -e). en Gipsning.
Gir (en); at gire (Søspr.).
Giraf (-fen, Ft. -fer).
Girandole (en, Ft. -r).
Gisning (en, Ft. -er; af det nu kun
i Søspr. brugelige gisse [ogsaa

gisne], eg. gætte, formode; at
gisse (gisne) Afstanden o: ved Øje-
maal slutte sig til den).
Gisp (et, Ft. d. s.). at gispe.
Gissel (et, Ft. Gisler; oldn. gísl).
at give Gisler.
Gitter (et, Ft. Gittere eller Gitre).
Ss. Gitterdør, -værk o. s. v.
Gitter (en, Ft. -e; Søspr. [Hulskovl
til Overskylling]; holl. gieter,
af gieten, at gyde, overgyde).
at gitre.
give (at; gav [Ft. -e], given, -et,
-ne). [en -givelse (Ft. -r);
f. Eks. Angivelse, Omgivelse].
at få noget til Givende. en
Giver (Ft. -e). en Givning.
Gjald (et, Ft. d. s.; digt.). at gjalde
(gjaldt og gjaldede, -et).
Gjord (en, Ft. -e). at gjorde.
Glacéhandsker (jf. glaserer).
Glacis (et, Ft. -er).
glad (-e; oldn. glað-r, skinnende,
klar, lys; glæd [jf. Tale. at være
i straalende eller glimrende Hu-
mør]; eg. samme O. som glat
[s. d.], hvis Betydn. er Ordets
Grundbetydn.). gladelig (Bio.).
Gladiator (en, Ft. -er). en Gla-
diatorkamp.
Glam (et, Ft. d. s., b. F. Glammert,
-ene). Hundenes G. et Glam-
hul. at glamme.
Glans (en). Ss. Glanslæder,
-papir o. s. v.
Glar (-ret). Nu kun digt. undtagen
i Ss. Glarmester (-diamant,
-kit) og G-øjne (i Almenspr.
nu kun spøgende = Brillen); ellers
fortrængt af den tyske Form Glas.
Glas (et, Ft. d. s.; b. F. Glasset,
-ene; jf. Glar). Ss. glasgrön,
G-hytte, -legeme, -sliber,
-øje o. s. v.
glasere (at; tysk glasieren, af
fr. glacier [af glace, Is], at lade
fryse eller storkne; at kandisere;
at gøre glinsende; jf. Glacé-
handsker). en Glasering. en
Glaser.
glat (-te; tysk glatt; jf. glad). g.
væk. Ss. glathaaret, -haget,
-løbet -raget, -sleben; G-
bælg (Planten.), -is (føre paa G.;
tysk Glatteis, Isslag paa Gade
el. Vej). -hövl, at g-höyle
o. s. v. at glatte. en Glatning.
Glaubersalt (benævnt efter Opda-
geren, Joh. Glauber).

Glavind (et, Ft. d. s.; digt.; rigtigere [som i Svensk] Glaven).
Gled: komme, faa paa G.
Glejpner (mytol. N.).
glemme (at; glemte). at gaa i eller ad Glemme. at skrive i Glemmebogen. Glemsel (-en). glemsom (-t, -me).
Glente (en, Ft. -r).
Gletscher (en, Ft. -e).
Glib (en, Ft. -e). at glibe (Aal).
glide (at; gled [Ft. -e], gleden, -et, -ne). Ss. Glidebane o. s. v. en Glider (Ft. -e).
Glimmer (-en). Ss. Glimmerguld, -skifero o. s. v. atglimre. en Glimrelyst, -syge.
Glimt (et, Ft. d. s.). at glimte.
glinse (at).
Glip: at gaa G. af; at slaa G. at glippe.
glitre (at).
glitte (at; tysk glätten [afglatt]; jf. glatte). en Glitning.
glo (at; -r, -ede, -et; oldn. glóa, at gløde, være gloende; at skinne, glimre). gloende ¹med Stød-tone = som glør, ²uden Stød-tone = i glødende eller brændende hed Tilstand. glohed (gloende hed).
Globus (en, Ft. -er).
gloende, se u. glo.
Glorie (en). glørværdig.
Glose og Glosse (en, Ft. -r; græsk-lat. glossa). at optegne Gloser; at giye en Gloser. Glosser i et Haandskrift. en Glosebog, et G-forraad; en Glossesamling. et Glossar (Ft. -er; ogsaa Glossarium, -iet, -ier). at glossere.
glubende. glubsk (-e).
Glug (en, Ft. -ger).
Glut (-ten, Ft. -ter).
Gluten (-et). Glutenbrød. glutinøs (r).
Glycerin (-en). Ss. Glycerinsæbe o. s. v.
Glyptotek (et, Ft. -er).
glæde (at). En Glæde (Ft. -r). Ss. glædebringende, -druken, -løs, -straalende o. s. v.; Glædesbudskab, -rus, -skrig, -taarer o. s. v. glædelig (r).
Glød (en, Ft. -er). en Glødhede. atgløde. en Glødelampe. en Glødning.
gnaske (at). et Gnaskeri.

Gnav¹ (et; et Spil). Gnavbrik, -pose, -spil.
Gnav² (et; gnaven Person). at gnav¹ (mntysk gnauwen). gnaven (-ent, -ne).
gnave² (at; g. med Tænderne o. s. v.; oldn. gnaga). en Gnaver (Ft. -e; G-pindsvin o. s. v.).
Gnejs (-en).
Gnidder (-et; opr. Ft. [af Gnid]). gnidret (-ede; besat med Gnidder).
gnide (at; gned [Ft. -e], gneden, -et, -ne; i dagl. T. siges oftest at gnie [jf. gnie nedefor]). en Gnidning (Ft. -er; Ss. G-selektricitet o. s. v.). Gnidse (Graad og Tænder G.).
gnidre (at; besl. m. Gnidder). en gnidret Skrift.
gnie (at; gnier, -ede, -et; dog bruges sædv. kun Nutid; eg. samme O. som gnide). at g. paa Skiltingen. en Gniepind. en Gnier (Ft. -e). et Gnieri. gnisk (-e).
Gnist (en, Ft. -er). en Gnistfanger. at gnistre.
Gnostiker (en, Ft. -e). gnostisk (-e). Gnosticisme (-n).
Gnu (-en, Ft. -er).
Gny (-et). at gny (-r, -ede, -et).
gnægge (at).
Gobelinstapet (et; først fabrikeret af Brødrene Gobelin).
god (r; hr. og hst. Gr. erstattes ved bedre, bedst; dog bruges godest i Udraabet: du godeste Gud!). g. Aften, g. Dag o. s. v. (et venligt g. Aften! eller: et v. Godaften o. desl.). at have (holde o. s. v.) til gode. haade gode og onde. at ønske en alt godt; at gøre meget godt; at gøre det gode for det godes egen Skyld. — Ss. ¹goddædig (r), -gørende (en G-gørehed), -lidende (en G.-lidenhed), -modig, -troende (en G-troenhed) o. s. v.; at g-kende; G-aften (et, se ovenfor), -tykke. ²at godtgøre; G-befindende, -folk, købs- (f. Eks. G-udgave, -visdom). — et Gode (Ft. -r; f. Eks. et stort G.; det højeste G., det højeste af alle Goder). Gods (-et; Ft. [i individuel Betydning] -er; Ss. G-transport, -ejer o. s. v.). at gotte (en, sig).
gold (r). en Goldamme.
Golf (en, Ft. -er).

Gondol (en, Ft. -er). Ss. Gondol-fører o. s. v.

Gongong (en, Ft. -er).

Gople (en, Ft. -r). Ss. Gople-koloni, -æg o. s. v.

Gorilla (-en, Ft. -er).

Goter (-ne). gotisk (-e). Gotik (-ken).

Gotfred (N.).

gotte (at; se u. god).

Gourmand (en, Ft. -er).

goutere (at).

graa (-t, graa). graat i graat. Ss. graablaa, -haaret, -hvid, -hærdet (jf. norsk graahærd og oldn. hærð-r [af hár, Haar] o: med Haar af en vis, angiven Beskaffenhed); G-gaas, -pære, -skimmel, -skæg (en), -spurv, -vejr o. s. v. graalig (r). at graane.

Graad (en). graadblandet, -kvalt.

graadig (r).

graciøs (r.; fr. gracieux).

Grad (en, Ft. -er). Ss. Gradbue, -bøjning, -maaling o. s. v.; Gradsforsk. en Gradation (Ft. -er). at grade. en Gradenstok. at gradere. et Graderæværk. en Gradering. en Gradning. graduert (-ede). grafisk (-e).

Grafit (-ten). Ss. Grafitpapir o. s. v.

Gral: den hellige G.

gram (-t, -me). g. i Hu.

Gram (-met, Ft. d. s. og -mer; fr. gramme, af græsk gramma, Bogstav, Skrift; en vis Vægt).

Grammatik (-ken, Ft. -ker; af gramma, se Gram). en Grammatiker (Ft. -e). grammatisk (-e).

Grams (et). at kaste i G. at gramse.

Gran¹ (en, Ft. -er eller -ner; oldn. grøn, Ejef. granar). Ss. Gran-kogle, -træ o. s. v.

Gran² (et, Ft. d. s.; en meget lille Del, Atom; tidligere Grand, jf. isl. norsk og sv. grand). ikke et G.; det mindste G.

Gran³ (et, Ft. d. s.; en vis Vægt; mlat. granum, af lat. granum, Korn, Kerne; etymologisk samme O. som Korn).

Granat (en, Ft. -er). Ss. Granat-æble, -kanon o. s. v.

Grande (en, Ft. -r; = Nabo). et Grandestævne.

Grandissimo (-en, Ft. -er).

grangivelig[t] (Bio.; jf. grant).

Granit (-ten). Ss. Granitblok o. s. v. Granité (-teet; Tjösört).

granske (at; af gran[t]). en Gransker (Ft. -e; Ss. G-aand o. s. v.). en Granskning (Ft. -er).

grant (Bio., eg. Intetkøn af det forældede Tillo. gran, grand, oldn. grann-r).

grassat (Bio.). at gaa, løbe g.

grassere (at).

Grat (en, Ft. -er; tekn.; tysk Grat, en skarp Kant; jf. Rygrad). Ss. Gratbue, -høvl m. m.

Gratie (en, Ft. [som mytol. N.] -r; lat. gratia, Gunst; Gratie). [gratiøs, se graciøs]. — et Gratiæ (Ft. -r). gratis (Bio., ogsaa Tillo.). en Gratist (Ft. -er). **gratulere** (at). en Gratulant (Ft. -er). en Gratulation (Ft. -er; Ss. G-s-kort o. s. v.).

Grav (en, Ft. -e). gravlignende, -lægge (at); G-fred, -høj, -kors, -sted o. s. v. at grave (jf. gravere). Ss. Gravefod, -hveps, -maskine; Gravand, -stik(ke) o. fl. en Graver (Ft. -e). (en) Gravning.

Gravensten (en, Ft. -er; eg. en Gravenstener [el. Graastener] o: Æble fra Gravensten [Graasten]).

grave (at; af fr. graver, der antages at stamme fra holl. graven, at grave). en Graving (Ft. -er). en Gravør (Ft. -er).

graverende (af lat. gravare, betynde, besvære [afgravis, tung]). g. Omstændigheder.

Gravis (en, Ft. -er; eg. Accentus gravis; lat. gravis, tung, vægtig).

gravitere (at). en Gravitation.

Gravitet (en). gravitetisk (-e).

Greb (en, Ft. -e; ligesom det følg.

O. af gribe).

Greb (et, Ft. d. s.).

Grejsdalen (geogr. N.).

grel (-t, -le).

Gren (en, Ft. -e). Ss. grenløs, G-mos o. s. v.; Grenebrænde. grenet (-ede).

Grenader (en, Ft. -er; fr. grenade, eg. Soldat, som kaster Haandgranater [fr. grenade, Granat]).

Grete (N., af Margrete).

Greve (en, Ft. -r). Grev N. Ss. Grevestand, -sön o. s. v. grevelig (r.). et Grevskab.

Grever (Ft.).

Grib (-ben, Ft. -be).

Gribbenille (en, Ft. -r; dagl. T.).

gribe (at; greb [Ft. -e], greben, -et, -ne). Ss. Gribehale, -redskab o. s. v. [en -gribelse; f. Eks. Paagribelse]. en Gribning.

gridsk (-e).

Griffel (en, Ft. Griffler). Ss. Griffelholder, -skifer o. s. v.

Grille (en, Ft. -r). Grille(n) fænger, -fænger (et). at grillisere.

grillere (at). grilleret Kød.

grim (-t, -me). en Grimrian (Ft. -ner; dagl. T.).

Grimasse (en, Ft. -r).

Grime (en, Ft. -r). et Grimeskaft.

Grin (et). at grine (-ede og -te). en Grinebider.

Grind (en, Ft. -er) = Grindehval.

Grippe el. (med fastvokset Kendeo.) Lagrippe (-n; fr. la grippe).

Gris (en, Ft. -e). Ss. Grisefødder, -so o. s. v. at grise til; griset. et Griseri.

Grisette (en, Ft. -r).

gro (at; -r, -ede, -et). en Groning.

Grobian (en, Ft. -ner).

Grog (-gen).

gros (fr. gros, tyk, stor): en g. (s. d.). en Hørs Gros. et Gros (Ft. d. s; b. F. -set, -sene; = 12 Dussin; fr. grosse). en Grosserer (Ft. -e), Grossist (Ft. -er).

Grotte (en, Ft. -r; ital. grotta, af mlat. grupta, græsk-lat. crypta; jf. Kryptkirke).

grov (groft, grove). Ss. grovkornet, -malet, -skaaren; G-fil, -smed o. s. v. grovelig (Bio.).

Gru (en). gruopvækkende, -fuld. at grue (gruer, -ede, -et). gruelig (r.). grusom (-t, -me).

grubbe (at). at g. Korn. Ss. Grubbegryn, -kværn o. s. v. en Grubning.

Grube (en, F. -r). Ss. Grubearbejder, -drift, -vand o. s. v.

gruble (at). en Grubler (Ft. -e). et Grubleri (Ft. -er). at grublisere (dagl. T.).

grum (-t, -me). grumme (Bio., dagl. T.).

Grums (-et). grumset (-ede).

Grund (en, Ft. -e; i Oldn. flere O.). at lægge noget til G.; paa G. af; at løbe paa G.; at gaa til Grunde; i Grunden (har han Ret o. s. v.). — Ss. at grundlægge, -støde; g-falsk, -forskellig, -løs; G-betydning, -ejendom, -flade, -lov (-sbrud o. s. v.; g-givende), -vand o. s. v. — grund (r.). grundt Vand. at grunde (i Betydn. spekulere maaske opr. eteget O.). at grunder (tekn.). grundig (r.). en Grundling (Ft. -er; Fisker.).

Grunker (Ft.; dagl. T.).

Gruppe (en, Ft. -r). at gruppere. en Gruppering (Ft. -er).

Grus (-et). Ss. Grusbakke, -dyng o. s. v. at gruse. gruset (-ede). en Grusning.

grusom, se u. Gru.

grutte (at). at g. Korn. en Grutning.

Gry (-et). at gry (-r, -ede, -et).

Gryde (en, Ft. -r). Ss. Grydelaag o. s. v.

Gryn (et, Ft. d. s.). Ss. Gryn suppe o. s. v. grynet (-ede).

grynte (at). en Grynteokse.

Græcisme (en, Ft. -r).

græde (at; græd, grædt). Ss. grædefærdig, G-kvinde o. s. v.

græmme (at). en Græmmelse (Ft. -r).

Grænse (en, Ft. -r; tysk Grenze, af slavisk Oprindelse [polsk granica, böhmisk hranice]. Ss. grænseløs, G-by, -regulering o. s. v. at grænse.

Græs (-set, Ft. -ser). at gaa paa G. Ss. græsfattig, -groet, -grön, -ædende; G-art, -bænk, -hoppe (en, Ft. -r), -kar o. s. v. at græsse. en Græsning.

græsk (-e). at lære Græsk. græsk-latinsk.

græsselig (r.).

Grævling (en, Ft. -er). Ss. Grævlingehund, -skind o. s. v.

Grød (en). Ss. Grødfad, -is o. s. v. grødet (-ede).

Grøde (en). Ss. grødefuld, G-vej o. s. v.

Grøft (en, Ft. -er). Ss. Grøftegraver, -kant o. s. v. at grøfte. en Grøftning.

grön (-t, -ne). at tage ud i det grønne. (et) Grönt (Ss. G-handel, -handler(ske), -kone,

- torv). — Ss. gröngul, -klædt, -saltet, -stribet; G-alge, -foder, -jord, -kaal, -sager, -sand, -svær, -ærter o. fl.
- Grönskolling** (en, Ft. -er; Oprindelsen uvis; i Coldings Ordbøger 1622 og 1626 Grönskalling).
- Guajaktræ.**
- Guano** (-en). Ss. Guanolag, -ø o. s. v.
- Guardein** (en, Ft. -er; Møntg.).
- Gubbe** (en, Ft. -r).
- Gud** (en, Ft. -er). G. Fader, G. Søn, G. den Helligaand; i Navnet G. Faders o. s. v. G. bevares (se bevare); G. ske Lov. Guds Fred! Guds Død! Guds Bord, Hus, Ord; de ti Guds Bud. en Guds Engel, Mand, Lykke; et Guds Barn, Under, Vejr o. s. v. — Ss. ¹gudfrygtig, -hengiven; G-barn, -moder, -søn o. s. v. ²Gude-drik, -lære, -verden o. s. v. ³gudsbespottelig, -forgaaen (-ent, [e]ne), -forladt, -jammerlig; G-begreb, -bevidsthed, -dom, -dyrkelse, -foragter, -frygt, -haands-Plaster, -tjeneste (g-tjenstlig) o. s. v. en Guddom (-s-fylde o. s. v.). guddommelig (r.). gudelig (r.).
- Guerrilla** (spansk, = lille Krig): G-korps, -krig.
- Guide** (en, Ft. -r). et Guidekorps.
- Guillotine** (en, Ft. -r; benævnt efter Lægen Guillotin). at guillotiner.
- Guirlande** (en, Ft. -r).
- Guitar** (en, Ft. -er; spansk guitarrá, fr. guitare, af græsk kithára; jf. Citer). Ss. Guitarspil o. s. v.
- gul** (r.). Ss. gulbrun, -grön, G-sot, -spurv o. s. v.; Gulerod (dannet af Ft. Gulerødder = gule Rødder). gullig (r.). at gulne (s).
- Guld** (-et). Ss. guldbroderet, -førende, -gul; G-aare, -basse, -blik, -brand (Ringfingeren; Barnespr.), -bryllup, -fasan, -fisk, -regn, -sand o. s. v.
- Gulland** (geogr. N.; af (glsv.) Gutland = Gotland).
- gulpe** eller **gylpe** (at).
- Gulv** (et, Ft. -e). Ss. Gulvsand, -tæppe o. s. v.
- gumle** (at). en Gumler (Ft. -e).
- Gumme** (en, Ft. -r). en Gumme (med)lyd.
- Gummi** (-en eller -et, Ft. -er). Ss. Gummilastikum (-et), -galloche, -gut (-en, -plaster o. s. v. at gummere).
- Gump** (en, Ft. -e). Ss. Gumpengænger (Pygopod), -høne, -stykke.
- Gunst** (en). en Gunstbevisning. gunstig (r.).
- gurgle** (at). Gurglevand.
- Gurkemeje** (en).
- gusten** (-ent, -ne).
- Gut** (-ten, Ft. -ter). en rask G.
- Guttaperka** (-en). en Guttaperkamand.
- guttural** (r.). en Guttural (Ft. -er).
- Guvernante** (en, Ft. -r).
- Guvernør** (en, Ft. -er).
- gyde** (at; gød [Ft. -e], gydt). en Gydefisk, -tid. [en-gyldelse (Ft. -r); f. Eks. Udgyldelse]. en Gydnings.
- Gyde** (en, Ft. -r; besl. m. gyde; eg. Kanal, Passage, hvorigennem Vandet har Afløb? Jf. sv. [dialektisk] gjuta, en Rende).
- gylden** (-ent, -ne). Ss. Gyldenlak, -ris (Planten.), -stykke, -tal. en Gylden (Ft. d. s.).
- gyldig** (r.).
- Gylfe** eller (bedre) **Gylve** (N.). Gylfa (-va)gning.
- gylpe** (at) = gulpe.
- Gymnasium** (-iet, Ft. -ier). en Gymnasiast (Ft. -er).
- Gymnastik** (-ken). Ss. G-lærer o. s. v. en Gymnastiker (Ft. -e). gymnastisk (-e). at gymnastisere.
- Gynge** (en, Ft. -r). at gynge. Ss. Gyngehest, -stol o. s. v.
- Gynækolog** (en, Ft. -er). Gynækologi (-en). gynækologisk (-e).
- Gys** (et). at gyse (gøs og gyste, gyst). gysel (r.). en Gysning (Ft. -er).
- Gytjebad** (et; sv. gytja o. Dynd, Mudder).
- Gyvel** (en). Ss. Gyvelblomst, -kvæler (Planten.) o. s. v.
- Gæk** (-ken, Ft. -ke). at gække. et Gækkeri (Ft. -er).
- Gæld** (en; opr. Betaling, se gælde). Ss. gældbunden, -fri; Gældsbevis, -fængsel o. s. v.
- gælde** (at; gjaldt [i Ss., undertiden ogsaa udenfor Ss., gældte],

gældt; opr. betale, erstatte, jf. Ss. gen- og undgælde).
Gælle (en, Ft. -r). Ss. gælleaan-
 dende, G-blad, -laag o. s. v.
 [-gællet (-ede); f. Eks. fast-
 gællede (Fisk)]. at gælle (Fisk).
Gænge (en, Ft. -r).
 [-gænger (en, Ft. -e; tysk; jf. Gan-
 ger); f. Eks. Fodgænger, Løs-
 gænger hvoraf Løsgænger(i)].
gængs (-e). et meget g. Udtryk.
Gær (-en; tidligere Gierd; jf. oldn.
 gerð [af gera, göra] ¹Udfø-
 relse, Frembringelse, Arbejde m.m.
²Gæring). at være i Gære. Ss.
 Gærcele, -pulver o. s. v. at
 gære(s) [tidligere og endnu dia-
 lektisk at göres: Øllet göres o:
 eg. gör sig, bliver (ved Gærings-
 processen) til Øl. göres blev til
 gæres ved lydlig Tilnærmelse til
 Gær og maaske ogsaa til det
 tyske gähren]. en Gæring (Ss.
 G-s-middel o. s. v.).
Gærde (et, Ft. -r). Ss. G-ris,
 -smutte (en, Ft. -r), -stage
 o. s. v. at gærde. (et) Gærdsel.
Gære (en, Ft. -r; Bort af Snavs for-
 neden paa en Kjole o. s. v.).
Gæsling (en, Ft. -er).

Gæst (en, Ft. -er; jf. Gast). at
 hyde, være til G. Ss. gæstfri,
 G-giver (-gaard, et G-giveri,
 Ft. -er); Gæstebud, -rolle,
 -stue o. s. v. at gæste. at gæste-
 rere (dagl. T.). et Gæsteri.
gætte (at). et Gætteværk. et
 Gætteri. en Gætning (Ft. -er).
gæv (r.).
gø (at; -r, -ede, -et). en Gøen.
gøde (at; eg. göre god). en Gød-
 ning (-s-kraft o. s. v.).
Gøg (en, Ft. -e). Ss. Gøgeurt,
 -æg o. s. v.
Gøgl (-et). at gøgle. Ss. Gøgle-
 billede, -spil o. s. v. en Gøg-
 ler (Ft. -e). et Gøgleri (Ft. -er).
 gøgler(i)sk (-e).
gøre (at; gör [Ft. -e], gjorde,
 gjort). [en -gørelse (Ft. -r);
 f. Eks. Afgørelse; Bekendt-
 görelse o. s. v.]. en Görer (Ft.
 -e; kun bibelsk uden for Ss.). [en
 -göring; f. Eks. Rengöring].
 görlig (r). saa vidt det er gör-
 ligt.
Gørtler (en, Ft. -e; tysk Gürtler,
 opr. Forfærdiger af Bælter (Gürtel),
 navnlig Vaabenbælter af Metal). Ss.
 Gørtlerlære, -svend o. s. v.
Gøs (en, Ft. -e; Søspr.).

H.

H, h (et, Ft. H'er, h'er). en H-Lyd.
ha, hah (Udro.). hastemt.
Haab (et). haabløs; haabefuld.
 at haabe.
Haan (en). Ss. haanfuld, H-
 latter m. m.; Haansord. (at
 lade) haant (om). at haane.
 haanlig (r.).
Haand (en, Ft. Hænder). alle
 Haande (= Slags; opr. beskri-
 vende Ejef. i Ft.). at gaa en til
 Haande. at komme en af, i
 Hænde (gl. Hensynsform i Ental).
 Ss. ¹haanddelt, -faaet (Pant),
 -fast, -gribelig (r), -skreven,
 -syet; at h-hæve (hvoraf: en
 H-hævelse, -hæver [Ft. -e]);
 H-arbejde, -bibliotek, -fæst-
 ning, -gemæng (et), -klæde,
 -langer (en, Ft. -e), værk (-s-
 svend, -lav o. s. v.), -værker
 (en, Ft. -e; Ss. H-forening o. s. v.)
 o. s. v. ²Haandelag, -vending
 (i en H.). ³Haandsbred (ogsaa

Haandb., se bred), -opræk-
 ning, -paalæggelse, -ræk-
 ning.

haandtere (at; mntysk hantèren,
 af fr. hanter, at besøge ofte,
 omgaas med). en Haandtering
 (Ft. -er). haandterlig (r.).

Haar (et, Ft. d. s.). Ss. haarfin,
 -klædt, -rig, -trukken; H-
 bund, -børste, -kær-kløver
 (en, Ft. -e), -kløveri (et), -rør
 (-s-kraft) o. s. v.; Haarsbred
 (se bred). at haare. haaret
 (-ede).

haard (r.; jf. hart). at sætte haardt
 mod haardt. Ss. haardbrændt,
 -frossen, -før, -mæket (-ede),
 -nakket (H-hed), -travende;
 H-bundsen, -knude, -tra-
 ver o. s. v. haardelig (Bio;
 gldags).

habil (r.). at habilitere.

Hachis (-en; Ret af hakket Kød).

Had (-et). hadefuld. at hade.
en Hader (Ft. -e). hadsk (-e).

Hades (mytol. og teol. O.).

Hage¹ (en, Ft. -r; Legemsdelen H.; oldn. haka). Ss. Hagerem, -skæg o. s. v. [-haget (-ede); f. Eks. dunhaget].

Hage² (en, Ft. -r; Krog; mntysk hake). Ss. Hagebolt, -børste, -bøsse o. s. v. at hage.

Hagel (et, Ft. d. s.; kollektivt -en; oldn. hagl). Hagelen har slaaet Kornet ned. Ss. hagelblandet, H-byge, -bøsse o. s. v. at hagle.

Hagel (en, Ft. -er; oldn. hokull, Overklædning, Kappe) = Messe-hagel.

Haj (en, Ft. -er; holl. haai; jf. Havkal). Ss. Hajskind, -tand o. s. v.

Hak (-ket, Ft. d. s. og [i Betydn. Skaar, Indsnit] -ker). at hakke (Ss. H-bræt, -mad o. s. v.). en Hakke (Ft. -r). (en) Hakkelse (-kiste o. s. v.). et Hakkeri. en Hakning.

Hal (-len, Ft. -ler). [Den tyske Form Halle (Ølhalle o. s. v.) maa helst undgaas].

Hald (geogr. N.). H. Sø.

Hale (en, Ft. -r). Ss. Haleben, -finne o. s. v. [-halel (-ede); f. Eks. langhalel].

hale (at; ntysk og holl. halen; jf. hōle). [en -haling; f. Eks. Køl-haling].

halleluja (Udro., = lovpriser Herren!). et Halleluja (Ft. -er).

hallo, hallöj (Udro.). et H.

Hallucination (en, Ft. -er).

Halm (-en; jf. Kalmus). Ss. Halm-baand, -straa o. s. v.

Hals (en, Ft. -e). Ss. at halshugge; h-brækkende, -løs (Gerning), -starrig (r.; tynd, af starr, stiv); H-baand, -brynde, -tørklæde o. s. v. at halse. [-halset (-ede); f. Eks. barhalset, stivhalset].

halt (-e). at halte. Haltefanden.

Halunk (en, Ft. -er).

halv (r.; som Bio. halvt og halv). to (hele) og en h.; Hanen stod paa h. at dele halvt; at gøre alting halvt; halvt Vin, halvt Vand; halvt for Spøg; være halvt med en. halv(t) om halv(t). at blive halv forskrækket; at tale halv højt. Klokken er halv fem, mangler ti

Minutter i halv. Ss. (kendelige paa, at halv mangler Stødtoner; jf. f. Eks. halvgal og halv forskrækket; en halvfuld Mand og: Manden var halvfuld; halvtolvte og: halv tolv; en Halvflaske og: en halv Flaske o. s. v. Enkelte Undtagelser anføres nedenfor). F. Eks. halvåben („med haabne Øjne“ o. desl.), -anden (-tredje, -fjerde o. s. v. i Ss. med Ordenstal), -befaren (-ent, -ne), -blods (jf. fuldblods), -dannet, -død, -femsindstyve [af -femt(e)sindst. ved Bortfald af t foran s] eller forkortet -fems (i H-femserne), -femsindstyvende, -fjerd-sindstyve (fork. -fjerds), -fjerd-sindstyvende, -gaaen, -gammel, -gjort, [-hundrede, urigtigt for: et halvt Hundrede (eller halvtredsindstyve); at være over de h. — rigtigere: de halvtreds], -hundredeaarig, -kogt, -kvæden (Vise), -moden, -sand, -tredsindstyve (fork. -treds), -tredsindstyvende, -vejs (Bio.) o. s. v.; at h-søve; H-aar (-s-eksamen), -abe, -anker, -ark, -broder, -cirkel, -del, -græs, -hundredeaarssdag (-en), -hundredekroneseddel, -tolv (en; et Spil. en født H.) o. s. v. at halvere. en Halvering.

Ham (-men, Ft. -me). et Ham-skifte.

Hammel (en, Ft. Hamler). Ss. Hammelreb, -stok o. s. v. — at hamle op med en.

Hammer (en, Ft. Hamre). Ss. Hammerhaj, -skæl, -slag o. s. v. at hamre. en Hamring.

Hamp (-en). Ss. Hampefrø, -lærred o. s. v.

Hamster (en, Ft. -e).

han (ham, hans; Stedo.). Hans Excellence, Hans kongelige Højhed, Hans Majestæt. Er det hans [den omtaltes]? Er det Hans [den tiltaltes]? en Han (-nen, Ft. -ner). Ss. Handyr, -køn (-s-ord o. s. v.), -plante o. s. v. [-hannet (-ede); f. Eks. femhannet, rørhannet].

Handel (en, Ft. -er og Handler). Ss. handelsberettiget, -rejsende (h. Tyskere, tyske h.); H-betjent, -gartner, -hus o. s. v. at handle. en handlende,

de handlende. Ss. handle-
dygtig, H-kraft, -maade
o. s. v. [en -handler (Ft. -e);
f. Eks. Boghandler, Manu-
fakturhandler], en Handling
(Ft. -er).

handelig (r.).

Handikap (-et).

Handsæl ([en, tidligere: et]; opr.
handsal, eg. det at give og
hvad der gives i ens Haand; af
gld. hand, Haand, og sæliæ
(sælge) i den forældede Betydn.
give). at give en H.

Handske (en, Ft. -r; af Haand, gld.
hand). Ss. Handskemager,
-(ud)vider (Ft. -e) o. s. v.

Hane (en, Ft. -r). Ss. Haneben
(gøre H. til), -bjælke, -kylling
o. s. v.

Hang (et).

Hanherred (geogr. N.).

Hank (en, Ft. -e). at have Haand
i Hanke med en. Ss. hankeløs,
H-kurv o. s. v.

Hanrej (en, Ft. -er; Oprindelsen
usikker).

Hanse- (tysk Hanse, opr. Skare,
Mængde, derefter Korporation,
Forening, navnlig det store nord-
tyske Handelsforbund): H-for-
bund (-et), -stad. en Hanseat
(Ft. -er). hanseatisk (-e).

Hap, se Hip.

Hare (en, Ft. -r). Ss. Harekil-
ling, -skaar o. s. v.

Harem (-et, Ft. -er). en Harems-
kvinde.

harke (at).

Harlekin (en, Ft. -er). Harlekins-
dragt, -løjer.

Harme (en; tidligere og endnu digt.
Harm; forældet i Betydn. Sorg,
Fortræd). Ss. harmfri, -fuld,
-løs. at harme, harmes.
harmelig (r.).

Harmoni (-en, Ft. -er). Ss. Har-
monilære o. s. v. at harmo-
nere. at harmonisere. har-
monisk (-e). en Harmonika
(Ft. -er). et Harmonium (-iet,
Ft. -ier).

Harnisk (et, Ft. -er). harnisk-
klædt.

Harpe (en, Ft. -r). Ss. Harpespil
o. s. v. at harpe (Grus).

Harpiks (en eller et, Ft. -er). Ss.
Harpikssæbe o. s. v.

Harpun (en, Ft. -er). at harpu-

nere. en Harpunerer (Ft. -e).
en Harpunering.

harsk (-e).

hardtad (Bio., gldags; hart- er den
ældre Intetkønsform af haard
[gld. harth(ær) — hart] eller
maaske tysk hart).

Harthugger (en).

Hartkorn (eg. haardt Korn; jf.
mntysk hartkorn o: Hvede, Rug
og Byg).

Harve (en, Ft. -r). at harve. en
Harvning.

Has (kort a): at faa H. paa.

Has (langt a) eller (sædv.) Hase¹
(en, Ft. Haser; H. paa Nodder).
at hase (Nodder).

Hasard (en). Hasardspil, -spil-
ler. hasarderet (-ede).

Hase² (en, Ft. -r; jf. oldn. hásin;
H. paa Benet). at hasebinde;
et H-led.

Haspe (en, Ft. -r). at haspe.

Hassel (en, Ft. Hasler). Ss. Has-
selbusk, -nød, -snøg o. s. v.

Hast (en). i H. Hastværk (-s-ar-
bejde). at haste. hastig (r.).

Hat (-ten, Ft. -te). Ss. Hattefilt,
-skygge o. s. v.

Haubits (en, Ft. -er).

Haud (et, Ft. -er; 2den Karakter;
af lat. h. illaudabilis, ikke uros-
værdig).

Hav (et, Ft. -e). Ss. Havblik (se
-blik²), -bund, -frue, -guse (-n)
o. s. v.; Havsnød.

Havanna (geogr. N.). en Havan-
nacigar. en Havanneser
(Ft. -e).

Havari (-et, Ft. -er). Ss. Havari-
sag o. s. v. havareret (-ede).
en Havarist (Ft. -er).

Have (en, Ft. -r). Ss. Havean-
læg, -brug (-s-kandidat o. s. v.),
-karse o. s. v.

have (at; har [Ft. have], havde,
haft). havebyg, en H-syge.
[en-haver (Ft. -e); f. Eks. Pant-
haver, Parthaver].

Havelok (-ken, Ft. -ker; et Slags
Kappe).

Havkal (en, Ft. -e; en Hajart, hvis
rette Navn vilde være Haaka(r))
[oldn. hákarl, sammens. af karl
og há-r, en Haj, gld. Haa (der
nu er fortrængt af det fremmede
Haj)]. Formen Havkal grunder
sig vel paa, at á i nyere Isl. ud-
tales som aw)].

Havn (en, Ft. -e). Ss. Havnefoged, -penge o. s. v. at havne.

Havre (-n). Ss. Havregryn, -straa o. s. v.

Hebræer (en, Ft. -e). hebraisk (-e). at lære H.

[hed] (en, Ft. -er; mntysk -heit; i Oldgermansk et selvstændigt O. med Betydn. Maade, Beskaffenhed, Tilstand, Stand m. m.); f. Eks. Blindhed, Beskaffenhed, Rettighed, Menneskehed o. s. v.].

hed (r.). at hede. en Hede¹ (oldn. hiti). Ss. Hedeblegn, -tøj o. s. v.

hedde (at; hed, hedt [sjældnere: heddet]).

Hede² (en, Ft. -r; oldn. heið-r, øde, især skovløs og udyrket, Landstrækning). Ss. Hedebrand, -lyng o. s. v. Jf. Hejle.

heden (o: hedensk, nu kun i Ss.; vel besl. m. Hede²): H-dom, -jord, -old, -skab (et). [Betydningen beror vel opr. paa Tilknytning til lat. paganus („hørende til Landet eller Landsbyen“ [pagus]), der i det 4de Aarh. fik Betydn. hedensk, Hedning, efter at Hedenskabets var bleven fortrængt fra Byerne og endnu kun holdt sig hist og her paa Landet]. hedensk (-e). en Hedning (Ft. -er, ogsaa -e). Ss. Hedningemission (-en), -sjæl o. fl.

heden (gl. Bio. = herfra). at fare, vandre h. (her fra Verden). hedenfaren, -gangen, H-gang.

heftig (r.).

Hefæstos eller **Hefæst** (mytol. N.).

Hegle (en, Ft. -r). en Hegletand. at hegle. et Hegleri. en Hegling.

Hegn (et, Ft. d. s.). en Hegnsmand. at hegne.

hej (Udro.). hejda!

Hejduk (-ken, Ft. -ker). at spille H. (forvansket Hejgut) med en.

Hejle (en, Ft. -r; sædv. men mindre rigtigt Hjeile; opr. Hed(e)lo, jf. norsk hei(d)lo, af heid, Hede, og lo, en Brokfugl).

Hejmdal (mytol. N.).

Hejre¹ (en, Ft. -r; Fuglen.; oldn. hegri). Ss. Hejrefjer o. s. v.

Hejre² ([en]; Planten.; Oprindelsen uvis). (en) Hejresvingel (Planten.).

hejse (at; -ede og -te; holl. hij-

schén [ij udt. ej]; jf. hisse). Ss. Hejseapparat o. s. v. en Hejsning.

Hekla (geogr. N.). Hekkenfelt (tidligere Heckelfeld, af mntysk Hekelvelde [„Djævelens Øpholdssted“], af isl. Hekluþjall, Bjærget Hekla). at gaa ad H. til (jf. mntysk „na Hekelvelde varen“).

Heks (en, Ft. -e). Ss. Heksedans, -proces o. s. v. at hekse. Hekseri (-et).

Heksameter (et, Ft. -tre; græsk-lat. hexameter).

Hektare (en, Ft. -r; Hekt. = Hekto- [s. d.]).

Hektik (-ken). en Hektiker (Ft. -e). hektisk (-e).

Hekto- (fr. hecto-, af græsk hekatón, hundrede): H-graf (en, Ft. -er; at h-grafere), -gram, -liter, -meter (en).

Hel (den nordiske Døds gudinde og hendes Rige, Underverdenen; jf. ihjel). Helhest (-en), -hjem (eller -hejm), -sot. Helvede (et; oldn. helviti, sammens. m. viti, Straf, altsaa eg. den Straf, de onde lide i Underverdenen, dernæst Straffestedet selv). en Helvedes Karl; at lide alle Helvedes Kvaler; at brænde i Helvedes Ild. Ss. (Formen for en Del vaklende): Helvedanges, -straf; Helved- eller Helvedesmaskine, -sten, Helvedesild (Sygdom) o. fl.

hel (r.; jf. hil og med Hensyn til Forbindelser og Ss. halv). to hele og en halv; Klokken slog hel; et helt, det hele. Mænden er helt forandret; jeg blev hel(t) forskrækket. Ss. helkronet, -randet, -skindet, -støbt, -ulden; H-aftensstykke, -node, -skygge, -stat o. s. v. et Hele, at hele (s).²

Helbred (en og et). Helbreds-hensyn, -tilstand. at helbrede. helbredelig (r.). en Helbredelse.

Held (et, Ft. [i Ss.] d. s.). heldbringende. heldig (r.).

Helgen (en, Ft. -er; mntysk (de) hilgen [Sammentrækn. af hiligen] o: (de) hellige; Helgen er altsaa opr. Ft. [som endnu i Allehelgensdag]). Ss. Helgenbillede, -dyrkelse o. s. v.

Helgolønder (en, Ft. -e).

Heliotrop (en, Ft. -er).
Hellebard (en, Ft. -er). en Hellebardist (Ft. -er).
Helleflynder (en).
heller, hellere (Bio.; hst. Gr. helst). ikke heller; heller ikke, ingen; hvad heller. heller(e) end gerne; jo för, jo heller(e); jeg vil hellere, helst vente til i Morgen.
hellig (r.). de hellige. Hellig Knud; Knud den Hellige. Ss. at helliggøre, -holde; H-aand (den H. H-en; naturligere: den hellig[e] Aand), -aften, -brøde, -dag, -trekongersdag. at hellige.
helme (at).
Helsen (en). H. og Sundhed.
Helt (en, Ft. -e). Ss. Heltedigt, -gerning, -mød (h-mødigt) o. s. v. heltelig (r.).
Helvede, se u. Hel.
hemme (at). Ss. Hemske, -yærk (i et Ur).
hemmelig (r.); mntysk hemelig, af heme, Hjem; jf. hjemlig).
hen (Bio.). at gaa h. ad Vejen (men henad som Bio.: jeg gik henad men kørte tilbage; ligefedes som Forho. i Betydn. henimod: henad Aften, h. de tredivte); at træde h. for Fronten; læg det h. i Skabet; at gaa h. imod en (men i overført Betydn. henimod: henimod Aften, h. Slutningen); h. over Marken; h. paa Sommeren; h. til Byen; h. under Træerne; h. ved Kakkelovnen (men henved i Betydn. henimod, omtrent: henved to Tusinde. h. Klokken 5). — Ss. henad (se ovenf.). et Hblik. at h-drage, -drømme, -falde, -fly, -føre, -gaa. h-given (Tillo., -ent, -ne). (i) Hhold (til), at h-holde (sig til), h-holdsvis (Bio.). h-imod (se ovenf.). h-rykt (-e). en Hseende (Ft. -r. i H. til), -sigt (Ft. -er; Ss. h-s-løs o. s. v.), -stand. et H-syn (en H-tagen, H-s-form; h-s-fuld o. s. v.). h-ved (se ovenf.). at h-vejre(s) o. s. v.
hende, hendes, se hun.
henne (Bio.). h. i Skabet, h. paa Bordet.
hente (at; af hem-te [jf. sv. hemta] o: bringe hjem [gld. hēm]).
her (Bio. Forbindelser og Ss. som ved der [s. d.]).

Heraldik (-ken). en Heraldiker (Ft. -e); heraldisk (af nylat. heraldicus, en Afledning af mlat. heraldus, glfr. heralt, en Herold. Denne skulde ved Turneringer og andre Fester undersøge Vaabenerne).
Herbarium (-iet, Ft. -ier). Ss. Herbarieeksemplar o. desl.
Herberge (et, Ft. -r; opr. Lejrsted for en Hær el. Trop). at herberge, herbergere.
Herd (en, Ft. -er; tekn. O., laant af Tysk). Ss. Herdformning, -ovn m. m.
Herkomst (en; ntyk.).
Herkules (N.). Herkules'es Støtter. herkulisk (-e).
herlig (r.). at herligggøre.
Hermafrodit (-ten, Ft. -ter). hermafroditisk (-e). en Hermafroditisme.
Hermelin (en, Ft. -er). et Hermelingskind, en H-s-kaabe.
Hermeneutik (-ken). hermeneutisk (-e).
Hermetik (-ken; efter Hermes Trismegistus, en mytisk ægyptisk Vismand, der blev anset for Alkemiens Fader). en Hermetiker (Ft. -e; en Alkemist). hermetisk (-e). h. lukket (eg. paa Hermetikernes kunstfulde Maade).
Herold (en, Ft. -er; jf. Heraldik).
Heros (en, Ft. Heroer). en Heroisme. heroisk (-e).
Herre (en, Ft. -r). H. Gud! Hr. N. Ss. herreløs; H-gaard, -mand, -selskab o. s. v. et Herskab (Ft. -er; ligesom herligogherske opr. Afledn. af det tyske Tillo. hehr [oldtysk hêr, ophøjet, fornem], hvoraf Herre eg. er hr. Gr.). Ss. Herskabskusk o. s. v. herskabelig (r.). at herske. herskesyg; H-syge. en Hersker (Ft. -e). Ss. Herskerbud o. s. v.
Herred (et, Ft. -er; gld. hæræth, oldn. herað, af her-r, Hær, Flok). Ss. Herredsfoged, -ting o. s. v.
Herrenhut (geogr. N.). en Herrenhuter (Ft. -e). herrenhutisk (-e).
herse (at). at h. i, med noget.
Hertug (en, Ft. -er; opr. Hærfører). hertugelig (r.).
Hést (en, Ft. -e; oldn. hest-r, vel opr. samme O. som Hingst

[s. d.]. til H. Ss. Hestfolk, -garde; Hestehønne, -fod, -forstand, -gilder (en, Ft. -e), -igle, -kraft, -rive, -sko (-søm o. s. v.); h-dum, -gal o. s. v.

Hetman (en, Ft. -er).

Hetære (en, Ft. -r).

Hi (-et, Ft. -er). at ligge i Hi.

Hiat eller **Hiatus** (en, Ft. -er). hiatisk (-e).

Hib (et, Ft. d. s.; b. F. Hibbet, -ene).

hid (Bio.). Ss. at h-føre, -kalde, -røre, -sætte m. m.; h-hørende; h-indtil (Bio.), -tidig (r.), -til (Bio.; h-værende), -tildags (Bio.).

hidse (at). hidsig (r.).

Hierark (en, Ft. -er). et Hierarki. hierarkisk (-e).

Hieroglyf (-fen, Ft. -fer). hieroglyfisk (-e).

hige (at).

Hikke (en). at hikke.

hil (Udro., opr. Tillægsordet hel i Betydn. uskadt, sund, befindende sig vel [jf. Helbred, Helsen, Held og hilse (s: eg. tilønske Lykke)]; nu kun bibelsk og digt.). h. være dig (opr. du)!

Hilde (en, Ft. -r). at hilde.

hillemand (Udro.; eg. hellige Mænd).

Hillerød (geogr. N.).

hilse (at; -ede og -te; tidligere helse, jf. hil). en Hilsen (Ft. -er).

Himmel (en, Ft. Himle; gld. himmen, senere himmel, oldn. himinn). at fare til Himmels. Ss. himmelblaa, -falden, -faren, -høj, -raabende, -vid (Forskel); H-egn, -fart (-sdag; Kristi H.), -globus, -hjørne, -seng o. s. v.; Himmerige, -rig (oldn. himinriki og himnariki). Himmeriges Rige. en Himmerigsmundfuld. athimle. himmelsk (-e).

hin (r.). hinanden. hinsides (Forho.). hinsidig (r.).

Hind (en, Ft. -e). Hindhær (-busk o. s. v.).

Hinde (en, Ft. -r). Ss. Hindefrugt, -knæ (en; Planten.) o. s. v. hindet (-ede).

Hinder (en). til H. for. at hindre. en Hindring (Ft. -er).

Hindu (-en, Ft. -er).

Hingst (en, Ft. -e; mntysk hin-

gest, hinxt; jf. Hest). Ss. Hingstføl, -skue o. s. v.

hinke (at).

Hip: H. som Hap. Ogsaa (og vist oprindeliger): Hips om Haps.

Hird (en). en Hirdmand.

Hirschfænger (en, Ft. -e).

Hirse (-n). Ss. Hirsekorn o. s. v.

hisse (at; en Sideform til hejse [s. d.]; ntysk hissen).

hisset (nu kun = i den anden Verden), **hist** (Bio.). baade her og hisset. hist og her. histhenne, oppe o. s. v.

Historie (en, Ft. -r). Historiegransker, -skriver o. s. v. en Historiker (Ft. -e). historisk (-e).

hitte (at). et Hittebarn, -gods.

hive¹ (at; hev [Ft. -e], heven, -et, -ne; at kaste eller hale [jf. norsk hiva, sv. (dial.) hiva, hyva]).

hive² (at; -ede; at aande med Besvær [jf. sv. (dial.) hiva], være trangbrystet; skrantet). at gaa og h.

Hjalte (et, Ft. -r; digt.).

hjappe eller sædv. **jappe** (at). (h)jappet (-ede).

Hjarbæk (geogr. N.).

Hjask (o. s. v.), skrives sædv. Jask (s. d.).

Højle, se Hejle.

Hjem (et, Ft. d. s.; b. F. Hjemmet, -ene). hjem (Bio.). Ss. (til bægge O.): hjemad (Bio.), -efter (Bio.); -faren, -kommen, -løs, -vendt; at h-bringe, -falde, -forlove, -føre, -sende, -søge; H-fart, -fødning, -gæld, -stavn, -ve o. s. v. hjemlig (r.; jf. hemmelig). hjemme (Bio.). Ss. hjemmefra (Bio.); -avlet, -bagt, -gjort, -hørende, -vant, -værende; at h-døbe; H-arbejde, -daab, -tysker o. s. v.

Hjemmel (en). Ss. hjemmelfast, H-sted; Hjemmelsmand, -pligt. at hjemle. en Hjemling.

Hjerne (en, Ft. -r). Ss. Hjernebetændelse, -skal, -spind o. s. v.

Hjerte (et, Ft. -r). at ligge en paa H., gaa en til H. Hjertens (mntysk hertens, Ejef. afherte, Hjerte): af H-s Grund, Lyst, efter H-s Ønske (men: „det var et af hans Hjertensønsker“; „med

sand Hjertensfryd" o. desl.); H-s (eller h-s) gerne. — Ss. ¹hjertefrisk, -gribende, -skærende; H-angest, -banken, -fejl, -spand (en; Plan-ten); mntysk hertespan, af spannen, at spænde) o. s. v. ²hjertensglad, -god (H-god-hed), -kær (men: H-kær = Kæreste); H-fryd, -glæde, -me-ning, -ven, -ønske (se oven-for) o. desl. hjertelig (r.). [-hjertet] (-ede); f. Eks. be-hjertet, haardhjertet]. en Hjeter (Ft. -e; opr. Ft.). Hjer-ter Konge, Ti o. s. v.

Hjerting (geogr. N.).

Hjord (en, Ft. -e).

Hjort (en, Ft. -e). Ss. Hjortekalv, -skind (-shandsker), -tak (-sdraaber o. s. v.) o. s. v.

Hjul (et, Ft. d. s.). Ss. hjulbenet, H-aksel, -spor o. s. v. [-hjulet (-ede); f. Eks. firhjulet].

Hjælm (en, Ft. -e). Ss. hjælm-dækt, H-busk, -gitter o. s. v. hjælmet (-ede).

Hjælm (geogr. N.).

Hjælme (-n; Planten).

Hjælp (en). at komme en til H. at hjælpe (hjælp, hjulpen, -et, -ne). Ss. (til Hjælp og hjælpe): hjælpeløs, H-hær, -kilde, -middel o. s. v. [-hjæl-pelig (r.); f. Eks. behjælpelig]. en Hjælper (Ft. -e). hjælp-som (-t, -me).

[Hjærpe, se Jærpe].

Hjørne (et, Ft. -r). Ss. Hjørne-stue, -tand o. s. v.

Hjerring (geogr. N.).

hm (Udro.).

Hob (en, Ft. -e). i H. til Hobe. en Hobsky, -sætning; i Ho-betal, -vis (se Vis). at hobe (op, sammeg).

Hobo (en, Ft. -er; fr. hautbois). en Hoboist (Ft. -er).

Hof (-fet, Ft. -fer; mntysk hof [Ejef. hoves], nyhtysk Hof; jf. Hov-). til Hove (mntysk to hove). Ss. Hofbager, -dame, -folk, -holdning, -marskal, -mester, -stat o. s. v.

Hoffmannsdraaber.

hoffærdig (r.); tysk hoffærtig, af Hoffart [opr. Hochfart], Hof-færdighed, ordret: "Höjfart").

Hofte (en, Ft. -r). Ss. Hofteben, -skaal o. s. v.

Hokuspokus (Ft.).

Holbæk (geogr. N.).

Hold (et, Ft. d. s.). at holde (holdt, holdt). Ss. Holdeplads, -punkt o. s. v. holdbar (r.). [en-hol-delse; f. Eks. Afholdelse, An-holdelse]. holden (-ent, -ne; opr. Tillf.). en Holder (Ft. -e; mest i Ss.). [-holdig (r.); f. Eks. jærnholdig, kvælstofholdig, righoldig]. en Holding (h-s-løs). holdt! (efter Tysk). at gøre Holdt.

hole (at; Gadespr.; htysk holen = ntysk halen [se hale]). der er ikke noget at h.

Holk (en, Ft. -e).

Holland (geogr. N.; af Holtland o: Skovland [se Holt]). hol-landsk (-e). at tale H. en Hol-lænder (Ft. -e). et Hollæn-deri (Ft. -er).

Holm (en, Ft. -e). Holmens Bro (Københ.). en Holmgang.

Holsten (geogr. N.; opr. Hensyns-form Ft. [med udeladt Forho.] af Indbyggernavnet, mntysk Holt-sate, Holtsete, sammentr. Hol-ste, eg. Skovbeboer, af holt [se nedenfor] og -sate, -sete = -sikker, Beboer [jf. Undersaat]). en Holstener (Ft. -e). hol-stensk (-e).

Holt (et, Ft. -er; mntysk holt, Skov, Træ; samme O. som det i nogle Stednavne forekommende nordiske Holt [oldn. holt, skov-bevokset Strækning]). Sædv. kun i Ss.: Holtskrue, -snæppe og som sidste Led i Ss.: Barkholt, Ibenholt, Krumholt o. s. v.

Homiletik (-ken). homiletisk (-e).

Homilie (en, Ft. -r). en Homilie-bog.

homonym (r.). et Homonym (Ft. -er). en Homonymi.

Homøopat (en, Ft. -er). Homøopati (-en). homøopatisk (-e).

honnet (-te).

Honning (-en). Ss. honningsød, H-bi o. s. v.

Honnør (en, Ft. -er). en Hon-nør-march.

Honorar (et, Ft. -er). at hono-rere.

Honoratiore (Ft.).

Hop (et, Ft. d. s.; b. F. Hoppet, -ene). at hoppe. hopsa, hop-sasa (Udro.). en Hopsa (Ft. -er).

Hoppe (en, Ft. -r). Ss. Hoppe-mælk o. s. v.

Hor [et]. Ss. Horkarl o. s. v. at høre. en Hore (Ft. -r). Ss. Horevise o. s. v. (et) Horeri.

Horaer (-ne; mytol. N.; jf. Ur).

Hørge (en, Ft. -r).

Horisont (en, Ft. -er). horison-tal (r.). Ss. Horisontallinie m. m.

Hork (en, Ft. -e eller -er).

Horn (et, Ft. d. s.). Ss. hornløs, H-fisk, -musik o. s. v. hornet (-ede). en Hornist (Ft. -er).

Heroskop (et, Ft. -er).

Horse (af det nu i Almenspr. forældede Hors, oldn. hross, Hest, Hoppe): H-gøg, -mor (Mens Græset gror, dør H.).

Horsens (geogr. N.; af Hors[e]-næs, jf. foreg. Art.).

Hortensia eller -sie (en, Ft. -sier; Planten.).

Hortulan (en, Ft. -er). Ss. Hortulanrede o. s. v.

hos (Forho.). Ss. hoslagt, -liggende, -staaende o. desl.

hosanna (Udr., = giv Frelse!). et Hosanna.

Hose (en, Ft. -r). Ss. Hosebaand (-s-ordenen), -kræmmer (-butik o. s. v.) o. s. v.

Hospital (et, Ft. -er; mlat. hospitale, opr. Herberge [af lat. hospes (Ejef. hospititis), Gæst, hvoraf ogsaa hospitere og Hospitium, se nedenfor]; jf. Hotel og se ogsaa spedalsk). Ss. Hospitalsforstander, -lem (et) o. s. v.

hospitere (at; se foreg. Art.). en Hospitant (Ft. -er).

Hospitium (b. F. -iet, Ft. -ier; se u. Hospital).

Hoste (en). Ss. Hosteanfald o. s. v. at hoste.

Hostie (-n).

Hotel (-let, Ft. -ler; fr. hôtel, af mlat. hospitale, altsaa opr. samme O. som Hospital [s. d.]). Ss. Hotelvært o. s. v.

Hottentot (-ten, Ft. -ter).

hov (Udro.).

Hov (en, Ft. -e). Ss. Hovdyr, -fod, -jærn o. s. v. [-hovet (-ede); f. Eks. enhovet].

Hov (gl. Sideform til Hof [s. d.]): H-bonde, -dag, -dreng, -folk, -gaard, -mester (hvorf: at hovmesterere) o. s. v. et

Hoveri. Ss. Hoveriafløsning, -arbejde o. s. v. — at hovere (opr. holde Hof, Fest, holde sig lystig; mnt. hoveren).

Hoved (et, Ft. -er; sædv. udtalt men kun i komisk Stil skrevet Hode [i Ss. siges dels Hod-, dels Hoved-: Hodpine, -pude men Hovedsætning o. s. v. To-stavelsesformen Hode fremkom som en Følge af, at Ordet ikke har Stødtone, idet der til b. F. uden Stødtone, men med Betingelsen derfor, plejer at svare en ubest. F. paa to eller flere Stavelser; jf. f. Eks. Godet (= Hodedet) — et Gode med Modet — et Mod]. Jf. Høfd og Høved). Ss. hovedkulds (Bio.; jf. Kuld), -løs, -rig; H-brud (ældre: H-bryd), -bund, -pine, -punkt, -regel, -sag (hvoraf h-sagelig, r.), -vægt o. s. v. [-hovedet (-ede, altid udtalt -hodede); f. Eks. barhovedet, skørhovedet].

hoven (-ent, -ne). at hovne.

hovere. **Hoveri**. **Hovmester**. Se u. Hov-.

Hovmod (et; mntysk hō[ch]mōt, ordret: Højmod, hvilket O. dog nu har en anden Betydn.). en Hovmodsdjævel, at hovmode sig, hovmodes. hovmodig (r.).

hu (Udro.).

Hu ([en]; gld. hugh). i Hu. en Hukommelse (af Ihukommelse med forandret Betydn.); at husvale, en Husvalelse. at hue (huer, -ede, -et). at huske (tidligere: hugse, huxe). **Hud** (en, Ft. -er). Ss. hudløs; at h-flette (en H-flettelse), -stryge; H-afskræbning, -fold, -skifte o. s. v. [-hudet (-ede); f. Eks. tykhudet].

Hue (en, Ft. -r). Ss. Huebaand o. s. v.

Hug (jf. oldn. hūka, at sidde paa H.): at sidde, sætte sig paa H.

Hug (et, Ft. d. s.; b. F. Hugget, -ene). at hugge. Ss. Hugaf (en, Ft. -er), -jærn, -orm, -saar, -tand, -vaaben; Huggeblok, -hus (el. Hughus), -redskab m. m. en Hugger (Ft. -e; mest i Ss.) en Huggert (Ft. -er). (en) Hugning. en Hugst (Ft. -er).

Hugenot (-ten, Ft. -ter).
Huj: i H. og Hast.
huje (at).
Huk (-ken, Ft. -ke).
Hukkert (en, Ft. -er; et Slags Skib).
Hul (-let, Ft. -ler). en Hulsöm. hullet (-ede).
hul (r.). Ss. huløjjet; at h-slibe; H-aare, -kugle, -spejl, -vej o. s. v. en Hule (Ft. -r). Ss. Hulebjörn, -boer o. s. v. at hule. en Huling, en Huling (Ft. -er).
huld (r.). Ss. huldrig, -salig; H-gudinder (-ne).
Huld (et; oldn. hold, Kød). ved godt H.
Huldre (en, Ft. -r; norsk). Huldrefolk, -gaver.
hulke (at).
hulter: h. til hulter (ntysk hulder de bulder).
human (r.). at humanisere. en Humanisme. en Humanist (Ft. -er). humanistisk (-e). en Humanitet.
Humbug (-gen, Ft. -s i Betydn. forlorent Halstørklæde). en Humbugmager.
Humle¹ (-n; af mlat. humulus). Ss. humlestærk, H-avl, -have o. s. v.
Humle² (en, Ft. -r; = Humlebi; tysk Hummel). Ss. Humlebi, -rede o. s. v.
humme (at). at h. sig.
Hummer (en, Ft. -e). Ss. Hummerfangst, -klo, -saks o. s. v.
Hummer (et, Ft. -e).
Humor (en, ogsaa: et; lat. humor, Fugtighed, Vædske, særlig i Legemet; jf. Humør). en Humoreske (Ft. -r). en Humorist (Ft. -er). humoristisk (-e).
humpe (at).
Humpel (en, Ft. -pler).
Humus (-en). humussur, H-syre.
Humør (et; fr. humeur, af lat. humor [se Humor]). Humørsyge.
hun (hende, hendes). Hendes Majestæt (o. s. v., se han). en Hun (-nen, Ft. -ner). Ss. Hunabe, -blomst, -kön (-s endelse o. s. v.), -skrue o. s. v. [-hunnet (-ede); f. Eks. en hunnet, mangelhunnet].
Hund (en, Ft. -e). Ss. hundekold, -sulten; H-dage (-ne), -hvalp, -kunster, -race,

-rose, -stejl (en, Ft. -e) eller -stejle (Ft. -r) o. s. v. at hundse. hundsk (-e).
Hundrede (et, Ft. d. s. og -er). et halvt H., eet H. og syv, et H. Stykker; et Par H. Mennesker, atten H. Aar; Aar atten H. e. Kr.; der var nogle H. til Stede; der var Hundreder af Mennesker. Adjektivisk hundrede, hvor et andet Taladjektiv (f. Eks. ti) kunde sættes i Stedet: h. Aar, h. Tusinde Gange, de h. Gange, den h. Gang (for det manglende Ordental), ikke een af h. Endvidere: h. og syv (af: eet H. og syv) o. s. v. — Ss. hundredeaarig; Hundred(e)aar (-s-dagen o. s. v.). Hundrededel, -grads-thermometer, -kroneseddel o. s. v.
Hunger (en). Hungersdød, -nød. at hungre. hungrig (r).
Huri (en, Ft. -s).
Hurlumhej (en).
hurra (hurrah) [Udرو.]. et H., H-raab.
hurtig (r.). Ss. hurtigsejlende, -skydende; H-løb, -løber, -presse, -sejler, -skrift, -skriver, -skrivning, -skydning m. m.
Hus (et, Ft. -e). at være til Huse hos en. Ss. husfrit (Bio.), -kendt, -vant, -vild; H-behov (til H.), -bestyrerinde, -bonde eller -bond (Ft. -bonder), -fred, -geraad (-et; mntysk hüsgeråd), -holder (hvoraf h-holderisk), -holdning (-s-artikel o. s. v.), -mand (-s-kost o. s. v.), -moder (hvoraf h-moderlig), -rum o. s. v. (Se ogsaa Hustru). at huse. at husere. huslig (r).
Husar (en, Ft. -er). Ss. Husarregiment o. s. v.
Husblas (-en; tysk Hausenblase, ogsaa Hausblase af Hausen [mhtysk hüse], en Art Stør, og Blase, en Blære).
huske (at), se u. Hu.
Hustru (-en, Ft. -er; af Husfru ved Overgang af f til t).
hutle (at). at h. sig igennem.
hvad, se hvo.
Hval (en, Ft. -er). Ss. Hvalfanger (-baad o. s. v.), -rav, -ros (-sen, Ft. -ser) o. s. v.
Hvalp (en, Ft. -e).
hvalt (-e; digt. = hvælv).

Hvarre (en, Ft. -r; en Slægt af Flyndere, som i Reglen ere venstre vendte [med Øjnene paa venstre Side]; af det forældede Udso. hverve, at dreje, vende. den lodne H., den lille H., Pighvarren, Slethvarren.

hvas (-t, -se).

Hvede (-n). Ss. Hvedeager, -brød (-sdage) o.s.v.

Hven (geogr. N.).

Hvene (en, Ft. -r; Planten.).

Hveps (en, Ft. -er eller -e). Ss. Hvepserede o.s.v.

hver (-t). h. eneste, h. femte, h. anden Dag, hvert andet Aar. h. Dag, h. Gang; det er h. Mands Pligt (jf. Hvermand). Ss. hverandre (Stedo.); Hverdag (-sansigt, -brug o.s.v.; h-s-agtig), -mand (f. Eks. det ved Gud og H.; at tigge for H-s Dør; jf. Allemand).

Hvergarn (-et).

hverken (Bindeo.; oldn. hvártki, hvárki [eg. ingen af Delene], Intetkøn af hvárgi, ¹hvilken som helst af to, ²ingen af-to).

Hverv (et, Ft. d. s.; mntysk werf; h altsaa ikke engang etymol. berettiget, hvad det derimod er i Solhverv, af det u. Hvarre anførte gamle d. hverve. Fra de danske O. overførtes h til de besl. tyske). at hverve (jf. erhv.). en Hverver (Ft. -e; Ss. H-penge o.s.v.). en Hvervning.

hvi (Bio., gldags og digt.; eg. en gl. Hensynsform af hvad).

hvid (r.). klædt i hvidt. hvide Varer. Ss. hvidblaa, -blodet, -glødende, -klædt; H-blomme (Planten.), -garver, -gran, -kaal (-shoved), -kløver, -løg, -roe, -tjørn o.s.v.; Hvide-tirsdag; Hvidevareforretning (o.s.v.); Hvidtøl. en Hvide (Ft. -r). hvidlig (r.). at hvidne.

Hvid (en; efter mlat. albus, eg. den hvide [af Sølv slagne] Mønt). ikke en H.

Hvil (et). Gevær i H. en Hvile. at gaa til H. at hvile (-ede og -te). Ss. Hviledag, -sted o.s.v.

hvilken (-et, -e). h. som helst.

Hvilling (en, Ft. -er; af Hvidling).

Hvin (et, Ft. d. s.). at hvine (-ede, ogsaa -te, gldags og digt. hven).

Hvirvel (en, Ft. -vler). Ss. hvir-

velløs, H-dyr, -legeme, -vind o.s.v. at hvirvle. en Hvirvler (Ft. -e; Insektn.).

hvis (Bindeo.).

hviske (at). at h. og tiske.

hvisle (at). en Hvislelyd.

hvitte (at). at h. et Loft. en Hvitning.

hvo (hvem, hvis; Intetkøn hvad). h. som helst. hvad enten; hvad for en.

hvor (Bio.; o langt; gld. hwar [eller i udvidet Form hwaræ]). h. som helst. Ss. (alle Bio.): hvoraf, -efter, -for, -fra, -hen, -hos, -i, -iblandt, -igennem, -imellem, -imod, -med, -næst, -om, -omkring, -over, -paa, -til, -udover, -under, -ved.

hvor (Bio.; o kort; gld. horo. horæ, huræ [jf. sv. huru], af en Grundform hwaro, hwaru. Temmelig tidligt omdannedes dette O. efter Stedsbiordet, dog med Bevarelse af Selvlydens Korthed). h. lidt, meget, mange, h. længe, ofte, vidt (jf. hvorvidt) o.s.v. Ss. hvordan (ubøj. Tillo. og Bio.), -ledes (Bio.), -lunde (Bio., gldags), -naar (Bio.; dagl. T.), -vel (Bindeo.), -vidt (Bindeo., = om; f. Eks. hvorvidt han kommer i Dag, ved jeg ikke — forskelligt fra: hvor vidt [o: langt] han kommer i Dag, ved jeg ikke).

hvælve (at). en Hvælving (Ft. -er).

hvæse (at; -ede og -te).

hvæsse (at). en Hvæsning.

Hyacint (en, Ft. -er).

Hyben (et, Ft. d. s. og -er). Ss. Hybenfrugt, -rose o.s.v.

Hybrid (en, Ft. -er). hybrid (-e).

Hydra (en, Ft. -er). en mangehovedet H.

Hydrat (et, Ft. -er).

Hydraulik (-ken). hydraulisk (-e).

Hydrostatik (-ken). hydrostatisk (-e).

Hygge (en). at hygge. hyggelig (r.).

Hygieine (-n). hygieinisk (-e).

Hygrometer (et).

hykle (at). hykkelsk (-e). en Hykler (Ft. -e). et Hykleri. hyklersk (-e).

Hyl (et, Ft. d. s.). at hyle (-ede og -te). en Hyler (Ft. -e). et Hyleri.

Hyld (en, Ft. -e [oftere: Hyldebuske, -træer]). Ss. Hyldeblomst, -marv, -te o.s.v.
Hylde (en, Ft. -r).
hylde (at; f. Eks. Af-, Indhylling, -hyllning]. et Hylster (Ft. -stre).
Hymen (mytol. N. o.s.v.).
Hymne (en, Ft. -r).
Hynde (et, Ft. -r).
hyp (Udro., af ntysk hüppen, at hoppe, springe). en Hyphest (Barnespr.).
Hyp (en; et Slags Spil).
Hyperbel (en, Ft. -bler) og **Hyperbol** (Ft. -er; eg. to Former af samme O. [den første, i det matematiske Sprog brugelige, efter tysk, Hyperbell], græsk hyperbolé, græsk-lat. hypérbole). hyperbolsk (-e).
hypnotisere (at). hypnotisk (-e). en Hypnotisme.
Hypokondri (-en). hypokondrisk (-e), -konder (-ert, -re). en Hypokondrist (Ft. -er).
Hypotek (et, Ft. -er).
Hypotenuse (en, Ft. -r).
Hypotese (en, Ft. -r). hypotetisk (-e).
hypp (at). et Hyppøjærn. en Hypning (Ft. -er).
hyppig (r.).
Hyrde (en, Ft. -r). Ss. Hydebrev, -digt, -dreng o.s.v.
hyre (at). en Hyre. Ss. Hyrekontrakt, -vogn o.s.v.
hys (Udro.). at hysse.
Hyssing (-en).
Hysteri (-en). hysterisk (-e).
hytte (at). et Hyttefad.
Hytte (en, Ft. -r). Ss. Hyttearbejder o.s.v.
Hyæne (en, Ft. -r).
Hæder (en). Ss. hæderfuld, -kronet; Hædersdag, -krans, -mand o.s.v. hæderlig (r). at hædre.
hæfte (at; gld. hæftæ, htysk heften; jf. hægte). Ss. Hæfteplaster o.s.v. et Hæfte (Ft. -r). en Hæftelse (Ft. -r). en Hæftning.
Hæg (-gen eller -en, Ft. -ge eller -e). Hæg(ge)bær (-træ).
hæge (at). at h. om noget.

hægte (at; eg. samme O. som hæfte: mntysk hechten, af en ældre F. heften ved Overgang af ft til cht [jf. agter, Lugt, Skakt]). en Hægte (Ft. -r). en Hægtning.
Hæk (-ken, Ft. -ker; tysk Heck, Hecke). at ligge i H., at hække (om Fugle; tysk hecken, maaske af en anden Stamme). Ss. Hækjolle, -støtter (o. fl. Søord); -værk (paa Møllevinger); Hækkebur, -tid.
hækle (at). Ss. Hæklenaal o.s.v. Hækling (en).
Hæl (en, Ft. -e). Ss. Hælben, -kappe o.s.v.
Hæld [et]. paa H. at hælde (-ede og -te, det sidste i Betydn. gyde: Vognen hældede; han hældede sig op til Muren; han hældte Vand i Fadet). et eller en Hældøre (Ft. -r); h-øret. en Hælding (paa H-en), Hældning (-s-vinkel).
hæle (at; mntysk helen, at skjule). en Hæler (Ft. -e). et Hæleri.
Hælleristning (en; sv. hållristning, sammens. m. håll, jævn, flad Del af en Klippe).
Hælt (en, Ft. d. s.; Fiskene).
Hælv (-en): til H-en.
Hæmorroider (Ft.). hæmorroidalsk (-e).
hænde (at; -te, -t, ogsaa [i Forbindelse med være] -et). det hænder, h. sig, hændes; det har ofte hændt sig, er ofte hændet (sjældnere: hændt); der er hændet (eller: hændt) ham en Ulykke. hændelig (r.; Retsspr.). en Hændelse (Ft. -r; h-s-vis).
[-hændet (-ede); f. Eks. enhændet, tomhændet. — **-hændig** (r.; tysk); f. Eks. behændig].
[-hæng (et, Ft. d. s.); f. Eks. Forhæng, Vedhæng].
hænge (at; hang og hængte, hængt). Frakken hang ikke, hvor jeg hængte den. Ss. Hængeask, -dynd, -hoved, -laas, -sæk (-ken; -sæk vel besl. m. synke og sænke) o.s.v. et Hængsel (Ft. -sler).
Hængematte (en; tysk Hängematte, holl. hangmat, hangmak, fr. hamac, spansk hamaca o.s.v., et O. af amerikansk Oprindelse).
Hær (en, Ft. -e). Ss. Hærafde-

ling, -fører, -skare, -værk o. s. v. at hærge. en Hærgning.
hærde (at). en Hærdelse, Hærdning.
Hærde (en, Ft. -r; digt. = Skulder). hærdebred.
Hæs (-sen, Ft. -se). at sætte i H.
hæs (r.). Hæshed.
hæs(e)blæsende (af ntysk hasebesen [etc.], vise Travlhed, være ilfærdig; ogsaa: snappe efter Vejret).
hæslig (r.; tysk hässlich, af Hass, Had, altsaa eg.: som for tjener at hades, afskys).
Hæssel = Hassel.
Hætte (en, Ft. -r). Ss. Hættebroder, -maage m. m.
Hævd [en]. at holde i H. Ss. hævdvunden; Hævdstid m. m. at hævde. en Hævdelse.
hæve (at). en Hævelse (Ft. -r). en Hævvert (Ft. -er). en Hævning.
Hævn (en). Ss. hævngerrig, Hævngerrighed o. s. v. at hævne. en Hævner (Ft. -e).
Hø (-et). Ss. Højbjergning, -høst, -le, -slæt o. s. v.
Høfd (en, Ft. -er; ntysk höfd [Sammentr. af höved], eg. Hoved; jf. Høved og Hoved). et Høfdeanlæg.
høflig (r.; htysk höflich, af Hof; jf. høvisk).
Høg (en, Ft. -e). Ss. Høgerede, -urt o. s. v.
høj (r.). ved h. lys Dag. at være paa sit højeste; i det højeste; det staar i den Højstes (= Guds) Haand. Som Bio. højst (om den virkelig højeste Grad) og højst (om en meget høj Grad): han er den højst begavede af dem alle; det er en højst begavet Mand. At være højt begavet, betroet, elsket o. s. v.; den saa højt begavede Mand; den højt begavede eller (sammensmeltende) højt begavede Mand o. s. v. — Ss. ¹at højagte, -dele; h-for-nem, -halset, -lovet, -lovlig (lhukommelse), -lærd, -modig, -nordisk, -røstet (-ede), -salig, -travende (H-travenshed), -tysk (at studere H.), -velbaaren, -ærværdig o. s. v.; H-alter, (til) -bord(s), -for-

ræder, -mod (jf. Hovmod), -skole, -tid (-s-offer o. s. v.); h-sfuld; h-tidelig [r.], at h-holde), -rev (se -rev³), -vande o. s. v. ²Højeloft (-s-bro, -svale). ³Højesteret (-sdom); højstbydende, -kommanderende; højstøret. ⁴højt-flyvende, -klingende, -liggende, -staaende o. desl.; se ogsaa ovenfor. — en Høj (Ft. -e; Ss. H-alderen, at h-lægge m. m.). en Højde (Ft. -r; Ss. H-punkt o. s. v.). højlig (Bio.). at højne (sig).

højre Tillo., oldn. hoegri, eg. hr. Gr. af hoeg-r, bekvem, passende). til h. at gøre h. om. et Højre (som Partibetegn.). Ss. højresindet, -vendt; H-blad, -mand o. s. v.

Høker (en, Ft. -e). Ss. Høkerhandel o. s. v. at hokre.

Höne (en, Ft. -r [som Ft. bruges Höns, naar Ordet ikke bet. Kønnet: Agerhöne — Agerhöns o. s. v.]). en Hönekylling. Höns (Ft.; for-dum: et H., Ft. d. s.). Ss. Hönsefugl, -gaard, -hund o. s. v.

hönse (at; mntysk hensen, at optage i en „Hanse“ [se Hanse-]; at betale Penge for Optagelsen). et Hönsegilde. en Hönnsning.

Hør (-ren). Ss. hørgul; H-ager, -frø (-kage) o. s. v.

[**-hør** (et, Ft. d. s.); f. Eks. Forhør. — **-hør** (r.): lydør, tunghør].

høre (at; -te). som det sig hør og bör. Ss. Hørenerve, -redskab, -sal o. s. v. en Hørelse. en Hører (Ft. -e). hørig (r.; h. og lydig). hørlig (r.).

Hørsholm (geogr. N.).

Høst (en). Ss. Høstarbejde, -gilde o. s. v. athøste. høstefærdig, en H-maskine. høstlig (r.).

Høvding (en, Ft. -er og -e; af Hoved).

Høved (et, Ft. -er; ntysk höved, eg. Hoved [jf. det nu forældede Høvedsmand]; jf. Høfd).

høvisk (-e; ntysk O., af Hof [s. d.]; jf. høflig).

Hövl (en, Ft. -e). Ss. Hövljærn o. s. v. at hövle. Ss. Hövle-maskine o. s. v. en Høvling.

I.

I, i (et, Ft. l'er, i'er). en I-Lyd, I-Omlyd o. s. v.

i, ih (Udرو.).

I (Stedo.; eder [gld. idher], eders, i dagl. T. jer, jeres).

i- (Partikel med almindeliggjørende Betydn., af gld. **e**, altid [se u. ejegod]): ihvilken, ihvo (-hvem, -hvad), ihvor (hvor 1 eller 2), ihvordan, ihvorvel, imedens.

i (Forho.). i Aar, Aften, i Aftes, (tage) i Agt, i Almindelighed, i alt, i alt Fald, i Blinde, i Dag, i det mindste, i det samme, i Fjor, i Flæng, i Forvejen, i Færd (med), i Følge med (men ifølge, Forho.), i Gaar, i Gære, (komme) i Hu, i Hænde, (træde) i Kraft, i Lave, (sætte) i Led, i lige Maade, i Live, i Møde, (lægge, sætte) i Rette, (sætte) i Scene, i Seng, (have) i Sinde, (gaa) i Staa, (sætte) i Stand, i Stedet (Steden) for, (gaa) i Stykker, i Søvne, i Tide, (3 Dage) i Træk, (tage sig) i Vare, (være) i Vejen, (sætte) i Værk, falde i Øjnene (Ørene), i øvrigt o. s. v. (se u. det styrede O.). — **Ss.** at iagttage, en iagttagelse (Ft. -r; Ss. I-s-evne o. s. v.), iagttager (Ft. -e). iberegnet, (med) Iberegning (af). iblandt (oldn. i bland [med], eg. i Blanding [med]; bland o: Blanding). iboende. idet (Bindeo.). Idræt (-ten, Ft. -ter; jf. oldn. íþrótt [jf. oldn. þrótt-r, Kraft]). at idømme. ifald (Bindeo.). ifølge (Forho.; f. Eks.: i. dit Ønske). at iføre. igen (Bio.; jf. gen-). igennem (Forho.). ihjel (Bio.; gld. i hæl, se Hel. at i-slaa). at ihukomme, en Ihukommelse. en Ihænde have (Ft. -e). ihærdig (r.). en Ikrafttræden. en Iledsætning. imellem (Forho.; i. Stunder). imidlertid (Bio.; mntysk mid-deler tit, i Mellemtiden). imod (Forho.). at imødegaa, -komme, -se. at irettelægge, -sætte. en Iscenesættelse. en Islæt (-ten). isprængt. at istandbringe, -sætte. at istemme. især (Bio.). itu (Bio.; -tuer den gl. Intetkönsform af to; Ss. i-

brudt, at i-slaa o. s. v.). at iværksætte. iøjnefaldende, -springende. iørefaldende o. s. v.

Ibenholt (mntysk iwenholt, ibenholt o: Ved af Takstræet [Taxus baccata, mntyskiwe, htysk Eibe]. Denne Betydn. havde Ordet ogsaa tidligere i D.; den nuyærende Betydn. beror paa Forveksling med ntysk ebenholt[?], htysk Ebenholz, af græsk-lat. ebenus, Ibenholttræ, Ibenholt).

Ibis (-en, Ft. -er). Ibisdyrkelse. Id [en].

Idé (b. F. Ideen, Ft. Ideer). Ss. idéforladt, -løs; I-association (en, Ft. -er), -kres o. s. v. ideal (r.); ideel (-elt, -elle). et Ideal (Ft. -er). at idealisere. en Idealisering. en Idealisme. en Idealist (Ft. -er). idealistisk (-e). en Idealitet.

idel (ubøj. Tillo., mntysk idel [htysk eitel]).

idelig (r; besl. med Id).

identisk (-e). — en Identitet. — at identificere.

Idiom (et, Ft. -er). idiomatisk (-e).

Idiot (en, Ft. -er). idiotisk (-e). en Idiotisme.

Idræt, se u. Forho. i.

Idun (mytol. N.). et Idunsæble.

Idvand(e) [et; tilbagegaaende Strømning ved Siden af Hovedstrømmen, ofte ogsaa kaldet „Ilvande“; jf. oldn. iða (samme Betydn.)].

Idyl (-len, Ft. -ler). idyllisk (-e).

Igle (en, Ft. -r). et Iglebid.

ignorere (at). en Ignorant (Ft. -er).

ihjel, se u. Forho. i.

ikke (Bio., opr. Intetköns af ingen; gld. ekki, ækki = intet [se ingen]). Ss. ikke-katolsk, -stemmende; Ikke-Leder, -Ryger, -Svømmer, -Væren o. s. v. ikkun (Bio., af ikke uden; nu sædv. i den yderligere forkortede Form kun).

Ikneumon (en, Ft. -er).

Ikte (en, Ft. -r). Ss. Ikteamme, -larve o. s. v.

Iktyolog (en, Ft. -er). Iktyologi (-en).

II (en). at ile (-ede, ogsaa -te).

Ss. (til bægge): ilfærdig, -sindet; Ilbud, -margh o. s. v. ilsom (-t, -me).

Ild (en). Ss. ¹ildfast, -fuld, -rød (dagl. T. ogsaa ildende rød), -sprudende; I-kugle, -løs (en), -regn, -tang, -vaaben o. s. v. ²Ildebrand, -brændsel. ³Ildsfare, -lue, -paa-sættelse, -vaade. at ilde. at ildne.

ilde (Bio. [til det forældede Tillø. ild, jf. det nu sjældent brugte Ildgerningsmand]). at være i. anskreven, lidt, faren, stedt o. s. v. Adjektivisk: en i. Lugt, Smag. S. I-befindende; i-klingende, -lugtende, -lydende, -sindet, -smagende, -spaaende, -varslende o. desl.

Ilder (en, Ft. -e). Ss. Ilderskind o. s. v.

Iling (en, Ft. -er; en Byge; jf. oldn. él [samme Betydn.]).

illiberal (r.). en Illiberalitet.

illoyal (r.). en Illøyalitet.

illudere (at). -en Illusion (Ft. -er). illusorisk (-e).

illuminere (at). en Illuminering. en Illumination (Ft. -er).

illustrere (at). en Illustrering. en Illustration (Ft. -er).

Ilt (-en; dannet af H. C. Ørsted med Tanken paa Ild). Ss. Iltforbindelse, i-rig o. s. v. et ilte (Ft. -r). at ilte. iltelig (r.). en Iltning.

ilter (-t, iltre).

imaginær (r.).

immateriel.

immatrikulere (at). en Immatrikulering, Immatrikulation.

immer (tyisk Bio.; dagl. T.). i. væk.

Immoralitet (en).

Imperativ (en og et, Ft. -er). et moralsk I. imperativisk (-e).

Imperfektum (et; se Perfektum).

impertinent (-e). en Impertinence.

implicere (at). implicite (Bio.).

imponere (at).

Import (en). at importere. en Importør (Ft. -er).

impotent (-e). en Impotens.

Impresario (en, Ft. -er).

Impromptu (et, Ft. -er).

improvisere (at). en Improvisation (Ft. -er). en Improvisator (Ft. -er).

imprægnere (at). en Imprægnering (-s-anstalt).

Impuls (en, Ft. -er).

inadækvat.

inappellabel.

incitere (at). et Incitament (Ft. -er). en Incitation (Ft. -er).

ind (Bio.). at gaa i. ad Døren, i. ad Byen til, i. i Huset, i. til Byen, i. til Bens, trykke en i. til Væggen o. s. v. (jf. indad og indtil nedenfor). — Af Ss. anføres eksempelvis: at indaande, en I-aandning (Ft. -er). i-ad (Bio.; f. Eks. gaa i. paa Benene, vende i. Ss. i-gaaende, -til (Bio.), -vendt o. desl.). at i-anke, en I-ankning. et I-begreb. at i-bere, en I-beretning. at i-bilde, en I-bildning (Ft. -er; Ss. -s-kraft), i-bildsk (-e). et I-blik, -bo, -brud (-s-tyveri). at i-byde, en I-bydelse (Ft. -r; Ss. -s-kort o. s. v.), -byder (Ft. -e). en I-bygger (Ft. -e). i-byrdes (Bio. og Tillø.). i-efter (Bio.; at staa i. Søspr.). en I-flydelse (i-flydelsesrig). at i-frie, i-frielig (r), en I-frielse, -frier. I-fødsret. I-gaaende (i Forbind. for I; Søspr.). i-getogen (-ent, -ne; ntysk). en I-hegning (Ft. -er), -hentelse, -hentning, -hivning. et I-hold (-sfortegnelse, i-s-løs o. s. v.). at i-kapsle sig, en I-kapsling (Ft. -er). at i-kassere (efter tysk einkassieren, en Fortyskning af ital. incassare, hvoraf Inkassator), en I-kassering. at i-kvartere, en I-kvartering (Ft. -er). at i-lemme, en I-lemmelse. en I-lænding (Ft. -e). (et) I-pas (faa I.). at i-rullere, en I-rullering (-schef o. s. v.). (et) I-seende (have I. med). en I-sidder (Ft. -e). at i-skrænke, en I-skrænkning (Ft. -er). at i-snævre, en I-snævring (Ft. -er). at i-stille, i-stillelig (r.), en I-stilling (-sret). at i-sukre, en I-sukring. en I-sø. i-til (Forho. og Bindeo.; f. Eks.: staa i Vand i Halsen; Vandet var gaaet op lige i Muren; i. Midnat, i. videre; i. han kommer). en I-vaaner (Ft. -e; tysk). i-venedig (r.). at i-villige, en I-

villigelse. I-volde (Ft.; gld. inulua; Ss. I-voldsorm). i-vortes (Bio. og Tillo.); et I-vortes (= Indre) o. s. v. [Aflædninger anføres nedenfor].

inde (Bio.). i. i Stuen, i. fra Huset (men uden Styrelse: indefra). Ss. at indebrænde, en I-brænding. i-fra (Bio.); f. Eks. at komme i.). i-frossen, en I-frysning. en I-haver. at i-holde, -lukke, -slutte, et I-lukke, en I-slutning o. s. v. i-værende (Aar o. s. v.).

[-inde (en, Ft. -r; mntysk -inne); f. Eks. Arrestantinde, Danserinde, Grevinde, Løvinde o. s. v.].

inden (Bio., Forho. og Bindeo.). i. for Døren, i. i Brevet, i. om Volden, i. paa Døren o. s. v. (men uden Styrelse: indenfor o. s. v., se nedenfor). i. Borde, i. Døre. — Ss. indenad (Bio.; I-s-læsning), bords (Bio. og Tillo.), -bys (Bio. og Tillo.), -dörs (Bio.), -for (Bio.), -fra (Bio.), -i (Bio.), -lands (Bio.), -landsk (Tillo.), -om (Bio.), -paa (Bio.), -skærs (Bio.), -sogns (Bio.), -til (Bio.) o. desl.

Inder-: I-avne, -del, -flade, -red, -side, -söm o. s. v. — inderlig (r.). at inderliggöre. — indre (inderst). et Indre (f. Eks.: Han røbede derved et I., som stod i fuldkommen Modstrid med hans Ydre; Afrikas I. — men: det indre af Afrika). Indremissionen. at indre efter (se Indersöm).

Indicium (b. F. -iet, Ft. -ier). et Indiciebevis.

indifferent (-e). en Indifferentisme. en Indifferentist (Ft. -er).

Indigestion (en).

indignere (at). en Indignation.

Indigo (-en; fr., af spansk *indico* og dette af lat. *indicum*, indisk; indisk Farvestof, „Indigo“). Ss. indigoblau, I-plante m. m.

Indikativ (en, Ft. -er). indikativisk (-e).

indirekt (Tillo.). indirekte (Bio.).

indiskret.

indisponeret (-ede).

indisputabel (-elt, -le).

Individ (et, Ft. -er). at individualisere. en Individuali-

sering (Ft. -er). en Individualitet (Ft. -er). individuel (-t, -le).

indoeuropæisk.

indolent (-e). en Indolens.

Induktion (en). Ss. Induktionsapparat, -bevis o. s. v. induktiv (r.).

Industri (-en). Ss. industridrivende, I-udstilling o. s. v. industriel (-t, -le).

Inerti (-en). Inertiens Lov.

infam (r.). en Infami.

Infant (en, Ft. -er; spansk infante, eg. (kongeligt) Barn, af lat. *infans* [Ejef. infantis], et lille Barn).

Infanteri (-et; ital. *infanteria*, opr. Riddernes væbnede Følge til Fods [af ital. *infante*, lat. *infans*, jf. foreg. O.]). Ss. Infanteriregiment o. s. v. en Infanterist (Ft. -er).

inficere (at). en Inficering. en Infektion (-ssygdom).

infiltrere (at). en Infiltrering.

Infinitiv (en, Ft. -er). infinitivisk (-e).

inflammere (at). en Inflammation (Ft. -er). inflammatorisk (-e).

Influenza (-en; = Grippe).

informere (at). en Information (Ft. -er). en Informator (Ft. -er).

Infus (et). Infusionsdyr (opr. et af de mikroskopiske Dyr, som indfinde sig overalt, hvor Levninger af Dyr eller Planter forraadne i Vandet eller i kunstige „Infusioner“). Infusorier (Ft.).

Ingefær (-ren; mntysk ingever, af lat. *zingiber* (i) [af østerlandsk Opr.]). Ss. Ingefærøl o. s. v.

ingen (intet, Ft. ingen [ingen o: opr. en-gi, Intetk. et-ki, af en, et og Nægtelsen -gi (jf. hverken); ved Siden af gld. ekki, ækki (af etki), der nu kun bruges som Bio. (se ikke), fremkom Formen enkti, ænkti (ved Overførelse af Lyden ng fra engi og ved Omflytning af t og k), hvoraf inte (dial., = ikke) og (ved Tilføjelse af t efter falsk Analogi med andre Intetkönsformer) intet]). i. som- helst, i. Sinde, i. Vegne, i. Steder. i. kender ham; der er intet i Vejen. et Intet. Ss. ingenlunde (Bio.), -ting (= intet), ingen- eller intetsteds (Bio.); intetbetydende, -sigende, I-kön (-sord o. s. v.).

Ingeniør (en, Ft. -er). Ss. Ingeniør-officer o. s. v.
Ingenu (-en). en Ingeniurolle.
Ingrediens (en, Ft. -er).
inhuman.
Initial (et, Ft. -er).
Initiativ (et). at tage Initiativet.
Injurie (en, Ft. -r). at injuriere. en Injuriant (Ft. -er).
Inkarnation (en).
Inkassator (en, Ft. -er; jf. indkassere).
inklinere (at). en Inklinations (Ft. -er; Ss. I-s-naal, -parti o. s. v.).
inklusive (Bio.).
inkognito (Bio.). et Inkognito.
inkommensurabel.
inkompetent.
inkongruent.
inkonsekvent.
inkorporere (at). en Inkorporation.
Inkubationstid (en).
inkurabel (-elt, -le).
inkvirere (at). en Inkvirent (Ft. -er). en Inkvisit (-ten, Ft. -ter). en Inkvisition. en Inkvisitor (Ft. -er). inkvisitorisk (-e).
Insekt (et, Ft. -er). Ss. insektædende, I-pulver, -samler o. s. v.
Inserat (et, Ft. -er).
Insignier (Ft.).
insinuere (at). insinuant (-e). en Insinuation (Ft. -er).
Inskription (en, Ft. -er).
insolvent (-e). en Insolvens.
inspicere (at). en Inspicering. en Inspektion (-srejse, i-s-havende). en Inspektor (Ft. -er; lat.), Inspektør (Ft. -er; fr.). en Inspektrice (Ft. -r).
inspirere (at). en Inspiration (Ft. -er).
installere (at; fr. installer, mlat. installare, af mlat. stallum, Sæde, Plads i en Kirke [af oldhøytysk stal o: Sted, Plads, Stald]). en Installation.
Instans (en, Ft. -er).
Instinkt (et, Ft. -er). instinktmæssig.
instituerer (at). et Institut (-tet, Ft. -ter; I-bestyrer). en Institution (Ft. -er).
instruere (at). en Instruering. en Instruks (Ft. -er). en Instruktion (Ft. -er). instruktiv (r.). en Instruktør (Ft. -er).

— et Instrument (Ft. -er). instrumental (r.; I-musik). at instrumentere. en Instrumentering.
Insubordination.
Insult (en, Ft. -er). at insultere. en Insultering.
Insurgent (en, Ft. -er).
Integral (et, Ft. -er). Integralregning.
integrerende. en i. Del af noget.
Integritet (en).
intellektuel (-t, -le). en Intellektualitet.
intelligent (-e). en Intelligens.
Intendant (en, Ft. -er). en Intendantur (-væsenet).
intensiv (r.).
Interdikt (et, Ft. -er).
Interesse (en, Ft. -r). interesseløs. at interessere. interessant (-e). en Interessent (Ft. -er).
Interim (et). Ss. Interimsbevis o. s. v. interimistisk (-e).
Interiør (et, Ft. -er).
Interjektion (en, Ft. -er).
Intermezzo (et, Ft. -er).
intermitterende. en i. Feber.
international. Internationale. internere (at). et Internat (Ft. -er).
interpellere (at). en Interpellering. en Interpellation (Ft. -er). en Interpellant (Ft. -er).
interpolere (at). en Interpolering (-s-metode). en Interpolation (Ft. -er).
interpungere (at). en Interpungering. en Interpunktion (-s-tegn).
Interregnum (et).
interrogativ (r.).
Interval (-let, Ft. -ler).
intervenere (at). en Intervention. en Intervention (Ft. -er).
Intestatavring (en).
intim (r.).
intolerant. en Intolerance.
intonere (at). en Intonering, Intonation.
Intrader (Ft.).
intransitiv.
Intrige (en, Ft. -r). at intrigere. intrigant (-e).
introducere (at). en Introduktion.
invalid ([-t], -e). en Invalid (Ft. -er). Ss. Invaliddeforsørgelse, -pension o. s. v.

Invasion (en, Ft. -er).
Invektiv (et, Ft. -er).
Inventarium (b. F. -iet). Ss. Inventarieliste, -sager o. s. v.
Investitur (en). en Investitureret.
Invite (en, Ft. -r; i Whist). at invitere. en Invitation (Ft. -er).
Io (mytol. N.).
Ir (-ren; Kobberrust; gld. ér, Kobber, Malm). at irre. irret (-ede).
Iris (en, Ft. -er). at irisere. en Irisering.
Irisk (en, Ft. -er). Ss. Iriskrede o. s. v.
Ironi (-en). en Ironiker (Ft. -e). ironisk (-e). at ironisere.
irrational, irrational.
irregulær.
irreligiøs.
irritere (at). irritabel (-elt, -le). en Irritabilitet. et Irritament (Ft. -er). en Irritation (Ft. -er).
Is (-en). Ss. isafkølet, -dækket, -fast, -fri, -kold, -lagt; I-baad, -bjærg, -björn, -bryder, -lag, -mejeri, -slag o. s. v. at ise. en Isning. at isne.

isabel(le)farvet.

Isben (Skamben; ntysk isbèn, der sædv. henføres til græsk ischion, Hofte, Lænd).

Isen (mntysk isern, isen = Jærn): I-bod, -farve, -kram (-handel), -kræmmer (-svend o. s. v.).

Islam. Islamismen. en Islamit (-ten, Ft. -ter). islami-tisk (-e).

isolere (at; ital. isolare, af isola, en Ø [lat. insula]). en Isoler-ing, Isolation. en Isolator (Ft. -er).

Isop (-en).

isoterm (r). en Isoterm (Ft. -er).

Israelit (-ten, Ft. -ter). israeli-tisk (-e).

Isse (en, Ft. -r; gld. jæsse, jesse, oldn. hjarsi [besl. m. hjarni, Hjerne]). Ss. Isseben, -punkt, -vinkel.

Issefjord (geogr. N.).

Ister (-et).

italiensk (-e). at tale I.

Iver (en). iversyg. at ivre. en Ivrrer (Ft. -e). ivrig (r).

Iver (et) = Yver (s. d.).

J.

J, j (et, Ft. J'er, j'er). en J-Lyd.
ja (Bio.; undertiden ogsaa jah). ja Tak, ja vel, ja vist. at sige, svare ja. et Ja (Ft. -er). et simpelt Ja eller Nej. Pigen gav ham sit Ja. en Jabroder.

Jafet (N.). jafetisk (-e).

Jag (et). at jage [jog (Ft. -e) og jagede, -et; tysk jagen]. [en -jagelse; f. Eks. Forjagelse]. en Jagning. en Jagt (se nedenfor).

Jager (en, Ft. -e; et Slags Sejl). Ss. Jagerbom o. s. v.

Jagt¹ (en, Ft. -er; J. paa Dyr o. s. v.; mntysk jacht). Ss. jagtberet-tiget, J-bytte, -distrikt, -hund, -taske o. s. v. jagt-bar (r).

Jagt² (en, Ft. -er; et Slags Skib; holl. jacht [Intetkönsord], af jachtschip [hurtigsejlende Skib] og saaledes opr. samme O. som

Jagt¹ [holl. jacht, Hunkönsord]. Jf. Yacht).

Jaguar (en, Ft. -er).

Jakel: Mester J.

Jakel (-ten, Ft. -ter; fr. jaquette, af jaque [se det følg. O.]).

Jakke (en, Ft. -r; tysk Jacke, af fr. jaque).

Jakob (N.). Ss. Jakobskirken, -stav, -stige m. m. Jakobine. en Jakobiner (Ft. -e). Ss. Jakobinerhue o. s. v. jakobinsk (-e). en Jakobit (-ten, Ft. -ter).

Jakonet (-tet).

jaloux (ubøj. Tillo.). en Jalousi (Ft. [i Betydn. Vinduesskærm] -er).

Jambe (en, Ft. -r). jambisk (-e).

Jammer (en). Ss. jammerfuld, J-dal, -skade o. s. v. jammerlig (r). at jamre (sig).

Janhagel (en; tysk, af Jan = Johan, Hans, og Hagel i Betydn. den store Hob, Pøbelen).

Janitshar (en, Ft. -er). Janitshar-musik.

Januar (en). J. Maaned, Kvartal. Januarhæftet (af et Tidsskrift).

japanesisk (-e). at studere J.

jappe (at; ogsaa skrevet hjappe). jappet (-ede).

Jargon (-en).

Jarl (en, Ft. -er). et Jarledømme, -sæde.

Jask (en og et; nu sjældnere skrevet Hjask). at jaske. et Jaskeri.

Jasmin (en, Ft. -er). Ss. Jasmin-blomst o. s. v.

Jaspis (-en).

Javakaffe.

Jean de France (en, Ft. Jean-de-France'r).

jeg (mig). et Jeg (Ft. -er). sit eget J., hans andet J. Jeget og ikke-Jeget.

jer, se u. l.

Jeremias (N.). en Jeremiade (Ft. -r).

Jerseyliv (et).

Jesus (Ejef. Jesu; jf. Jøsses). Jesusbarnet. en Jesuit (-ten, Ft. -ter). Jesuitergeneral, -kloster o. s. v. (ikke sammens. m. Ft. Jesuitter men med en ældre tysk F. Jesuiter = Jesuit). Jesuitisme(n). jesuitisk (-e).

Jeton (-en, Ft. -s og -er).

Jette (N., af Henriette).

[**Jette** (en), se Jætte].

jo (Bio.; som Svareord ogsaa joh). jo vist.

jobbe (at). en Jobber (Ft. -e). et Jobberi.

Jobspost (en).

Jockey (en, Ft. -er). Ss. Jockey-hue, -klub o. s. v.

Jod (med kort Aa-Lyd; b. F. -det, Ft. -der; Bogstavet J).

Jod (-en; med langt o. Ss. Jod-forbindelse, -kalium, -syre o. s. v.

jodle (at).

Johanniterorden(en).

Jolle (en, Ft. -r).

jolle (at; dagl. T.). at j. af Sted.

Jomfru (en, Ft. -er; mntysk junkvrowe). Ss. Jomfrubur, -haar (Planten), -honning o. s. v. jomfruelig (r.). jomfrunalsk (-e).

Jonglør (en, Ft. -er).

Jord (-en, Ft. -er). Ss. 'at jordfæste (en J-fæstelse); j-farvet, -funden, -løs, -slaaet; J-akse, -art, -beg, -bruger,

-bund (-s-lære), -bær (-blomst o. s. v.), -skælv (et, Ft. d. s.) o. s. v.

²**Jordebog**, -færd, -gods, -klæder (bib. = Ligkl.), -lin (digt.), -livet (b. F.), -moder (opr. herhen?), -rig (e). ³**Jordsmon** (-net; -mon af gld. mun, Ting, Ejendel), -paakastelse. at jorde. jordet (-ede) = jordagtig. jordisk (-e).

Josef (N.). Josefine.

Jotunheim eller **Jötunheim** (mytol. O.; jf. Jætte).

Jour (en; fr. jour, Dag). at have J. at være à j. med. jourhavende. en Journal (Ft. -er). en Journalist (Ft. -er). Journalistik (-ken). journalistisk (-e).

jovial (r.). en Jovialitet.

Jubel¹ (en; mlat. jubilus, Skrig, Sang). et Jubelraab, -skrig. at juble.

Jubel² (af mlat. jubilæus, se J-aar): J-aar (af mlat. annus jubilæus; jubilæus vel med Tilknytning til Jubel af hebraisk jôbêl, Horn, Basun [med hvis Toner Jubelaaret forkyndtes]), J-fest, -lærer, -olding o. s. v. en Jubilar (Ft. -er). et Jubilæum (b. F. -æet, Ft. -æer).

Judas (N.). Ss. Judaskys, -penge m. m.

Judicium (et).

Juks (-et).

Jul (-en; opr. Intetkøn Ft.). Ss. Juleaften, -ferie, -salme o. s. v.

Juli (en; af Julii, Ejef. af Maanedens Navn, Julius). J. Maaned, Kvartal. Julidagene, -revolutionen.

Junge (en, Ft. -r; Brøndspand).

Jungmand (en; ntysk, eg. „Ungmand“).

Juni (en; af Junius. jf. Juli).

Junke (en, Ft. -r; kinesisk Skib).

Junker (en, Ft. -e; mntysk junker, juncher, eg. „Ungheer“). Ss. Junkerherredømme, -parti o. s. v.

Jura (bjærgene). Juradannelse (eller -formation), -kalk m. m.

Jura (-en; eg. Ft. af lat. jus [Ejef. juris, f. Eks. i: Studiosus juris], Ret, der er Stamord til de idenne og de 4 følg. Art. forekommende O.). at studere J. juridisk (-e).

en Jurisdiktion (Ft. -er). en Jurist (Ft. -er). et Juristeri.
Jury (en, Ft. -er).
just (Bio.).
justere (at). Ss. Justerfil, -kammer, -mester o. s. v. en Justerer (Ft. -e). en Justering.
Justits (en). Ss. Justitsminister, -mord, -raad (en), -sag o. s. v. en Justitiarius. justitiel (-t, -le).
Jute (-n). en Juteplante.
Juvel (en, Ft. -er). Ss. Juvelhalsbaand, -skrin o. s. v. en Juvelér (Ft. Juvelerer) eller Juvelerer (Ft. -e). Ss. J-butik, -forretning o. s. v.
Jyde (en, Ft. -r). en Jydepotte. jydsk (-e). at tale J. Jylland (af Jydland).
Jæger (en, Ft. -e). Ss. Jægerbataillon, -bøde, -dragt, -mester o. s. v.; Jægersmand.
Jællinge (geogr. N.). Jællingehøjene, -stenene.
Jærn (-et, Ft. d. s.). Ss. jærnbelslaet, -haard, -klædt; J-al, -alder, -bane (-anlæg o. s. v.),

-byrd, -flid, -kram, -kræmmer o. s. v.
Jærpe (en, Ft. -r; oldn. jarpi [jf. jarp-r, brun]).
Jærtegn (et).
Jærv (en, Ft. -e).
Jætte (en, Ft. -r; oldn. jötunn, (isl.) jötunn, gld. iætæn, senere iætæ, iættæ [vel ved Opfattelse af iætæn som b. F.; jf. Drot m. m.]. Ss. Jættekvinde, -stue o. s. v.
jævn (r; jf. effen). Ss. at jævnføre; j-aldrende, -byrdig (r), -sides (Bio.); J-døgn (-sstorm o. s. v.), -maal o. s. v. at jævne. en Jævning¹ (Handlingen at jævne; J. paa Suppe o. s. v.). en Jævning² (Ft. -er eller -e; gldags = Lige, Ligemand). jævnlig (r). Jævnlige (ens J.).
Jøde (en, Ft. -r). Ss. jødeffjendsk, -kristen (en J.); J-beg, -fejde, -folket o. s. v. jødisk (-e).
Jøkel (en, Ft. Jøkler; isl. jökull).
Jørgen eller **Jörgen** (N.).
Jøsses (Udr. i dagl. T.; af Jesus).
Jøtunheim = Jotunheim.

K.

K, k (et, Ft. K'er, k'er). en K-Lyd.
Kaabe (en, Ft. -r; mlat. capa og cappa, af hvilken sidste F. tysk-dansk Kappe). Ss. Kaabeærme o. s. v.
kaad (-e). kaadmundet.
Kaag (en, Ft. -e; lille fladbundet Baad).
Kaal (-en). Ss. Kaalblad, -hoved, -orm, -rabi eller -rabe (en, Ft. -rabi eller -raber; tysk Kohlrabi (-be), af ital. cavoli rape, Ft. af cavolo [= Kaal] rapa [= Roe]) o. s. v.
Kaar (Ft. [men Ent. i Ss. Vilkaar]; tidligere ogsaa = Valg, jf. Vilkaar, at kaare samt Kurfyrste; mntysk kor[e]).
Kaarde (en, Ft. -r). Ss. Kaardestød o. s. v.
kaare (at; jf. Kaar). en Kaaring.
Kaas (en; gldags = Kurs [i Søspr.]). at gaa sin egen K.
Kabale (en, Ft. -r; fr. cabale, af rabbinsk kabbalâ [se nedenfor]). en Kabalemager.

Kabbala (-en; se ovenfor). en Kabbalist (Ft. -er). kabbalistisk (-e).
Kabbeleje (en, Ft. -r; Planten.).
Kabel (et, Ft. Kabler). Ss. Kabel-længde, -tov o. s. v. en Kabelaring (Ft. -er).
Kabinet (-tet, Ft. -ter). Ss. Kabinetsflygel, -ordre, -spørgsmaal o. s. v.
Kabliov (en, Ft. -er).
Kabriolet (-ten, Ft. -ter).
Kabuds (en, Ft. -er; tysk Kapuze, af ital. capuccio, mlat. capucium, en Hætte [jf. Kapuciner]).
Kabys (-sen, Ft. -ser).
Kachot (-ten, Ft. -ter).
Kadaver (et, Ft. -e). Kadavergift.
Kadet (-ten, Ft. -ter). Ss. Kadet-skib o. s. v.
Kadrejer (en, Ft. -e; holl. kadraaijer, af kadraaien, at sælge Levnedsmidler til de paa Reden liggende Skibe).

- Kadrer** (Ft.; fr. cadre [Ft. -s], eg. Ramme, Indfatning, af ital. quadro [af lat. quadrus, firkantet]; jf. Kvadersten).
- Kafé** (b. F. Kafeen, Ft. -eer; fr. café, ¹Kaffe; ²Kaffehus, Kafé). en Café chantant, restaurant. Ss. Kafé-vært o. s. v.
- Kaffe** (-n; foreg. O. med tilbageflyttet Accent). K. med Mælk (Kaffemælk, sædv. Café au lait). Ss. kaffebrun, K-bønne, -kande, -punch, -sladder o. s. v. Kaffein (-et).
- Kag** (en). at stryges til Kagen. at kagstryge, en Kagstrygning.
- Kage** (en, Ft. -r; jf. Kiks, en). Ss. Kagebager, -dej o. s. v.
- kagle** (at).
- Kahyt** (-ten, Ft. -ter; ntysk kajüte, mntysk kajute). Ss. Kahytpassager, -plads o. s. v.
- Kaj** (en, Ft. -er). Ss. Kajmur m. m.
- Kajak** (-ken, Ft. -ker).
- Kajman** (en, Ft. -er).
- Kakadu** eller **Kakadue** (en, Ft. -er, -r; tysk Kakadu, holl. kakketoe [oe udt. u], af det malajiske, lydefterlignende Navn paa Fuglen).
- Kakao** (-en). Ss. Kakaobønne, -smør o. s. v.
- Kakeksi** (-en). kakektisk (-e).
- Kakerlak** (-ken, Ft. -ker).
- Kakkelovn** (en; sammens. m. det forældede Kakk [tysk Kachel], Lerkar eller Lerflise til Indretning af „Kakkelovne“). Ss. Kakkellovnsdør, -krog o. s. v.
- Kaktus** (-en, Ft. -er).
- Kal** (-len; en kræftagtig Forraadnelse i Træ). kallet (-ede).
- Kalabas** (-sen, Ft. -ser).
- Kalas** (et, Ft. -er; Gæstebud, Gilde, opr. ved Sammenskud af Deltagerne; tidligere Collats, af lat. collatio, Sammenføren, Sammenskud; jf. Kollation).
- Calcium** (-et).
- Kald** (et, Ft. d. s.). Ss. Kaldsbrev, -fælle, -pligt o. s. v. at kalde (-te, -t, kun i enkelte Tilfælde -ede, -et). at komme, som man var kaldet; mange ere kaldede men faa udvalgte; at føle sig kaldet til noget; Greven kaldede, har kaldet ham (til Præst). en Kaldeform. en Kaldelse.
- Kaleche** (en, Ft. -r).
- Kaleidoskop** (et, Ft. -er).
- Kalender** (en, Ft. -e). et Kalenderaar.
- kalfatre** (at). en Kalfatrer (Ft. -e). en Kalfatring.
- Kali** (-et; jf. Alkali og se u. Alkoraan). Ss. Kalihydrat o. s. v. Kalium (-et).
- Kaliber** (en, Ft. -bre). Ss. Kaliberbor, -maaler o. s. v. at kalibrere, en Kalibrering.
- Kalif** (en, Ft. -er eller -fer [efter den forskellige Udtale]). et Kalifat (Ft. -er).
- Kalk**¹ (en, Ft. -e; af lat. calix [Ejef. calicis], Bæger). K. og Disk. Smertens bitre K.
- Kalk**² (-en; lat. calx [Ejef. calcis]). Ss. kalkrig, K-bjærg, -brud (et), -sten o. s. v. at kalke. en Kalkning.
- kalkere** (at). Kalkerlærred, -papir. en Kalkering.
- Kalkun** (en, Ft. -er; ntysk kalkun, holl. kalkoen [oe udt. u], Forkortelse af kalkoensche haan, eg. Hane fra Calcutta). kalkunsk (-e).
- Kalla** (-en, Ft. -er; Planten.).
- Kalligraf** (en, Ft. -er). Kalligrafi (-en). kalligrafisk (-e).
- Kallun** (et, Ft. -er). en Kallunsuppe.
- Kalmuk** (-ken, Ft. -ker).
- Kalmus** (-en, Ft. -er; Planten.; græsk-lat. calamus [eg. Rör, Siv], der etymol. er samme O. som d. Halm).
- Kalomel** (-et).
- [Kalosche, se Galoche].
- Kalot** (-ten, Ft. -ter). en Kalotske.
- Kalundborg** (geogr. N.).
- Kalv** (en, Ft. -e). Ss. kalveknæet, K-hoved, -kød o. s. v.
- Kalville** (en, Ft. -r; en Æblesort).
- Kam** (-men, Ft. -me). Ss. kamdelt, K-bregne, -hjul o. s. v. [Kamasche, se Gamaske].
- Kambrik** (-et; eng. cambric; jf. Kammerdug).
- Kamé** (b. F. Kameen, Ft. -eer).
- Kamel** (en, Ft. -er). Ss. Kameldriver, -garn, -haar o. s. v.
- Kamelblomster** = Kamilleblomster.
- Kamelia** eller **Kamellia** (en, Ft. -ier; efter Jesuitten G. J. Kamel, som 1738 medførte Eksemplarer fra Japan).
- Kamene** (en, Ft. -r).

Kamfer (-en, ogsaa -et). Ss. Kamferdraaber, -olie o. s. v.
Kamfin (-en). Kamfinolie.
Kamille (en, Ft. -r). Ss. Kamilleblomster, -te o. s. v.
Kamin (en, Ft. -er). Ss. Kamin-gesims, -ild o. s. v.
Kammer (et, Ft. Kamre; mlat. camera [jf. Camera-obscura]). Ss. Kammeradvokat, -herre (-nøgle), -jomfru, -sanger o. s. v.
Kammerat (en, Ft. -er; eg. den, som deler Kammer med en). kammeratlig (r.).
Kammerdug (-et; ntyisk kammerdök, det samme som Kambrik [s. d.], eg. Tøj fra Byen Cambridge). et Kammerdugs Lomme-tørklæde.
Kamp¹ (-en; jf. norsk og sv. [dial.] kamp). Nu sædv. kun i Ss. Kampesten.
Kamp² (en, Ft. -e; mntysk kamp; jf. Kap). Ss. kampfærdig, -lysten; K-dommer, -fælle, -plads o. s. v.
kampere (at).
Kampoy(te).
Kamæleon (en, Ft. -er). kamæleontisk (-e).
kan, se n. kunne. kanhænde, kanske (Bio.).
Kan (en, Ft. -er; Tatarfyrste). et Kanat (Ft. -er).
Kanaan (geogr. N.).
Kanal (en, Ft. -er). Ss. Kanal-anlæg, -lys o. s. v.
Kanalje, ogsaa **Karnalje** (en, Ft. -r; fr. canalile. ital. canaglia, Hundepak, Pøbel [af lat. canis, Hund]. Karnalje er en fra Ntysk laant F.).
Kanapé (b. F. Kanapeen, Ft. -eer).
Kanarie (ogsaa **Kanari**):- K-fugl, -frø, -græs. kanarisk: de k-e Øer).
Kancelli (-et, Ft. -er). Ss. Kancelliraad, -stil o. s. v. en Kancellist (Ft. -er).
Kande (en, Ft. -r). Ss. Kandelaa, -støber o. s. v.
Kandelaber (en, Ft. -bre).
Kandidat (en, Ft. -er; lat. candidatus, eg. hvidklædt, iført hvid Toga, efter den gammelromerske Skik for embedssøgende). teologisk K., i Teologien (men: Cand[idatus] theol[ogie] o. s. v.).

en Kandidateksamen, -post. en Kandidatur (Ft. -er).
Kandis (-en), Kandissukker. at kandisere. en Kandisering.
Kane (en, Ft. -r). Ss. Kanebjælde, -føre o. s. v.
Kanel (-en; fr. cannelle, Deminutiv af canne, et Rör; Benævnelsen efter den F., hvori Barken forhandles). Ss. kanelbrun, K-bark o. s. v.
Kanin (en, Ft. -er). Ss. Kanin-gaard, -skind o. s. v.
Kankan (en, Ft. -er). en Kankan-danser.
Kannevas (-et).
Kannibal (en, Ft. -er). kannibalsk (-e). en Kannibalisme.
Kannik (en, Ft. -er; Sammentr. af mlat. canonicus [eg. et Tillo., se kanonisk]). Ss. Kannikedømme (et Kanonikat), -sæde o. s. v.
Kano (-en, Ft. -er).
Kanon (en; udt. Kanon; græsk-lat. canon). kanonisk (-e; af græsk-lat. canonicus, jf. Kannik). at kanonisere (af Kanon i Betydn. Helgenliste). en Kanonisering, Kanonisation (Ft. -er).
Kanon (en, Ft. -er; udt. Kanón; fr. canon, ital. cannone, af fr. canne, ital. canna, Rör). Ss. Kanonbaad, -kugle o. s. v. en Kanonade. en Kanoner (Ft. -erer). at kanonere.
Kansler (en, Ft. -e).
Kant (en, Ft. -er). at komme paa K. med en. Ss. at kanthugge; en K-fil o. s. v. at kante. kantet (-ede). en Kantning (Ft. -er). at kante = kentre.
kant (holl. Tillo. og Bio. af Navneo. kant, Kant): k. og klar (holl. kant en klaar, fiks og færdig).
Kantate (en, Ft. -r).
Kanton (et, Ft. -er). — at kantonner. en Kantonnering, et Kantonnement (Ft. -er).
Kantor (en, Ft. -er).
Kantusse (-n. Jf. „For Idé og Virkelighed“ 1870, 1ste Bind, S. 99 flg.).
Kaos (et). kaotisk (-e).
Kap (oldn. kapp, etymol. samme O. som Kamp²): om K. Ss. Kapløb, -sejlsads o. s. v. at kappes. en Kappelyst, -strid.
Kapacitet (en, Ft. -er).
Kapel (-let, Ft. -ler). en Kapelmester, -musikus. en Ka-

pellan (Ft. -er). et Kapellani (Ft. -er).
Kaper (en, Ft. -e). Ss. Kaperbrev, -skib, -vogn o.s.v. et Kaperi. at kape.
Kapers (en, Ft. d. s.; eg. en Fler-talsform; fr. *câpre* [Ft. -s], lat. *capparis*). Ss. Kapersbusk, -sovs o.s.v.
kapital (r.). en Kapital (Ft. -er). at kapitalisere. en Kapitalist (Ft. -er).
Kapitel (et, Ft. -tler). Ss. Kapiteloverskrift o.s.v.; Kapitels-takst.
kapitulere (at). en Kapitulation (Ft. -er).
Kapitæl (en, Ft. -er).
Kaplak (-en; mntysk kap(pella)-ken, eg. Tøj til en Kappe).
Kappe (en, Ft. -r; jf. Kaabe). Ss. Kappebaand, -krave, -læder o.s.v.
kappe (at). en Kapning.
kappes (at), se u. Kap.
Kaprice (en, Ft. -r).
Kaprifolium (b. F. -ien, Ft. -ier).
Kapriole (en, Ft. -r).
Kapsel (en, Ft. -sler). Ss. Kapselbarometer, -frugt, k-frugtet m. m.
Kapsun (en, Ft. -er; ntysk kabbesun, af fr. *caveçon*).
Kaptajn (en, Ft. -er). Kaptajnløjtnant.
kaptiøs (r.).
Kapuciner (en, Ft. -e; af nyere lat. *capucinus* [af mlat. *capucium*, se Kabuds]). Ss. Kapucinerabe, -kappe, -kloster o.s.v.
Kapun (en, Ft. -er).
kaput (ubøj. Tillo.; tysk *kaput*, af fr. *capot* (eg. *Navneo*. = Kappe; faire *capot* o: vinde alle Stikkene fra en, être c. o: ingen Stik faa]). at være, gaa k.
Kar (et, Ft. d. s.; b. F. Karret, -ene). Ss. karførende, K-bundt, -klud o.s.v.
Karabin (en, Ft. -er).
Karade (en, Ft. -r; saaledes sædv. for Charade = fr. *charade*).
Karaffel (en, Ft. Karaffer).
Karakter (en, Ft. -er). Ss. karakterfast, -løs; K-bog, -styrke o.s.v. at karakterisere. en Karakteristik (-ken, Ft. -ker). karakteristisk (-e).
karambolere (at). en Karambolage (Ft. -r).

Karamel (-len, Ft. -ler).
Karantæne (en, Ft. -r; fr. *quarantaine*, eg. Antal affyrretyve, Tidsrum af 40 Dage). Ss. Karantæneanstalt, -læge o.s.v.
Karat (en, Ft. d. s.). 18 Karats Guld.
Karavane (en, Ft. -r). Ss. Karavanfører, -serai (et, Ft. -er), -vej o.s.v.
Karbol (-en). Karbololie, -syre, -vand.
Karbonade (-n).
Karbunkel (en, Ft. -kler; lat. *carbunculus*, Deminutiv af *carbo*, Kul [her tænkt som glødende]).
Karde (en, Ft. -r; mntysk karde, af mlat. *cardus* [lat. *carduus*], Tissel, Kardebolle). Ss. Kardebolle (Planten), -tand o.s.v. at karde. en Kardning.
Kardemomme (-n).
kardinal (r.; mest i Ss.). Ss. Kardinaldyd, -punkt, -tal. en Kardinal (Ft. -er). Ss. Kardinals værdighed o.s.v.
Kardus (en, Ft. -er; holl. *kardoes* [oe udt. u], af fr. *cartouche*, Patron, Kartæske [af ital. *cartoccia* = *cartoccio*, en Afledning af ital. *carta*, Papir]; jf. Kartæske). Ss. Karduspapir o.s.v.
Kardæske eller **Kardæsk** (en, Ft. -r, -er; Stald- eller Skibsbørste; tysk *Kardätsche*, besl. med Karde; ikke at forveksle med Kartæske [s. d.]).
Karet (en, Ft. -er). Ss. Karettdør, -mager o.s.v.
[Karfunkel, se Karbunkel].
karikere (at). en Karikatur (Ft. -er).
Kariter (-ne).
kariøs (r.). en k. Tand.
Karl (en, Ft. -e; sædv. udt. Kål). Ss. Karlarbejde, -kammer m. m.; Karlsvognen (r udt.; den store Björn, eg. Mandsvognen, jf. oldn. *kvennavagn* [Kvindevognen] som N. paa den lille Björn).
Karl (N.; r. udt.; opr. foreg. O., brugt som Egennavn). K. den Store.
Karm (en, Ft. -e).
Karmelitermunk (o.s.v.).
karmesinrød (af mlat. *carmesinus*).
Karmin (en). Karminlak, -syre.

Karnap (-pen, Ft. -per). Karnapstue, -vindue.

Karneol (en, Ft. -er).

Karneval (et; Ft. -er). Ss. Karnevalsdragt o. s. v.

Karnis (-sen, Ft. -ser).

karnøfle (at; dagl. T.).

Karoline (N., af Carolus, en latiniseret F. af Karl).

Karoline (en, i Billardspil).

Karotte (en, Ft. -r).

Karpe (en, Ft. -r). Ss. Karpe-dam o. s. v.

Karre (en, Ft. -r; gennem Tysk af mlat. carrus eller carra [af keltisk Opr.]; jf. Kærre). Ss. Karrekusk o. s. v.

Karré (b. F. Karreen, Ft. -eer; fr. carré, af lat. quadratum; jf. Kvadrat).

Karri (-en). Kød i K.

Karriere (en).

karrig (r.).

Karriol (en, Ft. -er). en Karriolhest.

Karronade (en, Ft. -r; Navnet efter det første Fabrikationssted, Carron i Skotland).

Karrusel (-len, Ft. -ler). Ss. Kar-ruselbane o. s. v.

Karse (-n; mntysk karse, karse, af en oprindeligere F. kresse, jf. htysk Kresse, mlat. cressa). Ss. Karsefrø o. s. v.

karsk (-e).

[Karte, se Karde].

Karteuser (en, Ft. -e; efter tysk Karthäuser [mntysk kart(h)user, af mlat. Cart(h)usia o: Chartreuse (ved Grenoble), hvor Karteuserordenen blev stiftet]). Ss. Karteuserkloster, -nelike o. s. v.

Kartoffel (en, Ft. -tofler; tysk Kartoffel, tidligere Tartuffel, af ital. tartufolo, Deminutiv af det ensbetydende tartufo [af lat. terræ tuber = Jordknold?], Trøffel, hvilket paa Grund af Knoldenes Lighed ogsaa blev brugt om Kartoffler [tartufoli el. tartufi bianchi, eg. hvide Trøffler]. Jf. Trøffel). Ss. Kartoffelavl, -mel o. s. v.

Karton (en, Ft. -er). at kartonnere.

Kartove (en, Ft. -r).

Kartæske (en, Ft. -r; Skraasæk til Kanoner; tysk Kartätsche, af ital. cartoccia, cartoccio; jf.

Kardus. Ikke at forveksle med Kardæske [s. d.]).

Karusse (en, Ft. -r). Ss. Karusse-dam o. s. v.

Karyatide (en, Ft. -r).

Kaseking (en, Ft. -er; fr. casa-quin).

Kasemat eller **Kasematte** (en, Ft. -ter, -r). et Kasematskib.

Kaserne (en, Ft. -r). Ss. Kaserne-liv o. s. v. at kaserne.

Kashmir (geogr. N. og N. paa en opr. fra K. stammende Tøjsort). en Kashmirged.

Kaskade (en, Ft. -r).

Kaskelot (-ten, Ft. -ter). Ss. Kaskelothoved o. s. v.

Kasket (-ten, Ft. -ter). Ss. Kasket-skygge o. s. v.

Kasko (-en). Kaskoassurance, -havari.

Kasse (en, Ft. -r). Ss. Kassebeholdning, -laag, -mester o. s. v. at kassere¹ ind = indkassere (s. d.). en Kasserer (Ft. -e; Ss. K-kontor o. s. v.).

kassere² (at; fr. casser, ital. og mlat. cassare, af lat. cassus, tom, intetbetydende). kassabel (-elt, -le). en Kassation (Ft. -er).

Kasserolle (en, Ft. -r).

Kassia (-en). Kassiabark, -træ.

Kast (et, Ft. d. s.). give sig i K. med. at kaste. Ss. Kastespyd, -vind o. s. v. [en -kastelse; f. Eks. Underkastelse]. en Kaster (Ft. -e). en Kastning (Ft. -er).

Kastagnet (-ten, Ft. -ter).

Kastanje (en, Ft. -r). Ss. kastanjebrun, K-træ o. s. v.

Kaste (en, Ft. -r). Ss. Kasteaand o. s. v.

Kastel (-let, Ft. -ler).

Kastor (o: Bæver): K-garn, -hat.

kastreere (at). en Kastrat (Ft. -er). en Kastration, Kastrering.

Kasuar (en, Ft. -er).

Kasulist (en, Ft. -er). kasulistisk (-e). Kasuistik (-ken).

Kasus (en, Ft. d. s.).

Kat (-ten, Ft. -te). Ss. Katblok, -løber (o. fl. Sørd), -ost (Planten.); Kattedej, -killing, -musik, -urt, -venlighed o. s. v. Kattegat(tet). at katte (Søspr.).

Katafalk (en, Ft. -er; ital. catafalco; jf. Skafot).

Katakombe (en, Ft. -r).

Katalepsi (-en). kataleptisk (-e).
Katalog (en og et, Ft. -er). at katalogisere.
Katarakt (en, Ft. -er).
Katarr (en, Ft. -er). katarralsk (-e).
Katastrofe (en, Ft. -r).
Kateder (et, Ft. -dre).
Katedralkirke (en).
Kategori (-en, Ft. -er). kategorisk (-e).
Kateket (en, Ft. -er).
katekisere (at). en Katekisation (Ft. -er). en Katekismus (Ft. -er) eller Katekisme (Ft. -r).
Katet eller **Katete** (en, Ft. Kateter; i en Trekant).
Kateter (et, Ft. -tre; et kirurgisk Instrument). at katetrisere. en Katetrisering, Katetrisation (Ft. -er).
Katolik (-ken, Ft. -ker). katolsk (-e). Katolicisme (-n).
Katrine (N.). en Katrineblomme.
Katun (-et; holl. katoen [oe udt. u], af fr. coton, Bomuld). en Katuntrykker.
Kaudervælsk (et).
kausal (r.). Ss. Kausalforbindelse o. s. v. en Kausalitet.
Kaution (en, Ft. -er). at kautionere. en Kautionist (Ft. -er).
Kautsjuk (-en). Ss. Kautsjukmand o. s. v.
Kavaj (en, Ft. -er).
Kavaler (en, Ft. -er; fr. cavalier, Rytter, Kavalerist).
Kavaleri (-et; fr. cavalerie). Ss. Kavaleriregiment o. s. v. en Kavalerist (Ft. -er).
Kavalkade (en, Ft. -r).
Kaviar (-en).
Kavring (en, Ft. -er).
ked (-e). (en) Kede. at kede, kedes. kedelig (r.). kedsommelig (r.).
Kede (en, Ft. -r) = **Kæde** (s. d.).
Kedel (en, Ft. Kedler). Ss. Kedelflikker, -sten o. s. v.
Kediv (en, Ft. -er).
Kefyr (-en; en Drik).
Kegle (en, Ft. -r). Ss. Keglebane, -snit o. s. v.
Kejser (en, Ft. -e; gennem Tysk af lat. Cæsar [paa en Tid, da C endnu lød som K og æ maaske endnu som ai]; jf. Zar). Ss. Kejserkrone, -snit o. s. v. kejserlig (r).

Kejte (-n). kejthaandet (-ede). kejtet (-ede).
kele (at; tekn., tysk kehlen). en Kelemaskine, Kelhövl.
Kelner (en, Ft. -e; tysk Kellner).
Kelter (-ne). keltisk (-e). Ordet stammer fra Keltisk.
Keltring (en, Ft. -er; jf. det forældede keltre, at trygle, overhænge [sv. kälta], og norsk kjeltra, at snyde, bedrage). Keltring(e)pak(-ket), -sprog, -streg.
Kemi (-en; jf. Alkemi). Kemi-kalier (Ft.). en Kemiker (Ft. -e). kemisk (-e).
kende (at; -te). Ss. Kendeord, -tegn o. s. v. Kende: tage K. paa; give (sig) til K. en Kende (Smule). kendelig (r.; at k-gøre). en Kendelse (Ft. -r). en Kender (Ft. -e; K-blik o. s. v.). (en) Kending (Søspr.). en Kending (Ft. -er eller -e; gldags = Bekendt). en Kendsgerning (fordum Kendesgerning o: Gerning, som man vedkender sig). et Kendskab.
Kentaur = Centaur.
Kepi (-en, Ft. -er).
Kerberos = Cerberus.
kere (at): k. sig om (tysk: sich an etwas kehren).
Kerne¹ (en, Ft. -r; Frugtk.; oldn. kjarni, besl. m. Korn). Ss. kernefuld, -sund; K-foder, -hus, -karl o. s. v.
Kerne² (en, Ft. -r; Smörk.; oldn. kirna). Ss. Kernestang o. s. v. at kerne. Ss. Kernemælk (-ssuppe o. s. v.) o. s. v.
Kersej, **Kirsej** (-et; en Tøjsort).
Kerte (en, Ft. -r).
Kerteminde (geogr. N.).
Kerub (en, Ft. -er).
Ketser (en, Ft. -e).
Kid (et, Ft. d. s.; b. F. Kiddet, -ene). et Kidskind.
Kiddike (en, Ft. -r; Planten.).
Kiel (geogr. N.). Kiellersprot (-sprut, -spryt, en; ntysk sprot).
Kig (Kik) [et]. faa, have K. paa. et K-hul. at kigge, ogsaa skrevet kikke (jf. Kikkert). [en -kigger (-kikker), Ft. -e; f. Eks. Pose-, Stjerne-kigger].
Kighoste (jf. norsk kikhoste, sv. kikhosta, af n. kikja, sv.

kika, at miste Vejret, snappe efter Vejret).
kikke (at) = kigge. en Kikkert (Ft. -er).
Kiks (en, Ft. d. s.; opr. Ft., idet det er af eng. cakes, Ft. af cake = d. Kage).
Kiks (en eller et; i Billardspil; tysk Kicks). at kikse. en Kiksekugle.
Kilde (en, Ft. -r). Ss. Kildedest, -væld o. s. v.
kilde (at; = kildre). kilden (-ent, -ne). at kildre. en Kildrer (Ft. -e).
Kile (en, Ft. -r; mntysk kil). Ss. Kileben, -skrift o. s. v. at kile¹.
kile² (at; løbe hurtigt; ntysk kilen).
Killing (en, Ft. -er).
Kilo- (fr., af græsk chilioi, tusinde, i Ss. chilio-): K-gram, -liter, -meter.
kilte, kiltre op (at).
Kim (en, Ft. d. s.). Ss. Kimblad, -knop o. s. v.
kime (at).
Kim(m)ing (-en; Søspr.).
kimse (at). k. ad (af).
Kimære (en, Ft. -r). kimærisk (-e).
Kina (geogr. N.). en Kinafarer. en Kineser (Ft. -e). kinesisk (-e).
Kina (-en; fr. china, quinquina, afperuviansk quina-quina, eg. den ældste Bark [quina, Bark]). Ss. Kinabark, -draaber, -træ o. s. v. Kinin (-en).
Kind (en, Ft. -er). Ss. Kindben, -tand o. s. v. en Kindbakke (se Bakke⁴; efter tysk Kinnbacke[n]). [-kindet (-ede); f. Eks. hulkindet].
Kiosk (en, Ft. -er).
Kippe (en, Ft. -r). Kroer og Kipper.
kippe (at; Søspr.).
kipret (-ede). kippede Tøjer.
Kirke (N.) = Circe.
Kirke (en, Ft. -r). Ss. Kirkeaar, -gaard, -historie, -klokke o. s. v. kirkelig (r).
Kirsebær (et). Ss. Kirsebærsten, -træ o. s. v.
Kirtel (en, Ft. -tler). Ss. kirtel-svag, K-haar, -svulst o. s. v.
Kirurg (en, Ft. -er). Kirurgi (-en). kirurgisk (-e).
kis (Lokkeord til Katte).
Kis (-en). Kisel (-en). kisel-

artet, -sur; K-jord, -sten o. s. v.
Kisselinke (en, Ft. -r).
Kiste (en, Ft. -r). Ss. kistelagt, K-beslag, -bund o. s. v.
Kit (-tet). at kitte. en Kitning.
Kittel (en, Ft. Kitler).
Kiv (en). at kives.
Kivi (-en, Ft. -er).
Kjole (en, Ft. -r; Sammentr. af Kjortel [Ft. -tler], hvilken F. endnu kan forekomme i højere Stil; Kjole for Kjol ligesom Hode for Hod, se Hoved). Ss. kjoleklædt, K-besætning, -krave o. s. v.
Kladde (en, Ft. -r). en Kladde-bog.
Klage (en, Ft. -r). Ss. Klagelyd, -skrift o. s. v. at klage. en Klager (Ft. -e).
Klak (-ken; lejet Trop af Teaterklappere; fr. claque, eg. Klask, Klap). en Klakør (Ft. -er).
Klakpapir = Klatpapir.
klam (-t, -me).
Klamaj (en, Ft. -er; Skibsbygn.). at klamaje.
Klamamus (en, Ft. -er; af lat. clamamus, vi raabe, skribe).
Klammer (Ft.; tysk Klammer, Ft. -n). at klamre (k. ind; k. sig til o. s. v.). en Klamrefod.
Klampe (en, Ft. -r).
klamres (at). et Klammeri (Ft. -er).
Klang (en). Ss. klangfuld, -løs; K-farve, -figur o. s. v.
Klanner el. sædv. **Klaner** (en, Ft. d. s. eller -e; af tysk Kaland, Kaland, fr. calandre [Kornorm]).
Klap (-pen, Ft. -per; besl. m. klappe). Ss. Klaphorn, -myds (en, Ft. -er; Art Sæl, tysk Klappmütze), -træ o. s. v.; Klappefejl, -sygdom.
Klap (et, Ft. d. s.; b. F. Klappet, -ene). Klappagt. at klappe. en Klapper (Ft. -e). en Klappert (Ft. -er; Slags Legetøj). at klapre. en Klapperslange. et Klaps (Ft. d. s.). at klapse.
Klaphingst (ntysk klopphengst).
klar (r). Ss. klareende, -synet, -øjet. at klare. en Klaring. at klarere. en Klarering. Klaret (-ten; afklaret Fedt). klarlig (Bio.).

Klarinet (-ten, Ft. -ter; besl. m. klar).

Klase (en, Ft. -r). Ss. Klasestilk m. m.

Klask (et, Ft. d. s.). at klaske.

Klasse (en, Ft. -r; af lat. classis). Ss. Klasseinddeling, -kammerat, -lotteri o. s. v. at klassificere. en Klassifikation (Ft. -er).

Klassiker (en, Ft. -e; af lat. classicus. substantivisk = Borger af første Klasse, derefter ogsaa om en Forfatter af første Rang). klassisk (-e). en Klassicitet.

Klat (-ten, Ft. -ter). Ss. klatfingret, K-gæld, -papiro. s. v. at klatte. et Klatteri (Ft. -er).

klatre (at). Ss. Klatrefod, -fugl o. s. v. (en) Klatring.

Klaus (N., af Nikolaus).

Klausul (en, Ft. -er).

Klaver (et, Ft. -er). Ss. Klaver-spil, -stemmer o. s. v.

Klaviatur (en, Ft. -er).

klavre (at; ntysk klauern, af klawe, Klo).

klejn (r.). klejnmodig, K-smed.

Klejne (en, Ft. -r; tidligere kleinet, klenet og opr. samme O. som Klenodie [s. d.]).

Klem (en); med Fynd og K. staa paa K. en Klemme (Ft. -r). i K. at klemme (klemte). et Klemmeredskab.

Klemt (et, Ft. d. s.). at klemte.

Klenodie (et, Ft. -r; af mlat. cledonidium, en latiniseret F. af tysk Kleinod: mntysk klenode, klenode, mhtysk kleinot, kleinet, eg. en lille eller fin, sirlig Ting. Fra Formen kleinet udgaar vort Klejne [s. d.]).

Kleppert (en, Ft. -er).

Klerus (en). en Klerk (Ft. -e; af mlat. clericus). klerikal (r.). Kleresi (-et).

Kliché (b. F. Klicheen, Ft. -eer). at klichere. en Klichering.

Klid (-det). Klidvand. kliddet (-ede).

Klient (en, Ft. -er). et Klient-skab. en Klientel.

Klik (en; mntysk klick, Klat, Plet). at sætte en K. paa ens Rygte.

Klik: at slaa K. at klikke.

Klike (en, Ft. -r). Klikeaand, -væsen.

Klima (-et, Ft. -er; ogsaa [men ikke

værd at efterligne] -tet, Ft. -ter; græsk-lat. clima, Ejef. climatis). Klimatfeber. klimatisk (-e).

Klimaks (en, Ft. -er). klimakterisk (-e). de k-e Aar.

klimpre (at). at k. paa et Klaver.

kline (at). en Klining.

klinge (at; klang, klinget). kling, klang! et Klingklang. klinger (-ert, -re). at klingre.

Klinge (en, Ft. -r).

Klinik (-ken, Ft. -ker). klinisk (-e).

Klink: at spille K.

Klinke (en, Ft. -r). at klinke¹ (et Fad, et Søm). en Klinkning.

klinke² (at; støde sit Glas mod en andens, saa at de klinge).

klink(er)bygget (Baad).

Klint (en, Ft. -er; jf. Klit). Klintekongen.

Klinte (-n; Planten.).

Klip, klap! et Klipklap. Møllens K.

Klip (et, Ft. d. s.; b. F. Klippet, -ene). at klippe. en Klipping.

Klippe (en, Ft. -r). Ss. klippefast, -fuld, -haard; K-blok, -hule o. s. v.; Klipfisk.

Klipper (en, Ft. -el). Ss. klipperbygget, K-skib o. s. v.

Klire (en, Ft. -r).

klirre (at).

Klister (-et). en Klisterpotte. at klistre.

Klit (-ten, Ft. -ter; opr. samme O. som Klint; oldn. klett-r). Ss. Kliddannelse, -plantning, -tag (Planten.) o. s. v.

Klo (-en, Ft. Kløer, Klørne). Ss. Kloled m. m.

Kloak (-en eller -ken, Ft. -er eller -ker efter som a udtales langt eller kort). Ss. Kloakledning, -rør o. s. v.

Klode (en, Ft. -r). kloderund; en K-sky.

Klodrian (-nen, Ft. -ner).

Klods¹ (en, Ft. -er; Træklods o. s. v.; tysk Klotz). Ss. Klodshoved, -major, -tegning, -tørv. at klodse (dagl. T.). klodset (-ede).

Klods² (en, Ft. -er; Slags Fødtøj; mntysk klotze [glotze, galotze], af fr. galoche).

klog (r.). klogelig (Bio.).

Klokke (en, Ft. -r). Klokken slaar, er syv. Ss. klokkeren; K-klang, -lyng, -slæt (et, Ft.

- d. s.; b. F. -slættet, -ene). -streng o. s. v. en Klokke (Ft. -e). Ss. Klokkerembede o. s. v.
- Klor** (-et). Ss. Klorkalk, -vand o. s. v. Kloral (-et). Kloroform (-en). at kloroformere. en Kloroformering (Ft. -er).
- klos** (Bio.; af eng. close). k. op til, k. paa o. s. v. klosrevet (Sejl).
- Kloset** (-tet, Ft. -ter). et Klosetrum.
- Kloster** (et, Ft. -stre). Ss. Klosterdragt, -frøken, -tugt o. s. v. klosterlig (r.).
- Klov** (en, Ft. -e). Klovsyge.
- Klovn** (en, Ft. -er; eng. clown).
- Klub** (-ben, Ft. -ber). Ss. Klubbal, -vært o. s. v.
- Klud** (en, Ft. -e). Ss. Kludekræmmer, -papir o. s. v.
- Kludder** [et]. Kludderi (-et). at kludre. en Kluddermads. en Kludrer (Ft. -e).
- Kluk** (et, Ft. d. s.; b. F. Klukket, -ene). en Klukhøne. at klukke.
- Klump** (en, Ft. -er). en Klumpfisk, -fod. at klumpe (sig). klumpet (-ede).
- Klunte** (en, Ft. -r). kluntet (ede).
- Klup** (-pen, Ft. -per; tekn.; tysk Kluppe).
- Klyde** (en, Ft. -r). Ss. Klydenæb o. s. v.
- Klyne** (en, Ft. -r). Klynethrv.
- Klynge** (en, Ft. -r). at klynge. (en) Klynger (Planten.).
- Klynk** (et, Ft. d. s.). at klynke. Klynkehoved, -potte. et Klynkeri (Ft. -er).
- Klys** (et, Ft. d. s.; b. F. Klyset, -ene; Søspr.; holl. kluis). Ss. Klysforing, -prop o. s. v.
- Klysopumpe** (en).
- Klyster** (et, Ft. -er). en Klystersprøjte.
- klyve** (at; kløv [Ft. -e], kløven, -et, -ne. Kun lidet brugt).
- Klyver** (en, Ft. -e; Søspr.). Ss. Klyverbom o. s. v.
- klæbe** (at). klæbrig (r.).
- Klæde** (-t og et K. [i Ss. Ft. -r, f. Eks. Forklæder, Haandklæder] samt Klæder, Ft. uden Ent.). Ss. ¹Klædefabrik, -handler, -varer o. s. v. ²K-bon (et, Ft. d. s.; b. F. -bonnet, -ene; oldn. klæðabúnað-r [búnað-r: Ud-rustning, Beklædning og hvad der udgør denne], gld. klæthæbo-
- næth, der senere, urigtigt opfattet som b. F., blev til Klædebon; jf. Drot m. m.); K-børste, -dragt, -skab o. s. v. at klæde (-te). klædelig (r.). en Klædning (Ft. -er; Ss. K-sstykke o. s. v.).
- Klæg** (en, Ft. -er; Insektn.; oldn. kleggi).
- Klæg** (-en eller -et; Marskler). et Klægslag.
- klæg** (r.). klægt Brød.
- klække** (at). at k. op, ud.
- klækkelig** (r.).
- klø** (at; klør, -ede, -et). at give en Klø (Gadespr.). en Kløe. en Kløen.
- Kløft** (en, Ft. -er). kløftet (-ede).
- kløge** sig, kløges (at). en Kløgning (Ft. -er).
- Kløgt** (en). kløgtig (r.).
- Klør** (en, Ft. -er; Sammentr. af Kløver). K. Dame, Ni o. s. v.
- kløve** (at). Kløvebrænde; Kløvkrone, -plade (Planten.). en Kløvning (Ft. -er).
- Kløver** (-en [men; et Fir-, Trekløver, Ft. -e]. K. i Kortspil [Ft. -e] udtales og skrives derfor naturligt Klør [s. d.], der dammer nyt Ft. Ntysk klexer). Ss. Kløverager, -frø o. s. v.
- Knag** eller **Knage** (en, Ft. -er, -r). en Knagerække.
- knage** (at).
- Knald** (et, Ft. d. s.). Ss. Knald-effekt, -hætte o. s. v. at knalde. en Knaldert (Ft. -er).
- knap** (-t, -pe). at knappe af.
- Knap** (-pen, Ft. -per). Ss. Knapform, -hul o. s. v.; Knappe-naal (-shoved o. s. v.). at knappe.
- Knark** (en, Ft. -e).
- knarvoren**.
- Knas** (-et). at knase (-ede og -te). knastør.
- Knast** (en, Ft. -er). knastfri. knastet (-ede).
- Knaster** (-en). hollandsk K.
- Knavel** (en; Planten.).
- Kneb** (et, Ft. d. s.).
- Knebb** (en). at lade K-en løbe. at knebre.
- Knebel** eller **Knevel** (en, Ft. -bler, -vler; Klokkekn.; mntysk knepel [= kleppel]).
- kneben** (-ent, -ne).
- Knejpe** (en, Ft. -r). Ss. Knejpe-sangerinde, -vært o. s. v.

knejse (at; -ede og -te).

Knevel¹ = Knebel (s. d.).

Knevel² (en, Ft. -vler; Mundkn.; mntysk knevel). Hertil rimeligvis Ss. Knevelsbart. at knevle.

knibe (at; knob [Ft. -e]. kneben, -et, -ne). en Knibtang. en Knibe.

knibsk (-e).

Kniks (et, Ft. d. s.). at knikse.

kniple (at; ntysk knüppeln, af Knüppel, Knippel, o: her en af de Pinde, hvormed Kniplingen udføres). Ss. Kniplebræt, -pind eller -stok o.s.v. en Kniplerske. Knipling (-en). Kniplinger (Ft.). Ss. Kniplingsbesætning, -handel o.s.v.

Knippe (et, Ft. -r). at knippe.

Knippel (en, Ft. Knipler).

Knips (et, Ft. d. s.). at knipse.

knirke (at). Knirkelæder, -støvler.

knitre (at).

Kniv (en, Ft. -e). Ss. Knivfil, -kurv (eller Knivek.), -skaft, -spids, -stik o.s.v.; Knivsblad, -od, -ryg, -æg.

Kno (-en, Ft. -er).

Knob (en, Ft. d. s.; Søspr.). en Fart af 7 K.

Knogle (en, Ft. -r) og **Knokkel** (en, Ft. Knokler). en Knogleforbindelse o.s.v. Knokkelmanden. knoklet (-ede).

Knold (en, Ft. -e). Ss. knoldbærende, K-vækst o.s.v. knoldet (-ede).

Knop (-pen, Ft. -per). Ss. knopskydende, K-leje, -siv o.s.v. at knoppes. knoppet (-ede).

Knort (en, Ft. -er). en Knortekæp. knortet (-ede).

Knub (-ben, Ft. -be). et Knubskib. knubbet (-ede). knubbede Ord. knubret (-ede).

Knubs (et, Ft. d. s.). at knobse.

Knude (en, Ft. -r). Ss. Knudebrænde, -punkt o.s.v. knudret (-ede).

knuge (at).

Knur (et, Ft. d. s.; b. F. Knurret, -ene). at knurre. Knurrepotte; Knurhane, -haar.

knuse (at; -te). en Knusemaskine, -tand. en Knusning.

Knut (en). at give K. at knutte.

Kny (et). at kny (knyr, -ede, -et).

Knyst (en, Ft. -er).

knytte (at). en knyttet Næve. en

Knytnæve (Knyt- gl. Tillf. = knyttet). en Knytning.

Knæ (-et, Ft. d. s. og [i dagl. T.] -er). at komme paa Knæerne. Ss. at knæsette; k-bøjlet, Kled, -skal o.s.v. knæet (-ede). at knæle (-ede, ogsaa -te). en Knæler (Ft. -e).

Knægt (en, Ft. -e).

Knæk (et, Ft. d. s.; b. F. Knækket, -ene). at knække. Knækbrød, -parasol.

Knøs (en, Ft. -e).

Ko (-en, Ft. Køer, Køerne). Ss. Køhaar, -kas(s)e (jf. sv. kas, kase, en Dynge), -kopper (-koppeindpodning) o.s.v.

koalisere (at). en Koalition (Ft. -er).

Kobbel (et, Ft. Kobler; mntysk koppel, af lat. copula, Baand, Line; jf. Kopula). at koble. en Kobler (Ft. -e; en K-ske). et Kobleri. en Kobling.

Kobber (-et og et K., Ft. -e, = Kobberstik). Ss. kobberforhudet, -rød, -stukken; K-kar, -mine, -smed, -stik o.s.v.

Kobolt (-en eller -et). Ss. Kobolterts, -glans o.s.v.

Kochenille (-n). en Kochenille (skjold)lus.

Kode (en, Ft. -r). Ss. Kodehaar, -led o.s.v.

Kodicil (-len, Ft. -ler).

Kodille (en, Ft. -r).

Koefficient (en, Ft. -er).

Koffardi: at fare til Koffardis. Ss. Koffardifart, -flaade, -kaptajn o.s.v.

Koffert (en, Ft. -er). Ss. Koffertfisk, -laag o.s.v.

Kofte (en, Ft. -r). kofteklædt.

Kog (en, Ft. -e; inddiget Marskland; ntysk kög).

Kog ([et]; o = aa: at være (o.s.v.) i K, gaa af K. koghed, en K-hede. at koge (-te). Ss. Kogebog, -kunst, -punkt o.s.v.; Kogsalt. [en -koger (Ft. -e); f. Eks. Selvkoger]. et Kogeri (Ft. -er). en Kogning.

Kogger (et, Ft. -e).

Kogle (en, Ft. -r). Ss. koglebærende, K-skæl o.s.v.

kogle (at). en Kogler (Ft. -e). et Kogleri.

Kognat (en, Ft. -er). kognatisk (-e).

Kok (-ken, Ft. -ke). en Kokke-

- dreng, -pige; Koksmat. at kokkerere (dagl. T.). en Kokkereren, Kokkerads.
- Kokarde** (en, Ft. -r).
- [**Kokes**, se Koks].
- koket** (-te). en Kokette (Ft. -r). at kokettere. et Koketteri.
- Kokleare** (en, Ft. -r).
- Kokon** (en, Ft. -er).
- Kokos**:- K-nød, -palme o. s. v.
- Koks** (Ft.; eng. coke, Ft. -s). Ss. Koksovn o. s. v.
- Kolbe** (en, Ft. -r). Ss. kolbeblomstrede (Ft.), K-kasse o. s. v.
- Kolbøtte** (en, Ft. -r).
- kold** (r.). Ss. koldblodet (Dyr), -blodig (Person), -sindig; K-brand, -feber o. s. v.; Kold(t)-vands-, f. Eks. K-pumpe, -systemet (b. F.).
- Kolera** (-en; af græsk-lat. cholera, Galde, Galdesyg; jf. Kul^{ler}²). Ss. kolerasmittet, K-epidemi o. s. v. en Kolerine (Ft. -r).
- Koleriker** (en, Ft. -e). kolerisk (-e; eg. galdesyg, hidsig).
- Kolibri** (-en, Ft. -er).
- Kolik** (-ken). Koliksmarter.
- Kollation** (en, Ft. -er; lat. collatio; jf. Kalas). at kollationere, en Kollationering (Ft. -er).
- Kollega** (en, Ft. -gaer, ogsaa -ger). et Kollegium (b. F. -iet, Ft. -ier). kollegial (r.).
- Kollekt** (en, Ft. -er). en Kollektion (Ft. -er). en Kollektør (Ft. -er). kollektiv (r.). et Kollektiv (Ft. -er).
- Kolli** (-et, Ft. -er; eg. Ft.: ital. collo, Ft. colli. [Som Ft. bør ikke bruges Kolli, der ikke kan antage b. F.]).
- kollidere** (at). en Kollision (Ft. -er).
- Kollodium** (-iet).
- Kolofonium** (-iet; benævnt efter Kolofon i Lilleasien).
- Kolokvint** (en, Ft. -er).
- Kolon** (et, Ft. -er).
- Koloni** (-en, Ft. -er; lat. colonia; jf. Köln og Eau de Cologne). et Kolonidyr. kolonial (r.); mest i Ss.: K-handel, -varer o. s. v. at kolonisere. en Kolonisation, Kolonisering (Ft. -er). en Kolonist (Ft. -er).
- Kolonne** (en, Ft. -r; fr. colonne, af lat. columna; jf. Kolumne). en Kolonnade (Ft. -r).
- kolorere** (at). en Kolorering. en Koloratur (Ft. -er). en Kolorist (Ft. -er). en Kolorit (-ten).
- Kolos** (-sen, Ft. -ser). kolossal (r.).
- kolportere** (at). en Kolportering. en Kolportør (Ft. -er).
- Kolumne** (en, Ft. -r; lat. columna; jf. Kolonne). en Kolumnetitel.
- Kombattant** (en, Ft. -er).
- kombinere** (at). en Kombinering, Kombination (Ft. -er; K-s-evne o. s. v.).
- Komedie** (en, Ft. -r). Ss. Komediebillet (en) o. s. v. en Komediant (Ft. -er).
- Komet** (en, Ft. -er). Ss. Kometbane o. s. v.
- Komfort** (en). komfortabel (-elt, -le).
- Komfur** (et, Ft. -er). Ss. Komfurrør o. s. v.
- Komiker** (en, Ft. -e). komisk (-e).
- Komité** (b. F. Komiteen, Ft. -eer). Ss. Komitébetænkning o. s. v.
- Komma** (-et, Ft. -er).
- kommandere** (at). en Kommandersergent. en Kommandant (Ft. -er). en Kommando (-bro o. s. v.). en Kommandør (Ft. -er; K-kaptajn).
- komme** (at; kom, kommen, -et, -ne). (et) Komme. [en -komme; f. Eks. Fuldkommelse. en -komst (Ft. -er); f. Eks. Ankomst, Sammenkomst].
- Kommen** [en]. Ss. Kommenakvavit, -olie o. s. v.; en Kommenskringle.
- kommensurabel** (-elt, -le). en Kommensurabilitet.
- kommentere** (at). en Kommentat (Ft. -er).
- Kommerce** [fr. = Handel]: K-læst, -raad (en) o. s. v. kommerciel (-t, -le).
- Kommers** (en; Støj, Løjer; eg. samme O. som foreg.). en Kommersmager.
- Kommis** (en, Ft. Kommis'er). en Kommisplads.
- Kommisbrød** (et).
- Kommissar** eller **Kommissær** (en, Ft. -er). et Kommissariat (Ft. -er).
- Kommission** (en, Ft. -er). Ss. Kom-

- missionshandel, -møde o. s. v.
en Kommissionær (Ft. -er).
- Kommode** (en, Ft. -r). en Kommodeskuffe.
- Kommune** (en, Ft. -r). Ss. Kommunelæge, -skatter o. s. v. kommunal (r). Ss. Kommunalbestyrelse o. s. v.
- kommunicere** (at). en Kommunikant (Ft. -er). en Kommunikation (-s-midler o. s. v.). en Kommunikation.
- Kommunisme** (-n). en Kommunist (Ft. -er). kommunistisk (-e).
- Kompagni** (et, Ft. -er). en Kompagnon (Ft. -er).
- kompakt** (-e). en k. Masse.
- komparere** (at). en Komparation. komparativ (r). en Komparativ (Ft. -er).
- Kompas** (-set, Ft. -ser). Ss. Kompashus, -rose o. s. v.
- Kompendium** (b. F. -iet, Ft. -ier). kompendiøs (r).
- kompetent** (-e). en Kompetence.
- kompilere** (at). en Kompilation (Ft. -er). en Kompilator (Ft. -er).
- Kompleks** (et, Ft. -er).
- Komplement** (et, Ft. -er). en Komplementvinkel.
- komplet** (-te). at komplettere. en Komplettering.
- komplidere** (at). en Komplikation (Ft. -er).
- Kompliment** (en, Ft. -er). at komplimentere.
- Komplot** (-tet, Ft. -ter). en Komplotmager.
- komponere** (at). en Komponist (Ft. -er). en Komposition (Ft. -er; K-s-metal o. s. v.). et Kompositum (Ft. -ta; Intetkøn af lat. compositus [sammensat], fra hvilken Tillf. ogsaa de to følgende O. stamme). Kompost (-en; eng. compost). Kompot (-ten, Ft. -ter; fr. compote).
- Kompres** (-sen, Ft. -ser).
- Kompromis** (-set, Ft. -ser).
- kompromittere** (at).
- Komtesse** (en, Ft. -r).
- koncentrere** (at). en Koncentrering. koncentrisk (-e).
- Koncept** (en, Ft. -er). Konceptpapir.
- Koncet** (en, Ft. -er). Ss. Koncertgiver o. s. v.
- Koncession** (en, Ft. -er). en Koncessionshaver.
- Koncilium** (b. F. -iet, Ft. -ier) eller **Koncil** (-et, Ft. -er).
- koncipere** (at). en Koncipist (Ft. -er).
- koncis** (r).
- kondemnere** (at). en Kondemnation (-s-akt).
- kondensere** (at). en Kondensering, Kondensation. en Kondensator (Ft. -er).
- Kondition** (en, Ft. -er). en og et Konditionalis. at konditionere. (vel) konditioneret (-ede).
- Konditor** (en, Ft. -er [dagl. T. en Konditer, Ft. -e]). Ss. Konditorvarer o. s. v. et Konditori (Ft. -er).
- kondolere** (at). en Kondolation.
- Kondor** (en, Ft. -er).
- Konduite** (en).
- Konduktor** (en, Ft. -er; lat.).
- Konduktor** (en, Ft. -er; fr.).
- Kone** (en, Ft. -r; jf. Kvinde). en Konebaad.
- Konfekt** (en). Konfektrosiner.
- konferere** (at). en Konference (Ft. -r; fr.), Konferens (Ft. -er; mlat.). en Konferensraad.
- Konfession** (en, Ft. -er). konfessionsløs. en Konfessionarius.
- konfidentiel** (-t, -le).
- konfirmere** (at). en Konfirmand (Ft. -er). en Konfirmation (Ft. -er; K-s-attest).
- konfiskere** (at). en Konfiskation (Ft. -er).
- Konflikt** (en, Ft. -er).
- Konfluks** (en).
- konfrontere** (at). en Konfronation (Ft. -er).
- konfus** (r). en Konfusion (Ft. -er).
- konfödereret** (-ede). en Konföderation (Ft. -er).
- Kong** (en, Ft. -er; en Havnegl; norsk kong, kung, kuvung = oldn. kúfung-r).
- Konge** (en, Ft. -r; gld. kunung, senere konning og sammentr. kong, hvilken F. holdt sig i den ubetonedede Stilling foran Navne men ellers blev til Konge ligesom Kjortel til Kjole, Hoved [s. d.] til Hode). Kong Erik. Ss. kongebaaren, -valgt; K-borg, -brev, -lys (Planten),

- rige (k-rigsk) o. s. v.; Kongs-
gaard. kongelig (r.). konge-
ligsinde.
- Kongel** (-en; glandula pinealis i
Hjernen; eg. = Kogle).
- Kongestion** (en, Ft. -er). konge-
stioneret (-ede).
- Konglomerat** (et, Ft. -er).
- Kongres** (-sen, Ft. -ser).
- kongruere** (at). kongruent (-e).
en Kongruens.
- Konjektur** (en, Ft. -er).
- konjugere** (at). en Konjugation
(Ft. -er).
- Konjunktion** (en, Ft. -er).
- Konjunktiv** (en, Ft. -er). kon-
junktivisk (-e).
- konkav** (r.). en Konkavitet.
- Konklusion** (en, Ft. -er).
- konkret** (-e).
- Konkubine** (en, Ft. -r). et Kon-
kubinat (Ft. -er).
- konkurrere** (at). en Konkur-
rence (Ft. -r). en Konkurrent
(Ft. -er).
- Konkurs** (en, Ft. -er).
- Konkyllie** (en, Ft. -r). Ss. Kon-
kylliesamling o. s. v. en Kon-
kyliolog (Ft. -er).
- Konnossement** (et, Ft. -er).
- Konseil** (et). Konseilspræsi-
dent, -præsidium (-iet).
- konsekvent** (-e). en Konsekvens
(Ft. -er).
- konservativ** (r.). de k-e. en Kon-
servatisme.
- Konservator** (en, Ft. -er).
- Konservatorium** (b. F. -iet, Ft. -ier).
- Konserver** (Ft.). en Konserve-
fabrikant.
- konservere** (at). en Konserve-
ring.
- konsignere** (at). en Konsigna-
tion (Ft. -er).
- Konsistorium** (b. F. -iet, Ft. -ier).
en Konsistorialraad.
- Konsol** (-len, Ft. -ler). et Konsol-
bord, -skab.
- Konsonant** (en, Ft. -er). konso-
nantisk (-e).
- Konsorter** (Ft.). et Konsortium
(b. F. -iet, Ft. -ier).
- Konstabel** (en, Ft. -bler).
- konstant** (-e). en Konstant (Ft. -
er).
- konstatere** (at). en Konstate-
ring.
- Konstellation** (en, Ft. -er).
- konstituere** (at). en Konstitu-
tion (Ft. -er). konstitutionel
(-t, -le).
- konstruere** (at). en Konstruk-
tion (Ft. -er). en Konstruktor
(Ft. -er).
- Konsul** (en, Ft. -er). et Konsulat
(Ft. -er).
- konsulere** (at). en Konsulent
(Ft. -er). en Konsultation (Ft. -
er).
- konsumere** (at). en Konsument
(Ft. -er). en Konsumtion.
- Kontagium** (b. F. -iet, Ft. -ier).
kontagiøs (r.).
- kontant** (-e). Kontanter (Ft.).
- kontemplativ** (r.).
- Kontenance** (-n). at holde, tabe
K-n.
- Kontinent** (et, Ft. -er). konti-
nental (r.). Kontinental-
systemet.
- Kontingent** (et, Ft. -er).
- Konto** (-en, Ft. -er og Konti). en
Kontokurant (Ft. -er).
- Kontor** (et, Ft. -er). Ss. Kontor-
bud, -chef o. s. v. en Konto-
rist (Ft. -er).
- kontra** (lat. contra, imod). pro
og k. Ss. Kontrabas, -bøg,
-dans, -ordre, -punkt, -søgs-
maal, -visit o. s. v. (Andre Ss.
nedenfor). kontrær (r.).
- Kontrabande** (en).
- Kontrafej** (et, Ft. -er; tysk Kon-
terfei, af glfr. contrefait, eg.
det eftergjorte).
- kontrahere** (at). en Kontrahent
(Ft. -er). en Kontrakt (Ft. -er).
- kontrasignere** (at). en Kontra-
signering. en Kontrasig-
natur.
- Kontrast** (en, Ft. -er). at kon-
trastere.
- Kontreadmiral** (en [fr. contre =
lat. contra]).
- Kontrol** (-len; fr. contrôle, eg.
Modliste, af contre, imod, og
rôle, Liste, Fortegnelse). at kon-
trolere. en Kontrolering.
en Kontrolør (Ft. -er).
- Kontrovers** (en, Ft. -er).
- Kontubernal** (en, Ft. -er).
- Kontur** (en, Ft. -er). Kontursting.
- Kontusion** (en, Ft. -er).
- Konval** (-len, Ft. -ler).
- konveks** (r.). en Konveksetet.
- konvenere** (at). Konveniens
(-en; K-giftermaal).
- Konvent** (et, Ft. -er).
- konventionel** (-t, -le).

Konventualinde (en).
konvergere (at). en Konvergens.
konversere (at). en Konversation (-s-leksikon o. s. v.).
konvertere (at). en Konvertering.
Konvoi (en, Ft. -er). atkonvoiere.
Konvolut (-ten, Ft. -ter). at konvolutere.
Konvolvolus (en, Ft. -er).
Konvulsion (en, Ft. -er). — konvulsivisk (-e).
koordinere (at). en Koordination (Ft. -er). en Koordination.
Kop (-pen, Ft. -per). en K. Kaffe. at sætte Kopper (Blodkopper) = at kopsætte.
Kopal (-en). Kopalverniss.
Kopi (-en, Ft. -er). Kopibæk, -bog. at kopiere. en Kopiermaskine. Kopist (en, Ft. -er).
Kopper (Ft.). Kopar, k-arret; en Koppeepidemi, -gift o. s. v.
Kopula (-en; lat. copula; jf. Kobbel). at kopulere. en Kopulation (Ft. -er). kopulativ (r.).
Kor (et, Ft. d. s.; Sangerkor; K. i en Kirke [eg. den Del af Kirken, hvori Sangerne sader]). Ss. Korsang, -degn, -dreng o. s. v.; Korsdør. en Koralt (Ft. -er).
Koral (-len, Ft. -ler). Ss. Koraldyr, -rev o. s. v.
Koranen (se Alkoran).
Korbær (Planten.).
Korde (en, Ft. -r; Geomet.; eg. Streng, Snor). — Kordel (en, Ft. -er; Søspr.). — en Kordon (Ft. -er).
Korduan (-et).
Korend (en, Ft. -er; fr. corinthe; benævnt efter Korinth i Grækenland). en Korendkage.
Koriander (en).
Kork (-en). Ss. Korkbælte, -eg o. s. v.
Kormoran (en, Ft. -er).
Korn (et, Ft. d. s.; jf. Gran³). Ss. kornrig, K-avl, -blomst, -brændevin, -mod (et, Ft. d. s.) o. s. v. kornet (-ede).
Kornel (-en). en Kornelbusk.
Kornet (-ten, Ft. -ter).
Korporal (en, Ft. -er).
Korporation (en, Ft. -er).
korporlig (r.).
Korps (et, Ft. -er; fr. corps [eg. Legeme], af lat. corpus, Legeme;

jf. Korpus). Ss. Korpslæge o. s. v.
korpulent (-e). en Korpulence.
Korpus (et; lat. corpus [Ejef. corporis]; jf. Korps). et vældigt K. en Korpusartikel (eg. trykt med Korpus[-skrift]).
korrekt o. s. v., se u. korrigere.
korrespondere (at). en Korrespondent (Ft. -er). en Korrespondance.
Korridor (en, Ft. -er). en Korridordør.
korrigere (at). en Korrigering. at korrekse (dagl. T.; af det nu ubrugelige Korreks). korrekt (-e). en Korrektion (Ft. -er). et Korrektiv (Ft. -er). en Korrektur (Ft. -er; K-ark o. s. v.). en Korrektør (Ft. -er).
Kors (et, Ft. d. s.; oldn. kross, af lat. crux, Ejef. crucis; jf. Kryds). lægge over K. Ss. at korsfæste (den Korsfæstede = Kristus); k-blomstret, -lagt; K-baand (-sforsendelse), -drager, -farrer, -næb (en; Fuglen.) o. s. v. at korse sig.
Korsar (en, Ft. -er).
Korset (-tet, Ft. -ter).
Korsør (geogr. N.).
Kort (et, Ft. d. s.). Ss. at kortlægge; K-tegning, -givning, -spil o. s. v.
kort (-e). at komme til k. k. sagt. Ss. kortaandet (-ede), -fattet, -skødet, -varig o. s. v.; K-læbe (Planten.), K-hornsrace. at korte (af). kortelig (Bio.).
Kortes (Ft.).
Korvet (-ten, Ft. -ter).
Koryfæ (en, Ft. -er).
Kosak (-ken, Ft. -ker).
kosmisk (-e).
Kosmopolit (-ten, Ft. -ter). kosmopolitisk. en Kosmopolitisme.
Kost [kort o] (en, Ft. -e; gld. kwast, senere kwost, kost, samme O. som det i nyere Tid fra Tysk optagne Kvast). Ss. Kostebinder, -skaft o. s. v. at koste.
Kost [kort aa] (-en, Ft. Koster [eg. Ting, Ejendele] = Tyvekoster). K. og Logi. at sætte i K. stjaalne Koster. Ss. Kostgænger, -penge o. s. v. at koste¹ (give Kost).
koste² [kort aa] (at; om Prisen o. s. v.; mlat. costare). kostbar (r.). kostelig (r.).

Kostume (et, Ft. -r; jf. Coutume).
at kostumere.

Kotelet (-ten, Ft. -ter).

Koteri (-et, Ft. -er). et Koteri-
væsen.

Kotillon (en, Ft. -er).

Kottage (en, Ft. -r).

Kotur (en, Ft. -r).

Kovs (en, Ft. -e; Søspr.).

Kraas (en, Ft. -e). Kraasesuppe.

Krabask (-en; dagl. T.).

Krabat (en, Ft. -er; tysk Krabat(e),
der tidligere og opr. betegnede
en Kroat). Som Tillo. krabat
(dagl. T.). Den Vin er k.

Krabbe (en, Ft. -r).

krable (at; ntysk krabbeln, samme
O. som d. kravle). Kun i For-
bindelse med kribble (s. d.).

kradse (at). en Kradsbørste,
-uld; en Kradsemaskine. en
Kradser (Ft. -e). en Krad-
ning.

Kraft (en, Ft. Kræfter). træde i K.
i K. af. Ss. kraftfuld, -løs
(ogsaa kraftesløs); K-foder,
-karl, -ytring o. s. v. kraf-
tig (r.).

Krage (en, Ft. -r). Ss. Krage-
maal, -rede, -tæer o. s. v.

Kragetræer (Ft.; jf. oldn. kraki,
en Stang, navnlig med Hage paa
Enden).

Kragsten (en; tysk Kragstein).

Krakiler (en, Ft. -e). et Kraki-
leri. krakilsk (-e).

Krakmandel (en; tysk Krach-
mandel [holl. kraakamandel],
sammens. m. Krach o: knæk-
kende Lyd, Knæk).

Kram (-met; tysk Kram). Ss.
Krambod, -marked o. s. v. at
kramme¹ ud. Krammeri (-et).

kramme² (at; k. mellem Hænderne
o. s. v.; jf. oldn. kremja, Fort.
kramda).

Krampe¹ (en, Ft. -r; Metalkr.; ntysk
krampe).

Krampe² (en, Ft. -r; K. i Musk-
lerne; ntysk krampe, kramp,
htysk Krampf, besl. m. foreg. O.).
Ss. krampestillende, K-lat-
ter, -trækninger o. s. v.

Kramsfugl (en).

Kran (en, Ft. -er; ntysk, eg. Trane).
Ss. Krananker, -bjælke o. s. v.

Kranium (b. F. -iet, Ft. -ier).

Krans (en, Ft. -e). Ss. krans-
bladet, -stillet; K-aare,
-liste o. s. v.; Kransebinder,

-kage m. m. at kranse. en
Kransning.

Krap (-pen). Ss. kraprød, K-
farve, -rod o. s. v.

krapp (oldn. krapp-r, snæver, knap):
k. Sø eller Kropsø (kort, toppet
Sø).

kras (-t, -se). en k. Anskuelse.

Krat (-tet). en Kratskov.

Krater (et, Ft. -tere eller -tre).

Krav (et, Ft. d. s.).

Krave (en, Ft. -r). Ss. Kraveknep,
-linning, -støvler o. s. v.

kravelbygget (Fartøj).

kravle (at; jf. krable).

Kreatur (et, Ft. -er). Ss. Krea-
turbesættning o. s. v.

[Krebs, se Kræbs].

kredense (at). Kredenser (Ft.).
at gøre K. for.

Kredit [udt. Krédit] (et og en; lat.
credit, [han] betror, afcredere,
at tro, betro). Debet og K. en
Kreditside.

Kredit [udt. Krédit] (-ten; fr. cré-
dit, ital. crédito, af lat. cre-
ditum [Laan, udlaant Sum],
subst. brugt Tilf. af credere).
Ss. Kreditbevis, -kasse o. s. v.
at kreditere. en Kreditor
(Ft. -er). et Kreditiv (Ft. -er).

Kremortartari (-en).

Kreol (en, Ft. -er). kreolsk (-e).

Kreosot (-en og -et).

Krep (-pet). Krepflor. at kreppe.
krepere (at; Gadespr.).

Kres (en, Ft. -e; mntysk kreis, af
mhtysk kreiz [nyhtysk Kreis]).
Ss. kresrund, K-bevægelse,
-løb o. s. v. at krese.

Kreti: K. og Pleti.

Kretin (en, Ft. -er; ogsaa: en Kre-
tiner, Ft. -e). Kretinisme (-n).

kribble (at). at k. og krable.

Kricket: at spille K. Kricket-
spil, -spiller.

kridhvid.

Kridt (-et; tidligere Krid, Kride
[jf. kridhvid]; mntysk krite,
af lat. creta, eg. Jordart fra Øen
Kreta). Ss. Kridtbjærg, -dan-
nelse, -pibe o. s. v. at kridte.
Krig (en, Ft. -e). Ss. krigsførende,
-kyndig, -lysten, -vant; K-
erklæring, -fange, -fod (paa
K.), -minister o. s. v. at krige.
en Kriger (Ft. -e; K-skare o. s. v.).
krigersk (-e).

Krik (-ken, Ft. -ker; en ussel Hest).

Krikand (en; anas crecca).

krille (at). Krillehoste, -syge.
kriminal (r.; lat. criminalis).

Sædv. kun i Ss.: Kriminalret
 o. s. v. kriminel (-t, -le; fr.).
Krimskrams [et].

Kringle (en, Ft. -r; opr. en Kres
 = oldn. kringla, af kring-r,
 Kres, i D. bevaret i omkring o:
 eg. i en Kres).

Krinkelkrog (en).

Krinoline (en, Ft. -r).

Krisis, Krise (en, Ft. -r).

Krist (jf. Antikrist), Forkortelse
 af **Kristus** (Ejef. Kristi). Kristi
 Himmelfartsdag. Ss. Kristmaa-
 ned, -palme, -torn; Kristus-
 billede, -ordenen (b. F.) o. s. v.
 en Kristologi (Ft. -er). kriste-
 lig (r.). kristen (-ent, -ne). en
 Kristen; Kristne og Hedninger;
 den, de Kristne. Kristenfor-
 følgelse, -tro, -tøj. Kri-
 stendom (-men). Kristenhed
 (-en). at kristne. — Kristian.
 Kristiane. Kristiania. Kri-
 stine (Kirstine). Kristoffer.
Kriterium (b. F. -iet, Ft. -ier).

Kritik (-ken, Ft. -ker). kritikløs.
 en Kritiker (Ft. -e). kritisk
 (-e). at kritisere.

Kro¹ (-en, Ft. -er; Værtshus; mntysk
 króch, krúch). Ss. Kromand,
 -stue o. s. v.

Kro² (-en, Ft. -er; Kro hos Fugle
 o. s. v.; som det synes, besl. m.
 Krave [mntysk krage, eg. Hals];
 jf. sv. (dial.) kro, krove, kroe
 og eng. craw [eng. crag o: Hals,
 Nakke, dial. ogsaa Kro]). at kro
 sig (kror, -ede, -et).

Krog (en, Ft. -e). Ss. krogrygget,
 K-fiskeri, -vej o. s. v. kroget
 (-ede).

Krocket: at spille K. Kroketspil,
 -spiller. at krokere.

Krokodil (-len, Ft. -ler). Kroko-
 dilgraad, -taarer.

Krokus (en, Ft. -er).

Krom (-et). Ss. kromsur, K-syre
 o. s. v.

Krone (en, Ft. -r). Ss. krone-
 formig, K-stykke; kronra-
 get, K-blad, -hjort, -juvel,
 -prins o. s. v. at krone. en
 Kroning (-sdag o. s. v.).

kronisk (-e).

Kronologi (-en). kronologisk (-e).

Kronometer (et). en Kronome-
 termager.

Krop¹ (-pen, Ft. -pe; oldn. kropp-r,

mntysk krop). Ss. Kroplinned,
 -lus, -ring (paa et Leddyr)
 o. s. v.

Krop² ([en], uden Ft.; ntysk krop,
 htysk Kropf, Kro [o: Kro²], kro-
 lignende Svulst; maaske samme
 O. som Krop¹). Ss. Kropdue
 (med meget stor Kro), -knude,
 k-halset o. s. v. en Kroppert
 (Ft. -er; = Kropdue).

Krucifiks (et, Ft. -er).

Krudt (-et; mntysk krüt, Ft. krü-
 der, o: Urt [jf. Ukrudt]; Kryd-
 deri; Krudt^a). Ss. Kruidtamp,
 -horn, -taarn o. s. v.

Krukke (en, Ft. -r).

krum (-t, -me). Ss. krumböjet,
 -rygget; K-kage, -slutning,
 -spring, -tap o. s. v. at krumme.
 en Krumning (Ft. -er).

Krumme (en, Ft. -r).

Krus (et, Ft. -e).

krus (**Krus**): k-bladet, -haa-
 ret; K-hoved. en Krusedulle
 (Ft. -r), -mynte. at kruse. et
 Krusejærn. en Krusning
 (Ft. -er).

Krustade (en, Ft. -r).

kry (ubøj. Tillo.).

Kryb (et, Ft. d. s.) at krybe (krøb
 [Ft. -e], krøben, -et, -ne). Ss.
 Krybefisk; Krybdyr, -skytte
 (et -skytteri). en Kryber (Ft.
 -e). at Kryberi. en Krybning.

Krybbe (en, Ft. -r). en Krybbe-
 bider.

Krydder (-se Krudt): K-nellike,
 -pose, -tvebak o. s. v. et Kryd-
 deri (Ft. -er). at krydre.

Krykke (en, Ft. -r).

krympe (at). en Krympning.

Kryolit (-ten).

Kryptkirke (en; jf. Grotte).

kryptogam (r.). en Kryptogam
 (Ft. -er).

Krys (et, Ft. d. s.; b. F. Krysset,
 -ene; ntysk krüz, krüze, mntysk
 kruze, krüze, af lat. crux,
 Ejef. crucis; jf. Kors). paa K.
 og paa tværs. Ss. kryslam; K-
 forhør, -ild, -sejl, -stang
 o. s. v. at krysse. en Krysser
 (Ft. -e). en Kryssning (Ft. -er).

Krystal (-len, Ft. -ler). Ss. kry-
 stalklar; K-form, -glas,
 -linse o. s. v. krystallinsk
 (-e). krystallisk (-e). at kry-
 stallisere sig, krystalliseres. en
 Krystallisering (Ft. -er).

kryste (at).

Kryster (en, Ft. -e).
Kræ (et, Ft. d. s.).
Kræbs (en, Ft. d. s.; htysk Krebs, mhtysk krebez, ¹Kræbs, ²Kræft; besl. m. Krabbe; jf. Kræft). Ss. Kræbsdyr; Kræbsegang, -suppe, -øje o. s. v.
Kræft (-en; mhtysk krævet, kreft, Kræbs og Kræft; jf. Kræbs). Ss. Kræftknude, -saar o. s. v.
Kræge (en, Ft. -r).
Krækling (en, Ft. -er; Planten.).
Kræm (en; fr. crème). Kræm-kage, -sovs.
Kræmmer (en, Ft. -e). Ss. Kræmmerdreng, -hus, -sjæl o. s. v.
krænge (at). en Krængning.
krænke (at). en Krænkelse (Ft. -r).
kræse (at). kræsen (-ent, -ne).
kræve (at). [en -krævelse, -krævning; f. Eks. Indkrævelse, Indkrævning].
Krøbling (en, Ft. -er og -e).
Krølle (en, Ft. -r). Krølhaar (-s-madras). at krølle. et Krøllejærn.
Krøniker (en, Ft. -r). en Krøniker-skriver.
Krøs (et, Ft. d. s.). Krøsbetændelse, -kirtel.
Kube (en, Ft. -r).
Kubebe (en, Ft. -r).
Kubus (en, Ft. -er). at kubere. kubisk (-e). Kubik-: K-alen, -fod, -indhold, -rod, -tal o. s. v.
kue (at; kuer, -ede, -et).
Kuf (-fen, Ft. -fer; et Slags Skib).
kufisk (-e). en k. Mønt.
Kugle (en, Ft. -r). Ss. kuglerund, K-flade, -led, -regn, -snit o. s. v.
Kuguar (en, Ft. -er).
Kujon (en, Ft. -er). at kujonere. et Kujoneri.
kuk, kukkuk! et Kuk, Kukkuk (Gøgens K.). at kukke.
kukkelure (at; dagl. T.).
Kul (et, Ft. d. s., b. F. Kullet, -ene). Ss. kulbesparende, -sort, -sur; K-brinte, -damp, -handler, -støv, -sukker (Planten.), -svier (-tro) o. s. v. at kulle (f. Eks. om en Cigar).
kulant (-e).
Kuld (et, Ft. d. s.; gld. kul, kol [b. F. -len]: ¹Isse, ²Kuld [Börn]; oldn. koll-r, afrundet Top, Hoved [særlig skallet]. Til denne Betydning høre de nedenfor u. kuld-

anførte Ss. samt omkuld, hovedkults og kuldet. Jf. ogsaa Kold, Kolde [Kol, Kolle, Kulle] som eller i Stednavne). et K. Börn, Grise. at lyse i K. og Kön (s. d.). at kuldlyse, en Kuldlysning.
kuld- (se u. Kulde): at k-kaste, -sejle; en K-kastelse, -sejling.
Kulde (en). Ss. Kuldeblanding, -grad, -gysning, -pol; kuld-skær (r.), at k-slaa.
kuldet eller (som sædv. skrives) **kullet** (-ede; se u. Kulde). en k. Ko, Kirke; den kuldede (kullede) Greve.
Kule (en, Ft. -r). at grave, kaste en K. at kulelægge; at kule- eller kulgrave, en K-gravning.
kule (at). en Kuling (Ft. -er).
Kuli (-en, Ft. -er).
kulinarisk (-e).
Kulisse (en, Ft. -r). Ss. Kulisse-feber o. s. v.
Kullen (i Skaane).
Kuller ¹ (en, Ft. d. s.; en Torskeart; eg. Ft., forhen en Kulle, Ft. -r).
Kuller ² (-en; en Hestesygdom; ntysk kuller, htysk Koller, af lat. cholera, Galdesygge, senere ogsaa Ophidselse i Blodet eller Sindet; jf. Kolera). kulret (-ede).
kullet = kuldet.
kulminere (at). en Kulmination (-s-punkt).
kultivere (at). en Kultivering.
Kultur (en, Ft. -er). Ss. Kulturfolk, -historie (k-historisk) o. s. v.
Kultus (en). Kultusminister, -ministerium.
Kulør (en, Ft. -er). kulørt (-e).
Kumme (en, Ft. -r).
Kummer (-en). kummerfuld, kummerlig (r.).
Kumt (en, Ft. -er; tysk Kummet, Kummt). Ss. Kumtebøjle, -kappe, -seletøj o. s. v.
kun (Bio.; af ikkun).
kund- (tysk, = bekendt): k-bar (r.). at k-gøre, en K-gørelse (Ft. -r). en K-skab (Ft. -er; k-skabsrig).
Kunde (en, Ft. -r; af foreg. O., eg. en [ved jævnlige Besøg] bekendt Køber). en Kundekres.
kunne (at; kan [Ft. kunne], kunde, kunnet). en Kunst (Ft. -er). Ss.:

- kunsterfaren, -færdig, -løs; K-akademi, -berider (-sel-skab), -greb, -sans, -smør o. s. v. kunstig (r.). at kunstle. et Kunstleri (Ft. -er). en Kunstner (Ft. -e; K-bane o. s. v.). kunstnerisk (-e).
- Kup** (et, Ft. d. s.; b. F. Kuppet, -ene). et godt K.
- Kupé** (b. F. Kupeen, Ft. -eer). Ss. Kupédör o. s. v.
- kuperet** (-ede).
- Kupido** (mytol. N.).
- Kuplet** (-ten, Ft. -ter).
- Kupon** (en, Ft. -er).
- Kuppel** (en, Ft. Kupler). Ss. Kuppelhvælvning o. s. v.
- Kur**¹ (-en; fr. cour, Gaard, Hof, „Kur“, af lat. cohors, cors, Gaardsrum). en Kurmager (et K-mageri). at kure til. en Kurtisane (Ft. -r). at kurtisere.
- Kur**² (en, Ft. -e; af lat. cura, Omsorg, jf. curare [u. kurere]). Ss. Kuranstalt, -metode o. s. v. at kurere [lat. curare, at drage Omsorg for [jf. Kuratel, Kurator]; at helbrede).
- kurant** (-e).
- Kuratel** (-et, Ft. -er).
- Kurator** (en, Ft. -er).
- Kurer** (en, Ft. -er).
- Kurfyrste** (en; tysk Kurfürst, sammens. m. Kur, Valg; jf. Kaar). et Kurfyrstendømme. kurfyrstelig.
- Kurie** (-n). den pavelige K.
- Kuriosum** (et, Ft. -osa; lat.). en Kuriositet (Ft. -er). kuriøs (r.; af Fr.).
- Kurre** (en). en K. paa Traaden.
- kurre** (at).
- Kurs** (en, Ft. -er; fr. cours, af lat. cursus, Løb; jf. Kursus). Ss. Kursforandring, -notering o. s. v. at kursere.
- Kursiv** (en). K-skrift („Løbeskrift“). atkursivere. en Kursivering.
- kursorisk** (-e).
- Kursus** (et, Ft. d. s.; lat. cursus; jf. Kurs).
- Kurv** (en, Ft. -e). Ss. kurvblomstret, K-blad, -dække; Kurvearbejde, -mager o. s. v.
- Kurve** (en, Ft. -r).
- Kusine** (en, Ft. -r).
- Kusk** (en, Ft. -e). Ss. Kuskesæde o. s. v.
- kuske** (at). at k. en (eg. bringe ham til at kuske o: eg. lægge sig [forældet] = tysk kuschen, af kusch [fr. couche], læg dig! [Kommando til Hunde]).
- Kustos, Kustode** (en, Ft. -r).
- Kutling** (en, Ft. -er).
- Kutte** (en, Ft. -r; = Munkek.).
- Kutter** (en, Ft. -e). Ss. kutterrigget, K-brig o. s. v.
- Kuvert** (en, Ft. -er).
- Kvabbe** (en, Ft. -r; Fisken.).
- kvabset** (-ede; dagl. T.).
- Kvad** (et, Ft. d. s.).
- Kvadersten** (en; Kvader- af lat. quadrus, firkantet, i Mlat. ogsaa subst. = Kvadersten; jf. Kadrer).
- kvadrere** (at; lat. quadrare, at gøre firkantet [quadrus]). en Kvadrant (Ft. -er). et Kvadrat (Ft. -er; lat. quadratum; jf. Karré). Ss. Kvadratalen, -fod o. s. v. kvadratisk (-e). en Kvadratur.
- Kvadrille** (en, Ft. -r).
- Kvadrupelalliance** (en).
- kvakle** (at). et Kvakleri (Ft. -er).
- Kvaksalver** (en, Ft. -e). Kvaksalveri (-et).
- Kval** (en). kvalfuld.
- kvalificere** (at). en Kvalifikation (Ft. -er).
- Kvalitet** (en, Ft. -er). kvalitativ (r).
- Kvalkved** (en; Planten.).
- kvalm** (r). en Kvalm (at gøre K.). en Kvalme. at kvalme.
- Kvantum** (et, Ft. -ta). en Kvantitet (Ft. -er). kvantitativ (r).
- Kvart** (en, Ft. -er; mlat. quarta, Fjerdedel, af lat. quartus, fjerde). Ss. Kvartbind, -udgave o. s. v. et Kvartal (Ft. -er). Ss. Kvartalregning, -skrift; Kvartalsberetning, k-vis o. s. v. et Kvarter (Ft. d. s. [som Maalsbestemmelse] og -er). 1 Alen og 3 K.; Klokken er tre K. til tolv. et af Byens Kvarterer. Ss. Kvarteranvisning, -frihed, -mester, -skifte o. s. v. en Kvar-tet (-ten, Ft. -ter).
- Kvarts** (-en). Ss. kvartsholdig, K-sand o. s. v.
- Kvas** (-et). en Kvasbunke.
- Kvase** (en, Ft. -r; en Fiskerkv.).
- Kvassia** (-en). Kvassiatræ, -ved.
- Kvast** (en, Ft. -er; jf. Kost). kvastblomstret.

Kvidder (-et og -en). at kvidre.
Kvide (en). kvidefuld.
Kvie (en, Ft. -r). en Kviekalv.
Kvik (-t, -ke; eg. levende; tysk [ntysk] quick, sv. qvick; jf. Kvæg- og kæk). Kviksand, -sølv = Kvægsand, -sølv (s.d.).
Kvik (-ken; Planten.; ogsaa Kvikgræs eller -hvede; vel af foreg. O.).
Kvillajabark (-en).
Kvind (en; foragtelig Betegnelse af en Kvinde).
Kvinde (en, Ft. -r; var opr. Ejef. Ft. af Kone [gld. kunæ, konæ, gotisk quino], men blev paa Grund af Forskellen i F. til et selvstændigt O. med en fra Kone forskellig Betydn. [gld. kunæ bet. baade „Kvinde“ og „Kone“]). Ss. Kvindefængsel, -gunst, -køn o. s. v.; Kvindfolk. kvindagtig. kvindelig (r).
Kvint (et, Ft. d. s.; ligesom de følgende O. af lat. quintus, femte).
Kvint (en, Ft. -er).
Kvintessens (en).
Kvintet (-ten, Ft. -ter).
Kvirinal (-et).
Kvist¹ (en, Ft. -e; K. paa et Træ, oldn. kvist-r).
Kvist² (en, Ft. -e; K. paa et Hus; maaske samme O. som Kvist¹). Ss. Kvistkammer, -vindue o. s. v.
kvit (ubøj. Tillo. og Bio.). at kvitte. at kvittere. en Kvittering (Ft. -er).
Kvotadel (en).
Kvotient (en, Ft. -er).
Kvæde (en, Ft. -r). Ss. Kvæde-saft, -træ o. s. v.
kvæde (at; kvad [Ft. -e], kvædet). et Kvæde (Ft. -r).
Kvæg- (forældet Tillo. af gld. quik, oldn. kvik-r, levende. Den nu brugelige F. kvik [s. d.] beror paa et nyere Laan): K-sand, -sølv (-damp, -salve, -søjle o. s. v.).
Kvæg (-et; mntysk quek, eg. levende Ejendom = gld. quikfæ). Ss. Kvægavl, -besætning, -driver, -syge o. s. v.
kvæge (at; eg. gøre levende, forny Livsaanderne). en Kvægelse.
Kvæk (et, Ft. d. s.; b. F. Kvækket, -ene). at kvække.
Kvæker (en, Ft. -e). Ss. Kvækerforsamling, -hat o. s. v.

Kvæld (en; digt. = Aften). at kvælde.
kvæle (at; kvalte, kvalt). Kvælstof. en Kvæler (Ft. -e; K-slange). en Kvælning (et K-s-anfald).
Kvæn (en, Ft. -er; Folken.).
Kværk (en, Ft. -e). Kværke (-n; Hestesygdom).
Kværn (en, Ft. -e).
Kvæse (en, Ft. -r). en Kvæse-blære.
kvæste (at). Kvæsthus (-broen). en Kvæstning.
Kvæstor (en, Ft. -er). Kvæstur (-en).
Kvæsurt (en, Planten.).
kykeliikyh! et K.
kyle (at; at kaste, dagl. T.).
Kylling (en, Ft. -er). Ss. Kyllinge-høne, -steg o. s. v.
Kylus (-en).
Kymus (-en).
Kyndelmisse (oldn. kyndilmessa, af mlat. candelarum missa = Lysmesse [da Processioner med Lys og Indvielse af Lys foretoges]).
kyndig (r).
Kyniker = Cyniker (s. d.).
Kyper (en, Ft. -e; Vink.).
Kyras (-set, Ft. -ser; tysk Kürass, af fr. cuirasse). en Kyrasser (Ft. -er; K-regiment o. s. v.).
Kys (et, Ft. d. s.; b. F. Kysset, -ene). (med Kyshaand. at kysse, kysses. kysselysten, -syg).
Kyse (en, Ft. -r).
kyse (at; køs og [sædv.] kyste, kyst).
kysk (-e).
Kyst (en, Ft. -er). Ss. Kystland, -linie o. s. v.
Kæbe (en, Ft. -r). Ss. Kæbeben, -pose o. s. v.
Kæde (en, Ft. -r; udt. af mange Kede og kan da ogsaa skrives saaledes). Ss. Kæde- [Kede-] brøk, -laas, -led, -sting o. s. v. at kæde (kede) fast, sammen.
Kæft (en).
kæk (-t, -ke; tysk keck, af queck [= quick, jf. kvik]).
kække (at). Gaasen kækker.
Kælder (en, Ft. -e). Ss. Kælderhals, -vindue o. s. v.
Kælderhals (en; Planten. af uvis Opr.).
kæle (at). Ss. Kæledægge (en, Ft. -r), -navn o. s. v. kælen

(-ent, -ne). Kælenskab (en, ogsaa et).
Kælling (en, Ft. -er; tidligere Kærling [af Karl]). Ss. Kællingsladder, -snak, -tand (Planten.) o. s. v.
Kælv (at). Kælvetid. en Kælving (Ft. -er).
kæmme (at). en Kæmmebam. en Kæmning.
Kæmner (en, Ft. -e). Kæmnerembede, -kontor.
Kæmpe (en, Ft. -r). Ss. kæmpestor, -stærk; K-karl, -skildpadde, -værk o. s. v. at kæmpe en Kæmper (Ft. -e).
Kænguru (-en, Ft. -er). Ss. Kængururotte o. s. v.
kæntre (at). en Kæntring (Ft. -er).
Kæp (-pen, Ft. -pe). en Kæphest.
kæphøj (Opr. uklar).
kær (r). hans kære; hans kæreste paa Jorden. en Kæreste (Ft. -r; K-brev, -folk, -sorg). kærkommen (-ent, -ne); K-minde (en), -tegn (at k-tegne). kærlig (r.). Kærlighed (-s-erklæring, -gerning o. s. v.).
Kær (et, Ft. d. s.). Ss. Kærhø, -mysse (Planten.), -uld (ligesaa) o. s. v.
Kærre (en, Ft. -r; oldn. kerra, samme O. som Karre [s. d.]).
Kærv (en, Ft. -e).
Kætter (en, Ft. -e). Ss. Kætterbaal, -daab o. s. v. et Kæter (Ft. -er). kættersk (-e).
Kætting (en, Ft. -er). [Kæve, se Kæbel].
Kævl (-et). at kævle, kævles. et Kævleri (Ft. -er).
Kævle (en, Ft. -r; en svær, rundagtig Træklods).
Kø (-en, Ft. -er; Billardkø).
Køb (et, Ft. d. s.). at faa til Købs. at købslaa; en Købmand (-s-handel o. s. v.), -slutning, -stad (i Ss. undertiden endnu -sted). at købe (-te; Ss. k-

lysten, K-sum o. s. v.). [en -købelse; f. Eks. Løskøbelse]. en Køber (Ft. -e). — Københav (af Køpmannahavn). en Københavner (Ft. -e). Københavneri (-et). københavnsk (-e).
Kød (-et). Ss. kødfarvet, -fuld, -ædende; K-ben, -ekstrakt, -pølse o. s. v. kødelig (r).
Køge (geogr. N.).
Køje (en, Ft. -r). at gaa til Køjs Ss. Køjeklæder o. s. v.
Køkken (et, Ft. -er). Ss. Køkkenforklæde, -kar, -mødding, -skriver o. s. v.
Køl (en, Ft. -e). at kølhale; K-snegl, -vand o. s. v.
køle (at). Ss. Kølekar o. s. v. kølig (r). en Køling. at kølnes, kølnes.
Kølle¹ (en, Ft. -r; K. at slaa el. banke med; Dyrek.; oldn. kylfa; besl. m. Kolbe). Ss. Kølleskaff, -slag o. s. v.
Kølle² (en, Ft. -r; Maltk.; oldn. kylna). Ss. kølletørret, K-malt o. s. v.
Køllert (en, Ft. -er).
Köln (geogr. N.; jf. Eau de Cologne og Koloni).
Kön (et, Ft. d. s.; b. F. Könnnet, -ene; gld. kyn, Art, Slags [jf. alsken], Slægt [jf. „lyse i Kuld og K.“]; besl. m. lat. genus). Ss. Könnsforskell, -mærke o. s. v. könnnet (-ede). könslig (r).
kön (-t, -ne).
Könrög (-en; ntysk kin- eller kénrök; kin, kén o: Fyrretræ).
køre (at; -te). Ss. Kørebane, -tur o. s. v.; et Køring, -sammen. Køre: i eet eller een K. (væk). en Kørsel (Ft. -sler).
körne (at; tærse anden Gang). en Körning.
Körvel (-en). Körvelsuppe.
Köter (en, Ft. -e).

L.

L, 1 (et, Ft. L'er, l'er). en L-Lyd.
la: ¹la, la, la...! ²Det er (gaar) saa lala.
Laad (-det). laadden (-ent, -ne).
Laag (et, Ft. d. s.).
Laage (en, Ft. -r).

Laan (et, Ft. d. s.; oldn. lán; jf. Sideformen Len [opr. tysk]). at faa til Laans. en Laangiver, -tager. at laane (-te). Ss. Laaneseddel, -sætning o. s. v. en Laaner (Ft. -e).

Laar (et, Ft. d. s.). Ss. Laarben, -brok o. s. v.
Laaring (en, Ft. -er; Søspr.). Ss. Laaringsbaad o. s. v.
Laas (en, Ft. -e). at lukke i L. Ss. Laasbue, Laasbeslag o. s. v. at laase.
Lab (-ben, Ft. -ber). at suge paa Labben.
Laban (en, Ft. -er). Labansalder (-en).
labe (at). at l. Mælk (i sig).
laber (ubøj. Tillo.). en l. Kuling.
Laboratorium (b. F. -iet, Ft. -ier).
Labskovs (-en; eng. lobscause).
Labyrint (en, Ft. -er). labyrintisk (-e).
lad (-e). den lade.
Lad (-et, Ft. d. s.; mest i Ss.).
Lade (en, Ft. -r). Ss. Ladebygning, -foged, -port o. s. v.
lade¹ (at; -ede, -et; ladt som Tillo., se nedenfor; oldn. hlada; besl. med de to foreg. O.). ladt (Tillo., om Skydevaaben): en l. Bøsse, Bøssen er l. (men: blev ladet). Ss. Ladepenge, -plads, -stok o. s. v. en Ladning (Ft. -er; L-s-afgift, -flaske [elektrisk] o. s. v.). en Last, at laste; se nedenfor.
lade² (at; lod [Ft. -e], ladet og [i Ss. altid] ladt [Ft. kun ladte]; laden kun adjektivisk i Ss.; oldn. láta). Han har ladet (dagl. T. ladt) sig narre; han har ladet eller ladt dem i Stikken (de bleve ladte i Stikken af ham); det har ladt saa; han har ladt, som han var syg. [en -ladelse; f. Eks. Forladelse, Udeladelse (Ft. -r). — -laden (-ent, -ne); f. Eks. rødladen, tystladen, vredladen].
Lader (Ft.). L. og Fagter.
Lag (et, Ft. d. s.; jf. (et) Lav, Lav- og Lov¹). et L. Jord; det glatte L.; hvor paa L.?: ved det L. Kl. 8; jo, paa det L.!: et lystigt L.; give sig i L. med. Ss. Lagkage, -sky o. s. v.
Lage (-n). en Lageagurk. at lage.
Lagen (et, Ft. -er og Lagner.) Lagenlærred.
Lager (et, Ft. -e). paa L. Ss. Lagerbeholdning, -ølo o. s. v. at lagre.
Lagrippe, se Grippe.
Lagune (en, Ft. -r; ital. laguna

= lat. lacuna [af lacus, Sø]; jf. Lakune).
Lak (-ken og -ket). Lakfarve, -skjoldlus, -verniss; se ogsaa Lakmus. at lakke¹. at lakere. en Lakerer (Ft. -e). en Lakering.
Lakaj (en, Ft. -er).
lakke² (at). det lakker ad Aften, mod Enden.
Lakmus (-en; holl. lakmoes [oe udt. u], af lak, Lak, og moes, Mös). Ss. Lakmuspapir o. s. v.
lakonisk (-e). — en Lakonisme.
Lakrids (-en og -et). Ss. Lakridsrod, -saft o. s. v.
Laks (en, Ft. d. s.). Ss. Laksørred; Laksefangst, -gaard o. s. v.
laksere (at). et Laksermiddel, Laksativ (Ft. -er).
Lakune (en, Ft. -r; lat. lacuna; jf. Lagune).
lalle (at).
Lam (et, Ft. d. s.; b. Ft. Lammet, -ene). Ss. Lammefjerdings, -grib o. s. v.
lam (-t, -me). at lamslaa. at lamme. en Lammelse.
Lama (-en eller -et, Ft. -er). Lamauld.
Lamberts nød eller lambertsk Nød (tysk Lambertsnuß: Nød fra Lombardiet [forhen kaldet Lamparten, hvilket eg. er Beboernes Navn, se Longobard]).
Lamel (-len, Ft. -ler).
Lampe (en, Ft. -r). Ss. Lampebakke, -glas o. s. v. en Lampet (-ten, Ft. -ter).
Lampret (-ten, Ft. -ter).
Lancet (-ten, Ft. -ter). en Lancetfisk.
Lancier (en; en Dans; fr. le lancier eller [Ft.] les lanciers, eg. Lansedragerne, Lansenerne).
Land (et, Ft. -e). at gaa i L.; til Lands og til Vands; her til Lands; al Landsens Ulykke (Landsens gl. Ejef. med s. föjet baade til Navneo. og Kendeo., hvilket sidste i Genetiv havde samme F. i In-tetkön som i Hankön). — Ss. ¹at landsætte; l-fast, -flygtig, -vejs (Bio.); L-almue, -brug (-s-konsulent o. s. v.), -gang (-s-bro o. s. v.), -gilde (-n), -mand, -stryger (en, Ft. -e), -vej, -væsen (-s-elev o. s. v.) o. s. v. ²Landemode (et, Ft.

-r), -plage, -sorg, -vej, -værn m.m. ²at landsforvise; l-gyl-dig; L-by (-kirke o.s.v.), -del, -forræder, -knægt, -mand, -overret, -ting (-et) o.s.v. at lande. en Landing. landlig (r.). et Landskab (Ft.-er; L-smaler o.s.v.). [-landsk (-e); f. Eks. islandsk (at studere l.), udenlandskl].

Landauer (en, Ft. -e).

lang (r.; længere [rigtigere] længre, da omyldt hr. Gr. kun har Endelsen -re], længst). langt bort, ude o.s.v.; langt fra Byen, l. fra at være færdig, det være l. fra mig o.s.v. (men uden Styrelse: langt fra, se nedenfor). Ss. ¹langfingret, -modig, -rund, -skibs (Bio.), -skødet, -varig, -vejs (Bio.; l-fra, Bio.); L-bold (-spiller), -drag (trække i L.), -dysse, -fredag, -halm, -kaal, -vogn o.s.v. ²Langebros (N.), -land (N.), -linie (N.), -ben („Storke L.“), -mand (Langfingeren i Barnespr.). ³langt fra (Bio., se ovenfor. l. færdig; det være l.), -rækkende. langlig (r.). langs (Bio. og Forho.; f. Eks. paa l.; l. ad Vejen, l. med Volden, l. Fronten). langsom (-t, -me). langsommelig (r.).

lange (at). at l. til Fadet, l. en noget.

Lange (en, Ft. -r; Fiskeri.).

Langust (en, Ft. -er; et Slags Kræbs).

Lanse (en, Ft. -r; fr. lance, lat. lancea). Ss. Lansedrager, -skaft o.s.v. en Lansener (Ft. -er).

Lanterne eller Laterne (en, Ft. -r). en Laterna magica.

Lap (-pen, Ft. -per). Ss. Lappedykker, -fod. at lappe. en Lappeskrædder. lappet (etl. Blad). en Lapping. et Lapperi (Ft. -er).

Lapidarstil.

Laps (en, Ft. -e). Ss. Lapsealder, -streg, -væsen. at lapse sig. lapset (-ede). et Lapseri (Ft. -er).

Larm (en; af Alarm ved Bortfald af den ubetonede Forlyd). at larme.

Larve (en, Ft. -r). Larvetilstand.

Las (en, Ft. -er). laset (-ede).

lasket (-ede). fed og l.

Lasso (-en, Ft. -er).

Last¹ (en, uden Ft.; tysk, afladen, at lade¹; jf. Læst¹). at lægge en noget til L. (tysk: einem etwas zur Last legen). Ss. Lastdrager, -dyr, -pumpe; Lastestuver (en, Ft. -e) m.m. at laste. en Lastning.

Last² (en, Ft. -er; oldn. løst-r, Ejef. lastar, Skade, Fejl, Dadel). lastefuld. at laste. lastværdig. Lastværk (Hastværk er L.).

Lasting (-et). en Lastings Paraply.

latent (-e). l. Varme.

Latin (en og et). stiv i Latinen; paa godt Latin. Ss. Latinskole, -sejl o.s.v. en Latiner (Ft. -e). at latinisere. en Latinisme (Ft. -r). en Latinitet. latinsk (-e).

Latrin (en og et). Ss. Latrinsgødning, -tønde o.s.v.

Latter (en). Ss. lattermild, -vækkende; L-krampe, -udbrud o.s.v. latterlig (r.; at l-gøre).

Latværg (-n; tysk Latwerge af ital. lattuario, lattovaro, af mlat. electuarium).

Laud (et, Ft. -er; Forkortelse af lat. laudabilis, rosværdig).

Laurbær. at høste L., hvile paa sine L. Ss. Laubærblad, -gren, -krans, -olie, -træ o.s.v.

lav (r.). baade høje og lave. Ss. lavpuldet, -stammet; L-land, -maal, -tryk (-s-maskine), -vande o.s.v.; lavtliggende, -staaende, -tænkende o. desl. en Lavning (Ft. -er).

Lav (en, Ft. -er; sv. lav). en Lavart.

Lav (et, Ft. d. s; samme O. som Lag og eg. den rette nydanske F. derfor [jf. Lov, Lav-, Afledningen lave, Mave = gld. maghæ, Skov = gld. skogh o.s.v.]; men Formen Lav anerkendes sædv. kun i Betydn. Korporation [Haandværkslav o.s.v.] samt i Forbind. af Lave, i Lave [gl. Hensynsf.]). Ss. Lavsaand, -artikel, -mester, -væsen o.s.v.

Lav- (gld. laghæ-, se u. Lov¹):

- L-alder, -dag, -hævd, -værge (o. fl., nu forældede Ss.).
- Lava (-en). en Lavaström.
- Lave (se u. et Lav): af L., i L.
- lave (at). at l. Mad, l. sig til.
- Lavement (et, Ft. -er).
- Lavendel (en, Ft. -dler). Ss. lavendelblaa, L-vand o. s. v.
- lavere (at; Søspr.). en Laving.
- Lavet (-ten, Ft. -ter).
- Lavine (en, Ft. -r).
- Lazaret (-tet, Ft. -ter; opr. et ved Jerusalem beliggende Sygehus for spedalske, indviet til den Luk. 16, 20 flg. omtalte Lazarus, der blev betragtet som Skytspatron for de syge, navnlig de spedalske).
- Lazaron (en, Ft. -er; af det i foreg. Art. nævnte Lazarus).
- Le (-en, Ft. -er). Ss. Lemand, -skafte o. s. v.
- le (at; ler [Lidef. les], lo, let). at le af (ad) en, noget.
- Led¹ (et, Ft. d. s.; b. F. Ledet, -ene; L. som Del af et Hele el. som Forbindelsessted for saadanne Dele; oldn. lið-r). at gaa af L., sætte i L. Ss. L-bælg, -deling, -dyr, -flade, -sætning o. s. v.; ledeløs, L-mød (et, Ft. d. s.), -mus (el. Ledmus), -svamp, -vand, -værk. ledet eller (efter sædv. Udtale) leddet (-ede).
- Led² (et, Ft. d. s.; b. F. Ledet, -ene; Markled o. s. v.; oldn. hlið, In-tetk.). Ss. Ledstolpe, -vogter o. s. v.
- Led (en, Ft. -er; oldn. hlið, Hunk., Side, Kant). paa den anden L., paa den gale L.; paa alle Leder og Kanter (dagl. T.).
- led ([-t], -e). Selskabet var led og ked af at høre derpaa; et led eller ledt Menneske. en Lede. at ledes ved.
- lede¹ (at; -ede og -te; styre ens Gang o. s. v.; oldn. leiða, Faktitiv til lide³ [s. d.]). Ss. Ledebaand, -stjerne, -traad o. s. v. en Ledelse. en Leder (Ft. -e). en Ledning (Ft. -er; L-s-evne o. s. v.).
- lede² (at; -te; at søge; oldn. leita). [-ledes i anderledes, hvorledes o. s. v.; af gld. leth = oldn. leið, Vej, Maade].
- ledig (r). Lediggang -gænger.
- Leding (en). at drage i L. Ss. Ledingsfærd, -hær, -togo o. s. v.
- ledsage (at). en Ledagselse. en
- Ledsager (Ft. -e; oldn. leið-sagari, Vejviser).
- Ledtog (jf. oldn. leiðtogi, en Vejviser, Ledsager): i L. med.
- lefle (at). et Lefleri.
- Leg¹ (en, Ft. -e; oldn. leik-r). at lege. Ss. Legekammerat, -plads, -tøj (-s-butik o. s. v.) o. s. v.
- Leg² (-en; lagte Padde- eller Fiskeæg; mntysk lèk). at lege. en Legeplads, -tid.
- legal (r; lat. legalis; jf. loyal). at legalisere. en Legalisering, Legalisation. en Legalitet.
- Legat (et, Ft. -er). en Legatuddeling.
- Legat (en, Ft. -er). — en Legation (-s-raad, -sekretær).
- Legeme (et, Ft. -r). Ss. Legemverden; Legemsbygning, -del, -fejl o. s. v. legemlig (r; at l-gøre).
- Legende (en, Ft. -r). en Legendsamling.
- legere¹ (at; tilstaa som Legat; lat. legare [eg. at sende, jf. en Legat, Legation]).
- legere² (at; l. Metaller; ital. (al)legare). en Legering (Ft. -er).
- Legion (en, Ft. -er; lat. legio [Ejef. legionis], jf. „deres Tal er Legio“).
- legitim (r). at legitimere. en Legitimering, Legitimation (-sbevis). en Legitimist (Ft. -er). legitimistisk (-e). en Legitimitet.
- Leguan (en, Ft. -er).
- Lejde [et]. frit L. et Lejdebrev.
- Leje (et, Ft. -r; besl. med ligge). Lejested, -sæd.
- Leje (en; gld. leghæ, oldn. leiga). at bo til L. at leje. Ss. Lejebibliotek, -kontrakt, -maal, -tjener o. s. v. en Lejer (Ft. -e).
- Lejlighed (en, Ft. -er). Ss. Lejlighedsaarsag, -digter o. s. v.
- Lejr (en, Ft. -e). at ligge i L. Ss. Lejrbaal, -plads o. s. v. at lejre sig. en Lejring.
- Leksikon (et, Ft. -er). leksikalsk (-e).
- Lektie (en, Ft. -r; mntysk leccie, lexie, af lat. lectio; jf. Lektion). Lektielæsning.
- Lektion (en, Ft. -er; lat. lectio [Ejef. lectionis]; jf. foreg. O.).
- Lektüre (en).

Lem (-men, Ft. -me; oldn. hlemm-r).
Lem (-met, Ft. -mer; tidligere en L.; oldn. lim-r). at lemlæste [sammens. m. gld. læstæ, at beskadige, jf. Last²], en Lemlæstelse; lemmeløs; Lemmestiftelse. [-lemmet (-ede); f. Eks. forlemmet, spædlemmet].

lemfældig (r.; tidligere lempfældig, jf. Lempe).

Lemming (en, Ft. -er; en Gnaver).

Lempe ([en]; mntysk limpe). med L. at lempe. lempelig (r.) en Lempelse (Ft. -r).

Lemvig (geogr. N.).

Len (et, Ft. d. s.; oldn. lén, mntysk lén; jf. Laan). Ss. Lentager; Lensherre, -mand, -væsen o. s. v.

lens (-e; holl. lens). at lense (gøre l.; holde plat af i Stormvejr med faa eller ingen Sejl). at l. for Takkel og Tov.

Leopard (en, Ft. -er).

Ler (-et). Ss. Lerfad, -jord o. s. v. leret (-ede).

let (-te). at have et l. Sind. at være l. klædt. Ss. Letmatros, -sind (l-sindig); l-bevæbnet, -fattelig, -flydende, -fængelig, -færdig, -løbende, -skyet, -troende (L-troenhed) o. desl. at lette. lettelig (Bio.). (en) Letning (Ankerets, Skibets). en Lettelse (Ft. -r).

Letargi (-en). letargisk (-e).

leve (at). lev vel! (men: et Levvel). længe leve Kongen! (men: udbringe et Leve for en). baade levende og døde. der er gaet levende i Osten. — Ss. levedygtig; L-alder, -dage (Ft.), -maade, -raab o. s. v. at levedegøre.

Lever (en, Ft. -e). Ss. Leverpølse, -syge, -tran, -urt o. s. v.

levere (at; mntysk leveren, af mlat. liberare [eg. frigøre]). en Levering (Ft. -er). en Leverance (Ft. -r). en Leverandør (Ft. -er; et slet dannet O.; bedre var Leverant [jf. tysk Lieferrant]).

Levit (-ten, Ft. -ter).

Levkøj (en, Ft. -er).

levne (at). en Levning (Ft. -er).

Levned eller **Levnet** (et). Ss.

Levneds- eller Levnetsbeskrivelse, -løb, -midler (Ft.) o. s. v.

levret (-ede). l. Blod.

L'hombre (en). L'hombreparti, -spiller.

Lian (en, Ft. -er).

liberal (r.). de liberale. en Liberalisme. en Liberalitet.

Liberi (et, Ft. -er; tysk Liberei, af fr. livrée; jf. Livré).

Libertiner (en, Ft. -e).

Libhaver (en, Ft. -e). et Libhaveri (Ft. -er).

Licentiat (en, Ft. -er).

licitere (at). en Licitering, Licitation (Ft. -er).

Lid (en). at sætte sin L. til; at fæste L. til. at lide¹ paa (led, lidt [sjældent, led heller ikke hyppigt]; oldn. hlíta).

lide² (at; led [Ft. d. s. eller -e], lidt; at taale, udstaa, døje o. s. v.; mntysk liden). at l. ondt; han har lidt meget. at kunne, ikke kunne l. en eller noget. at være godt, ilde lidt [langt i]. Lideform. en Lidelse (Ft. -r; L-shistorie o. s. v.).

lide³ (at; led, [leden, forældet; jf. forleden]; at gaa, skride frem; oldn. líða). Det led ad (mod) Aften; det lider ikke med Arbejdet.

liden (lidet, lidt; jf. lille). Der er kun liden Sandsynlighed derfor; han efterlod sig kun lidet eller intet; det er lidet rimeligt. lidt Vand, Kartoffler; lidt men godt; det lader lidt underligt.

Lidenskab (en, Ft. -er). lidenskabsløs. lidenskabelig (r.).

liderlig (r.).

Lidkøb (mntysk litkøb; lit = oldn. líð, stærk Drik). at drikke Lidkøb.

[Lidse, se Lisse].

Lidskjalv (mytol. N.).

liflig (r.).

Lig¹ (et, Ft. d. s.; dødt Legeme; oldn. lík, Skikkelse, Legeme, dødt Legeme). Ss. ligbleg, L-brænding, -kiste, -tale o. s. v. (jf. Ligturn).

Lig² (et, Ft. d. s.; Tov, indsyet i Kanten af et Sejl; oldn. lík, mntysk lík, holl. lijck, muligvis samme O. som Lig¹).

lig (r.). lige (ubøj. Tillø. og Bio.). l. for l.; l. glad, gyldig, stor, me-

get o. s. v.; l. saa stor, l. saa mange, l. saa vel o. s. v.; l. [i samme Øjeblik] som jeg kom; l. for Næsen, l. over for Huset, gaa l. frem ad Vejen, l. paa (løs paa) o. s. v. (jf. med en Del af disse Forbindelser de nedenfor anf. Ss.). — Ss. ligeartet, -berettiget, -dan (Bio.), -dannet, -finnet, -frem (Bio. og Tillo. [-t, -me]; f. Eks. l. komisk, sige sin Mening l.; en l. Følge, l. Mand), -fuldt (Bio.), en Ole Ligeglad. l-gyldig (med Stødtone, f. Eks. det er mig l-t; en l. Person), -ledes (Bio.), -liniet, -lydende, -løbende. en L-mand. l-saa (Bio., = ligeledes), -sidet, -sindet, -som (Bio. og Bindeo.), -stemt, -stillet. en Ligetrykslinie, L-vægt (-s-lære o. s. v.) m. m. — (en) Lige (Ligemand). ikke have sin L., være uden L. at gøre Lige (Fyldest) for noget (f. Eks. sin Lön). ligelig (r.). at ligne. en Lignelse (Ft. -r). en Ligning (Ft. -er).

Ligatur (en, Ft. -er).

ligge (at; laa, ligget). Ss. Liggehøne, -plads o. s. v. Lig-gendefæ. en Ligger (Ft. -e).

Ligtorn (mntysk likdorn; lik her = Legeme, Kød, jf. Lig¹).

Liguster (en, Ft. -stre).

likvidere (at). en Likvidering, Likvidation (Ft. -er).

Likør (en, Ft. -er). Ss. Likørfabrikant o. s. v.

Lilje (en, Ft. -r). Ss. liljehvid, L-barm, -konval o. s. v.

lilla (ubøj. Tillo., af fr. lilas, eg. Syren). en l. Kjole.

lille (ubøj. Tillo.; gld. litlæ, b. F. og Ft. af litil, litæl [Intetk. litit, litæt]; litæl blev temmelig tidligt fortrængt af litæn, liden [eg. Genstandsf. deraf], hvilket nu atter i dagl. T. er fortrængt af det baade som ubest. og b. F. [men ikke mere som Ft.] brugte lille). l. bitte. den l.; Pipin den L.; L. Bælt. Ss. Lille-asien (l-asiatisk), -cirkel, -finger, -rusland (l-russisk) o. desl.

Lilliput (Eventyrlandet i Swifts bekendte Bog; Gullivers Rejser). en Lilli- eller Lilleputer (Ft. -e).

Lim (-en; oldn. līm, et klæbrigt,

som Bindemiddel brugeligt Stof, særlig Kalk; mntysk lim, klæbrigt Bindemiddel, „Lim“). Ss. ¹Limsten; L-fjorden (geogr. N.). ²Limpotte, -stang (løbe med L-n), -vand o. s. v. at lime. en Liming, Limning.

Limon (en, Ft. -er). en Limonade (Ft. -r).

Lin (¹Hør [kun i Ss., hvor i udt. som kort e]; ²et L. [Ft. d. s.] = Linklæde [digt.]). Ss. Linklæde, -olie, -skav (-et; = Charpi), -tøj. linnet (-ede). Linned (-et). Ss. Linnedskab, -syning o. s. v.

Lind (en, Ft. -e). Ss. Lindeallé, -bark, -blomst o. s. v.

lind (r.). at lindre. at lindre. en Lindring.

Lindorm (en; oldn. linnorm-r, sammens. m. linn-r. Orm, Slange, altsaa en tautologisk Betegnelse).

Line (en, Ft. -r). at danse paa L. (sædv. men urigtigt: paa Linie).

Lineal (en, Ft. -er).

[-linet (-ede; jf. -liniet); f. Eks. retlinet].

Lingvist (en, Ft. -er). lingvistisk (-e). Lingvistik (-ken).

Linie (en, Ft. -r; lat. linea). at danse paa L. (se Line). Ss. Liniebegravelse, -dans (rettere: Linedans), -skib, -tropper o. s. v. at liniere. en Liniermaskine. en Liniering. [-liniet = -linet men b. F. og Ft. (-ede) mindre bekvemme at udtale].

Linning (en, Ft. -er).

Linon (-et).

Linse (en, Ft. -r). Ss. Linse-suppe; -fyr, -glas o. s. v.

Lire (en; ntysk lire, ital. lira, af græsk-lat. lyra; jf. Lyre). en Lirekasse. at lire (et Stykke af).

lirke (at). at l. ved noget.

Lirumlarum (et).

Lise (en).

Lispund (et; mntysk lispunt, Sammentr. aflives punt o: livlandsk [liflandsk] Pund).

Lisse (en, Ft. -r; tysk Litze, af lat. licium). Snore og Lisser. (Jf. Litsenbroder).

List (en). at liste. listelig (Bio., gldags). listig (r.).

Liste (en, Ft. -r; ¹Tøj- eller Træliste o. s. v. ²[eg. listeformig] Fortegnelse [denne sidste Betydn. fra fr. liste, der selv er laant

fra Tysk]. Ss. ¹Listehövl, -sko o. s. v.; ²L-fører, -valg o. s. v. at liste (f. Eks. Vinduer).
Litani (-et, Ft. -er).
Liter (en, Ft. d. s. og -tre).
Litograf (en, Ft. -er). at litografere. et Litografi (Ft. -er). litografisk (-e).
Litsenbroder (en; tysk Litzenbruder, sammens. m. Litze, Lisse, Snor [f. Eks. til at snøre om Pakker, Rejsegods o. desl.]).
Litterat (en, Ft. -er). en Litteratur (Ft. -er; L-historie, L-historisk o. s. v.). — litterær (r.; L-historie).
Liturgi (-en, Ft. -er). liturgisk (-e).
Liv (et, Ft. d. s.). at være i Live, kalde, komme til Live; at ville en til Livs, at sætte til Livs. af alle Livsens [jf. Landsens] Kræfter. Ss. ¹livegen (et L-skab), -fuld, -løs, -salig; L-baad, -farve, -rente o. s. v. ²livsfarlig, -frisk, -glad, -træt, -varig; L-anskuelse, -arving, -fare, -forsikring (-s-anstalt, -selskab), -straf o. s. v. at live op. [-livet (-ede); f. Eks. sejlivet; kortlivet; tyklivet]. livlig (r.). at livne.
Livré (b. F. Livreet, Ft. -eer; fr. livrée; jf. Liberi). livréklædt.
Lo (-en, Ft. -er). et Logulv.
Lockout (en, Ft. -er).
Lod¹ (-den og -det, Ft. -der; L., som trækkes eller kastes om noget [i denne Betydn. nu Intetk.]; hvad der tilfalder en, Part, Del; gld. lot, oldn. hlut-r). et halvt L. i Lotteriet; Loddet er kastet, Loddet faldt paa mig; det blev ikke min L., faldt ikke i min L. — Ss. Lodkastning, -seddel, -tager, -trækning; Lodejer. at lodde bort (= bortlodde).
Lod² (-det, Ft. d. s. [som Vægtbestemmelse] og -der; L. af Bly o. s. v., L. som Vægtbestemmelse; mntysk löt [Ejef. lödes], eg. Bly). at kaste Loddet ud. Ss. lodret, L-line, -skud o. s. v. at lodde (¹sammenføje ved Hjælp af smeltet Bly el. desl.; ²maale med en Lodline). en Lodning.
Lodde (en, Ft. -r; Fiskene).
Lods (en, Ft. -er; o langt; holl. loods). Ss. Lodsbaad, -flag,

-oldermand o. s. v. at lodse. en Lodsning.
Loft (et, Ft. -er; oldn. lopt el. loft, ¹Luft, ²Loft; jf. Luft og Lugt). Ss. Loftmaleri; Loftsdör, -luge, -rum o. s. v.
Log (-gen; Søspr.). Ss. Logbog, -line o. s. v. at logge. en Logning.
Logaritme (en, Ft. -r). en Logaritmetabel. logaritmisk (-e).
Loge (en, Ft. -r). Ss. Logerække o. s. v.
logere (at). et Logi (Ft. -er). et Logihus.
Logik (-ken, Ft. -ker). en Logiker (Ft. -e). logisk (-e).
Logogrif (-fen, Ft. -fer).
logre (at).
Lok (-ken, Ft. -ker). et Lokkehoved. at lokke¹ (Hør), l. sig, lokkes. lokket (-ede).
lokal (r.). Ss. Lokalbrev, -kundskaab o. s. v. et Lokale (Ft. -r). at lokalisere. en Lokalitet (Ft. -er).
lokke¹ (at), se u. Lok.
lokke² (at; oldn. lokka). Ss. Lokkefugl, -mad, -middel o. s. v. [en -lokkelse (Ft. -r); f. Eks. Tillokkelse].
lokke³ (at; tekn.; tysk lochen, af Loch, Hul). Ss. Lokkemaaskine, Lokhammer m. m.
Lokomobil (et, Ft. -er).
Lokomotiv (et, Ft. -er). Ss. Lokomotivfører o. s. v.
Lokum (-et, Ft. -er).
Lolland (geogr. N.). lollandsk (-e). en Lollik (Ft. -er).
Lom¹ (-men, Ft. -mer; Fuglen; oldn. lóm-r).
Lom² (-men, Ft. -mer) eller Lomme (Ft. -r; Haandtag paa en Aare; oldn. hlum[m]-r).
Lomme (en, Ft. -r). Ss. Lommebog, -tyv, -ur o. s. v.
Longobard (en, Ft. -er; lat. Langobardus, Longobardus, af oldhtysk Lancpart 3: Langbart, Langskæg).
Loppe (en, Ft. -r). Ss. Loppebid, -snavs o. s. v. at loppe (sig).
Lord (en, Ft. -er).
Lorgnet (-ten, Ft. -ter). at lorgnettere.
Los (-sen, Ft. -ser; Dyren.; mntysk los; jf. Luks).
los (ubøj. Tillo.). at kaste l.; at

göre Sejlene l. at losse. Ss. Losseplads o. s. v. en Losning. en Losser (Ft. -e).

Lotteri (-et, Ft. -er; tysk Lotterie, af fr. loterie og dette af fr. lot, et fra Germansk laant O., = Lod¹). Ss. Lotterigevinst, -kollektion o. s. v.

Lotus (-en). Ss. Lotusblomst, -plante o. s. v.

Lov¹ (en, Ft. -e; gld. loqh [Ejef. laghæ, se Lav-], oldn. lög [Ejef. laga]; loqh [eg. lagte o: fastsatte Bestemmelser] var Ft. til gld. lagh [nu Lag og Lav], men som Følge af den for Ft. ejendommelige Betydn. og F. blev det tidligt til et selvstændigt O., saaledes at det fra Intetk. Ft. gik over til Hunk. Ent.). Ss. lovbestemt, -bunden, -formelig, -givende, -kyndig, -løs, -stridig; L-bog, -forslag, -giver, -hjemmel o. s. v.; Lovskraft. lovlig (r.).

Lov² (et og en; Pris, Ros, Bifald, Tilladelse o. s. v.; gld. og oldn. lof [Intetk.]). Ss. at lovprise, -syngte; en L-prisning (Ft. -er), -sang, -tale. at love (¹prise; ²give Løfte om). lovlig (Bio., om en vel høj Grad: l. meget, stor o. s. v.).

Love (mntysk love, Tro, Tillid): paa Tro og Love.

loyal (r.; fr., af lat. legalis; jf. legal). en Loyalitet.

Lu (-en; skrives ogsaa Luv). Lu(v)-side; l-slidt.

Lucerne (-n).

Lucifer (N.).

Lud (-en). Ss. Ludaske, -kar, -salt o. s. v.

luddoven (lud- besl. m. ntysk luddern, at være doven?).

lude (at). at l. med Hovedet.

Lue¹ (en, Ft. -r; Flamme; gld. lughæ). lueforgyldt, -rød; en L-ild. at lue (luer, -ede, -et).

Lue² (en, Ft. -r; Hue; jf. norsk og sv. luva).

Luffe (en, Ft. -r). en Luffegaas.

Luft (en; htysk Luft; jf. Loft og Lugt). Ss. lufttom, -tæt, -tørret; L-art, -ballon, -kres, -tryk o. s. v. at luffe. luftig (r.). en Luftning (Ft. -er).

Lug eller **Lugge** (en, Ft. Lugger; Skure i Tøndestaver). at lugge.

Luge (en, Ft. -r).

luge (at). en Lugekone.

Lugger (en, Ft. -e; et Slags Skib).

Lugt (en; mntysk lucht [af luft ved Overgang af ft til cht], ¹Luft, ²Lugt; jf. Luft og Loft). lugtfri, -løs. at lugte. Ss. Lugtedaase, -nerve, -sans o. s. v.

Lukaf (et, Ft. -er).

lukke (at). en Lukkemuskul. (Ole) Luköje. et Lukke (Ft. -r). en Lukkelse. en Lukning.

Luks (en, Ft. -e; htysk Luchs, eg. Los og samme O. som dette).

Luksus (en). Ss. Luksusartikel o. s. v. luksuriøs (r.).

lukt (Bio.; eg. Tillf. af lukke?). (lige) l. ind i Helvede, ud i Søen o. s. v.

lulle (at). at l. i Sövn.

lummer (-t, lumre). lummerhed, -varm, L-hede, -varme. at lumre.

lumpe (at). ikke lade sig l. lumpen (-ent, -ne).

lums (-e). at lumske sig noget til. lumskelig (Bio.). et Lumskeri.

lun (r.). at lune.

Lund (en, Ft. -e).

Lunde (en, Ft. -r; = Söppegeje). [Lundstikke, se Lunsstikke].

Lune (et, Ft. -r). lunefuld.

Lunge (en, Ft. -r). Ss. lungeaandende, L-betændelse, -hinde, -svindset o. s. v.

lunken (-ent, -ne). at lunkne(s).

Lunsstikke (en; mntysk lunse, luns).

Lunte (en, Ft. -r). Ss. Luntebalje, -bøsse o. s. v.

lunte (at). Luntegang, -trav.

Lupe (en, Ft. -r). Lupeforstørrelse, -glas.

Lupin (en, Ft. -er).

Lur¹ (en, Ft. -e; et Slags Blæseinstrument; oldn. lúðr).

Lur² (en; kort Sövn). at lure.

Lur³: ligge (o. s. v.) paa L. at lure (mntysk luren). en Lurer (Ft. -e). et Lureri.

Lurendrejer (en; ntysk lurrendreier, jf. ntysk lurre, Opdigtelse, Usandhed).

Lurifas (en, Ft. -ser).

lurvet (-ede).

Lus (en, Ft. d. s.). Ss. Lusefrø, -syge o. s. v. luset (-ede).

luske (at). en Lusker (Ft. -e). et Luskeri.

Lut (-ten, Ft. -ter). en Lutspiller.
Luther (N.). en Lutheraner (Ft. -e). luthersk (-e).

lutter (ubøj. Tillo.; mntysk lutter, ren, ublandet, klar). Lutterstal (-len; N. paa en Hestesygdom; eg. = vandklar Urin; mntysk stal 3; Urin, jf. stalle). at lutre. en Lutring.

Luv¹ = Lu (s. d.).

Luv² (-en; holl. loef [oe udt. u], Vindsiden paa et Skib). at tage Luven fra en (eg. fra et Skib 3; knibe til Luvart af det). (til) Luvart. at luve (ogsaa luffe, eng. luff).

Ly (et). at krybe i Ly.

Lybæk (geogr. N.). en Lybækker (Ft. -e). lybsk (-e). l. Pølse.

Lyd (en [fordum: et], Ft. d. s. og -e; oldn. hljóð, Stilheds [saa at noget kan høres], Lyd). at slaa til L. Ss. lydløs, L-bølge, -lære, -tegn o. s. v. at lyde [lød [Ft. -e], lydt; oldn. hljóða]. (en) Lydelse (Ordlyd). lydelig (r.). lydlig (r.; Lyden vedkomende). lydt (Bio.).

lyde¹ (at; give Lyd o. s. v.), se u. Lyd.

lyde² (at; adlyde; böjes som foreg. O. og er af samme Rod; oldn. hlýða, at lytte [s. d.], at adlyde). et Lydrige. lydig (r.).

Lyde (en, Ft. -r). uden L. Dyder og Lyder.

Lygte (en, Ft. -r). Ss. Lygtepæl, -tænder (en, Ft. -e) o. s. v.

Lykke (en). at ønske en til L. Ss. at lykønske (en L-ønskning, Ft. -er); lyksalig (at l-gøre en); lykkebringende, -spaaende; L-hjul, -jæger, -træf o. s. v. lykkelig (r.). at lykkes (det er lykkedes mig, ogsaa undertiden: lykket mig; jf. mislykket, vellykket).

Lymfe (-n). Ss. Lymfekar, -kirtel o. s. v. lymfatisk (-e).

Lyn (et, Ft. d. s.). Ss. lynslagen, -snar; L-afløder, -straale o. s. v. at lyne.

lynche (at). Lynchjustits, -lov (-en).

Lyng (-en). Ss. lynggroet, L-bakke, -hede o. s. v.

Lyre (en, Ft. -r; græsk-lat. lyra; jf. Lire). — lyrisk (eg. bestemt eller egnet til at spilles paa Lyre eller til at ledsages af dens To-

ner). Lyrik (-ken). en Lyriker (Ft. -e).

Lys (et, Ft. d. s.). Ss. ¹lysbrændende, -givende, -sky; L-billede, -side, -straale o. s. v.

²Lysekrone, -saks, -støber o. s. v. lys (r.). Ss. lysfarvet, -haaret, -levende, -vaagen; lyseblaa, -brun o. s. v. at lyse (-te). at lysne. en Lysning (Ft. -er).

Lyske (en, Ft. -r). Ss. Lyskebrok, -kirtel o. s. v.

lyske (at).

Lyst (en, Ft. -er). Ss. lysthavende, -rejsende; L-haver, -hus, -rejse, -sejlsads o. s. v. at lyste. lystelig (r.). lysten (-ent, -ne). lystig (r.).

Lyster (en, Ft. -stre).

lystre (at). at l. Kommando.

Lystring (-et; et Slags Silketøj).

lytte (at; tidligere lyde [Fort. lydde (med haardt d), lydt] = oldn. hlýða [-dda, -tt]; se lyde²).

lyve (at; løj, løjjet).

Læ (et). i Læ. Ss. Læbælte, -sejl, -side o. s. v.

Læbe (en, Ft. -r). Ss. læbeblomstret, L-lyd, -løs (en; Plan-ten.) o. s. v.

Læder (-et; sædv. udt. Lær). Ss. Læderband, -hud, -rem o. s. v.

læg (-e). baade lærde og læge. Lægbroder, -folk (Ft. til det følg.). -mand, -prædikant.

Læg (-gen, Ft. -ge). Læg- eller Læggeben; Læggekrampe, -muskul.

Læg (et, Ft. d. s.; b. F. Lægget, -ene [men æ langt]). at lægge i L.

Lægd (et, Ft. -er). Ss. Lægdsforstander, -rulle o. s. v.

læge (at; -te og -ede). Saaret er (blev) lægt. Ss. Lægekunst, -middel o. s. v. en Læge (Ft. -r). Ss. Lægeattest, -behandling, -honorar o. s. v.

lægge (at; lagde, lagt). Ss. Læggebod, -kartofler o. s. v. [en -læggelse (Ft. -r); f. Eks. Ødelæggelse. — en -lægger (Ft. -e); f. Eks. Brolægger]. (en) Lægning.

Lægte (en, Ft. -r). Ss. Lægteprofil, -søm, -værk m. m. at lægte.

Lægter (en, Ft. -e; Søspr.; holl. og nysk lichter, af lichten, at gøre let, lette, losse).

læk (-t, -ke). en Læk (-ken). en Lækage. at lække.
Lækat (en).
lækker (-t, lækre). Ss. lækker-sulten; en L-bisken (Ft. -er), -mund, -tand. Lækkerier (Ft.). at lækre for.
læmme (at). Læmmetid. en Læmning.
Lænd (en, Ft. -er). Ss. Lænde-hvirvel, -værk o. s. v.
[Lænder (en, Ft. -e); f. Eks. Eng-lænder. Jf. Flamlænder].
læne (at). at l. sig til noget. en Lænestol.
Længde (en, Ft. -r). Ss. Længde-cirkel, -grad, -maal o. s. v.
Længe (en, Ft. -r). den ene af Gaardens Længer.
længe (Bio.; hr. Gr. længer og [of-test] længere, hvilket sidste eg. hører til lang, langt). l. nok, efter; for længst. den længstlevende.
længes¹ (at; -edes; blive længere). Dagene l.
længes² (at; -tes; føle Længsel). en Længsel (Ft. -sler). læng-selsfuld; L-s-blik, -suk.
Lænke (en, Ft. -r). Ss. at lænkebinde; en L-hund o. s. v. at lænke. en Lænkning.
lærd (-e; oldn. lærd-r, gld. lærthær, eg. Tillf. i Hankøn af lære, oldn. læra). et lærd Værk; de lærde.
lære (at; -te). en Lære. at staa i L. Ss. (til bægge): lærelysten, -næm, -rig; L-anstalt, -begreb, -brev, -dreng, -frihed o. s. v.; lærvillig. Lærdom. en Lærer (Ft. -e; L-embede o. s. v.). en Lærling (Ft. -er og -e).
Lærk (en) = Lærketræ.
Lærke (en, Ft. -r). Ss. Lærke-rede, -sang, -spore (Planten.) o. s. v.
Lærred (-et, Ft. -er). Ss. Lærreds-bluse, -handel, -væver o. s. v.
Læs (et, Ft. d. s.; b. F. Læsset, -ene). at læsse. et Læssetræ. (en) Læsning.
læse (at; -te). Ss. læselysten, -værdig; L-bog, -forening, -maade o. s. v. læselig (r.). en Læser (Ft. -e). (en) Læsning.
Læsion (en, Ft. -er).
læske (at; mntysk leschen). Ss. Læskedrik, -kar o. s. v. en Læskelse. (en) Læskning.

læspe (at).
Læst¹ (en, Ft. -er; en vis Mængde Varer; mntysk last, Ft. leste [og lasten]; jf. Last¹).
Læst² (en, Ft. -er; Skomagerl.; mntysk læst). en Læsteskræver.
Læsø (geogr. N.).
Løb (et, Ft. d. s.). at løbe (løb, løben, -et, -ne). Ss. Løbebane, -bille, -fod, -nummer o. s. v. en Løber (Ft. -e). [en -løbning; f. Eks. Afløbning]. løbsk (-e).
Løbe (-n). at løbe (Mælk).
Lød (en; Farve).
Lødeko (en).
lødig (r.). lødigt Sølvs.
Løfte (et, Ft. -r). løfterig.
løfte (at). Ss. Løftestang o. s. v. en Løftelse. en Løfter (Ft. -e). (en) Løftning.
Løg (et, Ft. d. s.). Ss. løgbærende, L-smag, -sovs, -æble o. s. v.
Løgn (en, Ft. -e). en Løgnhals. en Løgner (Ft. -e).
Løgster (geogr. N.).
løj (r.). at løj af (om Vinden).
Løjer (Ft.). løjerlig (r.).
Løjert (en, Ft. -er).
Løjtnant (en, Ft. -er).
Løkke (en, Ft. -r). at slaa en L.
Løkken (geogr. N.).
Lømmel (en, Ft. Lømler). Lømmelalder.
Løn¹ (-nen; Gengæld, Vederlag o. s. v.; oldn. laun, Intetk. Ft.). at lønne. en Lønning (Ft. -er; L-sdag o. s. v.).
Løn² (oldn. laun, Hunk. [for laugn og besl. m. lyve, oldn. ljúga, Fort. laug]); i Løn. Ss. Lønbo (-plante), -gang, -skrift o. s. v. (i) Løndom (gld. i løndum, hvor l. er Hensynsf. Ft. af lønd = old. løynd, et med Løn, oldn. laun, besl. O.; opfattes og udtales nu som en Afledning paa -dom, saa at der ikke blot siges: i Løndom men ogsaa: en L., Ft. -me). lønlig (r.).
Løn³ (-nen, Ft. -ne; Planten.; oldn. hlyn-r).
Lønning¹, se u. Løn¹.
Lønning² (en, Ft. -er; Rækværk, Søspr.; holl. leuning, af leunen, at læne sig).
Lønstrup (geogr. N.).
Lördag (Sammentr. af Løverdags,

gld. løghærdagh, hvor løghær er Ejef. af løgh = oldn. laug, Badevand, Bad, Vask). paa L. Aften, i Lördags Aftes.

løs (r.). løst og fast. Ss. at løsgive, -göre, -købe, -lade, -rive; L-holt, -sigelse, -øre (-t; L-auktion) o. s. v. at løse (-te). Løsepenge, -sum. løselig (r.). en Løser (Ft. -e). en Løsning (Ft. -er). at løsne. en Løsning (kort ø).

Løsen (et). Frihed og Lighed er deres L.

Løv (et, Ft. d. s.). Ss. løvbærende, -fuld, -rig; L-fald (-s-tid), -hytte, -sporeplante, -spring o. s. v. at løves.

Løve (en, Ft. -r). Ss. Løvehjerte, -jagt, -tand (Planten.) o. s. v.; Løvstræde (Københ.; forhen: Løvestræde).

Løvestikke (en; Planten., af det lat. N. levisticum).

M.

M, m (et, Ft. M'er, m'er). en M-Lyd.

maa, se u. maatte. — paa maa og faa (tidligere, som i Norsk og Sv., paa maafaa). maaske (Bio.; eg. kan ske).

maabe (at).

Maade (en, Ft. -r). med M., til M., i lige M. Ss. maadeholden, -holdende. M-hold (-sførelse o. s. v.); Maadesbestemmelse, -biord. maadelig (r.).

Maage (en, Ft. -r). Ss. Maagekrig, -æg o. s. v.

Maal¹ (et, Ft. d. s.; Stamord til maale; oldn. mál). at skyde til Maals. en Maalskydning, -tagning, -tegning. at maale (-te). Ss. Maalebord, -redskab, -stok o. s. v. maalelig (r.). en Maaler (Ft. -e). en Maaling.

Maal² (et, Ft. d. s.; Stamord til mæle; oldn. mál [jf. gotisk mǫpl, Forsamlingssted, Torv; mǫpljan (oldn. mæla), at tale, eg. offentlig]. maalløs; et Maalstræy (norsk).

[-maal (et, Ft. d. s.; Orddannelses-element, af foreg. O.); f. Eks. Spørgsmaal, Klagemaal, Værgemaal].

Maaltid (et; jf. oldn. mál i Betydn. Tid, da noget sker eller skal gøres, (f. Eks.) Spisetid; Maaltid [gotisk mēl, Tid, Time]).

Maane (en, Ft. -r). Ss. maaneklar, M-aar, -formørkelse, -skin o. s. v.

Maaned (en, Ft. -er; eg. Maanens Omløbstid). en Maaned. Tid. Ss. maanedsgammel, M-dag, -penge, -skrift o. s. v. maanedlig (r.).

Maar (en, Ft. -e). et Maarskind. **maatte** (at; jeg [vi] maa, maatte, har maattet; gld. at mughæ, mue, senere at maa, jf. formaa [hyori] den opr. Betydn., at kunne, viser sig, ligesom i maaske og de beslægtede O. Magt og mulig]).

Maatte (en) = Matte (s. d.).

Mad (-en). Ss. Madlavning, -lede, -moder o. s. v. at made. en Mading. en Madning.

Madamme (en, Ft. -r; fr. madame; jf. Dame). Madam N.

Maddike (en, Ft. -r).

Madonna (ital.; jf. det etymol. tilsvarende Madamme [se Donna]). et Madonnabillede.

Madras (-sen, Ft. -ser; skrives ogsaa — men mod den almindelige Udtale — Matras; fr. (forældet) materas, ital. materasso).

Mads (N.).

Mag ([en]; jf. Gemak). at fare i M. Magsvejr. magelig (r.).

Magasin (et, Ft. -er). Ss. Magasinforvalter o. s. v. at magasinere. en Magasinering.

Mage (en, Ft. -r). Ss. mageløs; at m-skifte, et M-skifte, en M-skiftning. mage (ubøj. Tillo, mest i Ss. umage).

mage (at). m. det saaledes, at o. s. v.

[-mager (en, Ft. -e; mntysk maker, afmaken, at gøre); f. Eks. Guld-mager, Instrumentmager, Vindmager. et -mageri, f. Eks. Vindmageri].

Mager (en, Ft. -e). Magi (-en). magisk (-e). en Magiker (Ft. -e).

mager (-ert, -re). at magre af.

Magister (en, Ft. -stre; lat.; jf. Mester). en Magisterkonferens.

Magistrat (en, Ft. -er). en Magistratsperson.

Magnesia (-en). Magnesiavand.

Magnet (en, Ft. -er). Ss. Magnetnaal, -pol o. s. v. at magnetisere. en Magnetisering. en Magnetisør (Ft. -er). magnetisk (-e). Magnetisme (-n).

Magt (en, Ft. -er). at staa (o. s. v.) ved M. Ss. magtpaaliggende, M-bud, -fuldkommenhed, -haver o. s. v.; magtesløs. at magte.

Magyar (en, Ft. -er). magyarisk (-e).

Mahogni (et). Mahognitræ. et Mahognitræs Skrivebord.

Maj (en). i M. Maaned. Ss. Majblomst, -dag, -greve, -grønt o. s. v.

maje (at). at m. (sig) ud (eg. pynte med Majgrønt).

Majestæt (en, Ft. -er). en Majestætsforbrydelse. majestætsk (-e).

Majolika (-en). en Majolikavase.

Major (en, Ft. -er; af lat. *máior*, større, højere [ogsaa ældre; jf. Majorat]). en Majorinde (jf. Mejerske).

Majorat (et, Ft. -er).

Majs (-en). Ss. Majsbrød, -kolbe o. s. v.

makadamisere (at; efter Opfinderen, Mac Adam). en Makadamisering.

Makaroni (en, Ft. d. s. og -er [b. F. -erne]; eg. Ft. = ital. *maccheroni*, venetiansk *macaroni*; jf. Makron).

Maki (-en, Ft. -er; en Halvabe).

Makker (en, Ft. -e).

Makrel (en, Ft. -er eller -ler [efter den forskellige Udtale]). Ss. Makrelfangst, -gedde o. s. v.

Makron (en, Ft. -er; tysk Makrone, fr. *macaron*, af venetiansk *macarone*, Ent. af *macaroni* [se Makaroni]). Makrondej, -tvebak.

Maksimum (et). Ss. Maksimumstermometer o. s. v.

Makulatur (-en og -et).

Makværk (et).

Malaj (en, Ft. -er). malajisk (-e).

Malakit (-ten).

male¹ (at; -ede, ogsaa -te; at m. paa Mølle o. s. v.; oldn. *mala*). Malepenge. en Malstrøm. en Maling eller Malning.

male² (at; -ede og -te; at m. med Pensel; mntysk *malen*). en Maler (Ft. -e). Ss. Malerkunst, -mester, -pensel o. s. v. et Maleri (Ft. -er; M-samling o. s. v.). malerisk (-e). en Maling, Malning.

Malheur (en).

malke (at). Ss. Malkeko, -pige o. s. v. en Malkning.

Malle¹ (en, Ft. -r; M. til Hægter; af fr. *maille*).

Malle² (en, Ft. -r; Fisken.).

Malm (-en og -et, Ft. -e). Ss. malmfuld, -rig; M-aare, -brud o. s. v.

Malt (-et). Ss. Maltekstrakt, -kølle o. s. v. at malte. en Maltning.

Malurt (eg. Mølurt, idet Mal-er en uomlydt F. af Møl). Ss. Malurtbrændevin, -bæger o. s. v.

Mama (en).

Mameluk (-ken, Ft. -ker).

Mammon (en og et). en Mammonsdyrker, -dyrkelse.

Mammut (en, Ft. -er). Ss. Mammutdyr, -hule o. s. v.

Mamsel (-len, Ft. -ler).

man (Stedo., opr. samme O. som Mand).

Mand (en, Ft. Mænd [og Mand]). to Mænd og to Kvinder; hundrede Mand; alle Mand paa Dækket! to Kroner til Mands. i Mands Minde. — Ss. ¹mandstærk, -voksen; M-drab, -draber (en, Ft. -e), -folk (-eklæder o. s. v.), -køn, -tal (-s-liste) o. s. v. ²Mandebod, -fald. ³Mandsalder, -fadder, -hjerter (Mod og M.), -person, -tro (Planten), -tugt o. s. v. mandbar (r.). Manddom (-s-aar, -kraft o. s. v.). at mande (Ræer; m. sig op). mandelig (Bio.). mandhaftig (r.). mandig (r.). mandlig (r.). en Mandsling (Ft. -er og -e).

Mandag (oldn. *mánadag-r*, eg. Maanedag). paa M. Aften, i Mandags Aftes.

Mandarin (en, Ft. -er).

Mandat (et, Ft. -er).

Mandel (en, Ft. Mandler). Ss. Mandelbudding, -mælk, -svulst, -træ o. s. v.

Mandolin (en, Ft. -er).
Mandril (-len, Ft. -ler).
mane (at). en Manelse, Maning.
 en Maner (Ft. -e).
Manege (en, Ft. -r). en Manege-
 pisk.
Manér (en, Ft. Manerer). maner-
 lig (r).
Mangan (-et). Ss. Manganilte
 Q. s. v.
mange, se u. mangel.
Mangel (en, Ft. Mangler). mang-
 elfuld. at mangle.
mangel (mangt, mange; mangel
 vel af mang en [jf. mangt et],
 saa at mangel en eg. er en
 Pleonasme). mangt og meget.
 mange Haande (s. Haand), Slags.
 — Ss. mangfoldig (atm-gøre);
 mangeaarig, -farvet, -fold
 (Bio.), -føddet, -steds (Bio.)
 o. s. v.; Mangefold (et, = Mul-
 tiplum) ~~af~~ giftig (et), -kant, -løv
 (Planter).
mangle¹ (at), se u. Mangel.
mangle² (at; glatte, rulle med et
 Mangletræ [tysk Mange, Man-
 gel]). Manglebræt, -stok,
 -træ.
Mangrove (en, Ft. -r).
Mani (-en, Ft. -er).
maniereret (-ede).
Manifest (et, Ft. -er). at mani-
 festere. en Manifestation
 (Ft. -er).
Manikæer (en, Ft. -e). mani-
 kæisk (-e).
Manille (en; i L'hombre).
Maniok (-ken). Maniokbrød,
 -mel.
manipulere (at). en Manipula-
 tion (Ft. -er).
Manke (en, Ft. -r). Ss. manke-
 brudt, M-haar o. s. v.
Manna (-en). Ss. Mannagræs,
 -saft o. s. v.
Manometer (et).
Mansard (en, Ft. -er; fr. man-
 sarde, efter Opfinderen Mansard).
 Mansardetage, -tag.
Mansket (-ten, Ft. -ter). Ss. Man-
 sketknap, -skjorte o. s. v.
Mantel (en, Ft. Mantler). en
 Mantille (Ft. -r).
Mantisge (en, Ft. -r).
Mantshuriet (geogr. N.).
manuducere (at). en Manudu-
 cend (Ft. -er). en Manuduk-
 tion (Ft. -er). en Manuduktør
 (Ft. -er).

Manufaktur·: M-handel, -hand-
 ler, -varer o. s. v.
Manuskript (et, Ft. -er). en Ma-
 nuskriftsamling.
Manøver eller **Manøvre** (en, Ft.
 -vrer). at manøvrere. en Ma-
 nøvrering (Ft. -er).
Mappe (en, Ft. -r).
Mar· (oldn. marr, Hav): M-svin,
 -tørv. Herhen ogsaa Mare-
 halm og Marekat.
Marabu (-en, Ft. -er) = Marabu-
 stork.
March (en, Ft. -er). Ss. march-
 færdig, M-kolonne, -ordre
 o. s. v. march! at marchere.
Marcipan (-en).
Mare (-n; oldn. mara). en Mare-
 lok, et Marerid.
Marehalm, se u. Mar-
Marekat (tidligere Markat; htysk
 Meerkatze, mntysk merkatte;
 forklares sædv. som „oversøisk
 Kat“).
Marengs (en, Ft. d. s.; eg. Ft. af fr.
 meringue [Ft. -s]).
Margarin (-en). Ss. Margarinlys
 o. s. v. Margarine (-n). Ss.
 Margarinefabrik, -udsalg
 o. s. v.
Margen (en, Ft. -er; lat. margo,
 Ejef. marginis, Rand). Mar-
 ginalnote.
Margrete (N., af lat. margarita,
 Perle; jf. Grete).
Marie (N.). Ss. Marieglas (glacies
 Mariæ), -høne, -tissel o. s. v.;
 Mariager, Maribo (geogr.
 Navne).
Marine (en, Ft. -r). Ss. Marine-
 maler, -minister, -officer
 o. s. v.
marineret (-ede).
Marionet (-ten, Ft. -ter). Ss. Mario-
 netteater o. s. v.
maritim (r).
Mark¹ (en, Ft. -er; oldn. mork
 [Ejef. markar], Skov, gotisk
 marka, Grænse; besl. m. lat.
 margo, Rand, Grænse [se Mar-
 gen]). i M. og Skov; at rykke
 i Marken. Ss. Markarbejde,
 -blomst, -fred o. s. v.; Mark-
 eller Markeskel. Herhen ogsaa
 Markgreve, -grevskab (tysk
 Mark, Grænse, Grænseland).
Mark² (en, Ft. d. s.; oldn. mork,
 mlat. marca). en M. Guld; en
 tysk M. (Rigsmark).

Marked (et, Ft. -er). Ss. Markedsberetning, -bod, -gave o. s. v. Se ogsaa Markskriger.

markere (at). en Markering (Ft. -er). en Markør (Ft. -er).

Marketenter (en, Ft. -e). et Marketenteri (Ft. -er).

Markis (b. F. Markis'en, Ft. Markis'er). en Markise (Ft. -r; ogsaa et Solsejl).

Markskriger (en; tysk Marktschreier, sammens. m. Markt, Marked, Torv). et Markskrigeri, markskrigersk (-e).

Marmelade (en, Ft. -r).

Marmor (-et). Ss. marmorhyid, -kold; M-blok, -støtte o. s. v. at marmorere. en Marmorering (Ft. -er).

marodere (at). en Marodør (Ft. -er).

Marrowfat-Ært (en).

Marsk¹ (en, Ft. -er; af Marskal [s. d.]). Rigets M.

Marsk² (en, Ft. -er; ntysk marsch). Ss. Marskdannelse, -eng, -land o. s. v.

Marskal (-len, Ft. -ler; tysk Marschall, fr. maréchal, af oldtysk marahscale, sammens. af marah, Hest, og scale, Tjener, altsaa eg. Staldkarl, Staldmester). Ss. Marskalsstav, -værdighed o. s. v. et Marskalat (Ft. -er).

Markandiser (en, Ft. -e). Ss. Markandiserhandel o. s. v.

Marstal (geogr. N.).

Marter (en; tysk, af Martyrium). et Marterredskab. at martre.

martialske (-e).

Marts (en). i M. Maaned. Ss. Martsdag, -viol o. s. v.

Martyr (en, Ft. -er). Ss. Martyrdød, -glorie o. s. v. et Martyrium (b. F. -iet, Ft. -ier).

Marv (en). Ss. marvfuld, -løs; M-budding, -straale o. s. v.

Mas (en, Ft. -er; fr. masse). at støde med M. (i Billard).

Mas (et). at have M. med. at mase¹ med.

mase² (at; knuse; ntysk mosen [eg. gøre til Mos]?).

Mask (-en). Ss. Masketrug, -tønde o. s. v.

Maske¹ (en, Ft. -r; M. i Net o. s. v.; oldn. mōskvi, mntysk masche).

en Maskestørrelse, -vidde. at maske. en Maskepind.

Maske² (en, Ft. -r; M. for Ansigtet; fr. masque). Ss. maskeblomstret, M-bal o. s. v. at maskere. en Maskering. en Maskerade (Ft. -r).

Maskepi (et; mntysk mātshopie, maschöpie, höll. maatschap-pij, Kammerråtskab, Selskab, især Handelsselskab [māt, maat, Kammerat, Fælle]). at have M. med en.

Maskine (en, Ft. -r). Ss. maskinspunden, -syet; M-arbejde, -garn, -mester, -væv o. s. v. et Maskineri (Ft. -er). en Maskinist (Ft. -er).

Maskulinum eller **Maskulin** (et, Ft. [i Betydn. Hånkönsord] -na eller -ner).

Masovn (en; tysk Massofen).

Massage (-n). Massagebehandling.

massakrere (at). en Massakrer-ring.

Masse (en, Ft. -r). Ss. Masseherredømme, -skydning o. s. v. massiv (r.).

Mast (en, Ft. -er). Ss. Mastekurv, -træ o. s. v. [-mastet (-ede); f. Eks. tremastet. en -master (Ft. -e): Tremaster].

Mat (en, Ft. -er; Søspr.; ntysk māt, höll. maat, Fælle, Medhjælper [se u. Maskepi]).

mat (-te; opr. en Terminus i Skakspillet). Ss. at matkoge; m-lysende, -sleben o. desl. at matte.

Matador (en, Ft. -er).

Match (en, Ft. -er).

Matematik (-ken). en Matematiker (Ft. -e). matematisk (-e).

Materie (en, Ft. -r). et Materiale (Ft. -lier). Ss. Materialforvalter o. s. v. en Materialisme. en Materialist (Ft. -er). materialistisk (-e). materiel (-t, -le). et Materiel (-let; fr.; etymol. samme O. som Materiale, begge nemlig af lat. materialis, Intetk. materiale, materiel).

Matiné (b. F. Matinee, Ft. -eer).

Matjessild.

Matras, se Madras.

Matrice (en, Ft. -r).

Matrikel (en, Ft. -kler). Matrikel-

- skat, -væsen. at matrikulere. en Matrikulering.
- Matrone** (en, Ft. -r).
- Matros** (en, Ft. -er). Ss. Matrosdragt, -ed o.s.v.
- Matte** (en, Ft. -r; skrives og udt. ogsaa Maatte; tysk Matte, lat. matta). Ss. Mattebinder, -kurv o.s.v.
- Maurer** (en, Ft. -e). maurisk (-e).
- Mausoleum** (b. F. -eet, Ft. -eer).
- Mave** (en, Ft. -r). Ss. mavestyrkende, M-krampe, -mund, -saft o.s.v.
- Mazurka** (-en, Ft. -er).
- med** (Forho.). m. Rette. Ss. at medbringe, -dele (m-delelig, -delsom, en M-deelse, -deler), -føre o.s.v.; m-forbunden, -født, -gørlig, -indbefattet, -levende, -lidende (M-lidenhed), -mindre (Bindeo.), -vidende o.s.v., M-ansvar, -arving, -bejler, -før (et), -hold, -lem (et; M-s-tal o. s. v.), -udgiver, -vidende (et), -vider (en, Ft. -e) o.s.v.
- Med** (et; jf. Öjemed). uden Maal og M.
- Medaille** (en, Ft. -r; skrives ogsaa Medalje). en Medaillon (Ft. -er). en Medaillør (Ft. -er).
- Mede** (en, Ft. -r; Slædemede o.s.v.).
- mede** (at). Ss. Medekrog, -stang o. s. v.
- medens** (Bindeo.).
- Medianpapir**.
- Mediant** (en, Ft. -er).
- Medicin** (-en). Ss. Medicinflaske o. s. v. Medicinalvægt (o. s. v.). en Mediciner (Ft. -e). at medicinere. medicinsk (-e).
- meditere** (at). en Meditation (Ft. -er).
- Medisterpølse** (en).
- Medium** (b. F. -iet, Ft. -ier).
- Medusa** (mytol. og astron. N.). Medusaansigt, -hoved (ogsaa et Dyrenavn). en Meduse (Ft. -r). Ss. Meduseamme, -generation, -klokke o. s. v.
- Mefistofeles**. mefistofelisk (-e). mefitisk (-e).
- megen** (-et). mangt og meget. meget godt. et Megetgodt (Ft. -er).
- Megære** (en, Ft. -r).
- meje** (at). en Mejemaskine. en Mejer (Ft. -e). Mejning (-en).
- Mejer** (en, Ft. -e; Dyren.; tysk Meier).
- Mejeri** (-et, Ft. -er). Ss. Mejeribestyrrer, -forpagter o. s. v.
- Mejerske** (en; Mejer- o: tysk Meier, af det substantivisk brugte lat. major [jf. mlæt. major domus], se Major).
- Mejse** (en, Ft. -r). Ss. Mejserede o. s. v.
- Mejsel** (en, Ft. -sler). at mejsle.
- Mekanik** (-ken). en Mekanikus, -ker (Ft. -e). mekanisk (-e). en Mekanisme.
- Mel** (-et). Ss. Melbudding, -dröje (en, Ft. -r; M-svamp), -pap (-pen), -støv o. s. v. at mele; melet.
- Melange** (en).
- Melankoli** (-en). en Melankoliker (Ft. -e). melankolsk (-e).
- Melasse** (-n).
- melde** (at; -te). [en -meldelse (Ft. -r); f. Eks. Anmeldelse]. en Meld(n)ing (Ft. -er).
- Melis** (-en).
- mellem** (Forho.). Ss. mellembrudt, -kommende, -liggende, -stor; M-akt, -amerika, -dæk (-s-passager o. s. v.), -farve, -gulv, -mad, -rev (se -rev³), -værende (et) o. s. v. mellemst (-e).
- Melodi** (-en, Ft. -er). melodisk (-e). melodios (r.).
- Melon** (en, Ft. -er). Ss. Melongræskar, -kaktus, -kerne o. s. v.
- Melotenplaster** (et).
- Membran** (en, Ft. -er). membranøs (r.).
- Memento** (et). et M. mori.
- Memoirer** (Ft.). en Memoireskriver.
- memorere** (at). en Memorering.
- men** (Bindeo.). et Men (Ft. -ner).
- Men** (en). uden M.; til M. for. en Mened, Meneder (Ft. -e); menedersk (-e); mensvoren.
- Menage** (en).
- Menageri** (-et, Ft. -er). Ss. Menageriejer o. s. v.
- mene** (at; -te). en Mening (Ft. -er). Ss. meningsløs, M-for-skel, -fælde o. s. v.
- menig** (r.). baade Officerer og menige. Menigmand (menigmandig). en Menighed (Ft. -er; M-s-liv o. s. v.).
- Menneske** (et [fordum: en], Ft. -r;

- b. F. Menneskene). Menneskets (bibelsk: Menneskens) Søn. Ss. menneskefjendsk, -kærlig, -lignende, -tom; M-aand, -abe, -frygt, -kender, -værk o. s. v. menneskelig (r.).
- mens** (Bindeo., Sammentr. af medens).
- menstruere** (at). en Menstruation.
- Mente**: i M. (lat. in mente, i Sindet, Tankerne). en Mente (Ft. -r).
- Mentor** (en).
- Menuet** (-ten, Ft. -ter).
- mere** (hst. Gr. mest; som Bio. bruges ogsaa den gl. Biordsform mer). for det meste. det mest mulige. merbemeldt; en Merindtægt, -udgift. meret (dagl. T.: det smager saa m.).
- Mergel** (-en). Ss. mergelblandet, M-grav, -lag o. s. v. at mergle. en Merglen, Mergling.
- Merian** (en, Ft. -er; Planten.).
- Meridian** (en, Ft. -er). Ss. Meridianbue o. s. v.
- Merino** (-et). et Merinofaar.
- Meriter** (Ft.; dagl. T.).
- merkantil** (r.).
- Merkur** (mytol. og astron. N.; ogsaa en gl. Benævnelse paa Kvægsølv). Merkurial-: M-middel, -salve, syge o. s. v. en Merkurialisme. merkurialsk (-e).
- Merskum** (-met; tysk Meer-schaum, eg. Havskum). Mer-skumshoved, -pibe.
- Mesalliance** (en).
- Mesan** (en, Ft. -er; Søspr.). Ss. Mesansbom, -gaffel, -mast o. s. v.
- Mesmerisme** (-n).
- Messe**¹ (en, Ft. -r; M. i kirkelig Betydn.; Marked [tysk]; mlat. missa, tysk Messe). Ss. Messe-dragt, -fald, -hagel, -katalog, -offer o. s. v. at messe. en Mesning.
- Messe**² (en, Ft. -r; Officersmesse; eng. mess, af lat. missus eller missum, Anretning). Ss. Messesforstander, -kammerat, -penge o. s. v.
- Messias** (N.). messiansk (-e).
- Messing** (-et). Ss. Messingpladē, -traad o. s. v.
- Mester** (en, Ft. -e; mntysk mēster, af lat. magister; jf. Magister). Ss. Mesterhaand, -stykke, -værk o. s. v. mesterlig (r.). at mestre.
- Mestiz** (en, Ft. -er; spansk mestizo).
- Metafor** (en, Ft. -er). metaforisk (-e).
- Metafysik** (-ken) [o. s. v.].
- Metal** (-let, Ft. -ler). Ss. Metalblanding, -traad o. s. v. metallisk (-e). et Metalloid (Ft. -er). en Metallurg (Ft. -er). Metallurgi (-en). metallurgisk (-e).
- Metamorfose** (en, Ft. -r).
- Meteor** (et, Ft. -er). Ss. Meteorjærn, -sten o. s. v. meteorisk (-e). en Meteorolog (Ft. -er). Meteorologi (-en). meteorologisk (-e).
- Meter** (en, Ft. d. s. og -tre; fr. mètre, af græsk-lat. metrum [græsk métron], Maal; jf. Metrum og -meter²).
- [**-meter**¹ o: Ss. med foreg. O.; f. Eks. Centimeter. — **-meter**² (et, Ft. -etre; af græsk-lat. metrum; jf. Meter og Metrum); f. Eks. Barometer, Termometer. — **-meter**³ (et); se Heksameter og Pentameter. — **-meter**⁴ (en); se Diameter og Perimeter].
- Metode** (en, Ft. -r). Metodik (-ken). metodisk (-e).
- Metodist** (en, Ft. -er; af Metode, med Hensyn til Sektens Lære om Omvendelsesmaaden). metodistisk (-e). Metodisme (-n).
- Metonymi** (-en, Ft. -er). metonymisk (-e).
- Metrik** (-ken, Ft. -ker).
- metrisk** (-e). det metriske System. Anstød mod de metriske Regler.
- Metropolit** (-ten, Ft. -ter). en Metropolitan-skole.
- Metrum** (-et eller Metret; Verse-maal eller en vis Versforbindelse; jf. Meter og -meter²).
- Mezzanin** (en, Ft. -er). Mezzaninetage, -værelse.
- Mezzosopran** (en).
- Miasma** eller **Miasme** (b. F. Miasmet, Ft. -mer).
- mid-, Mid-** (Fælleskönsf. til det kun som Bio. brugelige midt): maldrende; M-aften (-s-mad), -dag (i Middags, i Gaar Middags; spise, sove til Middag o. s. v. Ss. M-s-mad, -stund, -tid o. s. v.),

M-faste, -gaard (-s-orm),
-nat (-s-tid, -time o.s.v.;
midnatlig, r.), -sommer (-s-
tid, -(s)dag, -nat). middel-:
m-fin, -høj, -maadig (r.),
stor; M-afstand, -alder (m-
alderlig), -høst, -sort, -tem-
peratur, -vej o.s.v. et Mid-
del (Ft. Midler; eg. Mitte, Me-
dium; mntysk middel, det sub-
stantiverede Tillo. middel). mid-
delbar (r.). en Midje (Ft. -r;
digt.). at midle. en Midler
(Ft. -e). midlertidig (r.; jf. i-
midlertid). midt (Bio.). m. for,
iblandt, over o.s.v. Ss. Midt-
linie, -punkt (m-flyende,
-søgende), -ribbe, -skib;
m-skibs, -ströms, -vejs (Bio.)
o.s.v. Mitte (-n). midterst
(-e).

Mide (en, Ft. -r). midret (-ede).

Migræne (en).

Mikado (-en, Ft. -er).

Mikael (N.). Mikkel (af foreg.).
M. Ræv. Ss. Mikkelsaften,
-dag o.s.v.

Mikrob (en, Ft. -er).

Mikroskop (et, Ft. -er). Mikro-
skopi (-en). mikroskopisk
(-e).

Mikstur (en, Ft. -er).

Mil (en, Ft. d. s. og -e). en Mils
Vej. Ss. milelang, M-penge,
-pæl o.s.v.

mild (r.). at mildne.

Mile¹ (en, Ft. -r; M. paa et Bidsel;
jf. norsk mila, ogsaa mêl =
oldn. mél [Intetk.]).

Mile² (en, Ft. -r; Kulmile; mntysk
mile og miler). Ss. Mile-
brænde, -kul o.s.v.

Mile³ (en, Ft. -r; Sandmile; jf. oldn.
mel-r, Sandbanke?).

Militarisme (en).

Milits (-en). en Militshær.

militær (r.). baade civile og mili-
tære. Militær (-et). Ss. Mi-
litærarrest, -etat, -frakke
o.s.v.

mille (lat., = tusinde): pro m. Mil-
ligram, -meter (= 10¹⁰⁰ Gr., M.).
en Milliard (Ft. -er). en Mil-
lion (Ft. -er). en Millionte-
del. en Millionær (Ft. -er).

Milt (en). Ss. Miltbrand, -urt
o.s.v.

Mimik (-ken). en Mimiker (Ft. -e).
mimisk (-e).

Mimose (en, Ft. -r).

mimre (at). at m. med Munden.

min (mit, mine). jeg og mine; mit
og dit.

Minaret (en, Ft. -er).

Minde (et, Ft. -r; Ihukommelse,
Erindring o.s.v., Samtykke [eg.
Vidende, samtykkende Medviden]).
at have i M., drages til M., gaa
af M. med hans M. at give sit
M. til Ss. minderig, -værdig;
M-fest, -gave, -støtte o.s.v.;
et Mindesmærke. at minde,
mindes. en Mindelse (Ft. -r).
mindelig (r.).

mindre (hst. Gr. mindst). en m.,
anset Skole; en m. anset Skole.
i det mindste. mindreaarig,
M-mand, -tal. at mindske.
en Mindskelse, Mindskning.

Mine¹ (en, Ft. -r; underjordisk Gang;
fr. mine, mlat. mina). Ss. Mi-
negang, -graver, -spræng-
ning o.s.v. at minere. Ss.
Minerkunst, -værktøj o.s.v.
en Minør (Ft. -er).

Mine² (en, Ft. -r; Ansigtstudtryk;
fr. mine; anses sædv. for opr.
identisk med Mine¹). Minespil,
-sprog.

Mineral (et, Ft. -er og -ier; besl. m.
Mine¹). Ss. Mineralrige (-t),
-samling o.s.v. en Mineralog
(Ft. -er). Mineralogi (-en).
mineralogisk (-e). mine-
ralsk (-e).

Miniatur (en og et, Ft. -er; fr.
miniature, ital. miniatura,
eg. et lille Maleri som de, der
ofte findes i gl. Haandskrifter; af
lat. miniare, at farve eller male
med minium = Mønje). i M.
(fr. en miniature, eg. af Stör-
relse som et M.) Ss. Miniatur-
maler, -maleri, -udgave
o.s.v.

Minimum (et). Ss. Minimums-
termometer o.s.v.

Minister (en, Ft. -stre). Ss. Mi-
nisterpost, -skifte o.s.v.
Ministerialtidende. mini-
steriel (-t, -le). et Ministe-
rium (b. F. -iet, Ft. -ier).

Minnesanger (en; tysk Minne-
sänger, sammens. m. Minne,
Kærlighed, Elskov [eg. kærligheds-
fuld Ihukommen; besl. med d.
Minde]).

Minotaurus (mytol. N.).

Minuend (en, Ft. -er).

minus (Bio.). et Minus (Ft. -er). et Minustegn.

Minut (-ten og -tet, Ft. -ter). at benytte Minuttet (Øjeblikket). Ss. Minuthjul, -skud, -viser o.s.v. minutløs (r.).

Mirakel (et, Ft. -kler). Ss. Mirakelmager, -tro o.s.v. mirakuløs (r.).

Mire (en, Ft. -r; Bogtryk).

Mis (-sen) = Missekat.

mis-, en uadskillelig Forstavelse, forekommende i en Del O., hvoraf de fleste ere tyske eller dannede efter tysk Mønster. Eksempelvis anføres: at misbillige. en M-dæder (Ft. -e). et M-forhold. m-fornøjjet; M-fornøjelse. et Misfoster. en M-gerning (-s-mand). et M-hag; at m-hage. M-kredit. at miskunde sig (-te; oldn. miskunna [Fort. -aða], afkunna, atkende, kunne; jf. m. Hensyn t. Betydn. lat. ignoscere, at tilgive, eg. ikke (ville) vide eller kende); miskundelig; Miskundhed (gld. miskund, oldn. miskunn). at m-lykkes; (en) M-lykkelse. et M-nøje. at m-tro; m-troisk (-e). at m-unde; m-undelig (r.); en M-undelse (m-s-værdig), -under (Ft. -e) o.s.v.

Misantrop (en, Ft. -er). misantropisk (-e).

Miskmask (et).

miskunde sig (at) o.s.v., se u. mis-.

mislig (r.; af mis-). at mislig-holde, en M-holdelse.

Mispel (en, Ft. -pler).

misse (at). at m. med Öjnene.

Mission (en, Ft. -er). Ss. Missionsanstalt, -selskab o.s.v. en Missionær (Ft. -er).

Mistbænk (en; tysk Mist o: Møg, Gødning).

miste (at; oldn. missa, Fort. mista; af mis-).

Mistel (en, Ft. -tler) = Mistelten (en; Ten her = Vaand).

mjav! et Mjav (Ft. d.s.). at mjave.

Mjød (-en). Ss. mjødbrun, M-fad, -urt o.s.v.

Mjölner, Mjølner (mytol. N.).

mobilisere (at). en Mobilisering.

Mod (et; Sind, Sindsstemning; ufor-sagt Sindsstemning; oldn. móð-r [o: Sindsbevægelse], mntysk mó-t, bæge Hank.). vel (ilde) til Mode. modfalden, -løs. modig (r.).

en m. Mand; modige Taarer (fremkaldte ved stærk Sindsbevægelse).

mod (oldn. móð-r, træ): m. (nedslaaet) i Hu.

mod (Forho.). Ss. at modarbejde, -sige, -staa, -sætte, -tage, -virke; m-bydelig (r), -liggende, -sat, -stræbende, -svarende, -vendt; M-bemærkning, -bevis, -billede, -gang, -stand (-s-evne o.s.v.), -stander, -vind o.s.v.

Mode (en, Ft. -r; fr. mode, af lat. modus, Maade; jf. Modus). at gaa af M., bringe i M. Ss. Modeartikel, -journal, -pynt o.s.v. moderne (ubøj. Tillo.). at modernisere. en Modernisering.

Model (-len, Ft. -ler). Ss. Modelsamling, -tegning o.s.v. at modelere. Ss. Modelerpind o.s.v. en Modelerer (Ft. -e). en Modelering.

moden (-ent, -ne). at modne, modnes. en Modning.

Moder (en, Ft. Mødre [i Betydn. Livmoder (lat. matrix) uden Ft.]; i dagl. T. Mor [ligesaa i et Par Ss.]; spøgende eller kælede ogsaa [efter Tysk] Mutter). Barne i Moders Liv. Ss. ¹moderløs, M-barm, -celle, -dyr, -glæde, -kirke, -mælk o.s.v.; M-kage, -mund, -syge o.s.v. ²Morbroder, -fader, -lille, -moder; se ogsaa Møster. ³Modersmaal, -sjæl (= Meneske). moderlig (r.).

moderere (at). moderat (-e). en Moderation. en Moderatørlampe.

Modest (en, Ft. -er).

modificere (at). en Modifikation (Ft. -er).

modulere (at). en Modulation (Ft. -er).

Modus (en, Ft. Modi; jf. Mode).

Moiré (b. F. Moireet).

Mokassin (en, Ft. -er).

Mol (en). Ss. Molakkord, -skala o.s.v.

Mol eller **Mul** (et). en Mols Kjole.

Mole (en, Ft. -r). et Molehoved.

Molecule (en, Ft. -r). moleculær (r.).

Moler (-et; en meget let, hvidgul Stenart; ogsaa kridtblandet Ler).

Molest (en). at molestere.

Mollusk (en, Ft. -er).

Molo (-en, Ft. -er) = Mole.
Mols (geogr. N.). en Molbo (-historie).
Moment (et, Ft. -er). momentan (r.).
mon; monne (Levninger af det gl. Udso. at monne, jeg mon, vi monne, Fortid monde [i ældre F. at munæ o. s. v., oldn. munu, et Hjelpeudso. betegnende Fremtid; Mulighed eller Uvished]. Heraf Spørgeordet mon, idet f. Eks. „mon han komme?“ (jf. „vil han komme?“] blev til „mon han kommer?“ Digt. findes baade mon og monne som Udso. men mest kun som Fyldeord og med Sammenblanding af Formerne; i Prosa forekommer monne i Forbindelser som: „ihvad der end monne ske“ o. desl.). monstro (dagl. T.; af: „mon jeg skal tro?“).
Monade (en, Ft. -r).
Monark (en, Ft. -er). et Monarki (Ft. -er). monarkisk (-e).
Moneter (Ft.; spøg. i dagl. T.).
Monitor (en, Ft. -er).
Monogami (-et). monogamisk (-e).
Monografi (-en, Ft. -er). monografisk (-e).
Monolog (en, Ft. -er).
Monomani (-en).
Monopol (et, Ft. -er). at monopolisere. en Monopolisering. en Monopolist (Ft. -er).
Monoteist (en).
monoton (r.). en Monotoni.
Monstrans (en, Ft. -er).
Monstrum (et, Ft. -stra). monstros (r.). en Monstrositet eller Monstrøsitet (Ft. -er).
Monsun (en, Ft. -er).
montere (at; af fr. monter; jf. mundere). en Montering (jf. Mundering).
Monument (et, Ft. -er). monumental (r.).
Moppe (en, Ft. -r). en Mops (Ft. -e). mopset (-ede).
Mor (-en; ntysk môr, Mose, Sump). Ss. Moreng, -grund, -jord.
Moral (en). Ss. Moralfilosofi, -system o. s. v. at moralisere. Moralitet (-en). moralsk (-e).
Moras (-set, Ft. -ser; ntysk moras). morassig (r.).
Morbær (et; lat. morum). Ss. Morbærtræ (lat. morus) o. s. v.

Mord (et, Ft. d. s.). Ss. Mordbrand, -brænder, -forsøg o. s. v. en Morder (Ft. -e). morderisk (e).
more (at; tidligere at moroe = norsk moroa [af Mod, Sind, og roa, at berolige, stille tilfreds?]; jf. Moro). en Morskab (-s-læsning o. s. v.). morsom (-t, -me).
Morel (-len, Ft. -ler).
Morenkop (-pen, Ft. -per; ntysk, af Mor, en Morian, og kop, Hoved).
Morfeus (mytol. N.).
Morfin (-en). Ss. Morfinindsprøjtning o. s. v. en Morfinist (Ft. -er).
Morfologi (-en). morfologisk (-e).
morganatisk (-e). m. Ægteskab.
Morgen (en, Ft. -er). i M. tidlig; i M. Aften; i Morges [forhen: i Morgens], i Gaar Morges. Ss. morgenduelig, -gnaven; M-blad, -dragt, -røde (-n), -stund o. s. v.
Morian (en, Ft. -er).
Morild (-en).
Morkel (en, Ft. -kler; Planten.).
Mormon (en, Ft. -er). Ss. Mormonpræst o. s. v. Mormonisme (-n).
Moro (en; norsk moro; jf. more).
Morten (N.). Mortensaften, -dag, -gaas.
Morter (en, Ft. -e; af lat. mortarium; jf. Mortér og Mørtel). at støde noget i en M.
Mortér (en, Ft. -terer; fr. mortier, af lat. mortarium; jf. foreg. O.). Ss. Mortérbatteri, -blok o. s. v.
mortificere (at). en Mortifikation (-sdom).
Mos (-en). at mose (jf. mase).
Mos (-set, Ft. -ser). Ss. mosdække, -klædt, -lignende; Mart., -rose, -tæppe o. s. v.
Mosaik (-ken, Ft. -ker). Ss. Mosaikarbejde, -gulv o. s. v.
Mose (en, Ft. -r). Ss. Mosegrund, -hø, -vand o. s. v.
Moske (-en; Ft. -er).
Moskito (-en, Ft. -er). et Moskitonet.
Moskus (-en). Ss. Moskushjort, -lugt o. s. v.
Most (-en).
Moster (en, Ft. -stre; af Mor-søster).
Motion (en).

Motiv (et, Ft. -er). at motivere.
en Motivering.
Motto (-et, Ft. -er).
mousserende. m. Drikke.
Mudder (-et). Ss. Mudderma-
skine, -pram, -pølo s.v. at
mudre; mudret.
Muffe (en, Ft. -r). en Muffedise
(Ft. -r).
Mug (-gen). muggen (-ent, -ne).
at mugne.
muge (at). at m. i Stalden. en
Mugning.
Muhamed (N.). en Muhamedaner
(Ft. -e). Muhamedanisme (-n).
muhamedansk (-e).
Muk (et). at mukke.
Muk [en]. en Hestesygdom; ntysk
muke).
Mukkert (en, Ft. -er).
Mulat (-ten, Ft. -ten).
Muld (-et [nu sjældnere -en]). Ss.
muldrig, M-jord, -varp (en,
Ft. -e; af oldn. verpa [Fort.
varp] eller varpa, at kaste. Ss.
M-varpeskud o. s. v.) o. s. v.
muldet (-ede).
Mule¹ (en, Ft. -r; Mund, Snude
o. s. v. (ogsaa tekn.); oldn. mūli).
Ss. Mulepose, -ring o. s. v. at
mule (surmule).
Mule² (en, Ft. -r; af lat. mulus).
Sædv. kun i Ss. Muldriver,
-dyr, -æsel.
mulig (r; se u. maatte). at mu-
liggøre; m-vis.
Mulkt (en, Ft. -er). at mulkttere.
en Mulkttering.
mullen (-ent, -ne). mullent Brød.
at mulne.
Mulm (et). i M. og Mørke.
Multebær. Multebærsyltetøj.
multiplicere (at). en Multipli-
kand (Ft. -er). en Multipli-
kation (Ft. -er). en Multipli-
kator (Ft. -er). — et Multiplum
(Ft. -pla).
Multum (-et; et Slags Tøj).
Mumie (en, Ft. -r). mumieagtig.
mumle (at).
Mund¹ (en, Ft. -e; gld. mun, oldn.
munn-r). Ss. mundkaad; at
m-hugges (et M-huggeri);
M-forraad, -held (et, Ft. d.s.;
Forvanskning af gld. mun-
hæfth(e), Udsagn, Formular?),
-hule, -kurv, -skænk (en,
Ft. -e) o. s. v.; Mundsvej. at
munde ud. en Munding (Ft.
-er). mundtlig (r.). [-mun-

det (-ede); f. Eks. aabenmun-
det, bredmundet].
Mund² oldn. mund, Haand). Be-
varet i Ordsproget: Morgenstund
har Guld i M. (Jf. ogsaa de besl.
[tyske] O. myndig, Myndling,
Formynder [oldtysk munt,
Haand, Magt, Beskyttelse]).
mundere (at; ntysk mundøren,
af fr. monter; jf. montere).
en Mundering (Ft. -er; jf. Mon-
tering). Ss. Munderingskam-
mer, -sagero s.v. en Mundur.
Munition (-en).
Munk (en, Ft. -e). Ss. Munke-
dragt, -orden o. s. v.
munter (-ert, -re). at muntre.
Mur (en, Ft. -e). Ss. Murbrækker
(en, Ft. -e), -kalk, -mester
(mntysk mürmester; i den
nyeste Tid ofte forandret til Mu-
rermester), -polerer, -sten
o. s. v. at mure. en Murer
(Ft. -e; Ss. M-lav, -lære, i
den nyeste Tid ogsaa ofte M-
mester, -svend o. desl. for det
hidtil sædvanlige Mur-; jf. Mur-
mester). en Muring (mest i
Ss.).
Murmeldyr (et).
Muræne (en, Ft. -r).
Mus (en, Ft. d.s.). Ss. musegraa,
M-fælde, -hul o. s. v.; Mus(e)-
vaage (en, Ft. -r).
Musa (sædv. kun i Ss. Musasön),
Muse (en, Ft. -r).
Muselman (en, Ft. -mænd; rettere
M-man, Ft. -maner, da Ordet
intet har at gøre med Mand
men gennem Romansk [mlat.
Musulmanus] stammer fra
Arabisk).
Museum (b. F. Museet, Ft. -er). Ss.
Museumsinspektør o. s. v.
Musik (-ken). Ss. Musikdirek-
tør, -korps o. s. v. en Mu-
siker (Ft. -e). Musikalier (Ft.).
musikalsk (-e). at musicere.
en Musikant (Ft. -er).
Muskat (en, Ft. -er). Ss. Muskat-
blomme (tysk Muskatblume,
jf. Blomme²), -nød, -vin o. s. v.
Muskedonner (en, Ft. -e; tysk, af
fr. mousqueton [afmousquet,
Musket]).
Muskel (en, Ft. Muskler). Ss. mu-
skelstærk, M-kraft, -trævl
o. s. v. muskuløs (r.). Musku-
latur (-en).
Musket (-ten, Ft. -ter). Ss. Mu-

sketild, -kugle o. s. v. en
 Musketer (Ft. -er).
Musling (en, Ft. -er). Ss. Mus-
 ling- eller Muslingefangst,
 -skal o. s. v.
Musselin (-et).
Mustang (en, Ft. -er).
Musvit (-ten, Ft. -ter). Ss. Musvit-
 rede o. s. v.
mut (-te). Muthed.
Mutter, se u. Moder. muttersene,
 -alene (dagl. T.; tysk mutter-
 allein).
Myg (en, Ft. d. s.; b. F. Myggen,
 -ene). Ss. Mygblomst, -larve,
 Myg- eller Myggestik o. s. v.
myg (r.; gldags).
Mylder (en eller et). at myldre.
Mynde (en, Ft. -r; af gld. mio-
 hund [gld. mio. miø o: smal]).
myndig (r.; se Mund²). Myndig-
 hed (-s-alder, -misbrug o. s. v.).
Myndling (en, Ft. -er og -e).
Mynte (en, Ft. -r; Planten.).
myrde (at). en Myrdelyst. et
 Myrderi.
Myre (en, Ft. -r). Ss. Myresluger
 (en, Ft. -e). -tue o. s. v.
Myremalm (Myre- = oldn. mýrr,
 Sump, Mose).
Myriade (en, Ft. -r).
Myriameter (en; Myria- af græsk
 mýrioi, 10,000, hvoraf ogsaa det
 foreg. O.).
Myrra (-en). Ss. Myrraessens
 o. s. v.
Myrte (en, Ft. -r). Ss. Myrtekrans
 o. s. v.
Myseost (norsk; Myse o: Valle).
Mysike (en; Planten.).
Mysterium (b. F. -iet, Ft. -ier). my-
 steriøs (r.). en Mysticisme. at
 mystificere. en Mystifika-
 tion (Ft. -er). Mystik (-ken).
 en Mystiker (Ft. -e). mystisk
 (-e).
Myte (en, Ft. -r). en Mytedan-
 nelse. mytisk (-e). en Myto-
 log (Ft. -er). en Mytologi
 (Ft. -er). mytologisk (-e).
Myteri (-et, Ft. -er; mntysk mu-
 terie, moiterie). at gøre M.
 en Myteristifter.*
Mæcen (en, Ft. -er).
Mæfikke (en, Ft. -r; ntysk, af mn-
 tysk meve = mewe, Maage).
mægle (at). en Mægler (Ft. -e;
 M-forretning o. s. v.). en Mæg-
 ling (-sforsøg).
mægte (at). — mægtig (r.).

Mæhæ (et).
Mælde (en, Ft. -r; Planten.).
Mæle (et). at mæle (-ede og -te).
 [-mælet (-ede); f. Eks. tyk-
 mælet].
Mælk (-en). Ss. mælkefarvet,
 -hvid, -rig; M-aare, -bøtte,
 -feber, -grød (Mælk og Grød),
 -vej o. s. v. Mælke (-n; hos
 Hanfisk; Ss. M-fisk). et Mæl-
 keri (Ft. -er).
mælte (at; af Malt). en Mælt-
 ning.
Mænade (en, Ft. -r).
Mængde (en, Ft. -r).
Mær (en, Ft. -e).
Mærke (et, Ft. -r). Ss. Mærkedag
 o. s. v.; en Mærkesmand. at
 mærke. Ss. Mærkeblæk o. s. v.;
 mærkværdig. mærkelig (r.).
 en Mærkning.
Mærke (en; Planten.).
mærle (at; Søspr.). et Mærle-
 spiger. en Mærling (Ft. -er).
Mærs (et, Ft. d. s.; mntysk og mn-
 landsk merse, Vare, Varekurv,
 Mastekurv, af lat. merx, Ft.
 merces, Varer). Ss. Mærssejl;
 Mærsefald, -raa o. s. v.
mække (at). Ss. Mæskekar,
 -stang o. s. v. en Mæskning.
Mæslinger (Ft.). Ss. Mæslinge-
 epidemi o. s. v.
 [-mæssig (r.; htysk mæssig, af
 Mass, Masse, Maal, Maade);
 f. Eks. hensigtsmæssig, reg-
 gelmæssig. soldatermæs-
 sig].
mæt (-te). at mætte. mættelig
 (r.). en Mættelse, Mætning
 (-s-punkt).
Mætresse (en, Ft. -r).
Mø (-en, Ft. -er).
Møbel (et, Ft. -bler). Ss. Møbel-
 magasin, -snedker o. s. v. at
 møblere. et Møblement (Ft.
 -er).
Mødding (en, Ft. -er; fordm. møg-
 dyng, møgdyng). Ss. Mød-
 dingpøl, -vand o. s. v.
Møde (et, Ft. -r). at gaa, se i M.
 at møde (-te), mødes (-tes). Ss.
 Mødested. -tid, m-pligtig.
mødig (r.).
mødrene (Tillo.; opr. Navneo., gld.
 møderne, mødrene, mødrene
 Slægt eller Side, ²Mødreneary).
 paa m. Side; de m. Frænder. Og-
 saa i Ss.: Mødreneary, -jord
 o. s. v.

Møen (geogr. N.). Høje M., Møens Klint. en Møenbo.

Møg (-et). Ss. Møggreb (en), -spredning o.s.v.

Møje (-n). møjefuld. møjsommelig (r.).

Møl (en og et, Ft. d. s.; b. F. Møllen, -let, Ft. -lene). mølædt. Jf. Malurt.

Mølle (en, Ft. -r). at komme, køre til M. Ss. Mølleaa, -hjul, -sten, -vinge o.s.v. en Møller (Ft. -e; M-svend o.s.v.).

Mønje (-n). mønjefarvet.

mønne (at). en Mønning (Ft. -er; M-s-törv).

Mønster (et, Ft. -stre). Ss. mønsterværdig, M-forfatter, -gaard, -skærer o.s.v. mønstret (-ede). at mønstre. en

Mønstring (Ft. -er; M-sbestyrer).

Mønt (en, Ft. -er). Ss. Møntenhed, -fod, -samling o.s.v. at mønte. en Møntning.

mør (r.). at mørbanke; en M-brad.

mørk (r.). Ss. mørkfarvet, -haaret, -øjet o.s.v.; mørkeblaa, -brun, -grøn o.s.v. et Mørke. i M. mørkerød. at mørkne, mørknes. en Mørkning (i M-en).

Mørser (en, Ft. -e).

Mørtel (-en; tysk Mörtel, mhtysk mortel og morter, af mlat. mortarium, Kalktrug, Kalk [Mørtel], hvilket Ords Identitet med det u. Morter anførte vel næppe er hævet over Tvivl).

Møtrik (-ken, Ft. -ker) eller Møtring (en, Ft. -er).

N.

N, n (et, Ft. N'er, n'er). en N-Lyd. naa, ogsaa naah (Udro.). n. da. naa (at; naar, -ede, -et).

Naad (en og et, Ft. -der; Söm, Fuge, tekn.; holl. naad, mntysk nät, jf. naje). at naadle. en Naadlejomfru, Naadlerske. en Naadling.

Naade (en). at tage til N. Hendes N. Ss. ¹naadefuld, -rig; N-gave, -middel, -sag o.s.v. ²Naadesakt, -bevisning, -tegn, -urt (Planten.), -ytring. ³Naadens- eller Naadsensaar, Naadsensbrød. atnaade (Gud n. dig, os o.s.v.). naadig (r.).

Naal (en, Ft. -e). Ss. Naalebog, -brev, -fisk, -træ, -øje (Ft. -r) o.s.v.

naar (Bio. og Bindeo.). n. som helst.

Nabo (-en, Ft. -er; oldn. nábuí, eg. den, som bor nær ved en anden; jf. nær, næst). Ss. Naboby, -lag, -præst, -vinkele o.s.v. en Naboerske.

Nadir (et).

Nadver, -vere (en; eg. Aftensmaaltid, oldn. náttverð-r; jf. Davre). den hellige N. Nadverbord, -brød, -oblat.

Nafta (-en).

Nag (et). at nage.

Nagle (en, Ft. -r). Ss. nagel- eller naglefast; Naglefabrik, -gab, -smed o.s.v. at nagle. en Nagling.

naiv (r.; fr. naïf, af lat. natus, født, medfødt, naturlig). en Naivetet eller Naivitet (fr. naïveté, af lat. natus; jf. Nativitet).

Najade (en, Ft. -r).

naje (at; Søspr.; holl. naaien, at sy, Stamord til naad [se Naad]).

Nakke (en, Ft. -r). Ss. Nakkeben, -drag, -kam o.s.v. [-nakket (-ede); f. Eks. stivnakket].

Nandu (-en, Ft. -er).

Nankin(g) (geogr. N.; Tøjsort).

Nap (et, Ft. d. s.; b. F. Nappet, -ene). at nappe, nappes.

Nar (en, Ft. -re). at gøre N. af. Ss. Narrestreg, -værk o.s.v. at narre, narres. (et) Narreri. en Narfrifas (Ft. -ser).

Narcis (-sen, Ft. -ser; Planten.).

Narhval (en).

narkotisk (-e).

Narv (-en; den Side af Læder el. Skind, hvorpaa Haarene have sidet [eg. Sporene af disse]; ntysk narwe, narw, eg. Ar). Narv-

siden (b. F.) at narve. et Narvejærn.

Nat (-ten, Ft. Nætter). i N. Ss. ¹natgammel, N-bord, -dragt, -lys (Planten.), -ravn (Fugl), -sværmer (Sommerfugl) o. s. v.; se ogsaa Nadver. ²Nattefrost, -leje, -ravn (Menneske, jf. Natr.), -renovation, -ro, -sværmer (Menneske, jf. Natsv.), -tid (ved N.) o. s. v. ³Nattergal (en, Ft. -e; gld. naktergal, naktegal = mntysk nachtegal. Ss. N-e-sang o. s. v.). natlig (r.).

Nation (en, Ft. -er). national (r.). Ss. Nationalbank, -dragt, -følelse, -økonom o. s. v. at nationalisere. en Nationalisering. en Nationalitet (Ft. -er; Ss. N-s-princip o. s. v.).

Nativitet (en; af lat. *nativitas* [Ejef. *nativitatis*], Fødsel; jf. Naivitet). at stille ens N.

Natron (-et). Natrium (-et).

Natur (en, Ft. -er). Ss. naturfrisk, -kyndig, -skön, -tro; N-anlæg, -barn, -filosof, -fænomen, -historie (n-historisk), -smör o. s. v. Naturalforplejning, -ydelse. Naturalier (Ft.). Naturalieka-binet, -samling. at naturalisere. en Naturalisering. en Naturalisme. en Naturalist (Ft. -er). naturalistisk (-e). et Naturel (-let, Ft. -ler). naturlig (r.). naturligvis (Bio.).

Nautil (en, Ft. -er).

nautisk (-e).

Nav (et, Ft. d. s.; Hjulnav). et Naver (Ft. -e; eg. til at udbore Hjulnav med).

navigere (at). en Navigation (-s-eksamen o. s. v.). en Navigator (Ft. -er).

Navle (en, Ft. -r). Ss. Navlebind, -streng o. s. v.

Navn (et, Ft. -e). Ss. atnavngive; n-kundig (r.), -løs; Navnebræt, -bytning, -ord o. s. v. at navne (sætte Navn paa). en Navne. navnlig (Bio.).

Navr (en, Ft. -e; Planten.).

Necessære (en, Ft. -r).

ned (Bio.; oldn. *niðr*, gld. *nithær*. senere neder [de nedenfor anf. Ss. med neder ere tyske (mntysk neder, nedder, htyk nieder) eller dannede efter tysk Mønster]).

n. ad Bjærgtet (men uden Styrelse: nedad), n. af Træet, n. i Gaarden o. s. v. — Af Ss. anføres eksempelvis: nedad (Bio.; n-böjet, -gaaende, -vendt). n-arvet. n-blæst. et N-brud, at n-bryde. Nedbör (se -bör⁴). n-efter (Bio.). n-gaaende, N-gang. at n-ramme, en N-ramning. at n-ringe, en N-ringning (Ft. -er). at n-sable, en N-sabling. at n-sluge, en N-slugning. at n-stamme, en N-stammelse, N-stamning. at n-trykke, en N-trykkelse. at n-værdige, en N-værdigelse o. s. v. — nede (Bio.; gld. *nithær*, nedre). n. i Gaarden, langt n. o. s. v. neden (Bio.). n. for ham, n. om Bakken, n. under os (men uden Styrelse: nedenfor o. s. v.). Ss. nedenfor (Bio.), -fra (Bio.), -nævnte, -om (Bio.), -staaende, -til (Bio.), -under (Bio.) o. desl. neder- (Neder-): n-drægtig (r.), N-del, -lag, -landene, -lænder, n-landsk, n-sachsisk, -tysk. nedre, nederst (-e). Nedreægypten. nedrig (r.).

Nefrit (-ten, Ft. -ter).

Neg (et, Ft. d. s.). at nege op.

negativ (r.).

Negenöje [ntysk *negen* o: *ni*] eller **Niöje** (en, Ft. -r).

Neger (en, Ft. -gre). Ss. Neger-slave, -stat o. s. v.

Negl (en, Ft. -e). Ss. Neglebørste, -rod o. s. v.

Negligé (b. F. -eet). atnegligere.

nej (Bio.). n. Tak. at sige, svare n. et Nej (Ft. -er). at sige (give) en N.

neje (at).

Nekrolog (en, Ft. -er). en Nekrologi (Ft. -er). nekrologisk (-e).

Neksø (geogr. N.).

Nektar (en).

Nellike (en, Ft. -r). Ss. Nellike-olie, -rod o. s. v.

Nemesis (en).

nemlig (Bio.).

Neofyt (-ten, Ft. -ter).

Nepotisme (en). nepotisk (-e).

Nereide (en, Ft. -r).

Nerium (b. F. -ien, Ft. -ier).

Nerve (en, Ft. -r). Ss. nervepirrende, -styrkende, -svag;

- N-celle, -knippe o.s.v. nervøs (r.). en Nervøsitet.
- Nestor** (N.). en N.
- net** (-te; fr. net, af lat. nitidus, glinsende, glat, smuk, fin; jf. netto og nitid). Jf. netop.
- Net** (et, Ft. d.s.; b. F. Nettet, -ene). Ss. Nethinde, -maske o.s.v.
- netop** (Bio.; net her = rent, akkurat; jf. forældede Forbindelser som: „det gik net op“ o: der blev intet tilovers; „at bestemme, hvor meget der net op [rent ud] er Fabel“).
- Netteldug** (-et; [ntysk og holl. netel = d. Nælde]).
- netto** (Bio.; ital. netto, af lat. nitidus; jf. net). Ss. Nettoindtægt, -pris, -udbytte o.s.v.
- Neuralgi** (-en, Ft. -er). neuralgisk (-e).
- Neutrum** (-et, Ft. -tra). neutral (r.). at neutralisere. en Neutralisering, Neutralisation. en Neutralitet (-serklæring, -krænkelse).
- Nevø** (-en, Ft. -er).
- ni** (Talo.). den ni og tyvende. at slaa alle ni (Kegler). Ss. nidobelt, -sidet; Nikant, -konge, -tal, -øje (= Negenøje) o.s.v. [niti, se halvfemsindstyve]. en Ni (-en) eller Nier (Ft. -e). Hjerter Ni. niende. Karl den Niende. en Niendedel.
- Niche** (en, Ft. -r).
- Nid** (-det). nidkær; Nidskrift, -vers, -vise. en Nidding (Ft. -er; N-s-daad, -værk). nidsk (-e).
- Niece** (en, Ft. -r).
- Niels** (N.; af Nikolaus; jf. Klaus.).
- Nihilisme** (en). en Nihilist (Ft. -er). nihilistisk (-e).
- Nik** (et, Ft. d.s.; b. F. Nikket, -ene). at nikke¹. en Nikkedukke.
- nikke**² (at; n. Kreaturer; samme O. som nikke¹?). en Nikke (Ft. -r; Kreaturhilde; dial. et Nik).
- Nikkel** (-et). Ss. Nikkelglans, -mønt o.s.v.
- Nikotin** (-en). nikotinfri, N-forgiftning.
- Nimbus** (en).
- Nip** (et, Ft. d.s.). at være paa Nippet (til). at tage et N. af Glasset. at nippe til (ntysk nippen).
- Nip**: N-flod, -tid (eng. neap tide).
- Niptang** (en; Nip-afntysk nipen, at knibe?).
- Nips** (-et; fr. nippes, Ft.). Nipsbord, -genstand, -sager (Ft.).
- Nisse** (en, Ft. -r).
- nitid** (-e; af lat. nitidus; jf. net og netto).
- Nitrum** (-et). Nitroglycerin. et Nitrat (Ft. -er).
- Nitte** (en, Ft. -r; tysk Niete, af holl. niet, Substantivering af niet o: ikke, intet).
- nitte** (at). Ss. Nithammer, -nagle, Nittemaskine o.s.v. en Nitning.
- nitten** (Talo.). nittende. en Nittendedel.
- Nittengryn** (en) = en Per N.
- Niveau** (-et). i N. med. at nivellere. et Nivellerinstrument. en Nivellering, et Nivellement (Ft. -er). en Nivellør (Ft. -er).
- Njord** (mytol. N.).
- nobel** (-elt, -le). en Noblesse.
- Node** (en, Ft. -r; af lat. nota, der i Middelalderen ogsaa fik Betydning „Node“; jf. Nota, Note). Ss. Nodebog, -læsning, -stol, -vender (en, Ft. -e) o.s.v.
- Noder** (Ft.; Ent. kun i Ss. Unode).
- nogen** (-et, nogle [dagl. T. nogen]). n. Gang, n. Sinde, n. (noget) som helst; noget nær. Det er nogles Mening. Ss. nogenledes, -lunde, -ting (= noget), nogen- eller nogetsteds (Bio.).
- nok** (Bio.; Sammensmeltning af det mntyske Bio. noch [ogsaa genoch = htysk genug, tilstrækkeligt] og det neder- og højtyske Bio. noch). at have n., Penge n., n. af Penge. n. sagt. sandt n. n. saa stor. n. een, n. en Gang (bedre: endnu een, e. en Gang). noksom (Bio.; mntysk nochsam, Tillo., tilstrækkelig).
- Nok** (-ken, Ft. -ker). Ss. Nokbændsel, -takkel o.s.v.
- Nolo** (-en, Ft. -er). at spille N. et Nolospil.
- Nomade** (en, Ft. -r). Ss. Nomadefolk, -liv o.s.v. nomadisk (-e).
- Nomenklatur** (en, Ft. -er).
- Nominativ** (en, Ft. -er).
- nominel** (-t, -le).
- nonchalant** (-e). en Nonchalance.

Nonkombattant (en, Ft. -er).

Nonne (en, Ft. -r). Ss. Nonne-
dragt, -kloster, -tit (-ten, Ft.
-ter; ntysk titte ☉: Brystvorte,
Bryst) o. s. v.

Nonpareille (en).

Nonsens (et).

Noppe (en, Ft. -r). at noppe,
nopre. et Noprejærn. (en)
Nopring.

Nor¹ (et, Ft. d. s.; Indskæring af
Havet med smalt Indløb). Stege N.

Nor² (et, Ft. d. s.; lille Barn; gld.
norn).

Nord ([et]; skrives ogsaa i adver-
biel Stilling oftest med stort Be-
gyndelsesbogstav). det kolde N.
fra N. til Syd; lige i N.; at drage
mod N., N. paa; at komme fra
N., N. fra; Vinden er i N., er N.
(= nordlig); Skoven ligger N. for
Byen. Ss. nordgaaende (Strøm,
Skib); N-afrika, -amerika
(n-amerikansk), -bagge (en,
Ft. -r), -bo, -gaaende (for N.),
-grænse, -mand, -pol (-s-eks-
pedition), -vest (n-vestlig),
-øst (oftest men stødende -øst
[mntysk nortøst]; n-østlig)
o. s. v. Norden (opr. Bio. =
Nord fra; nu mest i Ss.). Stuen
vender mod N. (= Nord); N.
(= Nord) for Byen; Vinden er
N. Ss. nordenfjælds (Bio.),
-fjældsk (-e); N-storm, -strøm,
-vande, -vind. Norden (de
nordlige Lande). det gamle N.
Nordens Historie. nordisk (-e).
nordlig (r.). nordre. Køben-
havns Amts n. Birk. Norge
(oldn. Norveg-r, Noreg-r; veg-r
☉: Vej, Landstrækning). norsk
(-e). at tale N. Norsken. en
Norman (-nen, Ft. -ner; eg. =
Nordmand). normannisk (-e).
Normandiet.

Norm (en, Ft. -er). normal (r.).
Ss. Normalarbejdsdag, -vægt
o. s. v. at normalisere. en
Normalisering. at normere.

Norne (en, Ft. -r).

Nota (Regning), **Note** (en, Ft. -er,
-r; lat. nota; jf. Node). en
Notebog, -veksel el. -veks-
ling. nota bene (= mærk vel,
vel at mærke; nota ☉: Byde-
maade af det af nota afledede
notare, at bemærke, hvoraf vort
notere). et Notabene. no-
tabeneret (Brev). notabel

(-elt, -le). Notabelforsam-
ling. en Notabilitet (Ft. -er).
en Notar (Ft. -er). en Notarius
publicus. et Notarialkontor,
-segl o. s. v. et Notat (Ft. -er).
at notere. en Notering (Ft.
-er). en Notice (Ft. -r). at tage
N. af. at notificere. en No-
tificering, Notifikation (Ft.
-er).

Novelle (en, Ft. -r). Ss. Novelle-
forfatter o. s. v. novellistisk
(-e).

November (en; lat., eg. den 9de
Maaned; se December). N. Maa-
ned. Ss. Novemberdag, -storm
o. s. v.

Novice (en, Ft. -r). et Noviciat.

nu (Bio.). et Nu (-et). i samme
Nu. lige nu, nu straks; fra nu
af; nu om Stunder; nu vel! Ss.
Nutid (-s-aand, -sygdom;
nutidig); nulevende, -væ-
rende; nutildags (Bio.).

Nuance (en, Ft. -r). at nuancere.

Nudel (en, Ft. Nudler). Ss. Nudel-
suppe o. s. v.

Nul (-let, Ft. -ler). Nulpunkt. en
Nullitet (Ft. -er).

numerisk (-e).

Numismatik (-ken). en Numis-
matiker (Ft. -e). numisma-
tisk (-e).

Nummer (et, Ft. -e; af lat. nume-
rus, Tal [jf. numerisk]). Num-
mer (Nr.) 3. Ss. Nummerbyt-
ning, -plads o. s. v. at num-
merere. en Nummerering.

Nuntius (en, Ft. -ier).

nusle (at) = nysle.

Nusseben (et; Kæleord).

ny (-t, b. F. og Ft. ny, ogsaa [men
mindre naturligt] nye; hr. og
hst. Gr. nyere, -est). paa ny.
gammelt og nyt; godt nyt; hvad
nyt? Ss. nyankommen, -bagt,
-bær (Ko ☉: som nylig har kælv-
et; af bære i Betydn. føde), -er-
hvervet, -figen (-ent, -ne;
besl. m. det forældede fige, at
være begærlig efter), -født,
-græsk (at forstaa N.), -modens,
-opdaget o. s. v.; Nyboder
(N.), -bygger, -dannelse,
-maane o. s. v.; Nytaar (-sdag
o. s. v.); herhen ogsaa nysgerrig
(ntysk nischirig). Ny (-et). i
Ny og i Næ. Nytænding. en
Nyhed (Ft. -er; N-s-kræmmer

o. s. v.). nylig (Bio.). (den) nys-nævnte (mntysk nies, nylig).
nyde (at; nød [Ft. -e], nydt). en Nydelse (Ft. -r; Ss. n-srig o. s. v. nydelig (r; ntysk nüdlich).
Nykke (en, Ft. -r). at have Nykker.
Nymfe (en, Ft. -r).
Nyn (et). at nynne.
Nyre (en, Ft. -r). Ss. Nyrebetændelse, -bæger o. s. v.
Nys (et; jf. sv. nys, norsk njos [og nysn = oldn. njósn]). at faa (et) N. om.
nyse (at; nös og nyste, nyst). Nyserod, -røllike.
nysle (at; dagl. T.).
nysselig (r.).
nytte (at). en Nytte. at være til N. Ss. Nyttehensyn, -moral o. s. v. nyttig (r.).
Næ (-et). i Ny og i Næ.
Næb (et, Ft. d. s.; b. F. Næbbet, -ene [men udtales nu altid med langt æ]). Ss. Næbdyr, -hval m. m. næbbet (-ede; æ langt; bruges mest i Ss.). at næbbes (Kvantiteten vaklende).
nægte (at). en Nægtelse (Ft. -r).
Nælde (en, Ft. -r; gld. nætlæ; jf. Netteldug). Ss. Nældeblad, -feber o. s. v.
næm (-t, -me). en Næmhed (Ft. -er). at næmme (-ede; jf. fornæmme). et Næmme.
nænne (at; -ede, ogsaa nænte). nænsom (-t, -me).
næppe (Bio.). med Nød og n.
nær (Bio. og Tillo. [r.]; hr. og hst. Gr. nærmere, nærmest [jf. næst nedenfor]; nær er eg. en Komparativform til det na-, som findes i Nabo [jf. tysk nah — näher]). n. ved Huset, n. ved at falde (men uden Styrelse: nærvæd). at være meget n. beslægtet med en (men: nærbeslægtet = nærpaarørende). det nærmere i Morgen! den nærmere Hest (dial.). vore nærmeste; paa det nærmeste. — Ss. nærbeslægtet (se ovenfor), -boende, -gaaende (N-gaaenhed), -liggende, -paarørende, -synet, -ved (Bio., se ovenfor), -værende, N-værelse o. desl. at nærme. en Nærmelse. næst (-e; regelret hst. Gr. til nær [s. d.] men bruges nu kun i Betydn. nærmest i Følge, Orden eller Rang). den, det næste. Ss. næstbedst,

-foregaaende, -forrige, -følgende, -kommanderende, -kommende, -nederst, -sidst, -yngst, -ældst, -øverst; N-formand, -søskendebarn o. desl. ens Næste (-n). næsten (Bio.). næstendels (Bio.).
nære (at). nærig (r.). Næring (-en). Ss. næringsdrivende, N-frihed, -middel, -vej o. s. v. nærsom (-t, -me).
Næs (et, Ft. d. s.; b. F. Næset, -ene).
Næse (en, Ft. -r). Ss. Næseben, -bor (se -bor²), -horn, -klemmer (en, Ft. -e), -styver (en, Ft. -e) o. s. v.; næsegrus (Bio.; jf. det forældede paa Gru, oldn. á grúfu, æ: forover, med Ansigtet mod Jorden); næsvis. [-næset(-ede); f. Eks. rød næset, spidsnæset].
næste (at). en Næstenaal.
Næstved (geogr. N.).
Næve (en, Ft. -r). Ss. nævenyttig, N-kamp, -slag o. s. v.
nævne (at; -ede og -te). Nævneform, -ord; n-værdig. (en) Nævnelse. en Nævner (Ft. -e). Nævninger (Ft.). en Nævningeret.
Nød (et, Ft. d. s.; b. F. Nødet, -ene; et Stykke Hornkvæg; forekommer nu sjælden eller aldrig; oldn. naut).
Nød (-en; oldn. naub, mntysk nót [Stamme: nod-], htysk Noth). til N., med N. og næppe. Ss. ¹at nødsage (jf. mntysk nót-sake, nødvendig Ting, Nødvendighed); n-lidende, -tvungen, -vendig (r.; at n-göre); N-anker, -daab, -flag, -hjælp, -tørft (n-tørftig, r.), -værge o. s. v. ²Nødsfald (i N.), -tilfælde. at nøde (-te). nødig (r.).
Nød (-den, Ft. -der; gld. nut, Ft. nytær, oldn. hnot, Ft. hnøtr, hnetr). Ss. nøddebrun, N-busk, -knækker (en, Ft. -e), -krige (en, Ft. -r; -krige er Forvanskning af norsk skrikja, N. paa Skovskaden) o. s. v.
Nødde (en, Ft. -r). et Nødde-skæft.
nøgen (-ent, -ne). de nøgen-frøede.
Nøgle (et, Ft. -r; oldn. hnykill). et N. Garn.
Nøgle (en, Ft. -r; gld. lykil, oldn. lykill, besl. m. lúka, at lukke). Ss. Nøgleben, -bøsse, -hul o. s. v.

nøgtern (r.).

nöje (uböj. Tillo. og Bio.). nöjagtig; nöjeregnende, -seende.

nöje (at; besl. m. nok). at lade sig n., at nöjes med. nöjsom (-t, -me).

Nøk (-ken, Ft. -ker). Nøkkerose.
nøle (at; -ede, ogsaa -te). en Nøleper. en Nøler (Ft. -e). et Nøleri.
Nörre- (oldn. nørðri, nyrðri, nordligere): N-bro, -gade, -jyde, -jylland, -sundby o. s. v.

O.

O, o (et, Ft. O'er, o'er). en O-Lyd.

o, oh (Udro.). oh, hvor det er smukt! o ve, o Menneske!

Oase (en, Ft. -r).

obducere (at). en Obducent (Ft. -er). en Obduktion (Ft. -er; O-sstue).

Obelisk (en, Ft. -er).

Oberst (en, Ft. -er; tysk, eg. en Øverste). en Oberstløjtnant.

Objekt (et, Ft. -er). objektiv (r.). et Objektiv (Ft. -er). at objektivere. en Objektivering. en Objektivitet.

Oblat (en, Ft. -er). Ss. Oblattrykker o. s. v.

Obligation (en, Ft. -er). Ss. Obligationsgæld o. s. v.

obscon (r.). en Obsconitet (Ft. -er).

observere (at). en Observation (Ft. -er; O-shær o. s. v.). en Observator (Ft. -er). et Observatorium (b. F. -iet, Ft. -ier).

obskur (r.). en Obskurant (Ft. -er). en Obskurantisme.

Obstruktion (en). en Obstruktionist (Ft. -er).

Occidenten. occidentalsk (-e).

Ocean (et, Ft. -er). en Ocean-damper.

Od (-den, Ft. -de; oldn. odd-r, etymol. samme O. som tysk Ort, ¹Sted [eg. fremspringende. Punkt i Rummet], ²Ort [s. d.]). — en Odde (Ft. -r). Sjællands O.

Odalisk (en, Ft. -er).

Odder (en, Ft. -e). Ss. Odderfangst, -skind o. s. v.

Ode (en, Ft. -r). en Odedigter.

Odelsting (-et).

Odin (mytol. N., i denne F. dannet i nyere Tid efter oldn. Óðinn; den rette d. F. vilde være Oden, jf. Odense [oldd. Othenswe eller -wi o: Odens Helligdom, Tempel] og gld. othens dagh, nu sammentr. Onsdag). en Odinshøne.

odios (r.).

Odysseus (mytol. N.). Odysseen.

Ofenlak, se Övnlak.

offensiv (r). at gribe, tage Offensiven.

offentlig (r.). det offentlige. at offentliggøre.

Offer (et, Ft. Ofre). Ss. offerberettiget, -pligtig, -villig; O-alter, -dyr, -præst o. s. v. at ofre. en Ofring (Ft. -er). at offerere (dagl. T.).

Officer (en, Ft. -er). Ss. Officersaspirant, -frue, -rang o. s. v.

Officiant (en, Ft. -er). et Officiantværelse.

officiel (-t, -le). — **officiøs** (r.).

official (r.) eller **-nel** (-t, -le).

ofte (Bio.). som oftest.

og (Bindeo.). og saa videre (sædv. forkortet: o. s. v.). ogsaa (Bio.).

Okker (-en). okkergul.

okkupere (at). en Okkupering, Okkupation (Ft. -er). en Okkupationshær.

Okse (en, Ft. -r). Ss. Oksebryst, -hoved¹ (Hoved af en Okse), -tunge o. s. v.

Oksehoved² (Vinfad; nyntysk oxhøfd, mntysk hukeshøvet, huxhøvet, jf. eng. hogshead; Oprindelsen uvis).

Oktant (en, Ft. -er).

Oktav (en, Ft. -er). Ss. Oktavark, -bind, -fløjte o. s. v.

Oktober (en; lat., eg. den 8de Maaned; se December). O. Kvartal, Maaned. Ss. Oktoberdag, -storm o. s. v.

Oktroi (en, Ft. -er). at oktroiere. en Oktroiering.

okulere (at). Okulerkniv, -voks. en Okulering (Ft. -er).

Ol (en, Ft. d. s.). en Ol Sild.

Olaf eller (bedre) **Olav** (N.; heraf Olev, Ole).

Old (en; oldn. öld, Ejef. aldar, Tidsalder, Menneskeslægt). Oldefader (gld. aldæfathær o: Bed-

stefader; oldn. alda(r)faðir, Stamfader, Patriark), O-moder. **old-** (mntysk olt, gammel, hr. Gr. older [og elder], ældre): old-dansk, -engelsk, -kyndig; O-frue, -gransker, -sager (Ft.), -tid (-s-minde o. s. v.) o. s. v. en Oldermænd.

Olden (et eller en, Ft. d. s.). Oldenaar, -borre (en, Ft. -r), -svin.

Oldermænd, se u. old-.

Olding (en, Ft. -e, nu sjælden -er). Oldings- eller Oldingealder.

Olje (en, Ft. -r; gennem Ntysk af lat. oleum). Ss. oliemalet, -rig; O-kage, -klæder, -maleri o. s. v. at olie. en Oliven (Ft. d. s.; eg. en Flertalsform: tysk Olive [lat. oliva], Ft. -n). Ss. olivengrøn, O-farve, -olie o. s. v.

Olymp (-en). olympisk (-e). en Olympiade (Ft. -r).

om¹ (Bindeo.; maaske samme O. som om²). om end, om muligt. omendskönt.

om² (Forho.). om Bord, om Kap, om lidt. Af Ss. anføres eksempelvis: at omarbejde, en Omarbejdelse. at omarme, en Omarmelse (Ft. -r). et Om-blik. omboende. en Ombordbringelse, (de) ombordværende. at ombrække, en Ombrækker (Ft. -e), -brækning. et Omdømme, -fang (o-srig). at omfavne, en Omfavnelse (Ft. -r). at omgaas (de omgikkes, have omgaaedes), en Omgang (-s-kres, -syge o. s. v.), omgængelig(r), en Omgængelse. en Omkostning (Ft. -er). omkring (Bio. og Forho.; se u. Kringle. Ss. o-boende, -staaende, -værende o. desl.). omkuld (Bio.; jf. Kuld). et Omkvæd (Ft. d. s.). en Omlyd, omlydt. et Omraade (Ft. -r). at omringe, en Omringelse. omsider (Bio.). en Omsigriben, omsiggribende. at omskanse, en Omskansning (Ft. -er). omskedelig (Blad). at omskifte, omskiftelig(r), en Omskiftelse (Ft. -r). at omskære, en Omskærelse. omstaaende, -stændelig(r), -stødelig(r), -taaget (-ede), -trent (Bio.; mntysk umme

den trent, ummentrent. umme-, umtrent; trent 3: Rundkres, Grænse, besl. m. trint 3: trind), -trentlig(r). at omtviste, omtvistelig(r) o. s. v. — omme (Bio.).

Omega (et; det sidste Bogstav [langt O] i det græske Alfabet). Alfa og O. (jf. Joh. Aabenb. 1, 8 o. s. v.).

Omelet (-ten, Ft. -ter).

Omen (et). et slet O. ominøs(r).

Omnibus (-sen, Ft. -ser; lat. omnibus 3: for alle). Ss. Omnibuskonduktør, -kørsel o. s. v.

Onani (-en). at onanere. en Onanist (Ft. -er).

ond (r). at gengælde ondt med godt. at regne en noget til onde. den, det onde; den Onde 3: Djævelen. et Onde (Ft. -r). ondartet, -hjertet, -sindet.

Onkel (en, Ft. -kler).

onomatopoietisk (-e).

Onsdag (en; se u. Odin). O. Morgen, paa O. Aften, i Onsdags Aftes.

Ontologi (-en). ontologisk (-e).

op (Bio.). op ad Trappen (men uden Styrelse: opad), op af Sengen, op paa Dækket o. s. v. — Af Ss. anføres eksempelvis: opad (Bio.; o-bøjet, -gaaende, -stræbende, -vendt). at opbevare, en Opbevarer (Ft. -e), -bevaring. opbragt. et Opbrud. en Opbrusning (Ft. -er), -brændelse, -brænding, -bydelse. at opdage, en Opdagelse (Ft. -r; O-sbetjent, o-srejsende o. s. v.), -dager (Ft. -e). en Opdigtelse (Ft. -r). -dirker (Ft. -e), -dirkning. at opdrætte, en Opdrætning, -drætter (Ft. -e). opdunset (-ede). at opdyge, en Opdyngelse, -dyngning. opefter (Bio.). en Opelskning, -fangelse, -fatning, -fattelse (Ft. -r; O-s-evne). opfindsom (-t, -me). en Opfiskning, -flammelse, -flaskning, -fostring, -fyldelse, -fyldning, -gæld, -gørelse, et Opgør. et Op-hav (oldn. upphaf, jf. oldn. hefja upp, løfte op, tage fat paa, begynde. Ss. O-s-mand). en Ophedning, -hidselse, -hidsning, -hisning (= -hejsning), -hjælpning, -hob-

ning, -hostning, -hovnelse, -hovning. at ophøje, en Ophøjelse, -højning (Ft. -er). at opildne, -irre (mntysk erren, at göre vred), en Opirrelse, -irring, et Opland. at oplive. en Oplivelse, -livning. en Oplænger (Ft. -e; Søspr.), -lærelse, -læring, -mand, -mudring, -muntring (Ft. -er). opmærksom (-t, -me), -naaelig (r.). en Opnaaelse, -ofrelse (Ft. -r), -passer (Ft. -e). at oplysse, -polstre. en Oppudsning, -pustning, -ramsning. opret (-te; o-staaende, at oholde); at oprette, oprettelig (r.), en Oprettelse. oprigtig, -rindelig (r.), en Oprindelse. en Oprinkning, -ripning, -rækning, -rømmer (Ft. -e; tekn.), -rømning; oprømt. et Oprør (Ft. d. s.; O-s-aand o. s. v.), at oprøre, en Oprører (Ft. -e), oprørske (-e). opskørtet (-ede). at opslæmme, en Opslæmning. en Opsnappelse, -snuser, -snusning, -sparing, -spiling, -sporelse, -sporing, -sprætning, -staldning, -stalt (Ft. -er; tekn.), -standelse, -stoppernæse, -strammer (Ft. -e), -støvning. opsætsig (r.). en Optrævling, -tøning. Optøjer (Ft.; eg. Ft. til Optog: tysk uptog [Hank.], Ft. -tøge). at optømme, en Optømning. en Opvarmelse, -varmning, -varter (Ft. -e), -vartning o. s. v. — oppe (Bio.). o. paa Løftet o. s. v. at oppebie, -bære; en O-børsel (Ft. -sler; O-sbejtent). at oppe sig.

Opal (en, Ft. -er). at opalisere.

Opera (-en, Ft. -er). Ss. Operahus, -sanger o. s. v. en Operette (Ft. -r).

operere (at). en Operation (Ft. -er; O-sbasis, -bord o. s. v.). en Operatør (Ft. -er).

Opinion (en).

Opium (-et). Ss. Opiumsdræber, -rus o. s. v. et Opiat (Ft. -er). en Opiatvalmue.

Opeldok (-en).

opponere (at). en Opponent (Ft. -er). en Opposition (-sblad o. s. v.). oppositionel (-t, -le).

Optativ (en, Ft. -er). optativisk (-e).

Optik (-ken). en Optiker (Ft. -e) el. Optikus (Ft. -er). optisk (-e).

Optimist (en, Ft. -er). optimistisk (-e). en Optimisme.

Orakel (et, Ft. -kler). et Orakelsprog.

Orange (en, Ft. -r). Ss. orangegul, O-blomst o. s. v. et Orangeri (Ft. -er).

Orangutang (en, Ft. -er).

Ord (et, Ft. d. s.). at komme i Orde, at komme, tage til Orde. Ss. ordholden, -knap, -ret, -rig; O-bog, -dannelse (-s-lære), -forraad, -fører, -gyder (en, Ft. -e; et O-gyderi), -sprog (o-sproglig) o. s. v.

Orden (en, Ft. -er; af lat. ordo, Ejef. ordinis, hvorfra ogsaa fr. ordre stammer [se nedenfor]). at bringe (o. s. v.) i O., kalde til O. Ss. Ordensbaand, -broder, -duks, -sans o. s. v. ordentlig (r.). at ordne; en Ordning. at ordinere. en Ordination (Ft. -er). en Ordinans (Ft. -er). Ordinator (Ft.). ordinær (r.). en Ordonnans (Ft. -er; O-officer). en Ordre (Ft. -r; fr. ordre, Orden; Befaling). en Ordrebog.

oret (-ede). o. Mel.

Orfeus (mytol. N.).

Organ (et, Ft. -er; af græsk-lat. órganum, Redskab, musikalsk Instrument, senere særlig Orgel [s. d.]). organisk (-e). at organisere. en Organisation (Ft. -er). organisatorisk (-e). en Organisme (Ft. -r).

Organist (en, Ft. -er; tidligere ogsaa Orgelist eller Orgalist; mlat. organista, mntysk organiste og orgeliste; se Orgel).

Orgel (et, Ft. Orgler; mntysk organ, orgen og orgel, af mlat. organum; se Organ). Ss. Orgelbygger, -pibe, -spil o. s. v. Jf. Organist.

Orgier (Ft.).

Oriente (en, Ft. -er). en Orientalist (Ft. -er). orientalsk (-e). — at orientere (eg. ved Hjælp af Østpunktet). en Orientering.

original (r.). Ss. Originaludgave o. s. v. en Original (Ft. -er). en Originalitet.

Orkan (en, Ft. -er). Ss. Orkan-centrum o. s. v.
orke (at; dagl. T.).
Orkester (et, Ft. -stre). Ss. Orkestertribune o. s. v. en Orkestrering.
Orkidé (b. F. -een, Ft. -eer).
Orlog (mntysk orloge, orloch, Krig; jf. ur-). at fare til Orlogs. Ss. Orlogsfart, -flaade, -færd, -mand o. s. v.
Orlov (en; oldn. orlof, Tilladelse, særlig til at rejse bort; jf. ur-).
Orm (en, Ft. -e). Ss. ormdrivende, -stukken, -ædt; Ormefrø, -føde, -padde o. s. v.
Ormuzd (mytologisk N.).
Ornament (et, Ft. -er). ornamental (r.). at ornamentere. en Ornamentering. Ornamentik (-ken).
Ornat (et, Ft. -er).
Orne (en, Ft. -r). en Ornegris.
Ornitolog (en, Ft. -er). Ornitologi (-en). ornitologisk (-e).
Orseille (en).
Ort (en, Ft. d. s.; mntysk ort, Fjerdedelen af en Mønt, en Vægt o. s. v. [opr. en af de (kantede) Fjerdedele, hvori Møntstykker ofte ved et Kors vare inddelte]; jf. Od).
ortodoks (r.). Ortodoksi (-en).
Ortograf (en, Ft. -er). Ortografi (-en). ortografisk (-e).
os (Stedo.).
Os (en). at ose (-ede og -te).
Osman (en, Ft. -er eller -ner). osman(n)isk (-e).
Ost (en, Ft. -e). Ss. Osteplue, -klokke o. s. v. at oste sig, ostes. en Ostning.
Ostentation (en).
Osteri (-et, Ft. -er). en Osterivært.
Ostindien (geogr. N. i tysk F.). en Ostindiefarer. ostindisk (-e).
Ostracisme (en).
Otium (et).
otte (Talo.; o = langt aa). i Dag o. Dage; en o. Dages Tid; den o. og tyvende. Ss. otteføddet, -kantet; O-kant, -tal, O-dagsur o. s. v. (jf. Ss. med fem, fire o. s. v.). [otti, se firinds-tyve]. en Otte, Otter (Ft. -e). ottende (o = kort aa). Karl den O. en Ottendedel. en Otting (Ft. -er).
Ottesang (en; Otte- o: oldn. ótta, Morgendæmring, Daggy).

Ottoman (en, Ft. -er).
outrere (at).
Ouverture (en, Ft. -r).
oval (r.). en Oval (Ft. -er).
Ovation (en, Ft. -er).
oven (Bio. og Forho.). o. Senge, Vande. o. i Købet. o. for mig, o. over Døren, o. paa Sporvognen o. s. v. (men uden Styrelse: oven-paa o. s. v., se nedenfor). — Ss. ovenfor (Bio.), -fra (Bio.), -nævnte, -om (Bio.), -over (Bio.), -paa (Bio.), -staaende, -til (Bio.), -ud; O-lys o. desl.
over (Forho.). lige o. for Huset (men uden Styrelse: lige overfor). at elske en o. alt (jf. overalt); at se, vokse en o. Hovedet (jf. overhovedet); at drikke o. Maade (jf. overmaade). o. Bord, o. Borde, o. Ende, o. Kors, o. Land, o. Styr. — Af Ss. anføres eksempelvis: overalt (Bio., = alle Vegne). en O-anfører, -anførsel. at o-anstrenge, en O-anstængelse. en O-arm (-sben). o-bærende (O-bærenhed), en O-bærelse. en O-daad, o-daadig (r.). o-dreven (-ent, -ne). en O-ende. o-ens (Bio.; O-komst, -stemmelse, o-stemmende). o-fladisk (-e). en O-flod, o-flødig (r.). at o-fløje, en O-fløjning. o-for (Bio., se Eks. ovenfor). et O-formynderi. en O-fusning, -fyldelse, -fyldning, -førster (Ft. -e; af Forst-, s.d.), -haand (at faa, tage O.; o-tagende; o-haands, Bio.), -hofmarskal (et O-hofmarskalat), -hofmester (-inde). o-hovedet (Bio., = i det hele taget). en O-hørelse, -høring, ilelse, -kjole. o-kommelig (r.). -komplet, -legen (-ent, -ne). en O-levelsesrente. o-lydt (Bio.), -maade (Bio., = særdeles), -menneskelig. (i) O-morgen. at o-natte, -raske (en O-raskelse, Ft. -r). en O-risling (-s-eng). at o-rumple (en O-rumpling, Ft. -er). en O-rækkelse, -rækning. o-seelig (r.). -sigtlig (r.). en O-skridelse. o-skrævs (Bio.). en O-springelse (Ft. -r), -svømmelse (Ft. -r). o-søisk (-e), -tallig (r.), -troisk (-e). en O-trædelse (Ft. -r), -træder (Ft.

-e). o-tvært (Bio.). en O-vejelse (Ft. -r). at o-vintre (en O-vintrig), -vælde (en O-vældelse), -være (-ede; en O-værelse, sjælden et O-vær). o-vættes (Bio. og Tillo.; af gld.

wæt, der senere ved Indvirkning af mntysk wicht(e), wechte blev til Vægt). — ovre (Bio.).
Ovn (en, Ft. -e). Ss. ovntörret, O-dör, -lak (i tysk F. Ofenlak), -rage(r) o. s. v.

P.

P, p (et, Ft. P'er, p'er). en P-Lyd.

paa (Forho., af op -aa [se u. Aa-]; idet Tonen blev lagt paa sidste Stavelse af opaa, foranledigede dette, at den ubetonede Forlyd bortfaldt [jf. Larm af Alarm, Hans af Johannes o. s. v.]). p. det at. p. langs, p. tværs, p. skraa, p. ny, p. Stand (straks), p. Tide. at komme p. Fode, være p. Færde, faa Munden p. Gang, komme p. Gled, staa p. Klem, falde p. Knæ, staa p. Spil, følge paa Vej, tage p. Veje o. s. v. — Af Ss. anføres eksempelvis: at paaberaabe, en P-beraaelse. at p-byrde, en P-byrdelse. at p-digte, en P-digtelse. p-gældende (den p.). en P-landsynd. p-lidelig (r.), -lydende (Sum, Værdi). (et) P-lydende. p-passelig (r.), -passende, -rørende. en P-skønnelse (p-skønnelsesværdig), -stand o. s. v.

Paafugl (en; lat. pavo). Ss. Paafuglefjer, -hale, -hane o. s. v.

Paalstav (en).

Paaske (-n). til P. Ss. Paaske-dag, -fest, -helligdage (-ne), -østen o. s. v.

Padde (en, Ft. -r). Ss. Paddehat, -larve, -rokke (en, Ft. -r) o. s. v.

Padisha (-en).

Pagaj (en, Ft. -er). at ro med P. = at pagaje.

Page (en, Ft. -r).

paginere (at). en Paginermaskine. en Paginering.

Pagode (en, Ft. -r).

Pagt (en, Ft. -er). i P. med.

Paillet (-ten, Ft. -ter).

Paar (en, Ft. -er). Paarskammer, -stand, -værdighed.

Pak (-ket). gement P.

Paket (-ten, Ft. -ter; Forkörtelse af

Pakethaad). Pakethaad (el. -skib; tysk Pakethoot, eng. packet-boat; Paket, packet af fr. paquet, Pakke), -fart, -linie.

Pakke (en, Ft. -r). en Pakkepost. at pakke. Ss. pakfuld, Pakhus, -lærred o. s. v. en Pakning.

Pakkenelliker (Ft.; ntysk packnelken; jf. mntysk backenél, Hjælm, ogsaa et Køkkenkar af lignende F.).

Pal (en, Ft. -e; Stopper paa et Spil; holl. pal, ntysk pal, palle). en Palkrans.

Palads (et, Ft. -er; af lat. palatium; jf. Palæ). en Paladsrevolution.

Palankin (en, Ft. -er).

Palbrænde (Pal- = ntysk päl, Pæl?).

Palet (-ten, Ft. -ter).

Paletot (-en, Ft. -er).

Palisade (en, Ft. -r). Palisaderække, -værk. atpalisadere. en Palisadering (Ft. -er).

Palisander (-et). Palisandertræ.

Pallas (mytol. N.). P. Athene. et Palladium.

Pallask (en, Ft. -er).

Palliativ (et, Ft. -er). Palliativkur, -middel.

Palme (en, Ft. -r). Ss. Palmeblad, -olie, -søndag, -træ o. s. v.

Palæ (-et, Ft. -er; fr. palais, af lat. palatium; jf. Palads). Palæforvalter.

Palæontologi (-en).

Pamfilus: en Lykkens P.

Pamflet (-ten, Ft. -ter). en Pamfletskriver.

Pampas (Ft.). Ss. Pampashare, -vegetation o. s. v.

Pampusse (en, Ft. -r).

Pan (mytol. N.). en Pansfløjte. en Panik (-ken). panisk (Skæk).

Pande (en, Ft. -r; Stegepande o. s. v.; Del af Hovedet [jf. m. H. t. Betydningsovergangen spansk og ital. testa, fr. tête, Hoved, af lat. testa, Lerkar]). Ss. Pandekage, -laag o. s. v.; P-ben, -brask (spøg.), -haar o. s. v. [-pandet (-ede); f. Eks. bredpandet].

Panegyrik (-ken, Ft. -ker). en Panegyriker (Ft. -e), Panegyrist (Ft. -er). panegyrisk (-e).

Panel (et, Ft. -er). Ss. Panelfyl-
ding o. s. v. at panele. en
Paneling.

Panorama (-et, Ft. -er).

Panoptikon (et, Ft. -er).

Panser (et, Ft. -e). Ss. panser-
klædt, P-skib, -skjorte, -ul-
k o. s. v. at pansre. en Pans-
ring.

Panslavisme (-n). — en Pansla-
vist (Ft. -er). panslavistisk
(-e).

Pant (et, Ft. -er). at sætte i P.
Ss. at pantsætte, en P-sæt-
telse, -sætter, -haver; Pan-
tebog, -laaner, -leg o. s. v.
at pante. en Pantning.

Panteisme (-n). — en Panteist
(Ft. -er). panteistisk (-e).

Panter (en, Ft. -e). Ss. Panter-
skind o. s. v.

Pantomime (en, Ft. -r). en Pan-
tomimiker (Ft. -e). panto-
mimisk (-e).

Pap (-pet). Ss. Papbind, -ræske
o. s. v.

Papa (en).

Papegøje (en, Ft. -r). Ss. Pape-
gøjefisk, -næb o. s. v.

Papillot (-ten, Ft. -ter).

Papir (et, Ft. -er; af græsk-lat. pa-
pyrum [=papyrus]). Ss. ¹pa-
pirtynd; P-fabrik, -handel,
-kurv, -saks o. s. v. ²Papirs-
drage, -flip, -krølle, -penge,
-pose o. s. v.

Papisme (-n). — en Papist (Ft. -er).
papistisk (-e). Papisteri (-et).

Pappenheimere: jeg kender mine P.
Papua (-en, Ft. -er).

Papyrus (-en; jf. Papir). Ss. Pa-
pyrushaandskrift, -plante
o. s. v.

Par (et, Ft. d. s.; b. F. Parret, -ene).
parvis (Bio.). at parre, par-
res. en Parring (Ft. -er; P-s-
tid).

Parabel (en, Ft. -bler; lat. para-
bola [Lignelse], græsk parabole
[Lignelse; Keglesnit; af parabal-
lein, at kaste, stille ved Siden
af]; jf. Parol).

Parade (en, Ft. -r). Ss. Parade-
hest, -march o. s. v. at pa-
radere.

Paradigma eller -me (b. F. -met,
Ft. -mer). paradigmatisk (-e).

Paradis (et, Ft. -er). Ss. Paradis-
fugl, -æble o. s. v. paradi-
sisk (-e).

paradoks (r.). et Paradoks (Ft.
-er).

Parafin (-en). Parafinlys, -olie.

Parafrase (en, Ft. -r). at para-
frasere.

Paragraf (-fen, Ft. -fer). et Para-
graftegn.

Paraguay (geogr. N.). Paraguayte.

Parallaxe (en, Ft. -r).

parallel (-t, -le). en Parallel (-len,
Ft. -ler). et Parallelsted. et
Parallellepipet (Ft. -er). et
Parallelogram. at paralle-
lisere. en Parallelisme.

Paraply (-en, Ft. -er). Ss. Para-
plyfabrikant, -stel o. s. v.

Parasit (-ten, Ft. -ter). parasi-
tisk (-e).

Parasol (-len, Ft. -ler). Ss. Pa-
rasolpaddemat, -stel o. s. v.
parat (-e).

Parce (en, Ft. -r).

Parcel (-len, Ft. -ler). at parcel-
lere. en Parcellering (Ft. -er).
en Parcellist (Ft. -er).

Pardon (en). at bede om, give P.

Parentes (en, Ft. -er). et Paren-
testegn. parentetisk (-e).

parere (at; Fægte- og Ridek.). en
Parerplade, -stang.

Parforce (- af fr. par force, med
Magt, Voldsomhed): P-jagt,
-jæger, -ridt.

Parfume (en, Ft. -r). Ss. Parfume-
fabrikant o. s. v. at parfum-
mere. en Parfumering. Par-
fumerier (Ft.).

pari (Bio.), **Pari** (Navneo.). at staa
i, under P. en Pariberegning.

Paria (-en, Ft. -er).

Park (en, Ft. -er og -e). Park-
anlæg, -fisk.

Parket (-tet, Ft. -ter). Ss. Parket-
billet, -loge o. s. v.

Parlament (et, Ft. -er). Ss. Parla-
mentsakt, -bygning, -med-
lem o. s. v. parlamentarisk

(-e). en Parlamentarisme. at parlamentere. en Parlamentering. en Parlamentær (Ft. -er; P-flag, -skib).

Parlør (en, Ft. -er).

Parnas (-set). at bestige Parnasset.

Parodi (-en, Ft. -er). at parodiære. parodisk (-e).

Paroksysme (en, Ft. -r).

Parol, Parole (en; fr. parole, af mlat. parabola, Ord; jf. Parabel). en Parolbefaling, -bog, -kres.

Part (en, Ft. -er). for største Parten. en Parthaver, -ejer. at partere. en Partering. et Parti (Ft. -er). Ss. Partiaand, -gænger, -væsen o. s. v. partisk (-e). partiel (-t, -le). en Partikel (Ft. -kler). partikular (r.; jf. Particulier). en Partikularisme. en Partikularist (Ft. -er). partikularistisk (-e). partitiv (r.). et Partitiv (Ft. -er). [Flere besl. O. nedenfor].

Parterre (et, Ft. -r). Ss. Parterrebillet o. s. v.

Participium (b. F. -iet, -Ft. -ier). participial (r.).

Particulier (-en, Ft. -er; fr., af lat. particularis, hvorfra ogsaa partikuler).

Partitur (en, Ft. -er). et Partiturspil.

Parvenu (-en, Ft. -er).

Paryk (-ken, Ft. -ker). Ss. Parykblok, -mager o. s. v.

Pas¹ (-set, Ft. -ser; stammer gennem Tysk og nyere Romansk fra lat. passus, Skridt, Trin; jf. Pas² og Passus). ved (det) P. Kl. 11. Passet ved Thermopylæ. at udstede et P. — Ss. ¹Pasgang, -gænger. ²P-frihed, -skriver, -væsen o. s. v.

Pas² [s stumt] (et, Ft. d. s.; b. F. Pas'et, -ene; Dansetrin; fr. pas, samme O. som Pas¹). en P. de deux.

Pas³ (af passe [i Kortspil]): P.! at sige P. Paskort.

Pasha (-en, Ft. -er).

Paskvil (-len, Ft. -ler). en Paskvilliant (Ft. -er).

passabel (-elt, -le).

Passage (en, Ft. -r). en Passenger (Ft. -er). Ss. Passengerbefordring, -liste o. s. v.

Passat (en, Ft. -er) = Passatvind.

passe (at; tysk og holl. passen, af fr. passer men med Udvikling af ny Betydninger; jf. passere). en Pasing. en Passer (Ft. -e; Instrum.). [en -passer (Ft. -e); f. Eks. Sygepasser].

passere (at; gennem Tysk af fr. (se) passer; jf. passe). Passerseddel, -tegn, -vægt.

Passiar (en). at passiare.

Passion (en, Ft. -er). Ss. Passionsblomst, -musik o. s. v. passioneret (-ede).

passiv (r.). en og et Passiv (Ft. -er). en Passivitet.

Passus (en; ¹[Ft. d. s.] gl. romersk Længdemaal [se u. Pas¹]; ²Juden Ft.] en vis Udtalelse, et vist Stykke i et Skrift).

Pasta (-en; lat., ital. pasta, Dej). pastøs (r.). en Pastel (Ft. -ler; ital. pastello). Pastelfarve, -maler, -maleri, -stift.

Pastil (-len, Ft. -ler; lat. pastillus).

Pastinak (-ken, Ft. -ker).

Pastor (en, Ft. -er). P. emeritus. pastoral (r.; mest i Ss.). Ss. Pastorseminarium, -teologi o. s. v. et Pastorat (Ft. -er).

pat: at være (o. s. v.) p. (i Skakspil). Patch (en, Ft. -er).

Patent (et, Ft. -er). Ss. Patenthaver, -glas, -gødning o. s. v. at patentere.

Pater (en, Ft. -e; lat. p., etymol. samme O. som d. Fader). Paternoster (-et). Paternitet (-en).

patetisk (-e).

Patience (en; et Slags Taalmodighedsspil).

Patient (en, Ft. -er). Ss. Patientstue, -tal o. s. v.

Patois (et, Ft. d. s.).

Patolog (en, Ft. -er). en Patologi (Ft. -er). patologisk (-e).

Patos (en).

Patriark (en, Ft. -er). patriarkalsk (-e).

Patricier (en, Ft. -e). patricisk (-e).

Patriot (en, Ft. -er). en Patriotisme. patriotisk (-e).

Patron (en, Ft. -er; Skytsherre, Forstander; Model, Form; Krudthylster; fr. patron, af lat. patronus [af pater, Fader], Beskytter, Forsvarer, i Mlat. ogsaa

- Forbillede, Mønster). Ss. Patron-
taske o.s.v. et Patronat. en
Patronesse (Ft. -r).
- Patrouille** (en, Ft. -r). at pa-
trouillere. en Patrouille-
ring.
- Patte** (en, Ft. -r). at patte. Ss.
Pattebarn, -dyr o.s.v.
- Pauke** (en, Ft. -r). Ss. Pauke-
slager o.s.v.
- Paulun** (et, Ft. -er; mntysk pawe-
lun; paulun, af fr. pavillon).
- Paulus** (N.). Pauli [lat. Ejef.] Breve.
paulinsk (-e).
- Pauperisme** (-n).
- Pause** (en, Ft. -r). at pausere.
- Pave** (en, Ft. -r). Ss. Pavebulle,
-magt, -valg o.s.v. pavelig
(r.).
- Pavillon** (en, Ft. -er; fr. jf. Pau-
lun).
- Peajacket** (en; eng.; en Matros-
Overtrøje); sædv. Pijækkert
(s. d.).
- Peber** (-et). Ss. Peberbøsse,
-fugl, -korn, -mynte, -svend
o.s.v. at pebre.
- Pebling** (en, Ft. -er og -e).
- Pedal** (en, Ft. -er). en Pedal-
harpe.
- Pedant** (en, Ft. -er). et Pedan-
teri. pedantisk (-e).
- Pedel** (-len, Ft. -ler).
- pege** (at; -ede og -te). at p. Fingre
ad en. en Pegefinger, -pind.
- pejle** (at; Søspr.; mntysk pegelen,
peilen, af pegel, peil [se
Pægl]). Ss. Pejlkompas, -stok
o.s.v. en Pejling.
- pekuniær** (r.).
- Pelargonie** (en, Ft. -r).
- Pelerine** (en, Ft. -r; eg. Pilegrims-
krave; fr. pèlerine, af pèlerin,
Pilegrim).
- Pelikan** [sjældnere **Pelekan**] (en,
Ft. -er).
- Peloton** (en, Ft. -er). en Peloton-
fører, -ild.
- Pels** (en, Ft. -e). Ss. Pelsdyr,
-krave, -værk o.s.v.
- Pen** (-nen, Ft. -ne; af lat. penna,
Fjer). Ss. Pennefejde, -fjer,
-skaft, -visker o.s.v. et Pen-
nalhus.
- Pendant** (-'et, Ft. -'er).
- Pendshab** (geogr. N.).
- Pendul** (et, Ft. -er). Ss. Pendul-
længde, -svingning o.s.v.
- Penge** (Ft., Sammentr. af Pen-
ninge [Ent.: for en billig Penge]).
- P. og Penges Værd. at gøre i P.; at
komme til P. Ss. pengegridsk,
-knap (Tid), -stolt; P-brev,
-forlegenhed, -kasse o.s.v.
- [Pengvin, se Pingvin].**
- Pensel** (en, Ft. -sler). Ss. Pensel-
skaft, -strøg o.s.v. at pensle.
en Pensling.
- Pension** (en, Ft. -er). Ss. ¹Pen-
sionsanstalt; ²p-sberettig-
get, P-s-fond, -kasse, -lov
o.s.v. et Pensionat (Ft. -er).
at pensionere. en Pensio-
nering. en Pensionist (Ft.
-er). en Pensionær (Ft. -er).
- Pensum** (et, Ft. -sa).
- Pentameter** (et, Ft. -tre; græsk-lat.
pentameter). pentametrisk
(-e).
- per** (Forho., forkortet pr.; lat. per,
igennem, ved m. m.).
- Pereat** (et; lat. p. = han gaa under,
ned med ham!). at bringe en et P.
- perennerende**. en p. Plante.
- perfekt** (-e; udt. perfekt; lat. per-
fectus, fuldendt, fuldkommen).
perfektibel (-elt, -le). en per-
fektibilitet. at perfektio-
nere. et Perfektum eller Per-
fekt (Ft. -er; med tilbagetrukken
Accent af lat. perfectum, Intetk.
af perfectus [eg. tempus præ-
teritum perfectum, den fuldkom-
men forbigaaene Tid]).
- Pergament** (-et; benævnt efter Byen
Pergamum i Lilleasien). Ss.
Pergamentmager; Perga-
mentsbind, -haandskrift
o.s.v.
- Pergola** (-en, Ft. -er).
- Perial** (en, Ft. -er). perialiseret
(-ede).
- Periferi** (-en, Ft. -er). periferisk
(-e).
- Perikon** eller **Perikum** (en; af
græsk hypérikon, mlat. hype-
ricum ved Bortfald af den ube-
tonede Forstavelse). Ss. Peri-
kon- eller Perikumbrænde-
vin o.s.v.
- Perikope** (en, Ft. -r).
- Perimeter** (en, Ft. -tre; græsk pe-
rímetros).
- Periode** (en, Ft. -r). periodisk
(-e). -en Periodicitet.
- peristaltisk** (-e). p. Bevægelse.
- Perkussion** (en). Ss. Perkus-
sionsgevær, -instrument
o.s.v.
- Perle** (en, Ft. -r). Ss. perlemalet,

-stukken; P-bønne, -fisker, -gryn, -halsbaand, -mor (-et, af -moder [-en]; eg. en Perler frembringende Musling og særligt dens Skæl. Ss. P-s-knap o. s.v.), P-syge, -ven o. s.v. at perle.

permanent (-e).

permittere (at). en **Permission** (Ft. -er).

Perpendikel (en, Ft. -kler). **perpendikulær** (r.). en **Perpendikulær** (Ft. -er).

perpleks (r.).

Perron (en, Ft. -er).

Perse (en, Ft. -r; mntysk perse, af mlat. pressa [af lat. premere, at trykke]; jf. Presse). Ss. Persebom, -træder o. s.v. at perse. en **Persning**.

Persefone (mytol. N.).

Persienne (en, Ft. -r; fr. p., eg. persisk Vinduesskærm). en **Persiennefabrikant**.

persiflere (at). en **Persiflage**.

Persilje eller (oftest) **Persille** (en). Ss. P-rod o. s.v.

Person (en, Ft. -er; lat. persona, eg. Skuespillerens Maske, dernæst hans Rolle, den Person, han forestiller o. s.v.). 1 Krone pro persona. uden **Persons Anseelse**. Ss. **Personpost**, -vogn o. s.v. en **Personage** (Ft. -r). **Personalhistorie**. et **Personale** (Ft. -r). **Personalia** eller -alier (Ft.). **personel** (-t, -le). at **personificere**. en **Personificering**, **Personifikation** (Ft. -er). **personlig** (r.). en **Personliggørelse**.

Perspektiv (et, Ft. -er). en **Perspektivkasse**, -lære. **perspektivisk** (-e).

Pert (en, Ft. -er; Søspr.; eg. Hest [ntysk]). en **Pertline**.

pertentlig (r.).

Perturbation (en, Ft. -er).

Pesheræ (-en, Ft. -er; Folken.).

Pessarium (b. F. -iet, Ft. -ier).

Pessimisme (en). — en **Pessimist** (Ft. -er). **pessimistisk** (-e).

Pest (-en). Ss. **pestbefængt**, -syg; P-byld, -smitte o. s.v. en **Pestilens** (-urt).

Petit (en; Bogtr.). en **Petitlinie**. — en **Petitesse** (Ft. -r).

Petition (en, Ft. -er). en **Petitionsret**.

Petroleum (-et og -en). Ss. **Petroleumskilde**, -lampe o. s.v.

Pfalzgreve (en).

piano (Bio., hst. Gr. pianissimo; ital. piano, jævn, sagte, af lat. planus, jævn; jf. plan). et **Piano** (Ft. -er) = et **Pianoforte** (Ft. -r) = **Fortepiano** (s. d.). en **Pianist** (Ft. -er).

Pibe (en, Ft. -r; rörformigt Tone-redskab; Ting af lignende F.). Ss. **Pibehoved**, -krave, -ler (til **Kridtpiber**), -tunge, -værk o. s.v. at **pibe**¹ (peb [Ft. -e], peben, -et, -ne). Ss. **Pibefrihed**, -hare o. s.v. at **pibe**² (-ede; lægge i **Piber**). et **Pibejærn**. en **Piber** (Ft. -e). et **Piberi**. en **Pibning**.

pible (at). at p. frem.

Pickles (Ft.).

Pietet (en). **Pietetshensyn**.

Pietisme (-n). — en **Pietist** (Ft. -er). et **Pietisteri**. **pietistisk** (-e).

Pig (-gen, Ft. -ge). Ss. **Pighaj**, -halsbaand, -hvarre (se **Hvarre**), -kæp o. s.v. **pigget** (-ede).

Pige (en, Ft. -r). Ss. **Pigebarn**, -lil (en), -lön, -skole o. s.v.

Pigeon (en, Ft. -er). et **Pigeontrae**.

Pjækkert, **sammentr**. **Pjækkert** (en, Ft. -er; en Blandingsform af eng. peajacket [s. d.] og holl. pijjakker [pij o: groft Tøj; -jaker af jak, Jakke]).

pikant (-e). et **Pikanteri** (Ft. -er).

Piké (b. F. **Pikeet**; en **Töjsort**).

Piket¹ (-ten, Ft. -ter; **Feltvagt**; fr. **piquet**).

Piket² (en; et **Spil**; fr. **piquet**, af uvis Opr.).

pikke (at).

Pikkelhue (en; nyhtysk **Pickelhaube**, mhtysk **becken**-, **beckel**-, **peckelhübe**, eg. **Bækkenhue**; jf. **Bækken**).

Pikkenik (-ket, Ft. -ker; fr. **pic-nique**).

Pikkoloføjte (en; ital. **piccolo** o: lille).

Pikør (en, Ft. -er).

Pil¹ (en, Ft. -e; **Piletræ**; oldn. **pil**-l). Ss. **Pilebark**, -borer (en, Ft. -e; et **Insekt**), -træ, -urt o. s.v.

Pil² (en, Ft. -e; P. til en **Bue**; mntysk **pil**, af mlat. **pilus** [lat. **pilum**, **Kastespyd**]). Ss. **pilformig**, -snar; P-blad (**Planten**), -hoved, -søm. ²**Pilegift**,

- kogger, -spids o. s. v. at pile (-ede, ogsaa -te). at p. af, af Sted.
- Pilar** (en, Ft. -er; mlat. pilare, pilarius [ligesom Pilaster af lat. pila, Pille, Støtte]; jf Pille¹). en Pilaster (Ft. -stre).
- Pilgrim** (-men, Ft. -me; mntysk pelegrim, -grin, af lat. peregrinus, fremmed, i Mlat. særligt en fremmed, som gæster et helligt Sted, en Pilegrim). Ss. Pilegrimsdragt, -færd, -skare o. s. v.
- Pilk** (en, Ft. -e). at pilke. at p. Torsk. Pilkning (-en).
- pille** (at). Pillekartofler, -værk (i en Mølle); Pilfinger. pillen (-ent, -ne). Pilleri (-et, Ft. -er).
- Pille**¹ (en, Ft. -r; Støtte; forhen en Piller; mntysk pilere, af mlat. pilare, se Pilar). Ss. Pillefod, -hoved, -spejl o. s. v.
- Pille**² (en, Ft. -r; Lægemiddel; mntysk pille, mlat. pilla, pilula [lat. pila, Bold, Kugle, pilula, lille Kugle, Pille]). Ss. Pilleform, -sække o. s. v.
- pimpe** (at). at sidde og p.
- Pimpinelle** (en, Ft. -r; jf. Biber-nelle). Pimpinelledraaber, -rose.
- Pimpsten** (en; ntysk pimpstên, mntysk pemesse, pomes, af lat. pumex, Ejef. pumicis).
- Pincenez** (-'en, Ft. -'er; en Næse-klemmer).
- Pind** (en, Ft. -e; mntysk pinne, pin, af lat. pinna, Fjer, Finne, i Mlat. ogsaa et Søm; jf. Finne² og Pen). Ss. Pindsvin; Pindebrænde, -værk o. s. v. at pinde. at p. Brænde ud.
- Pine** (en). pinefuld; pinedød (en Ed). pinagtig. pinlig (r). en Pinsel (Ft. -sler). at pine (-te). Pinebænk, -redskab, -sted.
- Pingvin** (en, Ft. -er). Ss. Pingvin-luffe, -æg o. s. v.
- Pinie** (en, Ft. -r). Ss. Pinieskov o. s. v.
- Pink** (en, Ft. -er og -e; mindre, fuldrigget Skib).
- Pinse** (-n). til P. Ss. Pinsedag, -ferie, -lilje, -tid o. s. v.
- Pioner** (en, Ft. -er).
- Pip** ([en]; ntysk. udledes af mlat. pipita, pivita, lat. pituita, Slim, Snue, Pip).
- pip!** (Lyddord). et Pip (Ft. d. s.; b. F. Pippet. -ene). at pippe¹. en Piplærke.
- Pipa** (-en, Ft. -er) = Pipatusse.
- Pipling** (en, Ft. -er). et Pipling(e)-træ.
- pippe**¹ (at), se u. pip.
- pippe**² (at; p. frem; maaske samme O. som det foreg.).
- Pirol** (en, Ft. -er). Ss. Pirolrede o. s. v.
- pirre** (at). pirrelig (r). en Pirring (Ft. -er; et P-s-middel).
- Pisang** (en, Ft. -er).
- Pisk** (en, Ft. -e; ntysk pitske, pitsk, af slavisk Opr.). Ss. Piskeknald, -slag o. s. v. at faa Pisk, give en P. at piske. en Piskning.
- Pissoir** (et, Ft. -er).
- pist** eller **pst** (Udro.).
- Pistacie** (en, Ft. -r).
- Pistol** (en, Ft. -er). Ss. Pistol-hylster, -kugle o. s. v.
- Piston** (en, Ft. -er).
- pittoresk** (-e).
- Pjalt** (en, Ft. -er, om Personer -e). Ss. Pjaltebod, -kræmmer o. s. v. pjaltet (-ede). Pjalteri (-et).
- Pjank** (-et). en Pjanke (Ft. -r). at pjanke. pjanket (-ede).
- pjaske** (at; jf. plaske). pjaskvaad.
- Pjat** (-lét). at pjatte. Pjattegaas, -hoved. Pjatteri (-et). pjattet (-ede).
- Pjece** (en, Ft. -r; fr. pièce; jf. Pjæs). en Pjecelitteratur, -samling.
- Pjedestal** (en, Ft. -er).
- Pjerrot** (en, Ft. -'er).
- pjuske** (at). pjusket (-ede).
- Pjæs** (en, Ft. -e; lille, ubetydelig Person o. s. v.; eg. samme O. som Pjece). saadan en P.; en løjerlig P.
- placere** (at). en Placering.
- Pladder** (-et). at pladre. en Pladdermund.
- Plade** (en, Ft. -r). Ss. Pladejærn, -tykkelse o. s. v.
- Plads** (en, Ft. -er). Ss. Plads-agent, -hund o. s. v.
- plaffe** (at). en Plaffert (Ft. -er).
- Plag** (b. F. -gen, Ft. -ge; udt. med langt a og haardt g; ung Hest).
- Plage** (en, Ft. -r). at plage. en Plageaand. en Plager (Ft. -e). et Plageri (Ft. -er).
- plagiære** (at). et Plagiat (Ft. -er). en Plagiator (Ft. -er).

Plakat (en, Ft. -er). en Plakatmand, -smörør. plakatfuld.
Plamase (en, Ft. -r; dagl. T.).
plan (r; af lat. planus, jævn, flad; jf. piano). en og (i matem. Betydning) et Plan (Ft. -er). Ss. Plan-tegning, -lægning, p-løs o. s. v. at planere. en Planering (Ft. -er). et Planiglob (Ft. -er).
Planet (en, Ft. -er). Ss. Planetbane, -system o. s. v. planetarisk (-e). et Planetarium (b. F. -iet, Ft. -ier).
Planke (en, Ft. -r). Ss. Plankeende, -værk o. s. v.
Plante (en, Ft. -r). Ss. plantekyndig, -ædende; P-beskrivelse, -føde o. s. v. at plante. Ss. Plantepind, -skole o. s. v. en Planter (Ft. -e). en Plantning (Ft. -er). en Plantage (Ft. -r). en Plantør (Ft. -er).
plapre (at).
Plaser (en; dagl. T.; af fr. plaisir).
Plask (et, Ft. d. s.). at plaske. en Plaskregn, at p-regne.
Plaster (et, Ft. -stre). en Plaster-smörør, -stryger. at plastre.
Plastik (-ken). plastisk (-e).
plat (-te; tysk platt, fr. plat, flad, uden noget ophøjet, eg. og ueg.). Plat eller Krone? at slaa P. eller (og) Krone om noget. Platbor, -fod, p-fodet, p-tysk (at tale P.). en Pla(t)fond (Ft. -er). en Platform. et Plateau (Ft. -er). en Platitude (Ft. -r). at platte. en Platemaskine.
Platan (en, Ft. -er).
Platmenage (en, Ft. -r).
Platin (-et). Ss. Platinblik, -traad o. s. v. at platinere. en Platinering.
Plattenslager (en; tysk Platten-schläger; Platte = Plade). et Plattenslageri.
plausibel (-elt, -le).
Plebejer (en, Ft. -e). plebejisk (-e).
Plebiscit (-tet, Ft. -ter).
Plejader (-ne).
Pleje (en). at sætte (o. s. v.) i P. at pleje. at p. en syg; p. Retten, p. Omgang med en; p. at gøre noget. Ss. (til P. eller p.): Plejebarn, -forældre o. s. v.
Plejl (en, Ft. -e).
Pleonasme (en, Ft. -r). pleonastisk (-e).

Plet (-ten, Ft. -ter). Ss. pletfri. P-saaning, -sæbe o. s. v. at plette; plettet.
Plet (-tet). at plettere. en Plettering.
Pleuritis (en). pleuritisk (-e).
Pligt¹ (en, Ft. -er; mntysk plicht, besl. m. pleje). Ss. pligtfor-glemmende, -opfyldende, -skyldig, -stridig, -tro; P-arbejde, -følelse o. s. v. pligtig (r).
Pligt² (en, Ft. -er; Søspr.; mntysk plicht, holl. plecht, af uvis Opr.). Ss. Pligtanker, -hugger o. s. v.
plire (at). at p. med Öjnene.
Plissé (b. F. Plisseen, Ft. -eer).
Plombé (en, Ft. -r). at plombero. en Plombering.
Plov (en, Ft. -e). Ss. Plovfure, -jærn, -skær (et, Ft. d. s.) o. s. v.
Pludder (en). at pludre. en Pluddermund; et Pluddervælsk.
Pludderhoser (eller -bukser; tysk Pluderhosen).
pludselig (r).
pludskæbet (-ede).
plukke (at). Plukkemad, Plukfisk. en Plukning.
Plumbudding (eng. plum-pudding; plum 3: eg. Blomme [se Blomme¹] men ogsaa Rosin).
plump! (Lyddord). et Plump (Ft. d. s.). at plumpe.
plump (r; vel besl. m. foreg. O.). Plumphed.
plumre (at); plumret. en Plumring.
Pluralis (en).
plus (Bio.). et Plus (-set, Ft. -ser). et Pluskvamperfekt(um).
plyndre (at). en Plyndring.
Plys (-set; fr. peluche). en Plysses Kaabe.
Pläd (en, Ft. -er; eng. plaid). en Plædrem.
plædere (at). en Plædering.
Plæne (en, Ft. -r).
Pläsken (en, Ft. -er; tysk Plätzchen).
pløje (at). Ss. Pløjeland, -tid o. s. v. en Pløjning.
Pløk (-ken, Ft. -ke). at pløkke. en Pløksyl. en Pløkning.
Pløre (et og en).
pneumatisk (-e).
Podagra (en). en Podagrist (Ft. -er).

Pode (en, Ft. -r). at pode. Ss. Podekvist, -voks o. s. v. en Podning (Ft. -er).
Poesi (-en, Ft. -er). poesiløs. — en Poet (Ft. -er). en Poetik (-ken, Ft. -ker). poetisk (-e).
Pog (en, Ft. -e). en Pogeskole.
Point (et, Ft. -s; fr. point, af lat. punctum; jf. Ponto og Punkt). Sagen staar endnu paa samme P. at faa 100 Points. en Pointe (Ft. -r; fr.; af lat. puncta; jf. Pynt¹). at fatte Pointen af, i noget. at pointere. en Pointering.
Pokal (en, Ft. -er).
pokke (at; tekn.), se pukke.
Pokkenholt (ntysk; Pokken- o: Syfilis, se næste Art.).
Pokker (-en; opr. Ft. med Betydn. Kopper eller Syfilis; mntysk pocke, Blegn, Pustel, Ft. pocken, Kopper, Syfilis [„de walschen pocken“]; jf. Pokkenholt). fy for Pokker(en)! P. i Vold. en Pokkers Karl, Pokkers rask Fyr; Pokkers vittigt.
Pol (en, Ft. -er). en Polhøjde. polar (r). Ss. Polaregne (Ft.), -kres, -ræv o. s. v. at polarisere, en Polarisering, Polarisation. en Polaritet.
Polemik (-ken, Ft. -ker). en Polemiker (Ft. -e). polemisk (-e). at polemisere.
Polen (geogr. N.). en Polak (Ft. -ker; udt. Polák og Pólak, dog kun paa sidste Maade i Betydn. Levning i en Pibe [vel opr. en tysk Studentervittighed]). polsk (-e).
polere (at). Ss. Polerpulver, -vand o. s. v. en Polerer (Ft. -e). en Polering. en Politur.
Police (en, Ft. -r). en Policebog.
Poliklinik (-ken, Ft. -ker).
polisk (-e; ntysk politsch, af politisch).
Politi (-et). Ss. Politiassistent, -betjent, -station o. s. v.
Politik (-ken). en Politiker (Ft. -e). en Politikus. politisk (-e; jf. polisk). at politisere.
Polka (-en, Ft. -er). at polkere.
Polonæse (en, Ft. -r).
polstre (at; tysk polstern, af Polster, samme O. som d. Bolster). en Polstring.
Polyeder (et, Ft. -dre; Poly- [som i de følg. Art.] af græsk polys, megen, Ft. mange).

Polygami (-et). polygamisk (-e). en Polygamist (Ft. -er).
Polyglot (-ten, Ft. -ter). en Polyglotbibel.
Polygon (en, Ft. -er).
Polyhistor (en, Ft. -er). en Polyhistori.
Polynom (et, Ft. -er). polynomisk (-e).
Polyp (-pen, Ft. -per; græsk-lat. polypus, eg. Mangefod). Ss. Polyparm, -koloni o. s. v.
Polyteknik (-ken). en Polytekniker (Ft. -e). polyteknisk (-e).
Polyteisme (-n). — en Polyteist (Ft. -er). polyteistisk (-e).
Pomade (en, Ft. -r). en Pomadekrukke. at pomadisere (sædv. kun i Tillf.).
Pomerans (en, Ft. -er). Ss. Pomeransfugl, -olie o. s. v.
Pomp (-en). pompøs (r).
Ponni (-en, Ft. -er; eng. pony). en Ponnivogn.
Ponto (-en; i L'hombre; spansk punto, Punkt, Es. af lat. punctum; jf. Point og Punkt, Punktum).
Ponton (en, Ft. -er). Ss. Pontonanker, -bro o. s. v.
Poppedreng (Kæleord til Papegøjer).
Poppel (en, Ft. Popler). Ss. Poppelallé o. s. v.
populær (r). at popularisere. en Popularisering. en Popularitet.
Porcelæn (-et). Ss. Porcelænsfabrik, -handler, -ovn o. s. v.
Pore (en, Ft. -r). porøs (r). en Porositet eller Porøsitet.
Porfyr (-en; eg. Purpursten). Porfyrersandsten.
Porre (en, Ft. -r; af lat. porrus, porrum [Allium Porrum L.]; jf. Purløg). Porreløg [= Porre].
Pors (en). Porsøl.
Port (en, Ft. -e). Ss. Portklokke, -nøgle o. s. v. en Portner (Ft. -e). — en Portal (Ft. -er). en Portier (Ft. -er; Portner, Dørvogter). en Portiere (Ft. -r; Dørførhæng; ligesom det foreg. O. af fr. porte, Port, Dør). en Portierestang.
Portefeuille (en, Ft. -r).
Portemonnæ (-en, Ft. -er).
Porter (-en; eng. Ølsort).
Portion (en, Ft. -er).
Porto (-en). Ss. portofri, -plig-

tig; P-nedsættelse, -tarif
o. s. v.
Portræt (-tet, Ft. -ter). Ss. Portrætbuste, -maler o. s. v. at portrættere.
Portulak (-ken, Ft. -ker).
Portvin (eg. Vin fra Oporto).
Portør (en, Ft. -er).
Pose (en, Ft. -r). Posekigger (el. -kikker), -læbe (Planten.), -ærme. at pose (ud).
Poseidon (mytol. N.).
Position (en, Ft. -er). Ss. Positionslængde, -skyts o. s. v.
positiv (r.). en Positiv (Ft. -er; Sprogl.). et Positiv (Ft. -er; Haandorgel, som kan sættes, anbringes, hvor man vil).
Positur (en, Ft. -er; lat. positura; jf. Postyr).
Possement- (gennem Tysk af fr. passement, Bort, Snor): P-arbejde, -mager.
possessiv (r.). et Possessiv (Ft. -er).
Post¹ (en, Ft. -er; Dör-, Vinduespost, Pumpe; lat. postis, Dörpost). at poste (Vand).
Post² (en, Ft. -er; anvist Plads o. s. v.; fr. poste [Hank.], ital. posto, af lat. positus, Plads, Stilling). at staa paa P. at postere. en Postering. et Postament (Ft. -ér).
Post³ (en, Ft. -er; Brevpost o. s. v.; fr. poste [Hunk.], ital. posta, af mlat. posita, posta, Station). Poste restante (fr.). Ss. Postanvisning, -bud, -kontor o. s. v.; Posterestante-Brev, -Kontor. postal (r.). en Postillon (Ft. -er).
postdatere (at; lat. post o: efter). en Postdatering.
Postej (en, Ft. -er; mntysk pasteide, posteide, posteie, mlat. pastata, af pastare, at ælte [jf. Pasta]). Ss. Postejbager, -form o. s. v.
Postil (-len, Ft. -ler).
postulere (at). et Postulat (Ft. -er).
Postyr (et; gennem Ntysk af fr. posture [af lat. positura]; jf. Positur).
Pot (-ten, Ft. -ter). Potteflaske, -maal. en Potte (Ft. -r). Ss. Pottemager (-arbejde), -ost, -plante o. s. v. Potaske (tilvirket i Potter eller Kedler), -kæs

(-en; tysk Pottkäse = Potteost).
-pourri (-et; fr. pot pourri).
Potageske (en; fr. potage, Suppe).
Pote (en, Ft. -r).
Potens (en, Ft. -er). en Potens-eksponent. at potensere. en Potensering. en Potentat (Ft. -er). potential (r.), potentiel (-t, -le). en Potentialis (Sprogl.).
Potentil (-len, Ft. -ler; Planten.).
Potfisk eller (rigtigere) -hval (Opr. usikker).
Potpourri, se u. Pot(te).
Poul, Povl (N., af Paulus).
Praas (en, Ft. -e).
Pragt (en). pragtelskende, -fuld, -syg; P-bygning, -eksemplar o. s. v.
praje (at). en Prajning.
prakke (at). en Prakker (Ft. -e). Ss. Prakkerstolthed o. s. v.
Praksis (en). — en Praktiker (Ft. -e), Praktikus (en gammel P-us), praktisk (-e). at praktisere.
Pral (en). en Pralbönne, -hans (ogsaa -hals). at prale. en Pralelyst, -syge. en Praler (Ft. -e). et Praleri (Ft. -er). pralerisk (-e).
Pram (-men, Ft. -me). Ss. Pramfart o. s. v.
[-prang (en), kun i Ss. Forprang]. at prange¹. en Pranger (Ft. -e).
prange² (at; tysk prangen). at p. i sin fulde Skønhed.
Prat (-et). at prate. en Prater (Ft. -e).
prekær (r.).
prelle (at). et Prelleri (Ft. -er).
Premier- (fr. = første): P-løjtnant, -minister.
Pren (en, Ft. -e).
Prent: paa P. at prente.
Pres (et; af presse). en Presse (Ft. -r; fr. presse, mlat. pressa; jf. Perse). at lægge i P. Ss. Pressebom, -skruer; P-frihed, -tvang o. s. v. at presse. Ss. Pressejærn, -værk o. s. v. en Presning. en Pression. presserende.
Presbyter (en, Ft. -e; græsk-lat. presbyter; jf. Præst). en Presbyterianer (Ft. -e). presbyteriansk (-e).
Presnering (en, Ft. -er).
Present (en, Ft. -er).

Pretiosa (Ft.).

Preussen (geogr. N.). en Preusser (Ft. -e). preussisk (-e).

Prik (-ken, Ft. -ker; forhen en Prikke). paa en P. til Punkt og Prikke. at prikke; prikket. prikken (-ent, -ne). at prikke. at p. Planter ud.

Prim- (af lat. primus, først, første): P-faktorer (Ft.), -tal. (indbyrdes) primisk. prima (ubøj. Tillo.). af p. Sort, Kvalitet. en Primaveksel; en Primadonna. en Primas. et Primat. en Prim(e) [Ft. Primer]. primitiv (r.). en Primitivitet. primær (r.). en Primula (Ft. -ler; opr. primula veris [lat. ver, Ejef. veris, Foraar] som en af Foraarets første Planter). en Primulacé (Ft. -ceer).

Princip (-pet, Ft. -per). Ss. principfast, -løs; P-spørgsmaal o.s.v. principiel (-t, -le).

Principal (r.). en Principal (Ft. -er). et Principal (i et Orgel).

Prins (en, Ft. -er; fr. prince, Fyrste, Prins). Prinsgemal, -regent. en Prinsesse (Ft. -r).

Prior (en, Ft. -er). et Priorat (Ft. -er).

Prioritet (en, Ft. -er). Ss. Prioritetsgæld, -haver o.s.v.

Pris¹ (en, Ft. -er; Lov, Berømmelse; udsat Pris, Belønning; Varepris; mntysk pris, af glfr. pris, nyfr. prix [af lat. pretium]). Ss. prisværdig, -belønnet, -billig; P-afhandling, -forhøjelse, -kurant (en, Ft. -er) o.s.v. at prise (-ede og -te). priselig (r.).

Pris² (en; eg. samme O. som Prise [s. d.]). en P. Tobak (saa meget, som man tager mellem Fingrene; fr. une prise de tabac). at give noget til P. (eg. som Prise, Bytte; mntysk tom prise geven). at prisgive, en P-givelse. at prise (Tobak).

Prise (en, Ft. -r; mntysk prise, pris, af fr. prise, hvad der tages eller er taget, Bytte o.s.v. [af prendre, at tage, Tillf. pris, tagen]; jf. Pris²). at erklære for god P., at gøre Priser. Ss. Prispenge, -ret; at prisdømme o.s.v.

Prisme (et, Ft. -r). prismatisk (-e).

privat (-e). Ss. Privatbolig, -ejendom, -mand o.s.v. at privatisere. en Privatist (Ft. -er).

Privilegium (b. F. -iet, Ft. -ier). at privilegere.

probat (-e).

Probenreuter (en, Ft. -e; tysk, ordret: Prøve-Rytter [handelsrejsende, medbringende Vareprøver]).

probere (at; ntysk probøren, af lat. probare; jf. prøve). Ss. Probermester, -vægt o.s.v. en Probering.

Problem (et, Ft. -er). problematisk (-e).

procedere (at). en Procedure.

Procent (en, Ft. d.s. og -er). at tjene tyve Procent; at faa Procenter af Udbyttet. 4 Procents Obligationer.

Proces (-sen, Ft. -ser). Ss. Procesførelse, -omkostninger (Ft.) o.s.v. processuel (-t, -le).

Procession (en, Ft. -er).

prodse (at). at p. af, paa. Ss. Prodeholt o.s.v.

producere (at). en Producent (Ft. -er). et Produkt (Ft. -er). en Produktion (Ft. -er; P-s-sted o.s.v.). produktiv (r.). en Produktivitet.

profan (r.). Profanhistorien. en P-skribent. at profanere. en Profanering, en Profanation.

Profession (en, Ft. -er). professionel (-t, -le). en Professionist (Ft. -er).

Professor (en, Ft. -er). Ss. Professorpost o.s.v. et Professorat (Ft. -er).

Profet (en, Ft. -er). at profetere. en Profeti (Ft. -er). profetisk (-e).

Profil (en, Ft. -er). at profilere. en Profilering.

Profit (-ten). profitabel (-elt, -le). at profitere.

pro forma. Proformaforhør, -veksel m.m.

Profos (-sen, Ft. -ser; tysk Profoss, af holl. provoost; stammer ligesom Provst (s. d.) fra mlat. propositus).

Prognose (en).

Program (-met, Ft. -mer).

Progression (en, Ft. -er).

Projekt (et, Ft. -er). at projek-

tere. et Projektil (Ft. -er).
 en Projektion (-s-lære o.s.v.).
Proklama (-et, Ft. -er). at proklamere. en Proklamation (Ft. -er).
Prokrustesseng (en).
Prokura (en). en Prokurist (Ft. -er).
Prokurator (en, Ft. -er). Ss. Prokuratorbestalling o.s.v.
Proletar (en, Ft. -er). et Proletariat.
Prolog (en, Ft. -er).
prompt (-e).
Pronomen (et, Ft. -miner, ogsaa [og simplere] -mener). pronominal (r).
Prop (-pen, Ft. -per). Proppepenge, -skærer, -udsalg; Proptrækker. at proppe. en Proppemaskine; propfuld.
Propaganda (en). en Propagandist (Ft. -er).
Propatria(papir).
proper (-ert, -re).
Proportion (en, Ft. -er). proportional (r). en Proportional (Ft. -er). en Proportionalitet. proportioneret (-ede).
Proprietær (en, Ft. -er).
Prosa (-en). en Prosaiker (Ft. -e), Prosaist (Ft. -er). prosaisk (-e).
Proscenium (b. F. -iet, Ft. -ier). en Prosceniumsloge.
Prosektor (en, Ft. -er).
Proselyt (-ten, Ft. -ter).
prosit! et Prosit.
proskribere (at). en Proskription (Ft. -er; P-s-liste).
Prosodi (-en). prosodisk (-e). Prosodik (-ken).
Prospektus (en, Ft. -er). et (forhen: en) Prospekt (Ft. -er; opr. samme O. som det foreg.).
prostituere (at). en Prostituition (Ft. -er).
protegere (at). en Protégé (Ft. -eer). en Protektion (Ft. -er). Protektionisme (-n). en Protektionist (Ft. -er). protektionistisk (-e). en Protektor (Ft. -er). et Protektorat.
Protest (en, Ft. -er). at protestere. en Protestant (Ft. -er). protestantisk (-e). Protestantisme (-n).
Proteus (en).
Protokol (-len, Ft. -ler). at føre til Protokols. en Protokol-

fører. at protokollere. en Protokollering.
Province (geogr. N., af lat. Provincia; jf. Provins). Provinceolie. en Provençaler (Ft. -e). provençalsk (-e).
Proviant (-en). Ss. Proviantforvalter, -vogn o.s.v. at proviantere. en Proviantering.
Provins (en, Ft. -er; lat. provincia; jf. Provence). Ss. Provinsblad, -by o.s.v. Provinsialforsamling, -stænder. provinsiel (-t, -le).
Provinsrose (en; fr. rose de Provins [P. 3: en mindre, fr. By, hvor der i stor Maalestok dyrkes Roser]).
Provision (en).
Provisor (en, Ft. -er). en Provisorplads.
Provisorium (b. F. -iet, Ft. -ier). provisorisk (-e).
Provst (en, Ft. -er; oldn. prófast-r, mntysk provest, af mlat. propositus, propositus [= præpositus], foresat, Forstander; jf. Profos). Ss. Provsteret, -visitats o.s.v. et Provsti (Ft. -er).
prø (Udro.; til Heste).
prud (-e; digt.).
Prunk (en). prunkløs. atprunke. pruste (at).
prutte (at). prutten. at være p. paa noget.
Pryd (en). en Prydplante. at pryde. en Prydelse (Ft. -r).
Prygl (en, Ft. -e). Prygl (Ft.). at faa P. at prygle. et Prygleri.
Præcedens (et, Ft. -er).
præcis (r). at præcisere. en Præcision.
prædestinere (at). en Prædestination.
Prædikat (et, Ft. -er). et Prædikatsord.
prædike eller **præke** (at. Skönt man i naturlig Tale altid siger præke, fastholde de fleste dog endnu i Skriftsproget Formen prædike, undtagen naar Ordet bruges i Betydn. snakke). Ss. P-stol, -tone o.s.v. en Prædiken eller Præken (Ft. -er). en P-samling. en Prædikant (Ft. -er. Forskellen mellem denne usammmentrukne F. og de ovenfor anførte sammmentrukne beror paa

- Forskellen i Betoning). Præk (-et; af præke).
- Præfekt** (en, Ft. -er). et Præfektur (Ft. -er).
- Præfiks** (et, Ft. -er).
- Præg** (et, Ft. d. s.). at præge. Ss. Prægestempel o. s. v. en Præger (Ft. -e). en Prægning. prægnant (-e). en Prægnans. prægtig (r).
- Præk**, præke, se u. prædike.
- Prælat** (en, Ft. -er).
- præliminær** (r). Præliminær-eksamen. Præliminaries (Ft.).
- præludere** (at). et Præludium (b. F. -iet, Ft. -ier).
- Præmie** (en, Ft. -r). Ss. Præmieskydning, -uddeling o. s. v. at præmiere.
- Præmisser** (Ft.).
- præparere** (at). et Præparat (Ft. -er). en Præparation.
- Præposition** (en, Ft. -er).
- Præri** (-en, Ft. -er). Ss. Prærihund, -høne o. s. v.
- Prærogativ** (et, Ft. -er).
- Præsens** (et).
- præsentere** (at). en Præsenterbakke. præsentabel (-elt, -le). en Præsentation (Ft. -er).
- Præservativ** (et, Ft. -er).
- præsidere** (at). en Præsident (Ft. -er). Ss. Præsidentvalg o. s. v. et Præsidium (b. F. -iet).
- præskribere** (at). en Præskription.
- Præst** (en, Ft. -er; af presbyter [s. d.] ved Sammentr. og ved Bortfald af Udlyden [jf. mntysk præster, htysk Priester]). Ss. at præstevi(e) [ordinere]; P-at-test, -gaard, -kald, -vielse o. s. v. præstelig (r).
- præstere** (at). en Præstation (Ft. -er).
- prætendere** (at). en Prætendent (Ft. -er). en Prætention (Ft. -er; fr. prétention). prætentions (r).
- Præteritum** (et).
- Prøve** (en, Ft. -r). Ss. Prøveark, -fart, -sølv, -tid o. s. v. at prøve (ntysk prøven, af glfr. prover [= nyfr. prouver], af lat. probare; jf. probere). en Prøvelse (Ft. -r; P-s-tid). en Prøvning.
- Psalm** (en) = Salme (s. d.).
- pseudonym** (r). en (om Forfatteren), et (om Navnet) Pseudonym (Ft. -er). en Pseudonymitet. **pst** (Udro.).
- Psykolog** (en, Ft. -er). en Psykologi (Ft. -er). psykologisk (-e).
- Publikum** (et). at publicere. en Publicist (Ft. -er). publicistisk (-e). en Publicitet. en Publikation (Ft. -er).
- Pudder** (-et; fr. poudre [fordum puldre, poldre], af mlat. pulver, lat. pulvis [Ejef. pulveris], Støv; jf. Pulver). Ss. Pudderkvast, -sukker o. s. v. at pudre. en Pudring.
- Pude** (en, Ft. -r). et Pudevaar.
- Pudel**¹ (en, Ft. Pudler; en P-hund; tysk Pudel). Ss. Pudelhund, -hvalp o. s. v.
- Pudel**² (en, Ft. Pudler; Fejlslag i Keglespil; tysk Pudel, ligesom det foreg. O. af uvis Opr.).
- Puds** (et, Ft. d. s.). at spille en et (slem) P. pudserlig (r). puds-sig (r).
- Puds** (en). i fuld P. at pudse¹ (tysk putzen). Ss. Pudseklud, -sten; Pudshövl o. s. v. [en -pudser (Ft. -e); f. Eks. Sko-pudser]. en Pudsning.
- puds!** at pudse² (tysk putschen): p. en Hund paa en.
- Puf** (et, Ft. d. s.; b. F. Puffet, -ene). at pufte. en Puffer (Ft. -e; Stødpude paa Jærnbanevogne; tysk Puffer, eng. buffer). en Puffert (Ft. -er; ntysk).
- Puf** (-fen, Ft. -fer). et Pufærme.
- puge** (at). en Puger (Ft. -e).
- puh** (Udro.).
- pukke** (at; i tekn. Betydn. [støde, knuse] ogsaa pokke; ntysk puchen, pucken, htysk pochen). at p. Erts. at p. paa sin Ret o. s. v. et Pukværk (til Knusning af Malme).
- Pukkel** (en, Ft. Pukler). pukkelrygget, P-hval, -okse. puklet (-ede).
- Pularde** (en, Ft. -r).
- Puld** (en, Ft. -e). [-puldet (-ede); f. Eks. højpuddet].
- Pulje** (-n; i Spil).
- Pulpitur** (et, Ft. -er).
- Puls**¹ (en, Ft. -e; lat. pulsus, Stød, Slag). Ss. Palsaare, -slag o. s. v. at pulsere. en Pulsation (Ft. -er).
- Puls**² (en, Ft. -e; mntysk puls) =

Pulsstage (ved Aalefiskeri). et
 Pulsvod. at pulse.
Pult (en, Ft. -e).
Pulterkammer (et).
Pulver (et, Ft. -e; mlat. pulver, Støv, Pulver; jf. Pudder). at pulverisere. en Pulverisering.
Puma (-en, Ft. -er).
Pumpe (en, Ft. -r). Ss. Pumpe-rør, -stang o. s. v. at pumpe. en Pumpning.
Punch (en). Ss. Punchekstrakt, -essens; Punchebolle, -kande o. s. v.
Pund (et, Ft. d. s.). Pundevægt; Pundslod, -note. [-pundig (r.); f. Eks. fempundig. en -pundiger (Ft. -e); f. Eks. Fem-pundiger].
Pung (en, Ft. -e). Ss. Pungdyr, -rotte o. s. v. at punge ud (med noget).
Punkt, Punktum (et, Ft. -er; den uforkortede F. [lat. punctum] kun som Navn paa et af Skille-tegnene. Jf. Point og Ponto). at punktere. Ss. Punkter-naal o. s. v. en Punkterer (Ft. -e). en Punktering (Ft. -er). punktlig (r.). punktuelt (-t, -le). en Punktur (Ft. -er).
Pupil (-len, Ft. -ler).
Puppe (en, Ft. -r). Ss. Puppe-dannelse, -tilstand o. s. v.
pur (r.; af lat. purus, ren). en Purisme. en Purist (Ft. -er). puristisk (-e). en Puritaner (Ft. -e). puritansk (-e).
Purk (en, Ft. -e).
Purløg (Allium Schoenoprasum L.; etym. samme O. som Porreløg [s. d.]?).
Purpur (-et). Ss. purpurklædt, -rød; P-farve, -snegl o. s. v.
Purre (en, Ft. -r; jf. Bøge-, Ege-purre). at purre.
Pus¹ (et, Ft. d. s.). det lille P. en Pusling (Ft. -er).
Pus² (-set; Materie i Saar; lat. pus). en Pusdannelse.
pusle (at). et Pusleri (Ft. -er).

Pusselanker (Ft.; kærende eller spøgende = Ben).
Pust (et, Ft. d. s.). at puste. et Pusterum, -rør. en Puster (Ft. -e). (en) Pustning.
Pustel (en, Ft. Pustler).
Putte (en, Ft. -r; kærende).
putte (at). at p. noget i Lommen.
Pygmæ (-en, Ft. -er).
pylre (at; dagl. T.).
Pynt¹ (en, Ft. -er; Spids af Landet o. s. v.; ntysk pünt, punt, mntysk punte, Spids, Maal, af fr. pointe, lat. puncta; jf. Pointe).
Pynt² (en; af pynte). at pynte (ntysk pünt en, af mntysk punte [se Pynt¹]; jf. mntysk „to punte maken“, at bringe i Orden, sætte Skik paa). Ss. pyntesyg, P-dukke, -kone o. s. v. pynte-lig (r.). en Pyntning.
Pyramide (en, Ft. -r). Ss. pyra-mideformig, P-poppel o. s. v. pyramidal (r.) eller -dalsk (-e).
pyt (Udro).
Pyt (-ten, Ft. -ter).
Pythagoras (N.). en Pythago-ræer (Ft. -e). pythagoræisk (-e).
Pædagog (en, Ft. -er). Pædago-gik (-ken). pædagogisk (-e).
Pægl (en, Ft. -e; udt. Pæl; mntysk pegel, eg. Mærke i et Kar til Bestemmelse af en Vædskes Højde i dette eller et Vandstandsmærke [jf. pejle]). at drikke til Pægl. et Pæglemaal.
Pæl (en, Ft. -e). Ss. Pælebrø, -bygning, -orm o. s. v. at pæle (af o. s. v.).
pæn (r.).
Pæon (en, Ft. -er).
Pære (en, Ft. -r). Ss. Pæretræ, -vælling o. s. v.
pære-: p-dansk, -fuld.
Pøbel (-en). Ss. Pøbelherre-dømme, -hob o. s. v.
Pøjt (-et).
Pøl (en, Ft. -e). Pølvand.
Pølse (en, Ft. -r). Ss. Pølsegift, -pind o. s. v.
Pønitense (en).
pønse (at).
Pøs (en, Ft. -e). at pøse.

R.

R, r (et, Ft. R'er, r'er). en R-Lyd.
Raa¹ (-en, Ft. -er; Raadyr; oldn. rá). Ss. Raabuk, -vildt o. s. v.
Raa² (-en, Ft. Ræer; oldn. rá, Stang, Sejlstang; rimeligvis besl. m. rage¹). Ss. Raalig, -nok, -sejl o. s. v.
raa (-t, ra). Ss. raakold, R-mælk, -stof o. s. v.
Raab (et, F. d. s.). at raabe (-te). en Raaber (Ft. -e).
Raad (-det). et Raadsaar. raadden (-t, raadne). at raadne.
Raad (-et, Ft. d. s.). at spørge til Raads. at holde til Raade med noget. Ss. ¹at raadføre sig, -slaa, -spørge; r-givende, -snar, -vild; R-hus, -mand, -stue o. s. v. ²Raadsforsamling, -herre m. m. [en -raad (Ft. -er); f. Eks. Forstraad, Kammerraad]. at raade (-ede og -te). Raaderum. raadelig (r.). raadig (r.).
Raage (en, Ft. -r). Ss. Raageæg o. s. v.
Rabalder (et).
Rabarber (-en). Ss. Rabarberdraaber, -grød o. s. v.
Rabat¹ (-ten; Handelsspr.; gennem Tysk af ital. rabbatto [af Udso. rabbattere]). Rabatberegning, -konto.
Rabat² (-ten, Ft. -ter; R. paa Klæder eller i Haver o. s. v.; ntyisk, holl. rabat, af fr. rabat, et Slags Krave (forældet), af rabatfre, at slaa ned, ombøje o. s. v. [samme O. som ital. rabbattere]).
Rabbiner (en, Ft. -e). rabbinsk (-e).
nable (at; dagl. T.). det rabler for ham.
Rabulist (en, Ft. -er). rabulistik (-e).
Race (en, Ft. -r). Ss. Raceblanding, -forskel, -had o. s. v.
Rad (en, Ft. -er). i, paa R. Ss. at radsaa, en Radsaaning o. s. v.; Radeløv (Planten). [-radet (-ede); f. Eks. seksradet].
radbrække (at; tysk radbrechen, sammens. m. Rad, Hjul).
radere (at). Ss. Raderkniv o. s. v. en Raderer (Ft. -e). en Radering (Ft. -er).

radikal (r.; mlat. radicalis, af det i næste Art. næynte radix). de radikale. en r. Kur. en Radikalkur. et Radikal (Ft. -er). en Radikalisme.

Radis (en, Ft. -er; tysk Radies, af fr. radis og dette aflat. radix, Ejef. radicis, Rod, Radis; jf. Ræddike).

Radius (b. F. -ien, Ft. -ier).

raffinere (at). en Raffinering. en Raffinade (Ft. -r). et Raffinaderi (Ft. -er). en Raffinadør (Ft. -er). et Raffinement (Ft. -er).

rafle (at; kaste med Terninger).

Raft eller **Rafte** (en, Ft. -er, -r).

rage¹ (at; tysk ragen): at r. frem, op o. s. v.

rage² (at; oldn. raka): at r. i noget, r. noget sammen; r. Haarene af o. s. v. en Ragekniv. en Rage (Ft. -r), Rager (Ft. -e). Rageri (-et, Ft. -er). en Raging.

rage³ (at; komme i en vis Forfatning, Stilling [dial. ogsaa = komme ved, angaa]; holl. og ntyisk raken). at r. i Drift (drive for Ankeret), r. paa Grund, r. uklar af et Skib, uklar med en, r. i Klammeri.

Ragout (-en, Ft. -er). et Ragoutfad.

raillere (at). et Railleri (Ft. -er).

Raison (en). at raisonner. et Raisonnement (Ft. -er). en Raisonneur (Ft. -er).

Rajgræs.

Rak (-ket).

Raket (-ten, Ft. -ter). Ss. Raketapparat, -stok o. s. v.

Rakitis (en). rakitisk (-e).

rakke (at). at r. til, ned p.

Rakker (en, Ft. -e). Rakkerknægt, -kule, -pak, -tøj.

Rakle (en, Ft. -r). Ss. raklebærende, R-skæl o. s. v.

ralle (at).

Ralliike (en, Ft. -r).

ram (-t, -me).

Ram (et). at gaa R. forbi. at ramme¹ (ramte; at træffe; ntyisk ramen).

Ramaskrig (et; jf. Jer. 31, 15; Mat. 2, 18).

Rambuk (en; mntysk rambok =

ram, en Væder [jf. lat. aries, Væder; Stormbuk, Murbrækker]).
Rambus (en; tysk Rabuse, Rapusel. en Rambusspiller.
ramle¹ (at; r. ned, sammen; jf. rumle).
ramle² (at; om Harer; tysk rammeln, af mhtysk rammel, en Væder [af det ensbetydende ram]). en Ramler (Ft. -e).
ramme¹ (at; træffe), se u. Ram.
ramme² (at; -ede; at r. ned; mntysk rammen, af ramme, Rambuk, Stormbuk). at r. Pæle ned.
Ramme (en, Ft. -r). at sætte i R.
Rampe (en, Ft. -r).
ramponere (at).
Ramse eller **Ræmse** (en, Ft. -r). paa R. at ramse eller ræmse.
Ramsløg (Planten).
Ran (et, Ft. d. s.). Ss. Ranshøder (Ft.), -mand m. m. at rane.
Rand (en, Ft. -e). Ss. randhaaret, R-bemærkning, -tegning o. s. v. randet (-ede).
Rang (en; fr. rang, forhen reng [eg. kresformig Række?], af tysk Ring, Kres, Ring; jf. Ring). Ss. Rangforordning, -følge, -skat, -strid o. s. v.; Rangsforskæl, -person. at rangere. Ss. Rangermaskine o. s. v.
Rangle (en, Ft. -r). at rangle.
rank (r.).
Ranke (en, Ft. -r). Ss. rankeformet, R-fød, -vækst m. m. at ranke (sig).
Ranke: ride R.
ransage (at; eg. anstille Husundersøgelse [oldn. rann, Hus] efter Tyvekoster el. desl.). en Ransagelse, Ransagning. en Ransager (Ft. -e).
Ransel (en, Ft. -sler).
Ranunkel (en, Ft. -kler).
rap (-t, -pe). rapfodet, -hændet. at rappe¹ sig.
rap (Lydord). at rappe² (om Ænder).
Rap (et, Ft. d. s.; b. F. Rappet, -ene). et R. af, med en Pisk o. s. v.
Rapé (b. F. Rapeen).
Rapert (en, Ft. -er). Ss. Rapertaksel, -hjul o. s. v.
Rapgræs.
Rapir (en, Ft. -er; Fægtekaarde).
Rappel (-len). at glaa R.
Rappenskralde (en).

Rapport (en, Ft. -er). at rapportere.
Raps (-en). Ss. Rapsmark, -olie o. s. v.
rapse (at). et Rapseri (Ft. -er).
Rapsodi (-en, Ft. -er). rapso-disk (-e).
Raptus (en, Ft. -er).
Rapunsel (en, Ft. -sler; Planten).
rar (r.; fr. rare, lat. rarus, sjælden). en Raritet (Ft. -er; R-samler, -samling).
rase (at). rasende. et Raseri.
rasere (at). en Rasering.
rask (-e). r. væk.
raske sig (at; hæve sig, om Dej; ntysk raschen, af rasch o: i den Tilstand at have hævet sig).
Rasking (-en).
rasle (at).
Rasp (en, Ft. -e). at raspe. et Rasphus (hvor Forbryderne maa raspe Farvetræ). en Raspning.
Rast (en; mntysk raste, rast; jf. Rist¹). at holde R. rastløs; R-dag, -sted. at raste.
Rastral (en, Ft. -er).
Rat (et, Ft. d. s.; b. F. Rattet, -ene; mntysk rat, Hjul). Ss. Rathjul, -line, -stamme o. s. v.
Rate (en, Ft. -r). Ratebetaling; r-vis.
ratificere (at). en Ratifikation (Ft. -er).
Ration (en, Ft. -er).
rational (r.; lat.), **rational** (-t, -le; fr.). Rationalisme (-n). en Rationalist (Ft. -er). rationalistisk (-e).
Rav (-et). Ss. ravgul, R-perle o. s. v.
rav: r-gal, -jysk, -norsk o. desl.
rave (at).
Ravelin (en, Ft. -er).
Ravn (en, Ft. -e). Ss. ravnsort; Ravnefader, -skrig, -unge o. s. v.
Razzia (en, Ft. -er). at anstille en R.
reagere (at). et Reagens (Ft. -er). en Reaktion (Ft. -er). reaktionær (r.). de reaktionære.
real (r.; mlat. realis, jf. reel). Ss. Realfag, -injurie, -skole o. s. v. at realisere. en Realisering, Realisation. en Realisme. en Realist (Ft. -er). realistisk (-e). en Realitet (Ft. -er).
Reb¹ (et, Ft. d. s.; oldn. reip). Ss.

Rebslager, -stige o.s.v. en
 Reberbane (mntysk rêper-
 bane, sammens. med rêper ð:
 Rebslager). at rebe (Jord). en
 Rebning.
[Reb² (i Sejl), se Rev¹].
Rebel (-len, Ft. -ler). at rebel-
 lere. en Rebellion (Ft. -er).
 rebelsk (-e).
Rebus (en, Ft. -er; af lat. rebus
 = med, ved Ting ð: her: billedlig
 Fremstilling af Ting).
recensere (at). en Recensent
 (Ft. -er). en Recension (Ft. -er).
Recept (en, Ft. -er).
receptiv (r.). en Receptivitet.
Reces (-sen, Ft. -ser).
Recidiv (et, Ft. -er). at recidi-
 vere.
Recipient (en, Ft. -er).
reciprok (-t, -ke). en Recipro-
 citet.
recitere (at). en Recitering.
 Recitation (Ft. -er). et Reci-
 tativ (Ft. -er). recitativisk
 (-e).
Recul (en). reculerende.
Red (en; mntysk rêde; eg. det
 Sted, hvor Skibe göres eller ligge
 rede til Afsejling?).
Redaktion (en, Ft. -er). Ss. Re-
 daktionsartikel, -kontor
 o. s. v.
Redaktør (en, Ft. -er).
redde (at). en Redning. Ss. red-
 ningsløs, R-mand, -planke,
 -station o. s. v.
Rede¹ (en, Ft. -r; jf. oldn. hreiðr
 [Intetk.]). en R., fuld af Unger.
 en Redebygning, -fuld (Börn,
 Unger).
Rede² ([en]; oldn. reiða). at finde
 R. i. at göre R. (Regnskab) for
 (maaske efter det ubeslægtede
 mntyske rede, Regnskab, Stam-
 ord til redelig). at være til R.
 Ss. redebon (-t, -ne; -bon =
 oldn. búinn, beredt, færdig, Tillf.
 af bú, bo, berede); en Rede-
 görelse. rêde (uböj. Tillo.). at
 være r. paa r. Haand. r. Penge
 (i Modsætning til Værdigenstande,
 som først maa omsættes i Penge,
 naar saadanne skulle bruges). at
 rede (-te). at r. sig ud af noget.
 at r. en Seng, sit Haar. en Rede-
 kam. (en) Redning. — et Red-
 skab (Ft. -er).
redelig (r.; mntysk redelik, for-

nuftig, retskaffen, ærlig, af rede,
 Regnskab, Tale, Fornuft).
Reder (en, Ft. -e; mntysk rêder,
 af rêden, at göre færdig (rede),
 udruste). et Rederi (Ft. -er).
redigere (at).
Redoute (en, Ft. -r).
redressere (at).
reducere (at). en Reducering,
 Reduktion (Ft. -er).
reel (-t, -le; fr. réel, af mlat. rea-
 lis; jf. real). en Reellitet.
referere (at). en Referent (Ft.
 -er). en Référence (Ft. -r). et
 Referat (Ft. -er).
reflektere (at). en Refleks (Ft.
 -er). en Refleksion (Ft. -er;
 R-spejl o. s. v.). reflektiv
 (r.).
Reform (en, Ft. -er). Ss. R-be-
 stræbelser o. s. v. at reform-
 mere (-ede, -et; som Tillo. re-
 formert: den reformerte Kirke,
 de Reformerte). en Reforma-
 tion (Ft. -er; R-sfest o. s. v.).
 en Reformator (Ft. -er). re-
 formatorisk (-e).
refundere (at). en Refusion.
Regatta (-en, Ft. -er).
Regel (en, Ft. -gler; lat. regula).
 Ss. regelbunden, -løs, -mæs-
 sig, -ret. et Reglement (Ft.
 -er). reglementeret (-ede).
 Reguladetri (-en; eg. regula
 de tribus, „Reglen om tre“
 [Forholdsled] ð: hvorledes man,
 naar de tre Led af en Proportion
 ere givne, finder det fjerde). Re-
 guladetriregning (forkortet:
 Reguladetri), -stykke. regul-
 lær (r.). at regulere. en Re-
 gulering (Ft. -er). et Regula-
 tiv (Ft. -er). en Regulator
 (Ft. -er).
regenerere (at). en Regenera-
 tion (-s-evne). en Regene-
 rator (Ft. -er; R-ovn).
Regensen (i Københ.). Ss. Regens-
 alumnus, -provst o. s. v. en
 Regensianer (Ft. -e).
Regent (en, Ft. -er).
regere (at). en Regering (Ft. -er;
 R-s-form o. s. v.).
Regiment (et, Ft. -er; en fortrin-
 vis administrativ Hærenhed, be-
 staaende af flere under en fælles
 Chef [Oberst] staaende taktiske
 Enheder; fr. régiment, af lat.
 regimentum ð: Styrelse, Re-
 gering; jf. Regimente). Ss.

Regimentsadjutant, -chef o. s. v.
Regimente (et; mntysk, af lat. regimentum; jf. Regiment). under det gamle R. at føre et strengt R. Konen fører Regimentet.
Region (en, Ft. -er).
Regissør (en, Ft. -er).
Register (et, Ft. -stre). at registrere. en Registrering. en Registrant (Ft. -er). en Registratør (Ft. -er).
Regn (en). Ss. regnbringende, -fri; R-bue, -byge, -kappe, -orm, -vej o. s. v. at regne¹ (oldn. rigna, regna).
regne² (at; oldn. reikna). Ss. Regnebog, -opgave, -stykke o. s. v. [en -regneelse; f. Eks. Tilregneelse]. en Regning (Ft. -er). at tage paa R.; at føre noget i R., føre en noget til R. Ss. Regningsart o. s. v. et Regnskab (Ft. -er). Ss. Regnskabsaar, -fører o. s. v.
[Regnfang, se Rejnfan].
Regres (en). at tage, søge R.
Reguladetri, regulere m.m., se u. Regel.
Reineclaude (en, Ft. -r).
Reinette (en, Ft. -r).
Reje (en, Ft. -r). Ss. Rejefangst, -net o. s. v.
rejicere (at). rejekt: at gaa r.
Rejnfan (en; Planten.; mntysk reivan[e]).
rejse¹ (at; -te; bringe i opret Stilling o. s. v.; af gld. resæ [oldn. reisa] ved lydlig Sammenblanding med rejse²). et Rejsegilde. en Rejsning (Ft. -er).
rejse² (at; -te; drage et Sted hen; tysk reisen). en rejsende. en Rejse (Ft. -r). Ss. rejsefærdig, -lysten; R-beskrivelse, -fælde, -gods, -pas o. s. v.
rekapitulere (at). en Rekapitulation (Ft. -er).
Reklame (en, Ft. -r). at gøre R. for noget.
rekognoscere (at). en Rekognoscering (Ft. -er).
rekommandere (at). et rekommanderet Brev. en Rekommandation (Ft. -er).
Rekonvalescent (en, Ft. -er). en Rekonvalescens.
rekreere (at). en Rekreation.
Rekrut (-ten, Ft. -ter). Ss. Re-

kruttskole o. s. v. at rekrutere. en Rekrutering.
Rektangel (et, Ft. -gler). rektangulær (r).
rektificere (at). en Rektificering, Rektifikation (Ft. -er).
Rektor (en, Ft. -er). Ss. Rektor-bolig o. s. v. et Rektorat (Ft. -er).
Rekviem (et).
rekvirere (at). en Rekvirent (Ft. -er). et Rekvisit (Ft. -ter). en Rekvisation (Ft. -er).
Relation (en, Ft. -er).
relativ (r). et Relativ (Ft. -er).
Relief (-fet, Ft. -fer). Ss. Relief-figur o. s. v.
Religion (en, Ft. -er). Ss. Religionskrig, -lærer o. s. v. religiøs (r). en Religiositet.
Relikvie (en, Ft. -r). Ss. Relikviedyrkelse o. s. v.
Rem (-men, Ft. -me [tidligere -mer, som endnu i Talem. „alt hvad Remmer og Tøj kan holde“]). Ss. Rembøjle, -hul; Remmesko o. s. v.
Remedium (et, Ft. -ier).
Reminiscens (en, Ft. -er).
Remise (en, Ft. -r; Skur; fr. remise, af remis, Tillf. af remette, at sætte paa sin Plads igen, at tilbagesende, oversende [af lat. remittere, se remittere]; jf. Remisse).
Remisse (en, Ft. -r; Handelsspr.; fr. remise, samme O. som det i foreg. Art. anførte).
remittere (at; af lat. remittere). remitterende Feber. en Remittent (Ft. -er; uafsat Bog, som tilbagesendes Forlæggeren; Ss. R-faktura). en Remittent (Ft. -er; Tilbage-, Oversender o. s. v.).
Remonstrant (en, Ft. -er).
Remonte (-n). Remontehest, -væsen. at remontere. remonterende Roser (eller Remontantrosen). en Remonterring.
remplacere (at). en Remplacement.
Ren¹ (en, Ft. -er; oldn. hreinn) = Rensdyr. Ss. Rensdyrlav („-mos“), -mælk o. s. v.
Ren² (en, Ft. -er; Agerren; oldn. rein, Jordstrimmel).
ren (r.). at være paa det rene med. rent ud. Ss. at rengøre, -skrive; r-smagende; R-gøring, -tryk

- o. s. v. renlig (r.). at rense (e = æ). Ss. Rensemaskine o. s. v. en Renselse (Ft. -r), Rensning (Ft. -er).
- Renaissance** (-n). Renaissance-stil, -tid.
- Rend** (et). at rende¹ (-te; eg. Faktitiv til rinde, = lade løbe, men bruges mest i Betydn. løbe [sædv. m. Bibegreb af Ringeagt]; jf. rende²). at r. en Kaarden gennem Livet. at r. Folk paa Dörene; han rendte, som han var gal. Ss. Rendekugle, -kælling, -maske m. m. en Rende (Ft. -r). en Rendesten (-sbræt o. s. v.). et Renderi.
- rende**² (-ede; opr. samme O. som rende¹ [s. d.]). at r. Garn. Ss. Rendeboom, -garn o. s. v. en Rending.
- Rendezvous** (et, Ft. d. s.; fr. rendez-vous, eg. begiv Dem, mød!).
- Renegat** (en, Ft. -er).
- Renommé** (et). renommeret (-ede). en Renommist (Ft. -er).
- Renonce** (en). Som Tillo. renonce: være r. at renoncere paa.
- Renovation** (-en). Ss. Renovationssvogn o. s. v.
- Rente** (en, Ft. -r). at sætte paa R. med Renter og Rentes Renter. Ss. rentebærende, -fri; Rfod, -tabel o. s. v.; Rentesregning. rentabel (-elt, -le). en Rentabilitet. at rentere. en Rentier (-'en, Ft. -'er).
- Reol** (en, Ft. -er [Formen Rioler nu forvist til det udannede Sprog]; ntysk rirole, rijol [ogsaa rajol], af fr. rigole o: Rende, Fure, hvilken Betydn. viser sig i Udso. reole). — atreole = reolpløje eller r-grave; en Reolplov, -pløjning, -gravning.
- reparere** (at). en Reparation (Ft. -er).
- repartere** (at). en Repartition.
- Repertoire** (et, Ft. -r; fr. af lat. repertorium).
- Repertorium** (-iet, Ft. -ier; jf. Repertoire).
- repetere** (at). Ss. Repetergevær, -ur o. s. v. en Repetent (Ft. -er). en Repetition (Ft. -r).
- Replik** (-ken, Ft. -ker).
- Repos** (en, Ft. -'er; tekn.).
- Repressalier** (Ft.). at tage R.
- Reprimande** (en, Ft. -r).
- repræsentere** (at). en Repræ-
- sentant (Ft. -er). en Repræsentation (Ft. -er). repræsentativ (r.).
- Reps** (-et; en Tøjsort).
- Republik** (-ken, Ft. -ker). en Republikaner (Ft. -e). republikansk (-e).
- Reseda** (en, Ft. -er).
- reservere** (at). en Reservation (Ft. -er). en Reserve (Ft. -r). Ss. Reserveanker, -korps, -læge o. s. v. et Reservoir (Ft. -er).
- residere** (at). en Resident (Ft. -er). Residens (-en). en Residensstad.
- resignere** (at). en Resignation.
- Reskript** (et, Ft. -er).
- resolvere** (at). resolveret (-ede), resolut (-te). en Resolution (Ft. -er).
- Resonans** (en). Resonansbund, -hul, -træ.
- Respekt** (en; fr. respect, af lat. respectus, Hensyn; jf. Respit). respektfuld, -stridig. at respektere. respektabel (-elt, -le).
- Respirator** (en, Ft. -er).
- Respit** (-ten; glfr. respit [nyfr. répit], af lat. respectus; jf. Respekt). Respitdage.
- Ressource** (en, Ft. -r).
- Rest** (en, Ft. -er). at have, staa til R. for Resten. Ss. Restbeholdning, -beløb o. s. v. at restere. en Restance (Ft. -r; R-liste).
- restaurere** (at). en Restaurant (Ft. -er). en Restauration (Ft. -er). en Restauratør (Ft. -er).
- restituere** (at). en Restitution.
- Restriktion** (en, Ft. -er).
- resultere** (at). et Resultat (Ft. -er). resultatløs.
- Resumé** (b. F. -meet, Ft. -meer). at resumere.
- ret** (-te). der traf du den rette; at vælge det rette. det var r. (rigtigt)! deri gör (handler) du r. om jeg husker r. at sejle r. i Nord. at staa r. op. r. saa! r. nu, r. straks, r. som vi drejede om Hjørnet. — Ss. retfærdig (atr-göre), -skaffen (-ent, -ne), -troende (R-troenhed), -tænkende, -visende; R-holt, -side (-n), -sind, -skrivning o. s. v. rettelig (Bio.).
- Ret**¹ (mest i b. F. Retten o: Ret-

siden, modsat Vranken, Vrang-siden; et O. af nyere Dannelse). ikke at kende Forskel paa R. og Vrange.

Ret² (-ten, Ft. -ter [til Ent. i Betydn. Domstol eller: Indbegreb af de for et vist Omraade gældende Retsregler]; oldn. rétt-r). at have, faa R., at give en R. at gøre R. og Skel. med Rette (en opr. til Tillo. ret hørende Forbind.). i Rette, til Rette (i alle de forskellige Forbindelser). — Ss. ¹retløs, -mæssig; et R-haveri; ²retsgyldig, -lærd, -stridig; R-betjent, -følelse, -sag, -sal o.s.v.; ³Rettergang (Retter- o: en gl. Ejef., oldn. réttar). retlig (r.), retslig (r.). en Rettighed (Ft.-er; mntysk rechticheit).

Ret³ (-ten, Ft. -ter; en R. Mad; oldn. rétt-r, mntysk richte [jf. mntysk anrichten, at rette an]).

retirere (at). en Retirade (Ft.-r).

Retor (en, Ft. -er). Retorik (-ken, Ft. -ker). retorisk (-e).

retorkvere (at). en Retorsion (Ft.-er).

Retort (en, Ft. -er).

retouchere (at). en Retouche-ring.

rette (at). en Rettesnor. en Retning (Ft.-er). en Rettelse (Ft.-r).

Rettersted (sammens. m. det forældede Retter = Bøddel, Skarpretter [af rette = henrette]?).

Retur (en). at være paa R. Ss. Returbillet, -gods o.s.v. at returnere.

Reumatisme (en). reumatisk (-e).

Rev¹ [med langt e] (et, Ft. d. s.; R. i Sejl; skrives sædv. men urigtigt Reb; holl. reef). at tage R. i Sejlene. Ss. Revhul, -line o.s.v. at reve (holl. reeven). [-revet (-ede); f. Eks. klosrevet, torevet].

Rev² (et, Ft. d. s.; R. i Havet; oldn. rif [besl. m. rifa, at rive, sønderrive?]). Skagens R.

[**rev**³ (-et, Ft. d. s.; paa eller af en Okse [Slagterspr.]; mntysk rif, ref, [Ejef. reves], Legeme, især dødt Legeme [oldhtysk href, oldeng. hrif, Legeme, Bug]; Mellemrev [jf. m- og nyntysk mid-

delrif, -ref, de bløde Dele under Ribbenene, Mellemgulvet; oldeng. midhrif, nyeng. midriff, Mellemgulv), Højrev, Tykrev].

revaccinere (at). en Revaccination.

Revanche (en). at faa R.

Reveille (-n). at blæse, slaa Reveillen.

Revers (en, Ft. -er).

revidere (at). en Revision (Ft. -er). en Revisor (Ft. -er).

Revir (et, Ft. -er).

Revl: (med) R. og Krat.

Revle (en, Ft. -r).

revne (at). revnefærdig. en Revne (Ft.-r).

Revolte (en, Ft. -r). at revolttere.

Revolution (en, Ft. -er). Ss. Revolutionsaand o.s.v. at revolutionere. revolutionær (r.).

Revolver (en, Ft. -e). Ss. Revolverskud o.s.v.

revse (at). en Revselse (Ft. -r).

Revu (-en, Ft. -er). en Revumarch.

Reykjavik (geogr. N.).

ri (at; rir, -ede, -et). en Ritraad. en Rining (Ft. -er).

Ribbe (en, Ft. -r; ntysk ribbe, eg. Ribben). en Ribbegople. ribbet (-ede).

Ribben (et; oldn. rif, gld. rif, ref, sammens. ribben, refben). Ss. Ribbenssteg o.s.v.

Ribs (et, Ft. d. s.). Ss. Ribsbusk, -plante, -saft o.s.v.

Ricinus (en; Planten). Ricinusolie („amerikansk Olie“).

Ridder (en, Ft. -e; mntysk ridder, afriden, at ride). Ss. Ridderborg, -kors, -orden, -væsen o.s.v.; Riddersmand. ridderlig (r.).

ride (at; red [Ft. -e], reden, -et, -ne). baade kørende og ridende. Ss. Ridebane, -hest, -knægt o.s.v. [en -rider (Ft. -e); f. Eks. Berider, Skovrider]. Ridning (-en). et Ridt (mntysk rit; jf. Ritmester).

Rids (et, Ft. d. s.; mest i Ss.). en Ridse (Ft. -r). at ridse. en Ridsefjer, -pen. en Ridsning.

Riffel (en, Ft. Rifler; Gevær med riflet Løb). Ss. Riffelkugle, -skytte o.s.v.

Rifle (en, Ft. -r). at rifle. riflet
Skyts. en Rifling.
Rift (en, Ft. -er).
rig (r). en r. Mand. en Rigmand.
rigelig (r).
Rige (et, Ft. -r). Ss. Rigsarkiv,
-dag (-s-mand o.s.v.), -ret
o.s.v. [-rigs (Bio.); f. Eks. in-
denrigs. (Ss. I-minister m.m.).
-rigsk (-e; Tillo.); f. Eks. in-
denrigsk (den indenrigske Han-
del o. s. v.)].
Rigel (en, Ft. -gler).
rigge (at). en Rigger (Ft. -e). en
Rigning.
Rigorisme (en). en Rigorist (Ft.
-er). rigoristisk (-e).
rigtig (r). det er rigtigt nok. rig-
tignok (Bio.). det er r. temme-
lig sent.
Rikochetskud (et). at rikochet-
tere.
Rikse (en, Ft. -r; en Vadefugl).
Ril (en, Ft. -er; en Dans; eng.
reel).
Rille (en, Ft. -r). rillesaaet,
R-saaning, -plantning.
Rim (-en). rim (be)dækket; R-
frost, -taage. Rimfakse (my-
tol. N.).
Rim (et, Ft. d. s.). Ss. rimbun-
den, -fri; R-bogstav, -smed,
-stavelse, -værk o.s.v. at
rime. en Rimer (Ft. -e). et
Rimeri (Ft. -er). rimelig (r).
rimeligvis (Bio.).
rimpe (at). at r. noget sammen.
Rin, Rinen (geogr. N.). Ss. Rin-
bred, -tur o.s.v. rinsk (-e).
Rinskvin (udt. Renskv.).
rinde (at; randt, runden, -et,
-ne).
Ring (en, Ft. -e; oldn. hring-r;
jf. Rang). at køre i R. med en.
Ss. Ringbrynje, -dans, -finger,
-spil o.s.v. at ringe¹. at r.
et Svin at r. en Kjole ud.
ringe² (at; r. med en Klokke; oldn.
hringja [besl. med oldn. hrang.
stærk Lyd, Larm?]). et Ringe-
apparat. en Ringer (Ft. -e).
en Ringning. at ringle. at
r. med Bjælder.
ringe (ubøj. Tillo.). i det ringeste.
at ringeagte, en R-agt. Ring-
hed.
[riole (at), se reole].
rippe (at). at r. op i noget.
Ripsraps (et).
Ris¹ (-en; mntysk ris, mlat. risus,

græsk-lat. oryza [af østerlandsk
Opr.]). Ss. Rishøst, -mark,
-mel (-sgrød), -vand o.s.v.;
Risengryn, -grød, -vælling.
Ris² (et, Ft. d. s.; tynde Grene
o.s.v.; oldn. hrís³), at give et
Barn Ris (= Slag af et Ris). Ss.
Risgarde, -knippe o.s.v. at
rise.
Ris³ (et, Ft. d. s.; et R. Papir;
mntysk ris, htysk Ries).
Rise (en, Ft. -r; Kæmpe).
Risiko (-en). at risikere. risi-
kabel (-elt, -le).
risle (at).
Risp (en, Ft. -er eller -e; Sko-
magertraad).
Rist¹ (en, ud. Ft.; mntysk reste;
jf. Rast). hverken R. eller Ro.
Rist² (en, Ft. -e; oldn. rist). at
riste¹. ristet Brød. en Rist-
ning.
riste² (at; skære, indriste; oldn.
rísta). at r. Runer.
Ritmester (mntysk ritmester,
sammens. med rit, et Ridt; et
Krigstog til Hest).
Ritornel (-len, Ft. -ler).
Ritus (en). et Ritual (Ft. -er).
Rival (en, Ft. -er; fr.). at rivali-
sere. en Rivalitet.
Rival (en; med Tonen paa første
Stavelse), se u. rive.
rive (at; rev [Ft. -e], reven, -et,
-ne; Sammensmeltning af forsk.
O.: oldn. rífa og hrífa samt [i
Betydn. gnide, findele ved Gnid-
ning] ntysk riven [htysk rei-
ben]). et Rivebræt, -jærn;
en Rivaf; en Rival (udt.
Ríval; Redskab til Udglatning af
Borehuller; tysk Reibahle [jf.
Aal²]). en Rive (Ft. -r; oldn.
hrífa; Ss. Riveskaft, -tand
o.s.v.). Rivelse (-n). en Ri-
ver (Ft. -e). en Rivning (Ft.
-er).
Ro (en, Ft. -er i Betydn. Ro i en
Geværlaas [tysk Ruhe]). at være
i Ro, gaa til Ro. rolig (r.).
ro (at; ror, -ede, -et). Ss. Rofar-
tøj, -tur o.s.v. en Røer (Ft.
-e). en Roning.
Robinie (en, Ft. -r; Planten).
Robisonade (en, Ft. -r).
Roborandsdraaber (Ft.).
Rod (en, Ft. Rødder). at rykke
noget op med Rode. Ss. at rod-
fæste; r-skydende, -slaaende;

R-frugt, -ord, -skud, -tal o. s. v.

rode (at). et Roderi.

Rode (en, Ft. -r; mntysk rote [nyhtysk Rotte; jf. at rotte], Flok, Afdeling, af glfr. rote [af mlat. ruttā, rupta, Hærafdeling, Trop, eg. substantiveret Hunkön af lat. ruptus, brudt, af rumpere, at bryde]; jf. Route). „med Roder til höjre (venstre) bryd af!“ Gammelholms Rode. Ss. Rodeinddeling, -march, -mester o. s. v.

Roe (en, Ft. -r). Ss. Roeager, -olie, -sukker o. s. v. roet (-ede). r. Smör, Smag.

Rogn (-en; i dagl. T. ofte Ravn). Ss. Rognfisk, -kastning o. s. v.

Rok (-ken, Ft. -ke). Ss. Rokkedrejer, -hjul o. s. v.

Rokke (en, Ft. -r). Ss. Rokkefinne, -hale, -æg o. s. v.

rokke (at). en Rokkedukke, -sten.

Rokoko (en). Rokokosmag, -stil, -ur.

Rolf eller (bedre) **Rolv** (N.).

Rolle (en, Ft. -r; htysk Rolle, efter fr. rôle [eg. Rollehæftet], af mlat. rotulus [ligesom lat. rotula Deminutivform til lat. rota, Hjul] o: Rulle, Skriftrulle, Fortegnelse; jf. Rulle og Ss. Kontrol). Ss. rollehavende; Rollebesætning, -bytning, -hæfte m. m.

Rolling (en, Ft. -er).

Rom (-men). Ss. Rombudding, -toddy o. s. v.

Rom (geogr. N.). romansk (-e). en Romanist (Ft. -er). en Romer (Ft. -e). Romer (= romersk): R-folket (b. F.), -retten (b. F.), -riget (b. F.), -tal o. s. v. romersk (-e). romersk-katolsk.

Roman (en, Ft. -er; ligesom Romance opr. en Digtning, forfattet paa et af de af Latinen sig udviklende romanske Sprog). Ss. en Romanforfatter, -læser o. s. v. en Romance (Ft. -r). Romantik (-ken). en Romantiker (Ft. -e). romantisk (-e). at romantisere.

Rombe (en, Ft. -r). rombisk (-e). en Romboide (Ft. -r).

Roquefort-Ost (en; R. o: en Landsby i Languedoc).

Ror (et, Ft. d. s.; mntysk roder, rör, Aare, Ror). at staa til Rors. Ss. Rorgænger, -pind, -stamme o. s. v.

Ror- (af oldn. róðr, Roning?): R-bænk, -(s)folk, -karl.

Ros (en). rosværdig. at rose (-te).

Ros (-set). hele Rosset.

Rose (en, Ft. -r; af lat. rosa. [Den tyske (ntyske) Sammensætningsform Rosen- viser sig allerede i det 14de Aarh. Uden for Ss. forekommer samtidigt den tyske Flertalsf. Rosen, senere endogsaa Rosen som Entalsf. Nu bruges Rosen kun som Sygdomsnavn]). Ss. rosenfarvet, -rød; R-busk, -kaal, -olie o. s. v.; Rosensblomme (o. desl. digt., af den forældede F. Rosen). en Roset (-ten, Ft. -ter).

Rosen (en; se u. Rose). Ss. rosenagtig, R-feber m. m.

Rosin (en, Ft. -er). Ss. Rosinkage, -stilk o. s. v.

Roskilde (geogr. N.). en Roskilde-reje.

Rosmarin (en, Ft. -er). Ss. Rosmarinblomst, -lyng o. s. v.

Rostral (en, Ft. -er).

Rotangpalme (en; jf. Rotting).

rottere (at). en Rotation (Ft. -er; R-smaskine o. s. v.).

rotte (at; tysk rotten, af Rotte [se Rode]). at r. sig sammen.

Rotte (en, Ft. -r). Ss. Rottefælde, -gift, -rede o. s. v.

Rotting (en, Ft. -er; eg. samme O. som Rotang [-palme], et O. af østerlandsk Opr.). Rottingslag, -straf.

Rotunde (en, Ft. -r; af lat. rotundus, rund [s. d.]).

Rotvælsk (et).

Roué (en, Ft. -eer).

Route (en, Ft. -r; fr., af mlat. rupta [med underforstaaet via o: Vej], brudt, banet Vej; jf. Rode).

Routine (en; af Route). routinemæssig. routineret (-ede).

Rov (et). Ss. rovbegærlig, -lysten; R-bille, -dyr o. s. v.

Royalisme (en). en Royalist (Ft. -er). royalistisk (-e).

ru (ubøj. Tillo.). Ss. rubladet, -haaret; R-hövl, -jærn m. m.

Rub: R. og Stub.

Rubber (en, Ft. -e) eller **Rubbert** (Ft. -er; eng. rubber).

Rubel (en, Ft. -bler).
Rubin (en, Ft. -er). Ss. Rubin-smykke o. s. v.
Rubrik (-ken, Ft. -ker). at rubricere.
Rude¹ (en, Ft. -r; mntysk rute). Ss. rudeformig, R-mønster o. s. v. en Ruder (Ft. -e; opr. Ft.). R. Konge, Fem o. s. v. rudet (-ede).
Rude² (en; Planten., lat. ruta).
Rudel (en, Ft. -dler; Jagtspr.).
Rudiment (et, Ft. -er). rudimentær (r.).
Ruelse (en). Anger og R.
Ruf: i en Ruf.
Ruf (et, Ft. d. s.; b. F. Ruffet, -ene).
Ruffer (en, Ft. -e). en Rufferske. et Rufferi.
Rug (-en). Ss. Rugaks, -brød o. s. v.
ruge (at). Ss. Rugeplads, -tid o. s. v. en Rugning.
Ruin (en, Ft. -er). at ruinere.
Rulle (en, Ft. -r; mntysk rulle, af romansk Opr. [mlat. rotula, rotulus, ital. rulla, rullo, fr. rôle o. s. v.; se Rolle]). at rulle. Ss. (til bægge O.) Rullebly, -fører, -gardin, -kælder, -sten (-s-dannelse) o. s. v. en Rulning, Rulling. — en Rulade (Ft. -r; fr. roulade, af rouler, at rulle). en Rullette (Ft. -r; fr. roulette).
rum (Tillo., nu kun brugeligt i ubestemt Ent.). r. Sø, Tid. Rumsejlads; r-skøds (Bio.). et Rum (Ft. d. s.; b. F. Rummet, -ene). Ss. rumdelende, -opfyldende; R-maal, -størrelse o. s. v. rumlig (r.; o: Rummet vedkommende, værende i dette o. s. v.). at rumme. rummelig (r.; o: som kan rumme meget). [-rummet (-ede); f. Eks. en-rummet].
Rummel (-en). at rumle. en Rumlekasse, -potte. en Rumlen. en Rumler (Ft. -e). Rumlerier (Ft.).
rumstere (at). en Rumstere, Rumstering.
rund (r.; tysk rund, af fr. rond og dette af lat. rotundus [eg. hjulformet, af rota, Hjul]; jf. Navneo. Rotunde). rundt om, omkring. Ss. rundbuget, -haandet, -rygget, -takket; R-brænder, -bælg (Planten.),

-dans, -del (se nedenfor), -kres, -orm, -rejse (-billet), -sav o. s. v.; Rundetaarn. (Runddel, der nu opfattes, udtales og skrives som en Ss. af rund og Del, er opr. en Afledn. af förstnævnte O.: mlat. rondellum, mntysk rundel o: noget kresformigt, særligt en kresformig Skanse). en Runde (Ft. -r). at runde. rundelig (r.). en Runding (Ft. -er). en Rundtenom (-men, Ft. -mer; dagl. T.).
Rune (en, Ft. -r). Ss. Runeskrift, -sten o. s. v.
runge (at).
Runkelroe (en).
runkn (-ent, -ne).
Rur (en, Ft. d. s. og -er; et Kræbsdyr; norsk rur o: Skorpe, særligt Skorpe, dannet af disse Dyr paa Klipper og Sten).
Rus (en; langt u). at sove Rusen ud.
Rus (-sen, Ft. -ser; forklares som en spøgende Forkortelse af det forældede Depositurus o: en, som skal tage den første akademiske Eksamen [efter den ældre Ordning]). et Rusaar, -gilde.
Ruse (en, Ft. -r). Rusefiskeri, -garn.
Rusk (et, Ft. d. s.). at ruske. at r. en i Haaret. at r. Hør.
Rusk (en). Regn og R. at ruske = være Ruskvej. en Ruskregn, at r-regne.
Ruskomsnusk (en og [i billedlig Betydn.]) et).
Ruslæder.
Rust (-en; mntysk rust, rost, besl. m. rôt, rød). Ss. rustbrun, R-plet o. s. v. atruste¹. rusten (-ent, -ne).
ruste² (at; mntysk rusten [htysk rüsten]). at ruste sig. Ss. Rustkammer, -mester, -vogn. en Rustning (Ft. -er).
rustificeret (-ede).
rutsche (at). en Rutschbane.
rutte (at). at r. med noget.
Ry (et). at komme i R.
Rybs (-en; tysk Rübsen).
rydde (at). Ryddeland, -plads. ryddelig (r.). en Rydning.
Ryg (-gen, Ft. -ge). Ss. Rygfinne, -hvirvel, -marv (-stæring), -rad (en, Ft. -e; af tysk Rückgrat; se Grat) o. s. v. [-rygget

(-ede); f. Eks. pukkelrygget].
 en Rygning (Ft. -er).
ryge (at; røg, røgen, -et, -ne).
 Skorstenen ryger. Støvet ryger
 hen ad Vejen. at ryge i Haarene
 paa hinanden, at r. i Lyset. —
 at r. af en Pibe, r. Tobak. at r.
 med vellugtende Sager. at r. et
 sygt Lem, Klæder o. s. v. at r.
 en Ræv ud. (Jf. røge). en Ryge-
 kupé, et R-værelse. rygelig
 (r.). en Ryger (Ft. -e; Tobaksr.).
 en Rygning (Ft. -er).
ryggesløs (r.; en ældre F. er rø-
 geløs = ntysk rökelos, mn-
 tysk rokelos, sammens. m. roke,
 ruke, Omsorg, Hensyntagen. En
 Afledn. af samme Rod er d. Røgt).
Rygte (et, Ft. -r). en Rygte-
 smed. at rygtes.
Ryk (et, Ft. d. s.; b. F. Rykket,
 -ene). at rykke. et Rykind.
 en Rykker (Ft. -e). [en -ryk-
 kelse; f. Eks. Forrykkelse. en
 -rykning; f. Eks. Fremryk-
 ning].
Ryle (en, Ft. -r). Ss. Rylenøb,
 -æg o. s. v.
rympe (at). at r. Næse ad (af).
Rynke (en, Ft. -r). at rynke. en
 Rynkning.
Rype (en, Ft. -r; norsk rjupa,
 rype). Ss. Rypejagt o. s. v.
ryste (at). en Rystelse (Ft. -r).
Rytme (en, Ft. -r). rytmisk (-e).
Rytter (en, Ft. -e; nyntysk rüter,
 af mntysk ruter [af ruten, at
 røve, plyndre] o: Landvejsrøver;
 Kriger, især til Hest [„pertruter“]).
 Ss. Rytterfane, -skare o. s. v.
 Rytteri (-et).
ræbe (at).
rød (-de). at ræddes. en Ræd-
 sel (Ft. -sler). Ss. rædselsfuld,
 R-budskab o. s. v. rædsom
 (-t, -me).
Ræddike (en, Ft. -r; mntysk redik,
 af lat. radix, se Radis).
Ræk (-ken, Ft. -ke; Gymn.; tysk
 Reck [ntysk rek, rik, Stang,
 Tværstang]; jf. Rækværk). Ræk-
 øvelser.
Rækkel (en, Ft. -kler; mntysk rekel,
 en stor Bondehund). en lang R.
Række (en, Ft. -r). i R. en Række-
 følge.
række (at; rakte, rakt [til Dels
 ogsaa rækkede, rækket]). en
 Rækkeevne, -vidde. en Ræk-
 ning.

Rækværk (et; ntysk rek-, rik-
 werk, sammens. med det u. Ræk
 anførte rek, rik).
Ræling (en, Ft. -er). Rælings-
 anker, -støtte.
Ræmse (en), at ræmse = Ramse,
 at ramse.
Rænker (Ft.). Ss. rænkefuld,
 R-smed m. m.
ræse (at). ræset Laks.
Ræv (en, Ft. -e). Ss. Rævegrav,
 -hagel, -skind o. s. v.
røbe (at). at r. en Hemmelighed.
rød (r.). de røde. Ss. rødbrun,
 -haaret, -malet, -mosset
 (-ede; forhen -moset); R-bøg,
 -hals, -kælk (en, Ft. -e, = R-
 hals; tysk Rotkehlchen [Kehl-
 chen o: Deminutiv af Kehle,
 Strube]), -kløver, -spætte (en,
 Ft. -r), -æl o. s. v. (med bortfaldt
 Stødtonen); R-grød, -vin (-s-
 flaske o. s. v.). rødlig (r.).
 Røddlinger (Ft.). at rødme.
 en Rødme.
Røde (en; besl. m. Raad, raad-
 den). at lægge Hør, Hamp i R.
 = at røde eller rødne den. en
 Rødning.
Røffel (en; Irettesættelse; tysk Rif-
 fel, Rüffel). at røfle.
Røg (en). at gaa op i R. Ss. røg-
 fordrivende, -fortærende,
 -fri; R-fortærer (en, Ft. -e),
 -hat, -kupé (efter tysk Rauch-
 coupé; bedre Rygekupé lige-
 som Rygeværelse), -tobak
 (efter tysk Rauchtabak) o. s. v.
 røget (-ede). en r. Smag.
røge (at). røget Flæsk, Sild o. s. v.
 (Tidligere sagdes ogsaa — stem-
 mende med sv. röka — at røge
 et sygt Lem, r. med Enebær, r.
 Tobak, r. Ræve ud o. desl., hvor
 nu siges ryge). en Røgemand
 el. Røgmand. et Røgeri (Ft.
 -er). en Røgning.
Røgelse (en, Ft. -r). Ss. Røgelse-
 alter, -kar o. s. v.
Røgt (en). at røgte. en Røgter
 (Ft. -e). en Røgtning.
Røllike (en, Ft. -r; Planten.).
rømme (at; -ede og rømte; af Rum,
 rum). at r. Pladsen. at r. sig
 (ordentligvis for at Passagen gen-
 nem Aande- og Stemmeredska-
 berne kan blive fri). en Røm-
 ning (Ft. -er; R-s-forsøg,
 -mand).

Rön (-nen, Ft. -ne [oftest: Rönnebærtrær]). Rönnebær (-træ).
Rönde (ved Kalø Vig).
Rönne (en, Ft. -r). en gammel R.
Rönne (paa Bornholm).
Rör (et, Ft. d. s.). Ss. at rörlægge; r-hannet; R-fletning, -fløjte, -ledning, -sanger o. s. v.
Rördrum (-men, Ft. -me; mntysk rördum, synes ikke opr. at være en Ss. med rör, Rör, da den oldtyske F. er horotumbil [eg. „Dyndtümle“? horo o: Dynd, Skarn]).

röre (at; -te). en Rörestang; Röræg. et Röre. en Rörelse. rörig (r.). [en -röring; f. Eks. Omröring]. rörlig (r.).
Rörhval (en; oldn. røyð-r, røyðarhval-r, norsk røyrvål [kv = hv]).
Rös eller **Röse** (en, Ft. Røser; Stenr.).
Röst (en, Ft. -er).
Röst (et; Søspr.). Ss. Röstkætting o. s. v.
røve (at). en Røver (Ft. -e). Ss. Røveranfører, -bande, -historie o. s. v. et Røveri (Ft. -er). røversk (-e).

S.

S, s (et, Ft. S'er, s'er). Ss. S-Lyd o. s. v.
saa (Bio.). s. at, s. godt som, s. lidt, s. længe, s. mange, s. meget, s. nær, s. ofte, s. sandt, s. snart, s. vidt, s. vist (som) o. s. v. — Ss. saadan (-t, -ne, som Bio. saadan; mntysk sodân, sodedân; gedân o: gjort, beskaffen, af dôn, at göre [htysk thun, Tjllf. gethan]). s-fremt (Bindeg.). s-kaldt (-e). s-ledes (Bio.). s-lunde (Bio., gldags). s-som (Bio. og Bindeg.). s-vel (Bindeg.; f. Eks. s. uppe som gamle [= baade — og]. Men: gid det var saa vel! Han kan göre det lige saa vel, fuldt saa vel [= godt] som du o. s. v.).
saa (at; saar, -ede, -et). Ss. Saakorn, -maskine o. s. v. en Saaning.
saagu, sgu (en Ed; forhen som Gud, hvilket vel ikke er en Forkortelse af „som Gud ved“ men = mntysk summe got, ved Gud [af sam mi got helpe = saa sandt hjælpe mig Gud]).
Saal (en, Ft. -er). Saalegænger, -læder. atsaale (sædv. forsaale).
Saald (et, Ft. d. s.; oldn. sald). at lade gaa gennem det grove S.
saamænd (Bio.; forhen som (ogsaa: saa) mænd ved, som mænd).
Saar (et, Ft. d. s.). Ss. Saarfeber, -rand o. s. v. atsaare. saarlig (r.).
saare (Bio.).

Sabadille (en, Ft. -r). Ss. Sabadillefrø, -syre o. s. v.
Sabbat (en, Ft. -er). Ss. Sabbatsaar, -hvile o. s. v.
Şabel (en, Ft. -bler). Ss. Sabelgræshoppe, -hug, -kat, -klinge o. s. v. at sable ned.
Sabellianer (en, Ft. -e). sabelliansk (-e). Sabellianisme (-n).
Sachsen (geogr. N.). en Sachser (Ft. -e). sachsisk (-e).
Sadducæer (en, Ft. -e). sadducæisk (-e).
Sadel (en, Ft. -dler). Ss. sadelbrudt, -fast; S-gjord, -mager (-mester o. s. v.), -plads o. s. v. at sadle. en Sadling.
Safian (-et). Safians Balsko.
Safir (en, Ft. -er). safirblaa.
Saflor (en). Saflorrødt.
Safran (-en). Ss. safrangul, S-spiritus o. s. v.
Saft (en, Ft. -er). Ss. saftfuld, -løs, -rig; S-løb, -rör, -stigning o. s. v. saftig (r.).
Sag (en, Ft. -er). Syn for Sagen (opr. Sagn, s. d.). Ss. at sagsøge; s-kyndig; S-fører, -hukommelse, -kundskab, -register, -volder (en, Ft. -e) o. s. v.; sagesløs. saglig (r.).
Saga (-en, Ft. -er). Ss. Sagaskriver, -tid o. s. v.
Sagn (et, Ft. d. s.). Syn gaar for S. (Ordspr.) o: det er bedre at se med egne Öjne end at støtte sig paa andres Udsagn (deraf ved Forvanskning det nuværende „Syn

for Sagen^u). Ss. sagnrig, S-figur, -historie, -kres o. s. v.

Sago (-en). Ss. Sagogryn, -mel, -palme o. s. v.

sagte (ubøj. Tillo.). sagtferdig, -modig, sagtelig (Bio; digt.). sagtens (Bio.). at sagtne. en Sagtning.

sakke (at). at s. agterud. en Sakning.

Sakrament (et, Ft. -er). sakramental (r.).

Sakristi (-et, Ft. -er).

Saks (en, Ft. -e). Saksnæb (Fuglen.); Saksestaal.

Sakskøbing (geogr. N.).

Sal (en, Ft. -e). Salsdör, -vindue.

Salamander (en, Ft. -dre).

Salangan (en, Ft. -er). Ss. Salanganrede o. s. v.

Salat (en, Ft. -er; ital. (in)salata, eg. det indsaltede). Ss. Salatbed, -fad o. s. v.

Saldo (-en, Ft. -er). at saldere. en Saldering.

Salep (-pen). Saleprod.

Salg (et, Ft. d. s.). til Salg(s). Ss. Salgsbetingelse, -pris, -værdi o. s. v.

Salicyl (-let). Ss. Salicylsyre, -sæbe o. s. v.

salig (r.). min s. Moder. de salige. at saliggøre, en S-gørelse, -gører.

Saling (en, Ft. -er; Søspr.).

Salme (en, Ft. -r). Ss. Salmebog, -sang o. s. v. en Salmist (Ft. -er).

Salmiak (-ken; Sammentr. af lat. sal ammoniacus, eg. Salt, fundet i den Egn, hvor Juppiter Ammons Tempel stod; jf. Ammoniak). Salmiakmikstur, -spiritus.

Salon (en, Ft. -er). Ss. Salonbord, -bøsse o. s. v.

Salpe (en, Ft. -r). en Salpekæde.

Salpeter (-et). Ss. salpetersur, S-papir, -syre o. s. v.

Salt (et, Ft. -e). salt (-e). s. Vand, Kød, Smag o. s. v. Saltkar, -kilde, -lage, -smag, -syder (eg. Ft. -e), -syderi (-et, Ft. -er), -urt (Planten.) o. s. v. (med bortfaldt Stødtone); S-mad (saltet Kødmad; et S-s-fad), -vand (-s-alge, -fisk). at salte. et Salteri (Ft. -er). en Saltning.

Saltomortale (et, Ft. -r).

Salut (-ten, Ft. -ter). et Salutskud. at salutere.

Salve¹ (en, Ft. -r; til Indgnidning o. s. v.; mntysk salve). en Salvekrukke. at salve. en Salvelse. en Salving (-s-akt).

Salve² (en, Ft. -r; Geværsalve o. s. v.; fr. salve).

Salvie (en). Salvievand.

Salvo Titulo (forkortet: S. T.; „med Forbehold af Titlen“ [lat. salvus, uskadt, i Behold; titulus, Titel]).

Salær (et, Ft. -er).

sam: at s-arbejde (et S-arbejde), -stemme (en S-stemming), -tale (en S-tale), -tykke (et S-tykke), -virke; s-bladet, -drægtig, -fuld (forhen-fæld, oldn. samfeld-r, af fella i Betydn. fælde sammen); S-bo, -eje, -fund (opr. Sammenkomst, Møde [hvor man finder, træffer hinanden]. Ss. S-s-klasse o. s. v.), S-færdsel, -kvem (-met), -liv, -raad, -tid (s-tidig), -vittighed (mntysk samwitticheit, sammens. m. witticheit, Viden [jf. lat. conscientia]. Ss. s-s-fuld, -løs; S-s-nag o. s. v.) o. s. v.

Samel (en, Ft. -er; Planten., af lat. samolus).

samle (at; mntysk samelen, af samenen [stemmende m. oldn. samna, af saman, sammen]). en Samler (Ft. -e). en Samling (Ft. -er; Ss. S-ssted o. s. v.).

samme (b. F. og Ft.). den, det, de s. i det s. s. Slags, s. Sted. sammesteds (Bio.).

sammen (Bio.). Af Ss. anføres eksempelvis: at s-binde, en S-binding. at s-blande, en S-blanding. at s-bøje, en S-bøjning. et S-drag, at s-drage, en S-dragning. at s-dynge, en S-dyngning. at s-fold, s-foldelig (r), en S-foldning. at s-hobe, en S-hobning. et og en S-hæng; s-hængende. s-hørende. en S-kædning, -klistring, -knibning, -knugning, -rottelse (Ft. -r), -skruning, -snerpning, -sparing, -stimling (Ft. -er) o. s. v.

Sammensurium (et; ntysk sammelsurium).

samt (Forho. og Bindeo.). samtlige (Ft.).

Sanatorium (b. F. -iet, Ft. -ier).

Sand (-et). Ss. sandblandet, -muldet; S-banke, -bund, -flugt, -grav, -kage, -loppe o. s. v.; Sandskorn. at sande til. sandet (-ede), sandig (r).

sand (r.). at skelne sandt fra usandt. sanddru (ubøj. Tillo.; se -dru), -færdig, -synlig; S-siger (-ske). at sande noget. sandelig (Bio.). en Sandhed (Ft. -er). Ss. sandhedskærlig, Syidne o. s. v. min Sandten (eller minsandten).

Sandal (en, Ft. -er).

Sandart (en, Ft. -er; Fischen.; nyhtysk Sandart [sædv. Sander], mntysk sandåt).

Sandeltræ.

Sang (en, Ft. -e). Ss. Sangbund, -forening, -fugl, -svane o. s. v. sangbar (r.). en Sanger (Ft. -e).

Sangviniker (en, Ft. -e). sangvinsk (-e).

sanitær (r.).

sanke (at; oldn. [og sv.] samka, afsam-). en Sanken, en Sankning.

Sankt (forkortet: St., S.; af lat. sanctus, Hunk. sancta, hellig). St. Bernhard, St. Peder, St. Helena, St. Annæ [Ejef.] Plads (Københ.), St. Knuds Vej, St. Peders Stræde o. s. v. Ss. St.-Hans Aften, -Dag, -Gade, -Orm, -Urt o. s. v. — en Sanktion. at sanktionere.

Sans (en, Ft. -er). Ss. Sansebe- drag, -indtryk, -rus o. s. v.; sansesløs. at sanse. Sans- kage, -redskab. sanselig (r.). en Sansning (Ft. -er).

Sansculot (-ten, Ft. -ter; fr. sansculotte, eg.: uden [de paa den franske Revolutions Tid endnu sædvanlige] Knæbenklæder [men derimod med lange Benklæder]).

Sanskrit (et). Ss. Sanskritfor- sker, -litteratur o. s. v.

Sapaju (-en, Ft. -er).

Sappho (N.). sapphisk (-e). s. Vers.

Sapør (en, Ft. -er).

Saracener (en, Ft. -e). saracensk (-e).

Sardin (en, Ft. -er; benævnt efter Øen Sardinien). en Sardindaase.

Sargasso (-en). Sargassohavet, -tang.

Sarkasme (en, Ft. -r). sarkastisk (-e).

Sarkofag (en, Ft. -er; græsk sarkophagos, eg. „Kødæder“, o: for- færdiget af en Kalksten, som be- virkede en hurtig Opløsning af Liget).

sart (-e). en s. Konstitution.

sat (-te). s. Alder, Væsen.

Satan (en). satanisk (-e).

Satin (-et). at satinere. en Satinermaskine. en Sati- nering.

Satire (en, Ft. -r). en Satiriker (Ft. -e). satirisk (-e). at sa- tirisere.

Satisfaktion (en).

Sats (en, Ft. -er).

Saturej (en; Planten.).

Satyr (en, Ft. -er).

Sauce (en, Ft. -r) = Sovs (s. d.).

Sav (en, Ft. -e). Ss. savtakket, S-fisk, -tand o. s. v. at save. Ss. Sav(e)lad, Savmølle, -spaan m. m. en Savning.

Savanner (-ne, i Nordamerika).

Savl (-et). at savle.

Savn (et, Ft. d. s.). at savne.

Savojen (geogr. N.). Savojkaal. en Savojard (Ft. -er).

Scene (en, Ft. -r). Sceneforan- dring, -instruktør. et Sce- neri. scenisk (-e).

Scepter (et, Ft. -tre).

[**Schema**, se Skema].

Schenkel (en, Ft. -kler). at lægge Schenkelen an.

[**Schisma**, se Skisma].

Schæfer (en, Ft. -e). et Schæferi (Ft. -er).

Scirokko (-en).

se (at; ser [Lidef. ses], saa [Lidef. saas], set [-e]; Nutids Tillf. seende). se der! se se! Sehöje (-ne); se- værdig, en Seværdighed (mest i Ft.). en Seen. en Seer (Ft. -e; Ss. S-blik o. s. v.).

Sedativvand.

Seddel (en, Ft. Sedler). Ss. Sed- delindløsning, -katalog, -masse o. s. v.

Sedes (en, Ft. -er). i S. (in se- decimo). Sedesformat, -ud- gave.

Segl (et, Ft. d. s.; mntysk segel). Ss. Segllak, -ring, -samling o. s. v.

Segl (en, Ft. -e; mntysk sekele). seglformig.

Segment (et, Ft. -er).

segne (at). at s. om.

sej (Udro.).

sej (r.; gld. segh [jf. Dej]). sejlivet; at sejpine, et S-pineri.

Sej (en, Ft. -er; Fiskene).

Sejd (-en; et fra Oldn. laant O.). at øve S. en Sejdkone, -kvinde, -mand.

Sejl (et, Ft. d. s.; oldn. segl). at gaa, være under S. Ss. Sejlbaad, -dug, -garn, -mager, -skib o. s. v. at sejle. sejlbare (r.), -færdig. -klar; S-tur o. s. v. en Sejlads. en Sejler (Ft. -e). [en -sejling; f. Eks. Afsejling].

Sejr (en, Ft. -e). Ss. ¹sejrkronet, -rig, -vant; S-herre, -vinder o. s. v. ²Sejrsbudskab, -palme, -tegn, -tog o. s. v. at sejre.

sejse (at; Søspr.). en Sejsing (Ft. -er).

sejsten. **sejsten** (Talo.). sejstende. Ludvig den Sejstende. en Sejstende-del.

Sekant (en, Ft. -er).

Sekondløjtnant (en) = Sekundløjtnant.

Sekretær (en, Ft. -er; fr. secrétaire, af mlat. secretarius og dette af lat. secretus, hemmelig). et Sekretariat (Ft. -er).

seks (Talo.). at køre med s. den s. og tyvende Juli. Ss. seksaarig, -bladet, -dobbelte; S-ender [en, Ft. -e], -kant, -tal o. s. v. [seksti, se tresindstyve]. en Seks (-en), Sekser (Ft. -e). en Seksa (Ft. -er; eg. Maaltid ved Sekstiden; sv. sexa). — en Sekstant (Ft. -er). en Sekstet (-ten, Ft. -ter).

seksuel (-t, -le).

Sekt (en, Ft. -er). Sektvæsen (-et). en Sekterer (Ft. -e). sekterisk (-e).

Sektion (en, Ft. -er). Ss. Sektionsmøde o. s. v.

Sektor (en, Ft. -er).

sekularisere (at). en Sekularisation.

Sekund (en og et, Ft. -er; Smaadel af anden Orden af en Time eller Grad, for saa vidt denne først deles i Minutter og disse atter i Sekunder; af lat. secundus [Hunk. secunda], anden). Ss. Sekundpendul, -viser m. m.

Sekundaveksel (en).

sekundere (at). en Sekundant (Ft. -er).

Sekundløjtnant (en) = Sekondløjtnant.

sekundær (r.).

sekvestrere (at). en Sekvestration.

Seldshuk (-ken, Ft. -ker). seldshukisk (-e).

Sele (en, Ft. -r). Ss. Seleknep, -tøj o. s. v.

Selje (en, Ft. -r; Planten.; besl. m. lat. salix, Pil). Seljerön (en).

Selleri (en, Ft. -er). Selleriknop, -suppe.

Selskab (et, Ft. -er). Ss. Selskabsdame, -mand, -regning, -spil o. s. v. selskabelig (r.).

Seltersvand (fra Kilderne ved Nieder- og Ober-Selters i Nassau).

selv (Stedo., nu ubøjeligt, med den Undtagelse, at den b. F. selve undertiden bruges, dog ikke mere med foransat Bestemmelsesord [gld. thet sialvæ ben, „det selve Ben“] men kun vedføjet et Navneo. i b. F. [selve Benet o. s. v.; jf. „hele Dagen“, „største Delen“ o. desl. = den hele Dag, den største Del]. Usædvanlig er Superlativformen selveste [„Vor Vilje er vort selveste Selv“, Martensen]). den s. samme. s. naar, s. om. et Selv (-et). — Ss. selvanden, -tredje o. s. v.; s-beskikket, -bevidst, -død, -for-nægtende, -forskyldt, -følgelig (Bio., ogsaa Tillo.), -gjort (s. er velgjort), -gyldig, -indlysende, -kaldet, -plager(i)sk, -stændig o. s. v.; S-agtelse, -antændelse, -behag, -ejer, -fornægtelse, -følge (en), -koger (en, Ft. -e), -mord, -styre (et) o. s. v. selvisk (-e).

Semester (et; Ft. -stre).

Semikolon (et).

Seminarium (-iet, Ft. -ier). Ss. Seminarielærer o. s. v. en Seminarist (Ft. -er).

Semit (-ten, Ft. -ter). semitisk (-e).

Semulje (-n; af fr. semoule). Semuljegryn, -grød, -vælling. sen (r.). sendrægtig (r.).

Senat (et, Ft. -er). en Senator (Ft. -er).

sende (at; -te). et Sendebud (Ft. d. s., sjældnere -e). en Sendelse (Ft. -r). [en -sender (Ft.

-e); f. Eks. Afsender]. en Send-
 ding (Ft. -er).
Sene (en, Ft. -r). Ss. senefuld,
 -stærk; S-baand, -hinde,
 -væv o. s. v.
Seng (en, Ft. -e). i S. til Sengs,
 oven Senge. Ss. sengeliggende,
 S-klæder, -tid, -tæppe,
 -varme o. s. v.
Sengsvin (et; tysk Senger, af
 sengen, at svide).
Senior (en, Ft. -er). et Seniorat
 (Ft. -er).
Sennep (-en). Ss. Sennepskage,
 -kande, -sovs o. s. v.
Sennesblade (Ft.).
Sensation (en). Ss. Sensations-
 proces, -roman, -svækkende
 m. m.
sensibel (-elt, -le). en Sensibi-
 litet.
Sensualisme (-n). en Sensualist
 (Ft. -er).
Sentens (en, Ft. -er). sententiøs
 (r.).
sentimental (r.). en Sentimen-
 talitet.
separere (at). separat (-e). Ss.
 Separataftryk, -fred, -vo-
 tum. en Separation (Ft. -er).
 en Separatisme. en Separat-
 ist (Ft. -er). separatistisk (-e).
Sepia (en, Ft. -ier). Ss. Sepia-
 skal o. s. v.
September (en; lat., eg. den 7de
 Maaned; se December). S. Ma-
 ned. Septemberdag, -vej-
 r o. s. v.
Septennat (et, Ft. -er).
Seraf (en, Ft. -er [hebraisk Ft. Sera-
 fim]). serafisk (-e). Serafi-
 merordenen (b. F.).
Serail (et, Ft. -er).
Serenade (en, Ft. -r).
Sergent (en, Ft. -er).
Serie (en, Ft. -r).
Servante (en, Ft. -r).
servere (at). en Servering. et
 Service (Ft. -r). en Serviet
 (-ten, Ft. -ter; S-baand o. s. v.).
servil (r.). en Servilitet.
Servitut (-ten, Ft. -ter).
serøs (r.). en s. Vædske.
Sesam (en). Sesamfrø, -olie.
Session (en, Ft. -er).
Sevenbom (en; mntysk seven-
 bom [se Bom], mlat. savina,
 sabina, lat. herba Sabina,
 eg. sabinsk Urt).
Sevresporcelæn.

Sfinks (en, Ft. -er).
Sfære (en, Ft. -r). sfærisk (-e).
Shag (-gen; eng.). en Shagpipe.
Shah (en, Ft. -er; persisk, = Konge;
 jf. Skak).
Shaker (en, Ft. -e; et Sektnavn).
Shaman (en, Ft. -er). Shama-
 nisme (-n).
Shat-el-Arab (geogr. N.).
Sheik (en, Ft. -er).
Sherif (-fen, Ft. -fer; en arabisk
 Fyrste).
Sherry (eng. sherry, tidligere
 sherris; benævnt efter Byen
 Jeres (Xeres) i Spanien). Sherry-
 glas, -toddy.
Shibbolet (et).
Shiit (en, Ft. -ter).
Shilling (en, Ft. d. s.; eng., etymol.
 samme O. som d. Skilling).
Shirting (-et).
Si (-en, Ft. -er). at si (sir, -ede,
 -et). et Siben, -klæde.
Sibylle (en, Ft. -r). sibyllinsk (-e).
sid (r.). side Klæder.
sidde (at; sad [Ft. -e], siddet). en
 Siddeplads. [en -sidder (Ft.
 -e); f. Eks. Indsidder].
Side (en, Ft. -r). at gaa (o. s. v.)
 til S. ved Siden af. Ss. side-
 længs, -læns (se baglæn[g]s),
 -ordnet, -stillet; S-bane,
 -flade, -knop, -linie, -lomme,
 -mand, -sting, -stykke, -vin-
 kel o. s. v. [-sidet (-ede); f. Eks.
 sekssidet. -sidig (r.); f. Eks.
 ensidig].
siden (Bio. o. s. v.). s. efter, s. hen-
 for længe s. sidst (-e). til s.
 lige til det sidste. Ss. (den) sidst-
 afvigte, -fødte, -levende,
 -nævnte; S-prædiken. paa (i)
 Sidstningen.
Sidensvans (en, Ft. -er; ntysk,
 = Silkehale).
siderisk (-e). s. Omløbstid.
Siesta (en, Ft. -er).
Sif eller (rigtigere) **Siv** (Tors Hustru).
Sifon (en, Ft. -er). en S. Sodavand.
sig (Stedo.). af s. selv.
sige (at; sagde, sagt). [-sigelig
 (r.); f. Eks. opsigelig. en -si-
 gelse (Ft. -r); f. Eks. Modsi-
 gelse]. (et) Sigende (efter S.).
Signal (en, Ft. -er). Ss. Signal-
 bog, -pipe, -skud, -stang
 o. s. v. et Signalement (Ft. -er).
 at signalisere. en Signali-
 sering. en Signallør (Ft. -er).
Signatur (en, Ft. -er).

signe (at). en Signeformular.
Signet (et, Ft. -er). en Signetring, -stikker.
Sigt (en; Præsentation af en Veksel som Termin for den derfra regnede Betalingsfrist og: denne selv; tysk Sicht, eg. det at se [jf. -sigt]). paa, ved S.: 3 Dage efter S. kort, lang S. en Sigtveksel.
[-sigt (en, Ft. -er; foreg. O. i almindelig [ikke specialiseret] Betydning; f. Eks. Hensigt, Udsigt. et -sigt i: Ansigt = mntysk ansichte (jf. et Sigte). -sigtig (r.); f. Eks. gennemsigtig].
sigtbar (r.). sigtbart Vejr.
sigte¹ (at; at s. paa, efter, til noget; besl. m. -sigt). Ss. Sigtekorn, -punkt o. s. v. et Sigte (mntysk sichte). af, i S.
sigte² (at; at s. Mel o. s. desl.; mntysk sichten, af en ældre F. siften [jf. eng. sift]). en Sigte (Ft. -r). Sigtebrød, -mel, -værk o. s. v. en Sigtning.
sigte³ (at; at beskyldte; gld. sæktæ, besl. m. sak, Sag). en Sigtelse (Ft. -r).
sikken (sikket, sikke; dagl. T.; af se hvikken [Dialektform = hvilken]). sikken (en) Karl; sikket (eller: sikken et) Udtryk; sikke Löjer! — sikke noget Snak!
sikker (-t, sikre; sikrere, sikrest). Sikkerhed (-s-foranstaltning, -prop o. s. v.). sikkerlig (Bio.). at sikre. en Sikring (-s-middel).
Siksak (en). i S. Ss. siksakformig, S-linie o. s. v.
Sild (en, Ft. d. s.). Ss. Sildefiskeri, -salat, -stime o. s. v.
silde (Bio.). en Sildefødning (Ft. -er). sildig (r.). sildigblomstrende, -moden.
Silhouet (-ten, Ft. -ter). at silhouettere.
Silicium (-et). et Silikat (Ft. -er).
Silke (-n). Ss. silkeblød, -haaret, -klædt; S-fløj, -for, -kjole, -orm o. s. v.
silurisk (-e).
Sime (en, Ft. -r).
Similor (-et).
Simle (en, Ft. -r; Hvedes.).
Simmer (et, Ft. d. s.; htysk Zimmer, der etymol. er samme O. som Tømmer og som -timmer i Fruentimmer [se disse O.]). 5 S. Skind.

Simmer (en; Anemone).
Simoni (-en; Benævnelsen efter den Simon, som omtales i Apost. Gern. Kap. 8, med Hensyn til det, der fortælles V. 18—19).
simpel (-elt, -le). simpelt hen. at simplificere. en Simplifikation, Simplificering.
simulere (at). en Simulant (Ft. -er). en Simulation.
sin (sit, sine). at give enhver sit. Fanden hytter sine.
Sind (et, Ft. d. s.). at have i Sinde, være til Sinds, slaa af Sinde, lægge paa Sinde. Ss. ¹Sindbillede, s-billedlig, -rig. ²Sindelag. ³sindsforvirret, -svag, -syg (S-eanstalt); S-bevægelse, -ro, -stemning, -styrke o. s. v. sindet (-ede). sindig (r.). [-sindig; f. Eks. afsindig, skarp-sindig].
Sinde (o: Gang [jf. -sinds- i Talo. halvtredsstykke, tresindstykke o. s. v. = halvtredje, tre (o. s. v.) Gange tyve]): for denne S., ingen S., nogen S.
Sinecure (en, Ft. -r).
Singleton (en, Ft. -er).
Singrön (en; Planten.; tysk Singrün, sammens. m. Forstav. sin- o: altid [jf. Syndflod]).
Singularis (en).
Sinke (en, Ft. -r; til Stövlehæle o. desl.).
sinke (at; af sen). en Sinke (Ft. -r). en Sinkelse.
Sinus (en, Ft. -er; Matem.).
Sippe (en, Ft. -r; en Snerpe). sip-pet (-ede).
Sir (en; Pryd). en Sirplante. et Sirat (Ft. -er). at sire. sirlig (r.).
Siren (en) = Syren (s. d.).
Sirene (en, Ft. -r). en Sirenesang.
Sirts (-et, Ft. -er; tysk Zitz, holl. sits, eng. chints, et fra Indien stammende O.). Sirts Gardiner.
Sirup (-pen). en Sirupskage, -krukke.
Sisken (en, Ft. -er). Ss. sisken-grön, S-æg o. s. v.
Sisse, Sissel (N., af Cecilie).
Sisyfusbearbejde (et).
sitre (at).
Situation (en, Ft. -er). Situationskort, -linie, -plan. — situeret (-ede).
Siv (et og en, Ft. d. s.). rank som

et S. "Vinden hviskede i Sivet" (kollektivt = Sivene). *Juncus glaucus* kaldes paa Dansk blaa-graa S. Lysesiven ligner meget Knopsiven. Ss. Sivmatte, -sko o. s. v.

sive (at).

Sjakal (en, Ft. -er; et fra Tyrkisk eller Persisk stammende O.).

Sjako (-en, Ft. -er; et fra Ungarsk stammende O.).

sjakre (at; jødisk-tysk *schachern*). en Sjakkerjøde.

Sjal (et, Ft. -er; eng. shawl, af østerlandsk Opr.).

Sjap (-pet). Sjapis.

Sjask (et). at sjaske. sjasket (-ede).

Sjat (en, Ft. -ter). en S. Vand.

sjette (Talo.). Knud den S. en Sjettedel.

sjippe (at). et Sjip (pet) ov.

sjofel (-elt, -le; jødisk-tysk *schofel*). en Sjofelist (Ft. -er). at sjofle en.

sjokke (at). en Sjokke (Ft. -r).

Sjov (et, sjældnere: en; holl. sjouw). at sjove. en Sjover (Ft. -e).

sjunge, se u. synge.

sjuske (at). sjusket (-ede). en Sjuske (Ft. -r). et Sjuskeri (Ft. -er).

Sjæl (en, Ft. -e). Ss. ¹sjælfuld, -løs. ²sjæleglad, S-adel, -angest, -fryd, -messe. -sörger, -vandring o. s. v. ³Sjæls-højhed, -kraft, -storhed, -styrke, -tilstand, -ytring m. m. sjælelig (r).

sjælden (opr. kun Bio., nu ogsaa Tillo. [-ent, -ne]; derfor nu som Biordsform baade sjælden og sjældent).

Sjælland (geogr. N.). sjællandsk (-e). Sjællandsk (s. Sprog). en Sjællænder (Ft. -e).

Skaal (en, Ft. -e og [nu sædv. kun i Betydn. Toast] -er). to Skaale Mælk. at udgyde sin Vredes Skaaler (jf. Joh. Aabenb. 16, 1). at drikke Skaaler. Ss. Skaal-bærere (Ft.; Plantefam.), -lav, -rust (Planten.), -tale o. s. v.

skaane (at). en Skaansel (sk-løs). skaansom (-t, -me).

Skaar (et, Ft. d. s.). skaaret (-ede).

Skab ¹ (-et; et Udslæt [jf. eng. scab og lat. scabies]). skabet (-ede).

Skab ² (et, Ft. -e; mntysk *schap*). en Skabdör, -nøgle, -skuffe.

[-**skab**, en eller et, Ft. -er; besl. m. skabe; er dels = oldn. -skap-r (Hank.), dels (i O., som ere laante fra Tysk eller dannede efter tysk Mønster) = mntysk -scap, -schap, -schop (Hunk. og Intetk.) eller nyhtysk -schaft (Hunk.). Det overvejende Antal af Ordene paa -skab er nu Intetkönsord (f. Eks. Borgerskab, Budskab, Herskab, Kendskab o. s. v.); dog ere de fleste med Tillo. dannede Fælleskönsord, f. Eks. Klogskab, Ondskab o. s. v. (Undtagelser herfra angives paa sit Sted). -skabelig (r.); f. Eks. lidenskabelig, venskabelig].

skabe (at; -te, i Betydn. te [skabe sig] ogsaa -ede; oldn. skapa; jf. skaffe). skabagtig. en Skabelse (Ft. -r; S-s-akt o. s. v.). en Skaber (Ft. -e; S-kraft o. s. v.). et Skaberi. en Skabning (Ft. -er).

Skabelon (en, Ft. -er).

Skaberak (-ket, Ft. -ker).

Skabilkenhoved (et).

Skabiose (en, Ft. -r; Planten.).

Skade ¹ (en, Ft. [undertiden] -r; oldn. skaði). at komme til S. Ss. skadefro, -lidt, S-fryd m. m.; skadesløs (en S-holdelse), S-erstatning. at skade. skadelig (r).

Skade ² (en, Ft. -r; Fuglen. [jf. norsk og sv. skata]). Ss. Skaderede, -unge o. s. v.

Skade ³ (en, Ft. -r; Fisken.; oldn. skata, af lat. *squatus*?).

skaffe (at; tysk schaffen, etymol. samme O. som d. skabe [s. d.]). [en -skaffelse; f. Eks. Anskaffelse]. en Skafter (Ft. -e).

Skaft (-tet, Ft. -ter; tysk Schaft, af fr. échafaud og dette med ændret F. og Betydn. af ital. catafalco [jf. Katafalk]).

Skaft (et, Ft. -er; oldn. skapt; jf. Skakt). Ss. Skaft(e)hul, -støvler m. m. at skafte; skaftet.

Skagle (en, Ft. -r). Ss. Skaglereg o. s. v.

skak (oldn. skakk-r, skæv); paa s.

Skak (udt. oftest Sjak og er eg. samme O. som Shah [s. d.]). at -spille S. at holde en i S. Ss.

skakmat, S-bræt, -spiller o. s. v.
Skakt (en, Ft. -er; mntyskschacht [af en ældre F.schaft og samme O. som d. Skaft] o: Skaft, Stang, Maalestang; et vist Dybdemaal; en „Skakt“).
Skal (-len, Ft. -ler). Ss. skalbærende, S-dyr, -frugt o. s. v. at skalle. [-skallet (-ede); f. Eks. tykskallet].
Skala (-en, Ft. -et).
Skalk (en, Ft. -e; eg. Tjener, dernæst en servil, falsk, listig Person; nu i formildet Betydning = Skælm, men næsten fortrængt af dette O.). skalkagtig. et Skalkeskjul, -stykke.
Skalle (en, Ft. -r; Fisken.). en Skallesluger.
skallet (-ede; af oldn. skalli, et skallet Hoved). en skallepande.
Skalmeje (en, Ft. -r).
Skalotte (en, Ft. -r), Skalot(te)-løg (tyisk Schalotte [forvansket „Scharlotte“], af fr. échalote, fordum escalone, aflat. [cæpa] ascalonia o: askalonisk Løg, Løg fra Askalon [i Palæstina]).
Skalp (en, Ft. -er). at skalpere. en Skalpering.
skalte (at; tysk schalten). at s. og valte med noget.
Skam (-men). at gøre (o. s. v.) til Skamme. nej saa Skam, om jeg vil! Det ved jeg Skam (eller skam) ikke. Ss. skamfuld, -løs; at s-byde, -skænde, -slaa; S-ben, -plet, -rødme, -støtte o. s. v. at skamme (sig, s. en ud). en Skammekrog. skammelig (r.).
skamfere (at; mntyskschanfëren, schamfëren). (en) Skamfering.
Skammel (en, Ft. Skamler).
Skampion (en, Ft. -er) = Champignon.
Skandale (en, Ft. -r). skandaløs (r.).
Skanderborg (geogr. N.).
skandere (at). at s. et Vers. en Skandering, Skansion.
Skandinav (en, Ft. -er). Skandinavien. skandinavisk (-e). Skandinavisme (-n).
Skandskrift (et; tysk Schandschrift).
Skank (en, Ft. -er).
Skanse (en, Ft. -r). Ss. Skanse-

grav, -kurv; -klædning, -port o. s. v. at skanse, en Skansning (bægge mest i Ss.).
Skare (en, Ft. -r).
Skarlagen (-et; mntysk scharlaken, en folkeetymol. Omdannelse [med Tanken paa laken o: Tøj] af mlat. scarlatum [rimeligvis af østerlandsk Opr.]). skarlagenrød; Skarlagensfeber (Skarlantina, hvoraf skarlatinøs, r.).
Skarn (-et). Skarns Mennesker. Ss. Skarnbasse, -bøtte, -vogn o. s. v.; Skarnsstykke.
skarp (r.). at lade med skarpt. Ss. skarpbygget, -kantet, -ladt, -seende, -sindig, -sleben, -synet; S-retter (en, Ft. -e), -skydning, -skytte, -syn o. s. v.
Skarv (en, Ft. -e; Fuglen.).
Skat¹ (-ten, Ft. -te). Ss. Skatkammer, -mester; Skattegraver, -gravning. at skatte (vurdere, sætte Pris paa).
Skat² (-ten, Ft. -ter; eg. samme O. som Skat¹). at sætte i S. skatbar (r.); skatskyldig; skattefri, -pligtig, S-bevilling (-sret), -billet, -byrde, -portion, -væsen, -yder o. s. v. at skatte (sædv. kun i Ss. beskatte, brandskatte).
Skatol (-let, Ft. -ler; tysk Schatulle, af mlat. scatula, ital. scatola [Æske, Daase]). Ss. Skatolkasse, -klap, -skuffe o. s. v.
skattere (at; tysk schattieren, af Schatten, Skygge). en Skattering (Ft. -er).
Skavank (en, Ft. -er).
Skavgræs (Planten.), af det forældede Udso. skave, at skrabe).
ske (at; sker, skete, sket).
Ske (-en, Ft. -er). Ss. Skeand, -blad (et), -blad (en; Planten.), -fuld (se fuld), -mad o. s. v.
[ske (en, Ft. -r; mntysk -sche); f. Eks. Husholderske, Morderske, Syerske]).
Skede (en, Ft. -r). Ss. Skedehinde, -knæ (Planten.) o. s. v.
Skedevand (eg. „Skillevand“ [saaledes kaldet paa Grund af dets Brug til at adskille Sølv og Guld]; ntysk schëden o: skille [jf. Afsked, Besked o. s. v.]).
skeje (at). at s. ud.

Skel (et, Ft. d. s.; b. F. Skellet, -ene; besl. med skille). Skelsaar (komme til S. og Alder [A. her = den voksne, modne Alder]). skellig (med, uden s. Grund). at skelne. et Skelnemærke.

skele (at). skeløjjet.

Skelet (-tet, Ft. -ter). at skelettere.

Skellak (tysk Schellack, eg. Skallak; ntysk schelle, schel o: Skal).

Skema (-et, Ft. -er). at skematistere. skematisk (-e).

Skeptiker (en, Ft. -e). skeptisk (-e). en Skepticisme.

Ski (-en, Ft. -er). Ss. Skifører, -løber, -stav o. s. v.

Skib (et, Ft. -e). til Skibs. Ss. Skibbrud, skibbruden, Skibmand (en Matrosunderofficer); Skibsbbygger, -byggeri, -bygmester, -dreng, -ekviperingshandel, -fart, -fører, -journal, -mandskab, -reder, -rederi, -værft o. s. v. at skibe (mest i Ss. en skibning; f. Eks. Udskibning). [-skibs (Bio.); f. Eks. langskibs].

skiden (-ent, -ne). Ss. skidenfærdig, -gul; S-tøj (-s-pose), -æg m. m. skidt (Tillo. og Bio., kun i lavere Talebrug). en s. Karl. Skidtmads (et Spil).

Skifer (-en). Ss. Skiferart, -lag, -plade, -tag, -tækker o. s. v. skifret (-ede).

skifte (at). at skiftes (til). Ss. Skiftedag, -spor, -sted o. s. v. et Skifte (Ft. -r). Ss. Skiftebehandling, -protokol, -ret, -væsen o. s. v. en Skifting (Ft. -er; forbyttet Barn). en Skiftning (mest i Ss., f. Eks. Udsk.).

Skik (-ken, Ft. -ke). at sætte S. paa. S. og Brug. at skikke (sig). skikkelig (r.). skikket (-ede). en Skikkelse (Ft. -r).

Skild. (mntysk schilt [Ejef. schildes], nyhtysk Schild, samme O. som d. Skjold; jf. Skilt): S-padde (en og [om Hornpladerne] et; mntysk schiltpadde, schildepadde). en Daase af fint S. en Skildpaddes Kam. Ss. Skildpaddeskal, -suppe o. s. v. S-vagt (tysk Schildwacht [= S-wache], mntysk schiltwachte,

eg. Vagt med Skjold i Haanden o: i fuld Rustning).

Skilderhus (tysk Schilderhaus; jf. schildern, at staa Skildvagt).

skildre (at; nyhtysk schildern, jf. mntysk schilderen, at male, afschilder [en Afledn. afschildt, Skjold] o: ¹ Skjoldmager; ² Maler, navnlig en, som maler Vaabener). et Skilderi (Ft. -er; S-ramme). en Skildrer (Ft. -e). en Skildring (Ft. -er).

skille (at; skilte). Ss. Skillemønt, -rum, -tegn o. s. v. en Skilning (Ft. -er). [en -skillelse; f. Eks. Fraskillelse]. en Skilsmisse (-sag o. s. v.).

Skilling (en, Ft. -er og = Ental; jf. Shilling). at skillinge sammen.

Skilt (et, Ft. -er og -e; mntysk schilt, ¹ Skjold, ² Vaabenskjold, Vaaben, ³ „Skilt“; jf. Skild-). Skiltefabrikant, -maler, -vogn.

Skimmel¹ (-en; Planten). skimmelfarvet, S-svamp. at skimle. skimlet (-ede).

Skimmel² (en, Ft. -er og Skimler; eg. skimmelfarvet Hest og samme Ord som Skimmel¹). skimlet (-ede; mest i Ss.).

Skimt (et). at skimte.

Skin (-net). at frelse Skinnet, dømme efter Skinnet. Ss. skindød, -hellig; S-angreb, -grund, -liv o. s. v. skinbarlig (r.; ntyskscheinbarlich). at skinne.

Skind (et, Ft. d. s.). at frelse, hytte sit Skind. at holde sig i Skindet. at gaa ud af sit gode Skind. Ss. skindmager, -vinget; S-handske, -lap, -pels, -vinger (Ft.); ogsaa = skindvingede Insekter) o. s. v. Skindergade (Københ.; sammens. med det forældede Skinder o: Garver).

skinger (-ert, -re; næsten forældet). at skingre.

Skinke (en, Ft. -r). Skinkemusling, -steg.

Skinne (en, Ft. -r). Ss. Skinneben, -lægger, -stol m. m.

skinsyg (Opriindelsen usikker). Skinsyge.

Skipper (en, Ft. -e). Ss. Skipperbevilling, -efterretning o. s. v.

Skippund (et; mntysk schippunt, -eg. Skibspund).

Skisma (-et). en Skismatiker (Ft. -e). skismatisk (-e).
Skitse (en, Ft. -r). en Skitsebog. at skitsere. en Skitsering.
Skive (en, Ft. -r). at skyde til S. Ss. skiveformig, S-skydning, -sneglo o. s. v.; Skivgat (Søspr.). at skive. at s. Smør.
Skjald (en, Ft. -e; jf. oldn. skald, Intetk.). Ss. Skjaldekunst, -kvad o. s. v.
Skjaller (en; Planten.).
Skjold (et [forhen: -en], Ft. -e; oldn. skjold-r [Hank.], Nævnef. Ft. skildir; jf. Skild- og Skilt). Ss. Skjoldborg, -bregne, -brusk (-en), -bule, -lus, -mærke, -mø o. s. v.
Skjold (en, Ft. -er; vel opr. samme O. som det foreg. [s. d.]). skjoldet (-ede).
Skjorte (en, Ft. -r). Ss. Skjorteknap, -linning, -ærme o. s. v.
Skjul (et). at krybe i S. at skjule (-te). et Skjulested.
Sko (en, Ft. d. s.; b. F. Skoen, -ene). Ss. Skohorn, -mager (-svend o. s. v.), -saal, -tvinge (en; bibelsk), -visk o. s. v. at sko (-r, -ede, -et). en Skoning (Ft. -er).
Skod (-det, Ft. -der; mntyskschot, etymol. samme O. som d. Skud [gld. skut]). vandtætte Skodder (i Skibe).
Skodde (en, Ft. -r; ligesom foreg. O. besl. m. skyde).
skodde (at; Søspr.; jf. norsk skota, skuta og Navneo. skot, skut, oldn. skut-r, æ: Agterstævnen eller overhovedet en af Enderne af et Fartøj). at s. med Aarerne (ro bagvendt, drive Baaden tilbage med dem).
Skodsborg (ved Øresund).
Skogger:- S-due, -latter, at s-le. at skogre.
Skok (-ken, Ft. -ke).
Skolastik (-ken). en Skolastiker (Ft. -e). skolastisk (-e).
skolde (at). Skoldkopper. en Skoldning.
Skole (en, Ft. -r). at gaa i S., tage en i S. at sladre af S. Ss. skolepligtig, -søgende; S-aar, -bestyrer, -bog, -brug, -bænk, -discipel, -kammerat, -lærer (-embede o. s. v.), -skib o. s. v. at skole. at s. en Hest.
Skolopender (en, Ft. -dre).

Skonnert (en, Ft. -er). Ss. skonnerttrigget, S-brig, -galease, -sejl o. s. v.
skoptisere (at; dagl. T.).
Skorbut (-ten; mlat. scorbutus; jf. Skørbug). skorbutisk (-e).
Skorpe (en, Ft. -r). skorpet (-ede).
Skorpion (en, Ft. -er). Ss. Skorpionstik, -tæge o. s. v.
Skorsten (en). Ss. Skorstensfejer (-dreng o. s. v.), -ild, -pibe o. s. v.
skorte (at). det skortede (ham) paa Penge.
Skorzonere (en, Ft. -r). Skorzonererod.
Skose (en, Ft. -r). at skose.
Skotte (en, Ft. -r). Skotland. en Skotlænder (Ft. -e). skotsk (-e).
skotte (at). at s. til, efter en, noget.
Skov (en, Ft. -e). Ss. skovbevokset, -løs, -rig; S-abild, -bestand, -brug (-et), -due, -egn, -foged, -hugst, -mærke (en; Planten.), -rider, -skade (Fuglen.), -tur, -udvisning o. s. v. at skove. en Skovning.
Skover (Ft.; af det forældede Udso. skave [i Fortid opr. skov], at skrabe). S. i en Gryde, S. af Snavs.
Skovl (en, Ft. -e). Ss. Skovlblad, -fuld (en; se fuld), -hjul o. s. v. at skovle.
skraa (-t, skraa; mntysk schrât). paa S. Ss. Skraabjælke, -madras, -plan, -pude o. s. v. at skraa¹ (-r, -ede, -et). at skraane. en Skraaning (Ft. -er). skraas (Bio.). skraas over for mig; s. overfor.
skraa¹ (at), se u. skraa.
skraa² (at; skraar, -ede, -et; ntysk schröen, mntysk schröden, skære, male (o. s. v.) i mindre Stykker eller Dele o. s. v.). at s. (= grutte) Korn. at s. Tobak. Skraatobak. en Skraa¹ (Ft. -er). (et) Skraa. at skyde med S. en Skraasæk. (en) Skraaen, Skraaning.
Skraa¹ (-en, Ft. -er), se u. skraa².
Skraa² (-en, Ft. -er; skreven Vedtægt; oldn. skrá). Aabenraa S. Skraaen for St. Knuds Gilde i Flensborg.
Skraal (et, Ft. d. s.). at skraale

(-ede og -te). en Skraalhals.
 en Skraaler (Ft. -e).
Skrab (-et). at skrabbe. Ss. Skrabekage, -redskab, -staal o. s. v.; Skrabnæse (et Spil), -sammen (et), -ud (et, Ft. d. s.). en Skrabbe (Ft. -r), Skrabber (Ft. -e). en Skrabning (Ft. -er).
skral (-t, -le; holl. schraal, tör, mager, ringe). en s. Vind, Lykke; det er skralt med ham. at skralle (om Vinden).
Skrald (et, Ft. d. s.). at skralde. en Skralde (Ft. -r). en Skraldemand, -vogn.
Skramme (en, Ft. -r). skrammet (-ede).
Skrammel (-et). Skramleri (-et).
skrammereret (-ede; Forvanskning af fr. chamarré, bebræmmet, udstafferet, udmajet). en s. Tjener.
Skranke (en, Ft. -r).
skranke (at). en Skrantning (Ft. -er og -e).
skrap (-t, -pe).
skratte (at). en skrattende Stemme.
skraver (at). en Skraver(e)-maskine. en Skravering (Ft. -er).
Skred (et, Ft. d. s.; b. F. Skredet, -ene; mest i Ss., f. Eks. Jordskred).
Skribent (en, Ft. -er).
Skribler (en, Ft. -e; tysk).
skride (at; skred [Ft. -e], skreden, -et, -ne). et Skridt (Ft. d. s.). at gaa i S. Skridtgang, -maaler, -tæller. at skridte (af, ud).
Skrift (en og et, Ft. -er; nu Intetkønsord i Betydn. af et litterært Arbejde, Værk, en Bog [undt. den hellige Skrift, Skriften] men forhen ogsaa i denne Betydn. af Fælleskøn [opr. Hunk.]). Ss. skriftklog, -stridende; S-art, -fortolkning, -kasse (i Bogtrykkerier), -læsning, -sprog, -sted, -tegn o. s. v. skriftlig (r.).
Skrifte (gld. skrift, oldn. skript [Hunk.], Skriftemaal og den af den gejstlige paalagte Bod): at gaa til S. [oldn. til skripta, Ejef. Ft.]. at staa aabenbar S. Skriftebarn, -fader, -maal, -stol, -tale m. m. at skrifte.
Skrig (et, Ft. d. s.). at skrige (skreg [Ft. -e], skreget). en Skrigedukke, -fugl; Skrighals, -ørn.

Skrin (et, Ft. d. s.). at skrinlægge. en S-lægning.
skrive (at; skrev [Ft. -e], -skreven, -et, -ne). Ss. skriveleven, -syg; S-bog, -bord, -brug, -krampe, -kridt, -kugle, -kunst, -materiale, -pen, -pult, -tøj o. s. v.; Skrivfejl, -papir. en Skrivelse (Ft. -r). en Skriver (Ft. -e; S-dreng, -plads, -stue m. m.). (et) Skriveri (Ft. -er). (en) Skrivning.
Skrøfler (Ft.). Skrofulose (-n). skrofuløs (r).
Skrog (et, Ft. d. s.).
Skrub (et, Ft. d. s.; b. F. Skrubbet, -ene; dagl. T.). at skrubbe. en Skrubbemaskine; en Skrubhøvl (ats-høvle). en Skrubbe¹ (Ft. -r; Gulvskr. el. desl.). en Skrubber (Ft. -e; Gasv.). skrubbet (-ede).
Skrubbe² (en, Ft. -r; Fisken.).
Skrud (et; digt.).
Skrue (en, Ft. -r). Ss. Skruesaksel, -blad, -bolt, -gang, -gænge, -linie, -nøgle, -skib o. s. v. at skrue (skruer, -ede, -et).
skrukke (at). en Skrukhøne.
Skrukketrold (en).
Skrummel (et).
skrumpe (at). at s. ind, sammen. skrumpen (-ent, -ne).
skrup: at s-koge; -sulten, -tosset.
Skrupel (en, Ft. -pler; af lat. scrupulus, eg. en lille spids Sten). skrupuløs (r).
Skruptusse (en).
Skrut (-ten; kun i lavere Talebrug). at fylde sin S.; at faa noget i Skrutten.
skruttrygget (-ede).
skryde (at). en Skryder (Ft. -e). et Skryderi.
Skrædder (en, Ft. -e). Ss. Skrædderfugl, -lære, -mester, -muskel, -regning o. s. v.
Skræk (-ken). skrækindjagende, -slagen. at skrække. et Skrækebillede. skrækelig (r).
Skræl (-len). at skrælle. en Skrælling (Ft. -er). en Skrælling.
skræmme (at). et Skræmmebillede. en Skræmsel (Ft. -sler).

Skrænt (en, Ft. -er).

Skræppe (en, Ft. -r). Ss. Skræppeblad o. s. v.

skræppe (at).

Skræv¹ (-et; oldn. skref, Skridt). at skræve. skrævs (Bio.). at sidde s. over en Bæk.

Skræv² i Forbindelsen: at gaa over Skrævet (: gaa for vidt, være for meget) = mntysk: overden schreve gån (schreve : Linie, som trækkes for at betegne en Grænse, der ikke maa overskrides).

skrøbelig (r.). en Skrøbelighed (Ft. -er; Ss. S-synd).

Skrømt [en]. paa S. at skrømte.

Skub (et, Ft. d. s.; b. F. Skubbet, -ene). at skubbe. en Skubkarre.

Skud (et, Ft. d. s.; b. F. Skuddet, -ene; jf. Skød). at komme paa S. Ss. skudfast, -fri; S-aar, -saar, -vidde o. s. v. Herhen ogsaa Skudsmaal (-sbog).

Skudermudder: at gaa i S.

Skude (en, Ft. -r). en Skudeskipper.

Skue (et). til S. at skue (skuer, -ede, -et). Ss. skuelysten, S-brød, -plads, -ret, -spil o. s. v. (en) Skuen. [-skuelig (r.); f. Eks. anskuelig. en -skuelse (Ft. -r); f. Eks. Anskuelse. en -skuer (Ft. -e); f. Eks. Tilskuer].

skuffe¹ (at; svige, bedrage; mntysk schoven?). en Skuffelse (Ft. -r).

skuffe² (at; besl. m. skubbe). at s. Sneen bort. at s. Gangene i en Have, = skufle. et Skuffe eller Skuffeljærn. en Skuffe (Ft. -r).

Skulder (en, Ft. -dre). Ss. Skulderblad, -rem, -træk o. s. v. [-skuldret (-ede); f. Eks. bredskuldret]. at skuldre (Gevær). (en) Skuldring.

skule (at). et skulende Blik.

skulke (at). skulkesyg, S-syge. (et) Skulkeri.

skulle (at; skal [Ft. skulle], skulde, skullet).

Skulpe (en, Ft. -r). skulpeformig. [-skulpet (-ede); f. Eks. langskulpet].

Skulptur (-en).

Skum (-met). Ss. skumbedækket, S-eikade, -stribe o. s. v. at

skumme. en Skummeske. (en) Skumning.

skumle (at). en Skumler (Ft. -e). et Skumleri (Ft. -er).

skummel (-t, skumle).

skumpe eller **skumple** (at). at skumples i en Vogn.

Skumpelskud (et).

skumre (at). det begynder at s. Skumring (-en). i Skumringen.

Skur (et, Ft. d. s.).

Skure (en, Ft. -r). at skære en S. i noget.

skure (at). at s. Gulv. (en) Skuren, Skuring.

Skurk (en, Ft. -e). en Skurkestreg.

skurre (at). at s. i Ørene.

skurril (r.). en Skurrilitet.

Skurv (-en). skurvet (-ede).

skutte (at). at s. sig.

skvadronere (at). en Skvadronør (Ft. -er).

Skvalder (-en). at skvaldre. en Skvaldrer (Ft. -e).

skvulpe (at).

sky (ubøj. Tillo.). en Skyklap.

(en) Sky¹. uden S. at sky (-r, -ede, -et).

Sky² (-en, Ft. -er; oldn. ský, Intetk.).

Ss. skydækket, -fri, -fuld, -høj; S-brud, -dannelse, -lag, -pumpe o. s. v. skyet (-ede).

Sky³ (-en; størknet Kødskraft; af fr. jus).

skyde (at; skød [Ft. -e], skudt). Ss. Skydedør, -vindue, -vægt; S-bane, -bomuld, -hul, -vaaben o. s. v. [en -skydelse (Ft. -r); f. Eks. Indskydelse]. en Skyder (Ft. -e). en Skydning.

Skyds (norsk). at rejse med S. Ss. Skydsbonde, -station, -væsen o. s. v. at skydse.

Skygge (en, Ft. -r). Ss. skyggefuld, S-billede, -liv, -rids, -side o. s. v. at skygge. [-skygget (-ede); f. Eks. smalskygget].

Skyl (et, Ft. d. s.; b. F. Skyellet, -ene; mest i Ss.: Regn-, Vand-, skyl). en Skylle (Ft. -r; dagl. T.). at skylle. Ss. Skyllekar, -vand m. m.; en Skylregn, at skylregne. (en) Skylning.

Skyld (-en). skyldbevidst, -fri; at s-ætte, en S-sætning. at skyldte (-te). skyldig (r.). en Skyldner (Ft. -e).

skynde (at; -ede og -te). Han

skyndede el. skyndte paa os; han skyndte sig. (en) Skynding. skyndsom (-t, -me). [en -skyndelse (Ft. -r); f. Eks. Tilskyndelse].

Skyts (-et; forhen Skyt [mntysk schutte, Intetk.]; den nuværende Form vel efter hlysk Geschütz). det lette, svære S., riflet S. Skyt(s)rulle (Søspr.; Liste over Besætningens Fordeling ved Kanonerne).

Skyts- (efter tysk Schutz, Beskyttelse): S-aand, -engel, -patron o. s. v.

Skytte¹ (en, Ft. -r; ntysk schütte, mntysk schutte). Ss. Skyttefest, -forening, -grav, -tjeneste o. s. v.

Skytte² (en, Ft. -r) eller **Skyttel** (en, Ft. Skytler; bægge O. ligesom Skytte¹ besl. m. skyde). en Væverskytte(l). en Skyttespole (paa Symaskiner).

Skæbne (-n og en S., Ft. -r). skæbnesvanger, S-gudinde, -tro.

skæfte (at). at s. en Bøsse. et Skæfte (Ft. -r).

Skæg (et, Ft. d. s.; b. F. Skægget, -ene [men æ. langt]). Ss. skægløs, S-lav (Planten.), -traad; Skæggekam, -sæbe m. m. skægget (-ede).

Skæl (et, Ft. d. s.; b. F. Skællet, -ene; besl. m. Skal). Ss. skældækket, -vinget; S-dyr, -krybdyr, -rod (Planten.) o. s. v. at skælle. skællet (-ede).

skælde (at; -te). et Skældsord.

Skælm (en, Ft. -e). Skælmsmester, -stykke. et Skælmeri. skælmsk (-e).

Skælskør (geogr. N.).

skælve (at; -ede, digt. ogsaa skjalv).

skæmme (at).

Skæmt (-en). skæmtefuld; S-digt, -vise. at skæmte. skæmtsom (-t, -me).

Skænd (Ft.). at faa S. at skænde (-ede og -te). at faa sit gode Navn skændet; skændede Kvinder; Fjenden skændte og brændte overalt. Moderen skændte paa hende; Moderen og Datteren skændtes. en Skændegæst. et Skænderi. skændig (r.), en Skændsel (-sgerning).

Skæne (en, Ft. -r; Planten.; græsk-lat. schoenus).

Skænk (en). at skænke. at s. i Glasset; at s. for en; at s. en noget. en Skænkestue. (en) Skænkning.

Skæppe (en, Ft. -r). et Skæppe-maal. at skæppe. Kornet skæpper godt i Aar.

skær (r.). ren og s. s. i Huden. skært Kød, Brænde. den skære Sandhed. Skærsummer, -torsdag (vel benævnt saaledes paa Grund af de mange Renselser af Personer og gudstjenstlige Ting, som efter Udløbet af den lange Fastetid foretoges til eller paa denne Dag). Skærild (-en).

Skær¹ (et, Ft. d. s.; Lys-, Farveskær; besl. med Tillo. skær).

Skær² (et, Ft. d. s.; S. i Havet; besl. m. skære; oldn. sker). blinde S. Klipper og S. en Skærgaard (-sflaade).

[**skær** (et, Ft. d. s.; af skære): Rør-, Tørveskær; Plovskær].

Skær (en; Planten.).

skære (at; skar [Ft. -e], skaaren, -et, -ne). [en -skærer (Ft. -e); f. Eks. Haarskærer, Tilskærer]. (en) Skæring (-s-linie, -punkt).

Skærf (et, Ft. d. s.).

Skærm (en, Ft. -e). skærmblomstret, S-bræt, -plante. at skærme.

Skærmydsel (en, Ft. -sler).

skærpe (at). en Skærpelse, Skærpning.

Skærslipper (en, Ft. -e; ntysk schernsliper, eg. Sakselibler).

Skærv (en, Ft. [bibelsk] -e; fordum et S., Ft. d. s.; mntysk scherf [Intetk.], en halv Penning, den mindste Skillemon). at yde sin S. til noget.

Skærver (Ft.). at belægge Kørebanelen paa en Vej med S.

skætte (at). at s. Hør. (en) Skætning.

skæv (r.). Ss. skævbenet, -mundet o. s. v. at skæve (til en).

Skæver (Ft.; Avner, Affald af Hør eller Hamp ved Skætningen eller Heglingen; mntysk scheve, Ft. -n. Ental kun i den bibelske Tale. at se Skæven [i nogle ældre Bibeludgaver ogsaa (Luk. 6, 41): en Skæv] i sin Broders Øje).

Skød (et, Ft. d. s. og -er; oldn.

skaut, eg. Hjørne, Flig). at lægge Hænderne i Skødet. Skødet paa en Trøje, Skøderne paa en Frakke; Trøjer med store Skød. Ss. Skødebarn, -hund, -skind (el. Skødskind), -synd.

Skøde¹ (et, Ft. -r; Tov, hvormed det nederste Hjørne af et Sejl hales og stilles, men opr. Hjørnet selv [„Skødbarmen“]; besl. m. foreg. O.).

skøde (at; opr. at overdrage Jord til en ved symbolsk at lægge noget deraf i de udbredte Skøder af hans Kappe; besl. m. Skød og m. skyde, skød; gld. skøtæ, oldn. skøyta. Jf. skøtte). et **Skøde**² (Ft. -r). et tingløst S. (en) Skødning.

skødesløs (jf. skøtte).

Skøge (en, Ft. -r).

Skøjte (en, Ft. -r). Ss. Skøjteføre, -løber o.s.v.

Skön (-net). efter mit S. at skönne. (et) Skönrende. skönsom (-t, -me).

skön (-t, -ne). det skönne. Ss. Skönaand, -litteratur (-en), -skrift, -skriver, -skrivning m.m. en Skönhed (Ft. -er; Ss. S-s-plet o.s.v.).

skönse (at; Søspr.).

skönt (Bindeo., = endskönt, omendskönt).

skør (r.). skørhovedet, S-pil. en Skøre (Ft. -r; i Træ). at skørne.

Skørbug (-en; mntysk schorhük, Omdannelse af mlat. scorbutus; jf. Skorbut).

Skørlevned (gld. skør o: uren, løsagtig). en Skørlevner (Ft. -e; Omdannelse efter foreg. O. af den ældre F. Skørlever[e]).

Skört (et, Ft. -er). Skörteregimente, -vejen (b. F.: at gaa S.).

skøtte (at; oldn. skøyta, gld. skøtæ, senere skøde [Fortid skøtte, Tillf. skøt]; skøder, skøtte, skøt blev først til skøtter, skøtte, skøt og dette senere til skøtter, skøttede, skøttet. Jf. skøde). at s. om. at s. sig selv.

slaa (at; slaar [Lidef. slaas], slog [Ft. -e], slaaet [-ede] og slagen, -et, -ne [det sidste nu mest kun adjektivisk]). en Slaakar, -maskine, -tid. en Slaa (-en, Ft. -er; en Skodde). (en) Slaaning.

at slaas (være i Slagsmaal; Fort. sloges).

Slaabrok (-ken, Ft. -ke; ntysk släp-rock, eg. Sovekjole). en Slaabrokstil.

Slaaen (en, Ft. d. s.). Slaaentorn, -vin.

Sladder (-en). sladderagtig; en Sladderhank, -mund, -taske m. m. at sladre.

Slag (et, Ft. d. s. [I Ss. Folkeslag = Slags; se dette O.]). Ss. slagfærdig, S-bænk, -dag, -ord, -orden, -skygge, -tilfælde, -ur o.s.v.; Slagsbroder, -maal.

[-slager (en, Ft. -e); f. Eks. Trommeslager].

Slagger (Ft.). en Slaggedanelse, -hob.

[-slagning (en); f. Eks. Broslagning].

Slags (et og en, Ft. d. s.; eg. beskrivende Ejef. af Slag i den vel fra Tysk laante Betydn. Art [jf. Folkeslag]). et S. Undskyldning. alle S. Mennesker. udmærket i sit S.

slagte (at). Ss. Slagtehus, -kvæg, -maske o.s.v. et Slagtoffer. en Slagter (Ft. -e). Ss. Slagterbod, -lære, -mester o.s.v. et Slagteri (Ft. -er). en Slagting.

Slam (-men og -met; mest i Ss.; tysk Schlamm). Slambad, -hul, -kiste.

Slang ([et]; eng.). Slangord, -udtryk.

Slange (en, Ft. -r). Ss. Slangegift, -ham, -hoved (et, som Planten. en), -linie, -tæmmer o.s.v.

slank (r.). en Slankabe.

slap (-t, -pe). at slappe. en Slappelse.

Slaraffenland (et; tysk Schlaraffenland, sammens. m. Schlaraffe o: en yppigt levende Dagdriver, eg. en „Dovenabe“).

Slat (-ten, Ft. -ter; dagl. T.). en S. Mælk.

Slave (en, Ft. -r; nyhtysk Sklave, mhtysk slave, sclave, eg. samme O. som Folkenavnet [mlat. Slavus, Sclavus], hvorf. Betydn. Træl udviklede sig under de Underkuelseskrige, Tyskerne forud førte mod slaviske Folkestammer). Ss. Slaveand, -foged, -han-

- del, -marked, -skib o. s. v. et Slaveri. slavisk (-e). s. Lydighed.
- Slaver** (en, Ft. d. s.; opr. en Flertalsform; tysk Slave; jf. Slave). slavisk (-e). Professor i Slavisk. en Slavisme (Ft. -r).
- Slegfred** (en). et Slegfredbarn.
- Slejpner** (mytol. N.).
- slem** (-t, -me).
- Slem** (-men; Lille-, Stor[e]slem i Whist; eng. slam). at gøre S. (f. Eks.: der er ikke Tale om at gøre S.). Adjektivisk slem: at gøre en s. (eng. to slam one); at blive s. (lille-, stor[e]slem).
- slendre** eller (efter sædv. Skrivebrug) **slentre** (at; ntysk slentern, slendern). ats. om. (en) Slendrian. at følge gammel S.
- slesk** (-e). at sleske for en.
- slet** (-te; oldn. slétt-r (jævn, flad), men Betydn. daarlig, ond er laant fra tysk schlecht). s. ikke, s. intet; ikke s. saa stor. Ss. ¹at slethugge; en S-bag (Ft. -e; en Slægt af Hvaler), -hvarre, -rokke. ²sletsejlende, -tænkende o. desl. en Slette¹ (Ft. -r; Ss. S-folk, -land). en Slette² (Ft. -r; en Flynderart). at slette. at s. noget ud. Ss. en Slettemaskine, Slethövl m. m.
- Slev** (en, Ft. -e; en Køkkenske).
- sleb** (at; sleb [Ft. -e], sleben, -et [som Tillo. -ent], -ne). et slebent Væsen. Ss. Slibebræt, -sten o. s. v. en Sliber (Ft. -e). en Slibning.
- slibrig** (r.).
- Slid** (-det; oldn. slit; jf. Slids). Ss. Slidarbejde, -dække, -flade. at slide (sled [Ft. -e], slidt). en Slider (Ft. -e). en rigtig S. [en -slidning; f. Eks. Sønderslidning].
- Slidder-Sladder** (en).
- Slids** eller **Slidse** (en, Ft. -er, -r; Split i et Skört o. s. v.; tysk Schlitz, etymol. samme O. som Slid [s. d.]).
- Slien** (geogr. N.).
- slig** (r.).
- Slik**¹ (-ken; ntysk slick, Dynd, Klæg). Slikbund, -dannelse, -lag.
- Slik**² (en; ligesom Slik³ af slikke): for en S. (for godt Køb, for en Bagatel).
- Slik**³ (et, Ft. d. s.; b. F. Slikket, -ene).
- slikke** (at). en Slikkepot; Slikasparges, -mund, s-mundet, -voren. slikken (-t, slikne). [en-slikker (Ft. -e); f. Eks. Spyttslikker]. Slikkeri (-et, Ft. -er). (en) Slikning.
- Slim** (-en). Ss. Slimaal, -afsondring, -feber, -hinde o. s. v. at slime. slimet (-ede).
- slingre** (at). en Slingring (Ft. -er).
- Slip**: at give S. paa. at slippe (slap, sluppen, -et, slupne).
- Slips** (et, Ft. d. s.; eg. en Flertalsform: eng. slip, Ft. -s).
- Slitage** (-n; holl. slijtage [med fransk Endelse af slijten, at slide]).
- Slot** (-tet, Ft. -te). Ss. Slotsforvalter, -gaard, -have, -kirke o. s. v.
- Slubbert** (en, Ft. -er).
- slubre** (at).
- Slud** [en]. sludfuld.
- Sludder** (en). en S. for en Sladder. det er noget S. Sludderbøtte, -hoved. at sludre.
- Sluffe** (en, Ft. -r).
- sluge** (at; -te). en Slughals. slugen (-ent, -ne). [en -sluger (Ft. -e); f. Eks. Romansluger].
- slukke** (at; -ede, ogsaa -te). et Slukkeredskab. (en) Slukning.
- slukøret** (eg. med hængende Øren; jf. sv. sloka, at hænge ned, slokörad, slokörig).
- Slummer** (en). at slumre.
- Slump** (en). paa S. Slumpe-lykke, -træf. at slumpe til noget.
- slunken** (-ent, -ne).
- slunte** (at; dagl. T.). det slunter af.
- Slup** (-pen, Ft. -per; holl. sloep [oe udt. u]; jf. Chalup).
- Slurk** (en, Ft. -e). en ordentlig S.
- Sluse** (en, Ft. -r). et Sluseværk.
- sluske** (at), slusket o. s. v. = sjuske o. s. v.
- Slut**: til S. (sv.). at slutte. en Slutseddel, -sten. en Slutning (Ft. -er; Ss. S-s-følge, -hastighed, -scene o. s. v.). sluttelig (Bio.). en Slutter (Ft. -e). et Slutteri (Ft. -er).
- slynge** (at). Slyngkraft, -plante, -traad, -værk. en Slynge (Ft. -r; Ss. S-kaster m. m.). en Slyngning (Ft. -er).

Slyngel (en, Ft. -gler). en Slyngelstreg.

Slæb (et, Ft. d. s.). at tage paa S. en Slæbbærer. at slæbe (-te). Ss. Slæbested, -tov (at tage paa S.), -vod o. s. v. Slæber (Ft.; ntysk slepe, Ft. -n). et Par gamle S. en Slæber (Ft. -e). (en) Slæbning.

Slæde (en, Ft. -r). Ss. Slædeføre, -kørsel, -mede o. s. v.

Slægt (en, Ft. -er). i S. med. Ss. Slægtfølge, -led, -linie, -register; Slægtsbegreb, -bestemmelse, -beskrivelse, -navn o. s. v. (Sammensætningsformen til Dels vaklende mellem Slægt- og Slægts-). at slægte en paa. en Slægting (Ft. -e).

slæmme (at; tekn.; tysk schlämmen, af Schlamm). Slæmmekridt. (en) Slæmming.

Slæng (et). han selv og hele hans S.

slænge (at; -te). en Slængkappe.

Slæg (-ten og -tet; af slaa). Sædv. kun i Ss.; som første Sammensætningsled (i Betydn. Høslæt) i: Slætfolk, -gilde, -tid (-en); som sidste Sammensætningsled i: en Efterslæt, Høslæt, Islæt, et Klokkeslæt, Udslæt.

sløj (r.; dagl. T.).

Sløjkjole (en).

Sløjd (-en; sv.). Ss. Sløjdlærer, -skole o. s. v.

Sløjfe (en, Ft. -r).

sløjfe (at). (en) Sløjfning.

Slør (et, Ft. d. s.). en Slørugle. at sløre (mest i Ss.).

sløse (at). et Sløseri.

sløv (r.). sløvgørende; S-sind. at sløve. en Sløvelse.

smaa (smaat. Formen smaa nu kun Ft. undtagen i Forbindelsen: det smaa [substantivisk; i dagl. T. ogsaa undertiden: den smaa, ligeledes substantivisk]; substantiviske Ss. ogsaa oftest Flertalsord [f. Eks. Smaa børn], en Del dog Entalsord med kollektiv eller individuel Betydn. Intetk. smaat i Forbindelse med kollektive O. samt substantivisk og adverbielt). i det s. s. Børn, Fejl o. s. v. (men med bortfaldt Stødtone: Smaa børn, Smaafejl o. s. v.). de s., baade store og s. smaat Brænde. Fodtøjet er for smaat. i smaat som i stort. det gaar kun smaat. — Ss. at smaa bander, -regne,

-snakke o. s. v.; smaa blomstret, -delt, -skaaren (ogsaa: smaat sk.), -tosset, -tærende o. s. v.; Smaaaks (Del af et sammensat Aks), -blad (Del af et sammensat Blad), -borger, -gæld, -handel, -handler, -konge (mest i Ft.), -kram, -krat, -kvæg, -mønt, -redsel (en), -skærm (Botan.), -svøb (Botan.), -vildt m. m.; Smaabuske, -byger, -bøger, -bølger, -børn, -fugle, -kager, -kopper (Sygd.) o. s. v. smaalig (r.). Smaatterier (-et).

Smadder: at slaa, gaa i S. at smadre (dagl. T.).

Smag (en). Ss. smagfuld, -løs; Smagsdommer, -løg, -nerve, -sag o. s. v. at smage (-te).

Smakke (en, Ft. -r).

smal (-t, -le). Ss. smalbladet, -næset (Abe); S-ben, -hans (S. er Køkkenmester) o. s. v.; Smallegade (Frederiksberg). at smalne (mest i Ss. afsmalne).

Smaragd (en, Ft. -er).

Smask (et, Ft. d. s.). at smaske.

Smed (-en, Ft. -e). Ss. Smedearbejde, -lære, -mester, -svend o. s. v. at smede. Smedejærn. en Smedje (Ft. -r).

Smelt (en, Ft. d. s.; Fisken.).

smelte (at). Ss. Smeltedigel, -hytte, -ovn, -punkt o. s. v. smeltelig (r.). (en) Smeltning.

Smergel (-en). Ss. Smergellærred, -papir o. s. v.

Smerling (en, Ft. -er; Fisken.).

Smerte (en, Ft. -r). Ss. smertefri, -fuld, -stillende; Smertensleje, -raab, -skrig (Smertens- efter tysk Schmerzens, Ejef. af Schmerz, altsaa kun tilsyneladende b. F.). at smerte. smertelig (r.).

smide (at; smed, smidt; dagl. T.). smidig (r.).

Smiger (-en). at smigre. en Smigrer (Ft. -e). et Smigreri (Ft. -er).

Smil (et, Ft. d. s.). at smile (-ede og -te). Smilebaand (-et), -hul.

Sminke (-n). en Sminkedaase, -krukke. at sminke. Ss. Sminkeflor, -pensel, -vand o. s. v.

smiske (at). at s. for, til en.

Smitte (-n; eg. Smudsplet, Plet

[jf. at besmitte, at smitte af]; mntysk smitte). smittefri, -førende; Smitsot, -stof. at smitte. smitsom (-t, -me).
Smovs (en; tysk Schmaus). at smovse.
Smuds (-et). Ss. Smudsaftryk, -blad, -skrift, -titel m.m. at smudse. smudsig (r).
Smug: i S. en Smughandel, -handler, -kro.
smugle (at; ntysk smuggeln, besl. m. Smug). en Smugler (Ft. -e; Ss. S-gods o.s.v.). et Smugleri (Ft. -er). (en) Smugling.
smuk (-t, -ke). Filip den Smukke.
smul: smult Vande.
Smuld (-et). at smuldre.
Smule (en, Ft. -r).
Smut: at slaa S.
smutte (at). et Smuthul.
Smykke (et, Ft. -r). at smykke.
Smæde (haane, spotte): S-digt, -ord, -skrift, -vise m.m.
smægte (at). et smægtende Blik.
Smæk (et, Ft. d.s.; b. F. Smækket, -ene). at slaa to Fluer med eet S. en Smække (Ft. -r). at smække. Smækkys, -laas; smækfed, -vred.
smækker (-t, smække).
Smæld (et, Ft. d.s.). at smælde. en Smælde (Ft. -r; Planten.). en Smælder (Ft. -e; Insektn.).
Smøge (en, Ft. -r; snæver Gennemgang, Gyde; besl. m. smøge¹).
smøge¹ (at; oldn. smøygja). at s. noget op, ned, af, paa (f. Eks. en Tovende paa en Raa).
smøge² (at; -ede og -te; ryge Tobak; ntysk smöken [smök o: stærk Røg]). en Smøger (Ft. -e). [Nu ikke meget brugt].
Smøl (et). at smøle (-ede og -te). et Smølehed. et Smøleri.
Smör (-ret; besl. m. smöre). Ss. Smörblomst, -bøtte, -farve, -handler, -kande, -pris o.s.v.; Smörrebrød (en S-s-jomfru). smörret (-ede).
Smör (Ft., langt ö; af smöre i Betydn. prygle). at faa S.
smöre (at; smurte. smurt [u = langt o]). Ss. Smörehane, -kande, -skive o.s.v. en Smöre (dagl. T.). en Smörelse. en Smörer (Ft. -e). (et) Smöreri (Ft. -er). (en) Smöring. -

Snabel (en, Ft. -bler). Snabeligle, -sko.
snadre (at). en Snadren.
snage (at). at s. efter noget; at s. i Rendestenen.
Snak (-ken). det er noget S. aah S.! at snakke. Ss. snakke-salig, -syg; S-hjørne (være i S-t), -søster, -tøj (have et godt S.). snaksom (-t, -me).
snappe (at; ntysk snappen). en Snaphane.
Snaps (en, Ft. -e; ntysk, eg. en Slurk, besl. m. snappe). et Snapseglas. at snapse.
Snapsting (-et).
snar (mest i Intetk. snart som Bio.). snart efter, s. nok, saa s. som. snarfodet, -raadig, -sindet. snarlig (r).
Snare (en, Ft. -r). en Snare-sætter, -sætning.
snaske (at; dagl. T.).
Snavs (-et). det er noget S. — Adjektivisk snavs (ubøj.). en s. Person; det er nogle s. Karle; det er s. (= daarligt) med ham. at snavse til. snavset (-ede). (et) Snavseri.
Sne (-en). Ss. sneblind, -dækket (el. -dækt), -hvid; S-bold, -drive, -fog (et, Ft. d.s.), -grænse, -kastning, -mand, -plov, -storm, -ugle, -vej o.s.v. at sne (sner [Lidef. snes], sneede, snet [-e]).
snedig (r).
Snedker (en, Ft. -e; udt. Sneker). Ss. Snedkerarbejde, -lim, -mester, -værktøj o.s.v. at snedkre. at snedkerere (dagl. T.).
Snegl (en, Ft. -e). Ss. Sneglebælgl (Planten.), -gang, -hus o.s.v. at snegle (af, af Sted).
snerpe (at). en Snerpe (Ft. -r). et Snerperi. snerpet (-ede).
Snes (en, Ft. -e).
snige (at; sneg [Ft. -e], snegen, -et, -ne). Snighandel, -mord, -morder, -vej; at s-mynde.
Sniksnak.
snild (r). snildelig (Bio. = snildt). et Snilde (Aand, Geni; sv. snille). snildrig.
Snip (-pen, Ft. -per).
Snirkel (en, Ft. -kler). snirklet (-ede).
Snit (et, Ft. d.s.; b. F. Snittet, -ene). Snitflade, -værk. at snitte.

en Snit(te)bønne. — Snitter (Ft.; af Butterdej).
Snive (-n). Ss. Sniveflaad, -saar, -smitte o. s. v. snivet (-ede).
sno (at; snor [Lidef. snos], -ede, -et). en Snohale. en Snorning.
Snob (-ben, Ft. -ber). (et) Snobberi. snobbet (-ede).
Snog (en, Ft. -e). Ss. Snogeham, -øgle o. s. v.
Snor (en, Ft. -e). Ss. snorlige; Snorebesætning, -frakke m. m.
snorke (at). en Snorkeper; at snorksove.
snottet (-ede; i lavere Talebrug, af Navneo. Snot [-tet]). en s. Dreng, Unge.
snu (ubøj. Tillo.).
Snub; i en S. (dagl. T.).
snubbe (at; dagl. T.). at s. af.
snuble (at).
Snude (en, Ft. -r; mntysk snüte; jf. Snut). en Snudebille. [-snudet (-ede); f. Eks. spids-snudet, storsnudet].
Snue (-n). at have S.
snue (at; snuer, -ede, -et). at ligge og s.
Snur; paa S. at sætte Hatten paa S.
snurre (at). Snurrepiberi (-et, Ft. -er; mest i Ft.). en Snurre (Ft. -r).
snurrig (r.).
Snus (en). en Snusdaase. at snuse (-ede og -te). en Snushane, -tobak. en Snuser (Ft. -e).
Snut (en; Kæleord; ntysk snut, eg. = snute, Snude). min S.
snyde (at; snød [Ft. -e], snydt). en Snyder (Ft. -e). et Snyderi (Ft. -er).
snylte (at). Ss. Snyltedyr, -gæst, -plante o. s. v. en Snylter (Ft. -e). et Snylteri.
Snække (en, Ft. -r; Skib, digt.).
Snæppe (en, Ft. -r). Ss. Snæppejagt, -træk o. s. v.
Snæppert (en, Ft. -er).
snære (at).
Snærle (en, Ft. -r; = Konvolvolus).
Snærre (en, Ft. -r; Planten. [Galium L.]).
snærre (at). at s. ad en.
snærret (-ede). en s. Smag.
Snært (en, Ft. -e). at snærte.
snæver (-ert, -re). snæverhjer-

tet, -synet. en Snævring (Ft. -er).
snøfte (at).
Snöre (en, Ft. -r). at snöre (-ede og -te). Ss. Snörebaand, -lisse, -støvle o. s. v.; et Snörliv. (en) Snöring.
Snövl (et, Ft. d. s.; dagl. T.). et gammelt S. at snövle. et Snövlehoved.
So (-en, Ft. Søer).
Sobel (en, Ft. -bler). Ss. Sobelskind o. s. v.
social (r.). en Socialdemokrat. Socialisme (-n). en Socialist (Ft. -er). socialistisk (-e).
Socinianer (en, Ft. -e). Socinianisme (-n). sociniansk (-e).
Sod (-en). sodbrun. sodet (-ede).
Soda (-en). Ss. Sodapastil, -vand o. s. v.
Sodoma (geogr. N.). Sodomi (-en), Sodomiteri (-et). en Sodomit (Ft. -ter). sodomitisk (-e).
Sofa (-en, Ft. -er). Ss. Sofahjørne, -pude o. s. v.
Sofie (N.).
Sofist (en, Ft. -er). Sofisteri (-et). Sofistik (-ken). sofistisk (-e). — en Sofisme (Ft. -r).
Sofus (N.).
Sogn (et, Ft. -e). Ss. Sognebaand (-s-løsning), -foged, -præst, -raad, -skel o. s. v.
soigneret (-ede). et s. Udseende.
Soiré (b. F. -reen, Ft. -reer).
Soja (-en). Sojabønne, -plante.
Sok (-ken, Ft. -ker; oldn. sokk-r, af lat. soccus, en lav, let Sko). sokket (-ede).
Sokkel (en, Ft. Sokler; fr. socle, af lat. socculus, Deminutiv af soccus [se Sok]).
Sol (-en og; en S., Ft. -e). Ss. sol-aaben, -blind, -brændt, -hed, -klar, -rig, -tørret; S-aar, -bær (herhen?), -formerkelse, -hverv (se Hverv; Ss. S-s-dag, -punkt), -højde, -legeme(t), -nedgang, -plet, -sejl, -sikke (en, Ft. -r; af lat. solsequium [af sol, Sol, og sequi, at følge]), -skin (-s-vejre o. s. v.), -skærm, -stik o. s. v.; soleklær, Sol(e)mærke. at sole. at s. sig.
Solaveksel (en; Sola-ø: ital. sola, ene, Hunk. af solo [s. d.]).
Sold (-en; fr. solde, ital. soldo, af mlat. soldus, lat. solidus,

en vis Guld- eller Sølv mønt, hvilket O. eg. er Tillo. solidus, o: fast, massiv, med underforstaaet nummus, o: Mønt. Jf. solid). paa halv S. „Syndens S. er Døden“.

Sold (et, Ft. d. s.; Drikkegilde, Svir). at gaa paa S. at solde (skal opr. betyde: at spille Terninger i et Saald, og der burde i saa Fald eg. skrives Saald, saalde). en Soldebroder. en Solde-rist (Ft. -er).

[**Sold** (et; at sælde med), se Saald]. **Soldat** (en, Ft. -er; fr. soldat, ital. soldato, eg. den, der tjener for Sold). Ss. Soldateraand, -liv, -stand o. s. v.

solen (-t, -ne). en Solennitet (Ft. -er). en Solennitetssal.

solid (r.; fr. solide, af lat. solidus; jf. (en) Sold). en Soliditet. — solidarisk (-e). en Solidaritet.

solo (ital. solo, Tillo. og Bio. = ene, uden Medvirkning). at synge s. en Solo (Ft. -er). Solodans, -danser, -parti, -sanger o. s. v. en Solist (Ft. -er).

Solsort (en, Ft. -er; Betydningen af 1ste Sammensætningsled usikker).

solvent (-e). (en) Solvens.

Solécisme (en, Ft. -r).

som (Bindeo., Bio., benvis. Stedo.). s. sagt, s. om, s. oftest.

somme (Ft.). s. Mennesker, Steder, Tider. sommesteds (Bio.).

Sommer (en, Ft. -e og Somre). i S., til S. Ss. sommerklædt, -varm; S-dag, -dragt, -ferie, -fugl, -solhverv, -vejro. s. v. sommerlig (r.).

Somnambule (en, Ft. -r). Somnambulisme (-n).

Sonate (en, Ft. -r).

Sonde (en, Ft. -r). at sondere.

sondre (at). en Sondring (Ft. -er).

sone (at). et Sonoffer. en Soning.

Sonet (-ten, Ft. -ter).

Sopken (en, Ft. -er).

Sopran (en, Ft. -er; Overstemme; ital. soprano, af mlat. superanus; jf. suveræn). en Sopran-sanger, -stemme.

Sorbet (-en eller -ten efter som Accenten lægges paa første eller anden Stavelse).

Sorg (en, Ft. -er). Ss. sorgfri, -fuld, -løs m. m.

Sort (en, Ft. -er). at sortere. en Sortermaskine. en Sorterer (Ft. -e). en Sortering. et Sortiment (Ft. -er; Ss. S-sboghandel, -boghandler).

sort (-e; gld. swart, jf. Afledning- en sværte. Formen svart [s. d.] i enkelte Ss. beror paa Laan fra vore nordlige Naboer). en s. (en Neger). s. paa hvidt. at gøre s. til hvidt. Ss. ¹sortblisset, -farvet, -haaret, -klædt, -smudset, -stribet; S-and, -haj, -kjole (en, som bærer sort Kjole, navnlig en gejstlig), -kridt (-s-tegning), -mejse, -spæt(te) m. m. ²sortebtaa, -brun, -graa, -gul; Sortebroder, -kunstner, -per. at sortne. **Sot** (-ten [men o. langt]). Sotteseng (gldags). [-sottig (r.; o. langt); f. Eks. blegsottig].

Sottise (en, Ft. -r).

Soubrette (en, Ft. -r). Soubrettefag, -rolle.

Soupé (b. F. Soupeen, Ft. -eer). at souper.

sove (at; sov, sovet). Ss. Sove-draaber (Ft.), -drik, -kammer, -kammerat, -sofa, -syge o. s. v.

Sovs (en, Ft. -e; fordansket F. af fr. sauce). en Sovseskaal, -ske.

spaa (at; spaar, -ede, -et). en Spaakvinde, -kælling, -mand. en Spaadom (Ss. S-s-gave o. s. v.).

Spaan (en, Ft. -er). Ss. Spaan-kurv, -tag, -tækker, -æske m. m.

Spade (en, Ft. -r). Ss. spadeformig, S-fuld, -skaft, -stik, -stør m. m. (en Spader, se Spar).

Spadille (i L'hombre).

spadsere (at; mntysk spatzèren, spassèren, af lat. spatiari [af spatium, Rum]). de spadsere. Ss. Spadseredragt, -stok, -tur o. s. v.

spag (r.). spagfærdig.

Spalte (en, Ft. -r). Ss. Spalte-aabning, -frugt, -føde m. m. at spalte. spaltelig (r.). en Spaltning (Ft. -er).

Spand (en, Ft. -e). en S. Vand.

Spand (et, Ft. d. s.).

Spang (en, Ft. -e; digt.). gyldne Spange.

spanke (at). at spankulere.
spansk (-e). Ss. Spanskflue (-plaster, -salve, -tinktur), -grønt, -rør (-sstok).
Spant (et, Ft. -er). et Spanterids.
Spar (en, Ft. -er; Sammentrækning af det nu ikke mere i ukunstlet Tale brugte Spader [Ft. -e], der opr. er Ft. af Spade). S Konge, S. To.
spare (at). Ss. Sparebøsse, -kasse (-bog), -mærke, -penge o.s.v. en Sparer (Ft. -e). **spar** -som (-t, -me). sparsommelig (r.). Sparsommelighed (-shensyn).
Spark (et, Ft. d. s.). at sparke.
Sparlagenspræ(di)ken (Gardinpr.; mntysk sperlaken o: Tøj, som udspændes, bredes over noget, Omhæng, Gardin, Tæppe o.s.v.).
Sparre (en, Ft. -r). Sparreværk (-et).
Spas (en). en Spasmager. at spase (-ede og -te).
Spat (-en; Stenart; tysk Spåt).
Spat (-ten; Sygdom; mntysk spat, Intetk.). spatlam. spattet (-ede).
Spatel (en, Ft. -tler; besl. m. Spade). at spatle. (en) Spatling.
Spatium (et, Ft. -ier [se u. spad-sere]). at spatiere.
Spe (en): til Spot og S.
Species (en og et, Ft. d. s.; lat. = Art, Slags). de 4 S. (Regningsarter). special (r.; mest i Ss.). Ss. Specialkarakter, -kort m. m. at specialisere. en Specialist (Ft. -er). en Specialitet (Ft. -er). speciel (-t, -le; omdannet F. af special). at specificere. en Specificering, Specifikation (Ft. -er). specifik (-t, -ke). et Specifikum (Ft. -ka). specifik (-e).
spedalsk (-e; tidligere spetalsk, spitalsk, af gld. spital [-len] = mntysk spital, spetal [Hank.] o: Spedalskhed, besl. m. spital, spetal [Intetk.] o: Hospital [af hvilket O. det er en Forkortelse]. Spedalskhed saaledes eg. Hospitalssygdom).
spedere (at; ital. spedire, af lat. expedire; jf. ekspedere). en Spedition (Ft. -er). Ss. Speditionsforretning, -gebyr o.s.v. en Speditør (Ft. -er).

spege (at). Ss. Spegeflask, -kød, -pølse, -sild m. m.
spejde (at). en Spejder (Ft. -e). et Spejderi (Ft. -er).
Spejl (et, Ft. -e). Ss. spejlblank, -glat, -klar; S-billede, -glas (-rude, -vindue), -pille, -ramme, -æg o.s.v. at spejle (sig.) en Spejling (Ft. -er; mest i Ss.).
Spektakel (et, Ft. -takler; af lat. spectaculum, Skue, Skuespil). Spektakelmager, -stykke.
Spektrum (et, Ft. -tra og -trer). et Spektroskop (Ft. -er). Spektralanalyse.
spekulere (at). en Spekulant (Ft. -er). en Spekulation (Ft. -er; Ss. S-s-aand o.s.v.). spekulativ (r.).
Spelt (-en). Speltmel.
spendere (at). spendabel (-elt, -le).
spente (el. spinte): at s. og spare.
Spergel (-en). Ss. Spergelfrø o.s.v.
Spermacet (-ten; eg. sperma ceti, „Hvalens Sæd“). Sperma-cethval, -lys, -olie.
Spid (et, Ft. d. s.; b. F. Spiddet, -ene; mntysk spit; jf. Spids⁻¹). Spiddelys (under Støbningen anbragte paa Lysspid eller -brikker). at spidde.
spids (r.; besl. m. Spid; tysk spitze). Ss. spidsfindig (r.), -næset, -takket, -vinklet; S-bue (-stil), -kugle, -mus, -tang o.s.v. en Spids¹ (Ft. -er; tysk Spitze). at gaa, staa i Spidsen for. en Spids² (Ft. -er; et Slags Hund; tysk Spitz). at spidse. (en) Spidsning.
Spids⁻¹ (nyhtysk Spiess, m- og oldhtysk spiz [Ejef. spizzes], Spid eller Ting af lignende F.; etymol. samme O. som Spid): S-glans, -hjort (som kun har „Spidser“, ugrenede Takker), -lærke (eg. Toplærke), -rod (forvansket af tysk Spiessrute, spidst udløbende Vaand eller Ris. at løbe S.).
Spids⁻² (nyhtysk Spiess, mhtysk spiez, oldhtysk spioz, etymol. samme O. som d. Spyd, oldn. spjót): S-borger (opr. en med Spyd væbnet Borger som Fod-soldat; derefter en [vel først af Riddere brugt] foragtelig Beteg-

nelse = Filister o. desl.). s-borgerlig.

Spiger (et, Ft. -e og Spigre). Ss. Spigerbor m.m. at spigre.

Spikolie.

Spil¹ (et, Ft. d. s.; b. F. Spillet, -ene; mntysk spil [Ejef. speles]). at sætte, staa paa S., være paa S. at spille. Ss. ¹Spilleaften, -bank, -bord, -daase, -gæld, -kort, -mand, -rum o. s. v. ²at spilkoge; spillevende; en (forhen: et) Spilop (Ft. -per; mest i Ft.; jf. at spille op. Ss. Spilopmager). en Spiller (Ft. -e).

Spil² (et, Ft. d. s.; b. F. Spillet, -ene; (Skibs-) Vinde; holl. spil, ntysk spil og spille, Hunk. [jf. mhtysk spinle, spille, nyhtysk Spille, en Sideform til mhtysk spinnel, nyhtysk Spindel, af spinnen, at spinde]). Ss. Spilaksel, -bom, -stamme o. s. v.

Spild (et). (en) Spilde (jf. Tids-spilde). at gaa til Spilde. at spilde (-te). Ss. Spildedamp, -vand (-srør) m.m.

spile (at). en Spile (Ft. -r). et Spiltov.

Spilfægteri (et, Ft. -er; tysk Spiegelfechtere; Spiegel o. Spejl).

Spinat (-en). Ss. spinatgrön, S-frø o. s. v.

Spind (et, Ft. d. s.). at spinde (spandt, spunden, -et, -ne). Ss. Spindekirtel, -maskine, -rok, -side (-n), -vorte o. s. v. en Spinder (Ft. -e). et Spinderi (Ft. -er). (en) Spinding.

Spindel (en, Ft. -dler; se u. Spil²). Ss. Spindelgang, -ur m.m.

Spindelvæv (en; jf. sv. spindel, glsv. spinnil, Edderkop).

Spinel (-len, Ft. -ler; et Slags Ædelsten).

spinkel (-elt, -le).

Spion (en, Ft. -er). at spionere. en Spionering. et Spioneri (Ft. -er).

Spir (et, Ft. d. s.).

Spiral (en, Ft. -er). Ss. spiralstillet, -vreden; S-fjeder, -linie o. s. v.

Spirant (en, Ft. -er; Sprogl.).

Spire (en, Ft. -r; besl. m. Spir). at spire. spiredygtig; S-ævne, -kraft. (en) Spiring.

Spiritus (-en; Vinaand; lat. spi-

ritus, Aande, Aand [se Afledningerne nedenfor]; jf. Sprit). en Spirituslampe, -maaler. Spirituosa (Ft.; Ss. S-handel). spirituøs (r). Spiritisme (-n). en Spiritist (Ft. -er). en Spiritualisme. en Spiritualist (Ft. -er). spiritualistisk (-e). en Spiritualitet. spirituel (-t, -le).

Spirrevip (-pen, Ft. -per).

Spiræa (en, Ft. -æer).

Spise (en, Ft. -r). at spise (-te). Ss. (til bægge O.): Spisebord, -kammer, -kvarter, -rør, -seddel, -ske, -stue o. s. v. spiselig (r). (en) Spisning.

Spjeld (et, Ft. d. s.).

Spleen ([en]; eng., ee = i).

splendid ([t], -e).

Splid (en). splidagtig (r). at splidagtiggøre.

Sp lint¹ (en, Ft. -er; ntysk). at splintre. (en) Splintrig.

Sp lint² (-en; det yderste, blødere Parti af Planternes Ved; ntysk splint, mntysk spint [jf. mhtysk spint: ¹Fedt, ²Splint]).

splinterny.

splis (at; Sørpr.). en Splisning (Ft. -er).

Split (-ten, Ft. -ter). Ss. Splitbolt, -flag m.m. at splitte. en Splittelse, Splitning.

splitter- (jf. splinter [ny]): s-gal, -nøgen.

[spodsk, se spotsk u. Spot].

Spole (en, Ft. -r). Spoleben; Spolorm (bægge Benævnelser efter Formen). at spole. (en) Spoling.

spolere (at).

Spondé (b. F. -een, Ft. -eer). spondéisk (-e).

spontan (r). en Spontaneitet.

Spor (et, Ft. d. s.). at komme, være paa S. efter. Ss. sporløs, Skifte, -vej (-sselskab), -vogn (-s-konduktør m.m.) o. s. v. at spore. en Sporhund. [-sporet (-ede); f. Eks. vidsporet].

sporadisk (-e).

Spore¹ (en, Ft. -r; et Riderekvisit o. s. v.; oldn. spori). Ss. Sporehjul, -hug, -rem, -vinge (Fuglen) o. s. v.; sporenstregs (Bio.; tysk spor[e]nstreichs, i største Hest, eg. som en Hest, der har faaet et Hug [Streich] af Sporerne). at spore.

Spore² (en, Ft. -r; Formerelsesorgan hos de saakaldte Lønboel. Sporeplanter; af græsk sporá, Saaning, Sæd). Ss. Sporecelle, -hus, -plante m.m.

Sport (-en). en Sportsmand.

Sportler (Ft.). en Sporteltakst.

Spot (-ten). Spotpris. spotske (-e; udt. dels med, dels uden t). at spotte. Ss. Spottedigt, -fugl, -glose m. m. en Spotter (Ft. -e).

Spove (en, Ft. -r; Fuglen.).

Spadebasse (en; af det forældede Udso. sprade, at spanke, at gøre sig vigtig, tale store Ord).

spraglet (-ede).

sprede (at; -te). en Spredelinse. en Spredning.

Spring (et, Ft. d. s.). at springe (sprang, sprungen, -et, -ne). Ss. Springdans, -fjeder, -flod, -fyr (en), -mus, -orm, -vand o. s. v. en Springer (Ft. -e). (en) Springning. springske (-e).

Sprinkelværk (et).

Sprinkler (Ft.; smaa Pletter i Huden som Følge af Blodudtrædninger).

Sprit (-ten; af Spiritus). en Spritfabrik.

Sprog (et, Ft. d. s.; er mntysk sproke [htysk Spruch, Udtalelse, Udsagn, Sentens o. desl.; jf. Bibel-, Magt-, Orakel-, Ord-, Tanke-, Valgsprog] men antog senere tillige Betydningen af mntysk sproke, htysk Sprache [Tungemaal o. s. v.]). Ss. sprogyndig, -lærd, -rigtig, -stridig; S-art, -blanding, -brug, -fejl, -form, -gransker, -historie (s-historisk), -kort, -lærer, -mand, -renser, -sans, -æt o. s. v. sproglig (r.).

Sprosse (en, Ft. -r).

sprude (at; jf. ildsprudende).

sprudle (at).

Sprutbakkelse (en; eg. „Sprøjtebakkelse“ [mntysk sprutte o: Sprøjte]).

sprutte (at).

Spryd (-et, Ft. d. s.). et Sprydsejl. **sprække** (at; sprak, sprukken, -et [adjektivisk -ent], -ne). en Sprække (Ft. -r).

Spræl (et, Ft. d. s.; b. F. Sprællet, -ene). at sprælle. en Sprællemand. sprælse (-e).

sprænge (at; -te). sprængt Kød (hvorpaa der er strøet Salt; efter

Ntysk). Ss. Sprængbombe, -kraft, -krudt, -sats o. s. v.; sprænglærd. en Sprængning (Ft. -er; S-sforsøg).

Spræt (et, Ft. d. s.; b. F. Sprættet, -ene). at sprætte¹ (sprælle; oldn. spretta [Fort. spratt], at springe).

sprætte² (at; s. noget op; oldn. spretta [med svag Bøjning; besl. med foreg. O.]). at s. en Kjøle op.

sprød (r.).

Sprøjte (en, Ft. -r). Ss. Sprøjtehus, -slange o. s. v. at sprøjte. en Sprøjtefisk. (en) Sprøjtning.

spule (at; holl. spoelen [oe udt. u], at skylle; jf. spøle). at s. Dækket, s. udenbords. en Spulepumpe, -pøs. (en) Spuling.

Spuns (et og en, Ft. -er; tidligere: Spund = tysk Spund). Ss. Spunsbor, -gær, -hul m. m. at spunse (tidligere: spunde).

Spurv (en, Ft. -e). Ss. Spurvefugl, -hagel, -høg, -unge o. s. v.

spy (at; spyr, -ede, -et). Spy (-et). en Spyflue.

Spyd (-et, Ft. d. s.; jf. Spids-²). Ss. Spydblad, -skaft o. s. v.; Spydso.

spydig (r.; mntysk spitich, af spit, Haan, Krænkelse [glfr. despit (nyfr. dépit), lat. despectus]).

Spygat (-tet, Ft. -ter; holl. spiegat, mntysk spégat, ogsaa spégote [Hunk.], af uvis Opr.). Ss. Spygatsklap, -prop o. s. v.

Spyt (-tet; besl. m. spy). Ss. Spyt-fistel, -flaad, -kirtel, -klat (ogsaa „Spytteklat“), -slikker, -slikkeri (-et) m. m. at spytte. Ss. Spytebakke, -kur m. m. en Spytning (mest i Ss.).

spæd (r.). spædlemmet. en Spædekalkv (vel af Ft. Spædekalkv = spæde Kalve; jf. Gulerod).

spæde (at; -te). at s. Suppen. at s. til.

spæge (at). en Spægelse.

Spæk (-ket). en Spækhugger, -høker. at spække. en Spækkenaal. (en) Spækning.

Spænd (et, Ft. d. s.). at spænde (-te). en Spændetrøje; en Spændekraft, -vidde. et Spænde (Ft. -r). spændig, spændstig (r.). en Spænding.

Spær (et, Ft. d. s.; Tagspær, Sparre).
spærre (at; besl. m. Sparre). et
 Spærhjul, en S-klap. en Spær-
 ring.

Spæt (-ten, Ft. -ter; Fuglen.), ogsaa
Spätte (Ft. -r). en Spætmejsse.

Spätte (en, Ft. -r; Plet; bruges nu
 sjældn eller maaske aldrig og i
 alt Fald næppe i Ent., men jf.
 Fiskenaavnet Rødspätte). spæt-
 tet (-ede).

Spøg (en; ntysk spök, spök, Spø-
 gelse, Spøgeri; Tummel, Larm).
 en grov S.; det blev ham en dyr S.
 det er din (ogsaa: dit) S. spøge-
 fuld. at spøge (-ede og -te).
 en Spøgefugl. et Spøgelse
 (Ft. -r; Ss. S-historie o. s. v.).
 Spøgeri (-et).

spøle (at; = spule [s. d.]; ntysk
 spölen, htysk spülen). en
 Spølkum (Ft. -mer).

spørge (at; spurgte, spurgt; u =
 langt o). Ss. Spørgelyst, -sæt-
 ning o. s. v. en Spørger (Ft. -e).
 et Spørgsmaal (-s-tegn). [en
 -spørgsel (Ft. -sler); f. Eks.
 Forespørgsel].

staa (at; staa, stod [Ft. -e], staaet
 [gldags Former: at stande, Tillf.
 standen, -et, -ne (opstanden fra
 de døde; udstandne Besværlig-
 heder); Bydem. stat]). en Staa-
 plads. at gaa i Staa. [-staae-
 lig (r); f. Eks. paastaaelig. en
 staaelse (Ft. -r); f. Eks. Til-
 staaelse].

Staahej (en; dagl. T.).

Staal (-et). Ss. staaalgraa, -klædt;
 S-orm, -panser, -pen, -traad
 o. s. v.

Stab (en, Ft. -e; Militærsp.: Indbe-
 grebet af det til Kommandoen hø-
 rende Personale, hvilken Betydn.
 beror paa Stavens Anvendelse som
 Værdigheds- og Magttegn [jf. Kom-
 mandostav]; tysk Stab, eg. Stav
 og etymol. samme O. som dette).
 Ss. Stabschef, -officer, -trom-
 peter o. s. v.

Stabel (en, Ft. -bler). en S. Brænde.
 at staa paa, løbe af Stabelen. en
 Stabelblok, -plads, -stad.
 at stable.

stabil (r). en Stabilitet.

Stad (en, Ft. Stæder; jf. Sted).
 Ss. Stadsbygmester, -grav,
 -læge, -vaaben, -øvrighed
 o. s. v.

Stade (et, Ft. -r). Stadenpenge.

stadfæste (at; stad- = gld. stath
 o: Sted [s. d.]). en Stadfæstelse.
stadig (r.; af gld. stath = nyd.
 Sted [s. d.]).

Stadium (b. F. -iet, Ft. -ier).

Stads (-en). kun til S. sidde paa S.
 Ss. Stadsdragt, -karl, -kjole
 o. s. v.; en Stads(e)stue. at
 stadse. stadselig (r).

Stafet (-ten, Ft. -ter).

Staffeli (-et, Ft. -er).

staffere (at; tysk staffieren, tid-
 ligere ogsaa stoffieren, af glfr.
 estoffer [nyfr. étoffer], en
 Afledn. af glfr. estoffe [nyfr.
 étoffe] = det deraf laante tyske
 Stoff, d. Stof). en Staffering,
 Staffage.

Stag (et, Ft. -e; Søspr.). at gaa
 over S. Ss. at stagvende; Stag-
 vending, -sejl o. s. v.

Stage (en, Ft. -r; ogsaa = Lyststage).
 at stage (en Baad, sig frem).

stagnere (at). en Stagnering,
 Stagnation.

Stak (-ken, Ft. -ke). at sætte i S.
 at stakke. en Stakning.

stakaandet (= kortaandet).

Stakit (-tet, Ft. -ter). en Stakit-
 laage.

Stakkel (en, Ft. Stakler; gld. staf-
 karl, eg. en, som gaar med Stav,
 en omvandrende Tigger). stak-
 kels (ubøj. Tillo., eg. Ejef. af
 Stakkel).

stakket (-ede; gldags). en s. Stund,
 Glæde.

Stalbroder (en; mntysk stalbro-
 der, sammens. m. stal [her:
 Opholdssted for Mennesker], der
 er samme O. som vort Stald
 [oldn. stall-r] og altsaa eg. burde
 skrives paa samme Maade som
 dette).

Stald (en, Ft. -e). Ss. at stald-
 fodre; S-dör, -etat, -kam-
 mer, -karl, -længe, -mester,
 -rum o. s. v. (se ogsaa Stalbro-
 der). at stalde (op).

stalle (at; lade Vandet, om Heste;
 mntysk stallen, af stal, Urin
 [jf. Lutterstal]).

Stalling (en, Ft. -er; Fisker.).

Stamme (en, Ft. -r; mntysk stam
 og stamme). Ss. ¹Stamme-
 bark (ogsaa Stam b.), -frænde,
 -høvding, -land, -slægt-
 skab, -stavelse, -udlyd m. m.
²Stamart, -bog (-s-blad,
 -vers), -dyr, -fader, -form,

-gods, -gæst, -herre, -hus (-besidder), -liste, -moder, -ord, -sprog, -sæde, -tavle, -træ m. m. at stamme¹ (fra). [-stammet (-ede); f. Eks. højstammet].

stamme² (at; af det nu i Almensproget forældede Tillo. stam; eg. standse i Talen, jf. det besl. Udso. stæmme, at bringe [Vand] til at standse i Løbet). Ludvig den Stæmmende.

Stampe: at staa i S. at stampe. Stampemølle, -værk. (en) Stampning.

Stamsild (en; Alosa Finta Cuv.; vistnok en forvansket F., jf. Benævnelserne Stagsild og Stav-sild hos Krøyer [„Danmarks Fiske“]).

Stand (en, ¹uden Ft., ²Ft. -e [i Ss. som Af-, Blomster-, Frugt-, Gen-, Hus-, Op-, Paa-, Tilstand], ³Ft. Stænder). at sætte (o. s. v.) i S. at være (o. s. v.) i S. til. paa S. (straks, digt.). Ss. ¹standhaftig (r.); S-fisk, -fugl, -kvarter, -punkt, -ret m. m. ²stands-mæssig, S-aand, -fordom, -forskel, -fælde, -hovmod, -interesse, -person m. m. ³stænderdeputeret, S-forfatning, -forsamling, -institution m. m.

Standart (en, Ft. -er; tysk Standarte, af glfr. estandard [nyfr. étandard], af lat. extendere, at udbrede, udfolde).

Stander (en, Ft. -e). [en-stander; f. Eks. Modstander].

standse (at). en Standsning (Ft. -er).

Stang (en, Ft. Stænger). Ss. Stangbidsel, -bly, -hest, -jærn o. s. v. at stange, stanges. (en) Stangning.

Stank (en).

Stankelben (en).

Stanniol (-et).

Stanze (en, Ft. -r).

Star (en; Planten; oldn. storr, Ejef. starrar; jf. tysk starr, stiv).

starblind (jf. tysk starr, stiv, starren, at stirre; ogsaa stærblind, jf. Stær² og stirre).

starte (at). en Starter (Ft. -e).

Stat (en, Ft. -er; af lat. status, Tilstand, Stand; jf. Status og Etat). Ss. statsfarlig, -klog,

-opløsende; S-borger (s-borgerlig), -ejendom, -embede, -fange, -forbryder (s-forbryder [i] sk), -forfatning, -gæld (-s-kontor), -kalender, -kasse, -kirke, -kunst, -kup, -mand (-s-blik), -raad (et og [i] forskellig Betydn.) en), -ret (s-retlig) o. s. v.

statelig (r.; mntysk stat[e]lik). en S. Karl.

Statholder (en; mntysk statholder, Stedfortræder, Vikar [stat o: Sted]).

Statik (-ken). statisk (-e).

Station (en, Ft. -er). Ss. Stationsbygning, -forvalter o. s. v. at stationere. en Stationering. stationær (r.).

Statist (en, Ft. -er).

Statistik (-ken). en Statistiker (Ft. -e). statistisk (-e).

Stativ (et, Ft. -er).

Statue (en, Ft. -r). en Statuette (Ft. -r).

statuere (at). at s. et Eksempel.

Statur (en).

Status (en; jf. Stat og Etat).

Statut (-ten, Ft. -ter). statutarisk (-e).

Stav (en, Ft. -e [undt. Bogstav, s. d.]). Stavbakterie, -dyr, -kirke, -rim, -slynge. en Stave (Ft. -r [mest i Ft.]; Tøndest. o. s. v.; synes at være en senere, uorganisk Dannelse). at falde i Staver. en Staver (Ft. Stavre). at løbe sig en S. i Livet.

stave (at; af Stav i Betydn. Bogstav). en Stavemaade. en Stavelse (Ft. -r; Ss. S-delning, -maal o. s. v.). (en) Stavning.

Stavn (en, Ft. -e; ¹S. paa et Skib [oldn. stafn]; jf. Stævn. ²Føde-, Hjemstavn). et Stavnsbaand, stavnsbunden.

stavre (at; dagl. T.) at s. om; at komme stavrende.

Stearin (-en). et Stearinlys.

Sted (et, forhen: en, Ft. -er; gld. stath, oldn. stað-r [jf. stad-fæste, stadig]. Stad i Betydn. By beror vel paa tysk Indflydelse [mntysk stat, Ft. stede]). i Stedet for (ogsaa, men nu lidt stødende: i Steden for). at tage af Sted, at være til Stede. Ss. stedfindende, -funden, -kendt, -vant; Stedbestemmelse (ogsaa Steds best.), -forhold, -for-

- træder (en, Ft. -e; uheldig Gen-
givelse af tysk Stellvertreter;
bedre var: Istedtræder), -hukom-
melse, -navn (ogsaa Stedsn.),
-ord, -sans o. s. v.; Steds-
biord, stedlig (r.). at stede
(-te, til Dels ogsaa -ede).
- [Sted- i S-barn o. s. v., se Stif-].
stedse (Bio., mntysk stêdes), for
s. stedsegrön, -varende.
- Stefan, Steffen** (N.). St. Stefans
Kirke eller: Stefanskirken.
Steffensurt (Planten.).
- Steg** (en, Ft. -e). at stige (-te).
Ss. Stegefedt, -ovn, -spid o.
s. v.; Steghede. (en) Stegning.
- stejl** (r.). at stejle (om Heste).
- Stejle** (en, Ft. -r). S. og Hjul. at
stejle (lægge paa Stejle).
- Stel** (et, Ft. d. s.; b. F. Stellet, -ene).
- Stemme** (en, Ft. -r). Ss. stemme-
givende, -løs; S-baand, -fler-
hed, -redskab, -ridse o. s. v.
at stemme (-ede og -te). Ss.
stemmeberettiget; S-frihed,
-gaffel, -nøgle, -ret o. s. v.
[-stemmig (r.); f. Eks. firstem-
mig]. en Stemning (Ft. -er).
stemningsfuld, -rig; S-men-
neske, -udbrud.
- [**stemme** (Vand o. s. v.), sestemme].
- Stempel** (et, Ft. -pler). Ss. stem-
pelpligtig, S-afgift, -kon-
tor, -papir, -stang o. s. v. at
stemple. en Stempling.
- Sten** (en, Ft. -e og [som Samlings-
ord] Sten). Ss. stendød, -haard,
-lagt, -rig, -sat; S-alder (-en),
-art, -bider, -blok, -bro,
-bræk(en; Planten.), -buk, -dige,
-dysse, -eg, -frugt, -galle,
-hugger, -kul (-sgrube o. s. v.),
-operation, -smerter o. s. v.
stenet (-ede). at stene. (en)
Stening.
- Stenograf** (en, Ft. -er). at steno-
grafere. Stenografi (-en).
stenografisk (-e).
- Stentor** (en Herold i den græske
Hær for Troja). en Stentor-
stemme.
- Steppe** (en, Ft. -r). Ss. Steppe-
beboer, -dyr, -høne o. s. v.
- Stereometri** (-en). stereome-
trisk (-e).
- Stereoskop** (et, Ft. -er).
stereotyp (-t, -pe). en Stereo-
typudgave. at stereotypere.
Stereotypi (-en).
- Sterlet** (-ten, Ft. -ter; Fisken.).
- Stetoskop** (et, Ft. -er). at steto-
skopere. Stetoskopi (-en).
stetoskopisk (-e).
- Stevns** (geogr. N.). S. Herred, Klint.
- Sti¹** (-en, Ft. -er; Gangsti; gld.
stigh, oldn. stig-r). en Sti-
mand.
- Sti²** (-en, Ft. -er; Stald for visse
Husdyr; gld. stigh og sti [jf.
glsv. stighia, nysv. stia]; lige-
som Sti¹ besl. m. stige). at sætte,
staa paa S.
- Stif** (udt. Ste-; gld. stiup-, styp-
og stip-, stif [f = v], i mange
Dialekter endnu stiv- eller stev-
[i Angel styv-]; Oprindelsen
ubekendt. Skrivemaaden Sted-
er urigtig, da den strider baade
mod de ældre Former og mod
Udtalen; naturligst vilde det være
at skrive Ste- eller i alt Fald
Stev-); S-barn, -datter, -fader,
-moder (-sblomst; s-moder-
lig), -søn.
- Stift** (en, Ft. -er; vel besl. m. stiv).
- Stift** (et, Ft. -er; besl. m. stifte).
Ss. Stiftamtmand; Stifts-
dame, -læge, -provst o. s. v.
- stifte** (at). en Stiftelse (Ft. -r;
Ss. S-sdag o. s. v.). en Stifter
(Ft. -e).
- stige** (at; steg [Ft. -e], stegen,
-et, -ne). Ss. Stighord (et, Ft.
d. s.), -bøjle, -hjul, -rem, -rør.
en Stige (Ft. -r). en Stigning.
- stik** (Bio. og ubøj. Tillo.; ntysk
stick). Vinden er stik (i) Nord.
(kommer lige fra Nordpunktet).
s. imod. s. Modvind.
- Stik** (et, Ft. d. s.; b. F. Stikket,
-ene; se stikke og Sting). et
Stiksaar.
- Stik** (tysk Stich [Hank.], der her
undtagelsesvis ikke har faaet det
danske Ords Kön): at lade i Stik-
ken (tysk: im Stiche lassen).
- stikke** (at; stak, stukken, -et,
-ne; forhen stinge, stak,
stungen [jf. Sting]. De nu
brugelige Former kunne bero paa
Omdannelse efter Fort. stak [jf.
ogsaa drikke, drak, drukken],
men snarere maa de vel betragtes
som Analogidannelser efter ntysk
steken, htysk stechen, da
stikke med Hensyn til Betydn.
viser Indvirkning fra det nævnte
tyske O. saavel som fra de besl.
stecken og sticken). Ss. Stik-
kesting; Stikbrev, -bækken,

-flue, -hævert, -lagen, -myre, -ord, -penge, -pille, -vaaben o. s. v. [en -stikker (Ft. -e); f. Eks. Kobbherstikker, Tandstikker]. en Stikning (Ft. -er).
Stikke (en, Ft. -r), forkortet **Stik** (Ft. -ker). Sædv. kun i Ss. (f. Eks. Budstikke, Tændstik).
Stikkelsbær (et; nysk stickelbære). Ss. Stikkelsbærbusk, -grød o. s. v.
stikken (-t, stikne). at være s. paa det.
stikle (at). at s. paa en. Stikleri (-et, Ft. -er).
Stikling (en, Ft. -er).
Stil (en, Ft. -e). Ss. stilfuld, -løs, S-art, -prøve, -øvelse; Stilebog. at stile. [-stilet (-ede); f. Eks. storstilet]. at stilisere. en Stilist (Ft. -er). stilstisk (-e).
Stilet (-ten, Ft. -ter).
Stilk (en, Ft. -e). Ss. stilkbladet, -løs, -øjet; S-aks (-en; Planten), -eg, -stjerne (Dyren). stilket (-ede).
Stillads (et, Ft. -er).
stille (ubøj. Tillo., laant fra Tysk). Ss. stillesiddende, -staaende. en S-sidden, -staaen, et S-livsstykke; stilsfærdig, -tiende, S-stand. et Stille (sædv. kun i Ss. Vindst.). en Stilhed. at stille¹ (oldn. stilla, tysk stillen). at s. Blodet, Smerterne, Tørsten, et Oprør o. s. v. Stormen stiller af, stilles.
stille² (at; -ede men i Ss. med ubetonet Forstavelse [be-, forstille]-te; tysk stellen, besl. m. Stall, Stald [eg. Staaplads] og m. stille [eg.: som bliver paa sin Plads, ikke rører sig af Stedet]). Ss. Stilleapparat, -hjul, -pind, -skive o. s. v. en Stiller (Ft. -e). en Stilling (Ft. -er; Ss. S-s-mand, -ret, -væsen).
Stillids (en, Ft. -er).
Stime (en, Ft. -r; Fiskest.). at stime. at stimle. en Stimmel (Ft. Stimle).
stimulere (at). en Stimulering, Stimulation (Ft. -er).
Sting (et, Ft. d. s. Ligesom stinge blev til stikke [s. d.], blev ogsaa Sting til Stik, dog at den gamle F. beholdtes i to Betydning: S. frembragt ved Naal og Traad og S. i Brystet eller Siden).

stinke (at; stank, stinket). Stinkbrand (Planten.), -dyr, -svamp.
Stipendium (b. F. -iet, Ft. -ier). en Stipendiat (Ft. -er).
stipulere (at). en Stipulering, Stipulation (Ft. -er).
stirre (at).
stiv (stift, stive). Ss. stivbenet, -frossen, -nakket, -sindet; S-krampe, -nakke, -stikker (dagl. T.) o. s. v. at stive. en Stivelse (Ss. S-fabrik o. s. v.). en Stiver (Ft. -e). at stivne.
Stjerne (en, Ft. -r). Ss. stjernefuld, -klar; S-billede, -koral, -kort, -muldvarp, -skud, -taage, -tid, -tyder (en, Ft. -e), -tyderi (et), -tydning o. s. v. stjernet (-ede).
stjæle (at; stjål, stjaalen, -et [adjektivisk -ent], -ne). et stjaalent Blik. Stjælelyst, -syge. en Stjæler (Hæleren er saa god som Stjæleren).
Stjært (en, Ft. -e).
Stockholm, Stokholm (geogr. N.).
Stod (et, Ft. d. s.; b. F. Stoddet, -ene; oldn. stoð, en Flok Hopper med een eller flere Hingste; jf. Stut-mester). en Stodhest, -hingst, -hoppe.
Stodder (en, Ft. -e).
Stof (-fet, Ft. -fer; se u. staffere). Ss. Stofdannelse, -forbrug, -skifte, -tab o. s. v. stoflig (r.).
Stoiker (en, Ft. -e). stoisk (-e). Stoicisme (-n).
Stok (-ken, Ft. -ke). Ss. stokblind, -døv; S-fisk, -kaarde, -rose, -værk m. m.; Stokkeprygl.
Stol (en, Ft. -e). at stikke under S. at gaa til Stols. Ss. Stolgang; Stoleben, -betræk, -ryg, -stade (-penge), -sæde o. s. v.
stole (at). at s. paa en, noget.
Stolle (en, Ft. -r; Bjærgv.; tysk).
Stolpe (en, Ft. -r).
stolpre (at; dagl. T.). at s. af Sted, om.
stolt (-e; jf. stovt). en Stolt-Henrik (Ft. -ker; Planten.).
stoppe (at). at s. en Pibe, en Strømpe. at s. Munden paa en. at s. en i Farten. stop! at sige stop. Ss. Stoppegarn, -naal, -signal, -sted; Stopanker, -hane, -ventil m. m. en Stopper (Ft. -e). en Stopning (Ft. -er).

stor (r.; större, störst). de store. Knud den Store. Store Bælt, Store Klint (Møen), Store Kongensgade, Store St. Bernhard. største Delen, for største Delen. Ss. ¹storartet, -kornet, -mægtig, -pralende -slaaet, -talende (S-talenhed); S-baad, -borger, -britannien, -cirkel, -daad, -fyrste, -grækenland, -magt, -praler, -rusland, -sejl, -stue, -ting(et), -vadske o.s.v. ²Storeheddinge; Storebramsejl, -mars, -skøde o.fl. Søord. storlig (Bio.).

Storaks (-en; lat. storax, styrax, græsk stýrax). et Storaks-træ.

Stork (en, Ft. -e). Ss. Storke-næb (et, som Planten: en), -rede, -unge o. s. v. at storke (dagl. T.). at s. af, komme storkende.

Storm (en, Ft. -e). Ss. stormfri, -fuld, S-dæk, -flod, -fugl, -klokke, -løb, -skridt, -stige o. s. v. at storme.

stovt (-e; holl. stout, samme O. som stolt). en S. Karl.

Stovt (-et; et Slags tæt og stærkt Shirting; eng. stout, eg. Tillo. stout, stærk, svær [af holl. stout, se foreg. Art.], med udeladt shirting).

Straa (-et, Ft. d. s.). højt paa S. Ss. straagul, -takt; S-død, -fletning, -hat, -mand o. s. v.

Straale (en, Ft. -r). Ss. Straalebrydning, -bundt, -dyr o. s. v. at straale (-ede, ogsaa -te). Straalevarme. (en) Straaling.

Strabads (en, Ft. -er). at strabadser.

Straf (-fen, Ft. -fe). Ss. straffri, -løs, -skyldig, -værdig; S-arbejde, -fange; Straffebestemmelse, -lov, -lovgivning, -teori o. s. v. strafbar (r.). at straffe. Ss. Straffeanstalt, -middel, -præ[di]ken, -ret o. s. v.

straks (Bio.).

stram (-t, -me). at stramme. en Stramning.

Stramaj (-et).

Strand (en, Ft. -e). Ss. Strandasters, -bo (Planten.), -bred, -foged, -krabbe, -sand, -skade (Fuglen.), -vadske o. s. v. at

strande. en Stranding (Ft. -er; Ss. S-s-gods o. s. v.).

Stranguri (-en).

Strateg (en, Ft. -er). Strategi (-en). en Strategiker (Ft. -e). strategisk (-e).

Streg (en, Ft. -er). at strege. [en -stregning; f. Eks. Understregning].

strejfe (at). Ss. Strejfkorps, -kugle, -lys, -tog o. s. v.

Strejk[e] (en, Ft. Strejker; eng. strike). at gøre S. at strejke. de strejkende.

streng (r.). strengflydende, -smeltelig. at strenge sig an; at strenges („naar Dagen længes, Vinteren s.“). strengelig (Bio.). at strengere (dagl. T.).

Streng (en, Ft. -e). Ss. Strengbetræk, -instrument, -leg, -spil o. s. v.

Strengel (en; en Hestesygdom).

strenglet (-ede; om Planter).

Stribe (en, Ft. -r). sribet (-ede).

strid (r.). stridhaaret, -uldet.

Strid (en). Ss. stridslysten,

-vant, S-handske, -hest, -kræfter (Ft.), -punkt, -skrift, -spørgsmaal o. s. v. stridbar (r.). at stride (stred [Ft. -e], stridt). stridig (r.).

Strigle (en, Ft. -r). at strigle. en Strigling.

Strik, **Strikke** (en, Ft. Strikker; tysk Strick). en Strikkestige.

Strike (en) = Strejk[e] (s. d.).

strikke (at). Ss. Strikkegarn, -maskine, -pose, -tøj o. s. v. en Strikker (Ft. -e), -ske. (en) Strikning.

striks (r.; dagl. T.).

Striktur (en, Ft. -er).

Strime (en, Ft. -r). strimet (-ede).

Strimmel (en, Ft. Strimler; besl. m. foreg. O.).

stringent (-e). en Stringens.

Strippe (en, Ft. -r).

strippe (at). at s. om.

stritte (at). at s. imod. strittende Haar.

Strofe (en, Ft. -r).

Strop (-pen, Ft. -per).

Strube (en, Ft. -r). Ss. Strubehoste, -hoved, -laag, -lyd o. s. v.

Struds (en, Ft. -e). Ss. Struds-fjer, -fugl, -mave, -unge, -æg; Strudsefamilie (-n), -hus, -jagt [ogsaa nogle af de foreg.

O. forekomme med Sammensætningsformen Struse-].

Struer (geogr. N.).

Struktur (en).

strunk (r.). stiv og s.

Strut (-ten, Ft. -ter; et Slags fir-kantet Hvedebrød).

strutte (at).

Stryg (Ft.; Prygl; dagl. T.).

stryge (at; strøg [Ft. -e], strøgen, -et, -ne). Ss. Strygebræt, -flade, -instrument, -jærn, -orkester, -ovn, -remo. s. v.; Strygmaal (modsat Topmaal). en Stryger (Ft. -e). (en) Strygning.

Stryknin (-en).

stræbe (at; -te). en Stræbe-bjælke, -pille; en Stræber (Ft. -e). stræbsom (-t, -me).

Stræde (et, Ft. -r).

strække (at; strakte, strakt). Ss. Strækkemuskel, Stræk-[ke]seng, Strækhammer m. m. strækkelig (r.). en Strækning (Ft. -er).

strø (at; strør, -ede, -et). Ss. Strøbemærkning, -ske, -sukker, -tanke m. m. (en) Strøelse.

Strøg (et, Ft. d. s.). en Strøgfugl.

Strøm (-men, Ft. -me). i Strømme. Ss. Strømanker, -bad, -hvirvel, -kæntring, -sætning, -veksler (en, Ft. -e; tekn.) o. s. v. at strømme. en Strømning (-er).

Strømpe (en, Ft. -r). Ss. Strømpebaand, -fod, -garn, -skaft o. s. v.

Stub (-ben, Ft. -be). Stubjord, -mark.

Stud (en, Ft. -e). Ss. Studedriver, -fedning, -handelo. s. v.

studere (at). Ss. Studerekammer o. s. v. en Student (Ft. -er). Ss. Studenteraar, -forening o. s. v. (en) Studering (Ft. -er; Ent. sædv. kun i Ss. Indstudering). et Studium (b. F. -iet, Ft. -ier). et Studie (Ft. -r; Kunstnerværksted, Atelier; ital. studio). en Studie (Ft. -r; efter tysk: die Studie).

Studs (tysk Stutz, eg. Stød): paa, i en S. (tysk: auf den Stutz, nysk: up 'n stuz [det ubest. Kendeo. en i den d. Talem. beror altsaa paa Misforstaaelse]).

studs (r.; nu sjældnere studsig = tysk stutzig). en s. Person, et studst Svar.

studse¹ (at; s. ved, over noget; tysk stutzen [jf. Studs]).

studse² (at; s. noget; tysk stutzen). at s. sit Skæg. Studsmus (med kortere Hale og Øren end de egentlige Mus). (en) Studsning.

Stue (en, Ft. -r). Ss. stuelærd; S-arrest, -bryllup, -etage, -fugl, -guly, -kone, -ur o. s. v.; Stupige (skrives sædv. men urigtigt „Stuepige“, hvilket ingen siger). **Stuk** (-ken og -ket; tysk Stuck, af ital. stucco, der antages at være laant af oldtysk stucchi o: Stykke [nyhtysk Stück], ogsaa Skorpe, Dække). Ss. Stukarbejde, -masse m. m. Stukkatur (-en). en Stukkaturfabrikant. en Stukkator (Ft. -er).

stum (-t, -me).

stump (r.). stumpvinklet.

Stump (en, Ft. -er): en Stumphaale, -næse; stumphalet, -næset. at stumpe; stumpet (-ede).

Stund (en, Ft. -er [kun i visse Forbindelser]). al den S. imellem Stunder. nu om Stunder. stundesløs. at stunde. Aftenstunder til, det stunder ad Aften. stundom (Bio.; gld. stundum, Hensynsf. Ft. af Stund, = til Tider, undertiden).

stupid (r.). en Stupiditet.

Stutmester (efter tysk Stutenmeister; nyhtysk Stute o: Hoppe, mhtysk stuot [Hunk.] o: Stod; Hoppe; jf. Stod). et Stuteri (Ft. -er; tysk Stuterei).

stuve¹ (at; s. Varer; holl. stuwen). at s. Last (i et Skib). at s. Sild i en Tønde. en Stuver (Ft. -e). (en) Stuvning.

stuve² (at; s. Mad; htysk stiften, stofen, af mntysk stoven [af stove, Rum, som kan opheides, Badstue, Stue]). stuede Kartofler o. s. v. (en) Stuvning.

styg (-t, -ge).

Stykke (et, Ft. -r; oldn. stykki; jf. Stuk). at gaa (o. s. v.) i Stykker. Ss. stykkevis (Bio.); Stykgods, -port, -vogn, -værk o. s. v. at stykke (ud, sammen). [en -stykning; f. Eks. Udstykning].

Styks (mytol. N.).

Stylte (en, Ft. -r). en Stylte-gænger. at stylte (sig op).

Stymper (en, Ft. -e). stymper-agtig.

Styr (-et). over S. (ntysk över stür, mntysk over sture 3; baglæns, tilbage [mntysk stur, sture 3; Ror, stemmende med oldn. stýri]). Styrbord, -mand (-s-eksamen o.s.v.). at styre. Ss. Styre-apparat, -fjer o.s.v. (en) Styrelse. en Styrrer (Ft. -e). (en) Styring.

Styrke (en). Styrkeforhold, -liste, -prøve. at styrke. en Styrkelse, Styrkning.

styrte (at). Ss. styrtefærdig, S-bad, -sø m. m. (en) Styrtning.

Styrvolt (en, Ft. -er).

Styverfænger (en; ntysk stüver 3; en forældet Skillemonst). et Styverfænger.

stædig (r).

stække (at). stækkede Vinger. (en) Stækning.

stamme (at; af samme Rod som stamme² [s. d.]). at s. Vandet op, s. for Vandet. at s. Fødderne imod noget. et Stammejærn, -værk. (en) Stæmming.

Stænder, se u. Stand.

[-stændig (r; tysk, af Stand); f. Eks. indstændig].

stænge (at; -ede og -te). at s. Døren, s. inde, ude.

Stænge (et, Ft. -r; Høstænge).

Stænge (af holl. steng, Stang, navnlig i den i Søspr. brugelige Betydn.): S-bardun, -gods, -vant o. fl. Søord.

Stængel (en, Ft. -gler; eg. Deminutiv til Stang). Ss. stængelløs, S-blad, -stykke m. m.

Stænk (et, Ft. d. s.). at stænke. en Stænkekost. (en) Stænking.

Stænte (en, Ft. -r).

Stær¹ (en, Ft. -e; Fuglen, besl. m. lat. sturnus). Ss. Stærkasse, -unge o. s. v.

Stær² (-en; Øjensygdom; besl. m. star-blind, stirre). den graa, sorte S. Ss. Stærbriller, -operation m. m.

stærk (r). den stærkeres Ret.

Stævne (en, Ft. -e; sædv. i Søspr. for [Skibs-]Stavn [s. d.]; holl. og ntysk steven).

stævne¹ (at [-ede, dog sædv.: den

indstævnte]; af Stavn). at s. mod Nord. at s. en for noget, blive stævnet for Retten. et Stævne-møde. et Stævne (Ft. -r). at sætte en S. en Stævning (Ft. -er; Ss. S-s-mand).

stævne² (at; kappe, hugge Grenene af).

støbe (at; -te). Ss. Støbeform, -gods, -jærn o.s.v. en Støber (Ft. -e; mest i Ss.). et Støberi (Ft. -er). en Støbning. alt af een S.

Stød (et, Ft. d. s.). Ss. stødvis, S-pude, -tand, -tone o.s.v. at støde (-te). en Støder (Ft. -e). (en) Stødning.

[-stød (et, Ft. d. s.; gld. stuth [Hunk.], Stolpe, Støtte, Understøttelse, hvoraf Udso. stythiæ, at støtte, understøtte): Rygstød].

Støj (-en). at støje.

stønne (at).

Stør (en, Ft. d. s. og -e). Ss. Størfangst o.s.v.

størke (at). (en) Størkning.

større, størst (se u. stor).

Størrelse (en, Ft. -r).

støt (Bio. og Tillægsord; norsk stø[d], støtt). Skibet ligger, gaar s., har en s. Gang. Det kan du være s. paa (dagl. T.).

støtte (at). Ss. Støttehale, -pille, -punkt, -stav m. m. en Støtte (Ft. -r). en Støtteboer, -helgen.

Støv (-et og: en S. [Støvsky]). Stupigen har gjort en skrækkelig S., da hun fejede; lad hende komme og tørre Støvet af. Ss. støvdækket, -fri; S-blomst, -hold (Planten), -brand (ligesaa), -drager, -frakke, -gran, -knap, -regn (at s-regne), -traad, -veje o.s.v. at støve. en Støveklud, -kost. en Støver (Ft. -e). et Støverinstinkt.

Stövle (en, Ft. -r). Ss. Stövlehæl, -knægt, -skaft o.s.v. en Stövlet (-ten, Ft. -ter).

subalpinsk (-e).

subaltern (r).

Subjekt (et, Ft. -er; af lat. subjectus, Intetk. subjectum, underkastet, underlagt; jf. Sujet). subjektiv (r). en Subjektivitet (Ft. -er).

Subjunktiv (en, Ft. -er).

sublim (r). — at sublimere. en

Sublimering. et Sublimat (Ft. -er).
 subordinere (at). en Subordination (-s-fejl, -forseelse).
 Subsidiær (Ft.). subsidiær (r.).
 subsistere (at). en Subsistens (-midler).
 abonnere (at). en Abonnent (Ft. -er). en Subskription (Ft. -er; Ss. S-s-indbydelse o.s.v.).
 Substans (en, Ft. -er). substantiel (-t, -le). en Substantialitet. et Substantiv (Ft. -er). substantivisk (-e).
 substituere (at). en Substitution (-s-metode). en Substitut (-ten, Ft. -ter).
 Substrat (et, Ft. -er).
 subsumere (at). en Subsumtion.
 subtil (r.). en Subtilitet (Ft. -er).
 subtrahere (at). en Subtrahering, Subtraktion (Ft. -er).
 succedere (at). en Succession (-s-orden o.s.v.). en Succesor (Ft. -er). successiv (r.).
 Succes (en).
 Suder (en, Ft. -e).
 sudle (at). at s. til.
 suffisant (-e). en Suffisance.
 Suffiks (et, Ft. -er).
 suflere (at). en Sufflør (Ft. -er).
 suge (at). Ss. Sugefisk, -fod, -mund o.s.v. (en) Sugning.
 Suite (en, Ft. -r).
 Sujet (-tet, Ft. -ter; fr. sujet, af lat. subjectus, jf. Subjekt).
 Suk (et, Ft. d. s.; b. F. Sukket, -ene). at sukke.
 Sukat (-en).
 Sukker (-et, Ft. [i Handelsspr.] -e). Ss. sukkersød, S-avl, -dannelse, -godt (-et), -hus, -kiste (-træ), -kringle, -mark, -plantage, -plæsken, -roe, -rør, -skaal, -stof, -syge o.s.v.
 Sul (-et). Ss. Sulefad, -mad m. m.
 Sule (en, Ft. -r; Fuglen).
 Sulfat (et, Ft. -er).
 Sult (-en). at sulte. en Sulteføde, -kur. sulten (-ent, -ne).
 Sultan (en, Ft. -er). en Sultanshøne.
 Sum (-men, Ft. -mer; lat. summa). Summa Summarum („Summernes Sum“). summarisk (-e). at summe¹ op. at summere. en Summering.
 summe² (at; lydefterlignende O.).

en Summen. Biernes Summen.
 summe³ sig eller (oftest) sunde sig (at; Opr. uvis. Hos Moth bægge Former).
 Sump (en, Ft. -e). Ss. Sumpfeber, -land, -plante, -skildpadde, -vand o.s.v. sumpet (-ede).
 Sund (et, Ft. -e).
 sund (r.). Sundhed (-s-brønd, -hensyn, -kollegium o.s.v.).
 sunde sig (at), se u. summe sig.
 Sunna [en]. en Sunnit (-ten, Ft. -ter).
 super- (lat., = over; forekommer ogsaa i andre, nedenfor anførte O.): s-fin, -klog.
 superb (r.).
 Superintendent (en, Ft. -er).
 Superior (en, Ft. -er).
 Superkargo (-en, Ft. -er).
 Superlativ (en, Ft. -er). superlativisk (-e).
 Supinum (et, Ft. -ner).
 Suppe (en, Ft. -r). Ss. Suppekød, -urter, -visk o.s.v.
 Suppedas (en; dagl. T.).
 supplere (at). en Supplering (-s-valg). en Suppleant (Ft. -er). et Supplement (Ft. -er; Ss. S-vinkel o.s.v.).
 supplicere (at). en Supplikant (Ft. -er). en Supplik (-ken, Ft. -ker).
 Supranaturalisme (-n). en Supranaturalist. supranaturalistisk.
 Supremati (-et).
 sur (r.). et Glas s. (syrlig) Mælk. Ss. sursød, surøjet; at surmule, en S-muler (Ft. -e), et S-muleri; S-brød, -dej, -kaal, -kløver, -mælk (Tykmælk; S-sost), -steg m.m.
 sur (u = kort o): løbe s. at løbe s. i noget; det løber s. for mig.
 surre¹ (at; Lyddord).
 surre² (at; fastbinde med et Tov; holl. sjorren). et Surretoiv. (en) Surring.
 Surrogat (et, Ft. -er).
 Sus: i S. og Dus.
 suse (at; -ede og -te).
 suspendere (at). en Suspension (Ft. -er).
 Suspensorium (b. F. -iet, Fl. -ier).
 Sut (-ten, Ft. -ter). at sutte.
 suveræn (r.; fr. souverain, af mlat. superanus [af lat. super,

over]; jf. Sopran). en Suveræn (Ft. -er). en Suverænitet.
Svaber (en, Ft. -e; et Slags Skibskost af Kabelgarn). en Svabergast. at svabre.
Svada (en).
svag (r.). svaghovedet, -sindet, -synet. svagelig (r.).
svaje (at; holl. zwaaien, nysk swajen). Svajerum (for Skibe). en Svajning (Ft. -er).
sval (r.). at svale. Ss. Svalekar, -stue, -vand m. m. (en) Svaling.
Svale¹ (en, Ft. -r; S. paa ét Hus; vel besl. m. foreg. O.; oldn. svalar [Ft.]). en Svalegang.
Svale² (en, Ft. -r; Fuglen; oldn. svala). Ss. Svalerede, -unge, -urt (Planten). o. s. v.
Svamp (en, Ft. -e). en Svampdaase. svampet (-ede).
Svane (en, Ft. -r). Ss. Svanebaj, -dun, -hals, -sang o. s. v.
Svaneke eller **Svanike** (geogr. N.).
svang (r.; gldags). svange Aks.
Svang¹ (-en; Hulheden under Foden; tidligere Svange, jf. oldn. svangi).
Svang² (tysk Schwang, eg. svingende Bevægelse, Svingning): at gaa i S. (tysk: im Schwang[e] sein, gehen).
svanger (-ert, -re). et Svangerskab.
Svans (tysk Schwanz, Hale): S-hammer, -skrue m. m. at svanse.
Svar (et, Ft. d. s.). Ss. Svaradresse, -salut, -signal, -skrivelse. at svare.
Svart (se u. sort): S-alf, -bag (Fuglen.), -fugle (-ne), -side (en Sælart).
Sved (-en). at komme (o. s. v.) i S. Ss. sveddrivende; S-draabe, -fuks, -kirtel m. m. at svede (-te). Ss. Svedehul, -middel o. s. v. svedt (-e). svedig (r.).
sveden (-ent, -ne; se svide). en s. Lugt, Smag; at lugte, smage svedent. et svedent Smil.
Swedenborgianer (en, Ft. -e). Swedenborgianisme (-n).
svejrygget (-ede).
svejse (at). at s. sammen. (en) Svejnsning.
Svejts (geogr. N.). en Svejtsr (Ft. -e). en Svejtsrost. et

Svejtseri (Ft. -er). svejtsisk, svejtsersk (-e).
Svelle (en, Ft. -r).
Svend (en, Ft. -e). Ss. Svendear, -lön, -stykke m. m.
Svendborg (geogr. N.; gld. Swinæburgh).
svensk (-e). at tale S. de Svenske. Svensken. en Svensker (Ft. -e). Sverrig (Sverige).
Sveske (en, Ft. -r; af tysk Zwetsche). Ss. Sveskeblomme, -tærte o. s. v.
Svibel (en, Ft. -bler). et Svibelglas.
svide, **svie** (at; sved [Ft. -e], sveden, -et [adjektivisk -ent, se ovenfor], -ne. I dagl. T. er d sædv. stumt, især i Nutid; i de besl. O. Kulsvier og Svie er det fuldstændig bortfaldt baade i Tale og Skrift. Af Hensyn til sidstnævnte O. plejer man at skrive svie, naar Ordet bet. en Smertefornærmelse, medens d ellers oftest beholdes i Skriften). (en) Svidning. (en) Svie.
Svig (-en). svigagtig. svigefuld. at svige (svæg [Ft. -e], svegen, -et, -ne).
Sviger (tysk Schwieger-, eg. Svigermoder, hvilket Begreb senere betegnedes ved Ss. Schwiegermutter, hvorefter da dannedes Schwiegervater o. s. v., idet Ordets opr. Betydning var glemt): S-börn, -datter, -fader, -forældre, -moder, -sön. en Svigerinde (tysk Schwägerin, eg. „Svogerinde“).
svigte (at).
Svik (-ken, Ft. -ke). et Svikbor, -hul. at svikke.
Svikkel (en, Ft. Svikler). en Svikkelstrømpe eller sviklet Strømpe.
svimmel (-t, svimle). (en) Svimmel. at svimle.
Svin (et, Ft. d. s.). Ss. at svinebinde; svinepolisk; S-avl, -blære, -bæst (dagl. T.), -fedt, -held (s-heldig; dagl. T.), -mælk (ogsaa Planten.), -sti o. s. v. at svine (til). et Svineri. svinagtig. svinsk (-e).
Svind (et). at svinde (svandt, svunden, -et, -ne). Svindsot. (en) Svinging.
Svindel (en). at svindle. en Svindler (Ft. -e).

Sving (et, Ft. d. s.). at svinge (-ede, -et og svang, svungen, -et, -ne). Ss. Svingbro, -fjer, -hjul, -kraft, -om (en) o. s. v. en Svingning (Ft. -er; Ss. S-stid m. m.).

Svingel¹ (en, Ft. -gler; besl. med svinge).

Svingel² (en; Planten.; jf. svingle). svingle (at; besl. m. svinge).

svinke (at). et Svinkearinde.

Svip (en og et). en Sviptur. at svippe.

Svir (en). at svire. Svirebroder, -gast, -gilde, -lag.

svirpe (at).

svirre (at).

Svoger (en, Ft. -gre). et Svoger-skab.

Svovl (-et). Ss. svovlgul, -sur; S-bad, -brinte, -damp, -stik (en), -syre, -syrling (-en) o. s. v. at svovle. svovlet (-ede). (en) Svovling.

svullen (-t, svulne).

svulme (at; tidligere svulne).

svulst (en, Ft. -er). svulstig (r.).

Svup (et). at svuppe.

svække (at). en Svækkelse (Ft. -r).

Svælg (et, Ft. d. s.). at svælge.

Svær (en; Flæske-, Grønsvar).

svær (r.). sværlemmet; S-an-ker, -pude.

Sværd (et, Ft. d. s.). Ss. Sværd-fisk, -fæste, -hug, -lilje o. s. v.

sværge (at; svor [Ft. -e], svoren, -et, -ne). [en -sværgelse (Ft. -r); f. Eks. Sammensværgelse].

Sværme (en, Ft. -e). at sværme. Sværmetid; Sværmspore, -yngel. en Sværmer (Ft. -e). et Sværmeri (Ft. -er). sværmerisk (-e).

Sværte (-n). at sværte. (en) Sværtning.

svæve (at).

Svøb (et, Ft. d. s.). at svøbe (-te). et Svøbelsebarn. (en) Svøbning.

Svøbe (en, Ft. -r). Svøbeslag. **svømme, svømme** (at; -ede, digt. ogsaa svam). Ss. Svømme- eller Svømmeblære, -bælte, -dykker, -flaade, -fod, -fugl, -lærer o. s. v. en Svømmer, Svømmer (Ft. -e). (en) Svømning, Svømning.

sy (at; syr [Lidef. sys], -ede, -et). Ss. Sybord, -garn, -maskine,

-naal, -pige, -tøj o. s. v. en Syerske. (en) Syning.

Sybarit (-ten, Ft. -ter). sybaritisk (-e).

Syd (behandles med Hensyn til Forbindelser og Ss. som Nord [s. d.]). en Sydvest (Ft. -er; Regnhue for Søfolk; holl. zuidwester). Syden. det varme S. Sydens Klima. sydlig (r.).

syde (at).

Syenit (-ten).

Syfilis [en]. syfilitisk (-e).

syg (r.). den, de syge. Ss. Sygebesøg, -gymnastik, -hjælp, -journal, -kasse, -leje, -pleje, -plejer (en, Ft. -e), -plejerske o. s. v. en Sygdom (-s-aarsag o. s. v.). en Syge.

Syl (en, Ft. -e). Ss. sylformig, S-blad (en; Planten.); Syleskift, -spids, -stik.

Sylfe (en, Ft. -r). sylfelet, -lig-nende. en Sylfide (Ft. -r).

syllabisk (-e).

Syllogisme (en, Ft. -r). syllogistisk (-e).

Sylte (-n; ntysk sülte [besl. m. Salt], ¹Saltlage, Saltvand, salt-holdig Pøl eller Sump o. desl. [jf. Sylteng]; ²noget, som er lagt i Saltlage, "Sylte").

sylte (at; eg. at lægge i Lage [se Sylte], derefter i udvidet Betydn.). at s. Agurker, Græskar, Kirsebær, Pærer o. s. v. Ss. Syltekrukke, -tid, tøj o. s. v. (en) Syltning.

Sylteng (en; se u. Sylte).

Symbol (et, Ft. -er). en Symbolik (-ken). symbolsk (-e).

Symfoni (-en, Ft. -er).

Symmetri (-en). symmetrisk (-e).

Sympati (-en, Ft. -er). et Sympatiraad. sympatisk (-e). sympatetisk (-e). at sympatisere.

Symposium (græsk) eller **Symposium** (græsk-lat.) [b. F. Symposiet, Ft. -ier].

Symptom (et, Ft. -er). symptomatisk (-e).

Syn (et, Ft. d. s. og [i Betydn. Vision] -er). at tabe af Syne, faa i Syne, komme til Syne. Ss. Synsakse, -bedrag, -evne, -forretning, -kres, -maade, -punkt o. s. v. [-synet (-ede); f. Eks. klarsynet, nærsynet]. at syne (-ede). Vandløbene bleve

synede i Gaar eller skulle synes i Dag. at synes (-tes). synlig (r.). synsk (-e).

Synagoge (en, Ft. -r). en Synagogeformstander.

Synd (en, Ft. -er). Ss. Syndoffer; synd (e) fri, syndefuld; Syndebuk, -fald, -register o. s. v.; Syndsbevidsthed, -erkendelse, -forladelse. atsynde. en Synder (Ft. -e). syndig (r.).

synderlig (r.; mest som Bio.).

Syndflod (-en; nyhtysk Sündflut, folkeetymologisk Omdannelse af mhtysk sinvluot, sintvluot, a: stor, almindelig Oversvømmelse, sammens. m. Forstavelsen sin = almindelig, altid [jf. Singrøn]).

Synedrium (b. F. -iet).

syng (at; sang, sunge, -et, -ne; forhen og endnu digt. at sjunge [Tillf. sunge, ikke „sungen“]). Ss. Syngelærer, -spil, -stykke m. m.

synke (at; sank, sunken, -et, -ne). synkefærdig. (en) Synkning.

Synkope (en). at synkopere.

Synkronisme (en). synkronistisk (-e).

Synode (en, Ft. -r). synodal (r.). Ss. Synodalbeslutning m. m.

synonym (r.). et Synonym (Ft. -er). en Synonymi. en Synonymik (-ken, Ft. -ker). en Synonymiker (Ft. -e). synonymisk (-e). synonymistisk (-e).

Syntaks (en, Ft. -er). syntaktisk (-e).

Syntese (en, Ft. -r). syntetisk (-e).

Syre¹ (en, Ft. -r; ligesom de to fig. O. af sur). S. i Maven. Syrer og Baser. syreholdig; S-salt. syrlig (r.). [-syrling (-en); f. Eks. Salpetersyrling, Svovlsyrling].

Syre² (en, Ft. -r; Planten.; gld. suræ, oldn. súra).

syre (at).

Syren (en, Ft. -er; tysk Syringe, ogsaa Syrene, Sirene, Planteslægten Syringa L., af græsk-lat. syrinx, Rör, Fløjte).

Syrte (en, Ft. -r).

Syssel (en, Ft. Sysler; oldn. sýsla). at sysselsætte, en S-sættelse. at sysle.

Syssel (et, Ft. Sysler; opr. Hunk. og samme O. som det foreg.).

Sysselinddeling, -mand (paa Island og Færøerne).

System (et, Ft. -er). Systemforandring, -skifte. Systematik (-ken). en Systematiker (Ft. -e). systematisk (-e). at systematisere.

sytten (Talo.). syttende. Ludvig den Syttende. en Syttendedel.

syv (Talo.). s. og tyve Øre; den s. og tyvende. s. lange og s. brede. Ss. syvdelt, -sidet; S-kant (s-kantet), -sover (en, Ft. -e; S-dag), -stjernen (b. F.), -tal; S-aarskrigen (b. F.), -mandsudvalg, -molestøvler (Ft.), -ogtyvendedel m. m. [syvti, se halvfjerdsindstyve]. en Syv, en Syver (Ft. -e). syvende. til s. og sidst. Karl den Syvende. en Syvendedel.

Sæbe (-n, Ft. -r). Ss. Sæbeboble, -skum, -spiritus, -syder (en, Ft. -e), -syderi (-et, Ft. -er) o. s. v. at sæbe (af, ind).

Sæd¹ (-en; besl. m. Udso. saa). Ss. Sædart, -dyr, -omskrivning, -skifte, -tab o. s. v.; Sædekorn, -land, -maaned, -mand, -mark. [-sædig (r); f. Eks. oversædig (Blomst)].

Sæd² ([en], mest i Ft.: Sæder; oldn. sið-r). at have for S. Sæder og Skikke. gode, slette Sæder. en Sædvane (-ret); sædvanlig (r; s-vis); en Sædelære, -lærer. sædelig (r).

Sæde (et, Ft. -r). Ss. Sædebad, -ben, -gaard, -knode. [-sædet (-ede) ell. -sædig (r); f. Eks. tosædet, tosædig].

Sæk (-ken, Ft. -ke). Ss. Sækbæger (Planten), -dyr, -fuld, -hinde, -sky, -svulst; Sækkebaand, -lærred, -løb, -pibe m. m.

Sæl (en, Ft. -er). en Sælhund. Sæl- eller (oftest) Sælhundefanger, -fangst, -kød, -skind o. s. v.

sælde (at; af Saald). (en) Sældning.

sælge (at; solgte, solgt). en Sælgekone, -kælling. sælgelig (r). en Sælger (Ft. -e).

sælsom (-t, -me).

Sæmslæder (tysk Sämischleder).

Sænk: at bore, skyde i S. at sænke. Ss. Sænkgrube, -kasse m. m. (en) Sænkning.

sær (r.; af oldn. sér a: Hensynsform

til sik [sig], ogsaa brugt adverbialt og i Ss. i Betydn. for sig selv, særskilt; jf. især). Ss. særdeles (Bio.); S-hed: i S.), -egen, -skilt; S-eje, -kende, -præg, -syn, -tryk o. s. v. særlig (r.). en Særling (Ft. -er og [oftest] -e).

Særk (en, Ft. -e).

Sæson (-en, Ft. -er).

Sæt (et, Ft. d. s. [men: Forsætter]; b. F. Sættet, -ene).

Sæter (en, Ft. -e; norsk). en Sæterhytte, -pige.

Sætning (en, Ft. -er). Ss. Sætningsbygning, -forbindelse, -led, -lære m. m.

sætte (at; satte, sat). Ss. Sættedommer, -maskine; Sætmel m. m. en Sætning (se ovenfor) [en -sætning; f. Eks. Afsætning, Besætning]. [-sættelig (r.); f. Eks. afsættelig. — en -sættelse (Ft. -r); f. Eks. Ansættelse, Oversættelse]. en Sætter (Ft. -e; et Sætteri, Ft. -er) [en -sætter; f. Eks. Favn-sætter, Oversætter].

Sø (en, Ft. -er). til Søs. Ss. sødygtig, -farende (des.), -grøn, -stærk, -syg, -vant, værts (Bio.); Søagurk, -bad, -bred, -etat, -fart (-sbog), -forsikring (-sselskab), -forsvar, -gang, -ko, -mand (-sdygtighed o. s. v.), -officer, -papegøje, -pindsvin, -væsen o. s. v.

søbe (at). Søbemaad.

sød (r.). s. Mælk. Ss. sødladen, -talende (S-talenhed); S-græs (Planten.), -grød, -mælksost, -skærm (Planten.). atsøde. sødelig (Bio.). sødlig (r.). en Sødme.

søge (at; -te). Søgmaal. [en -søgelse (Ft. -r); f. Eks. Undersøgelse]. en Søger (Ft. -e). en Søgning.

søgn (r.). helligt og søgnt. desøgne Dage. en Søgnedag.

Søjle (en, Ft. -r). Ss. Søjlefod, -gang, -hal o. s. v.

Søl, Søle (et). et Søleføre. at søle; sølet. et Sølери.

Sølje (en, Ft. -r; et Slags Broche).

sølle (ubøj. Tillo.; dagl. T.). et s. Skrog.

Sølv (-et; gld. silf, oldn. silfr). Ss. sølvbeslagen, -klar, -rig; S-aare, -alder, -bakke, -barre, -bryllup, -fasan, -medaille,

-pop (-pen; forhen S-pap, -pape), -potentilo. s. v. Sølv- (ntysk sülwer [mntysk sulver], htysk Silber: Sølv): S-glans, s-hvid, -klar o. fl. hos Digtere forekommende Ss.; S-glød (Forsvanskning af tysk Silberglätte [af glatt], der ogsaa forekommer i Formen S-glötte). sølv- (e; digt.; ligeledes efter Tysk).

Söm (-men, Ft. -me; oldn. saum-r; jf. et Söm). at se noget efter i Sømmene. at sømme¹. (en) Sömning.

Söm (et, Ft. d. s.; b. F. Sömmet, -ene; oldn. saum-r, samme O. som det ovenfor anførte; betegnede vel derfor først en Række af Söm, derefter et enkelt Söm). Ss. Sömfabrik, -hoved, -rokke m. m. at sømme² (fast, til).

sömme¹ og **sömme²**, se u. en og et Söm.

sömme³ (at; s. sig, passe sig; oldn. soema). sömmelig (r.). Sömmelighed (-sfølelse, -hensyn).

[-sömme⁴, se forsömme].

Sön (-nen, Ft. -ner). Ss. Sönnkone, -sön o. s. v. sönlig (r.).

Söndag (en; gld. sundagh, oldn. sunnudag-r, sammensat med sunna, Sol, altsaa = Soldag [jf. Mandag]). Sön- og Helligdage. i Söndags, i Söndags Morges, paa Söndag Aften. Ss. söndagsklædt; S-arbejde, -barn, -fornøjelse, -klæder (Ft.), -rytter o. s. v.

Sönden (opr. Bio. = Syd fra, jf. det tilsvarende Norden; bruges nu mest i Ss.). Vinden er (i) S., ergaaet til S. (sædv.: Syd). Söndenstorm, -ström, -vande, -vind; s-fjældsk (-e).

Sönder: S-borg, -gade, -jyde, -jylland, s-jydsk o. s. v. söndre. den s. Ende, Side.

sönder (Bio., besl. m. söndre og synderlig): s. og sammen. Ss. at sönderbryde, -dele, -hugge, -knuse, -lemme, -rive o. s. v.; en S-brydelse el. -brydning, -deling, -hugning, -knuselse, -knusning, -lemmelse, -rivelse o. s. v.

Sören (N.).

sörge (at). Ss. sörgeklædt; S-dragt, -höjtid, -magasin,

-march, -spil o. s. v. sørgmodig. sørgelig (r).

Søskende (Ft.). Søskendebarn, -kærlighed.

Søster (en, Ft. Søstre). Ss. Søsterbørn, -datter, -sprog, -søn o. s. v. søsterlig (r).

Søsterkage (en; tysk Süster-

kuchen, ogsaa blot Søster og provinsielt Siste).

Søvn (-en). at falde, dysse (o. s. v.) i S. at gaa, tale i Søvn. at fare, vække op af Søvn. Ss. søvn-betyngt, -drukket, -dys-sende, -lignende, -løs; en S-gænger, (et) S-gænger. søvnig (r).

T.

T, t (et, Ft. T'er, t'er). en T-Lyd.

Taa (-en, Ft. Tæer, Tæerne). Taa-gænger, -led, -spids.

Taabe (en, Ft. -r). taabelig (r).

Taag (gl. Sideform til Taage): i Taaget. at gaa i Taaget, snakke, gøre noget hen i Taaget.

Taage (en, Ft. -r; oldn. þoka; jf. foreg. Q.). Ss. taagedækket, -fri, -fuld; T-billede, -hay, -plæt, -signal, -slør o. s. v. taaget (-ede).

Taal: give, slaa sig til Taals. at taale (-te). Taalmod. taalmodig (T-hed). taalelig (r). taalig (r). en T. Hest.

Taar (en, uden Ft.; se Taare). en T. Vand. at drikke sig en T. over Tørsten.

Taare (en, Ft. -r; oldn. tår, gld. tar, taar, Intetk. I Dansk forandrede Ordet siden Kön og spaltede sig i to O.: en Taar [eg. Draabe] og en Taare, hvilket sidste vel eg. er en Flertalsform [ligesom tysk Zähre eg. er Ft. til mhtysk zaher]). Ss. taare-blendet, -dugget, -fri, -fuld, -kvalt, -løs, -vædet; T-ben, -fistel, -perse, -strøm o. s. v.

Taarn (et, Ft. -e). Ss. taarnhøj, T-bygning, -skib, -ugle, -ur, -urt (Planten.), -vægter o. s. v.

Tab (et, Ft. d. s.). en Tabsliste. at tabe (-te). tabelig (r).

Tablet (-len, Ft. -ler). Tabelform, -værk. tabellarisk (-e).

Tabernakel (et, Ft. -kler).

Tableau (-et, Ft. -er).

Table d'hôte (et; fr. table o: Bord, af lat. tabula, Bræt, Tavle; jf. Taffel, Tavl og Tavle).

tabu (ubøj. Tillo.). at erklære noget for t. et Tabu.

Taburet (-ten, Ft. -ter).

Taffel (et, Ft. Tafler; gennem Tysk

af lat. tabula; jf. Table [d'hôte], Tavl og Tavle). til Taffels. Ss. Taffeldækker, -frugt, -musik, -salt, -ur (til at sætte paa et Møbel, eg. et Bord), -øl o. s. v.

Taft (-et).

Tag¹ (et, Ft. -e; Stamord til tække; gld. thak, oldn. þak). at bringe under T., bo under T. med. Ss. taglagt, T-aas, -bjælke, -dryp, -kammer, -rende, -rør, -skæg, -sten o. s. v.

Tag² (et, Ft. d. s.; aftage; gld. og oldn. tak). at tage (tog [Ft. -e], tagen, -et, -ne). at lege Tagfat. [-tagelig (r); f. Eks. modtagelig. en -tagelse (Ft. -r); f. Eks. Gentagelse. en -tager (Ft. -e); f. Eks. Deltager].

Tak¹ (-ken, Ft. -ker; ntysk tacke, tack). taknæbbet; Takvinge (en Sommerfugleart); Takkeklap (Planten.). takket (-ede).

Tak² (-ken, Ft. d. s.; oldn. þökk, Ejef. þakkar). ja T. megen, mange T.! Nu skal De have mange T. at fortjene megen [ikke: mange] T. at tage til Takke med noget. Ss. taknemmelig (r), Taknemmelighed (T-s-følelse, -gæld); Takadresse, -offer, -sigelse, -skrivelse. attakke. Ss. Takkebøn, -fest, -gudstjeneste, -salme, -sang.

Takkel (et, Ft. Takler). at sejle for T. og Tov. Takkelage (-n). at takle. Takling (-en).

Taks (en), Takstræ (et). Ss. Taksfrø o. s. v.

taksere (at). en Taksering, Tak-sation (Ft. -er; Ss. T-sforretning o. s. v.). en Taksator (Ft. -er). en Takst (Ft. -er).

Takt (en, Ft. -er). Ss. taktfast, -fuld, -løs; T-art, -del, -stok o. s. v.

Taktik (-ken). en Taktiker (Ft. -e). taktisk (-e).

Tal (et, Ft. d. s.; b. F. Tallet, -ene). Ss. talløs, -rig; T-forhold, -forskell, -ord, -størrelse, -tegn o. s. v. [-tallig (r); f. Eks. utallig].

Talar (en, Ft. -er).

Tale (en, Ft. -r). at faa en i T. at bringe, komme paa T. Der er T. om, at o. s. v. en Taledel. at tale (-te). Jeg har hørt [Folk] t. om. Ss. Taleevne, -frihed, -gaver (Ft.), -kunst, -maade, -redskab, -sprog o. s. v.; Talsmand. [en -talelse (Ft. -r); f. Eks. Udtalelse]. en Taler (Ft. -e; Ss. T-stol o. s. v.).

Talegalla (-en, Ft. -er), Talegallahøne.

Talent (et, Ft. -er). talentfuld, -løs.

Talg (-en), nu sædv. Tælle (s. d.).

Talisman (-en, Ft. -er).

Talje¹ (en, Ft. -r; Liv, Figur; fr. taille). en smal T.

Talje² (en, Ft. -r; Søspr.; ntysk talje, af romansk Opr.). Ss. Taljeblok, -løber m. m.

Talk (-en). Talkjord.

Tallerken (en, Ft. -er). en Tallerkenrække, -slikker, -varmer.

Talma (-en, Ft. -er).

Talmi: T-guld, -kæde.

Talmud [en]. en Talmudist (Ft. -er). talmudistisk (-e).

Talon (-en, Ft. -er).

tam (-t, -me). Ss. Tamand, -gaas, -svin m. m.

Tamrinde (en, Ft. -r).

Tamarisk (en, Ft. -er).

Tambur (en, Ft. -er). en Tamburin (Ft. -er).

Tamp (en, Ft. -e). Tamp (Ft.): at faa, give en T. at tampe. (en) Tampning.

Tamperdag (Tamper- = mntysk temper [Forkortelse af quater-temper[e], af lat. quatuor tempora, „de fire Tider“], en af de fire aarlige Fastetider).

Tand (en, Ft. Tænder). Ss. tandløs, T-brud, -byld, -bæger (en; Planten.), -børste, -hjul, -hval, -kød, -lyd, -læge, -sæt o. s. v.; tænderskærende. tandet (-ede).

Tande eller (efter den hyppigste Udtale) **Tane** (en, Ft. -r; Lyset).

Tang¹ (en, Ft. Tænger; oldn. tōng, Ejef. tangar, Ft. tengrog tangir). tangformig; T-forløsning, -forretning.

Tang² (-en; Planten.; oldn. þang). Ss. Tangart, -gærde, -loppe, -lus, -snarre (en, Ft. -r; Fisken.), -spræl (-len, Ft. d. s.; Fisken.) m. m.

Tange (en, Ft. -r).

tangere (at; gennem Tysk af lat. tângere, at berøre). en Tangens (lat. tangens, Ejef. tangensis, 3: berørende). en Tangent (Ft. -er; af lat. tangens, se foreg. O.). Tangentialkraft.

Tank (en, Ft. -e; eng. = Vandbeholder). et Tankskib.

Tanke (en, Ft. -r). Ss. tankefuld, -løs, -rigtig, -vækkende; T-flugt, -gang, -læser, -række, -spring, -sprog, -streg o. s. v.

Tannin (-en). Tanninblæk, -piller (Ft.).

Tant [en og et].

Tantalus (mytol. N.). Tantaluskvaler (Ft.). tantalisk (-e). at tantalisere.

Tante (en, Ft. -r).

Tantieme (en, Ft. -r).

Tap (-pen, Ft. -pe og -per). Ss. Taphjul, -hvirvel, -riffel o. s. v.; Tappenstreg (tysk Zapfenstreich, „Trommeslag, som om Aftenen kalde Soldaterne til deres Kvarter og tilkendegive, at man paa Ølhusene skal slaa Tappen i Tønden for dem“). at tappe. (en) Taping.

Tapet (et, Ft. -er; af lat. tapetum, Tæppe; jf. Tæppe). Ss. Tapetdør, -mager, -papir o. s. v. at tapetsere. en Tapetserer (Ft. -e). (en) Tapetsering.

Tapir (en, Ft. -er).

tapper (-t, tapre, taprere, taprest).

Tara (-en). Tararegning. at tarere.

Tarantel (udt. Tarántel; en, Ft. -teler og -tler; Art Edderkop; ital. tarántola, der — ligesom det følgende O. — skal være dannet af Bynavnet Taranto [Tarent]).

Tarantel (udt. Tarantél, b. F. -len; en Dans; ital. tarantella, benævnt efter Byen Taranto [Tarent]).

Tarif (-fen, Ft. -fer). Tarifbestemmelse, -sats.

Tarlatan (-et).

Tarm (en, Ft. -e). Ss. Tarmbetændelse, -kanal, -kirtel, -saft, -slyng (et) o. s. v.
Tarok (-ken). Tarokkort, -spil, -spiller.
Tartarus (mytol. O.).
Tarv [en og et]. tarvelig (r.).
Taske (en, Ft. -r). en Taskekrabbe; en Taskenspiller (-kunst).
Tatar (en, Ft. -er; tyrkisk og persisk tatar; jf. Tater). Ss. Tatarfyrste, -horde o. s. v. Tatariet. tatarisk (-e).
Tater (en, Ft. -e; eg. samme O. som Tatar; mntysk tatere ¹Tatar, ²(senere) „Tater“, Zigeuner). en Taterske, Taterkvinde, -pige.
tatovere (at). en Tatovering (Ft. -er).
Tautologi (-en, Ft. -er). tautologisk (-e).
Tave (en, Ft. -r).
Tavl (et, Ft. d. s.; oldn. tafl [Spillebræt, Brætspil], af lat. tabula; jf. Table [d'hôte], Taffel og Tavle). at lege, spille T. (digt.). tavlet (-ede).
Tavle (en, Ft. -r; oldn. tafla, af lat. tabula; jf. foreg. O.). Ss. Tavlebly, -bærer, -penge, -regning m. m.
tavs (r.). Vilhelm den Tavse.
te sig (at; ter, teede, tet; Nutids Tillf. teende).
Te (-en). Ss. Teavl, -bakke, -bord, -busk, -kop, -rose, -vand (-s-knægt) o. s. v. Tein (-et).
Teaktræ.
Teater (et, Ft. -tre). Ss. teatergal, -søgende; T-billet, -censor, -dekoration, -digter, -effekt, -gænger o. s. v. teatralisk (-e).
Tegl (Ft.). Nu mest kuni i Ss.: teglhængt, -takt; T-brænder, -ovn, -sten, -værk m. m.
Tegn (et, Ft. d. s.). Ss. Tegnskrift, -sprog, -system m. m.
tegne (at). Ss. Tegnebestik, -bog, -kontor, -mester, -undervisning o. s. v. en Tegnelse (Ft. -r, mest i Ss.). en Tegner (Ft. -e). en Tegning (Ft. -er).
Teint (en). en smuk T.
Teisme (-n). en Teist (Ft. -er). teistisk (-e).
Tejst (en, Ft. -er; Fuglen.).

Teknik (-ken). en Tekniker (Ft. -e). teknisk (-e).
Teknolog (en, Ft. -er). Teknolog (-en). teknologisk (-e).
Tekst (en, Ft. -er). Tekstkritik. tekstil (r.). den tekstile Industri.
Telefon (en, Ft. -er). Ss. Telefonforbindelse, -ledning, -station m. m. at telefonere. Telefoni (-en). telefonisk (-e).
Telegraf (en, Ft. -er). Ss. Telegrafbestyrer, -bud, -efterretning, -linie, -traad o. s. v. at telegrafere. Telegrafi (-en). telegrafisk (-e). en Telegrafist (Ft. -er). et Telegram (-met, Ft. -mer; Ss. T-befordring, -takst).
Teleskop (et, Ft. -er).
Tellur (-et). Ss. Tellurforbindelse, -syre m. m. tellurisk (-e).
Telt (et, Ft. -e; jf. Tjæld). Ss. Teltlejr, -pæl, -stang, -tag o. s. v.
Tema (-et, Ft. -er).
temmelig (Bio.).
Tempel (et, Ft. -pler). en Tempelherre. Tempelherreordenen.
Temperament (et, Ft. -er). en Temperamentsfejl.
Temperatur (en, Ft. -er). Ss. Temperaturforandring, -stigning o. s. v.
temperere (at). tempereret (-ede). den tempererede Zone.
Tempus (et, Ft. Tempora; lat.). et Tempusmærke. Tempo (-et, Ft. -er; ital., af lat. tempus). temporal (r.). temporær (r.). at temporisere.
Ten (en, Ft. -e).
Tenakel (et, Ft. -kler; Bogtryk.).
Tender (en, Ft. -e; eng., af tend, at betjene, ledsage).
tendere (at). en Tendens (Ft. -er). en Tendensroman. tendentios (r.).
Tenor (en, Ft. -er). Ss. Tenorsanger, -stemme o. s. v. en Tenorist (Ft. -er).
Teodolit (-ten, Ft. -ter).
Teolog (en, Ft. -er). Teologi (-en; men: Cand. [o. s. v.] theologiæ). teologisk (-e).
Teoretiker (en, Ft. -e). teoretisk (-e). at teoretisere. en Teori (Ft. -er).

Teosof (en, Ft. -er). Teosofi (-en). teosofisk (-e).
Terapi (-en). — terapeutisk (-e).
Terceron (en, Ft. -er).
Termin (en, Ft. -er; af lat. terminus, Grænse, Grænseskel). Terminforretninger.
Terminus (en, Ft. -ni; jf. foreg. O). en T. technicus (Ft. Termini technici). Terminologi (-en). terminologisk (-e).
Termit (-ten, Ft. -ter). Ss. Termitbo, -hun, -rede, -soldat o. s. v.
Termometer (et, Ft. -tre). Ss. Termometerhøjde, -iagttagelse, -skala m. m. termometrisk (-e).
Terne¹ (en, Ft. -r; Tjeneste-, Kammerpige; digt; oldn. þerna [samme O. som tysk Dirne]).
Terne² (en, Ft. -r; Fugleslægten Sterna [L.]; oldn. þerna [jf. det ensbetydende engelske tern]).
Terne³ (en, Ft. -r; i Tallotteri: en Forbindelse af tre bestemte Tal; gennem Tysk af ital. terno [af lat. ternus, Ft. terni, tre til hver]).
Terne⁴ (en, Ft. -r; besl. m. Terning). ternet (-ede). ett. Tørklæde.
Terning (en, Ft. -er). et Terning(e)kast, -spil.
terpe (at; dagl. T.). at t. noget igennem.
Terpentin (-en). Terpentinolie, -spiritus, -træ.
Terpsikore (mytol. N.).
Terrakotta (-en). Ss. Terrakottafabrik, -vase o. s. v.
Terrain (-et). Terrainforhold.
Terrarium (b. F. -iet, Ft. -ier).
Terrasse (en, Ft. -r). terrasseformig.
terrestrisk (-e).
Terrier (en, Ft. -s). en Terrierhvalp.
Terrin (en, Ft. -er). Terrinbræt, -laag.
Territorium (b. F. -iet, Ft. -ier). Territorialhøjhed, -rettighed m. m.
terrorisere (at). en Terrorisme. en Terrorist (Ft. -er). terroristisk (-e).
tertiær (r). Tertiærformation (-en), -tid (-en).
Terts (en, Ft. -er). at falde ind i T.
Terzerol (en, Ft. -er).

Terzet (-ten, Ft. -ter).

Testament eller (efter Ntysk) **Testamente** (et, Ft. -er, -r; lat. testamentum, der i Middelalderens kirkelige Sprog ogsaa fik Betydning. Pagt ved en uheldig Gengivelse af det græske diathêkê, der bet. baade Pagt og Testament). at gøre T. det gamle, det ny T. „Denne Kalk er det ny T. i [formedelst] mit Blod“ (Luk. 22, 20). en Testamentjæger. testamentarisk (-e). at testamenter.

Testikel (en, Ft. -kler).

Testimonium (b. F. -iet, Ft. -ier).

Tete (-n; fr. tête, Hoved, Spids).

at tage Teten. en Tête-à-Tête.

Tetraeder (et, Ft. -dre). tetraedrisk (-e).

Teuton (en, Ft. -er). teutonisk (-e).

thi (Bio.: anomal Sideform til -di i fordi [s. d.]).

Thisted eller **Tisted** (i Thy eller Ty).

Thule (gl. Geogr.). det yderste T.
ti (Talo.). Ss. tidobbelt, -kantet; T-aar, -krone (-seddel), -tal (-ssystem), -øre (-stykke) o. s. v. en Ti (-en), en Tier (Ft. -e). tiende. Karl den Tiende. en Tiendedel.

Tiara (-en).

Tid (en, Ft. -er). en T. lang. for Tiden. i Tide. paa Tide. til Tider. til alle Tider. Ss. tids sparende, -spildende, -svarende; T-aand, -alder, -bestemmelse, -fordriv (en), -følge (-n), -maaler, -punkt, -rum, -skrift, -spilte o. s. v.; Tidløs (Planten.). Tidevand (-et; mntysk tide o: Ebbe- og Flodtiden tilsammen og særligt den sidste). tidlig (r). tidligt nok. tids nok.

Tidende (en, Ft. -r).

tie (at; tier, tav, tiet).

Tiende (en, Ft. -r; af ti). Ss. tiendefri, -pligtig; T-afløsning, -tager, -yder o. s. v. at tiende.

Tiger (en, Ft. -gre). Ss. Tigerhest, -kat, -skind o. s. v. tigret (-ede).

tigge (at). tiggefærdig. en Tigger (Ft. -e). Ss. Tiggebrev, -gang, -munk, -stav o. s. v. et Tiggeri (Ft. -er).

tik-tak (Lyddord). et **Tik-Tak**.
til (Forho.). t. Aars, (spise) t. Aften, t. Agters, t. Alters, t. Ankers, t. Bedste, (rask) t. Bens, t. Blods, t. Bogs, t. Borde, t. Bords, t. Bunds, (sætte) t. Bænk, t. Dels, t. Doms, t. Døde, t. Dørs, t. Ende, t. fals, (tage) t. Fange, (drage) t. Felts (imod), t. Fjælds, t. Fods, (falde) t. Fode, t. fulde, (falde) t. Føje, t. Følge, t. Gavns, t. gode, t. Grunde, t. Gæst, (gaa) t. Haande, t. Hest, t. Himmels, t. Hobe, t. Hove, t. Huse, (komme) t. Hænde, t. højre, (give) t. Kende, (komme) t. kort, t. Kros, t. Købs, t. Køjs, t. Laans, t. Lands, (bo) t. Leje, (komme) t. Live, (sætte) t. Livs, t. Lykke, t. Maade, (skyde) t. Maals, (1 Krone) t. Mands, t. Mode, (tage) t. Naade, t. Nød, (regne) t. onde, (tage) t. Orde, t. Ørlogs, (drikke) t. Pægl, (holde) t. Raade, (spørge) t. Raads, (være) t. Rede, (lægge o. s. v.) t. Rette, t. Rors, t. Salg(s), t. Sengs, t. Side, t. sidst, t. Sinds, (komme) t. Skade, t. Skamme, t. Skibs, t. Skue, t. Spilde, t. Stede, (gaa) t. Stols, (komme) t. Syne, t. Søs, (slaa sig) t. Taals, t. Taffels, (tage) t. Takke, t. Torvs, t. Trods for, t. Vands, (bringe) t. Veje, t. Vejrs, t. venstre, t. visse, t. Vogns, (slaa) t. Væds, (sætte) t. Vægs, (gaa) t. Værks, (tage) t. Ægte o. s. v. (se u. det styrede O.). — Af **Ss.** anføres eksempelvis: tilbage (Bio. Ss. at t-betale, -holde, -kalde o. s. v.; t-blivende, -bøjjet, -gaaende, holden [-ent, -ne], -holdende, -staaende, -trukken, -værende o. s. v.; T-blik, -fald, -gang, -skridt o. s. v.) at tilbede, en T-bedelse (t-bedelsesværdig), -beder (Ft.-e). et T-behør, en Tilblivelse (-smaade, -proces), -bordesætning, t-bøjelig (r.), -børlig (r.) at t-egne, t-egnelig (r.), en T-egnelse (Ft.-r) at t-endebringe, en T-endebringelse, t-fangetagen, en T-fangetagelse, t-forladelig (r.) t-forn (Bio.). t-freds (r. at stille t., at t-stille, en T-stillelse). et T-fælde (Ft. d.s.), t-fældig (r.) t-fælles (Bio.). at t-føje, en T-føjelse (Ft.-r), et T-føjende, en T-føjning (Ft.-er). at t-gitre, en T-gitring.

at t-give, t-givelig (r.), en T-givelse. et T-godehaven. de. tilgængelig (r.) t-hændekommen. et T-hæng, en T-hænger (Ft.-e). at t-intetgøre, en Tilintetgørelse. at t-kendegive, en T-kendegivelse (Ft.-r). at t-lade (-lod), t-ladelig (r.), en T-ladelse. at t-lempe, en T-lempning (Ft.-er). en T-lid (t-vækkende; t-s-fuld, T-s-erklæring, -herv o. s. v.). t-lige (Bio. F. Eks. Børnene vare t. [ligeledes, ogsaa] med. Gaarden t. med Besætningen; Gaarden og Besætningen t-med [Bio.]). t-liggende (f. Eks. Jord), et T-liggende (f. Eks. af 100 Tdr. Land). et T-læg (Ss. T-s-bevilling, -dyr, -form, -ord o. s. v.). t-med (Bio.). t-nærmelig (r.), en T-nærmelse (Ft.-r). t-overs (Bio. Ss. t-blivende, -bleven, -værende). t-pas (Bio.; mntysk to pas[se]; pas = rette Maal, Forhold, Tid, Tilstand o. s. v.). at t-pligte. t-regnelig (r.). at t-rettelægge, en T-rettelæggelse. at t-rettevisse, en T-rettevisning (Ft.-er). t-sammen (Bio.). at t-sande, en T-sanding. at t-side-sætte, en T-sidesættelse. t-skadekommen. at t-sløre, en T-sløring. at t-sniige sig, en T-snigelse (Ft.-r). at t-spigre, en T-spigring. at t-stede, t-stedelig (r.), (en) T-stedelse. T-stedekomst, -værelse, -væren, t-stedeværende. T-synekomst, -ladelse, t-syneladende. t-tagende, (i) T-tagende. at t-vejebringe, en T-vejebringelse.

Tilje (en, Ft.-r; digt.; oldn. pilja, Fjæl, Planke).

Timbre (en).

Time (en, Ft.-r; er besl. m. Tid og bet. i Gld. baade Tid [Del, Punkt af Tiden] og "Time"; den videre Betydning viser sig endnu i Tillo. timelig og Udso. times [eg. vederfares i Tiden]). en Times Tid. Ss. timelang, T-betaling, -lærer, -viser o. s. v. timelig (r.). Timelighed (-en). at t-mes.

Timian (en).

Timotheus (N.; græsk-lat. Timotheus [Ejef. -ei]. Timotheigræs, sædv. Timothé, ogsaa Timothy (-græs; eng. Timothy = Timotheus. Planten antages at have faaet sit Navn efter en Timothy (Timotheus) Hansen, der skal have været en af de første, der dyrkede den og anbefalede dens Dyrkning).

Tin (-net). Ss. Tinblik, -daase, -folie, -soldat o. s. v.

Tinde (en, Ft. -r). en Tindebestiger.

Tinding (en, Ft. -er; gld. thynning, thinning, oldn. þunnvangi, af þunn-r, tynd, og vangl, den øvre Del af Kinden). et Tindingeben.

tindre (at).

Ting (et, Ft. d. s.; oldn. þing, gld. thing [th udt. omtr. som eng. thi thing o. s. v.]; nyere d. Ting, med Overgang fra th til t baade i Udtale og Skrift. Den nyeste Skrivemaade „Thing“ [først almindelig fra Midten af det 19de Aarh.] er lige saa unyttig som urigtig; konsekvent maatte man da ogsaa skrive en „Thing“, der opr. er samme O. [se nedenfor], samt at „thinge“ [oldn. þinga, at holde Ting, Sammenkomst, forhandle] og følgelig ogsaa at „bethinge“, en „Bethingelse“. paa Tinge. Ss. at tinglyse, -læse; T-bog, -dag, -fred, -hus, -sted o. s. v.; Tingsed, -vidne. at tinge.

Ting (en, Ft. d. s.; eg. Forhandlingsgenstand, Sag? Fordum et thing og samme O. som det foreg. Spor af det gamle Kön viser endnu foruden Mangelen paa Flertalsendelse Sammensætningen alting, af gld. al thing o: alle Ting, idet Tilførsord fordum ingen Endelse fik i Intetk. Ft.). Tingsbegreb, -ret. en Tingest (Ft. -er). tinglig (r.).

Tinktur (en, Ft. -er).

Tinte (en, Ft. -r). tintet (-ede). t. Flæsk.

Tip (-pen, Ft. -per).

Tip: T-oldefader, -oldemoder.

Tipvogn (en; eng. tip-cart, af tip (a cart) = kaste eller vippe over Ende).

Tirade (en, Ft. -r).

tirallere (at). en Tirallør (Ft. -er). en Tirallørfægtning.

tirre (at).

Tirsdag (sammens. med Tir, en Sideform til Gudenavnet Tyr; oldn. týsdag-r, senere ogsaa týrsdag-r, af Tý-r, Ejef. Týs, senere ogsaa Týr-r, Ejef. Týrs). paa T. Aften, i Tirsdags Aftes, Morges.

tiske (at). at hviske og t.

Tisse (en, Ft. -r; Planten.).

Tissel (en, Ft. Tisler; oldn. þistill). en Tisselkugle (Planten.).

Tisvilde (geogr. N.; eg. Ti[r]s Væld?).

tit (Bio.; tiere, tiest).

Titan (en, Ft. -er; mytol. O.). titanisk (-e).

Titan (-et). Ss. Titanjærn, -syre o. s. v.

Titel (en, Ft. Titler; jf. Salvo Titulo). Ss. Titelbillede, -blad, -rolle, -syge m. m. at titulere. en Titulatur (Ft. -er). titulær (r.).

titte (at). tit, tit-tit! at lege Tit.

tjadre (at; dagl. T.).

Tjalk (en, Ft. -e; et Slags Skib).

Tjat (et, Ft. d. s.; b. F. Tjattet, -ene; dagl. T.). at tjatte.

Tjavs (en, Ft. -er; dagl. T.). tjavset (-ede).

tjene (at; -te). en Tjener (Ft. -e). Ss. Tjenerarbejde, -dragt, -sæde o. s. v. en Tjeneste (Ft. -r). Ss. ¹tjenestefri, -løs; T-aar, -bolig, -folk, -forhold, -karl o. s. v.; ²tjenstagtig, -dygtig, -færdig, -gørende, -havende, -ivrig (T-ivrig-hed, T-iver), -ledig, -skyldig, -villig. tjenlig (r.). tjenstlig (r.).

Tjur (en, Ft. -er).

Tjæld (et, Ft. d. s.; digt.; oldn. tjald, Tæppe, Telt, etymol. samme O. som det fra Ntysk laante Telt). at tjælde (digt.).

Tjære (-n). Ss. Tjærebeton, -kande, -nellike, -sæbe, -vand o. s. v. at tjære.

Tjörn (en, Ft. -e). Ss. Tjörnehæk, -krat, -stok m. m.

to (Tålø.). at dække til to. den to og tyvende. Ss. tobenet, -hjul, -håndet, -hændig, -revet, -spændig; Todækker (en, Ft. -e), -kammer-system, -krone (-stykke), -mands-

- whist, -stavelsesord, -tal, -tid (-en: ved Totiden), -øre o. s. v. en To (-en), en Toer (Ft. -e).
to (at; tor [Lidef. tos], -ede, -el). at t. sig ren.
Toast (en, Ft. -er).
Tobak (-ken, Ft. -ker). Ss. Tobaks-
 aske, -blad, -daase, -fabrik, -høst, -pibe, -rygning o. s. v.
Tobis (en, Ft. -er; Fisker.; tysk Tob(e)s, Tobiasfisch (Ammodytes tobianus).
Toddy (en, Ft. -er). et Toddy-
 glas.
Toft (en, Ft. -er; oldn. topt).
Tofte (en, Ft. -r; Rorbænk; oldn. þopta).
Tog (et, Ft. d. s.). Ss. Togfor-
 sinkelse, -fører, -personale o. s. v.
Toga (-en, Ft. -er).
Togt (et, Ft. -er; holl. tocht; af tiegen, forhen tien, at drage, trække [= htyk ziehen]; jf. Tugt). at togte.
Toilet (-tet, Ft. -ter). Ss. Toilet-
 bord, -møbel m. m.
Tokay (geogr. N.). Tokayervin, Tokayer (en).
Told¹ (en, Ft. -e; Aaretold, Prop; oldn. þoll-r).
Told² (-en; oldn. toll-r, mntysk tol, toln). Ss. toldfri, -plig-
 tig; at t-klarere, en T-klar-
 rerer (Ft. -e), -klarering; T-
 angivelse, -betjent, -bod, -
 embedsmand, -grænse, -ind-
 tægter, -kontrolør o. s. v. toldbar (r). at tolde. en Tol-
 der (Ft. -e).
tolerere (at). en Tolerance. to-
 lerant (-e).
Tolk (en, Ft. -e). at tolke. en
 Tolkning (Ft. -er).
tolv (Talo.). paa Slaget t. alle t.
 Ss. tolvhaarig, -hannet, -sidet;
 T-fingertarm, -kant, -tiden
 (ved T.) m. m. tolvte. Karl den
 Tolvte. en Tolvtedel.
tom (-t, -me). Ss. tomhjernet,
 -hændet, T-tarm.
Tomahavk (en, Ft. -er).
Tomat (en, Ft. -er). Tomatsovs.
Tombak (-ken og -ket).
Tombola (-en, Ft. -er).
Tomme (en, Ft. -r; gld. thumæ,
¹ Tommelfinger, ² en Tommelfin-
 gers Bredde, en Tomme. Det til-
 svarende ntykke O. er dûm[e], se
 Donkraft). Ss. tommetryk,
 T-liden, -maal, -stok m. m.
Tommel (en, Ft. Tomler; affTom-
 me [s. d.]). en Tommelfinger,
 -taa, -tot (-ten; Barnespr.).
Tomt (en, Ft. -er).
Ton (en, Ft. -s; eng. ton, en Side-
 form til tun, samme O. som d.
 Tønde [s. d.]).
Tone (en, Ft. -r; af græsk-lat. to-
 nus). Ss. toneangivende,
 -fuld, -rig; T-digter, -fald,
 -hold, -kunst, -lag, -stige,
 -tegn o. s. v.; Tonart (ogsaa
 Toneart), -stavelse, tonløs.
 at tone¹. [-tonet (-ede); f. Eks.
 stødtonet].
tone² (at; vise, vise sig [fortune sig];
 holl. og ntyk toonen, at vise,
 lade se). at t. Flag. Kysten toner
 højt. (en) Toning (i Ss. med Ft.
 -er, f. Eks. Fremtoninger).
Tonsur (-en).
Tontine (en, Ft. -r; ital. tontina,
 benævnt efter Opfinderen, Lorenzo
 Tonti [17de Aarh.]).
Top (-pen, Ft. -pe [om Hestens
 Hovedprydelse ogsaa -per]). Ss. at
 topstævne (en T-stævning);
 t-fuld, -maalt; T-celle, -en-
 de, -lanterne, -lærke, -punkt,
 -vinkel o. s. v.; Topsgast. at
 toppe (sig), toppes; toppet
 (-ede).
top (Udr.).
Topas (en, Ft. -er).
Topograf (en, Ft. -er). en Topo-
 grafi (Ft. -er). topografisk
 (-e).
Tor eller **Thor** (mytol. N.). (Jf. Tor-
 den, Torsdag).
Torbist (en, Ft. -er).
Torden (-en; gld. thordyn eller
 thordun, eg. Tors Dön, Bulder).
 Ss. tordensvanger, T-brag,
 -budskab, -byge, -gud, -kile,
 -røst, -skrald, -vejro. s. v. at
 tordne. Tordner (-en).
Tormentil (-len, Ft. -ler; Planten.).
Torn (en, Ft. -e). Ss. ¹ tornløs;
 T-blad, -irisk, -knippe,
 -sanger, -skade, -tap; ² torne-
 fuld, -strøet; T-busk, -krone,
 -sti m. m. tornet (-ede).
Tornister (en og et, Ft. -stre). en
 Tornisterrem.
Torpedo (-en, Ft. -er). Ss. Tor-
 pedobaad, -skib m. m.
Torsdag (eg. Tors Dag men nu

udt. Taarsdag). T. Morgen. i Torsdags Aftes.

Torsk (en, Ft. d. s.). Ss. Torskefangst, -hoved, -lever (-tran), -mund o. s. v.

Tort (en). gör mig ikke den T.

Tortur (en). Torturkammer, -redskab.

Torv (et, Ft. -e). at bringe til Torvs. Ss. Torvebod, -bonde, -dag, -kurv, -pris o. s. v.

Tory (en, Ft. Tories eller -ier).

Tosse (en, Ft. -r). tossegod; et T-hoved. tosset (-ede). at tosse (om). et Tosseri (Ft. -er).

Tot (-ten, Ft. -ter).

total (r.). Ss. Totalafholdenhed (-sselskab), -indtryk, -sum o. s. v. at totalisere. en Totalisator (Ft. -er). en Totalitet (Ft. -er).

Tournure (en, Ft. -r).

Tov (et, Ft. d. s. og -e). Ss. Tovende, -stige, -værk o. s. v.

Traad (en, Ft. -e). Ss. Traadalge, -handel, -handske, -orm, -rulle o. s. v. traadet (-ede).

Tradition (en, Ft. -er). traditionel (-t, -le).

tradske (at).

Trafik (-ken). en Trafikchef.

Tragiker (en, Ft. -e). tragisk (-e). en Tragikomedie. tragikomisk. — en Tragedie (Ft. -r). Ss. Tragediedigter, -skriver, -spiller.

Tragt (en, Ft. -er). at tragte¹. en Tragtepose. en Tragtning.

tragte² (at; t. efter noget; mntysk trachten [at tænke paa, be-
tragte, have til Hensigt, stræbe efter], der sædv. udledes af lat. tractare, at behandle, afhandle, overtænke).

Train (et, Ft. d. s.; b. F. Trainet, -ene). en Trainkonstabel, -kusk, -mil, -soldat.

Trakasserier (Ft.).

Traktat (en, Ft. -er; lat. tractatus, af tractare [se u. tragte²]). traktatmæssig, -stridig; et T-selskab.

traktere (at; af lat. tractare; jf. tragte²). att. et Instrument. at t. en hos Konditoren. et Traktement (Ft. -er), en Traktør (Ft. -er; et T-sted).

tra-la! at tralle.

Traller (Ft.). et Tralleværk.

trampe (at).

Tran (-nen). Ss. Tranlygte, -smag, -støvler o. s. v. tran-net (-ede).

tranchere (at). en Tranchering.

Trane (en, Ft. -r; oldn. trana; jf. Kran). Ss. Tranedans, -hals, -unge o. s. v.

trang (r.). trangbrystet (ogsaa -brystig), -hovet; T-brystethed el. -brystighed.

Trang (en). at komme, være i T. at føle T. til.

Transaktion (en, Ft. -er).

transatlantisk (-e).

Transfusion (en, Ft. -er).

Transit (-ten). Transitgods, -handel, -told.

transitiv (r.).

Translatør (en, Ft. -er). en Translatrice (Ft. -r).

Transparent (et, Ft. -er).

transpirere (at). en Transpiration.

transponere (at). en Transponering, T-position (Ft. -er).

Transport (en). Ss. Transportmiddel, -omkostninger (Ft.), -skib m. m. at transportere. transportabel (-elt, -le). en Transportør (Ft. -er).

Transsubstantiation (en; T-s-lære).

transversal (r.). en Transversal (Ft. -er).

Trap (-pen; en Bjærgart; sv. trapp, af trappa, Trappe).

Trapez (et, Ft. -er; et Gymnastikredskab; fr. trapèze, af græsk-lat. trapezium, se næste Art.). en Trapezkunstner.

Trapezium eller Trapezie (et, Ft. Trapezier; Geom.; græsk trapézion, græsk-lat. trapezium, eg. et lille Bord [jf. foreg. Art.]). et Trapezoid (Ft. -er).

Trappe¹ (en, Ft. -r; mntysk trappe, besl. m. trappen og trampen, at træde lydeligt og haardt, trampe, stampe). Ss. Trappeafsats, -gang, -gelænder, -stige, -trin m. m.

Trappe² (en, Ft. -r; Fuglen.; tysk Trappe, maaske besl. med det u. Trappe¹ nævnte Udso. trap-pen).

trassere (at). at t. en Veksel. en Trassent (Ft. -er). en Trassat (Ft. -er). — en Tratte (Ft. -r).

traurig (r.).

Trav (et). et Travløb. attrave.
 en Traver (Ft. -e). en Traver-
 bane.
Trave (en, Ft. -r). 100 Traver Rug.
travestere (at). en Travestering,
 Travesti (Ft. -er).
travl (r).
Trawl (et, Ft. d. s.; eng.).
tre (Talo.). allet. dent. og tyvende.
 Ss. tredelt, -dobbel, -enig,
 -kantet, -radaaret, -sidet,
 -sindstye (forkortet tres. [i]
 Tresserne), -sindstvende
 (T-del), [-ti, se tredive neden-
 for]; Treaktsstykke, -deling,
 -dækker (en, Ft. -e), -hage
 (Planten.), -kant, -kejserfor-
 bund (-et), -kløver, -kroner
 (N.), -stavellesord, -tal, -tid
 (-en: ved T.) o. s. v. Til Ss. ogsaa
 tredive (nu udt. trædve), hvor
 -dive er en afvigende F. for tyve
 (s. d.). Trediveaarskrigen. i
 Trediverne. den tredivte. en
 Tredivtedel. — en Tre (-en),
 en Treer (Ft. -e). tredje. t.
 Dagen derefter. Frederik den
 Tredje. Ss. tredjesidst, T-dags-
 feber, -del, -mand. trende
 (gldags og digt. = tre; opr. et di-
 stributivt Talo.). tretten. tret-
 tende. Ludvig den Trettende.
 en Trettendedel.
Trema (-et, Ft. -er).
Tremme (en, Ft. -r).
tremulere (at). en Tremulant
 (Ft. -er).
trende (at). at t. Garn. en Tren-
 ding.
Trense (en, Ft. -r). at ride en Hest
 i T.
trense (at; Søspr.).
Trepan (en, Ft. -er). attrepanere.
 en Trepanering. Trepana-
 tion (Ft. -er).
tres = tresindstye (se u. tre).
Tresse (en, Ft. -r).
treven (-ent, -ne). at være t. til sit
 Arbejde.
Triangel (en, Ft. -gler). triangu-
 lær (r). at triangulere. en
 Triangulering.
Triasformation (en).
Tribun (en, Ft. -er). — et Tribu-
 nal (Ft. -er).
Tribune (en, Ft. -r).
Tribut (-ten, Ft. -er).
Trick (et, Ft. d. s.; i Whist; udt.
 oftest Træk; eng. trick).

Tricykel (en).
Trigonometri (-en, Ft. -er). tri-
 gonometrisk (-e).
Trikin (en, Ft. -er). Ss. trikin-
 holdig, T-forgiftning, -syg-
 dom o. s. v. Trikinose (-n).
Trikolore (-n).
Trikot (en og et). (en) Trikotage.
 Ss. Trikotagefabrik m. m.
Trille¹ (en, Ft. -r; Rulle; nysk
 trille, trile). at trille. en
 Trillebør, -vogn.
Trille² (en, Ft. -r; T. i Sang; ital.
 trillo). at slaa Triller.
Trilling (en, Ft. -er). Trilling-
 rige, -søskende; Trillinge-
 fødsel.
Trillion (en, Ft. -er).
Trilobit (-ten, Ft. -ter; Dyren.).
Trilogi (-en, Ft. -er).
trimle (at). at t. sig i Græsset. at
 t. (om).
Trin (et, Ft. d. s.; b. F. Trinnet,
 -ene). en Trinfølge, -række;
 t-vis. at trine (tren [Ft. -e],
 trinet; digt., i Prosa kun spø-
 gende).
trind (r). trindt om, omkring.
Trine (N.; af Katrine).
Trinitatis (den uforandrede Ejef. af
 mlat. trinitas, Trefoldighed,
 Treenhed, hvilket lat. O. vi ellers
 have i Formen Trinitet, Ejef.
 Trinitets): T. Kirke. T-Fest,
 T-Søndag, forkortet: Trinita-
 tis (med Forglemmelse af, at dette
 eg. er Ejef.). 4de Søndag efter
 Trinitatis. Trinitatis-Tiden
 (den Del af Kirkeaaet, som ligger
 mellem Trinitatis-Søndag og Ad-
 vent).
Trinitet (-en; se foreg. Art.). Tri-
 nitetslære (-n).
Trio (-en, Ft. -er).
trip: t., trap, Trasko.
Tripelalliance (en).
trippe (at).
Trippel (-en), Trippeljord (eg.
 Jord fra Tripolis [fr. Tripoli] i
 Afrika; tysk Tripel, fr. tripoli).
 (en) Trippelse.
trisse (at; mntysk trissen, trit-
 zen, holl. trijsen). et Trisse-
 værk. en Trisse (Ft. -r).
trist (-e).
Trit (-tet). at holde T. med, gaa,
 komme, sætte i T.
Triton (en, Ft. -er).
Triumf (en, Ft. -er; lat. trium-
 phus; jf. Trumf). Ss. Triumf-

bue, -port, -tog o.s.v. at triumfere. en Triumfator (Ft. -er).

Triumvir (en, Ft. -er). et Triumvirat (Ft. -er).

trives (at). trivelig (r.). (en) Trivsel.

triviel (-t, -le; Omdannelse af trivial, fr. trivial, lat. trivialis). en Trivialitet (Ft. -er).

tro (ubøj. Tillo.). trohjertig (r.). (en) Troskab (-s-ed, -pant o. s. v.).

tro (at; tror [Lidef. tros], -ede, -et). de troende. (at staa til) Troende. trolig (r.). troligt nok.

Tro (-en). Det er min Tro (eller mintro) sandt. Ss. trofast, -løs, -skyldig, -værdig; at trolove, en T-lovelse; Trosartikel, -bekendelse, -frihed, -fælde, -iver, -lære, -sag o. s. v. trolig (Bio.). t. at opfylde sin Pligt.

Trods (-en). til T. for. trods (Forho.). attrodse. trodsig (r.).

Trofæ (-en, Ft. -er).

Trokar (en, Ft. -er).

Trokæ (-en, Ft. -er). trokæisk (-e).

Trold (en, Ft. -e). Ss. Troldfolk, -kræbs, -kælling, -lygte, -mand, -urt o.s.v. Trolddom (-s-kraft o. s. v.).

Trolje (en, Ft. -r; af eng. trolly).

Tromle (en, Ft. -r; af Tromme). at tromle. (en) Tromling.

Tromme (en, Ft. -r). Ss. Trommehinde, -hvirvel, -slag, -syge o.s.v. at tromme.

Trompet (en, Ft. -er; gennem Tysk af fr. trompette, besl. m. de to foreg. O.). Ss. Trompetskrald, -stød, -svamp o.s.v. en Trompeter (Ft. -e).

Trone (en, Ft. -r). Ss. Tronarving, -bestigelse, -frasingelse, -himmel o.s.v. at trone.

Trop (-pen, Ft. -pe; ntysk trop, samme O. som htysk Trupp [se Trupp]). Tropper (Ft.; jf. tysk Truppen, Ft. af Truppe). Ss. Troppemasse, -samling, -transport o.s.v.

Trope (en, Ft. -r; uegentligt, billedligt Udtryk, i Ft. ogsaa = Solhvervspunkter, Vendekrese; af græsk trópos, Vending; ueg. Udtryk. Tropelandene. Tro-pikfugl (-en). tropisk (-e). det tropiske Afrika. tropiske Udtryk.

Tros (-set; mntysk tros [Hank.]). Ss. Trosknægt, -vogn m. m.

Trosse (en, Ft. -r; Søspr.; mntysk trosse, trotze).

Troubadour (en, Ft. -er).

true (at; truer, -ede, -et; oldn. þruga). en Trussel (Ft. Trusser). et Trusselsbrev.

Trug (et, Ft. -e). en Trughvælvning.

Trumf (en, Ft. -er; ntysk trumf, affr. triomphe [1' Triumf, 2' Trumf — som den Farve el. det Kort, der bringer Sejr] og dette af lat. triumphus, jf. Triumf). T. Konge. et Trumfspil, -stik. at trumfe.

Trunte (en, Ft. -r). en tyk T. (dagl. T.).

Trup (-pen, Ft. -per; htysk Trupp, fr. troupe [mlat. troppus]; jf. Trop). en T. Gøglere.

trutte (at). at t. i et Horn.

tryk (-t, -ge).

trygle (at). en Trygler (Ft. -e). et Trygleri.

Tryk (et, Ft. d. s.; b. F. Trykket, -ene). Ss. Trykcentrum, -maaler, -værk m. m.

Tryk (-ken). paa T. under Tryken. udkommen i Trykken. Ss. Trykark, -fejl (-s-liste), -sager m. m.

trykke (at; -ede og -te). trykkede Priser. trykte Sager. Ss. Trykkeaar, -frihed, -sted m. m. [-trykkelig (r.); f. Eks. udtrykkelig]. en Trykker (Ft. -e). et Trykkeri (Ft. -er). (en) Trykning (-s-omkostninger).

trylle (at). Ss. Trylleblik, -drik, -formular, -kres, -middel, -verden o.s.v. et Trylleri (Ft. -er). en Tryllerinde, -ske.

Tryne (en, Ft. -r).

Træ (-et, Ft. -er). Ss. Træben, -buk, -frugt, -handel, -hest, -kul, -last (-handel), -lus, -mand, -pikker (en, Ft. -e), -sko (-mager o.s.v.), -snit o.s.v. træet (-ede).

træde¹ (at; traadte, traadt; gld. trothæ [oldn. troða, trað, troðinn, ogsaa svagt: tradda, tradd-r], senere ogsaa trædhæ, efter mntysk treden). Ss. Trædebræt, -hjul, -mølle, -pude m. m. [en -trædelse; f. Eks. Fratrædelse].

træde² (at; -te, -t [med langt æ]; oldn. þræða, af þrād-r, en Traad). at t. en Naal.

Træf (-fet). at træffe (traf, truffen, -et, trufne; tysk treffen, etymol. samme O. som dræbe [s. d.]). en Træffer (Ft. -e). en Træfning (Ft. -er).

træg (r.).

Træk (et, Ft. d. s.; b. F. Trækket, -ene; i Betydn. Trækvind en Træk [-ken, uden Ft.]). 10 Timer i T., i eet T. at sidde i T.; her er en slem T. at trække (trak, trukken, -et [adjektivisk ogsaa -ent, f. Eks. langtrukket], trukne). Ss. Trækkekraft, -naal; Trækdyr, -fisk, -fugl, -hul, -papir, -plaster, -pude, -vind o. s. v. [-trækkelig (r.); f. Eks. tilbagetrækkelig. en -trækker (Ft. -e); f. Eks. Proptrækker. et -trækkeri (Ft. -er): Lov-, Optrækkeri]. en Trækning (Ft. -er). en Trækningsdag, -liste.

Træl (-len, Ft. -le). Ss. trælbaaren, -bunden, T-dyr, -kvinde; Trælleaag, -arbejde, -liv, -sind (t-sindet), -stand o. s. v. Trældom (-s-aag). at trælle. trælslom (-t, -me).

trænere (at). en Trænering. en Trænør (Ft. -er).

trænge (at; -te). en Trængsel (Ft. -sler). Trængselsaar, -tid.

træsk (-e).

træt (-te). at trætte.

Trætte (en, Ft. -r). at komme i T. med en. trættekær. at trætte(s).

Trævl (en, Ft. -er). Ss. Trævlbundt, -knippe, -krone (Planten.), -rod m. m. attrævle. trævlet (-ede).

Trøffel (en, Ft. Trøfler; tysk Trüffel, besl. m. Kartoffel [s. d.]). Ss. Trøffelsøvs o. s. v.

Trøje (en, Ft. -r). trøjeklædt; T-lomme, -ærme.

Trøske¹ (-n; trøsket Træ). trøsket (-ede).

Trøske² (-n; en Sygdom; jf. eng. thrush samt sønderjydsk og sv. torsk). Trøskesaft.

Trøst (en). at finde T. i Sorgen. at sætte sin T. [Lid] til Gud. Ss. trøstefuld, -rig; trøstesløs. at trøste. at t. en, sig. at t.

sig til (driste sig til, vove). Ss. Trøstebrev, -grund, -tale m. m. trøstelig (r.). en Trøster (Ft. -e). trøstig (r.).

Tsadsøen (geogr. N.).

Tsetseflue (en).

Tshecher (Folken.). tshechisk (-e).

Tsherkesser (Folken.). tsherkessisk (-e).

Tshuder (Folken.). tshudisk (-e).

Tuberkel (en, Ft. -kler). Ss. Tuberkelbacil, -dannelse o. s. v. Tuberkulose (-n). tuberkuløs (r.).

Tud (-en, Ft. -e). Tudbrusk (-en).

tude (at). et Tudehorn. en Tuden, et Tuder. at tudskraale (dagl. T.).

Tue (en, Ft. -r). Ss. tueformig, T-kogleaks, -myre, -star.

Tuf (-fen), Tufsten.

Tugt (-en; mntysk tucht, ¹Tog, Togt, ²Tugt, Opdragelse, afteen, tèn, at drage, trække [= htysk ziehen]; jf. Togt). Ss. tugtløs, -vant, T-hus (-fange o. s. v.). at tugte. en Tugtemester. en Tugtelse (Ft. -r). tugtig (r.).

Tukan (en, Ft. -er).

Tulipan (en, Ft. -er). Ss. Tulipanbed, -løg, -træ o. s. v.

Tulup (-pen, Ft. -per).

Tummel (en). at tumle. en Tumleplads. en Tumler (Ft. -e). en Tumling (Ft. -er).

tummelumsk (-e; dagl. T.). t. i Hovedet.

Tummerum eller **Tummerumme** (et og en; dagl. T.; forhen tomrum = uhindret Lejlighed, uforstyrret Ro til at gøre noget, jf. oldn. tóm [af tóm-r, tom, ledig], tómsund, god Tid, Stunder til noget). at gaa, leve i sit eget (sin egen) T. o. s. v.

tumpet (-ede; dagl. T.). Jeg tror, du er t.

Tumult (en, Ft. -er). en Tumultuant (Ft. -er). tumultuarisk (-e).

Tunfisk (en; græsk-lat. thunnus, thynnus).

tung (r.). Ss. tunghør, -næm, -smeltelig; T-sind (t-sindig), -spat m. m.

Tunge (en, Ft. -r). Ss. tungefærdig, T-baand, -ben, -maal,

-medlyd, -rod o.s.v. tunget (-ede).

Tunika (-en, Ft. -er).

Tunnel (en, Ft. -er; eng. tunnel, eg. Tøndehvælvning, af mlat. tunnelus, -ella, Deminutiv af mlat. tunna, Tønde).

Tunø (geogr. N.).

Tupé (b. F. Tupeen, Ft. -eer).

Tur (en, Ft. -e). T. og Retur. efter T. at staa for T. at ture. en Turist (Ft. -er). turistisk (-e).

Turban (en, Ft. -er).

Turbine (en, Ft. -r).

turde (at; tör, turde, turdet).

Turn- (af tysk turnen, at holde Legemsøvelser, hvilket O. vel — ligesom turnere — stammer fra fr. tourner, at vende, dreje sig): T-forening, -kunst, -plads m.m. en Turner (Ft. -e).

turnere (at). Ss. Turnérhest, -lanse, -plads o.s.v. en Turnering (Ft. -er).

Turnips (en, Ft. d. s.; eg. en Fler-talsform: eng. turnip, Ft. -s.).

Turser (-ne). Jætter og T.

Turteldue (en; lat. turtur).

Tusch (en og et; tysk Lyddord).

Tusinde og **Tusind** (et, Ft. d. s. og -r, -er). et halvt T., eet T. og syv, et T. Stykker; et Par T. Mennesker, to Hundrede T. Kroner; der var nogle T. til Stede; der var Tusinder af Mennesker. Adjektivisk tusinde, tusind [hvor et andet Taladjektiv (f. Eks. ti) kunde sættes i Stedet]: t. Aar, t. Millioner Gange, de t. Gange, den t. Gang (for det manglende Ordenstal), ikke een af t. o.s.v. Endvidere: t. og syv (af: eet T. og syv). o.s.v. — Ss. tusind(e)aarig; Tusinde-del; Tusindben (et), -fryd (Planten.), -kunstner m.m.

Tusk (-et; tysk Tusche, Tusch, af fr. touche, Bestrygning med Sværte, Farvegivning). Ss. Tuske-kop, -pensel, -tegning m.m. tuske (at; ntysk tûschen, at bytte). at t. sig noget til. Tuskhandel.

Tusmørke (-t).

Tusse (en, Ft. -r). Ss. Tussefisk, -larve, -siv, -æg m.m.

Tut (-ten, Ft. -ter). en T. Penge. at tutte (Penge).

Tvang (en). Ss. tvangfri, -løs; Tvangsarbejde, -daab, -laan o.s.v.

tve-: t-delt, -könnnet, -sindet,

-tunget, -tydig, -ægget; T-bak (-ken, Ft. -ker), -blad (Planten.), -bo (-plante), -dragt, -fork, -ilte, -kamp, -lyd, -tand (Planten.), -tulle (en, Ft. -r; af oldn. töl, Redskab) m.m.

Tvege (en, Ft. -r). tveget (-ede). en t. Gren.

tvende (gldags og digt. = to; opr. et distributivt Talo.).

Tvilling (en, Ft. -er). Ss. Tvillingbroder, -folk, -rige; Tvillingefødsel m.m.

tvinde (at; tvandt, tvunden, -et, -ne). (en) Tvinding.

tvine (at).

tvinge (at; tvang, tvungen, -et [adjektivisk -ent], -ne). et tvungent Smil, Fag o.s.v. [en -tvingelse; f. Eks. Undertvingelse].

Twist (en; mntysk twist, besl. m. twi-, twé-). et Twistens Æble. et Twistemne, -punkt. at tviste(s). tvistig (r).

Twist (-et; eng. twist, vel dannet paa samme Maade som foreg. O.).

Tvivl (en, Ft. d. s.). uden T. tvivl-raadig; Tvivlstilfælde. tvivlsom (-t, -me). attvivle. tvivle-syg, T-syge. en Tvivler (Ft. -e).

tvær (r.; oldn. þver-r, 'som gaar paa tværs; 'uvillig, umedgørlig. Betydn. 1 have vi endnu i Ss. [se tvær-]; uden for Ss. bruges derimod Fælleskönsformen tvær nu kun i den overførte Betydn., og dertil hører saa Intetk. tvært med langt æ, medens derimod tvært med kort æ har den egentlige Betydn. ligesom tværs [adverbialt brugt Ejef.]). en t. Person, et tvært Svar.

tvær- (se ovenfor): t-delt, -mundet (Fisk: de t-mundede eller T-mundene), -skibs (Bio.); Takse, -bane, -bjælke, -dal, -driver (eg. et Skib, der i Bidevindssjæls driver meget og gør ringe Fart), -fylding (en, Ft. -er og -e; Slughals, Æder), -gade, -maal, -sadel, -snit, -streg, -stykke, -sum o.s.v.

tvære (at). at t. ud.

tværs (Bio.; se u. tvær). t. igen-nem, t. over; t. over for Huset, t. overfor. paa t.

tvært (Bio.; se u. tvær). Det er t.

imod min Mening. tværtimod (Bio.). Det er t. min Mening.

Tvæt (-ten; nu ligesom de følg. O. sædv. kun i højere Stil, især digt.). at tvætte (besl. m. at to, gld. thwa). en Tvætning.

ty (at; tyr, -ede, -et). at t. til en, noget.

tyde (at). tydelig (r.; Ss. at t-gøre, en T-gørelse). [-tydig (r.); f. Eks. flertydig]. en Tydning (Ft. -er).

[-tyde (en, Ft. -r): Gift-, Skarn-, Vandtyde].

Tyende (-t). Ss. Tyendeforhold, -lov, -løn, -sag m. m.

Tyfon (en, Ft. -er).

Tyfus (-en). Ss. Tyfusepidemi, -form, -patient o. s. v. tyfoid (-e). tyføs (r.).

tygge (at). Tyggebevægelse, -muskel, -redskab.

tyk (-t, -ke). gennem tykt og tyndt. Karl den Tykke. Ss. tykblodet, -flydende, -hovedet, -saalet (-ede) o. s. v.; T-mælk, -rev (se -rev³), -sak (-ken, Ft. -ke; ntysk dicksack, eg. „Tyksæk“), -tarm. en Tykkelse. en Tykkert (Ft. -er). at tykne(s). (en) Tykning.

Tykke (et). efter eget T. at tykkes (-edes og -tes).

Tyl (-len og -let; en Tøjsort; fr. tulle, benævnt efter det opr. Fabrikationssted, Tulle i det sydvestlige Frankrig).

tylle (at; tidligere tyilne, tylne). at t. Øl paa en Tønde. at t. i sig.

Tylt (en, Ft. -er; af tolv). Tylteret.

tynd (r.). Ss. tyndbenet, -flydende, -haaret, -klædt, -slidt o. s. v.; T-tarm. at tynde (ud).

Tyngde (-n). Tyngdekraft, -lov, -punkt, -virkning.

tynge (at).

Type (en, Ft. -r; 'Forbillede, Mønsterform, Grundform, 2nd støbt Bogstav, Trykbogstav; i den 1ste Betydn. ogsaa Typus; græsk-lat. typus, græsk τύπος, Præg, Form, Billede). typisk (-e). Typograf (en, Ft. -er). Typografi (-en). typografisk (-e).

Tyr (en, Ft. -e; gld. thiur, oldn. þjórr). Ss. Tyrefægtning, -hals, -kalv m. m.

Tyr (mytol. N.; se u. Tirsdag.

Ordet er grundbesl. med men afviger i Betydn. fra græsk Zeus, Ejef. Diós, og lat. Juppiter [sammens. m. pater, Fader], Ejef. Jovis [med bortfaldt Forlyd D]).

Tyran (-nen, Ft. -ner). et Tyranni. tyrannisk (-e). at tyrannisere.

tyre (at; dagl. T. Jf. m. H. t. Betydn. tysk ochsen og hüfeln, at arbejde anstrengt. slide).

Tyrk (en, Ft. -er). en Tyrketro. Tyrki(et). det asiatiske Tyrki. tyrkisk (-e).

Tyrkis (en, Ft. -er; eg. tyrkisk Sten).

Tyrol (geogr. N.). en Tyroler (Ft. -e). en Tyrolerhat, -sang, -vals. tyrolsk (-e).

tys (Udro; jf. sv. tyst o: Tillægsordet t., brugt interjektionsagtigt). at tysse (paa) [jf. sv. tysta]. tyst (-e).

tysk (-e). de Tyske. Ludvig den Tyske. at oversætte paa Tysk. Tyskland; tysksindet, -talende. Tysken. en Tysker (Ft. -e). et Tyskeri.

Tyttebær. Tyttebærbusk, -syltetøj.

Tyv (en, Ft. -e; gld. thiuf, oldn. þjófr). Ss. Tyvebande, -kofter (Ft.), -navn, -pak o. s. v.; Tyvssag, -straf. et Tyveri (Ft. -er). at tyvte.

[-tyv (en, Ft. -e; tidligere -tyve, gld. tiughæ, oldn. tjuga, en Fork): Høtyv].

tyve (Talo; gld. tiughæ, som opr. er Ft. af et Navneo. tiugh [= glsv. tiugh-ær], der har betegnet et Antal af ti [Oldn. har tigr eller tug-r]. Tiughæ bet. altsaa eg. kun Tiere; naar det fik Betydn. af to Tiere, maa det være sket derved, at Betegnelsen af to er bortfaldt [jf. oldn. tuttugu]. Den opr. Betydn. viser sig endnu i trediv og fyrretyve [se disse O.], og engang har man [ligesom i Oldn.] talt paa samme Maade lige til hundrede; men efter at tiughæ havde faaet Betydn. 20, begyndte man ogsaa at multiplicere dermed, og denne Betegnelsesmaade bruge vi nu fra halvtredsindstyve til halvfemsindstyve [se u. Sinde]. Allerede ved 1300 viser den nyere Betegnelsesmaade sig

ved Siden af den ældre). Ss. tyveaarig, -dobbel, T-kro-ne [-stykke] m. m. i Tyverne. tyvende. den syv og t. en Tyvendedel.

Tæge (en, Ft. -r).

[**tægt** (en, Ft. -er); f. Eks. Ind-tægt].

tække (at; -ede, -et og takte [nu sjældent], takt; af Tag¹ [s. d.]; gld. thækie, oldn. þekja [Fort. þakta] bet. dække, bedække i Almindelighed, men i denne videre Betydn. bruge vi nu det tyske dække [s. d.] og have kun beholdt den nordiske F. i Betydn. lægge Tag paa). Ss. Tække-halm, -mand o. s. v. (en) Tæk-ning (-s-maade).

Tække (et; digt.). takkelig (r.). at tækkes.

Tælle (-n; en gl. Sideform til Talg). Ss. Tælleklud, -lys m. m. tallet (-ede).

tælle¹ (at; -ede; oldn. telgja). en Tællekniv.

tælle² (at; talte, talt; oldn. telja; besl. m. Tal og Tale, jf. fortælle, mntysk vortellen). Tælleapparat, -maskine. tællelig (r.). en Tæller (Ft. -e). en Tælling (Ft. -er).

tæmme (at). tæmmelig (r.). (en) Tæmning.

tænde (at; -te). Ss. Tændekasse, -middel, -raket; Tændhætte, -naal (-s-gevær), -rør, -sats, -stik m. m. tændbar (r.). [en -tændelse (Ft. -r); f. Eks. Be-tændelse]. en Tænder (Ft. -e; mest i Ss.). (en) Tænding.

tænke (at; -te). Ss. Tænkeevne, -frihed, -lære, -maade m. m. tænkelig (r.). en Tænk (Ft. -e). (en) Tænkning. tænksom (-t, -me).

Tæppe (et, Ft. -r; gld. tæppet, af mntysk teppêt, teppet, ogsaa tappêt, af lat. tapetum; jf. Tapet. Tæppe fremkom af tæppet derved, at dette urigtigt blev opfattet som b. F. [jf. Drot m. m.]). Ss. Tæppefabrik, -tøj m. m.

Tærbe (en, Ft. -r; en Rokkeart).

tære (at). Tærepenge. (en) Tæring.

tærske (at; oldn. þriskja). Ss. Tærskelo, -løn, -maskine

m. m. en Tærsker (Ft. -e). (en) Tærskning.

Tærskel¹ (en, Ft. -skler; et Banke-træ til Vadsketøj; af tærsker).

Tærskel² (en, Ft. -skler; Dørtærskel; oldn. þreskøld-r, af uvis Opr., dog af de fleste anset for besl. m. þriskja, tærsker).

Tærte (en, Ft. -r). en Tærte-pande.

tæt (-te; jf. digt). t. ved Huset. Ss. tætskreven (Side), -slut-tet (Række), -ved (Bio.) o. desl.; en Tæt kam (oftere „Tættekam“). at tætte. (en) Tætning.

Tæve (en, Ft. -r). en Tævehund, -hvalp.

tø (at; tør [Lidef. tøs], -ede, -et). (en) Tø. Tøbrud, -sne, -vejr.

Tøddel (en, Ft. Tødler). ikke en T.

Tøffel (en, Ft. Tøfler; ntysk tūf-fel, tuffel, mntysk tuffele, pantuffele [= fr. pantoufle, ital. pantufola, pantofola]). Ss. Tøffelblomst, -helt, -re-gimente m. m. at tøfle af (dagl. T.).

Tøj (-et, Ft. -er). Ss. Tøjblomst, -hus, -klemme, -mester, -sko o. s. v. (et) Tøjeri.

Tøjle (en, Ft. -r). tøjlesløs. at tøjle.

Tøjre (et, Ft. d. s.). at tøjre. en Tøjrekølle, -pæl. (en) Tøj-ring.

Tøjte (en, Ft. -r).

Tølper (en, Ft. -e; tysk Tölpel). tølperagtig.

Tømme (en, Ft. -r). at holde i T. **tømme** (at; tømte). en Tømning (Ft. -er).

Tømmer (-et; gld. timbær, tym-bær, oldn. timbr; jf. Fruen-timmer og Simmer). Ss. Tømmerhandel, -handler, -ladning, -mester (mntysk timmermester; i den nyeste Tid ofte forandret til Tømrer-mester, se nedenfor), -plads o. s. v. at tømre. en Tømrer (Ft. -e; Ss. Tømrerfamilie, -lav o. desl., i den nyeste Tid ogsaa ofte T-mester, -svend o. s. v. for det hidtil sædvanlige Tømmer-; jf. Tømmerme-ster). (en) Tømring.

Tønde (en, Ft. -r; gld. tunnæ, tynnæ, oldn. tunna, mlat. tunna, maaske af keltisk Opr.; jf. Ton og Tunnel). Ss. Tøn-

debaand, -binder, -hvælving, -maal o. s. v.

Tønder (-et).

tör, se turde.

tör (-t, -re [i Talen nu ofte töre]).

hverken vaadt eller tört. at have sit paa det törre. Ss. törmundet, -skoet (-ede); at t-lægge, en T-lægning; T-dok, -fisk, -vej.

Töraf (en, Ft. -er). at faa en T.

Tørke (-n).

Törklæde (et; eg. til at törre med, jf. Lommetörklæde).

Törn (en og [offest] et). at tage

et T., Törnet, af. at törne. at t. imod noget.

törre (at). at t. Tøj; t. Sveden af sig. at t. støvet af. at törres (blive tör). Ss. Törrehus, -loft, -ovn, -plads, -vej (V. til at törre Tøj i) o. s. v. (en) Törre (at hange til T.). (en) Törning.

Törst (-en). at törste. törstig (r.).

Törv (en, Ft. d. s.). Ss. Törveaske, -bonde, -grav, -hus, -jord, -loft, -mose, -triller (en, Ft. -e) o. s. v.

Tös (en, Ft. -e). tösset (-ede).

tøve (at).

U.

U, **u** (et, Ft. U'er, u'er). Ss. U-Lyd, U-Omlyd; u-omlydt (ø: med U-Omlyd; jf. uomlydt) m. m.

u, **uh** (Üdro.). uha!

u-, nægtende eller forringende Forstavelse i Ss. med Tillo., Bio. og Navneo.; f. Eks. ufri, ukær, uendelig, ubrugbar, unøj-som, utvungen, uvidende; ugerne; Uven, Umenneske, Ukrudt [se Krudt], Utak, Uheld, Uvej o. s. v. — Særskilt mærkes følg. Ss., hvis sidste Led paa enkelte Undtagelser nær ikke eller dog sjældnere bruges uden for Ss.: uadskillelig (r.). uaf-ladelig (r.). uafsonlig (r.). uafvidende (Bio.). uafvise-lig (r.). uagtet (Forho. og Bin-deo.). uanfægtelig (r.). uan-gribelig (r.). uantastelig (r.). uberegnelig (r.). ubeskrive-lig (r.). ubestemmelig (r.). u-bestridelig (r.). ubesvarlig (r.). ubetalelig (r.). ubetving-elig (r.). ublu (ubøj. Tillo.; -blu er en Sideform til bly [s. d.]). ubodelig (r.). ubrøde-lig (r.). ubændig (r.); tysk un-bändig, af Band, Baand). u-bönhørlig (r.). udadlig (r.). ueftergivelig (r.). uefterlig-nelig (r.). uerstattelig (r.). uforbederlig (r.). uforbry-delig (r.). uforglemmelig (r.). uforgribelig (min u-e Mening). uforkrænket (-ede). uforlig-nelig (r.). uformelig (r.). u-

formærkt (Bio.). uforskam-met (-ede; Uforskammethed). uforstyrrelig (r.). ufortalt (enhver u.). ufortrøden (-ent, -ne). ufortøvet (Bio.). ufor-udseelig (r.). uforvarende (Bio.). uforvindelig (r.). u-fravigelig (r.). uhumsk (-e; jf. gld. humskæ, Vædske). u-hyre (ubøj. Tillo.; mntysk un-hure, ungehure, uvenlig, vild, af overordentlig, uhyggelig Stör-relse og Skikkelse); et Uhyre (Ft. -r.). uigendrivelig (r.), u-igenfødt, uigenkaldelig (r.), uigenkendelig, uigenløse-lig; uigennemførlig (r.), u-igennemsigtig, uigennem-trængelig (r.); uimodsaft, uimodsigelig, uimodstaae-lig, uimodtagelig (de fleste af de i dette Punktum anførte Ss. forekomme ogsaa mer eller mindre hyppigt med bortfaldt -i-, f. Eks. ugenkaldelig, uigennemsig-tig, uimodtagelig o. s. v.). u-indløselig. ukrænkelig (r.). Ukvemsord (maaske en Om-dannelse af gld. uquædhens ordh [oldn. úkvæðisord], eg. Ord, som ikke bør siges). ula-stelig (r.). at ulejlige, en U-lejlighed (bægge af det foræl-dede Tillo. ulejljg = ubelejljg). ulidelig (r.). et Ulivssaar. ulægelig (r.). (en) Umage (nu sjældnere Umag; af Mag). u-medholdelig (r.). uminde-

lig (r. i u-e Tider). umiskendelig. umistelig (r.). unægtelig (r.). unævnelig (r.). uomlydt (o: uden Omlyd; jf. u-omlydt). uopdrivelig (r.). uopfyldelig (r.). uopholdelig (r.; mest som Bio.). uopmærkelig (r.). uopklarlig (r.). uopskærlig (r.). uopslidelig (r.). uopsættelig (r.). uovergaaelig (r.). uoverskridelig (r.). uoverstigelig (r.). uoversættelig (r.). uovertalelig (r.). uovertræffelig (r.). uovervindelig (r.). upaaklagelig (r.). upaaregnelig (r.). upaatvivlelig (r.). upaavirkelig (r.). upaaviselig (r.). upaselig (r.). uransagelig (r.). uregerlig (r.). urokkelig (r.). et Uryd. uryggelig (r.), urygget (af det forældede Udso. rygge, at forandre, omstøde, gøre, erklære for ugyldig). uskadt (-e). uskattefterlig (r.). uslukkelig (r.). usmagelig (r.). usporlig (r.). ustandselig (r.). ustraffelig (r.). ustyrlig (r.). usvigelig (r.). uterlig (r.). utidig (r.). utrættelig (r.). utrøstelig (uimodtagelig for Trøst). et Utsyske (Ft. -r). udeblivelig (r.). uudforskellig (r.). uudgrundelig (r.). uudryddelig (r.). uudsigelig (r.). uudslettelig (r.). uudslukkelig (r.). uudstaaelig (r.). uudtalelig (r.). uudtømmelig (r.). uundgaaelig (r.). uvan (r. en u. Tyr, Ko). uvejsom (-t, -me). uvidende, Uvidenhed. uvildig eller nu sædv. uvillig¹ (r.; sammens. m. det forældede vildig, partisk, af Vild, Gunst, Partiskhed, besl. m. Vilje). efter u. Mænds Skøn. uvillig² (modsat villig). uvisnelig (r.). uvurderlig (r.). uvægerlig (r.).

ud (Bio.). u. ad Vejen. u. ad Skoven til (jf. udad). u. af Huset, rent u. af Posen; det kom der ikke noget u. af; det finde vi nok u. af. lige u. for Øen. at gaa u. i Haven. at se u. over Søen; det gaar u. over mig; det sætter jeg mig u. over. at komme u. paa eet. at gøre sig u. til Bens. — Af Ss. anføres eksempelvis: at udaande, en Udaanding (Ft. -er). udad (Bio.; f. Eks. med

Fødderne u.; at vende u. Ss. u-gaaende, -til (Bio.), -vendt o. desl.). udarmet (-ede). at udarte, en Udartning. udaset (-ede). at udbasune, en Udbasuning. at udbrede, en Udbredelse. et Udbrud. en Udbygger (Ft. -e). et Udbytte, at udbytte, en Udbytning. en Uddunstning (Ft. -er), -dying, -dør. udefter (Bio.; at staa u., Søspr.). en Udflytter (Ft. -e; Ss. U-gaard), -frielse, -fritning. at udfærdige, en Udfærdigelse. at udgaa, udgaaende, (for) Udgaaende. Udgaaard (mytol. N. U-s-Løke). at udgive, en Udgave, -gift, -givelse, -giver. at udgrunde, en Udgrundelse. en Udhaler (Ft. -e). udholdelig (r.), udholdende, Udholdenhed. en Udhugning, et Udhus. udi (Forho. = i; forældet, men undertiden brugt ved Efterligning af gl. Udtryksmaade, især skæmtende, f. Eks.: u. det Herrens Aar 1890). et Udklip (-s-bog, -roman). en Udklækning (-s-apparat, -ovn). at udkramme, en Udkramning. en Udlejning. udlevet. (en) Udlændighed (-sstand). en Udlænding (Ft. -e). at udmagre, en Udmagring. at udmaje, en Udmajning. at udmarve, en Udmarvelse. en Udmattelse, -mejsling, -mærkelse (-s-tegn), -nyttelse, -pegning, -pilling, -pining, -plapring, -prikling, -purring, -ringning¹ (af en Kjøle), -ringning² (med Klokke), -ryddelse (-s-krig), -rydder (Ft. -e). et Udsagn (-s-ord), -seende, -sigende. en Udsending (Ft. -e). en Udskejelse (Ft. -r). udskegen, -skydelig (r.). en Udslettelse, -smykning (Ft. -er), -spejdning, -spiling, -spredelse, -spredning, -spying, -stedelse (-sdag), -steder (Ft. -e). et Udstyr, at udstyre, en Udstyrelse, -styring. en Udstødelse, -sugelse, (Ft. -r), -suger (Ft. -e), -sugning (Ft. -er), -sultning, -svedning, -svævelse (Ft. -r), -tværing, -tynding, -tømmelse (Ft. -r), -tømning (-s-hane, -ventil).

udvendig (r.). at udvide, udvidelig (r.), en Udvidelse, -vidning. en Udvirkelse, -virkning (af en Hov), -viskning. udvortes (Bio. og Tillo.), et Udvortes (= Ydre); Udvortesheder (Ft.), en Udvælgelse, -æskning, -øvelse, -øver (Ft. -e). [Aflædninger nedenfor].

ude (Bio.). u. paa Landet, u. fra Søen (jf. udefra), u. af Stand til o. s. v. Ss. at udeblive, en U-blivelse (-sdom); udefra (Bio.; f. Eks. at komme u.); at u-lade, -lukke; u-staaende (Gæld, Fordringer), et U-staaende (at have noget u., et U., med en); u-stængt.

uden (Bio., Forho. og Bindeo.). u. for Døren, u. for al Tvivl, u. om Huset, u. paa Brevet o. s. v. (men uden Styrelse udenfor o. s. v., se nedenfor). u. Tvivl, u. videre. Ss. udenad (Bio.; Ss. U-s-læsning o. s. v.), -bords (Bio. og Tillo.), -bys (Bio. og Tillo.), -for (Bio., se ovenfor; Ss. u-staaende), -fra (Bio.), -lands (Bio.; U-rejse), -landsk (Tillo.), -om (Bio., se ovenfor; Ss. U-s-bekvemmeligheder [Ft.], -lejlighed m. m.), -paa (Bio., se ovenfor), -skærs (Bio.), -sogns (Bio.), -til (Bio.), -vælt (Bio. og Tillo.); U-verden (-en), -værk m. m.

Uge (en, Ft. -r). en Uges Tid. Ss. ugelang; U-blad, -dag, -løn o. s. v. ugentlig (r.).

Ugle (en, Ft. -r). Der er Ugler [tidligere og uden Tvivl opr.: Ulve] i Mosen. Ss. ugleset (tidligere ogsaa og vel opr. ulveset); Uglebillede, -papegøje, -skrig o. s. v.; Uglspil (Till. U., en U.; Forvanskning af ntysk Ulenspejel, eg. „Uglespejl“; Ss. Uglspilstreger). at ugle (sig) ud.

Ulan (en, Ft. -er). Ss. Ulanofficer, -regiment o. s. v.

Uld (-en). Ss. uldbærende, -haaret; U-garn, -marked, -sky, -strømpe, -tøj o. s. v. ulden (-ent, -ne). [-uldet (-ede); f. Eks. finuldet].

Ulk (en, Ft. -e).

ulme (at).

Ultimatum (et).

ultrakonservativ (m. m.).

Ultramarin (-et).

Ulv (en, Ft. -e). Ss. Ulvefod (ogsaa et Planten.), -grav, -hunger, -skind o. s. v.

und- (en nu betonet Forstavelse, af mntysk unt- [un-], en Sideform til (n- og htysk) ent-, bægge ubetonede Former af det betonedede ant- [se antvordel], i Nordisk and- [se Ansvar], besl. m. græsk antí, lat. ante): at unddrage, en U-dragelse. at u-fange, en U-fangelse. at u-fly, at u-gaa. at u-gælde, (en) U-gældelse. at u-komme, en U-komst. at u-lade, en U-ladelse. at u-løbe. at u-se sig, u-selig (r.), en U-seelse. at u-sige, en U-sigelse. at u-skyld, u-skyldelig (r.), en U-skyldning (Ft. -er). at u-slaa sig, at u-slippe. at u-sætte, en Undsætning (-shær o. s. v.). at u-tage (gld. undæntakæ, sammens. m. undæn, oldn. undan, bort fra. Senere blev undæn- ombyttet med det dermed ubeslægtede und-, og det samme er maaske sket i enkelte andre Tilfælde); u-tagen (Forho. og Bindeo.); en U-tagelse (Ft. -r); Ss. U-s-tilfælde o. s. v.). at u-vige, en U-vigelse (-s-forsøg). at u-være (-værer, -ede, -et); Omdannelse [med Tanken paa „at være noget foruden“?] af det ældre undbære [sjældnere], ombære [sædv.], af mntysk untheren, umberen); u-værlig (r.).

unde (at; -te).

Under (et, Ft. -e). et Guds U. Ss. underfuld, -skön; U-barn, -görer, -værk m. m. underlig (r.). at undre, undres.

under (Forho.). u. eet. at spille u. Dække med, have u. Hænder, gaa u. Sejl, komme u. Vejrr med o. s. v. — Af Ss. anføres eksemplvis: en Underafdeling, -arm, -balance, -befalingsmand. u-danig (r.), -fundig (r.). U-gær, -gæring, -ugæret. u-haanden (Bio.). u-havende (Ft.). at u-kue, en U-kuelse. u-legen (-ent, -ne). et U-maal, en U-maaler. at u-minere, en U-minering. u-neden (Bio. og Forho.). at u-rette, en U-retning (Ft. -er). en U-saat (-ten, Ft. -ter; mntysk under-

sate; jf. med Hensyn til sidste Led Holsten); u-saatlig (r.). at u-støtte, en U-støtning (Ft.-er), -støttelse (Ft.-r), -støtter (Ft.-e). u-sætsig (r), -sø-isk (-e), -tiden (Bio.); mntysk under-tiden = til Tider). at u-trykke, en U-trykkelse (Ft.-r), -trykker (Ft.-e). u-vejs (Bio.). — underst (-e).

Undine (en, Ft. -r).

uneret (-ede).

ung (r.; yngre, yngst). fra u. af, de unge, baade unge og gamle, yngre og ældre. Ss. Ungkarl (-e-liv o. s. v.), -kvæg, -skov m. m.; Ungersvend (Unger-; gl. Nævnef. i Hank. af ung). Ungdom (-s-tid, -ven o. s. v.). ungdommelig (r.). en Unge (Ft. -r).

Uniform (en, Ft. -er; Ss. U-s-frakke m. m.). at uniformere. en Uniformering.

unik (-t, -ke; fr. unique, aflat. unic-; Intetk. -cum). et Unikum.

Union (en, Ft. -er). Unionsakt, -flag.

Univers (-et).

universal (r.; lat. universalis), **universel** (-t, -le; fr.). Univer-salarving, -historie, -mid-del o. s. v. (en) Universalitet.

Universitet (et, Ft. -er). Ss. Uni-versitetsbibliotek, -lærer o. s. v.

Unse (en, Ft. -r; af lat. uncia).

Ur (et, Ft. -e; tysk Uhr, af lat. hora, Time, Tid, Aarstid [i Ft. ogsaa „Høraer“]). Ss. Urfjeder, -glas, -lomme, -mager (-svend o. s. v.), -nøgle o. s. v.

ur- (betonet Forstavelse, nyhtysk ur, i Oldhtysk ogsaa selvstændigt O. [Forho.] = ud af, af; samme O. som ntysk or- [se Aarsag og Orlog] og d. or- i Orlov

[oldn. or ogsaa selvstændigt O., Forho., ligesom endnu sv. ur]. Af den tyske betonedede Forstavelse opstod det ubetonede er- [s. d.] i Ss. med Udso.): urgammel (= ældgammel); Urbillede, -bjærg, -celle, -menneske, -skov, -tid, -verden o. s. v.

urban (r.). (en) Urbanitet.

urgere (at). (en) Urgering.

Urhane (-høne, -høns; mntysk úrhane o. s. v. [mhhtysk úrhan og orhan]; Opr. uvis; jf. det ensbetydende oldn. orri, norsk og sv. orre [se Aarfugl]).

Urin (-en). Ss. urindrivende, U-afsondring, -blære, -glas, -standsning o. s. v. aturinere.

Urne (en, Ft. -r).

Urokse (en; mntysk úrosse, mh-tysk úr og úrohse, oldn. úr-r, lat. [laant] úrus; Opr. uvis).

Urt¹ (en, Ft. -er). Ss. Urtebed, -bod, -kram, -kræmmer, -potte, -vand o. s. v.

Urt² (-en; Øhurt, Øl, som endnu ikke er gæret; synes at være en Omdannelse efter foreg. O., jf. oldn. virtr, norsk vyrt, vørt, sv. vört).

Usance (en, Ft. -r).

ussel (-t, usle), en Usselryg (Ft. -ge). en Usling (Ft. -er og -e).

usurpere (at). en Usurpering, Usurpation. en Usurpator (Ft. -er).

Utilisme (en). en Utilist (Ft. -er).

Utopi (en, Ft. -er; efter fr. utopie, af Utopia, et opdigtet Fuldkommenhedsland, beskrevet under dette selvdannede Navn af Thomas Morus [af græsk u, ikke, og τόπος, Sted, altsaa et „Intet-steds“]). et Utopien (tysk F. af Utopia, dannet som Indien af India o. s. v.). utopisk (-e). en Utopist (Ft. -er).

V (W).

V, v (et, Ft. V'er, v'er). en V-Lyd.

Vaaben (et, Ft. ¹d. s. [i Betydn. Angrebs- eller Forsvarsvaaben, oldn. vápn], ²-er [i den efter mntysk wapen optagne Betydn. Vaabenskjold]). at gribe til V., nedlægge Vaabnene. Ss. ¹vaa-bendytig, -før, -løs, -øvet;

V-art, -broder, -brug, -dyst, -frakke, -hvile o. s. v.; ²Vaa-benbillede, -bog, -felt (et), -holder, -malér, -skjold o. s. v.

vaad (r.). hverken vaadt eller tørt.

Vaade [en]. Ss. Vaadedrab, -sag, -skud m. m.; Vaadesgerning.

Vaage (en, Ft. -r). at hugge Vaager.

vaage (at). en Vaagekone. vaagen (-ent, -ne). at vaagne.

Vaand (en).

Vaande (en). at være i V. vaandefuld. at vaande sig.

Vaaningshus (et; mntysk woning, wonunge o: Ophold, Bolig).

Vaar (et, Ft. d. s.; Dyne-, Pudevaar).

Vaar (-en; = Foraar). i Livets V. Ss. Vaarblomst, -fiskeri, -flug, -forglemmigej, -salaft, -sæd, -viol m. m. vaarlign (r.; digt.).

Vaas (-et). at vaase. et Vaasehoved.

Vable (en, Ft. -r). vablet (-ede).

Vaccine (-n). at vaccinere. en Vaccination (Ft. -er; Ss. V-s attest m. m.). en Vaccinator (Ft. -er).

vade (at). Vadefod, -fugl, -sted. en Vader (Ft. -e; = Vadefugl). (en) Vadning.

Vadmel (-et). Ss. Vadmelssklæder, -kofte m. m.

Vadsk (-en, uden Ft.). at levere Tøj til V.; at være i V. en Vadsk (Ft. -e; Køkkenvadsk). at gaa i Vadsken. at vadske. Ss. Vadskebalje, -björn, -bord, -bræt, -fad, -skinds)handske, -seddel, -stof, -tøj, -vand o. s. v. en Vadsker (Ft. -e), kun i Ss. dels som sidste Led (Bag-, Guld-, Strandvadsker), dels som første Led: Vadskerkone, -løn, -pige m. m., dog oftest vekslende med Sammensætningsformen Vadske- (saaledes Vadske- og Vadskerbalje, -hus, -kedel, -kælder. Medens Vadsker- tidligere [ifølge Moths Ordbog] var den almindelige Sammensætningsform, er den nu i de fleste Ss. fortrængt af Vadske-, der maaske med Tiden vil blive eneherkende). et Vadskeri (Ft. -er). en Vadskning (Ft. -er).

Vadsæk (en).

Vaffel (en, Ft. Vaffer). et Vaffeljærn.

vag (r.).

vagabond (-e). Sædv. som Navneo. en Vagabond (Ft. -er). at vagabondere. en Vagabonderen, Vagabondering.

vage (at; Søspr.). Skibet vager godt. en Vager (Ft. -e). Ss. Vagerinspektør, -kutter, -penge m. m.

Vagon (en, Ft. -er; fr. vagon, wagon, af eng. waggon, en Sideform til wain, samme O. som d. Vogn). Ss. Vagonhjul o. s. v.

Vagt (en, Ft. -er). at staa (o. s. v.) paa V. Ss. vagthavende; V-glas, -hold, -mandskab, -mester, -post o. s. v. vagtsom (-t, -me).

Vagt (en, Ft. -tler). Ss. Vagtelfangst, -garn, -konge, -pibe o. s. v.

Vajd (en; Planten.). Ss. Vajdaske, -farver m. m.

vaje (at). med vajende Faner og klingende Spil.

Vajse (en, Ft. -r; = Vajsenhusbarn). et Vajsenhus. Ss. Vajsenhusbarn, -dreng, -forstander, -pige, -skole.

vakant (-e). en Vakance (Ft. -r). (i) Vakancetilfælde.

Vakke (-n; en Bjergart).

vakker (-t, vakre).

vakle (at).

Val (-len; Kyst, i Søspr.: holl. og ntysk wal, wall, Vold [se Vold²], i Søspr. Kysten, Landet [som hævende sig mere eller mindre over Søen], af lat. vallum, Forskansning, Vold). „Fra Vallen hørtes Vraal, som brød den tykke Sky“. [Hertil Lægervall, ntysk legerwall].

Val (-en; digt. = Valplads [hos Oehlenschläger ogsaa en V., Ft. -er, = en i Kampen falden, stridende mod oldn. val-r [uden Ft.], som er en kollektiv Betegnelse af de faldne]). Ss. Valfader, -hal (urigtigt „Valhalla“), -kyrie (en, Ft. -r; besl. m. kaare), -plads.

Valbirk (en; eg. valsk Birk?).

Valborg (N.). Valborgdag.

Valby (geogr. N.).

Valdhorn (et; tysk Waldhorn, eg. Skovhorn). en Valdhornist (Ft. -er).

Valdrap (-pet, Ft. -per; et Sadel-dækken).

valen (-ent, -ne). valne Hænder.

Valfart (en; tysk Wallfahrt [wallen o: vandre, drage, især i Pilegrimsfærd]). et Valfartssted. at valfarte.

Valg (et, Ft. d. s.). at stille (sig) til

V., være, komme paa V. Ss. valgberettiget; V-agitation, -bestyrelse, -brev, -census, -dag, -frihed, -handling, -kres, -mand (-s-valg), -menighed, -sprog, -tryk o. s. v. valgbar (r.).

Valk (en, Ft. -e).

valke (at). Ss. Valkebejdse, -bord, -jord (ogsaa Valkjord), -mølle o. s. v. en Valke (Ft. -e). (en) Valkning.

Valkyrie, se u. Val (-en).

Vallak (-ken, Ft. -ker).

Valle (-n). Ss. vallesur; V-kur (-anstalt), -syre m. m.

Valm (en, Ft. -e; skraa Tagflade over en Bygnings Gavlside).

Valmue (en, Ft. -r). Ss. Valmuefrø, -kapsel, -olie o. s. v.

Valnød (en; eg. valsk Nød). Ss. Valnød(de)træ o. s. v.

Vals (en, Ft. -e). at danse, spille en V. at valse.

Valse (en, Ft. -r; besl. m. foreg. O.). Ss. valseformig, V-bly, -snekl m. m. at valse. Valsemaskine, -værk. (en) Valsning.

valsk (-e; oldn. valsk-r; jf. vælsk). valske Bønner (eller Valskebønner).

valte (at; tysk walten, etym. samme O. som d. volde [s. d.]): at skalte og v. med noget.

Valuta (-en). at faa V. for sine Penge. V. modtaget. V. i Regning.

vammel (-t, vamle). vammelsød. at vamle.

Vampyr (-en, Ft. -er).

Vams (en, Ft. -e).

van-, Forstavelse med forringende Betydning; f. Eks. i: Vanart, at v-arte, v-artig. v-før. at v-helde (vansire). v-hellig, at v-hellige, en V-helligelse. V-hjemmel, -kant (paa Tømmer). v-kundig (r.). V-pryd, -ry, -rygte, -røgt, -sir. at v-smægte. v-treven (-ent, -ne), at v-trives, en V-trivning (Ft. -er og -e). V-tro, v-tro, -troende. V-vare (af V.) o. s. v.

Vand (-et og: et V., Ft. -e). oven Vande. til Vands. Ss. vandblaa, -fri, -førende, -klar, -lidt (de v-lidte), -ret, -tæt; V-aare, -afledning, -aks (Planten), -bassin, -beholder,

-fad, -fald, -gang, -gren [en ikke frugt bærende Gren, som unddrager de frugtbærende en Del af de nærende Safter; ikke „Vangren“, jf. tysk Wasserast eng. watershoot, holl. waterloot], -grød, -høne, -kalv, -køler (en, Ft. -e), -laas, -skræk, -slange, -spild, -spring, -træder (en, Ft. -e) o. s. v. et Vande. 10 Fod over dagligt V. at sejle i smult V. med første aabent V. et øsende V. at vande. vandet (-ede), vandig (r.). en Vanding (Ft. -er; Ss. V-ssted o. s. v.).

Vandal (en, Ft. -er). vandalsk (-e). en Vandalisme.

Vandel (en; besl. m. vandre). en ulastelig V. i Handel og V.

vandre (at). Ss. Vandrebog, -drift, -due, -græshoppe, -rosen m. m. en Vandrer (Ft. -e). en Vandring (Ft. -er). en Vandringsmand, -rotte, -stav.

Wandsbeck (geogr. N.). det gælder til W.

Vane (en, Ft. -r). at komme af, i V. med; at have for V. Ss. Vane-drift, -dyr, -menneske, -sag, -synd m. m. vanlig (r.).

Vang (en, Ft. -e). „Danmark, dejligst V. og Vænge“. et Vangeled.

Vange (en, Ft. -r; tekn., = Side-stykke; tysk Wange, eg. Kind). en Vangebolt, -høvl.

Vanille (-n; fr. vanille, af spansk vainilla, Dmin. af vaina, Skede, Bælg, Kapsel [af lat. vagina, Skede]). Ss. Vanillechokolade, -is, -stang m. m.

vanke¹ (at; gaa hid og did; tysk wanken). vankelmodig.

vanke² (at; upers., være at faa, gives, faas; af uvis Opr., maaske Afledning af oldn. vān, Forventning). Der vanker baade Vin og Kage. „Der vanked saa blodig en Pande.“

vanskelig (r.). at vanskeliggøre. **vant** (-e; jf. vønne).

Vant (et, Ft. -er). at klatre op i Vanterne.

Vante (en, Ft. -r).

var (ubøj. Tillo.; oldn. var-r, opmærksom, agtpaagivende, forsigtig): at blive noget v. [De besl. O. anføres nedenfor].

Varbørster (Ft.).

Varde (en, Ft. -r; oldn. varða, mntysk warde [htysk Warte]; jf. Garde).

Vare¹ (besl. m. var, vare² o. s. v.; oldn. vari): at tage V. paa; at tage sig i V. at varetage, en V-tagelse, -tager (Ft. -e), -tægt (-s-arrest). I Søspr. i nogle Ss. med Betydn. Reserve: V-anker, -gods, -sejl, -trosse m. m.

Vare² (en, Ft. -r; oldn. vara; besl. m. værd?). at tage noget for gode Varer. Ss. Vareballe, -beholdning, -indførsel, -mægler, -pris, -prøve o. s. v.

vare¹ (at; om Bestaaen i Tiden eller Tidsforløb; mntysk waren, af uvis Opr., maaske besl. m. være). Ærlighed varer længst. Det varede længe, inden han kom. varig (r.).

vare² (at; besl. m. var, Vare¹ o. s. v.; oldn. vara). Uden for Ss. nu kun refleksivt: at v. sig, men jf. Ss. advare og (efter Tysk) bevare, forvare.

Variceller (Ft.).

variare (at). en Variant (Ft. -er). variabel (-elt, -le). en Variation (Ft. -er). en Varietet (Ft. -er).

varlig (r.).

varm (r.). Ss. varmbloodet, blodig, -hjertet; Varmhus, -luftsmaskine; Varm(t)-vands-, f. Eks. V-beholder, -pumpe. at varme. Ss. Varmeapparat, -bækken, -evne o. s. v. [en -varmer (Ft. -e); f. Eks. Senge-, Tallerken-varmer]. en Varme (med Ft. -r i Betydn. af en enkelt Ophedning, Glødning). „Ved Smedningen af en Klinge behøver man gerne i alt 15 Varmer“. Ss. varmegivende, -holdende, -ledende, -stadig; V-bælte, -enhed, -fylde, -grad, -kilde, -linie, -ækvator o. s. v.

Varp (et, Ft. d. s.; Søspr.). at varpe (mntysk werpen, warpen, at kaste o. s. v.). Ss. Varpebøje, -gods, -trosse o. s. v.; Varp-anker. (en) Varpning.

Varsel (et [tidligere: en, som endnu i Advarsel, af advare], Ft. -sler). uden V., med 3 Maaneders V. et slet V. at varsle. en

Varsler (Ft. -e; en Øgle). (en) Varsling (mest i Ss. Indv.).

varsko (at; varskor, -ede, -et; ntysk warschouen, warschoen, at advare). at v. en. varsko! (= tag dig i agt!). et Varsko. at give en et V.

varsom (-t, -me).

varte op (at; tysk aufwarten; warten o: vise Opmærksomhed og Omsorg for, passe, pleje; vente; jf. gardere). Vartipenge (= Ventepenge).

Varulv (mntysk werwulf, warwulf, eg. Mand-Ulv, Menneske-Ulv: oldsachsisk wer o: Mand [grundbesl. m. lat. vir]; jf. Verden).

Vasal (-len, Ft. -ler). Ss. Vasalpligt, -stat, -tjeneste o. s. v.

Vase (en, Ft. -r). Ss. Vasefigur, -indskrift, -maleri m. m.

Vaseline (-n). Vaselineolie.

Vat (-tet, Ft. -ter). Ss. Vاتفabrik, -maskine, -silke o. s. v. at vattere. en Vattering.

Vater. (**Vatter**.) [ntysk, holl. og eng. water, ligesom htysk Wasser dannet med en anden Afledningsendelse end oldn. vatn, sv. vatten, d. Vand (med bortfaldt t og uetymol. d) af den fælles Rod wat, hvorefter ogsaa oldn. vát-r, sv. vát, d. vaad): Vaterbord (Søspr.), -kloset, -line, -liste, -pas (-set, Ft. -ser; Redskab til at prøve, om noget er vandret [„passer“ med Vandfladen], at stille noget i V., ogsaa adverbialt: stille noget vaterpas), -stag, -tvist m. m.; Vattersot, v-sottig.

Vatikan (-et).

vatre (at; forsyne med bølgeformige Striber, Figurer; eng. water, af water, Vand). en sort, vatret Silkekjole; vatrede Baand. (en) Vatrang.

Vaudeville (en, Ft. -r). Ss. Vaudevilledigter, -forfatter, -stof m. m.

Vav (en; Planten; tysk Wau).

ve (Udro.; digt. ogsaa Bio. [= ondt]; endvidere substantiveret). ve dig! at raabe ve, ak og ve over noget. „Ak, det gjorde mig saa ve!“ et Ve (Veraab). Dit Ak og Ve rører mig ikke. (et) Ve (modsat Vel og i Forbindelse med dette). hele mit Ve og Vel. (en) Ve (Ft. -er; Smerte, Lidelse o. s. v.; uden for

Ss. [Hjerteve, Hjemve] bruges Ent. nu kun i højere Stil, især digt.; i Ft. betegner Ordet Fødsels-smerter [og de disse forarsagende Kontraktioner]. „Det gør saa godt for Ve og Værk“. „Dem Hjertets Længsel gør saa megen Ve“. — Ss. velignende, Veanfald, -klage, -mod (en og et; Ss. v-blandet, -s-fuld, V-s-taare o.s.v. vemodig), -pause, -raab.

Ved (-det; oldn. við-r, Skov, Træ, „Ved“). Ss. Vedbende (ogsaa V-bend; en, Ft. -r, -er; jf. oldn. viðvindill), -celle, -dannelse, -del, -kast (en, Ft. -e; Oplagssted under aaben Himmel for Brændsel men opr. en Stabel ell. Bunke af saadant [oldn. kōst-r, Ejef. kastar, Stabel, Dyng]), -torn m.m. veddet (-ede).

ved (Forho.; gld. with, oldn. við, Sideform til withær, viðr, se veder-). at holde noget v. lige, v. Magt. v. Gud (f. Eks.: Det er v. Gud ikke sandt). Ss. at ved-blive, v-børlig (r.). v-holdende. at v-kende sig, en Vedkendelse. at v-komme, v-kommende, (et) V-kommende (for mit V.). at v-lige-holde, en V-ligeholdelse (-s-omkostninger). at v-lægge. at v-røre. at v-tage, en V-tagelse, -tægt o.s.v.

Vedbende, se u. Ved.

veder (gld. withær, senere we-thær, oldn. viðr, Forho., = imod, med, ved; mntysk weder, wedder, imod o.s.v., adverblikt: tilbage, paa ny, atter [= mhtysk wider, der i Nyhtysk ortografisk deles i wider og wieder]; jf. ved. Nu have vi kun veder i nogle faa Ss., der paa et Par nær ere tyske): at vederfares, v-hæftig (r.); opr. vederhæftig, eg.: som har noget „veder at hætte“ o: at stille imod til Sikkerhed, som Skadesløsholdelse i paa-kommende Tilfælde [eg. at sætte paa Spil; oldn. hætta, at vove]]. at v-kvæge, en V-kvægelse. et V-lag, en V-part (= Modpart). v-stygkelig (r.).

Vedet (-ten, Ft. -ter). en Vedet-kæde, -post.

veg (r.); eftergivende, bøjelig, svag [besl. m. vige]; nu sjælden i Al-

mensproget). „Ak, for v. er Jarlens Bue!“ at vegne (et Söm, en Split).

vegetere (at). Vegetabilier (Ft.). vegetabilsk (-e). en Vegetarianer (Ft. -e). en Vegetation (Ft. -er). vegetativ (r.).

Vegne (Ft.). paa egne og Familiens V., paa Embeds V. alle V., ingen V.

Vehikel (et, Ft. -kler).

Weichsel, W-floden (geogr. N.).

Veitsdans eller **St.-Veits-Dans** (tysk [St.-] Veits-Tanz, mlat. chorea sancti Viti; en Sygdom, mod hvilken forud den hellige Vitus [St. Veit] blev an-raabt).

Vej (en, Ft. -e). at gaa, rydde, ikke være af Vejen. at komme, sætte en i Vej; at staa, være (o.s.v.) i Vejen. at følge en paa Vej; at være paa Vej (eller Vej) til at...; at tage paa Vej eller Veje. at komme, bringe, skaffe til Veje. — Ss. vejfarende (de v.), -kendt; at v-lede; V-anlæg, -arbejde, -betjent, -bred (en; Planten), -fyld, -grøft, -længde, -mand, -viser o.s.v. vejbar (r.; mest i Ss. uvejbar).

veje (at; -ede, -et [i Handelssproget foran Vægtangivelser og i Digtersproget i den gl. Betydn. fælde, dræbe ogsaa Fortid vog]). et Vejeredskab. vejelig (r.). en Vejer (Ft. -e). V. og Maaler. Ss. Vejerbod, -seddel m.m. en Vejning (Ft. -er).

Vejskelpisk (en; tysk Weichselzopf [Plica polonica]. Hvorvel Ordets Etymologi ikke er sikker, er det dog klart, at det intet har at gøre med Flodnavnet Weichsel).

Vejkseltræ (-et; Cerasus Mahaleb, tysk Stein-Weichsel); V-rör (Piberör af Vejkseltræet; tysk Weichselrohr). [Nyhtysk Weichsel(kirsche), mhtysk wihsel o: „Sauerkirsche“].

Vejr (et; Ft. Vejr uden for enkelte Ss. [som Hagel-, Torden-, Uvejr] nu sædv. kun bibelsk [dels i Betydn. Vinde, dels i Betydn. Verdenshjørner; se f. Eks. Mat. 7, 25 og 24, 31]; oldn. veðr, gld. wæthær, der senere i de fleste Egne af Landet blev til Vær men i Nørrejylland og enkelte andre Steder til Vejr

[ved Overgang af d til j]. Overenstemmende med Almensprogets Udtale skulde der skrives Vær, en Skrivemaade, der ogsaa tidligere var almindelig [hos ikke-jydske og for en stor Del ogsaa hos jydske Forfattere] og kan findes endnu i det 18de Aarh. — Af de forældede Betydn. Vind [endnu til Dels bibelsk] og Luft [f. Eks. „fwlene i væredh“, Chr. Pedersen] findes endnu Spor; jf. Ss. Vejrløj, -hane, -mølle, Forbindelser som: at trække Vejret, at rage i Vejret, at stige til Vejrs o. s. v., samt Afledningen at vejre, hen i Vejret, at sætte Næsen i Vejret, at gaa til Vejrs, komme højt til Vejrs, at komme under Vejr med noget (jf. at faa Vinden af noget [et Bytte el. en Fjende], om Dyr). — Ss. vejrs-laaet eller -slagen; V-forandring, -fløj, -forhold, -hane, -institut (meteorologisk l.), -kort, -mølle, -profet, -station (meteorologisk St.) o. s. v. at vejre. Vejrlig (-et).

Veksel (en, Ft. -sler). Ss. ¹vekselstillet, -vis; V-drift, -forhold, -vinkel, -virkning o. s. v. ²V-aager, -accept, -bank, -blanket, -handel, -kurs o. s. v. en Veksel-lerer (Ft. -e). at veksle. en Veksling (Ft. -er; mest i Ss.).

vel (Bio.). at gøre v. imod nogen. v. bekomme! v. mødt! v. til Mode. Hatten er v. stor (eg. rigelig stor og derfor lidt for stor, da den helst maa passe nøjagtigt). Substantiveret: (et) Vel (b. F. -let i Ss. Almenvellet). Fæderlandets V., det almene V., mit Ve og V. — Ss. ¹velan (Udr.), -anstændig, -baaren (-ent, -ne). et V-befindende, -behag, v-beraad (Hu), -byrdig (r.), dædig (r.). V-færd (-ssag), -gaaende (et), -gerning, v-gørende (V-görenhed), en V-görer. v-havende, V-haver (Ft. -e; dagl. T.). V-klang, v-klingende. v-kommen (-ent, -ne). V-lugt, v-lugtende. V-lyst, v-lystig, en V-lystning (Ft. -er og -e). V-magt (-sdage). v-menende, -sejlende. at v-signe, en V-sig-nelse (Ft. -r). V-smag, v-

smagende. v-staaende, V-stand (-s-kilde). v-talende (forskelligt fra: vel talende), V-talenhed. v-tænkende. V-vilje, v-villig. v-vis. v-voksen (-ent, -ne). et V-være. v-ædel, -ærværdig m. m. ²Den talrigste Klasse af Ss. er den, hvori sidste Led er en førtidig Tillægsform (et Participium Præteritum). Men de fleste af disse Ss. ere løse 3: Biordet og Tillægsformen danne snart en Ss., snart ikke, idet de snart indordnes under een Hovedtone (og Tillægsformen, naar den er modtagelig derfor, antager Stødtone), snart udtales hvert for sig. Saaledes f. Eks. i to O.: Arbejdet blev v. udført, er v. udført; men sædv. sammen-smeltende: et v-udført Arbejde. „Vel født er vel en Trøst, men bedre vel opdragen“; men: v-opdragne Børn. Det var v. gjort; men: selvgjort er v-gjort. Afhandlingen er v. tænkt men ikke v. skreven [uden Stødtone]; men: en v-skreven Afhandling [med Stødtone]. At være v. fornøjet; han var v. fornøjet eller (sammen-smeltende) v-fornøjet dermed; et v-fornøjet Sind o. s. v. [Det her om vel bemærkede gælder om flere andre Bio.].

Velin (-et). Velinpapir, -pergament.

Velle (en, Ft. -r; tekn.).

Velocipede (en, Ft. -r). en Velocipederytter.

Ven (-nen, Ft. -ner). Ss. venne-huld, -løs; V-haand, -kres, -møde, -sind m. m. venlig (r.). venligsindet (f. Eks. de v-sindede Magter).

vende (-te). Ss. Vendecirkel, -hals (Fuglen.), -kaabe, -kres, -punkt m. m. en Vending (Ft. -er). [en -vendelse (Ft. -r); f. Eks. Anvendelse].

Vendsyssel (geogr. N.). en Vendingelbo.

Vene (en, Ft. -r). Ss. Venebetændelse, -klap, -kresløb, -puls, -stamme, -udvidning m. m. venøs (r.). v. Beskaffenhed. venøst Blod.

venerere (at). (en) Veneration. **venerisk** (-e).

venstre (Tillo.). til v. at gøre v. om. et Venstre (som Partibetegn.).

- Ss. venstresindet, -vendt; V-blad, -mand o. s. v.
- vente** (at). Ventepenge, -sal, -tid, -værelse. (være, have i) Vente. ventelig (r., men nu sædv. Bio.). som venteligt var (oftere: som man kunde vente).
- Ventil** (en, Ft. -er). Ss. Ventil-dæksel, -hane o. s. v. at ventilere. en Ventilering, Ventilation (-s-apparat o. s. v.). en Ventilator (Ft. -er).
- Venus** (N.). Ss. Venusbælte (Dyren.), -haar (Planten.), -passage, -tempel, -vogn o. s. v.
- Veranda** (-en, Ft. -er).
- Verbum** (b. F. Verbet, Ft. -er; lat. verbum, Ord; Udsagnsord). verbal (r.). Ss. Verbaladjektiv, -injurie, -substantiv m. m.
- Verden** (uden Kendeo. og Ft. og 2en V., Ft. -er; oldn. veröld [Tidsalder; Verden; sammensat af ver-r, Mand (jf. Varulv), og öld (se Old)], gld. wærlæd, wærlæd, nysv. verld [stumt]). Den nyere d. Form Verden er eg. Formen med vedhængt Kendeo. og har ogsaa endnu bestemt Betydning, saa længe intet Tillæg træder til [derfor hedder det f. Eks.: Gud har skabt Verden -- ikke: Verdenen]; men den hyppige Brug af denne Form gav Anledning til, at Kendeordet blev opfattet som Bestanddel af Ordet, saa at Verden ogsaa blev brugt som ubestemt F. [denne Verden; en Verden], og til Dannelse af Ft. Verdener. I Ft. og i Ent. i Ss. kan der endogsaa dannes ny b. F. [Verdenerne; Planterverdenen o. s. v.]; dog er denne F. kun almindelig i sidstnævnte Tilfælde. En ældre, endnu stundom i enkelte Forbindelser forekommende Ejef. Verds-ens [med Bøjning baade af Navneo. og Kendeo.] samt Tillo. verdslig vidne endnu om Endelsens parasitiske Natur. til ingen Verdens [nu sjældnere: Verdsens] Nytte; det er ingen Verdens Ting; det er en stor Verdens Skam [Verdens her forstærkende Tillæg]. Ss. verdensberømt, -klog; V-alt (-et), -begivenhed, -borger, -dame, -del, -erobrer, -foragt, -hav, -historie, -hjørne, -orden, -rum (-met), -sprog, -system o. s. v.
- verdslig (r.). at verdsliggøre, en V-gørelse.
- verificere** (at). en Verificering, Verifikation.
- Vernis** (-sen, Ft. -ser). at vernisere. en Vernisering.
- Vers** (et, Ft. d. s.). Ss. (for en stor Del vaklende mellem Vers- og Verse-): Versart, -fod, -forbindelse, -form, -linie, -lære; Vers- eller Versebygning, -fald, -kunst, -kunstner, -mager, -mageri, -par; Versemaal m. m. at versificere. en Versifikation. en Versifikator (Ft. -er).
- Versal** (en og et, Ft. -er) eller Versalbogstav (stort Bogstav til Begyndelse af et nyt Afsnit eller Vers).
- versere** (at). Sagen verserer for Retten; det Rygte verserer. at lade en Hest v. (bevæge sig sidelæns).
- Version** (en, Ft. -er).
- Verst** (en, Ft. -er).
- vertikal** (r.).
- Vesikel** (en, Ft. -kler).
- Vesir** (en, Ft. -er; tyrkisk Minister).
- Vesper** (-en). den sicilianske V. Vesperklokke, -kost, -tid, -time.
- Vesselhorn** (et; Oksehorn, i Heraldikken; gld. [efter Meddelelse af O. Kalkar] wesene-horn, hvori 1ste Sammensætningsled er af mntysk wesent = oldhtysk wisunt, oldeng. wesend, oldn. visund-r, Bisonokse [s. d.]).
- Vest** (en, Ft. -e; af fr. veste). Ss. Vestefor, -knap, -lomme o. s. v.
- Vest** (af Vester, oldn. vestr, ved Bortfald af r, vel efter mntysk west. Behandles med Hensyn til Forbindelser og Ss. som Nord, s. dette O. [Til Adskillelse fra Vestindien (Øgruppen) maa helst skrives Vest-Indien; den vestlige Del af Indien]). Vesten (se Norden). det fjerne V. Vester. V. paa, fra. Nu mest i Ss.; f. Eks. Vesterbro, -egnen (i Jylland), -fællid, -gade, -havet, -port, -vold o. fl. egentlige eller uegentlige Egennavne. vestlig (r.). vestre. Vestre Kirkegaard.
- Vesta** (mytol. N.). en Vestalinde. vestalsk (-e).

Vestibule (en, Ft. -r).
Veteran (en, Ft. -er).
veterinær (r.). en Veterinær (Ft. -er). Ss. veterinærkyndig, V-skole, -videnskab m. m.
Veto (et; af lat. veto, jeg forbyder).
Vetturin (en, Ft. -er).
Weymouthsfyr (-ren).
Whig (en, Ft. -s og -ger). Whig-partiet.
Whisky (-en).
Whist (en). Ss. Whistbord, -parti o. s. v.
vi (Stedo.).
via (= over; af lat. via, Vej). v. London.
Viadukt (en, Ft. -er).
Vibe (en, Ft. -r). Ss. Vibeand, -fedt (Planten.), -rede, -æg (ogsaa Planten.) m. m.
vibrere (at). en Vibration (Ft. -er).
Vice- (lat. vice, i Stedet for): Vice-admiral, -guvernør, -konge, -konsul, -vært o. s. v.
Vid (-det). vidfuld.
vid (r.; videre, videst). saa vidt kom jeg ikke. saa vidt jeg ved. for saa vidt. uden videre. en Vidde (Ft. -r; ofte udt. Vide, jf. Bredde). vide (Bio., nu sædv. kun i højere Stil for vidt). „Hans Tanker løbe saa v.“ at vide ud (f. Eks. en Handske). — Ss. ¹med vid: vidhalset, -haset (-ede), -sporet. ²med vidt: vidtløftig (r.; ntysk widløftig [-løftig besl. m. lopen, at løbe]); v-gaaende, -omfattende, -rækkende, -skuende, -svævende; v-bekendt, -berømt, -forgrenet o. s. v. [en v-bekendt Mand; men: Manden blev v. bekendt. en v-forgrenet Sammensværgelse; men: Sammensværgelsen var v. forgrenet o. s. v. Jf. Ss. med vel under Rubrik 2]. ³med videre: Videregaaende, -kommen; V-dannelse, -forsendelse o. lign.
vide (at; ved [Ft. vide], vidste, vidst). Ss. videbegærlig, -lysten, -værdig; V-lyst. (et) Vidende (med, uden mit V.). Videnskab (-en og: en V., Ft. -er; mntysk wetenschap, wittenschaft [Viden, Kundskab], nyhtysk Wissenschaft). Ss. Videnskabsdyrker, -fag, -gren, -mand m. m. videnskabelig.
vidimere (at). en Vidimering.

Vidje (en, Ft. -r). Ss. Vidjebaand, -kurv, -pil o. s. v.
vidne (at). et Vidne (Ft. -r). Ss. vidnefast, V-bevis, -ed, -forklaring, -førsel, -protokol o. s. v.; Vidnesbyrd (et, Ft. d. s.).
vidtløftig, se u. vid.
Vidunder (et). et Vidunderbarn, -land. vidunderlig.
vie eller **vi** (at; vier, -ede, -et). Vie) vand (-s-kar o. s. v.). en Vielse (Ft. -r). en Vielsesattest, -formular.
Wien (geogr. N.). Wienerbageri, -brød, -grönt, -hof (-fet), -kalk, -kongres (-sen), -vals, -vogn.
Vift (et, Ft. d. s.). at vifte. et Vifteredskab. en Vifte (Ft. -r). Ss. Vifteform, -holder, -krone, -palme o. s. v. (en) Viftning.
Vig (en, Ft. -e).
vige (at; veg [Ft. -e], vegen, -et, -ne; tidligere alm. med svag Bøjning: vigte, vigt eller vigede, viget, hvoraf en Levning have i afviget). et Vigespør. [en -vigelse (Ft. -r); f. Eks. Afvigelse].
Vigilie (en, Ft. -r).
Vignet (-ten, Ft. -ter).
vigtig (r.; forud = vægtig; mntysk wichtig [vægtig], af wicht, Vægt [s. d.]). en Vigtigmager, -per.
Vigvam (-men, Ft. -mer).
viis (viist, vise). en Vismand. Visdom (-s-tand o. s. v.). viselig (Bio.).
Vikar (en, Ft. -er; besl. m. Vice-). et Vikariat (Ft. -er). at vikariere. (en) Vikarieren, Vikariering.
Viking¹ (uden Kendeo. og Ft. = Vikingetog, Søroveri; oldn. víking [Hunk.]). at drage i V.
Viking² (en, Ft. -er; ligesom det foregaaende et laant O.: oldn. víking-r [Hank.]). de vilde Vikinger. Ss. (de fleste vakle mellem Sammensætningsformerne Viking- og Vikings-; her anføres kun den første som den nu mest brugelige): Vikingeaand, -flaade, -færd, -liv, -tog o. s. v.
Vikke (en, Ft. -r). Ss. Vikkeager, -foder, -havre o. s. v.

Vikkel (en, Ft. Vikler; den inden for Dækbladet værende Del af en Cigar). en Vikkelform, -mager.

vikle (at). at v. om, ind i o. s. v. en Vikler (Ft. -e; Insektn.). [en -vikling (Ft. -er); f. Eks. Ud-vikling].

vikse (at; tysk wichen, af Wachs, Voks; jf. vokse¹ og vækse). at v. sit Overskæg.

Viktoria (lat. victoria, Sej. Som Egenavn Victoria eller Viktoria. Dronning Victoria). at raabe, skyde Viktoria.

Viktualier (Ft.; jf. Fetalje). Ss. Viktualiebrødre, -handel, -handler, -kælder.

Vikunje (en, Ft. -r; en Lama-Art).

vild (r. Formen vilden er som lignende Former [jf. „ved højen Mast“, „paa saltan Sø“, „i sorten Jord“ o. s. v.] opr. Genstandsf. i Hank. af Tillægsordet men bruges nu uden Hensyn til Kønnets, næsten som et Slags Bestemtform). at fare vildt. at tale vildt. at vokse vildt. at skrike i vilden Sky. de vilde. — Ss. at vildlede; v-farende, -fremmed (udt. eg. som to O. men plejer at skrives som eet; tysk wild-fremd); V-and, -farelse (en, Ft. -r), -gaas, -kat, -mand, -mose, -spor, -stamme, -svin, -tysker, -æsel m. m.; et Vild(e)rede; vildtvoksende. at vilde bruges i Handlef. nu kun i Ss. forvilde, men at vildes forekommer undertiden hos Digtere (f. Eks. „Jeg vildes [mine Tanker forvirres], jeg segner, det vorder min Bane“). vil-dene (digt. Tillo.; f. Eks. det v. Hav, den v. Hede, Skov; eg. vildende. Nutids Tillf. af vilde). (en) Vildelse. at gøre noget, tale, ligge i V. en Vild(t)ling (Ft. -er). et Vild(t)nis (-set; tysk Wildnis). en og et Vildskab. vildsom (-t, -me). Vildt (-et; sjælden individuelt; et V.). Ss. Vildtbane, -foged, -handler (-forening), -hus, -stand o. s. v.

Vilje (en, Ft. -r). Ss. ¹viljefast, -kraftig, -løs, -stærk, -svag; V-kraft, -styrke. ²Viljesakt, -bestemmelse, -erklæring, -formaal, -frihed, -ret-

ning, -sag, -sætning (Sprogl.), -ytring m. m.

Vilkaar (et, Ft. d. s.; mntysk wil-lekor[e], wilkor[e] (Hank.), af wille, Vilje, og kor[e], se Kaar). Vilkaarsbytning. vilkaarlig (r.).

Villa (-en, Ft. -er). et Villakvartier.

ville (at; vil [Ft. ville], vilde, villet. Formen [du] vilst er en falsk Arkaisme, som undertiden er brugt af nyere Digtere). villig (r.).

vilter (-t, viltre; synes at være en gl. Tillf. af Uds. vilde med Endelsen for Nævnef. Hank. fast-vokset til Stammen; jf. norsk vilt og vilter [Aasen]). en v. Krabat.

Vimmel (en, Ft. Vimler). et Vimmelbor (= Vimmel), -skaft.

Vimpel (en, Ft. -pler). en Vimpelmand (Krigsskib, som fører Vimpel), -stage el. -stang.

vims (-e). en lille v. Person. at vimse. at v. om o. s. v.

Vin (-en [fordum -et; jf. Brændevin], Ft. -e). Ss. vinavhlende, -dyrkende, -rig, -sur; V-aand, -anker, -avl, -(blad)lus, -budding, -drue, -ed-dike, -fabrik, -glas, -køler (en, Ft. -e), -ranke, -sten, -stok (-svamp), -tapper (en, Ft. -e), -æble o. s. v.

vind (r.). v. og skæv. vindskæv (ntysk windschêf).

Vind¹ (en, Ft. -e; oldn. vind-r, grundbesl. m. lat. ventus). Ss. vinddrivende, -ret, -tør, -tørret; V-bestøvning, -bøjtel (en, Ft. -tler; tysk Windbeutel, eg. „Vindpung“), -bøsse, -fælde (en, Ft. -r), -kasse, -kast, -stille (et) o. s. v. [se ogsaa Vindue]. at vinde¹ (-ede; ¹blæse, lufte [sjælden]; ²tage Vinden, vejle, om Dyr). vindig (r.).

Vind² ([en]; jf. oldn. vinna, Arbejde): at lægge V. paa noget. vindskibelig (r.).

vinde¹ (at), se u. Vind¹.

vinde² (at; vandt [forældet Ft. vunde], vunden, -et, -ne; at v. Gam o. s. v.; besl. m. vind, vende m. m.; oldn. vinda, vatt [3 Person Ft. (v)undu], [v]undinn). Ss. Vindebro, -buk, -pind, -reb m. m. en Vinde (Ft. -r). en Vindebom (= Spilbom). Vindel-: V-blad, -flade,

-form, -gang, -linie, -trappe m.m. en Vinding (Ft. -er). et Vindsel (Ft. -sler).

vinde³ (at; bøjes nu som vinde²; at v. Sejr o.s.v.; besl. m. Vind²; oldn. vinna, vann [3 Person Ft. (v)unnu], [v]unninn. [Den gld. Fortid wan blev til våndt ved Lige dannelse med Fortid af vinde²]). vindesyg, V-syge, -lyst. [en -vindelse; f. Eks. Overvindelse]. en Vinder (Ft. -e). den lykkelige V. en Vinding.

Vindhund (en; = det nu sædv. brugte Vindspiller; nyhtysk Windhund, tydeliggørende Ss. af mhtysk og oldhtysk wint, et O., hvis Etymologi er usikker).

vindicere (at). en Vindikant (Ft. -er). en Vindikation (-sret).

Vindspiller (en, Ft. -e; tidligere Vindspil = tysk Windspiel; jf. Vindhund).

Vindue (et, Ft. -r; i dagl. T. ogsaa Vindu og Vindve, hvilken sidste F. heller ikke er sjælden i Vers; gld. windughæ, oldn. vindauga, eg. „Vindøje“). Ss. Vinduesaabning, -beslag, -bly, -edderkop, -fordybning, -haspe, -karm, -post, -rude, -skodde, -sprosse o.s.v.

Vinge (en, Ft. -r). Ss. vingeberende, -brudt, -lam, -let, -lignende, -løs, -skudt, -stækket; V-ben, -dækfjer, -dække, -fang, -fjer, -frugt, -muskul, -ribbe, -snegl, -svamp o.s.v. vinget (-ede).

Vink (et, Ft. d. s.). at vinke.

Vinkel (en, Ft. -kler). Ss. vinkelret, V-afstand, -ben, -bue, -hage, -jærn, -skriver o.s.v. vinklet (-ede).

Vinter (en, Ft. -tre). i V., til V. Ss. at vinterfodre, -pløje; v-gammel, -gent, -grøn, -klædt, -kold; V-aften, -bestilling, -blomme (Planten., se Blomme²), -brug (til V.), -dvale, -eg, -foder, -frakke, -grønt (Planten.), -halvaar, -have, -hvede, -solhverv, -sød, -vej (vise en V-en) o.s.v. vinterlig (r.).

Viol (en, Ft. -er; mntysk viole, fiole, af lat. viola. Ved Siden af den tyske Udtale Fiol, der har

bestaaet i Aarhundreder, er nu Udtalen med V bleven almindelig). Ss. violblaa, V-blomst, -rod (¹Rodafen V.; ²sædv.: den vellugtende [som Violer lugtende] Rodstok af visse Iris-Arter), -svamp o.s.v. violet (-te).

Violin (en, Ft. -er; om Udtalen gælder det samme, som er bemærket om Udtalen af Viol; tysk Violine, af ital. violino). Ss. Violinbue, -kasse, -spiller, -stol, -streng o.s.v. en Violinist (Ft. -er). en Violoncel (-len, Ft. -ler; V her altid = V). en Violoncellist (Ft. -er).

Vippe (en, Ft. -r). at vippe. et Vippebræt, en Vipstjært (Stjært her = Hale).

vips (Udr.).

Virak (-ken; nyntysk wirák, wirók, mntysk wirók [wi = hel, rók = Røg]). Ss. Virakduft, -sky, -træ m.m.

Vire (en, Ft. -r; beklædt, fin Staaltraad).

virke (at). Ss. virkelysten; V-kraft, -kres, -lyst, -maade m.m. virkelig (r.; at v-gøre). en Virkning (Ft. -er; v-s-fuld, -løs). virksom (-t, -me).

virre (at; dagl. T.). at v. med Hovedet.

Virtuos (en, Ft. -er). en Virtuositet.

Virvar (-ret).

vis (-t, -se). Det er vist (sikkert) nok. for vist, til visse. visse-lig (Bio.). vistnok (Bio.; f. Eks.: Det er v. en Fejltagelse).

vis-à-vis (fr., = lige over for). en Vis-à-Vis.

Vis [en]. Det er nu saa hans V. paa Kvinders V. paa gammel V. (Dette O. forekommer som sidste Led i en Mangfoldighed af Ss, der dels opretholde deres Karakter af Substantiver, dels bruges adverbieelt. Paa et Par Undtagelser nær (Levevis, Tænkevis) bruges de substantiviske dog kun i Forbindelse med Forholdsordet paa eller (ved Angivelse af Maal, Vægt eller Antal) i for at danne adverbieelle Bestemmelser (f. Eks.: paa Kvindevis [= paa Kvinders Vis], paa Sømandsvis; i Alenvis, i Pundevise, i Snesevis o.s.v.). De rent adverbieelt brugte (hvoraf enkelte nu ogsaa anven-

des som Adjektiver) ere dels sammensatte med et Substantiv (f. Eks. delvis, forholdsvis, pundevis o. s. v.), dels med et Adjektiv (f. Eks. lykkeligvis, naturligvis, tilfældigvis o. s. v. af Adjektiver paa -lig og -ig samt det nu kun i skæmtende Tale brugte ligervis (mntysk liker wise)).

Vise (en, Ft. -r). Ss. Visebog, -digter, -digtning o. s. v.

vise (at; -te). en Viser (Ft. -e). [en -visning (Ft. -er); f. Eks. Anvisning].

Visér, Visir (et, Ft. Viserer, Visirer; i Betydn. Hjelmgitter den sidste F., i Betydn. Sigteredskab, Diopter nu mest den første; fr. visièr, tysk Visier, i bægge Betydn.) med aabent Visir. at visere (sigte, undersøge, maale). at v. et Pas. Ss. Viserlinie, -rør, -stok, -vinkel m. m. (en) Visering.

visibel (-elt, -le).

Vision (en, Ft. -er). visionær (r.). en Visionær (Ft. -er).

Visit (-ten, Ft. -ter). et Visitkort (V-skaal).

visitere (at). en Visitation (Ft. -er). en Visitats (Ft. -er; ligesom foreg. O. af lat. visitatio, Ejef. visitationis).

Visk (en, Ft. -e). at viske. Viskeklæde, -læder, -stykke. en Visker (Ft. -e).

Vismut (-en). S. Vismutglans, -syre o. s. v.

Visse (en, Ft. -r; Planten.).

visse (at). at v. for et Barn, v. et Barn i Sövn.

vissen (-t, visne). en Vissenpind. at visne.

Visvas [et].

Vitriol (-en). Ss. Vitriolhytte, -olie, -vand o. s. v.

Vits (en, Ft. -er; dagl. T.; tysk Witz).

vitterlig (r.). Vitterlighed (-svidne).

vittig (r.). en Vittighed (Ft. -er). Ss. Vittighedsjæger o. s. v.

Viv (en; digt.).

Viverre (en, Ft. -r).

Vivisektion (en, Ft. -er).

Vlies = Flies (s. d.).

Vod (et, Ft. d. s., b. F. Voddet, -ene). Vodfiskeri.

Vogn (en, Ft. -e; oldn. vagn; jf. Vagon). til Vogns. Ss. Vogn-

fabrikant, -fading, -fjeder, -færdsel, -hjul, -læs, -mand (-shest o. s. v.), -smørelse o. s. v.

vogte (at). en Vogter (Ft. -e; Ss. V-hus m. m.). (en) Vogtning.

vokal (r.). en Vokal (Ft. -er). Ss. ¹Vokalkoncert, -musik m. m. ²Vokalforandring, -sammenstød o. s. v. at vokalisere. vokalsk (-e).

Vokativ (en, Ft. -er). vokativisk (-e).

Voks (-et). Ss. voksgul, V-aftryk, -billede, -celle, -dug (-et; Ss. V-sbetræk m. m.), -figur, -kabinet, -næse, -palme, -segl o. s. v. at vokse¹ (jf. vikse og vækse). (en) Voksning.

vokse² (at). Ss. voksedygtig, V-kraft, -kres, -sted, -tid m. m.; Voksværk (i Lemmerne). voksen (-ent, -ne). baade Börn og voksne. [en -voksning (Ft. -er); f. Eks. Sammenvoksning].

Volapyk (et). Ss. Volapykgrammatik, -ordbog o. s. v.

Vold¹ ([en, forud: et]; Magt og Magtanvendelse, især ulovlig; oldn. vald, Intetk.). at give sig Gud i V. at gøre V. paa sig selv (for ikke at gøre noget). at øve V. imod en. at tage med V. — Ss. at voldgive, -tage, en V-gift (-s-mand), -tægt; Voldshandling, -herredømme, -mand o. s. v. voldelig (Bio.). voldsom (-t, -me). at volde (-te; oldn. valda, at have Magt, Raadighed over; at foraarsage, „valde“; jf. valte).

Vold² (en, Ft. -e; ¹Mark, en fast og jævn Jordstrækning [forældet, dog bevaret i Ss. Grundvold]; ²Jordvold, Fæstningsvold. I den første Betydn. er Ordet = oldn. vøll-r, Ejef. vallar [etymol. samme O. som tysk Wald, Skov]; den sidste Betydn. er laant fra mntysk wal, et fra vøll-r forskelligt O. [af lat. vallum, se Vall]). Ss. Voldgrav, -linie, -mester, -rev o. s. v.

Voliere (en, Ft. -r).

Volontær (en, Ft. -er; fr. volontaire, af lat. voluntarius, frivillig. Formen Volontør, som ofte bruges, er urigtig).

Volte (en, Ft. -r). at voltigere. (en) Voltigering.

Volumen (et, Ft. -mina). volu-
minøs (r.).

Vom (-men, Ft. -me).

Vombat (-ten, Ft. -ter).

vor (r.). vi og vore. Vor Herre
(= Gud; kan ogsaa efter sædv.
Skrivebrug skrives Vorherre).

vorde (at; vordede [sjældent], vor-
den, -et [sjældent], -ne; oldn.
verða, varð, [v]orðinn. Med
Undtagelse af vordende i Be-
tydn. tilkommende [f. Eks.: den
v. Læge] bruges dette Udso. nu
kun i højere Stil, især af Filosoffer
og Digtere. Dette gælder ogsaa
om Navneo. Vorden, fraregnet
Forbindelsen: at være i sin [første]
V. — Af vorden fremkom -vo-
ren, se nedenfor).

[-voren (-ent, -ne; af vorden [i
Betydn.: af en vis Beskaffenhed]
ved Bortfald af d); f. Eks. drille-
voren, slugvoren, uvoren].

vorned (-e; af gld. warthnæth,
warnæth [af warthæ, at vogte,
beskytte, være ansvarlig for] o:
Varetægt, Beskyttelse; Sikkerhed,
Kaution; Personer [f. Eks. Hus-
folk], som staa under ens Beskyt-
telse og Myndighed, og for hvis
Handlinger han er ansvarlig [kol-
lektivt]. Hertil slutter sig den
nyere Betydning af Ordet, der nu
bruges som Tillo.). de vornede
Bønder, de vornede. Vorned-
skab (-et).

Vorte (en, Ft. -r). Ss. Vortelav,
-mælk, -rod (alle tre Planten.),
-svin, -udvækst (-en). vor-
tet (-ede).

votere (at). en Votering (Ft. -er).

Votivtavle (en).

Votum (et, Ft. Vota).

vov (Lydord). en Vovvov (Ft. -er;
Barnespr.).

Vove¹ (en, Ft. -r; digt. = Bølge;
tysk Woge). for Vind og V.

Vove² (uden Kendeo. og Ft.; mntysk
wage, Vægt; uvist Udfald, Vove-
spil). at sætte sit Liv i V. at
vove. Ss. Vovehals, -spil,
-stykke. vovelig (r.).

Vraa (en, Ft. -er).

Vrag (et, Ft. d. s.). Vraggods,
-stump, -stykke (oftest i Ft.),
-vager o. s. v.

Vrag: at kaste V. paa. at vrage.
Vraggods. en Vrager (Ft. -e).
(en) Vragning.

vralte (at)

vrang (r.). Ss. vrangvillig, V-
lære, -side (-n), -strube (-n)
m. m. Vrange (-n). at vende
Vrangen ud.

vranten (-ent, -ne).

vred (r.). Vrede (-n). Ss. Vredes-
anfald, -udbrud m. m. at
vredes.

vride (at; vred [Ft. -e], vreden,
-et, -ne). en Vridemaskine;
et Vridbor. en Vridning (Ft.
-er).

Vrietorn (en; Planten.).

vrikke (at). en Vrik(ke)aare.

Vrimmel (en). at vrimle.

vrinsk (-e). at vrinske. en Vrin-
sker (Ft. -e).

vrippe (at; dagl. T.). vrippen
(-ent, -ne).

vrisse (at; dagl. T.).

Vrist (en, Ft. -er).

vriste (at). at v. en noget ud af
Haanden o. s. v.

Vræl (et, Ft. d. s.). at vræle (-ede
og -te). en Vræler (Ft. -e).

vrænge (at; -ede og -te). et Vræng-
ebillede.

Vrövl (-et). at vrövle. et Vröv-
lehoved. en Vrövler (Ft. -e).
et Vrövleri.

Vugge (en, Ft. -r). Ss. Vugge-
gave, -klæder, -sang, -vise
o. s. v. at vugge. en Vugge-
stue.

vulgær (r.).

Vuling (en, Ft. -er; Søspr.).

Vulkan (mytol. N.). en Vulkan
(Ft. -er). at vulkanisere. en
Vulkanisering. vulkansk (-e).

Vulst (en, Ft. -er).

Vunde (en, Ft. -r; = Saar; nu sædv.
kun i højere Stil, mest digt.; tysk
Wunde).

vurdere (at). en Vurdering (-s-
forretning, -mand, -sum).

væbne (at). (en) Væbning.

Væd: at slaa til Væds (dial.). at
vædde. et Væddemaal. Væd-
dekamp, -løb (-s-bane, -hest),
-løber, -strid.

væde (at). (en) Væde. en Vædske
(Ft. -r). Ss. Vædskeblandning,
-del, -masse, -søjle m. m. at
vædske.

Væder (en, Ft. Vædre). Ss. Væder-
horn, -lam, -skib, -skind
m. m. at vædre (om Væderskibe,
som støde an mod et andet Skib).

Væg (-gen, Ft. -ge; udt. med saa-
kaldt haardt g og lang Selvlyd,

men i Sammensætningsformen Vægge- er æ kort). at sætte en til Vægs. Ss. (de substantiviske Ss. vakle for største Delen mellem Væg- og Vægge-, men den sidste E. er den hyppigste): vægfast, -løs, -stillet; V-söm; Væg- eller Væggemaleri, -skab, -tavle o. s. v.; Væggelav (Planten.), -lus, -tøj. [-vægget (-ede; æ langt); f. Eks. tykvægget].

Væge (en, Ft. -r).

Vægelsind. vægelsindet.

Væger (en, Ft. -e; Søspr.).

vægre sig (at). en Vægring (Ft. -er). (i) Vægringstilfælde.

Vægt (en, Ft. -e; se overvættes). Ss. vægtfuld, -fyldig, -løs; V-angivelse, -del, -enhed, -fylde (-bestemmelse m. m.), -skaal, -stang (Ft. ogsaa -e) o. s. v. vægtig (r; jf. vigtig).

Vægter (en, Ft. -e). Ss. Vægter-skilt, -vers o. s. v.

væk (Bio., tysk weg). frisk, glat, rask, stadig v. i eet v.

vække¹ (at; vakte, vakt og [men sædv. kun i eg. Forstand] vækkede, -et; besl. m. vaage, vaagen). en Vækkelse (Ft. -r; Ss. V-s-middel). en Vækker (Ft. -e; Ss. V-ur). (en) Vækning.

vække² (at; -ede; at hugge Hul i Is, hugge Is op; af Vaage). at v. for Kreaturerne.

vækse (at; = vokse¹; oldn. vexa, af vax, Voks). (en) Væksning.

Vækst (-en og; en V., Ft. -er). at være, staa i V. Ss. Vækstaar, -bevægelse, -grænse, -hus, -lag, -periode, -punkt, -spids, -tid m. m.

Væld (et, Ft. d. s.). at vælde (frem o. s. v.).

Vælde (en [som sidste Led i nogle Ss. undertiden ogsaa: et, hvilket dog ikke er at anbefale, hvorvel Ordet forud har været af Intet-kön]). i hele sin V. — vældig (r.).

vælge (at; valgte, valgt). en Vælger (Ft. -e; Ss. V-møde m. m.).

vælig (r.). en v. Hest.

Vælling (-en).

vælse (at; tekn.). en Vælsema-skiene, Vælsfil. (en) Vælsning.

vælsk (-e; tysk wälsch; jf. valsk). Vælskbind, -land (digt.).

Vælt (Trumf [forældet; jf. dog

udenvælts]): at være, komme i Vælten.

vælte (at). at v. sig ind paa en (opr. vælde sig 3: med Vold trænge sig). (en) Væltning (mest i Ss. Omvæltning, Ft. -er).

væmmes (at). en Væmmelse. væmmelig (r.).

væn (r; digt.). den væne Mø.

Vænge (et, Ft. -r).

vænne (at, -ede, -et; den gl. Tillf. vant bruges nu sædv. kun som Tillo.). at v. til, fra, af med noget. Jeg har vænnet mig dertil. Barnet er vænnet (eller vant) fra. at være vant til noget. at lade Tingene gaa deres vante Gang.

værd (ubøj. Tillo.). Det er ikke v. at forsøge derpaa. et Værd. at lade noget staa ved sit V. en Værdi (Ft. -er; mntysk werdie). Ss. værdifuld, -løs; V-bestemmelse, -forhold, -forringelse, -genstand, -papir o. s. v. værdig (r.). at værdige.

være (at; er [Ft. -e], var [Ft. -e], været). vær saa god! (dagl. T. værsgo). en Væreform, -maade. et Værelse (Ft. -r; forhen en V. = Væren, Ophold, Opholdssted; i Betydn. Væren endnu i Ss.: en Fra-, Nær-, Over-, Til-, Tilstedeværelse). en Lejlighed paa fem Værelser, en fem Værelsers (eller femværelses, se det følg.) Lejlighed. [-værelses (ubøj. Tillo.); f. Eks. femværelses].

Værft (et, Ft. -er). Ss. Værftschef, -skriver m. m.

værge (at). en Vægebrod, et Værgemaal. et (forhen: en) Værge. at have noget i sit V. med Vaaben og V. værgeløs. en Værge (Ft. -r; maaske opr. samme O. som det foregaaende). værgeløs.

Væring (en, Ft. -er).

Værk¹ (et, Ft. -er; oldn. verk; besl. m. virke). at sætte i V. at gaa til Værks (paa en vis Maade). Ss. Værkfører, -sted, -tøj (-s-maskine) o. s. v.

Værk² (-et; oplystet Tovværk; holl. og mntysk werk [mhtysk werch, werc, nyhtysk Werg], eg. Blaar; besl. m. eller — efter manges Mening — identisk m. Værk¹. at pille V. en Værk-krog, -plysning.

Værk (-en; oldn. verk-r). V. i Lemmerne. værkbruden (-ent, -ne). at værke.

Værling (en, Ft. -er; Fuglen.).

Værn (et, Ft. d. s.). at værne. Værnepligt, v-pligtig (de v-pligtige), V-ting (et).

værre, værst (-e). jo længer, des værre. at frygte det værste.

Vært (en, Ft. -er). Ss. Værtdyr, -plante; Værtshus (-hold, -holder m. m.).

Væsel (en, Ft. -sler). en Væselhale (ogsaa Planten.).

Væsen (et, Ft. -er; tysk Wesen, opr. Varen). Ss. væsenløs; væsensbeslægtet, -bestemt, -forskellig, -lig; Væsensbestemmelse, -enhed, -for-

skel, -mærke, -slægtskab o. s. v. væsentlig (r.).

Vætte (en, Ft. -r). Vættelys, -nyre.

Væv (en og et, Ft. Væve og Væv [¹en og et V., uden Ft. eller med Ft. Væv, = noget, som er vævet; Edderkoppens Spind (Ss. Spindelvæv danner dog oftest Ft. paa -e. V. = Vrövl er kun af Intetk.). ²et V., Ft. d. s., = V. i et organisk Legeme (Cellevæv o. s. v.). ³en V., Ft. -e, = Væverstol]). Ss. Vævdannelse, -lære, -masse m. m. at væve. en Væver (Ft. -e). Ss. Væverbom, -lön, -stol, -svend o. s. v. et Væveri (Ft. -er). (en) Vævning.

væver (-ert, -re).

Vævling (en, Ft. -er; Søspr.).

X.

X, x (et, Ft. X'er, x'er). den x^{te} Potens.

Xanthippe (N.). en Xanthippe (Ft.-r).

Xeres (en) = Xeresvin (jf. Sherry).

Xylograf (en, Ft. -er). at xylografere. en Xylografering. Xylografi (-en). et Xylografi (Ft. -er). xylografisk (-e).

Y.

Y, y (et, Ft. Y'er, y'er). en Y-Lyd, -Naal.

Yacht (en, Ft. -er; eng. = holl. jacht, se Jagt²). en Yachtklub.

Yakokse (en).

Yalelaas (en; benævnt efter Opfinderen).

Yams (-en; eg. en Flertalsform: eng. yam, Ft. -s). Yamsrod.

Yankee (en, Ft. -r).

yde (at; af ud). en Ydelse (Ft. -r). en Yder (Ft. -e; mest i Ss.).

yder (Yder): ydermere (Bio. end y.); Yderavne, -bark, -dör, -flade, -led, -lem, -lomme, -red, -side o. s. v. — yderlig (r.). yderliggaaende. — ydre (yderst). at slutte fra det ydre til det indre. et Ydre. at have et smukt Y. Hestens Y. en Ydre-lære (ikke „Yderlære“). at vove

det yderste. at ligge paa sit yderste. yderst ude.

ydmug (r.; gld. ødhmiuk, oldn. auðmjúk-r, af Forstavelsen auð- = let, og mjúk-r, myg, højelig). at ydmuge. en Ydmygelse (Ft. -r).

[Ydun, se Idun].

ylde (at; eg. brede Uld ud). at y. en Strømpe op.

ymte om (at).

ynde (at). en Ynder (Ft. -e). en Yndest. en Yndling (Ft. -er og [sædv.] -e). Ss. Yndlingsbeskæftigelse, -digter, -ret, -sted o. s. v.

Ynde (en). yndefuld, -rig. yndig (r.).

Yngel (en). at yngle. Ss. yngledygtig, Y-dam, -knop, -sted, -tid, -vandring o. s. v.

Yngling (en, Ft. -er og [sædv.] -e).

Ynglings- eller Ynglinge-
alder, -forening.

Ynk (en). at ynke(s). ynkelig.
ynksom (-t, -me). ynkværdig.

Ypern (en *Ælmeart*; eg. en *Fler-*
talsform: tysk *Iper*, tidligere og-
saa skrevet *Yper* [*Y = I*], *Ft. -n*
[*holl. ijp, iep* (*Opr. ubekendt*),
hvoraf *Bynavnet Iperen* (med
ældre *Skrivemaade Yperen*, tysk
Ypern) afledes]).

yppe (at; oldn. *yppa*, af *upp*, op).
at y. *Klammeri* med en.

ypperlig (r.; af den forældede *hr.*
Gr. yppere [*ntysk üpper*, af
up, op], hvortil *hst. Gr. ypperst*).
— *ypperst* (-e). den *ypperste*.
en *Ypperstepræst*.

yppig (r.).

ytre (at). en *Ytring* (*Ft. -er*). en
Ytringsfrihed, -maade.

Yver (et, *Ft. -e*). en *Yverbetæn-*
delse.

Z.

(Ord, som ikke findes her, maa søges under C og S).

Z, z (et, *Ft. Z'er, z'er*).

Zar (en, *Ft. -er*; af *Cæsar*; jf.
Kejser).

Zebra (-en, *Ft. -er*).

Zebu (-en, *Ft. -er*) eller *Zebuokse*.

Zefyr (en, *Ft. -er*). *zefyrlæt*, *Z-*
garn.

Zelot (en, *Ft. -er*). *zelotisk* (-e).
en *Zelotisme*.

Zend, *Zendsproget*. *Zend-*
avesta. *zendisk* (-e).

Zenit [et]. *Zenitdistance*.

Zeolit (-ten, *Ft. -ter*).

Zeus (mytol. *N.*; jf. *Tyr*). *Ss. Zeus-*
dyrkelse, -tempel *m. m.*

Zibetkat (en).

Zigeuner (en, *Ft. -e*). *Ss. Zigeu-*
nerbande, -barn, -liv, -sprog
o. s. v.

Zink (-en og -et). *Ss. Zinkaske*,
-cement, -grønt, -hvidt,
-plade, -tag o. s. v.

Zodiakus [en]. *Zodiakallys* (-et).

Zone (en, *Ft. -r*; = *Bælte*).

Zoolog (en, *Ft. -er*). en *Zoologi*
(*Ft. -er*). *zoologisk* (-e). den
zoologiske Have ved *København*.
Zoologisk Have.

Zuav (en, *Ft. -er*).

Æ.

Æ, æ (et, *Ft. Æ'er, æ'er*). en *Æ-*
Lyd.

Æbeltoft (geogr. *N.*).

Æble (et, *Ft. -r*). *Ss. æblegrøn*,
Æ-blomst, -grød, -kage,
-most, -skive, -træ o. s. v.

æde (at; aad [*Ft. -e*], ædt). et *Æde-*
gilde. (en) *Æde*. en *Æder* (*Ft.*
-e). et *Æderi*.

ædel (-elt, -le; ædlere, -est). *Ss.*
ædelmodig, *Æ-falk*, -gran,
-koral, -sten *m. m.* en *Æd-*
ling (*Ft. -e*).

Ædil (en, *Ft. -er*). et *Ædilembede*.

ædru (æ- er uden *Tvivl* det u. eje-
god og i- omtalte *gld. e*; -dru,
Sidesf. til *drøj* [se -dru], havde
tidligere ogsaa *Betydn. kraftig*,
dygtig, *paalidelig* o. *desl.* [„druge
Mænd“], *Egenskaber*, som jo *netop*
fattes i den drukne *Tilstand*. æ-
druelig (r).

Æg (et, *Ft. d. s.*; b. *F. Ægget*, -ene;
jf. med *Hensyn* til *Udt.* det om
Væg bemærkede). *Ss. ægfor-*
mig, -læggende, *Æglægning*;
Æggeblomme, -bæger, -hvi-
de, -kage, -skal, -søbe (-n)
o. s. v.

Æg (-gen, *Ft. -ge*; æ sædv. langt).
med *Od* og *Æg*. *Æggen* paa et
Stykke Tøj. at æg- eller ægge-
vende (*Lagener* o. *desl.*). at
ægge. en *Æggelse*.

Æger („Ægir“) eller (bedre) *Øger*
(mytol. *N.*).

Ægide (-n). under *ens Æ*.

Ægt (en, *Ft. -er*). en *Ægtrejse*.

ægte (ubøj. *Tillo.*; mntysk *echt* [e],
lovlig, retmæssig, værende, som
det bør være; født i lovligt *Ægte-*
skab). ægtefødt.

Ægte (mntysk *echt* [e], lovlig *For-*
bindelse mellem *Mand* og *Kvinde*,

Ægteskab): give, tage til Æ. at ægtevi(e), en Æ-vielse; Æ-folk, -fælle, -hustru, -mand, -par, -stand o. s. v. at ægte. et Ægteskab (-s-brud, -bryder, -løfte o. s. v.). ægteskabelig.

Ægypten (geogr. N.). en Ægypter (Ft. -e). ægyptisk (-e). en Ægyptolog (Ft. -er).

æh (Udro.).

ækel (-elt, -le). at ækles ved noget. **ækval** (r.).

Ækvator (-en). ækvatorial (r.).

Ækvilibrist (en, Ft. -er). ækvilibristisk (-e).

Ækvivalent (et, Ft. -er).

Æl (-len, Ft. -le). Ss. Ællebark, krage (herhen?), -krat, -træ o. s. v.

Ælde (-n). ældgammel.

ældes (at).

ældre, ældst (-e). de ældres Raad, de ældste, en af Byens ældste.

Ælling (en, Ft. -er).

Ælm (en, Ft. -e; mntysk elm. Den nordiske F. Alm [oldn. alm-r] bruges i en Del Dialekter men er nu sjælden i Almensproget). Ss. Ælmefrugt, -træ o. s. v.

ælte (at). en Æltemaskine. et **Ælte**. (en) Æltning.

ændre (at). en Ændring (Ft. -er; Ss. Æ-sforslag).

ængste (at). at æ. sig, ængstes. ængstelig (r.). en Ængstelse (Ft. -r).

ænsse (at).

Æolus (mytol. N.). en Æolsharpe.

Ær (en), Æretræ (= Valbirk, Acer Pseudoplatanus; ntysk öære [öæ ɔ: en Mellemlød mellem ö og æ] = ahören, Ahorn).

Æra (en; lat.). en ny Æ.

ærbødige (r.; mntysk erbodich [nyhtysk erbötig], som tilbyder sin Tjeneste, beredvilig [denne Betydng. ogsaa hos Moth]; lydig. Nu med forandret Betydng. og Opfattelse af første Led som Navneo. Ære, vel efter nyhtysk ehrbihtig, tidligere ehrbihtig.

Ære (-n; mntysk ère). at holde noget i Æ. paa Æ! Ss. ¹ærgerrig, -værdig. ²ærefuld, -krænkende, -kær, -løs, -rørende, -rørig; Æredigt,

-frygt (æ-bydende), -minde, -port, -skænder (en, Ft. -e), -støtte, -syge m. m. ³Æresbevisning, -borger, -dame, -erklæring, -følelse, -gæld, -medlem, -oprejsning, -ord, -post, -præsident, -sabel, -sag, -tegn, -titel, -trin, -vagt m. m. ⁴Ærenpris (Planten.). ærbar (r.). at ære. ærlig (r.).

ærgre (at). en Ærgrelse (Ft. -r) ærgerlig (r.).

Ærinde (et, Ft. -r).

ærke, Ærke. (af græsk-lat. archi-, som bet. den første, øverste): Ærkebiskop, -engel, -her-tug, -løgner, -nar o. s. v.; æ-dum.

Ærme (et, Ft. -r). Ss. Ærmegab, -knap o. s. v. [-ærmet (-ede); f. Eks. kortærmet].

Ært (en, Ft. -er). Ss. Ærtebed, -blomst (æ-blomstret, de æ-blomstrede), -bælg, -ris o. s. v.

Æsel (et og [som Skældsord] en, Ft. Æsler). Ss. (til Dels vaklende mellem Æsel- og Æsels-): Æsel-driver, -føl, -hingst, -hoppe, -mælk, -skind m. m.; Æsels-agurk, -foder (ogsaa Planten.), -hoved (ogsaa Søterminus), -spark, -øre (ogsaa i overført Betydng.) m. m.

æske (at). at æ. ens Betænkning i en Sag.

Æske (en, Ft. -r). Ss. Æskefuld, -laag m. m.

Æskulap (N.). Æskulaps Kunst.

Æsp (en, Ft. -e; tysk Espe; jf. Asp). Æspeløv. at skælve som et Æ.

Æstetik (-ken). en Æstetiker (Ft. -e). æstetisk (-e).

æstimere (at).

Æt (-ten, Ft. -ter). af fornem Æt. en Ætling (Ft. -er og -e).

Æter (-en). æterisk (-e).

Ætiologi (-en).

ætse (at). Ætsbejdse, -middel. en Ætsning (Ft. -er).

[**Æventyr**, se Eventyr].

Ævred (ubøj.; Eftergræsning paa Stubbene; af gld. afræth). at opgive Æ. (eg. slippe Kreaturerne løs paa de afhøstede Marker). Ævredsmør.

Ø og Ö.

Ø, ø, Ö, ö (et, Ft. -'er). en Ø-,
Ö-Lyd.

Ø (-en, Ft. -er; Ejef. -s). Ss. ørig;
Ø-bo, -gruppe, -hav, -klima
o. s. v.

øde (ubøj. Tillo.). at lægge ø. at
ødelægge. et Øde. at øde
(-ede og -te). en Ødeland. ød-
sel (-elt, -le). at ødsle.

Ødem (et, Ft. -er). ødematisk
(-e), ødematøs (r.).

Øg (et, Ft. d. s.).

øge (at; -ede og -te). et Øgenavn.
en Øgning (Ft. -er).

Øger = Æger (s. d.).

Øgle (en, Ft. -r). Ss. Øglebid,
-fugl, -padde, -rede, -tunge,
-unge o. s. v.

Øje (et, Ft. Øjne [af den ældre F.
Øjen, jf. Ft. Øren] og Øjer [Naale-
øjer o. desl.]). at have for Ø.
at gaa en under Øjne. Ss. ¹Øje-
blik (-ke; Ss. Ö-s-fotografi.
øjeblikkelig [r.]), -fistel,
-glas, -hule, -kast, -laag,
-maal, -med (et, Ft. d. s.),
-muskel, -mærke, -nerve,
-par, -sten, -syn, -æble
m. m. ²øjensvag, -synlig;
Øjenbetændelse, -bryn,
-douche, -forblindelse,
-haar, -læge, -salve, -skalk
(s. d.), -skærm, -smerte, -spi-
ritus, -sprog, -sygdom,
-tand, -tjener, -trøst (Plan-
ten.), -vand, -vidne m. m.
³jenslyst. [-øjet (-ede); f. Eks.
blaaøjet]. at øjne.

Økonom (en, Ft. -er). en Øko-
noma (-en, Ft. -er). Økonomi
(-en). at økonomisere. øko-
nomisk (-e).

Økse (en, Ft. -r). Ss. Økseblad,
-hug, -skaft o. s. v.

Øksne (tidligere Øksen; en gl.
uregelret, nu sjælden forekom-
mende Flertalsform til Økse;
oldn. yxn, øxn).

Øl (-let; jf. Ale). Ss. Ølbærme,
-eddiike, -flaske, -gær, -hal,
-ost, -tapper (en, Ft. -e),
-tønde o. s. v.; Øllebrød (-s-
barmhjertighed), -grød. øl-
let (-ede).

øm (-t, -me). Ss. ømfodet (-ede),
-hjertet, -skindet (-ede),

-taalik; ømtførende. at
ømme sig.

ømfindtlig (r.; tysk empfindlich
[af empfinden, at føle, for-
næmme]; emp- o: Forstavelsen
ent-, som foran f har antaget
denne F.).

Ønske (et, Ft. -r). at ønske. en
Ønskehat, -kyist, -maade,
-seddel, -sætning; ønsk-
værdig. ønskelig (r.).

ør (r.). ør i Hovedet.

Øre (en, Ft. d. s. og -r; oldn. öyri-r,
¹mørk [Mark, en vis Vægt- og
Møntenhed], ogsaa = Ejendel,
Guds [jf. vort Løsøre]).

Øre (et, Ft. -n og -r [Flertalsformen
Ører bruges ikke blot i ueg. Be-
tydning = Hanke o. desl. men er
ogsaa i eg. Betydning den almin-
delige i dagl. T.]); oldn. öyra,
gotisk ausö). Ss. ¹øredøvende;
Øreabe, -ben, -brusk, -fi-
gen (en og et, Ft. -er), -gang,
-hinde, -pine, -sprøjte,
-sæl, -tuder (en, Ft. -e), -tu-
deri, -vidne o. s. v. ²Øren-
lyd (ikke at kunne høre, skaffe
sig Ø.), -ring, -tvist (en, Ft.
-e; -tvist er Sammentr. af Tve-
stjært = "Tvehale"). øret (-ede;
mest i Ss.).

Ørken (en, Ft. -er; gld. øthken,
besl. m. øde. Undertiden fore-
kommer den kortere F. Ørk men,
det gldags Bibelsprog fraregnet,
sædv. kun i ubestemt F. i Ent.).
Ss. Ørkenbeboer, -kloster,
-rejse, -vind m. m.

ørkesløs (jf. oldn. yrki [i Ss.], sv.
yrke, Arbejde, Syssel).

Ørn (en, Ft. -e). Ss. Ørneblik,
-bregne, -flugt, -næse, -rede
o. s. v.

Ørred (en, Ft. -er). Ss. Ørred-
fiskeri o. s. v.

øse (at; -te). et Øsekar, -rum,
en Ø-ske; at øsregne. en Øse
(Ft. -r). (en) Øsning.

Øsken (en, Ft. -er).

Øst, Østen, Øster (behandles
med Hensyn til Forbindelser og
Ss. som Vest o. s. v.). østlig (r.).
østre. Østre Anlæg.

Østers (en, Ft. d. s.; eg. en Fler-

talsform: ntysk öster, Ft. -s
[lat. ostrea, ostreum, græsk
óstreon]). Ss. Østersavl, -av-
ler (en, Ft. -e), -banke, -fangst,
-gilde, -kniv, -skal o. s. v.
øve (at). en Øvelse (Ft. -r). Ss.
Øvelseseksempel, -eskadre,
-lejr, -plads, -tid m. m.
øvre, øverst (-e). Øvreitalien
(o. desl.). den, det øverste. en

Øverste (Ft. -r; bibelsk; jf.
Oberst). øverstbefalende
(den ø.).

øvrig (r.; nyntysk öwerig, öw-
rig; mntysk overich, ¹øvrig,
tiløvers, ²= overe o: øvre, højere
[jf. Øvrighed]). for, i øvrigt.

Øvrighed (en, Ft. -er; mntysk
overicheit [se foreg. Art.]).
Øvrighedsperson, -post.

Nogle i denne Bog brugte Forkortelser.

Art. = Artikel eller Artikler.
 b. = bestemt.
 besl. m. = beslægtet med.
 bet. = betyder el. betegner.
 Betydn. = Betydning el. Betydninger.
 Bindeo. = Bindeord (Konjunktion).
 Bio. = Biord (Adverbium).
 d. = dansk.
 dagl. T. = daglig Tale.
 dial. = dialektisk.
 digt. = digterisk.
 d. s. = det samme.
 eg. = egentlig.
 Ejef. = Ejeform (Genetiv).
 eng. = engelsk.
 Ent. = Ental (Singularis).
 etymol. = etymologisk.
 F. = Form.
 foreg. = foregaaende.
 Forho. = Forholdsord (Præposition).
 Fort. = Fortid (Præteritum).
 fr. = fransk.
 Ft. = Flertal (Pluralis).
 geogr. = geografisk.
 gl. = gammel el. gamle.
 gld. = gammeldansk.
 gldags = gammeldags.
 græsk-lat. = græsk-latinsk (?: græsk i latinsk F. el. Betydn.).
 Hank. = Hankön (Maskulin).
 holl. = hollandsk (nederlandsk).
 hr. Gr. = højere Grad (Komparativ).
 hst. Gr. = højeste Grad (Superlativ).
 htysk = højtysk.
 Hunk. = Hunkön (Feminin).
 Intetk. = Intetkön (Neutrum).
 isl. = islandsk.
 ital. = italiensk.
 jf. = jævnfør.

Kendeo. = Kendeord (Artikel).
 lat. = latinsk.
 Lidef. = Lideform (Passiv).
 mhtysk = middelhøjtysk (12te—15de Aarh.).
 mlat. = middellatinsk (tilhørende Middelalderens Latin).
 mntysk = middelnedertysk (omtr. fra 1300 til 1600).
 mytol. = mytologisk.
 N. = Navn (Egennavn).
 -n. = -navn (f. Eks. Planter.).
 Navneo. = Nayneord (Substantiv).
 ntysk = nedertysk (plattysk).
 nyd. = nydansk.
 O. = Ord.
 oldn. = oldnordisk el. oldnorsk.
 opr. = oprindelig.
 Opr. = Oprindelse.
 r. = regelret (se Fortalen S. V.).
 sammentr. = sammentrukken.
 Sammentrækn. = Sammentrækning.
 sammens. m. = sammensat med.
 s. d. = se der.
 -spr. = -sproget (f. Eks. Søspr.).
 Ss. = Sammensætninger (el. Sammensætning).
 Stedo. = Stedord (Pronomen).
 sv. = svensk.
 Talo. = Talord.
 tekn. = teknisk.
 Tillf. = Tillægsform (Participium).
 Tillo. = Tillægsord (Adjektiv).
 u. = under.
 ubøj. = ubøjeligt.
 Udr. = Udraab.
 Udoro. = Udraabsord (Interjektion).
 Udso. = Udsagnsord (Verbum).
 udt. = udtalt el. udtales.

Rettelser.

Side	31,	Sp.	1,	L.	17:	(dobbelt)rebet,	læs:	(dobbelt)revet.
—	84,	—	1,	—	40:	canalile,	—	canaille.
—	93,	—	1,	—	58:	Koncet,	—	Koncert.
—	104,	—	2,	—	10:	Leg²	—	Leg².
—	145,	—	2,	—	42:	(rav)jysk	—	(rav)jyds.
—	189,	—	1,	—	41:	Tamrinde,	—	Tamarinde.
—	191,	—	1,	—	19:	Terne⁴	—	Terne¹.

Tillæg.

Af Hensyn til Ordbogens Brug i Landets Skoler har Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet ønsket visse Ændringer paa saadanne Steder, hvor den sproglige Konsekvens efter Ministeriets Skön enten har tilsidesat praktisk-pædagogiske Hensyn eller har ført enkelte Ord for langt bort fra den hidtil sædvanlige Skrivebrug, til hvilken Skolen maa holde sig uden i saa Henseende at gaa i Spidsen for Reformer. Disse Ændringer har det foreløbig været nødvendigt at samle i et Tillæg, da den ny Udgave af Ordbogen blev trykt, inden de herhen hørende Overvejelser i Ministeriet vare førte til Ende.

1) Da § 22 i Bekendtgørelse af 7de Juni 1889 ikke længere er opstillet som Paabud og § 23 er bortfalden (se Bekendtg. af 27de Februar 1892), følger heraf, at det staar Skolerne frit ligesom tidligere at skrive fremmede Ord, derunder geografiske Navne, paa en til vedkommende fremmede Sprogs egen Skrivebrug nærmere svarende Maade.

2) Til Betegnelse af aaben og lukket Ø-Lyd benyttes fremdeles som tidligere eet og samme Tegn.

3) Følgende enkelte Ord skulle forandres, saaledes at

	forandres til	
bægge	— —	begge.
Gissel	— —	Gidsel.
Kres	— —	Kreds.
Krys	— —	Kryds.
Lisse	— —	Lidse.
Myteri	— —	Mytteri.
nëm (at næmme, fornæmme o. s. v.)	— —	nem (at nemme, fornemme o. s. v.).
Saald	— —	Sold.
sejsten	— —	seksten.
skallet	— —	skaldet.
splisse	— —	splidse.
Tissel	— —	Tidsel.
Tusse	— —	Tudse
Vernis (o. s. v.)	— —	Fernis (o. s. v.).

4) De nedenfor staaende Former foran Parentesen anbefales af Ministeriet, uden at dog de derfra afvigende, som ere satte i Parentes, forbydes Ordbogens Brugere.

Bajads (eller Bajas).
 Ballie (eller Balje).
 Bjerg (eller Bjærg).
 Blusel (eller Blussel).
 blænde (eller blende).
 Brynie (eller Brynje).
 Dejg (eller Dej).
 die (eller di).
 due (eller du).
 Elm (eller Ælm).
 Esp (eller Æsp).
 fejg (eller fej).
 Fjeld (eller Fjæld).
 fraadse (eller fraase).
 Fyen (eller Fyn).
 Hessel (eller Hæssel).
 Hjejle (eller Hejle).
 Hjelm (eller Hjælm).
 hvidte (eller hvitte).
 Jellinge (eller Jællinge).
 Jern (eller Jærn).
 Kjøbenhavn (eller København).
 Kjøge (eller Køge) o. desl.

Krebs (eller Kræbs).
 Kyrads (eller Kyras).
 Kærne (eller Kerne).
 Kærte (eller Kerte).
 Lillie (eller Lilje).
 Maatte (eller Matte).
 Midie (eller Midje).
 Morads (eller Moras).
 Mønnie (eller Mønje).
 Psalme (eller Salme).
 Remse (eller Ræmse).
 sejj (eller sej).
 Skjelskør (eller Skælskør).
 Smedie (eller Smedje).
 Thor, Thyra o. desl. (eller Tor, Tyra).
 tidt (eller tit).
 Tillie (eller Tilje).
 tredie (eller tredje).
 Tru(d)sel (eller Trussel).
 Vidie (eller Vidje).
 vie (eller vi).
 Villie (eller Vilje).